

بسم الله الرحمن الرحيم

نُزْهَةُ السَّارِهَا

(ادعیه ماثور از امامان محوّم علیهم السلام با توضیحات فارسی سده ششم)

از مؤلفی ناشناخته

بکوشش
رسول حبیبیان

المجلد

۱۳۷۶

نزهة الزاهد (ادعية مأثور از امامان معصوم - عليهم السلام - با توضیحات فارسی از سده ششم) / از مؤلفی
ناشناخته؛ به کوشش رسول جعفریان - تهران: اهل قلم؛ دفتر نشر میراث مکتوب، ۱۳۷۶.
۳۶۳ ص. : نمونه - (میراث مکتوب؛ ۶: علوم و معارف اسلامی؛ ۳)

ISBN 964-5568-39-0

Nozhat al-Zahed

ص.ع. به انگلیسی :

کتابنامه بصورت زیرنویس.

۱. دعاها - متون قدیمی تا قرن ۱۴. ۲. نثر فارسی - قرن ۶ یا ۷ ق. الف. جعفریان، رسول،
۱۳۳۳ - مصحح. ب. دفتر نشر میراث مکتوب. ج. نزهة الزاهد و نزهة العابد.

۲۹۷/۷۷۲

BP ۲۶۷/۲ / ن ۴

ن ۳۱۲

۱۳۷۶

۱۳۷۶

برگه فهرست نویسی پیش از انتشار دفتر نشر میراث مکتوب

نُزْهَةُ الزَّاهِدِ وَنُزْهَةُ الْعَابِدِ

(ادعیه مأثور از امامان معصوم - عليهم السلام - با توضیحات فارسی از سده ششم)

از مؤلفی ناشناخته

به کوشش: رسول جعفریان

ناشر: اهل قلم

چاپ اول: ۱۳۷۶، تعداد: ۲۰۰۰ نسخه

صفحه‌آرایی: دفتر نشر میراث مکتوب

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مجتمع چاپ و نشر رویداد

خطاطی روی جلد: محمد موحد حسینی

شابک: ۰ - ۳۹ - ۵۵۶۸ - ۹۶۴

این اثر زیر نظر دفتر نشر میراث مکتوب وابسته به انجمن آثار و مفاخر فرهنگی

با حمایت معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انتشار یافته است.

همه حقوق متعلق به ناشر و محفوظ است.

نشانی ناشر: تهران - ص. پ: ۱۵۸۷۵/۳۹۶۸

نشانی دفتر نشر میراث مکتوب: تهران، صندوق پستی ۵۶۹ - ۱۳۱۸۵، تلفن: ۶۴۱۴۸۳۴

دریانی از فرهنگ پرانا ایران اسلامی نسخه های خطی موج می زند. این نسخه ها، در حقیقت کارنامه دانشمندان و نوابغ بزرگ و هویت نامنه ایرانیان است. برعهده هرکسی است که این میراث پراچ را پاس دارد و برای شناخت تاریخ و فرهنگ و ادب و سوابق علمی خود به احیا و بازسازی آن اهتمام ورزد.

بامنه کوششی که در سالهای اخیر برای شناسایی ذخایر مکتوب این سرزمین و تحقیق و تتبع در آنها انجام گرفته و صد ها کتاب و رساله ارزشمند انتشار یافته هنوز کارناکرده بسیار است و هزاران کتاب و رساله خطی موجود در کتابخانه های خل و خارج کشور شناسانده و منتشر نشده است. بسیاری از متون نیز، اگرچه بارها به طبع رسیده، منطبق بر روش علمی نیست و به تحقیق و تصحیح مجدد نیاز دارند.

احیاء و نشر کتابها و رساله های خطی و خطی های است بر دوش محققان و مؤسسات فرهنگی. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز در راستای اهداف فرهنگی خود مرکزی را بنیاد نهاد است با حمایت از کوششهای محققان و محققان و با مشارکت ناشران، سهمی در نشر میراث مکتوب داشته باشد و مجموعه ای ارزشمند از متون و منابع تحقیق به جامعه فرهنگی ایران اسلامی تقدیم دارد.

دفتر نشر میراث مکتوب

فهرست عنوانها

مقدمه مصحح	۹
ادبیات دعا در شیعه	۹
حوزه‌های گونه‌گون ادبیات دعا	۱۰
ادب دعای شیعی تا زمان شیخ طوسی	۱۱
ادب دعا از شیخ طوسی تا ابن طاووس	۱۸
ابن طاووس و ادبیات دعا در شیعه	۲۳
ادب دعا پس از ابن طاووس تا کفعمی	۲۶
گزیده کتابهای دعا از کفعمی تا حاج شیخ عباس قمی	۲۹
ادبیات دعا در دوره معاصر	۳۸
اهل سنت و دعا	۴۰
نزّه‌الزاهد	۴۲
اهمیت نزّه‌الزاهد در ادب مذهبی ما	۴۴
معتقد الامامیه و نزّه‌الزاهد	۴۶
دیگر آثاری که در آنها از نزّه‌الزاهد نقل شده	۴۷
نسخه‌ها و روش تصحیح	۴۸
مقدمه مؤلف	۵۷

۶۳	قسم اول در بیان نمازهای شبانه روزی، مقتدات و تعقیبات آن
۶۳	فصل اول در استنجا
۶۵	فصل دوم در وضو
۶۸	فصل سوم در غسل
۶۹	فصل چهارم در تیمم
۶۹	فصل پنجم در آماده شدن بر نماز
۷۳	فصل ششم در نافله نماز پیشین [ظهر]
۷۷	فصل هفتم در نماز پیشین
۸۹	فصل هشتم در تعقیبات نمازهای فریضه
۹۹	فصل نهم در تعقیب نماز پیشین
۱۰۵	فصل دهم در سجده شکر در پس تعقیبات
۱۰۸	فصل یازدهم در نافله نماز پسین
۱۱۰	فصل دوازدهم در تعقیبات نماز پسین
۱۱۴	فصل سیزدهم در دعاها و شبانگاه و بامداد
۱۲۱	فصل چهاردهم در فریضه نماز شام [مغرب] و نوافل آن
۱۲۸	فصل پانزدهم در نماز میان نماز شام و خفتن
۱۳۰	فصل شانزدهم در فریضه خفتن و تعقیبات آن
۱۳۵	فصل هفدهم در دعاها و اعمال وقت خفتن
۱۴۵	فصل هیجدهم در نوافل شب و دعاها و نوافل آن
۱۷۱	فصل نوزدهم
۱۷۳	فصل بیستم در نماز صبح و دعاها و وی
۱۷۹	دعای عهد
۱۸۰	دعای درخواست روزی
۱۹۳	فصل بیست و یکم در دعای عشرات

۲۰۲	دعای دیگر بامداد
۲۰۵	دعای فرج
۲۰۷	قسم دوم در اورادی که در هفته مکرر می شود (دعاهای هفته)
۲۰۷	آدینه
۲۰۷	دعاهای و اعمال شب آدینه
۲۱۲	اعمال روز آدینه
۲۱۳	دعای ختم قرآن
۲۱۵	غسل روز آدینه و آماده شدن برای رفتن به مسجد مهین
۲۱۸	زیارت پیغمبر ﷺ در روز جمعه
۲۱۹	زیارت امام حسین علیه السلام در روز جمعه
۲۲۰	نماز پیغمبر ﷺ
۲۲۱	نماز امیرالمؤمنین علی علیه السلام
۲۲۳	نماز فاطمه
۲۲۳	نماز جعفر الطیار
۲۲۶	نماز کامله
۲۲۶	نماز دیگر
۲۲۷	نماز اعرابی
۲۲۹	دعای روز آدینه
۲۳۰	تسبیح روز آدینه
۲۳۱	ورد روز آدینه
۲۳۳	عوذه روز آدینه
۲۳۴	نوافل روز آدینه
۲۳۴	دعای پس از دو رکعت اول

۲۳۵	دعای دوم
۲۳۶	دعای سوم
۲۳۷	دعای چهارم
۲۳۸	دعای پنجم
۲۳۸	دعای ششم
۲۴۰	دعای هفتم
۲۴۰	دعای هشتم
۲۴۱	دعای نهم
۲۴۷	دعای سمات
۲۵۰	نماز هدیة
۲۵۱	فصل در نمازهای هفته
۲۵۱	شنبه
۲۵۲	دعای روز شنبه از دعای کاظم
۲۵۳	تسبیح روز شنبه
۲۵۴	ورد روز شنبه
۲۵۵	عوذة روز شنبه
۲۵۵	یکشنبه
۲۵۶	دعای روز یکشنبه
۲۵۷	تسبیح روز یکشنبه
۲۵۸	ورد روز یکشنبه
۲۵۹	عوذة روز یکشنبه
۲۶۰	دوشنبه
۲۶۱	دعای روز دوشنبه

فهرست عنوانها ۵

۲۶۲	تسبیح روز دوشنبه
۲۶۳	وَرْد روز دوشنبه
۲۶۵	عوذۀ روز دوشنبه
۲۶۵	سه شنبه
۲۶۶	دعای روز سه شنبه
۲۶۷	تسبیح روز سه شنبه
۲۶۸	ورد روز سه شنبه
۲۶۹	عوذۀ روز سه شنبه
۲۷۰	چهارشنبه
۲۷۱	دعای روز چهارشنبه
۲۷۲	تسبیح روز چهارشنبه
۲۷۳	ورد روز چهارشنبه
۲۷۴	عوذۀ روز چهارشنبه
۲۷۵	پنجشنبه
۲۷۷	دعای روز پنجشنبه
۲۷۹	تسبیح روز پنجشنبه
۲۸۰	ورد روز پنجشنبه
۲۸۲	عوذۀ روز پنجشنبه
۲۸۳	قسم سوم در اورادی که در سر ماهها مکرر می شود
۲۸۵	قسم چهارم در آنچه به سال مکرر می شود

۲۸۵	نوروز فُرس
۲۸۶	رجب
۲۹۰	نماز سلمان
۲۹۲	اعمال اول شب آدینه از رجب
۲۹۲	اعمال شب نیمه رجب
۲۹۳	دعای استفتاح یا دعای امّ داود
۲۹۹	اعمال شب و روز بیست و هفتم رجب
۳۰۲	ماه شعبان
۳۰۳	دعای روز سوم شعبان
۳۰۴	دعای زین العابدین علیه السلام در روزهای ماه شعبان
۳۰۶	اعمال شب نیمه شعبان
۳۱۱	ماه رمضان
۳۲۲	دعای وقت سحر
۳۲۳	دعاهای ده شب بازپسین ماه رمضان
۳۲۳	دعای شب اول
۳۲۴	دعای شب دوم
۳۲۵	دعای شب سوم
۳۲۵	دعای شب چهارم
۳۲۶	دعای شب پنجم
۳۲۶	دعای شب ششم
۳۲۷	دعای شب هفتم
۳۲۷	دعای شب هشتم
۳۲۸	دعای شب نهم

فهرست عنوانها ۷

دعای شب دهم.....	۳۲۸
دعای وداع ماه رمضان.....	۳۲۹
شَوّال.....	۳۳۱
ذو القعدة.....	۳۳۶
دعای دَحْوِ الْأَرْضِ.....	۳۳۶
ذو الحِجَّة.....	۳۳۸
روز غدیر.....	۳۴۱
روز مباهله.....	۳۴۳
مَحَرَّم.....	۳۴۷
زیارت عاشورا.....	۳۴۷
صفر.....	۳۵۱
ربیع الأول.....	۳۵۳
جمادی الأولى.....	۳۵۳
قسم پنجم در آنکه به حادثه‌ها مکرر می‌شود.....	۳۵۵
نماز کسوف.....	۳۵۵
نماز مرده.....	۳۵۶
نماز باران خواستن.....	۳۵۸
نماز حاجت.....	۳۵۹
نماز استخاره.....	۳۶۰
زیارت ائمه علیهم السلام.....	۳۶۲

مقدمه مصحح

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد وعلى آله الطيبين الطاهرين

ادبیات دعا در شیعه

دعا جایگاه بلندی در ادب شیعی دارد. برجستگی این بخش از ادب شیعی برخاسته از گسترده‌ی فرهنگ زهد و عرفان در میان امامان معصوم علیهم‌السلام و شیعیان خالص آنهاست. اهمیتی که در فرهنگ شیعی به عبادت داده شده، سبب گردیده است تا دعا موقعیت برجسته‌ای یافته و جامعه فرهنگی شیعه در پدید آوردن آثاری از این دست، ادب شیعی را غنای ویژه بخشد، آن‌گونه که کمتر دین و مذهبی در جهان یافت شود که صاحب این حجم گسترده از دعا و راز و نیاز باشد.

دانسته است که ادب دعا در فرهنگ اسلامی از خود قرآن آغاز شده و با ادعیه رسیده از رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم توسعه می‌یابد. اینجاست که اهل سنت در باب دعا تا همین اندازه اکتفا می‌کنند، اما در میان شیعه، امامان، انشاگر دعا‌های بیشماری هستند که با الهام از شناخت قرآنی آنها و آموزشهای ویژه‌ای که در مکتب رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم دیده‌اند، عرضه می‌شود.

نخستین مرحله ادب دعا در شیعه، دعا‌های رسیده از مولی الموحدين علی بن ابی طالب علیه الصلاة والسلام است که به اعتراف تاریخ، روزگار وی، زاهدتر و

عابدتر از او را تجربه نکرده است. فرزندان او در مراحل بعد، ادامه دهنده این حرکت عارفانه بوده و ادعیه رسیده از آنان، مانند دعای عرفه، ادعیه صحیفه سجّادیه و سایر دعاها شاهد زنده‌ای بر نیرومندی این ادب در فرهنگ شیعی است.

حوزه‌های گونه‌گون ادبیات دعا

کتابهای دعا از دید کلی به چند گروه تقسیم می‌شوند:

دسته نخست کتابهایی است که صرفاً مشتمل بر دعاها بوده و به تناسب تقسیم‌بندی مؤلف و موضوع ادعیه که در باره روزهای هفته، ماه و یا سال باشد، ترتیب یافته است.

دسته دوم کتابهایی است که در باره آداب دعا نوشته شده مانند کتاب آداب دعا از سید محمد باقر بن اسماعیل خاتون‌آبادی (م ۱۱۲۰) (فهرست مرعشی ش ۶۶۰). دسته سوم کتابهایی است که به نحوی مربوط به امور طلسمات شده و در آنها از تعویذات و ادعیه بهره گرفته شده است.

دسته چهارم کتابهای مربوط به استخاره است. دلیل احتساب این آثار در میان کتابهای دعا، این است که دعاها در استخاره به تفصیل در آنها آمده است. به علاوه که خود استخاره نوعی دعا است. نمونه آن فتح الابواب ابن طاووس، مفاتیح الغیب مرحوم مجلسی و مفتاح الفرج خاتون‌آبادی (فهرست مرعشی ش ۴۴۲۴) و منهاج المستخیر از محمدحسین بن کاظم علوی (فهرست دانشگاه ش ۳۷۸۸) است. دسته پنجم کتابهایی است که به عنوان کتاب صلوات بر رسول خدا ﷺ و اهل بیت ﷺ نگارش یافته و در شمار کتابهای دعا در آمده است.

دسته ششم کتابهای مشتمل بر زیارات است که به هر روی از همان آغاز پیوسته به کتابهای دعا بوده است، کتابهایی که از آنها با عنوان کتاب المزار یا شبیه آن یاد شده است. شیخ صدوق، شیخ مفید و شماری دیگر از علمای شیعه در این باب تألیفاتی دارند. از جمله آنها کتاب کامل الزیارة ابوالقاسم جعفر بن محمد بن قولویه

(م ۳۶۰)، و از متأخران تحفة الزائر علامه مجلسی است. گفتنی است که فرهنگ دعا و زیارت تا اندازه زیادی به یکدیگر آمیخته بوده و به طور معمول در کنار یکدیگر قرار داشته است. نمونه دیگر کتابی است با عنوان کتاب الزیارات و الفضائل از ابوالحسن احمد بن محمد بن احمد بن داود قمی (م ۳۶۸) که در اختیار ابن طاووس بوده که از آن در اقبال و مصباح الزائر نقل کرده است. در آمیختگی ادعیه و زیارات در کتب موجود به حدی است که تفکیک آنها بسیار دشوار است. در اینجا ضمن چند مرحله ادب دعای شیعی را مرور کرده برجسته‌ترین آثار را در هر دوره یاد می‌کنیم:

ادب دعای شیعی تا زمان شیخ طوسی

دانسته است که شیخ طوسی از بسیاری از جهات به عنوان یک مرحله و مرز در تفکر شیعی شناخته می‌شود. این امر در ادب دعایی شیعه نیز جای ویژه خود را دارد. تألیف سترگ شیخ با عنوان مصباح المتهجد و چند اثر دیگر در این زمینه مشخص‌کننده این مرز می‌باشد.

از زمان امامان معصوم علیهم‌السلام اصحاب آن بزرگواران در پی برگرفتن ادعیه امامان بوده‌اند. آنان از آن حضرات درخواست دعا کرده و دعاهایی را که به آنها تعلیم داده می‌شد، می‌نگاشتند. این امر تنها اختصاص به شیعیان نداشت بلکه علاقه‌مندان به دعا، احساسشان آن بود که بهترین ادعیه از سوی خاندان رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله انشا می‌شود. نصر بن کثیر می‌گوید:

سالها پیش همراه سفیان الثوری نزد جعفر بن محمد الصادق علیه‌السلام رفتم. من به ایشان عرض کردم که قصد سفر بیت الله الحرام دارم، دعایی به من تعلیم دهید. حضرت فرمود: وقتی به بیت الله الحرام رسیدی دست خود را بر دیوار بگذار آنگاه بگو: «یا سائق الفوت و یا سامع الصوت و یا کاسی العظام لحماً بعد الموت» آنگاه هر حاجتی داشتی از خدا بخواه.

قاضی نامی گوید:

برخی از فرزندان فرات از کسی نقل کردند که ساعتی پیش از مرگ ابو جعفر طبری (مورّخ مشهور) نزد او بودم. کسی این دعای جعفر بن محمد علیه السلام را برای وی خواند. طبری کاغذ و دواتی خواست و آن را نوشت. به وی گفتند: این چه گاه نوشتن است؟ طبری گفت: ینبغی للإنسان أن لا یدع اقتباس العلم حتی الموت.^۱

نمونه دیگر مربوط به زمانی است که موسی بن بغا در سال ۲۵۴ به سوی قم رفت و این شهر را مورد تاخت و تاز خود قرار داد. مردم قم خبر آن را به امام عسکری علیه السلام نوشته و از ایشان خواستند تا دعایی برای ایشان بفرستند. حضرت نیز دعایی نوشته و از آنها خواستند تا این دعا را بخوانند.^۲

پیش از شیخ، آثار فراوانی در گردآوری این دعاها در میان جامعه فرهنگی شیعه تألیف شد، آثاری که شیخ و دیگران تا قرن‌ها از آنها در تألیف کتابهای دعایی خویش بهره برده‌اند، اما به مرور زمان آن آثار از میان رفته است. درست مانند آنچه در باب حدیث اتفاق افتاده، به طوری که با تألیف کتابهای حدیثی مفصل، بر پایه اصول پیشین، به مرور، آن اصول که به اصول چهارصدگانه شهرت داشته از میان رفته است. با این حال، تلاش ابوالعباس نجاشی و شیخ طوسی و بسیاری دیگر در زمینه نگارش نام کتابهای تألیف شده شیعی – همانند آنچه ابن ندیم در تمامی حوزه‌های فرهنگی زمان خویش انجام داد – سبب شده است که ما علی رغم از بین رفتن بسیاری از آثار، با آگاهی از نام کتابها، با ادبیات شیعی در هر موضوع و گستردگی آن آشنا شویم. اکنون در زمینه دعا هم می‌توانیم با نگاهی به فهرستهای مزبور، فهرستی از ادب دعا را در شیعه به دست دهیم.

۱. تاریخ الطبری، ج ۱۵ ص XXXVII به نقل از ابن عساکر. تاریخ جرجان (السهمی)، ص ۵۵۴

۲. رجال الطوسی، ص ۵۰۷

- کتاب الدعاء / ابراهیم بن سلیمان الخزاز الکوفی (نجاشی ۱۸، فهرست شیخ ۶)
- کتاب الدعاء / اسماعیل بن موسی بن جعفر علیه السلام (نجاشی ۲۶، فهرست شیخ ۱۱)
- کتاب الدعاء / حسین بن سعید بن حماد بن مهران اهوازی (نجاشی ۵۸، فهرست شیخ ۵۸). ابن طاووس از کتابی با نام کتاب الدعاء و الذکر یاد کرده که مؤلف آن همین شخص است. وی در مهج الدعوات و المجتنی از آن نقل کرده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۲۴۴)
- کتاب الدعاء / أحمد بن محمد بن خالد برقی (نجاشی ۷۷، فهرست شیخ ۲۱)
- کتاب الدعاء / أحمد بن محمد بن حسین بن حسن بن دؤل قمی (نجاشی ۹۰)
- کتاب الدعاء / حمید بن زیاد بن حماد الدهقان (نجاشی ۱۳۲)
- کتاب الدعاء / سعد بن عبدالله بن أبی خلف اشعری قمی (نجاشی ۱۷۸). ابن طاووس از کتابی با عنوان فضل الدعاء از این مؤلف در الامان، فتح الابواب، اقبال و مهج الدعوات نقل کرده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۲۵۶)
- کتاب الدعاء / علی بن مهزیار اهوازی (نجاشی ۲۵۳)
- کتاب الدعاء / علی بن حسن بن محمد طائی الجرّمی طاطری (نجاشی ۲۵۴)
- کتاب الدعاء / علی بن حسن بن علی بن فضال (نجاشی ۲۵۸)
- کتاب الدعاء / محمد بن أورمة قمی (نجاشی ۳۳۰)
- کتاب الدعاء / محمد بن عباس بن عیسی (نجاشی ۳۴۱)
- کتاب الدعاء / محمد بن سلیمان بن حسن الزراری (نجاشی ۳۴۷)
- کتاب الدعاء / محمد بن مسعود بن عیّاش سمرقندی (نجاشی ۳۵۱)
- کتاب الدعاء / محمد بن حسن بن فرّوخ الصفار (نجاشی ۳۵۴). ابن طاووس از کتابی با عنوان فضل الدعاء از این مؤلف یاد کرده و در اقبال، مهج الدعوات و محاسبة النفس خود از آن نقل کرده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۲۵۸)
- کتاب الدعاء (از کتاب الکافی) / محمد بن یعقوب کلینی (نجاشی ۳۷۷، فهرست شیخ ۱۳۵)

- کتاب الدعاء / محمد بن عبدالله بن محمد (نجاشی ۳۹۶)
- کتاب الدعاء / محمد بن وهبان بن محمد (نجاشی ۳۹۷)
- کتاب الدعاء / معاوية بن عمار دهنی (نجاشی ۴۱۱)
- کتاب الدعاء / هارون بن مسلم بن سعدان (نجاشی ۴۳۸)
- کتاب الدعاء (عن علی عليه السلام) / عبدالعزيز بن يحيى بن أحمد الجلودی (نجاشی ۲۴۱)
- کتاب (فضل) الدعاء / سليمان بن جعفر بن ابراهيم الطالبي الجعفری (نجاشی ۱۸۳)
- کتاب أدعية الأئمة عليهم السلام / عبيدالله بن أبي زيد أحمد بن يعقوب أنباری (نجاشی ۲۳۳)
- کتاب يوم و ليلة / معاوية بن عمار دهنی (نجاشی ۴۱۱)
- کتاب عمل يوم الجمعة / محمد بن علی بن يعقوب ابن ابی قره (زندگی در اوائل قرن پنجم)، (نجاشی ۳۹۸).
- کتاب عمل الشهور / محمد بن علی بن يعقوب ابن ابی قره (نجاشی ۳۹۸).
- کتاب عمل شهر رمضان / محمد بن علی بن يعقوب ابن ابی قره. این اثر که محتمل است با کتاب دیگر مؤلف با عنوان کتاب عمل الشهور مرتبط باشد، در اختیار ابن طاووس بوده و از آن در فلاح السائل و با تفصیل بسیار بیشتر در اقبال از آن استفاده کرده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۱۷۹). ابن طاووس در فتح الابواب از کتاب الجامع فی العمل از محمد بن علی بن محمد (= ابن ابی قره) نقل کرده و محتمل آن است که کتاب عمل الشهور وی باشد (کتابخانه ابن طاووس، ص ۳۲۵)
- کتاب التهجد / محمد بن علی بن يعقوب ابن ابی قره (نجاشی ۳۹۸). ابن طاووس از این کتاب با عنوان کتاب المتهجد یاد کرده و در مهج الدعوات از آن نقل کرده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۴۶۲)
- کتاب المبسوط فی عمل يوم و ليلة / حسن بن حمزة الطبری (نجاشی ۶۴)
- کتاب عمل رجب / احمد بن محمد بن عبيدالله بن عياش جوهری (م ۴۰۱)، (نجاشی ۸۵، فهرست شیخ ۳۳)
- کتاب عمل شعبان / احمد بن محمد بن عبيدالله بن عياش جوهری (نجاشی ۸۵)

فهرست شیخ (۳۳)

کتاب عمل رمضان / احمد بن محمد بن عبیدالله بن عیاش جوهری (نجاشی ۸۵،
فهرست شیخ ۳۳). سه کتاب فوق در اختیار ابن طاووس بوده و از آنها در مهج
الدعوات و اقبال نقل کرده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۱۷۸)
کتاب التأديب، یا کتاب عمل یوم و لیلۃ / ابوجعفر احمد بن عبدالله بن خانبه (قرن
سوم). ابن طاووس تنها از «کتاب» وی نقل کرده اما با توجه به موارد نقل شده
در فلاح السائل محتمل چنان است که این همان کتاب دعای وی باشد (کتابخانه
ابن طاووس، ص ۳۵۸)

کتاب عمل الجمعة / أحمد بن عبدالله بن أحمد ابن عبدون (نجاشی ۸۷)
کتاب عمل رجب / علی بن محمد بن یوسف الفارسی ابن خالویه (نجاشی ۲۶۸)
کتاب عمل شعبان / علی بن محمد بن یوسف الفارسی ابن خالویه (نجاشی ۲۶۸)
کتاب عمل شهر رمضان / علی بن محمد الفارسی ابن خالویه (نجاشی ۲۶۸)
کتاب عمل شهر رمضان / محمد بن أحمد الجریری ابن البصری (نجاشی ۳۹۷)
کتاب النجاح فی عمل شهر رمضان / فضل بن شاذان النیشابوری (نجاشی ۳۰۷)
کتاب أدعية السفر / احمد بن محمد بن سلیمان الزراری (فهرست شیخ ۳۱)
دعوات الأيام (أدعية الطلحی) / محمد بن عیسی الطلحی (فهرست شیخ ۱۳۰)
کتاب عمل شهر رمضان / علی بن حاتم قزوینی (فهرست شیخ ۹۸)
کتاب عمل ذی الحجة / ابوعلی حسن بن محمد بن اسماعیل بن أشناس (م ۴۳۹). وی
از مشایخ شیخ طوسی بوده است.^۱ این کتاب وی در اختیار ابن طاووس بوده و از
آن در اقبال الاعمال خود فراوان نقل کرده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۱۷۷)
کتاب عمل شهر رمضان / علی بن عبدالواحد بن علی النهدی الخُمَری. (زنده در
اواخر قرن چهارم) این اثر در اختیار ابن طاووس بوده و در موارد زیادی از آن در
اقبال الاعمال نقل کرده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۱۷۸)

۱. نک: میراث اسلامی ایران، دفتر دوم، مقاله شخصیت و مشایخ شیخ طوسی، ص ۳۸۷

کتاب عمل يوم الجمعة / ابوالفتح محمد بن علی بن عثمان الکراچکی (م ۴۴۹). گفته شده که محتملاً این اثر بخشی از کتاب الناصرية فی عمل اليوم و الليلة کراچکی بوده است. کتاب مزبور در جمال الاسبوع مورد استفاده ابن طاووس قرار گرفته است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۱۸۰)

الدعوات / ؟ ابن طاووس در اقبال خود با تعبیر «ما وجدناه فی نسخة من کتب الدعوات» ادعیه فراوانی را نقل می‌کند. این مجموعه به خط ابو غالب زراری (م ۳۶۸) بوده است. این اثر را باید در شمار کهن‌ترین منابع دعایی شیعه دانست. موارد نقل شده در کتابخانه ابن طاووس (ص ۲۲۵) آمده است. از جمله آثاری که در همان نسخه عتیق بوده کتاب الدعاء از زید بن جعفر علوی الشریف ابوالحسین المحمدی (قرن پنجم) است که ابن طاووس در جای دیگری از آن نقل کرده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۲۴۴). ابن طاووس در اقبال از کتاب عتیق فیه دعوات و روایات من طریق اصحابنا نقل کرده که محتملاً در همان مجموعه دعوات بوده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۳۷۰)

العبادات / ؟ ابن طاووس – مانند آنچه درباره دعوات گفته شد – از مجموعه‌ای با عنوان العبادات ادعیه‌ای را در اقبال و جمال الاسبوع نقل کرده و حدس قوی آن است که این اثر مشتمل بر دعاها و احکام نوافل و دیگر عبادات بوده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۲۹۶)

دفع الهموم و الاحزان و قمع الغموم و الاشجان / احمد بن داود نعمانی. از این اثر ابن طاووس در الامان، مهج الدعوات، و المجتنی نقل کرده و زمان مؤلف و شخصیت وی ناشناخته است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۲۲۶)

کتاب الدعاء و الزيارة / محمد بن علی بن محمد طرازی (زنده در نیمه اول قرن پنجم). ابن طاووس در اقبال به طور گسترده از این اثر نقل کرده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۲۴۶)

حدائق الرياض و زهرة المرتاض و نور المسترشد / محمد بن محمد معروف به شیخ

مفید. ابن طاووس از این اثر شیخ مفید بطور مکرر در اقبال نقل کرده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۲۸۲)

کتاب مشتمل علی احراز جلیله / ؟ ابن طاووس با این عنوان از کتاب مورد نظر خود یاد کرده و در الامان از آن نقل نموده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۳۷۲) مجموعه الادعية المستجابات عن النبی و الائمة / ؟. ابن طاووس از کتابی با این نام در مهج الدعوات نقل کرده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۳۸۶)

مجموع الدعوات / ابوالحسین محمد بن هارون بن موسی التلعکبری (زندگی در اواخر قرن چهارم) این کتاب مورد استفاده ابن طاووس در مهج الدعوات قرار گرفته است. (کتابخانه ابن طاووس، ص ۳۸۸)

مجموعه مولانا زین العابدین / این اثر از امام علی بن الحسین علیه السلام است و جز صحیفه سجادیه می باشد. گویا از این اثر تنها قطعاتی در اقبال ابن طاووس باقی مانده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۳۸۹)

مختصر فيه ادعية و عوذ / ؟ ابن طاووس آن را رساله کوچکی دانسته که در یک مجموعه قرار داشته است. وی در فرج المهموم از آن نقل کرده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۴۴۲)

مختصر المنتخب / ؟ ابن طاووس از این کتاب با عنوان مختصر المنتخب فی الادعية هم یاد کرده و در کتاب الاقبال به طور مفصل از آن نقل کرده است. وی گفته است که مؤلف آن را نشناخته است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۴۴۵)

الوسائل الى المسائل / احمد بن علی بن احمد بن الحسین بن محمد. ابن طاووس از این کتاب در مهج الدعوات و المجتنی نقل کرده است. مؤلف احتمالاً در طبقه بعد از ابن بابویه بوده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۵۹۵)

زاد المسافر / احمد بن علی بن حسن بن شاذان قمی (زندگی در میانه قرن چهارم). این کتاب از مصادر ابن طاووس بوده است (ذریعه ۱۲ / ۷ / ش ۴۰، کتابخانه ابن طاووس، ص ۶۰۳)

زاد المسافر / ابو عبدالله محمد بن احمد بن عبدالله صفوانی (زنده در ۳۴۶). به گفته شیخ آقابزرگ، ابن طاووس از این اثر در اقبال نقل کرده است (نوابغ الرواة، ص ۲۳۹، کتابخانه ابن طاووس، ص ۶۰۳)

روضة العابدین و مأنس الراغبین / ابراهیم بن عمر بن فرج واسطی. ابن طاووس از این کتاب در اقبال نقل کرده اما به درستی روشن نیست که مؤلف سنی است یا شیعه همینطور که زمان حیات وی نیز دانسته نیست (کتابخانه ابن طاووس، ص ۴۹۵)

ادب دعا از شیخ طوسی تا ابن طاووس

مهمترین اثر دعایی که شیخ طوسی تدوین کرده و در اصل پدر ادب دعایی شیعه باید خوانده شود کتاب پراج مصباح المتهجد شیخ طوسی است. این اثر مفصل در سالهای اخیر به همت مؤسسه فقه الشیعة و به کوشش آقای ابوذر بیدار به زیبایی و با مقابله نسخه‌های متعدد به چاپ رسیده است.

شیخ طوسی پس از تألیف این اثر به تلخیص آن همت گماشت که از آن با عنوان مصباح صغیر یاد شده است (فهرست مرعشی ش ۷، ۵۰۵، ۲۰۸۲، ۲۳۴۱، ۷۳۵۹).

علامه حلی (م ۷۲۶) هم مصباح را با نام منهاج الصلاح فی اختصار المصباح (مجلس ش ۱۲۳۶۲، آخوند در همدان ش ۴۶۴۳، آستانه قم ش ۳۹۰، فهرست مرعشی ش ۱۳۶۹)^۱ ضمن ده باب تلخیص کرده و باب یازدهمی را در علم کلام بر آن افزوده است. این همان باب حادی عشر است که شهرت ویژه‌ای از لحاظ آموزشی در حوزه‌های دینی کسب کرده است.

منتخبی از مصباح نیز با عنوان ادعیه منتخبه از مصباح در کتابخانه رضوی وجود دارد.

تلخیص دیگر با عنوان مختصر مصباح المتهجد است که تلخیص‌گر آن شناخته

۱. مکتبة العلامة الحلی، مرحوم استاد عبدالعزیز طباطبائی صص ۱۹۸ - ۱۹۹

شده نیست و نسخه آن در کتابخانه مرکزی دانشگاه موجود است (فهرست مشکوة ۲۰۵ / ۱)

اختیار المصباح / انتخاب و تکمیل از کتاب مصباح المتهجد شیخ طوسی است که در سال ۶۵۳ هجری انجام یافته است / سید علی بن حسین بن حسان بن حسین بن باقی قرشی. (فهرست مشکوة ۲ / ۱) ابن طاووس مکرر در اقبال از این کتاب نقل کرده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۴۳۰)

مختصر مصباح المتهجد / ملاحیدر علی بن محمد شیروانی (فهرست مرعشی ش ۳۹۴۸)

مختصر مصباح المتهجد / نسخه ای از این مختصر نیز که نام اختصارگر در آن نیامده موجود است (فهرست مرعشی ش ۹۷۵۰)

ترجمه مختصر مصباح / ؟ این ترجمه بسیار کهن بوده و به احتمال مربوط به قرن هفتم هجری است (فهرست مرعشی ش ۸۷۷، ۵۹۸۷، ۸۹۱۱). شاید نسخه ای از همین کتاب، همان باشد که به شماره ۱۹۸۵ در فهرست مسجد اعظم شناسانده شده و تحریر آن نیز مربوط به سده هفتم یا هشتم هجری دانسته شده است. نقل چند سطری از ترجمه مزبور در اینجا مناسب است:

فصل در ذکر نماز استسقا: چون در شهری قحطی پذیرد آید و باران نیاید مستحبست کی مردم با خدای تعالی فزع کنند و باران خواهند و باید تا امام مردم را فرماید تا روز شنبه و یک شنبه و دو شنبه روز^۱ دارند. چون روز دوشنبه باشد بامداد امام به مصلی شوذ و مردم با او ... بر عادت آنک نماز عید شوند و مودنان در پیش روند با عکازها چون به مصلی رسند امام فرا پیش شوذ و دو رکعت نماز کند بر ترتیب نماز عید بی بانگ نماز و قامت.

و در مورد دیگر آمده:

آنگاه لبیک زنان می‌رود تا به عرفات. چون آنجا رسد رحل به نمره بنهد و آن بطن عرفه است پیش از موقف و عرفات. چون آفتاب به زوال رسد روز عرفه لبیک رها کند و غسل کند و نماز پیشین و دیگر بکند به یک بانگ نماز و قامت جمع کند میان هر دو نماز تا به دعا بردارد کی این روز، روز دعاست و باید تا برای دعا... که بایستد کی رسول علیه السلام آنجا ایستادی و مستحب است کی مردم مجتمع باشند و متزاحم و هیچ خلل رها نکند الا به نفس یا به رحل. چون برای دعا بایستد با سکینه و وقار حمد و ثنای خدای کند.^۱

ایضاح المصباح لأهل الصلاح / نیز از سید بهاء الدین علی بن عبدالحمید نجفی (قرن هشتم) در دست است که شرح قابل توجهی است بر مختصر مصباح المتهجد. این کتاب در هشتم ذی‌قعدة الحرام ۷۸۴ در حرم کاظمین علیهما السلام خاتمه یافته است (فهرست مرعشی ش ۴۵۶۸).

ترجمه مصباح المتهجد / محمد بن حسین الهی اردبیلی. وی این کتاب را برای خواجه نعیم الدین نعمة الله بن خواجه محمد علوی صفوی شهید ترجمه کرده است. (فهرست میکروفیلیمهای دانشگاه، ش ۴۶۱۳)

ترجمه دیگری از مصباح توسط محمد قاسم طاهر در سال ۱۱۰۳ انجام پذیرفته که در فهرست کتابخانه سلطنتی ش ۴۸ شناسانده شده است.

ترجمه مصباح المتهجد / حافظ غیاث الدین بن جلال الدین واعظ (فهرست مرعشی ش ۵۰۵۱، ملک، ش ۱۳۴۷)

نسخه دیگری از ترجمه مختصر مصباح المتهجد در کتابخانه آستانه قم (فهرست ص ۸۸) شناسانده شده است. در نشریه نسخه‌های خطی (ج ۷، ص ۷۴۵) ترجمه‌ای از مصباح المتهجد شناسانده شده که در سال ۹۷۴ در یزد نوشته شده

۱. از نسخه ۸۷۷ مرعشی.

است.^۱

عمل السنة / ترجمه مختصر مصباح المتهجد (فهرست دانشگاه تهران ش ۲۱۸۸) کتابی با همین نام و به عنوان ترجمه مصباح در فهرست مرعشی ش ۹۳۹۴ شناسانده شده است. برای یکی دانستن آنها باید با یکدیگر تطبیق شود. ابن طاووس از کتابی با عنوان هدایة المسترشد از شیخ طوسی یاد کرده که اکنون برجای نمانده است. گفته شده که این کتاب در باب دعا و عبادات بوده است.^۲

* * *

شماری از کتابهای دیگر این دوره عبارتند از:

زاد العابدین / حسین بن أبی الحسن علی بن خلف کاشغری (زنده در ۴۸۴).
ابن طاووس در مهج الدعوات و المضایقة از وی نقل کرده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۶۰۲)

منية الواعي و غنية الداعي / علی بن محمد بن علی بن الحسین تمیمی (زندگی در اوائل قرن ششم). ابن طاووس در الامان و مهج الدعوات از آن کتاب نقل کرده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۴۵۰)

ذخيرة الآخرة / علی بن محمد بن علی تمیمی نویسنده کتاب پیشگفته. وی این کتاب را برای امیر محمد بن ابی طالب موسوی نوشته است. نسخه ای از آن در کتابخانه مجلس (فهرست ج ۶، ص ۱۹، ش ۲۰۲۰) و نسخه ای دیگر در فهرست گوهرشاد (ج ۴، ص ۱۹۳۶، ش ۱۳۷۵) شناسانده شده است. وی در مقدمه، پس از ستایش خدا و درود بر رسول گوید: چون روزگار امیر سید رئیس شرف السادة جمال العترة محمد بن ابی طالب بن ابی محمد الموسوی - متعنی الله به - مؤلف این کتاب علی بن الشیخ الفقیه العالم الزاهد محمد بن ابی الحسن بن عبد الصمد التمیمی امتحان کرد حال وی آراسته یافت و به خصال رضی و

۱. فهرستواره فقه هزار و چهارصد ساله اسلامی در زبان فارسی، دانش پژوه، ص ۹۴ (تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۷)
۲. کتابخانه ابن طاووس، ص ۲۹۳

کرم مرعی، ظاهر و باطنش صافی از سکانات و حرکات ناپسندیده اوقات ایام و لیالی وی بر چیزهای بایسته، لله درّه چه عجب شاخی است از درخت رسالت و غصنی است از دوح امامت در باغ طهارت و عصمت، مکارم اخلاق آباء و اجداد خویش پیش گرفته و بر آن منهاج پیش رفته و صلاح و تقوی شعار و دثار خویش ساخته. چون چنین یافتیم حق دوستی وی رعایت کردم و بر خود واجب داشتم کتابی ساختن چنان که موافق حال وی باشد. با کتب اصحاب - رحمهم الله - رجوع کردم و زبده‌ای از آنجا بیرون گرفتم نه مطول چنان که بدان قیام تواند کرد و ملال و سامت نیاورد و وی را در عمل کردن بدان ثواب بسیار بود و نام این کتاب ذخيرة/الآخرة نهاده آمد.^۱

کتاب کنوز النجاح / ابوعلی فضل بن حسن طبرسی (م ۵۴۸). این کتاب دعا مورد استفاده ابن طاووس بوده و گویا نسخه‌ای از آن نیز در دست میرزا حسین نوری قرار داشته است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۳۷۲)

کتاب الحسنی / ابو عبدالله جعفر بن محمد بن احمد دوریستی (زنده در ۴۷۳). از این مکرر در اقبال نقل شده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۲۹۶)

منزوی نوشته است:

ادعیة زين العابدين از ناصر بن رضا بن محمد علوی از شاگردان شیخ طوسی.
از آثار دیگر دعایی این عهد ریاض العابدین کراچکی (م ۴۴۹) است.
ادعیة سرّ از فضل الله راوندی (م ۵۴۸) است که نسخه آن در فهرست مرعشی ش- ۴۹۹ موجود بوده و شرح آن در کتابخانه دانشگاه (فهرست مشکوة ۱/ ۱۳۰) شناسانده شده است. آقابزرگ بتفصیل در باره آن سخن گفته است. (ذریعه ذیل مورد ادعیه سر)

دعوات زين العابدين از زید بن اسحاق جعفری استاد عبیدالله حسکا پدر شیخ منتجب الدین صاحب فهرست (م ۵۴۸).^۲

۱. فهرستواره فقه، دانش پژوه، ص ۹۵

۲. فهرست مشکوة، ج ۱، ص ۲۱۱

العدد القوية لدفع المخاوف اليومية / سدید الدین علی بن یوسف بن مطهر حلّی (قرن هفتم). این اثر در اعمال و دعاهاى برخى از روزهاى سال است. (فهرست مرعشى ش ۲۶۰)

نزهة الزاهد و نهضة العابد / این اثر که مؤلف آن ناشناخته بوده و به احتمال در قرن ششم یا نیمه نخست قرن هفتم می زیسته، از گرانبهاى آثار دعایی در این عهد است. در باره آن بتفصیل سخن خواهیم گفت.

ابن طاووس و ادبیات دعا در شیعه

اگر مصباح المتهجد شیخ پدر ادبیات دعا در شیعه باشد، آثار ابن طاووس (م ۶۶۴) را باید مادر ادبیات دعا در شیعه دانست آن گونه که پس از وی، شیعه در امر دعا وام دار ابن طاووس شده است.^۱ این امر تا آنجاست که بسیاری از آثار وی نه تنها مأخذ آثار بعدی شده، بلکه برخى از آنها بارها و بارها به فارسى ترجمه شده است.

ابن طاووس سراسر زندگى علمى خویش را وقف دعا و اخلاق کرده و تنها بخش اندكى از آن را به موضوعات دیگر از قبیل حدیث، تاریخ و شرح حال اختصاص داده است. او در این زمینه با جستجوی کم سابقه در یک موضوع از مجموعه آنچه از میراث مکتوب در اختیارش بوده، دعاها را استخراج کرده است. خوشبختانه این اقدام وی پیش از فتح بغداد توسط مغولان روی داده و از این جهت او از مجموعه ای کم نظیر از کتابخانه ها بهره برده است. به علاوه خود ابن طاووس علاقه مند به فراهم کردن کتاب بوده و این از مشخصات کتابهایی که در آثارش به دست داده روشن است. وی در موردی می گوید: در کتابخانه وی بیش از هفتاد مجلد کتاب دعا وجود دارد.^۲

بر پایه تحقیق آقای اتان کلبرگ، در آثار موجود ابن طاووس از ۶۶۹ عنوان کتاب

۱. ذریعه، ج ۲، ص ۲۶۵ ۲. مهج الدعوات، ص ۳۴۷

یاد شده و از آنها به گونه‌ای مطلب نقل شده است. این امر در میان آثار تألیفی آن روزگار کم‌مانند بلکه بی‌مانند است. از میان این آثار، بخش بزرگی به کتابهای دعا اختصاص دارد. از آنچه در بالا آوردیم روشن می‌شود که بسیاری از کتابهای دعایی شیعه که در قرن سوم تا ششم تألیف شده و اکنون در دسترس ما نیست، در اختیار ابن طاووس بوده است. ابن طاووس در موارد اندکی ادعیه‌ای از انشای خود نقل کرده است. وی این موارد را با تعبیری همچون «دعاء من خاطری» «الفاظ من خاطری» «دعاء آورده الله عز و جل علی خاطرنا» «دعوات وردت علی خاطری» «دعاء أنشأناه» مشخص کرده است.^۱ جز در این موارد، ابن طاووس مقید است تا دعاها را از متون کهن نقل کند.

ابن طاووس در باره دعا شیفته کتاب مصباح المتهجد – که جد او شیخ طوسی مؤلف آن بوده – شده و عمری را برای تکمیل آن سپری کرده است. وی در زمینه تکمیل کتاب مصباح شیخ، طرحی را به عنوان المهمات و التتمات یا المهمات لصالح المتعبد و التتمات لمصباح المتهجد تنظیم کرده و آثار دعایی خویش را بر اساس این طرح نگاشته است.^۲ وی طرح خویش را به دو صورت تنظیم کرده، یکبار در پنج جلد با عناوین:

۱. فلاح السائل

۲. زهرة الربيع

۳. كتاب الشروع فی زیارات و زیادات صلوات و دعوات الاسبوع فی الليل و النهار و دروع

واقية من الاخطار فیما یستمر عمله فی کل يوم علی التکرار

۴. الاقبال

۵. اسرار الصلوات

این پنج مجلد بر این پایه طرح ریزی شده است که جلد نخست مشتمل بر

۱. کتابخانه ابن طاووس، ص ۱۴۸

۲. توضیحات ذیل از کتاب «کتابخانه ابن طاووس» صص ۸۸ – ۹۰ گرفته شده است.

ادعیه روزانه، جلد دوم مشتمل بر ادعیه هفتگی، جلد سوم ادعیه ماهانه، جلد چهارم ادعیه سالانه و جلد پنجم در شرح معنای باطنی برخی از ادعیه. تقسیم بندی وی در جای دیگر، بر پایه یک طرح ده جلدی است بدین ترتیب:

۱. ۲. فلاح السائل

۳. زهرة الربيع

۴. جمال الاسبوع

۵. الدروع

۶. المضممار

۷. المسالك

۸، ۹. الاقبال

۱۰. السعادات

صرفنظر از طرح فوق، مهمترین آثار برجای مانده وی در دعا عبارتند از: الاقبال بالاعمال الحسنة فيما نذكره مما يعمل مرة في السنة، این کتاب در دو جزء تنظیم شده، جزء اول شامل ادعیه برای ماههای شوال تا ذی حجه و جزء دوم در ادعیه محرم تا شعبان.

مضممار السبق فی میدان الصدق در ادعیه و اعمال ماه رمضان، کتاب مستقلی بوده که بعدها به اقبال ضمیمه شده است. اکنون اقبال در دو جلد و مضممار در یک جلد، به عنوان جلد سوم، در قم توسط دفتر تبلیغات اسلامی چاپ شده است. اقبال به فارسی نیز ترجمه شده است. یک ترجمه آن که به دستور شاهزاده آغابیگم دختر شاه عباس انجام شده و در تاریخ شوال ۱۰۸۹ به انجام رسیده، در کتابخانه آیه الله مرعشی به شماره ۱۳۴۴ موجود است.

جمال الاسبوع فی کمال العمل المشروع این کتاب شامل اعمال روز جمعه است. الدروع الواقية من الأخطار فيما يعمل مثله فی أيام کل شهر علی التکرار. این اثر همانطور که از نامش آشکار است در باره دعاهایی است که در روزهای مخصوص از هر ماه

باید خوانده شود. این کتاب توسط مؤسسه آل البيت قم نشر شده است.

فلاح السائل و نجاح المسائل في عمل اليوم و الليل. این کتاب دو مجلد بوده که جلد دوم آن به استثنای چند نقل از میان رفته است. جلد اول آن در باره دعاهایی است که باید میان ظهر تا شب خوانده شود. جلد دوم آن در باره دعاهایی بوده که می‌بایست از وقت بیدار شدن برای نماز شب تا پیش از ظهر خوانده شود. این اثر در قم توسط انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی نشر شده است.

مُهَج الدعوات و منهج العنايةات. این کتاب شامل حرزها و دعاهای مختلفی است که در قنوت، تعقیبات، حاجات و مشکلات ویژه خوانده می‌شود و به همین دلیل نظم خاصی ندارد. این کتاب چندین بار به فارسی ترجمه شده که برخی از آنها را ما در جای دیگری شناسانده‌ایم.^۱ ترجمه دیگر از **مهج الدعوات** بدون ذکر نام مترجم در جای دیگری شناسانده شده است (فهرست مشکوة ۱ / ۴۰)

المجتبی من الدعاء المجتبی. این کتاب، مانند **مهج الدعوات** بوده و در شمار کارهای اخیر ابن طاووس است.^۲

از کتاب **زهرة الربيع في ادعية الاسابيع** ابن طاووس که در دعاهای هفته بوده و کتاب **السعادات بالعبادات التي ليس لها اوقات معينة** وی بجز چند نقل کوتاه چیزی بر جای نمانده است.^۳

در پایان این بخش باید از کتاب **زوائد الفوائد** اثر سید ابوالقاسم علی بن سید علی بن موسی بن طاووس فرزند سید بن طاووس یاد کرد.^۴

ادب دعا پس از ابن طاووس تا کفعمی

از زمان درگذشت سید بن طاووس در سال ۶۶۴ تا سال درگذشت کفعمی در

۱. نک: کتابخانه ابن طاووس، ص ۸۶ (پاورقی). برخی از آن ترجمه‌ها در کتابخانه آية الله مرعشی موجود است
نک: شماره‌های ۲۶۲۶، ۴۰۵۰، ۶۱۹۵، ۶۷۴۱.

۲. در باره نسخه‌های آن نک: کتابخانه ابن طاووس، ص ۹۱ (پاورقی)

۳. در باره این آثار و دیگر آثار ابن طاووس، اتان کلبرگ در کتابخانه ابن طاووس، باب دوم ۴۹ - ۱۱۹ بتفصیل سخن گفته است.
۴. فهرست مشکوة ج ۱، ص ۱

سال ۹۰۵ آثار دیگری بر ادبیات دعایی شیعه افزوده شد. یکی از رایجترین این آثار کتاب *عدة الداعی و نجاح الساعی* از ابوالعباس احمد معروف به ابن فهد حلی (م ۸۴۱) است. نسخه‌های فراوانی از آن در کتابخانه‌ها و از جمله کتابخانه آیه الله مرعشی وجود دارد. افزون بر آن چاپ نیز شده است.

این کتاب با عنوان *نبذة الداعی فی مختصر عدة الداعی* توسط خود ابن فهد تلخیص شده است (فهرست مرعشی ش ۳۵، ۲۶۴۲، ۸۹۷۷).

این اثر توسط یکی از مترجمان بنام قرن دهم با نام علی بن حسن زواره‌ای به فارسی درآمده و عنوان آن *مفتاح النجاح* است (فهرست مشکوة ۱ / ۲۱۷، فهرست مرعشی ۲۲۰، ۱۲۳۱، ۳۵۴۶).

ترجمه‌ای دیگر از *عدة الداعی* توسط نصیر الدین محمد بن عبدالکریم انصاری انجام یافته است. این ترجمه در ۱۲ شوال ۹۶۸ در هرات به انجام رسیده است (فهرست مرعشی ش ۱۱۵۴).

کتابی نیز با عنوان *منتخب عدة الداعی* در دست است که به احتمال مربوط به قرن دوازدهم هجری است (فهرست مرعشی ش ۳۱).

کتابی در دعا بدون نظم و ترتیب با شماره ۵۹۶ در کتابخانه مرعشی موجود است که بنا به اظهار مؤلف فهرست از قرن هشتم هجری می‌باشد.^۱

یکی از چهره‌های درخشان در دعای شیعی تقی الدین ابراهیم بن علی بن حسن بن محمد بن صالح عاملی جبعی معروف به کفعمی است. وی برادر شمس الدین جبعی، جدّ شیخ بهایی بوده است. وی در شمار علمای برجسته شیعه در نیمه دوم قرن نهم هجری بوده و به سال ۹۰۵ هجری قمری درگذشته است. کفعمی آثار چندی در دعاهاى شیعی نگاشته و به سبکی جدید به تدوین مجدد آثار دعایی پرداخته است. شهرت آثار وی و نیز ترجمه‌های مکرری که از آنها شده، نشانگر اهمیت این آثار در جامعه فرهنگی شیعه است.

۱. فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مرعشی ج ۲، ص ۱۸۸

دو اثر مهم دعایی کفعمی که نفوذی دیرپا در فرهنگ شیعی بدست آورده عبارتند از *البلد الامین و الجنة الامان الواقية و الجنة الايمان الباقية*. کفعمی کتاب نخست را در سال ۸۶۸ تألیف کرده و کتاب دوم را در ۲۷ ذی قعدة سال ۸۹۵ پایان داده است. *جنة الامان* که به نام مصباح کفعمی هم شهرت یافته در پنجاه فصل تنظیم شده است. وی نیز گویا تحت تأثیر آثار سید بن طاووس مصادر خویش را یاد کرده است. تکمله‌ای نیز با عنوان ملحقات به آخر این کتاب افزوده شده که احتمال می‌رود از ناحیه خود کفعمی باشد.^۱ هر دو کتاب وی جز متن، حواشی فراوانی نیز از مؤلف در بر دارد.

کفعمی در نقل از کتابهای دعا به طور عمده به نقلهای ابن طاووس متکی است گرچه به صراحت به این امر اشارت نکرده است. وی در خاتمه حواشی *الجنة*، ضمن فهرستی، از نام ۲۳۹ کتاب به عنوان کتابهایی که از آنها نقل شده یاد کرده است. در فهرستی که در *البلد الامین آمده*، نام ۲۶۰ کتاب یاد شده است.^۲ این اثر سه بار به فارسی ترجمه شده است با این عناوین:

۱. راحة الارواح

۲. نیکبختیه. این اثر که از آن با عنوان *مونس العابدین* هم یاد شده از محمود بن میرزا علی است که به نام *معتمدالدوله آقانیکی* بختا تألیف شده است. تاریخ نگارش آن ۱۰۵۵ دانسته شده است (فهرست رضوی ۲ / ۲۴۸، فهرست مشکوة ۱ / ۲۴۰، فهرست مرعشی ۸۳۸، ۸۸۹۷)

۳. ترجمه *الجنة الواقية و الجنة الباقية* / عبدالعظیم بن محمد معصوم. از این کتاب نسخه‌ای به تاریخ ۲۵ رجب ۱۲۶۱ موجود است (فهرست مرعشی ش ۳۹۵۷)

۴. ترجمه *الجنة الواقية و الجنة الباقية* / سید محمدرضا بن محمدقاسم حسینی قزوینی. این اثر در سال ۱۰۹۰ ترجمه شده است (فهرست مرعشی ش ۳۳۵۶)

۱. فهرست مشکوة ج ۱، ص ۲۲۴

۲. کتابخانه ابن طاووس، ص ۱۵۴ - ۱۵۵

دو بار نیز تلخیص شده است با این عنوان:

الْجُنَّةُ الْوَاقِيَةُ وَالْجُنَّةُ الْبَاقِيَةُ (فهرست مشکوة ۱ / ۹۱). این مختصر اثر خود کفعمی است و بر پایه نوشته صاحب ذریعه (۴ / ۹۴، ۹۵) چهار بار به فارسی ترجمه شده است.

۱. الانوار المقتبسة (ذریعه ۵ / ۱۵۶)^۱

۲. ضوء المصباح / سیدمسعود بن فضل الله حسنی حسینی. این اثر تلخیص مصباح کفعمی است. نسخه ای از آن که تاریخ ۱۱۰۷ بر روی آن آمده موجود است (فهرست مرعشی ش ۸۹۸)

۳. ضیاء الثقلین / میرزا حاتم بن نظام الملک النظام الملکی. این اثر برگرفته از مصباح کفعمی است که تنها برخی از احکام طهارت و نمازها بر آن افزوده شده است (فهرست مرعشی ش ۶۵۷۸)

۴. ترجمه البلد الامین / این ترجمه از داود بن شیخ محمد کربلائی است که آن را به دستور شاه سلطان حسین در سال ۱۱۳۵ در دو مجلد ترجمه کرده و زیر سطور دعا، ترجمه آن را به فارسی آورده است (فهرست مشکوة ۱ / ۳۵)
کفعمی کتابی هم با عنوان محاسبة النفس دارد که با خطابه‌های یا نفس! تدوین شده و مناجاتی منظوم در انتهای آن آمده است (فهرست دانشگاه ج ۱۲، ص ۲۶۰۶).

گزیده کتابهای دعا از کفعمی تا حاج شیخ عباس قمی

با پیروزی صفویان در ایران، ادبیات شیعی در هر زمینه و از جمله در دعا رشد کرد. این رشد هم در زمینه تألیف بود و هم ترجمه. همانطور که در جای دیگری اشاره کردیم حرکت و نهضت ترجمه شامل ترجمه بیشترین متون شیعی در هر

۱. فهرست مشکوة ج ۱، ص ۹۰

- زمینه به فارسی بود.^۱ در بخش پیش به برخی از ترجمه‌های آثار شیخ طوسی و ابن طاووس اشاره کردیم که در اینجا از آنها یاد نمی‌کنیم. در برابر شماری از کتابهای تألیف شده در این دوره تاریخی را (به ترتیب الفبایی) می‌آوریم.^۲
۱. آداب عباسی / صدرالدین محمد بن محب علی نیریزی. این اثر هم ترجمه‌ای است از مفتاح الفلاح شیخ بهایی. این صدرالدین شاگرد خود شیخ بهایی است.^۳ (فهرست مرعشی ش ۳۹۵۳، ۸۹۸۸)
 ۲. ابواب الجنان و بشائر الرضوان / شیخ خضر بن شلال آل خدام نجفی از شاگردان شیخ جعفر کاشف الغطاء و متوفای ۱۲۵۵ هجری قمری (فهرست مشکوة ۱/۱)
 ۳. اعمال دوازده ماه سال / ؟ (فهرست مرعشی ش ۳۱)
 ۴. الالواح السماویة / میر سید محمد حسین بن محمد صالح بن عبدالواسع حسینی خاتون آبادی متوفای ۱۱۵۱ (فهرست مشکوة ۱ / ۹)
 ۵. انیس العابدین / ملا محمد طیب از علمای آخر قرن نهم و اوائل قرن دهم. این کتاب شبیه البلد الامین کفعمی دانسته شده و در سال ۱۰۷۱ به فارسی درآمده است. (فهرست مشکوة ۱ / ۱۷، فهرست مرعشی ش ۵۲۱۸)
 ۶. باقیات صالحات / سید ابوالحسن بن محمد هادی تنکابنی متوفای بعد از ۱۲۵۵ (فهرست مرعشی ش ۵۴۱۲)
 ۷. بحر المغفرة / سید محمدرضا بن میر محمد قاسم قزوینی. این اثر در اوائل قرن دوازدهم تألیف شده و نسخه‌ای از آن که در سال ۱۱۲۳ نوشته شده، از عصر مؤلف دانسته شده است (فهرست مرعشی ش ۳۷۶، ۹۰۲، ۶۴۷۲). این مؤلف الجنة الباقیه را نیز ترجمه کرده است (فهرست مرعشی ش ۳۳۵۶)
 ۸. تبصرة المجتهدين / شیخ علی بن باقر بروجنی (قرن چهاردهم) (فهرست

۱. یادنامه لاهیجی، مقالة «ترجمة متون عربی به پارسی در دوره صفوی و نقش آن در رواج تشیع در ایران».

۲. آشکار است که قصد ما استقصای کامل نبوده است. اگر چنین استقصایی انجام پذیرد، شمار این کتابها تا چندین برابر خواهد رسید.

۳. نک: میراث اسلامی ایران، دفتر سوم، ص ۳۶۹؛ فهرست کتابخانه مجلس، ج ۲۲، ص ۲۹۴ پاورقی.

مرعشی ش ۲۹۲۷)

۹. تحفة الابرار ترجمه خلاصة الاذکار / ؟ ترجمه مزبور از کتاب خلاصة الاذکار فیض

در سال ۱۱۲۹ انجام شده است (فهرست مشکوة ۱ / ۲۹)

۱۰. تحفة العابدین / ملاعبدالله بن حسین بابا سمنانی (قرن یازدهم). از این اثر

نسخه‌ای با تاریخ ۱۰۷۷ موجود است (فهرست مرعشی ش ۱۷۴۱، ۸۴۸۲)

۱۱. تحفة الناسکین و زاد السالکین / لطف الله بن کمال الدین حسین بن لطف الله (قرن

یازدهم). تألیف این اثر در ۲۸ جمادی الثانیه ۱۰۹۰ پایان یافته است (فهرست

مرعشی ش ۳۹۹۳)

۱۲. ترجمه خلاصة الاذکار / ملا محمد شفیع نجات (فهرست مرعشی ش ۳۵)

۱۳. ترجمه خلاصة الاذکار / محمد زمان بن کلب علی تبریزی (مؤلف فرائد الفوائد که

به کوشش مؤلف این سطور چاپ شده است) (فهرست مرعشی ش ۵۲۱۴)

۱۴. ترجمه دعاهاى امیرالمؤمنین علیه السلام / سید محمد بن محمد امین حسینی (قرن ۱۲)

(فهرست مرعشی ش ۹۲۶۶)

۱۵. ترجمه مفتاح الفلاح / آقا جمال بن آقا حسین خوانساری (فهرست مشکوة ۱ / ۳۹،

فهرست مرعشی ۸۱۹، ۹۹۲، ۲۸۱۶، ۷۲۰۸، ۷۷۱۰)

۱۶. ترجمه مناجات علوی / ابو محمد حسینی موسوی خادم. ترجمه چند دعاست

برای شاه سلطان حسین صفوی (فهرست مرعشی ش ۶۱۲)

۱۷. جامع الفصول و قامع الفضول / مولی تاج الدین اصفهانی پدر فاضل هندی

(فهرست مرعشی ش ۲۰۴۶)

۱۸. جامع الفیوضات / اسدالله بن محمد ابراهیم (فهرست مرعشی ش ۸۹۸۱)

۱۹. جامع مؤیدی و فیض مؤیدی / ؟ کتاب مفصلی است در انواع دعاها که جلد سوم

آن در کتابخانه مرعشی موجود است (فهرست مرعشی ش ۱۳۴۷)

۲۰. جناح النجاح الی براح الرياح / نورالدین محمد بن محسن بن مرتضی ملقب به علم

الهدی (فهرست مشکوة ۱ / ۸۸)

۲۱. جواهر الدعوات / میر محمد بن عبدالباقي خاتون آبادی (قرن ۱۳) (فهرست مرعشی ش ۲۹۳۲)
۲۲. جواهر مکنونه / ملا مصطفی بن محمد خویی. این کتاب در سال ۱۲۵۵ نوشته شده و در سال ۱۲۶۶ توسط مؤلف بازنویسی شده است (فهرست مرعشی ش ۱۹۵۱)
۲۳. الجواهر المنثورة فی الأدعية الماثورة / سید عبدالحسین بن احمد علوی عاملی (قرن یازدهم) (فهرست مرعشی ش ۱۱۴۶)
۲۴. حبل المتین و العروة الوثقی للمتمسکین / اسدالله بن محمد ابراهیم قزوینی (قرن سیزدهم) (فهرست مرعشی ش ۴۴)
۲۵. حصون الهیه / ابوعلی بن محمد باقر حسینی. کتاب به امر آقا جمال و بنام سلطان صفوی تألیف شده است (فهرست مرعشی ش ۲۰۰۰)
۲۶. خزائن جواهر سلطانی / میر محمد حسین بن محمد صالح خاتون آبادی (م ۱۱۵۱) (فهرست مرعشی ش ۷۳۱، ۶۲۰۱، ۶۲۲۳)
۲۷. خلاصة الاذکار / ملا محسن فیض کاشانی. وی آن را در سال ۱۰۳۳ در سن ۲۶ سالگی تألیف کرده است (فهرست مشکوة ۱ / ۱۰۵)
۲۸. خلاصة المتعبدین و ذخيرة المتهجدین / نورالدین بن عبدالصمد بن حسین حسینی موسوی بحرانی. تألیف این کتاب در صفر سال ۱۱۱۶ پایان یافته (فهرست دانشگاه ش ۳۶۷۹)
۲۹. دعوات الصالحین و نجاة الطالحین / صلاح الدین مسعود بن محمود لطیفی (قرن یازدهم) کتاب مزبور در سال ۱۰۹۳ تألیف شده است (فهرست مرعشی ش ۱۶۲۹)
۳۰. ذخيرة الاعمال / یحیی بن محمد باقر مراغی. در این کتاب بیشتر از آثار مرحوم مجلسی استفاده شده است (فهرست مرعشی ش ۱۸۳۱)
۳۱. ذریعة الضراعة / ملا محسن فیض کاشانی (فهرست مرعشی ش ۵۹۸، فهرست

مشکوٰۃ ۱ / ۱۱۷)

۳۲. ذریعة النجاح / میر محمد صالح بن عبدالواسع خاتون آبادی (م ۱۱۱۶). گفته شده که مرحوم مجلسی پیش از تألیف زاد المعاد مردم را به این کتاب راهنمایی می کرده است (فهرست مرعشی ش ۴۱۳)

۳۳. ربیع الاسابع / در اوراد شبانه روز بویژه روز جمعه / ملا محمد باقر مجلسی (فهرست مشکوٰۃ ۱ / ۱۱۸، فهرست مرعشی ش ۸۹۵۵)

۳۴. روح الجنان فی مختصر اعمال شهر رمضان / شیخ حسین بن علی قدیحی بحرانی. این کتاب در صفر سال ۱۳۵۳ تألیف شده است (فهرست مرعشی ش ۹۱۶۲)

۳۵. روضة الاذکار / شرف الدین محمد بن محمد تبریزی متخلص به مجذوب. این کتاب در سال ۱۰۸۳ تألیف شده است (فهرست مرعشی ش ۱۰۹۲)

۳۶. روضة الفلاح / ؟ کتاب مزبور شامل احکام نماز و بیشتر دعاهاى مربوط به نماز و ادعیه مشهور دیگر است. کتاب به نام شاه سلیمان صفوی تألیف شده است. (مشکوٰۃ ۱ / ۱)

۳۷. ریاض الصالحین / ؟ نسخه ای از این اثر که در دعاهاى شبانه روز و دیگر ادعیه نوشته شده، از قرن دوازدهم هجری موجود است (فهرست مرعشی ش ۶۴۰۱)

۳۸. ریاض المتجهّدين / رضی الدین محمد بن محمد شفیع مستوفی، تألیف در جمادی الثانیه ۱۰۷۹ (فهرست مرعشی ش ۷۸۹، ۹۹۵۲)

۳۹. ریاض المؤمنین و حدائق المتقین / محمد تقی مجلسی «در آداب دعا» (فهرست مرعشی ش ۹۸۵۰)

۴۰. زاد العابدین لیوم الدین / ملا محمد علی بن محمد برغانی (فهرست مرعشی ۷۱۷)

۴۱. زاد العقبی / در دعاهاى رجب و شعبان و رمضان / ملا محسن فیض کاشانی (فهرست مشکوٰۃ ۱ / ۱۲۲)

۴۲. زاد المعاد / ملا محمد باقر مجلسی. این کتاب که دو صد سال کتاب دعایی عامه مردم بوده در سال ۱۱۰۷ تألیف شده است. کتاب مزبور دهها بار طبع و نشر

- شده است. (فهرست مشکوة ۱ / ۱۲۳)
۴۳. زبدة الدعوات / ابوالحسن محمد بن يوسف عسکری بحرینی از شاگردان شیخ بهایی و مجاز از ایشان در سالهای ۹۹۸، ۹۹۹، ۱۰۰۰ (فهرست مشکوة ۱ / ۱۲۶، فهرست مرعشی ش ۵۹۷۱، دانشگاه ش ۳۵۵، فهرست مسجد اعظم ش ۳۹۰۲) کتاب نزهۃ الزاهد از مصادر این کتاب است.
۴۴. زبدة الدعوات / محمد هادی بن میرلوحی موسوی حسینی. این اثر در سال ۱۰۸۱ تألیف شده است (فهرست مسجد اعظم ش ۳۱۹۲)
۴۵. زبدة الدعوات و الآداب / محمد سلیمان بن تاریقلی الجرجی (قرن دوازدهم) بر این اثر تاریخ ۱۱۲۵ به چشم می خورد (فهرست مرعشی ش ۷۷۲۲)
۴۶. زین المؤمنین / جعفر بن الغازی رازی. این اثر در صفر سال ۱۰۸۶ پایان یافته است (فهرست مرعشی ش ۶۱۷۷)
۴۷. سراج المتهجدین / (فهرست مرعشی ش ۳۷۶۹)
۴۸. سفينة النجاة / علی اصغر بن محمد بن يوسف قزوینی از شاگردان ملاخلیل قزوینی (م ۱۰۸۹). (فهرست مشکوة ۱ / ۱۲۸، مرعشی ش ۶۰۴۳)
۴۹. سلاح العابدین و انیس الذاکرین / سید عبدالله بن محمد رضا شبر کاظمینی (م ۱۲۴۲) (فهرست مرعشی ش ۷۰۵)
۵۰. صحائف الأعمال / ملاحیدر علی بن نعمۃ الله طبسی. این کتاب در شوال ۱۰۰۶ تألیف شده است (فهرست مشکوة ۱ / ۱۵۱، فهرست مرعشی ش ۱۱۸۴)
۵۱. الصحيفة العلویة و التحفة المرتضویة / عبدالله بن صالح ماحوزی (فهرست مرعشی ش ۳۶۴۱، ۹۷۴۳)
۵۲. ضیاء الثقلین / میرزا حاتم بن نظام الملک النظام الملکی (فهرست مرعشی ش ۶۵۷۸)
۵۳. ضیاء العابدین / میرزا علیقلی خان قرچغای خان (فهرست مرعشی ش ۶۶۰۲)
۵۴. عین الحیاة / محمد مهدی بن علی اصغر بن محمد یوسف قزوینی. نسخه ای از

این کتاب که باب اولش دعا‌های نقل شده از مصباح و باب دومش از جز آن است، به تاریخ ۲۸ ذی‌قعدة سال ۱۱۱۸ موجود است (فهرست مرعشی ش ۳۹۷۹)

۵۵. غنية المتعبد / سيد ضياء الدين محمد ابراهيم حسيني مرعشی (قرن ۱۳) (فهرست مرعشی ش ۱۰۹)

۵۶. فتح الابواب / ميرزا محمدهادی بن علی بجستانی حائری (م ۱۳۶۸) (فهرست مرعشی ش ۹۲۰۱)

۵۷. فرح الصالحين / ؟ (فهرست مرعشی ش ۷۲۷۲)

۵۸. كتاب الدعاء / محمد كريم بن محمدصادق مجلسی. (فهرست مرعشی ش ۱۹۸۱)

۵۹. الكلم الطيب و العمل الصالح / مولانا مير محمود بن علی المشهدی (معاصر شيخ حر) (فهرست مرعشی ش ۱۲۷)

۶۰. الكلم الطيب و العمل الصالح و الغيب الصيب و الميزان الراجح / شيخ عبدالله بن صالح سماهيجی (م ۱۱۳۵) این اثر در سال ۱۱۳۲ پس از آنی که فارسی آن با نام العمل الصالح و الميزان الراجح نوشته شده، تألیف شده است (فهرست مرعشی ش ۶۰۴۲)

۶۱. الكلم الطيب و الغيب الصيب / صدرالدين علی خان بن نظام الدين احمد حسینی (م ۱۱۲۰) (ذریعه ۱۸ / ۱۲۷) (فهرست مرعشی ش ۸۹۶۳)

۶۲. الآلی السنیة و الصحیفة الجعفریة / شيخ محمد حسين بن محمد حسن شریعتمدار تبریزی. این اثر در سال ۱۳۱۸ قمری تألیف شده (فهرست مرعشی ش ۵۲۲۳)

۶۳. لب الحسنات / فیض کاشانی تألیف شده در ۱۰۷۳ (مرعشی ش ۸۲۳۶)

۶۴. مجمع التبیان فی اعمال شهر رمضان / الفقیر ابن الفقیر الاصفهانی ؟ از قرن دوازدهم (فهرست مرعشی ش ۹۳۴۹)

۶۵. مجموعه دعایی / ؟ تدوین شده در سال ۹۱۳ (فهرست مشکوة ۱ / ۱۹۷)

۶۶. مجموعه دعایی / عبدالکریم بن ابوالحسن خوراسگانی از علمای قرن سیزدهم
(فهرست مشکوة ۱ / ۱۹۶)
۶۷. مخزن الدعوات / سید محمد عبدالحسیب بن احمد علوی عاملی (مرعشی ش
۶۰۲۹)
۶۸. مرآة الصالحین / حسین بن فضلعلی تبریزی. نسخه این کتاب از سده یازدهم
موجود است (فهرست دانشگاه ش ۳۸۱۳)
۶۹. مرقاة الجنان الی روضات الجنان / علم الهدی (م ۱۱۱۵) فرزند فیض کاشانی
(فهرست مرعشی ش ۵۸۲۳، ۵۸۲۷)
۷۰. مصباح العابدین / سید زین العابدین حسینی. این اثر به نام شاه صفی (م ۱۰۵۱)
تألیف شده (فهرست مرعشی ش ۲۵۳۷، ۲۶۳۳)
۷۱. معراج المؤمنین / رستم بن صفی قلی خان. این اثر به نام شاه سلیمان تألیف شده
است (فهرست دانشگاه ش ۳۶۱۸)
۷۲. مفاتیح النجاة عباسی / ملا محمد باقر بن محمد مؤمن معروف به محقق سبزواری
(م ۱۰۹۰) (فهرست مرعشی ش ۱۶۲۳)
۷۳. مفتاح الفلاح / شیخ بهایی. این کتاب در ادعیه شبانه روز است و بارها به فارسی
ترجمه شده است (فهرست مشکوة ۱ / ۲۱۶، کتابخانه فاضل خوانسار ش
۳۹۶، مرعشی ش ۸۱۹۷). به تقلید از این کتاب، اثری با نام مقلاد النجاح در سال
۱۳۱۸ پدید آمده است (فهرست مشکوة ۱ / ۲۲۳)
۷۴. مفتاح النجاح / ملا محمد جعفر بن محمد تقی مجلسی (فهرست مرعشی ش
۵۱۵۳)
۷۵. مقاصد الصالحین / سید محمد باقر بن محمد شیرازی (قرن سیزدهم) (فهرست
مرعشی ش ۲۶۷۱)
۷۶. مقاصد العابدین / سید محمد حسن بن محمد عسکری سمنانی (قرن سیزدهم)
مؤلف این اثر را بعد از منهاج العارفين آتی الذکر تألیف کرده است (فهرست

مرعشی ش ۷۶۰۰)

۷۷. مقباس المصابیح / ملا محمد باقر مجلسی (فهرست مرعشی ش ۳۷، ۲۹۱۱، ۴۲۲۶)

۷۸. ملاذ الداعی و معاذ الساعی / ملا لطفعلی بن احمد مغانی تبریزی (م ۱۲۶۲) (فهرست مرعشی ش ۱۲۴۵)

۷۹. منتخب الدعوات / حیدر بن حسینعلی طبسی. نسخه‌ای از این کتاب که در روز ششم ربیع الاول سال ۹۷۹ تألیف شده بر جای مانده است (فهرست مرعشی ش ۲۰۸۳)

۸۰. منتخب الدعوات / محمد باقر بن ابی القاسم شیرازی (فهرست مرعشی ش ۲۰۹۱)

۸۱. منهاج الصلاح / رفیع الدین محمد بن علی رضا گیلانی. نسخه‌ای از آن با تاریخ ۱۱۱۰ موجود است (فهرست مرعشی ش ۱۳۶۹)

۸۲. منهاج العارفین و معراج العابدین / سید محمد حسن بن محمد عسکری سمنانی (قرن سیزدهم) (فهرست مرعشی ش ۵۹۷۲)

۸۳. منهاج الفلاح / علی بن شاه محمد بافقی (قرن یازدهم) (فهرست مرعشی ش ۴۰۵۰، ۹۴۹۵)

۸۴. منهاج المؤمنین / سید ابوتراب بن ابوالحسن ازغدی. نسخه‌ای از این کتاب که در رمضان ۹۹۲ تألیف آن آغاز شده موجود است (فهرست مرعشی ش ۵۲۱۹)

۸۵. نجات المذنبین / حاج علی آقا ایکیچی تبریزی (فهرست مرعشی ش ۳۰)

۸۶. نخبه الدعوات / شیخ صادق بن احمد (قرن دوازدهم) (فهرست مرعشی ش ۴۵۶۳)

۸۷. نفائس الدعوات / در فهرست مرعشی به شماره ۳۵۶۱ آمده اما سر جای خود معرفی نشده است.

۸۸. الوسائل الى المسائل / عبدالله بن محمد گنجوی. نسخه‌ای از این کتاب که در دوازدهم ربیع الاول ۱۳۲۷ پایان یافته موجود است (فهرست مرعشی)

ش (۷۳۰۷)

۸۹. وسیلة الشفاء / سید محمد باقر بن محمد صالح رضوی (فهرست مرعشی

ش (۸۷۱)

۹۰. وسیلة النجاة / میرزا حسن بن عبدالرسول زنوزی (م ۱۲۱۸) (فهرست مرعشی

ش (۸۷۴۵)

۹۱. هدیه الاجلة فی أدعية رؤية الأهله / عبدالمطلب حسن بن محمد اصفهانی. این اثر

در نهم ذی قعدة سال ۱۰۸۹ تألیف شده است (فهرست دانشگاه، ش ۳۵۳۹،

۳۶۱۲، فهرست مرعشی ش ۴۰۵۶) مؤلف نوشته است که این اثر برگزیده کتاب

دیگر اوست با نام:

۹۲. هبة الوصال فی أدعية رؤية الهلال.

۹۳. هدیه السادات و مجموعة السعادات / شیخ محسن بن محمد رفیع رشتی اصفهانی

(قرن سیزدهم) (فهرست مرعشی ش ۸۸۵۵)

* * *

مجموعه‌هایی با نام کتاب دعا و بدون نام مؤلف تألیف شده و یا رونویسی شده در

زمانها مختلف در کتابخانه‌ها وجود دارد. از جمله با شماره‌های ۳۳، ۵۶۹، ۶۴۱،

۷۵۱، ۴۳۵۲، ۷۰۲۲، ۸۳۰۴، ۸۶۸۸، ۸۶۹۰، ۸۶۹۹، ۸۷۲۶، ۸۹۶۸، ۹۰۰۴،

۹۰۱۸، ۹۰۷۳، ۹۰۸۲، ۹۲۲۱، ۹۲۳۶، ۹۲۸۸، ۹۴۳۰، ۹۸۲۰ نسخه‌هایی به نام

کتاب دعا در کتابخانه مرعشی موجود است. در صفحات ۳۲ و ۳۳ فهرست الفبائی

کتابخانه آستان قدس نیز دهها کتاب دعا با نام یا بی نام مؤلف و با تاریخهای مختلف

یاد شده است.

ادبیات دعا در دوره معاصر

در چند دهه گذشته نیز کتابهای دعایی چندی نوشته شده که از میان آنها،

برخی شهرت ویژه یافته است. از جمله آنها مفتاح الجنان، مفاتیح الجنان شیخ عباس

قمی و مفتاح الجنات علامه سید محسن امین است. از میان این سه کتاب، مفتاح الجنان علی رغم شهرت عظیمی که تا پیش از مفاتیح شیخ عباس قمی به دست آورد، مؤلفش ناشناخته مانده است. این احتمال داده شده که مؤلف آن شیخ اسدالله طهرانی حائری (م ۱۳۳۳) باشد. این کتاب مورد اعتماد نبوده و میرزا حسین نوری در لؤلؤ و مرجان این مطلب را یادآور شده است.^۱ با این حال شهرت آن تا اندازه‌ای بوده که هنوز افراد کهنسال از مفاتیح شیخ عباس با عنوان مفتاح یاد می‌کنند. نکته قابل توجه مشترک بودن اسامی آنها با اندک تفاوت است. نباید تردید کرد که دو نفر اخیر با اقتباس از اسم کتاب مفتاح الجنان راه را برای شهرت کتابهای خویش هموار کرده‌اند. با این همه دقت مرحوم شیخ عباس قمی، جامعیت کار او و ضمیمه کردن داستانها و قصه‌هایی چند، کتاب وی را به سرعت میان مردم مشهور ساخت و اکنون کمتر خانه‌ای است که از مفاتیح و یا منتخب آن تهی باشد. در میان آثار دوره اخیر باید از کتاب المراقبات از میرزا جواد آقا ملکی تبریزی نیز که مشتریان ویژه خود را در میان علاقه‌مندان به تهذیب نفس داشته یاد کرد. مصباح المنیر از آیه الله مشکینی نیز با توجه به ترجمه جالبی که از دعاها در آن آمده به طور محدود مورد استقبال قرار گرفته است.

به نظر می‌رسد هنوز نیز می‌بایست بر آثار کهن تکیه کرد و در ارائه ترجمه‌های جدید از آنها کوشید. اگر از مردان قابل‌ی که در سالهای اخیر کار ترجمه قرآن و نهج البلاغه را انجام داده‌اند، کسی پا به عرصه ترجمه مصباح المتهجد شیخ بگذارد، می‌توان امیدوار بود که به دور از برخی مشکلات بتوان متنی عالمانه را در ادبیات دعایی شیعه در اختیار مردم گذاشت.

نشر ترجمه کهنی که از مختصر مصباح انجام شده و نسخه آن در کتابخانه آیه الله مرعشی موجود است قدم دیگری است برای احیای یک متن زیبای دعا با ترجمه فارسی شیرین قرن هفتم به علاوه احیای یک اثر ارزشمند از ادب پارسی در تشیع.

۱. ذریعه، ج ۲۱، ص ۳۲۴

اهل سنت و دعا

در اینجا به اجمال آگاهی‌هایی را که به طور پراکنده در این باره بدست آوردیم ارائه می‌کنیم گرچه اطمینان داریم که این کار تحقیق مستقلى را مى‌طلبد. بیشتر کتابهای دعایی که در میان سنیان تدوین شده، دعاهاى رسیده از رسول خدا ﷺ است. از قدیمی‌ترین این آثار کتاب الادعية المروية عن الحضرة النبوية از عبدالکریم بن محمد سمعانی (م ۵۶۲) است که مورد استفاده ابن طاووس قرار گرفته است.^۱

کتاب دیگر عدة حصن الحصين است که مؤلف آن شمس الدین محمد بن محمد ابن الجزری است. شرحی هم از خود او با نام مفتاح العدة بر این اثر نوشته شده است. (فهرست مرعشی ش ۷۲۸۲). حصن الحصين ترجمه به فارسی نیز شده است (فهرست مرعشی ش ۳۰۰). دو ترجمه دیگر با عنوان حرز صين ترجمه حصن حصين و فتح مبین در ترجمه حصن حصين نیز موجود است (فهرست مرعشی ش ۷۹۵، ۴۹۶۳، ۱۰۱۲)

کتابی نیز با عنوان دفع الأسى فى أذکار الصباح والمساء از شیخ ابراهیم بن حسن احسائی حنفی نگاشته شده و خود وی شرحی با نام بسط الکسا لدفع الأسى بر آن نوشته است (فهرست مرعشی ش ۷۲۸۲)

حلیة الابرار و شعار الأخیار فى تلخیص الدعوات و الأذکار از محیی الدین یحیی بن شرف الدین نووی شافعی (م ۶۷۶) (فهرست مرعشی ش ۹۲۰)

از کتابی با عنوان الاربعین فى الادعية المأثورة عن سيد المرسلین یاد شده که ابن طاووس در فتح الابواب از آن نقل کرده است.^۲ ابن طاووس از کتاب دیگری با نام البهی فى دعوات النبی ﷺ در مهج الدعوات خود نقل کرده است. این اثر از ابو محمد الخرمی (زندگی در اواسط قرن ششم هجری) می‌باشد.^۳

۲. کتابخانه ابن طاووس، ص ۱۹۳

۱. کتابخانه ابن طاووس، ص ۱۶۸

۳. کتابخانه ابن طاووس، ص ۲۲۰

دستور المذکرین و منشور المتعبدین از ابو موسی محمد بن ابی بکر مدنی از دیگر کتابهای دعایی اهل سنت است که ابن طاووس در اقبال مکرر از آن نقل کرده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۲۴۷)

جامع الدعوات از نصر بن یعقوب دینوری (زنده در اوائل قرن پنجم) از دیگر کتابهای دعایی اهل سنت است که مورد استفاده ابن طاووس در جمال الاسبوع وی بوده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۳۲۵)

کتاب المستغیثین از خلف بن عبدالملک ابن بشکوال (م ۵۷۸) از دیگر کتابهای دعایی است که مورد استفاده ابن طاووس بوده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۴۶۰)

التحفة فی الأدعية از عبدالرحمن بن محمد بن علی خلوانی (م ۵۴۶) در شمار کتابهای دعایی است که ابن طاووس از آن در اقبال نقل کرده است (کتابخانه ابن طاووس، ص ۸۷۸)

سلاح المؤمن / تقی الدین محمد بن محمد مصری غرناطی (م ۷۴۵) نسخه‌ای از این کتاب به تاریخ ۸۰۵ موجود است (فهرست مرعشی ش ۱۴۰۶)
عمل الیوم و اللیلة / جلال الدین سیوطی (م ۹۱۱) (فهرست مرعشی ش ۲۳۴۳)
السهام المصابة فی الدعوات المجابة / جلال الدین سیوطی (م ۹۱۱) (فهرست مرعشی ش ۲۳۴۳)

ادعية الهلال، اللعة النورانية فی الاوراد / شرف الدین احمد بن علی بن یوسف البوننی (فهرست مرعشی ش ۶۲۹)

ریاض الصالحین از نووی از رایجترین کتابهای دعایی اهل سنت است که شرحی با عنوان منهل الواردین فی شرح ریاض الصالحین از صبحی صالح بر آن چاپ شده است.

صوفیان و انشای دعا و صلوات

گفتنی است که صوفیان از اهل سنت و شاید از دیگر فرق، خود به ساختن

اوراد و اذکار می پرداخته‌اند. این قبیل اوراد و ادعیه در میان این گروه فراوان بوده است. یک نمونه که از آن با عنوان *مجموع الدعوات* یاد شده، مجموعه‌ای است از اوراد و ادعیه ساخته شده توسط سیدعلی همدانی، اوراد محمد بن اسامه، ورد اویس قرنی و دیگر اقطاب این فرقه (فهرست مرعشی ج ۹، ص ۲۵۵، ش ۳۴۵۶). انشای صلوات که نوعی دعا برای رسول خدا ﷺ و اهل بیت  است نیز، امری رایج بوده است. یکی از مشهورترین این صلواتها، صلوات منسوب به ابن عربی و خواجه نصیر است. بعدها بسیاری از صوفیان این قبیل صلواتها را ساخته‌اند. نمونه دیگر کتاب *صلوات الخادم الی المخدوم* در شرح *صلوات* بر چهارده معصوم فضل الله بن روزبهان خنجی است. *صلواتیه فیض* و *صلواتیه* فرزندش علم الهدی هم از این قبیل است.

نمونه دیگر *الامام و الاعلام بنفثة مولانا عبدالسلام* است که در ۴ ذی حجه ۱۱۲۹ تألیف شده و صورت *صلواتیه* دارد (فهرست مرعشی ش ۸۵۸۱)

* * *

نزهة الزاهد

کتاب ارجمندی که اکنون در دستان شما قرار دارد، اثری است دینی از قرن ششم یا هفتم هجری که با کمال تأسف مؤلف پارسی زبان آن را که از شیعیان پاک امامان معصوم  بوده نمی‌شناسیم. این اثر به پیروی از سنت پایدار عرفان دعایی شیعی که میراث جاویدان امامان بوده، به هدف راهبری شیعیان در نزدیکی به خداوند نگاشته شده است. مؤلف با استفاده از مآخذ معتبر شیعی، مجموعه حاضر را در اعمال سالیانه عبادی فراهم آورده و به تناسب، برای ایام هفته، ماههای سال و دعاها، سالانه و همچنین تعقیبات نماز و آداب رمضان و نمازهای مستحبی و احیاناً واجب همانند نماز کسوف و جز آن، احکام و دعاها را نقل کرده است. وی در هر بخش، افزون بر یاد از دعاها، توضیحاتی به زبان شیرین پارسی آن

روزگار که به طور عمده، ترجمه کلمات روحبخش امامان معصوم علیهم السلام است نقل کرده است. خود وی در مقدمه می‌گوید:

و ما در این کتاب جمع کنیم از نماز و دعایی که نقل کرده‌اند از ائمه معصومین صلوات الله علیهم اجمعین که ارکان دین و معادن حکمت و یقین و برگزیدگان حقند از اهل زمین، آنچه زبده و خلاصه است و بکار بستن آن به اخلاص، سعادت دو جهانی حاصل شود.

وی در ادامه، در باره چگونگی تألیف کتاب می‌نویسد:

و در این جمله جز نماز و دعا چیزی دیگر نیاریم و در آنچه داریم طریق اختیار و اختصار سپریم و از چشم به سیاهه قناعت کنیم و از سیاهه به روشنایی که وقت تنگ است و هم‌تها قاصر. و امید چنان است که شخصی که فایده‌آزو گیرد یا به آن عمل کند دعای خیر دریغ ندارد که در بارگاه حضرت الهی هیچ بخل و منعی نیست.

وی سپس به شرح نام کتاب می‌پردازد. گفتنی است که در نسخه اصل نام کتاب *نزهة الزاهد و نهضة العابد* آمده است. در نسخه الهیات مشهد از آن با عنوان *نزهة الزاهد و نهضة العابد* یاد شده است. در نسخه دوم دانشگاه از آن با عنوان *نزهة الزاهد و نهضة العابد* نام برده شده است. نسخه مجلس نیز از ابتداء ناقص است و متأسفانه نمی‌دانیم که در آن این نام چگونه آمده است.

خود مؤلف در شرح نامی که برای کتاب برگزیده می‌گوید:

و این کتاب را *نزهة الزاهد و ...* لقب دادیم، چه چشم دل زاهد حقیقی بدو روشن شود و جان عابد بدو خرم گردد و او را فرصتگاه غارت غنیمت حق داند.

با این تفسیر، باید پذیرفت که نام درست کتاب همان *نزهة الزاهد و نهضة العابد*

است. زیرا، نزهة در اینجا به معنای اغتنام فرصت است و این با تعبیر فرصتگاه غارت غنیمت سازگار است. گفتنی است که کتابی با عنوان غنیة العابد و منیة الزاهد از علامه طبرسی که می‌بایست با اندکی فاصله از معاصران مؤلف نزهة الزاهد باشد یاد شده است.^۱ این نوع نامگذاری می‌تواند قرینه‌ای دور بر معاصرت آنها تلقی شود.

اهمیت نزهة الزاهد در ادب مذهبی ما

اثر حاضر از چندین جهت حائز اهمیت است. یکی از مهمترین ویژگیهای آن این است که کتاب حاضر پس از مصباح المنهجد شیخ طوسی -رحمة الله علیه- و احتمالاً پس از ذخیره الآخرة تمیمی از کهن‌ترین کتابهای دعایی شیعه است که به دست ما رسیده است. دانسته است که فرهنگ دعایی شیعه، پس از اثر سترگ شیخ طوسی (م ۴۶۰)، بازمانده از تلاش عالمانه و عارفانه عالم برجسته شیعی در نیمه دوم قرن هفتم، سید بن طاووس (م ذی‌قعدة ۶۶۴) است. با این حال اثر حاضر اندکی پیش از ظهور آثار گرانبهای سید بن طاووس تألیف شده و از این جهت به عنوان حلقه مهمی در ادب دعای شیعی باید شمرده شود.

این نکته گفتنی است که نویسنده نزهة الزاهد به طور یقین از کتاب مصباح شیخ بهره برده است. این امر در ترتیب بسیاری از مباحث و نیز ترتیب نقل برخی روایات در مباحثی خاص کاملاً آشکار است. با این همه به هیچ روی نمی‌توان این اثر را اقتباس از آن دانست، زیرا دعاهای فراوانی در نزهة الزاهد وجود دارد که از اصل در مصباح نیامده است. همین‌طور برخی از ادعیه به گونه‌ای متفاوت با آنچه در مصباح آمده، در نزهة نقل شده است. این امر نشانگر آن است که نویسنده نزهة از مصادر متعددی بهره برده است. افزون بر این، شیخ در بسیاری از مواقع در مصباح، بدون مقدمه‌ای حدیثی، متن دعا را نقل می‌کند در حالی که همان دعا در نزهة الزاهد با مقدمات چندی از احادیث و توضیحات مؤلف آمده است. اهمیت این نکته تا آن

۱. ذریعه، ج ۱۶، ص ۶۷

اندازه است که نزهه را از مصادر اصیل دعایی شیعه قرار دهد. ویژگی دیگر آن از لحاظ دینی آن است که اثر حاضر به اختصار اما با جامعیت، مهمترین اعمال عبادی شبانه روز را شرح داده و می‌تواند به منزله یک کتاب دعای کامل مورد استفاده هر مسلمان قرار گیرد. دانسته است که این قبیل تألیفات در گذر تاریخ فراوان بوده و مهمترین آنها در آغاز مصباح المتهجد شیخ طوسی و یکی از جدیدترین و رایجترین آنها در دوره اخیر مفاتیح الجنان مرحوم حاج شیخ عباس قمی است. در دوره اخیر صفوی نیز مرحوم مجلسی کتاب ارجمند زاد المعاد را تألیف کرده که برای سالهای متمادی مورد استفاده عاشقان دعا و عبادت بوده است. با این حال کتاب حاضر به لحاظ توضیحات شیرین پارسی و نیز نحوه تنظیم و تبویب و مهمتر از همه اختصار جای ویژه خود را در ادب دعایی شیعه دارد. آقای دانش پژوه در مقایسه این کتاب با سایر کتابها می‌نویسد:

نزهة الزاهد کتاب دعایی است بسیار شیرین و شیوا به فارسی و بسیار لطیف و بهتر از زاد المعاد مجلسی و مفاتیح شیخ عباس قمی است بلکه این کتابها در صحت و شیوایی در برابر آن هیچ است. در این اواخر کسی آن را گویا نمی‌شناخته و کتاب معروفی نیست.^۱

ویژگی دیگر این اثر آن است که توضیحات آن به زبان پارسی نوشته شده است. این امر نشانگر آن است که تشیع امامی نفوذ فراوانی در ایران قرن ششم و هفتم داشته است. به سخن دیگر، اثر حاضر سندی است استوار از حضور قاطع تشیع دوازده امامی در ایران اسلامی.^۲ افزون بر آن اثر حاضر با وجود تغییرات مختصری که در برخی از تعبیر آن، طی قرون بعد انجام شده، به لحاظ نثر نیز در تاریخ زبان فارسی از اهمیت بالایی

۱. معتقدالامامیه، مقدمه صفحه سیزده و چهارده.

۲. ما در باره این قبیل آثار فارسی شیعی در کتاب «تاریخ تشیع در ایران» و «دنباله جستجو در تاریخ تشیع در ایران» سخن گفته‌ایم.

برخوردار است. این نثر شیرین به دلیل استواری زبان فارسی در آن روزگار، هنوز نیز از شیوایی خاصی برخوردار بوده و می‌تواند راهنمایی برای پژوهشگران تاریخ ادب پارسی باشد.

معتقد الامامیه و نزهة الزاهد

کتاب معتقد الامامیه که نسخه اصل آن در اختیار استاد علامه حاج سید محمد علی روضاتی بوده و آن را بتفصیل در فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه‌های اصفهان شناسانده، به سال ۱۳۳۹ به کوشش آقای دانش پژوه به چاپ رسید. این کتاب که به زبان فارسی نگارش یافته در سه زمینه کلام، اصول فقه و فقه، عقاید شیعه را عرضه کرده است. اثر مزبور که بنا به قرائنی در نیمه دوم قرن هفتم هجری نگارش یافته، در دو مورد از نزهة الزاهد یاد کرده است. در مورد نخست نویسنده معتقد الامامیه نوشته است:

و غسل‌های سنت و دعواتی که در وضو و غسل باید خواندن بسیار است و از برای این، کتابها ساخته‌اند، چون عمل السنة و مصباح کبیر و نزهة الزاهد و غیر این، کسی را که باید که بر عمل این طایفه از فرائض و نوافل مطلع شود آن را طلب باید کرد و مطالعه کردن.^۱

نویسنده معتقد الامامیه در مورد دیگری نیز نوشته است: و نمازهای سنت که مروی است از رسول صلی الله علیه و اله بسیار است و از برای این کتابها ساخته‌اند چون عمل السنة و مصباح کبیر و نزهة الزاهد و غیر آن.^۲

تا آنجا که می‌دانیم معتقد الامامیه، کهن‌ترین اثری است که در آن از نزهة الزاهد یاد شده است. اما مشکل آن است که نویسنده آن کتاب نیز همانند نزهة الزاهد شناخته شده نیست، همان‌گونه که تاریخ نگارش آن کتاب هم شناخته نیست. اما به

۱. معتقد الامامیه، ص ۲۰۰

۲. معتقد الامامیه، ص ۲۲۴

هر روی مهم آن است که نثر این دو کتاب بسیار به یکدیگر نزدیک می‌باشد. افزون بر آن زمان تقریبی نگارش معتقدالامامیه روشن است و این خود دست‌کم در تعیین قرن تألیف نگارش نزهة الزاهد به ما کمک می‌کند. زمان تقریبی تألیف کتاب معتقد، با توجه به اشارتی کوتاه، به نیمه دوم قرن هفتم هجری باز می‌گردد. مؤلف معتقد، لابلای بحث از اثبات این اصل شیعی که نمی‌بایست روزگار خالی از امام و حجت خدا باشد می‌نویسد:

اما پیش از این هر کس که دعوی امامت کردند از فرزندان عباس، نامعصوم بودند و ظالم و در این ایام منقرض شدند و غیر ایشان هر کس که دعوی امامت ایشان کرد از اسماعیلیان و زیدیان همه منقرض شدند.^۱

همانگونه که محقق کتاب در مقدمه آورده این سخن می‌تواند اندکی پس از سقوط بغداد به دست مغولان در سال ۶۵۶ مصداق یابد. تعبیر «در این ایام منقرض شدند» باید مربوط به زمانی نه چندان دراز پس از زوال دولت عباسی باشد. در این صورت نزهة الزاهد باید پیش از آن تألیف شده باشد، اما با چه فاصله‌ای روشن نیست. ممکن است در نیمه اول قرن هفتم و شاید هم در قرن ششم.

دیگر آثاری که در آنها از نزهة الزاهد نقل شده

یکی از آثاری که در آن از نزهة الزاهد استفاده شده، زبدة الدعوات از ابوالحسن محمد بن یوسف بحرانی عسکری (و در واقع قزوینی) از شاگردان شیخ بهایی است. از این کتاب دونسخه در کتابخانه آیه الله مرعشی به شماره‌های ۵۹۷۱ و ۶۵۴۳ موجود است. وی در مقدمه آن کتاب نوشته است: ... پس بعنایة الله تعالی در این ایام شروع در تألیف آن نمود و التزام کرد که آنچه از کتب معتبره انتخاب کند

۱. معتقدالامامیه، ص ۱۲۰ - ۱۲۱

حرف آخر آن جهت علامت مرقوم سازد بر این منوال ... «د» نزهة الزاهد.^۱
از جمله کتابهایی که در عهد صفوی در آن از نزهة الزاهد استفاده شده کتاب
سفينة اهل البيت است که متأسفانه نام مؤلف آن شناخته شده نیست. این کتاب به نام
سلطان علی عادلشاه، به سال ۱۰۷۹ تألیف شده است. شیخ آقابزرگ که نسخه‌ای از
آن را دیده فرموده است: در این کتاب از نزهة الزاهد، مفتاح النجاة، نگارستان،
روح الارواح، صحائف الاعمال، مصباح النجاح، جهان آرا و جدول التواریخ کفعمی نقل
شده است.^۲

کتابی با نام کفاية المهمات نیز که احتمالاً در هند و در قرن دوازدهم تألیف شده،
از نزهة الزاهد نقل کرده است.^۳

در کتاب جامع مؤیدی و فیض مؤیدی که مؤلف آن ناشناخته است، از نزهة الزاهد
استفاده شده است. این اثر باید متأخر باشد، چه از آثار دوره صفوی و از جمله از
زاد المعاد مرحوم مجلسی نیز در آن نقل شده است.^۴

در کتاب الصيامية از امیر محمدرضا بن سید میر محمد قاسم حسینی ساکن
قزوین نیز که در سال ۱۱۰۷ اعمال ماه رمضان تألیف کرده از کتابی با عنوان
نزهة العابد نقل شده که به ظن قوی باید همین نزهة الزاهد و نهضة العابد باشد گرچه
شیخ آقابزرگ نزهة العابد را جدای از نزهة الزاهد نقل کرده است.^۵

نسخه‌ها و روش تصحیح

از نزهة الزاهد چهار نسخه برجای مانده است. دو نسخه در کتابخانه دانشگاه
(۴۶۴۶، ۷۳۸۰) یکی در دانشکده الهیات مشهد (۶۴۹) و دیگری در کتابخانه
مجلس (۱۱۴) مجموعه امام جمعه خوی ج ۷، ص ۱۲۰).

۱. نسخه شماره ۵۹۷۱ کتابخانه مرعشی برگ ۲ و نک: ذریعه ج ۱۲، ص ۲۶

۲. ذریعه، ج ۱۲، ص ۱۹۵ ۳. ذریعه، ج ۲۴، ص ۱۱۷ ۴. فهرست مرعشی، ش ۱۳۴۷

۵. نک: ذریعه ج ۱۵، ص ۱۰۳، ش ۶۹۴ و ج ۲۴، ص ۱۱۸

از میان این چهار نسخه، نسخه شماره ۴۶۴۶ دانشگاه از نسخه‌های دیگر دقیق‌تر و به لحاظ نثر، نزدیکتر از نسخه‌های دیگر به نثر قرن ششم و هفتم ایران است. ما این نسخه را اصل قرار داده و از آن با عنوان نسخه «د» یاد کرده‌ایم. نثر فارسی کتاب بر اساس همین نسخه آماده شده است. این نسخه در سال ۹۸۰ هجری نوشته شده و گویا در بین نسخه‌های موجود، کهن‌ترین آنها باشد. مهم آن است که کاتب تغییر چندانی در ترکیب عبارات نداده است گرچه به دلیل نبودن نسخه‌ای کهن، نمی‌توان اطمینان کامل داشت.

نسخه کتابخانه مجلس هم تا حدودی به نثر نسخه دانشگاه نزدیک است جز آن که در آن هم تغییرات فراوانی صورت گرفته و کلمات فارسی به عربی برگردانده شده است. نگاهی به متن آن در قیاس با نسخه دانشگاه نشان می‌دهد که آن نیز تقریباً بازنویسی شده همان متن است. به علاوه از لحاظ متن نیز در قیاس با نسخه دانشگاه کمبودهای فراوانی دارد. افزون بر اینها، نسخه مجلس از آغاز نزدیک به هفده صفحه ناقص بوده و صحافی آن نیز به گونه‌ای صورت گرفته که بیشتر صفحات جابجا شده است.

نسخه دانشکده الهیات مشهد که از آن با عنوان نسخه «م» یاد شده، با وجود زیبایی خط، گرفتار بیشترین تغییرات شده است. کاتب از طرف خود یا بر اساس نسخه‌ای که از روی آن نسخه خود را نوشته، در بسیاری از موارد عبارات را تغییر داده است. به علاوه دعا‌های چندی از جمله دعای افتتاح و ابوحمزہ ثمالی را بر آن افزوده است، همین‌طور روایاتی را به عنوان تکمیل بحث آورده است. القاب معصومین علیهم‌السلام نیز متناسب با زمان نگارش آن که قرن دوازدهم هجری است تغییر یافته است. این علاوه بر تغییر کلمات فارسی به عربی است. به عنوان مثال در متن اصل ما که همان نسخه دانشگاه است عنوان بحث نماز میت «نماز مرده» است که در نسخه الهیات «نماز میت» آورده شده است. یا بجای کلمه «کمینه»، «اقلش» آمده است. و یا «نماز باران خواستن»، «نماز استسقا» آمده است.

با مقایسه این چند متن، روشن شد که دقیق‌ترین متن همان نسخه دانشگاه است و بی‌شبهه باید اصل قرار گیرد. این دقت در ضبط درست کلمات دعا و حتی اعراب نیز صادق بود. تفاوتها به لحاظ عبارات دعایی فراوان بود، آنچه مهم بود برگزیده شد و با آوردن در گیومه نشان داده شد که مختص یک نسخه است. اگر قرار بود نشان داده شود که از کدام نسخه است، حجم فراوان و گسترده‌ای از پاورقی بر آن باید افزوده می‌شد. در مورد القاب معصومان نیز ما کوشش کردیم تا بیشتر بر اساس نسخه دانشگاه عمل کنیم، با این همه در مقایسه این سه متن، و نیز القاب معمول برای آن بزرگواران در آن عصر، متن را تنظیم کرده‌ایم. به عنوان مثال در بسیار از موارد برای رسول خدا «علیه السلام» آورده شده. ما هر مورد که علیه السلام بوده تغییری نداده‌ایم. در کنار آن در بیشتر موارد «صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ آلَهُ» بوده که به همان صورت ضبط شده است.

بنای بنده بر ارجاع تمامی مطالب نقل شده، بویژه دعاها نبوده است. هر کجا که امکان ارجاع آسانتر و سهلتر بود، محل حدیث یا دعا را نشان داده‌ام. در این باره نقل ادعیه از مصباح‌المتهجد هم همین حکم را دارد. امکان ارجاع نقلها به کتابهایی متأخر از نزهة الزاهد بوده که جز یکی دو مورد نسبت به کتابهای ابن طاووس و ... مطلقاً از این کار صرف نظر کردم.

در پایان بر خود فرض می‌دانم تا از لطف و عنایت خالصانه حضرت استاد علامه آیه‌الله جناب آقای حاج سید محمدعلی روضاتی - دامت برکاته و افاضاته - در حق اینجانب تشکر کنم. ایشان با حوصله تمام و با وجود مشکلات فراوان، متن حروفچینی شده کتاب نزهة الزاهد را مطالعه کرده و خبط و خطاهای فراوانی را بویژه در اعراب گذاری دعاها یادآور شدند. با این حال طبیعی است که آنچه بر جای مانده - و البته کم نیست - به عهده بنده خواهد بود.

همچنین از دوستانی که در تهیه نسخه‌های عکسی این کتاب بنده را یاری دادند سپاسگزاری می‌کنم: جناب آقای دکتر سید محمود مرعشی، برادر محترم جناب

آقای اشک شیرین، استاد معظم جناب آقای عبدالحسین حائری و سرور عزیز ریاست محترم دانشکده الهیات مشهد جناب حجة الاسلام و المسلمین آقای عبداللهی و جناب آقای اکبر ایرانی مسئول محترم دفتر نشر میراث مکتوب که این اثر را در مجموعه منشورات آن دفتر قرار داد.^۱ پاداش همه آنان از سوی خدای تبارک و تعالی محفوظ و مزید باد.

جا دارد در اینجا از مرحوم استاد علامه جناب آقای عبدالعزیز طباطبایی -رحمة الله علیه- یاد کنم که در هر حال راهنمای بنده در مشکلات بوده و علاقه فراوانی به نشر این اثر گرانبها داشت، خدایش رحمت کند و از سر تقصیرات همه ما درگذرد.

رسول جعفریان

۱۲ فروردین ۱۳۷۵

۱. در ضمن از اینکه این دفتر با سه بار نمونه خوانی دقیق نهایت دقت را در ضبط حرکات و اعراب دعاها مبذول کرد - خصوصاً جناب آقای دکتر سید غلامرضا تهامی - سپاس و ستایش خود را ابراز می دارم و برای ایشان و دیگر همکاران دلسوز این دفتر، آرزوی سلامتی و موفقیت می کنم.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ . وَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ خدایا منم و تو را
 رستگار دارم . و به تو پناه دارم . و پناه با تو دارم . و از تو در
 گریزم و در همه حالها اعتماد بر تو کنم . و امید بفضل تو کنم
 دارم . و فخر به تو دارم . و دست را در دامن عفو تو
 میزنم . و دوستی با دوستان تو کنم . و بر محمد و آلش در
 تیرای تو فرستم که برگزیدگان تو اند از بنی آدم و خیر و نیکو
 بر سر بر دو عالم اما بعد بدای ای سپرده داه پدی و کوی
 در تقوی که ترا دارم آخرت تقوی است و تقوی فرمان

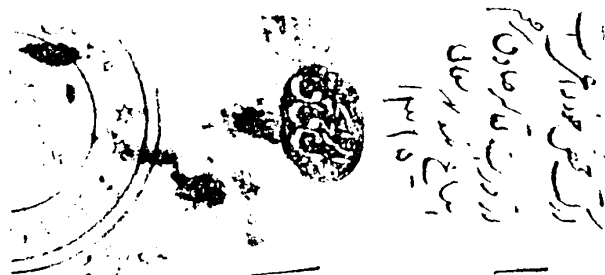
اسْتَوْدِعَكَ اللَّهُ وَاسْتَرْعِيكَ وَأَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ امَّنَا
 يَا اللَّهُ وَيَا رَسُولَ وَبِمَا دَعَوْتَ إِلَيْهِ وَدَلَّكَ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ
 فَاجْتَنِبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي جِهَتِي وَمَوْجِدَتِي
 أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي السَّلَامَ عَلَى مَلَائِكَتِكَ اللَّهُ وَزُورَ قَبْرِ
 نَبِيِّ اللَّهِ السَّلَامَ عَلَيْكَ مِنِّي أَبَدًا مَا بَقِيْتُ وَجَدًا مَا أَذَى
 فَبَقِيْتُ السَّلَامَ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ أَصَاحِبِ الْحَقِّ
 لَا يَجْعَلُهُ الْآخِرَ الْعَمِيدِينَ زِيَارَتِي إِلَيْكَ فَإِنْ جَعَلْتَنِي خَيْرًا
 مَعَهُ وَمَعَ آبَائِهِ أَمَّا ضَرِيحِي وَإِنْ أَبْقَيْتَنِي يَا رَبِّ فَارْزُقْ
 زِيَارَتَهُ أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
 ثُمَّ بِذَلِكَ تَابَ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَلَدِ عَلَى يَدَيْهِ

التضعيف المحتاج الى عوف رحمه الله

السجاني حسين بن الحسين

توفي عنده في شهر شعبان

سنة ١٠٠٠

رکعت انا انزلناه خوانی و در دوم قل هو الله زیرا که انا انزلناه
سوره یسعبر است و اهل بیتش علیهم السلام پس نماز رکعت
ایشان را وسیله سازد بخدای تعالی و در دوم رکعت سوره
توحید خوانی زیرا که دعا برابر اثر و سجداب بود و برابر اثران دعا
قوت خواهد بود چون از قرائت فارغ شوی دستها را
بر آرا که کف دست سوی آسمان کن و دعا، قنوت بگویی
و قنوت مستحب است در همه نمازها و در فرضها تا یکید
استحبابش زیاده است و فاضله نیز چیزی که در قنوت
بگویی کلمات توحید است و آن اینست لا اله الا الله الحلیم
الکریم لا اله الا الله العظیم سبحان الله رب
السموات السبع و ملائکتهن و ما بینهن و ما تحتهن
و رب العرش العظیم و سلام علی المرسلین و الحمد لله
رب العالمین اللهم صل علی محمد و آل محمد و عافینی
و اغض عینی و افرج لی فی حاجتی و اوفیر لکم و ارحم الراحمین
و فی رحمتک عذاب النار و پس از آن دعای کرم را بخوانی
بگویی و دعای که در قنوت کفایت بود آنست که بگویی

بسمك وعلو بنيتكم مفوض ~~في~~ اليك كفن الله عدو ال محمد
 النبي والاشواق والبراه على الله منهم وصلى الله على محمد وآل
 صلوات بر محمد وآل ما نيك عليك وعليهم السلام ويستدرون
 دشمنان ایشان بترکند و مؤمنان بآید عا کوید و برایش دو
 رکعت نماز کند پس از آن الحمد و بسم و الرحمن بخواند یا سوره
 که داند و بخواند و دعا خواند که بگوید یا ستود عک الله و سر عک
 و اقراء عليك السلام اسما بالله و بما دعوت اليه و تلك عليه اللهم
 فاكتمنا مع الشاهدين اللهم ادر في حق جنتهم و موديهم ابداما
 ابقيتي السلام على ملائكة الله و رسله و رعاياه الله للسلام عليك
 مني ابدانا ابقيت و دائما اذ اقيمت السلام علينا و على عباد الله
 الصالحين اللهم لا تجعله اخر العبد من ذرية ابي اياه فان جعلته
 فاحشره معه و مع بائه المؤمنين و ان ابقيتي يا رب فادركني
 في ابدانه ابداهما ابقيتي انك على كل شيء قديره غفر الكتاب
 بعون الله الملك الوهاب

مقدمه مؤلف

بسم الله الرحمن الرحيم و عليه توکلی

خدایا ترا خوانم و تو را دانم و به تو نازم و حاجت به تو پردازم و پناه با تو
دهم و از تو در تو گریزم و در همه حالها اعتماد بر تو کنم و امید به فضل و کرم تو
دارم و فخر به بندگی تو آرم و دست رجا در دامن عفو و غفران تو زنم و دوستی با
دوستان تو کنم و دشمنی با دشمنان تو کنم و بر محمد و آلش درود از برای تو
فرستم که برگزیدگان تو اند از بنی آدم و فخر و تاجند بر سر هر دو عالم.

اما بعد: بدان ای سپرنده راه هدی و کوبنده در تقوی که زاد راه آخرت تقوی
است و تقوی فرمان برداری است راه خدای تعالی را در آنچه بدان امر فرموده است
و دور بودن از آنچه نهی کرده است و به قیام کردن به امر خدای نتوانی رسیدن مگر
بدان که پاس سیرت و صورت خود داری و نهان و آشکار خود با حق راست
گردانی و بر اندیشه دل و حرکات اعضا دائماً دیدبانی کنی و بدانی که حق تعالی
مطلع است بر خطرات و خطوات تو و بینا و داناست بر حرکات و سکناات تو. پس
جهد کن تا ترا نبیند آنجا که تو را نهی کرده است و ترا کم نیابد آنجا که بدو فرموده
است و برین قادر نباشی مگر به آنکه ساعات روز و شب خود را در طاعات
آفریدگار خود قسمت کنی و به خدمت مولای خود مشغول باشی.

پس بدان که بزرگترین عبادتها و فاضلترین طاعتها نماز است و قرآن خواندن و دعا. چنانچه حق تعالی فرموده در قرآن :

أَتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ، إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ.^۱

یعنی: بخوان آنچه به تو فرستادند از کتاب خدای تعالی، یعنی قرآن، و نماز بپای دار که نماز از زشتیها و ناکردنیها باز دارد و یاد کردن خدای تعالی از همه چیزها بزرگوارتر است.

و دیگر فرمود:

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّنْ تَبُورَ لِيُؤْتِيَهُمْ أَجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ.^۲

یعنی: آنانی که کتاب خدای تعالی خوانند و نماز بپای داشته باشند و از آنچه ما ایشان را روزی کرده باشیم نفقه کرده باشند، نهان و آشکار، ایشان امید بازرگانی می دارند که هرگز درو به زیان نافتند تا خدای تعالی مزد ایشان بتمامت بدیشان رساند و از خزینة فضل خود زیادتى در سر کند که او خدایی است آمرزگار و سپاسدار.

و گفت:

أَدْعُوْنِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ ذَاخِرِينَ.^۳

یعنی: مرا خوانید تا اجابت کنم شما را. آنان که تکبر نمایند از پرستیدن من، زود بود که به دوزخ رسند به خواری.

روایت کردند از صادقان، که تاج عصمت بر سر داشته اند که، مراد به عبادت در

۳. غافر: ۶۰

۲. فاطر: ۲۹، ۳۰

۱. العنکبوت: ۴۵

این آیت، دعاست و فاضلترین عبادت دعاست.^۱ و پیغمبر ﷺ گفت که، نماز ترازویی است، هر که تمام فرا دهد، تمام فرا ستاند.^۲ و گفت: مثل نماز در میان شما، همچون جوی آب روان است که به در سرای یکی بود از شما و او در شبانه روزی پنج بار از آن جوی غسل می کند، پس چیزی از چرک و سَخ نماند بر بدن او با پنج بار غسل کردن و چیزی از گناه نماند با پنج بار نماز کردن.^۳

و گفت: عمود دین نماز است و نماز اول چیزی است که در او نگرند از عمل فرزند آدم، اگر او درست بود در دیگر عمل او ننگرند و اگر آن درست نبود در دیگر عمل او نگرند.^۴

و باقر ﷺ گفت که، نخستین چیزی که بنده را به آن حساب کنند نماز بود و اگر آن را قبول کنند هر چه جز آن بود قبول کنند. و بنده چون نماز بگذارد به وقت خویش، آن نماز با وی برگردد سفید و روشن، همی گوید: مرا نگاه داشتی، خدا ترا نگاه دارد و چون در وقت خویش نگذارد و حدود آن نگاه ندارد با وی برگردد سیاه و تاریک، همی گوید: مرا ضایع گذاشتی، خدای ترا ضایع گذارد.^۵

و صادق ﷺ را پرسیدند که، فاضلترین چیزی که بندگان به آن تقرّب جویند به خدای و دوستترین چیزی بسوی خدای تعالی چیست؟ گفت: هیچ چیز ندانم پس از شناختن خدا، که بهتر از نماز باشد. آیا نمی بینی بنده صالح عیسی بن مریم ﷺ گفت:

وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا^۶ یعنی: باری تعالی مرا وصیت کرد به نماز و زکات تا زنده باشم.^۷

و وی گفت ﷺ: دوستترین عملها به خدای تعالی نماز است و نماز آخر وصیتهای پیغمبرانست. چه نیکو بود مرد را که غسل کند یا وضوی تمام، پس به

۱. الکافی، ج ۲، ص ۴۶۶ ۲. الکافی، ج ۳، ص ۲۶۶ و ۲۶۷

۳. کتاب من لایحضره الفقیه، ج ۱، ص ۲۱۱ ۴. التهذیب، ج ۲، ص ۲۳۷

۵. الکافی، ج ۳، ص ۲۶۸ ۶. مریم: ۳۱ ۷. الکافی، ج ۳، ص ۲۶۴

جایی شود که آدمی او را نبیند، خدای تعالی بر او مطلع و دیده‌ور بود و او در رکوع یا سجود باشد، بنده چون سجود کند سجده دراز، ابلیس فریاد برآورد که ای وای بر من! آدمیان طاعت خدای داشته‌اند و من فرمان نبردم. ایشان سجده کردند و من سر باز زدم.^۱

و صادق علیه السلام گفت: به خدا سوگند که مرد بود که پنجاه سال بر او بگذرد و خدای یک نماز او قبول نکرده بود، چه دشوارتر از این باشد؟ و به خدای که شما دانید اگر همسایگان و یاران خویش کسی که نماز از بهر شما کند، شما آن نماز وی قبول نکنید، از بهر آن که (خدای را) بدان استخفاف کرده بود و خدای تعالی جز نیکویی نپذیرد، پس چون قبول کند چیزی را که بدو استخفاف کرده باشند؟^۲

پیغمبر صلی الله علیه و آله گفت: از من نیست هر که به نماز خود استخفاف کند. یعنی نماز نکند یا بر وجه شرع به جای نیاورد. به خدای سوگند که به حوض کوثر به من نرسد، و از من نیست کسی که مست کننده بخورد، به خدای سوگند که به حوض کوثر به من نرسد.^۳

صادق علیه السلام گفت که، از شفاعت ما بهره نیابد کسی که به نماز استخفاف کند.^۴

و ما در این کتاب جمع کنیم از نماز و دعایی که نقل کرده‌اند از ائمه معصومین صلوات الله علیهم اجمعین که ارکان دین و معادن حکمت و یقین و برگزیدگان حقّند از اهل زمین، آنچه زبده و خلاصه است و بکار بستن آن به اخلاص، سعادت دو جهانی حاصل شود و آن را بر پنج قسم نهیم و بیان کنیم، ان شاء الله.

قسم اول در اورادی که در شبانه روزی مکرر می‌شود

۱. الکافی، ج ۳، ص ۲۶۴

۲. الکافی، ج ۳، ص ۲۶۹ در متن حدیث آمده: لاستخفافه بها؛ به همین دلیل ما قسمت «خدای را» در برانتز آوردیم.

۳. الکافی، ج ۳، ص ۲۶۹

۴. الکافی، ج ۳، ص ۲۷۰

قسم دوم در اورادی که در هفته مکرر می شود

قسم سوم اورادی که هر ماهی مکرر می شود

قسم چهارم در آنچه هر سالی مکرر می شود

قسم پنجم در آنچه به حادثها مکرر می شود

«و در این جمله جز نماز و دعا چیزی دیگر نیاریم» و در آنچه داریم طریق اختیار و اختصار سپریم و از چشم به سیاهه قناعت کنیم و از سیاهه به روشنایی که وقت تنگ است و همّت‌ها قاصر. و امید چنان است که شخصی که فایده ازو گیرد یا به آن عمل کند دعای خیر دریغ ندارد که در بارگاه حضرت الهی هیچ بخل و منعی نیست. و این کتاب را نزهة الزاهد و نزهة العابد^۱ لقب دادیم، چه چشم دل زاهد حقیقی بدو روشن شود و جان عابد بدو خرم گردد و او را فرصتگاه غارت^۲ غنیمت حقّ داند. پس در میدان طلب گوی سعادت زند چندان که تواند.

و مَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ.^۳

۱. در باره نام کتاب و اختلاف در آن به مقدمه رجوع فرمایید.

۲. غارت در «م» نیامده. ۳. هود: ۸۸.

قسم اول

در بیان نمازهای شبانه روزی، مقدمات و تعقیبات آن

بدان که از ائمه الصادقین علیهم السلام روایت آمده است که، اول نمازی که خدای تعالی واجب گردانیده است، نماز پیشین است و نماز پیشین ازین نام نهادند که حق تعالی فرمود: **اقِمِ الصَّلَاةَ لِدُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ^۱**، و دلوک زوال آفتاب بود. پس خدای تعالی در شبان روزی پنج نماز فریضه گردانید، دو به روز که آن نماز پیشین است و پسین و دیگر دو به شب و آن نماز شام و خفتن است. و نماز بامداد را جدا کرد از برای آن که فرشتگان روز و فرشتگان شب بدان نماز حاضر آیند **وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا**.

چون این بدانستی باید «که پس از زوال، نماز پیشین را فرا سازی و» پیش از زوال به قیلوله مشغول شوی تا به نماز شب برتوانی خاست که در قیلوله ترا یاری بود بر نماز شب، چنان که در سحر خوردن یاری بود بر روزه روز.^۲ و پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود که، نیم روز بخسبید که شیطان نیم روز نخسبد. و جهد کن که پیش از زوال بیدار شوی و وضوی نماز کنی و به مسجد آیی و منتظر زوال همی باشی.

فصل اول در استنجا

چون به آبخانه وارد شوی، پای چپ فرا پیش نه و بگو:

۲. التهذیب، ج ۴، ص ۱۹۹

۱. اسراء: ۷۸

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الرَّجْسِ النَّجَسِ الْخَبِيثِ الْمُخْبِثِ
الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ.

و سر برهنه در آنجا مشو و در حال غایط سخن مگوی و مسواک مکن و طعام و شراب مخور و روی فرا آفتاب و ماه مکن و روی فرا باد مکن ببول. و بر تو واجب بود که روی و پشت فرا قبله نکنی و در استنجا میان کلوخ و آب جمع کن و اگر بر یکی اقتصار کنی اولی^۱ آن بود که بر آب اقتصار کنی. فاما مخرج بول^۲ جز به آب نشاید و در حال استنجا بگوی:

اَللّٰهُمَّ حَصِّنْ فَرْجِيْ وَ اسْتُرْ عَوْرَتِيْ «وَ اَعِفَّهُ» وَ حَرِّمْنِيْ عَلَى النَّارِ وَ وَفِّقْنِيْ
لِمَا يُقَرِّبُنِيْ مِنْكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْاِكْرَامِ.

و چون بول کنی، «از مقعد تا زیر قضیب^۳ سه بار مسح کن و همچنین از» زیر قضیب تا بن قضیب، سه بار بمال «و سر قضیب را سه بار بفشار» و در آن حال چنان ساز که کسی تو را نبیند. و بول مکن بر زمین سخت و در آب روان و استاده. و حَدَث مکن به در سراها و پیرامن آن و در جایی که مردم در آن لعنت کنند. و بول بر هوا مینداز.

و چون از استنجا فارغ شوی برخیز و دست به شکم فرود آر و بگوی:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ اَمَاطَ عَنِّيْ الْاَذَى وَ هَتَّأَنِيْ طَعَامِيْ وَ شَرَابِيْ وَ عَافَانِيْ مِنْ
الْبَلْوَى.

و چون بیرون همی آیی، پای راست فراپیش نه و بگوی:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ رَزَقَنِيْ مَا اُغْتَدِيْتُ بِهِ وَ عَرَّفَنِيْ لَذَّتَهُ وَ اَبْقَى فِيْ جَسَدِيْ
قُوَّتَهُ وَ اَخْرَجَ عَنِّيْ اَذَاهُ يَا هَا نِعْمَةَ يَا هَا نِعْمَةَ يَا هَا نِعْمَةً. لَا يَفْدِرُ

۱. در «م»: وقتی که متعدی نباشد.

۲. در «م»: و موضع استنجا وقتی که متعدی باشد. ۳. آلت رجولیت

اَلْقَادِرُونَ قَدَرَهَا.

فصل دوم در وضو

و چون وضو خواهی کرد، مسواک بکار دار که روایت کرده از ائمه علیهم السلام که نماز با مسواک فاضلترست از هفتاد نماز بی مسواک. و مکروه بود در گرمای مسواک کردن که از آب و بای دندان پدید آید و «چون بنشیننی از برای وضو» جای آب بر دست راست نه و پیش از آن که دست در آب کنی، دست بشوی از خواب یا از بول یکبار و از غایط دو بار.

و چون نگری به آب بگویی:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي جَعَلَ الْمَاءَ طَهُورًا وَلَمْ يَجْعَلْهُ نَجَسًا.

پس کفی از آب بگیر به دست راست و نیت برداشتن حدّث کن یا مباح بودن نماز و آب به سه بار در دهن بر و بجنبان و نیت را از روی شستن بازپس میفکن که آن گه وضو درست نباشد.

و چون آب در دهن کنی بریز و بگویی:

اَللّٰهُمَّ لَقْنِيْ حُجَّتِيْ يَوْمَ اَلْقَاكَ وَ اَطْلِقْ لِسَانِيْ بِذِكْرِكَ وَ شُكْرِكَ^۱.

پس سه کف دیگر آب به سه بار در بینی کن و بگویی:

اَللّٰهُمَّ لَا تُحَرِّمْنِيْ طَيِّبَاتِ الْجَنَانِ وَاجْعَلْنِيْ مِمَّنْ يَشْمُ رِيْحَهَا وَ رَوْحَهَا وَ رِيْحَانَهَا.

و این هر دو سنّت بود در وضو و غسل جنابت.

پس کفی دیگر آب بگیر «و نیت کن که وضو می‌کنم برای روا بودن نماز برای آن

۱. و شکرک در «د» نیست.

که واجب است تقرُّب به خدا» و بشوی روی از رستنگاه موی سر تا آنجا که آب روی به شیب نهد، از موی سر تا زنخدان^۱ به درازنای بشوی و چندان که انگشت سترگ و میانین بر وی بگردد به پهنا بشوی؛ کم از این شاید و بیش از این واجب نباشد. و نزدیک روی شستن بگوی:

اَللّٰهُمَّ بَيِّضْ وَجْهِيْ يَوْمَ تَسْوَدُّ فِيْهِ الْوُجُوْهُ وَ لَا تُسَوِّدْ وَجْهِيْ يَوْمَ تَبْيِضُ فِيْهِ الْوُجُوْهُ.

و روی شستن یکبار فرض بود و دوم بار سنّت و زیاده از دو بار رنجی باشد که از او فایده نباشد. پس دست راست بشوی بدست چپ از وارن^۲ تا سر انگشتان «به یک کف آب» و بگوی:

اَللّٰهُمَّ اَعْطِنِيْ كِتَابِيْ بِيَمِيْنِيْ وَ الْخُلْدَ فِي الْجَنّٰنِ بِيَسَارِيْ وَ حَاسِبِيْ حِسَابًا يَسِيْرًا وَ اَجْعَلْنِيْ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ اِلٰى اَهْلِهٖ مَسْرُوْرًا.

و دستها شستن یکبار فریضه بود و دوم بار سنّت و زیادت از این شاید. و مستحب بود مرد را که در دست شستن، ابتدا به پشت ساعد کند و زن به شکم ساعد. پس دست چپ بشو از «وارن تا سر انگشتان» و بگوی:

اَللّٰهُمَّ لَا تُعْطِنِيْ كِتَابِيْ بِشِمَالِيْ وَ لَا مِنْ وَّرَآءِ ظَهْرِيْ وَ لَا تَجْعَلْهَا مَغْلُوْلَةً اِلٰى عُنُقِيْ وَ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ مُّقَطَّعَاتِ النَّيْرَانِ.

پس بدان نمی که بر دستتست پیش سر را مسح کن به سه انگشت بهم باز نهاده بسای و بگوی:

اَللّٰهُمَّ غَشِّبْنِيْ رَحْمَتَكَ وَ بَرَكَاتِكَ وَ عَفْوَكَ.

پس هر دو پای را مسح کن، چنان که دست بر سر انگشتان پای نهی و بر او

۱. قسمتی از صورت که زیر دهان باشد، چانه.

۲. آرنج.

بسایبی تا بلندی پشت پای و بگوی:

اَللّٰهُمَّ ثَبِّتْ قَدَمَيَّ عَلَى الصِّرَاطِ يَوْمَ تَزُلُّ فِيهِ الْاَقْدَامُ وَ اجْعَلْ سَعْيِيْ فِىْهَا
يُرْضِيْكَ عَنِّيْ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ.

و چون از وضو فارغ شوی بگوی:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ. اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنِيْ مِنَ التَّوَّابِيْنَ وَ اجْعَلْنِيْ مِنَ
الْمُتَطَهِّرِيْنَ وَ اجْعَلْنِيْ مِنْ عِبَادِكَ الصّٰلِحِيْنَ الَّذِيْنَ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ
يَحْزَنُوْنَ.

روایت کرده‌اند از امیرالمؤمنین صلوات الله علیه که وی همچنین وضو کردی،
آنگه گفتی پسر خود را محمد بن حنفیه که ای محمد! هر که چنین وضو کند و این
دعاها بخواند خدای تعالی از هر قطره‌ای آب که از وی بچکد فرشته‌ای بیافریند تا
وی را تقدیس و تسبیح و تکبیر می‌گوید و خدای تعالی ثواب آن را برای آن بنده
می‌نویسد تا روز قیامت.

و آن سرور علیه السلام چون وضو کردی بگفتی:

بِسْمِ اللّٰهِ وَ بِاللّٰهِ وَ خَيْرُ الْاَسْمَاءِ لِلّٰهِ وَ اَكْبَرُ الْاَسْمَاءِ لِلّٰهِ وَ فَاهِرُ مَنْ فِي
السَّمَاءِ وَ فَاهِرُ مَنْ فِي الْاَرْضِ، اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ جَعَلَ مِنَ الْمَاءِ كُلِّ شَيْءٍ حَيًّا
وَ اَحْيَا قَلْبِيْ بِالْاِيْمَانِ، اَللّٰهُمَّ «تُبَّ عَلَيَّ وَ» طَهِّرْنِيْ وَ اقْضِ لِيْ بِالْحُسْنٰى وَ
اَرِنِيْ كُلَّ الَّذِيْ اَحْبَبْتُ وَ افْتَحْ لِيْ بِالْخَيْرَاتِ مِنْ عِنْدِكَ يَا سَمِيعَ الدُّعَاءِ.

و رسول الله، امیرالمؤمنین را - صلوات الله علیهما - گفت: یا علی هر چیز را
زکاتی هست، و زکات وضو آن است که چون از وضو فارغ شوی بگوی:

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ تَمَامَ الْوُضُوْءِ وَ تَمَامَ الصَّلٰوةِ وَ تَمَامَ رِضْوَانِكَ وَ تَمَامَ

مَغْفِرَتِكَ «وَالْجَنَّة»^۱

چون این را بگویی خدای تعالی تو را نیکوییها بدهد به عدد هر که وضو ساخته بود و نماز کرده بود. «و چون خواهی که پای بشویی پاکیزگی را، پیش از وضوی بشوی یا پس از وضو، چون از وضو فارغ شده باشی.» و در وضو و غسل آب بسیار مریز بی حاجت و وسوسه را، آنگه شیطان بر تو خندد و استهزا کند.

فصل سوم در غسل

چون تو را جنابت رسد از احتلام یا از مباشرت، در مسجد مشو مگر به راه گذری. و چیزی را مسح منمائی که برو نام خدای تعالی نبشته بود یا نام پیغمبران و امامان، اگرچه کاغذ بود یا نگین یا غیر آن. و دست فرا نوشته قرآن مکن و چهار سوره عزایم نخوان.

و چون خواهی که غسل کنی نخست بول کن، و اگر نیاید جهد کن از زیر انشین تا سر قضیب سه بار بمال چنان که گفته شد تا اگر چیزی از منی باقی مانده بود بیرون آید، و اگر بر تن تو نجاستی بود زایل کن. پس سه بار دست بشوی از وارن تا سر انگشتان پیش از آن که در جای آب نهی و سه بار آب در دهن گیر و بجنبان و سه بار در بینی کن «سَنَّت و فضیلت را. و آنگه نیت کن که غسل می‌کنم برای روا بودن نماز برای آن که واجبست تقرّب بخدا.» پس آب را بر سر ریز و موی‌ها جدا کن تا آب به بُنِ آن برسد و سر و ریش و گردن بشوی تا اصل کتف. و انگشت در گوش کن و اندرون و بیرون گوش بشوی، آنگه جانب راست بشوی از اصل گردن تا زیر قدم راست. آنگه جانب چپ بشوی همچنین و دست بر همه تن بمال تا آب به همه برسد. و غسل به صاعی آب تمامترین بود و به کم از آن نیز شاید «و چون ضرورت بود و آب کم بود چون روغن در همه تن بمالد کفایت کند.»

۱. کتاب من لایحضره الفقیه، ج ۱، ص ۵۱

۲. در «م»: بین .

و چون غسل کنی پاک شوی نماز را^۱. و در حال غسل بگوی:

اَللّٰهُمَّ طَهِّرْنيْ وَ طَهِّرْ قَلْبِيْ وَ اَشْرِحْ لِيْ صَدْرِيْ وَ اَجْرِ عَلَيَّ لِسَانِيْ مِدْحَتَكَ
وَ اَلْتَنِّاءَ عَلَيْكَ، اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهُ لِيْ طَهُورًا وَ شِفَاءً وَ نُورًا، اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيْرٌ.

فصل چهارم در تیمم

چون آب نیابی با آن که طلب کنی، یا آلتی نداری که بدو رسی یا بهای آن نداری که بخری یا ترسی بر تن یا بر مال بکار داشتن آن، صبر کن تا آخر وقت فریضه، پس قصد خاک پاک کن «و نیت کن که تیمم می‌کنم بدل از وضو برای روا بودن نماز، برای آن که واجب است تقرّب به خدا» و هر دو دست بر خاک زن و انگشتان گشاده. آنگه دست برآر و بیفشان و به هر دو دست روی خود را مسح کن از رستگاه موی سر تا سر بینی و به کف دست چپ، پشت دست راست را مسح کن از بند دست تا سر انگشتان و به کف دست راست، پشت دست چپ را مسح کن از بند دست تا سر انگشتان، و نیت مباح خواستن نماز کن نه برداشتن حدث، و نیت را پیوسته دار بر زدن دستها بر زمین به ابتدای مسح روی.^۲ و اگر تیمم بدل از غسل بود دو بار دست بر زمین زن یکبار برای روی و یکبار از برای دو دست. «و کیفیت بنگردد».^۳

فصل پنجم در آماده شدن بر نماز

چون از طهارت فارغ شوی، به مسجد شو که از صادق عليه السلام روایت است که، هر که به مسجد رود پای بر هیچ ترو خشکی ننهد الا آن که از برای وی تسبیح گوید تا

۱. در «م»: پاک شوی از جهت نماز.

۲. در «م»: آمده: و نیت به ابتداء مسح روی، مقارن کن.

۳. داخل گیومه در «م» نیست. یعنی از نظر ترتیب و کیفیت تفاوتی میان تیمم بدل از وضو یا غسل نیست.

به زمین هفتم.^۱ و در تورات نبشته‌اند که، بشارت ده آنان را که به شب تاریکی به مسجد روند به نور رخشان روز قیامت.

و چون در مسجد شوی دو رکعت نماز کن تحیت مسجد را «و خدای را یاد کن در آن که منتظر زوال آفتاب باشی. و چون در مسجد خواهی رفت» «قبل از نشستن» پای راست فراپیش نه و بگوی:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ مِنَ اللَّهِ وَ إِلَى اللَّهِ وَ خَيْرُ الْأَسْمَاءِ كُلُّهَا لِلَّهِ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَ تَوَيْتِكَ وَ أَغْلِقْ عَنِّي أَبْوَابَ مَعْصِيَتِكَ وَ اجْعَلْنِي مِنْ زُؤَارِكَ وَ عُمَّارِ مَسَاجِدِكَ وَ مَمْنٍ يُنَاجِيكَ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ مِنَ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَواتِهِمْ خَاشِعُونَ وَ أَدْحَرْ عَنِّي الشَّيْطَانَ الرَّجِيمَ وَ جُنُودَ إِبْلِيسَ أَجْمَعِينَ.

و چون رو فرا قبله کنی بگوی:

اللَّهُمَّ إِلَيْكَ تَوَجَّهْتُ وَ رِضَاكَ طَلَبْتُ وَ ثَوَابَكَ ابْتَغَيْتُ وَ بِكَ أَمِنْتُ وَ عَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ افْتَحْ مَسَامِعَ قَلْبِي بِذِكْرِكَ وَ ثَبِّتْنِي عَلَى دِينِكَ وَ لَا تُزِغْ قَلْبِي بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنِي وَ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ.

و چون آفتاب بگردد بگوی:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ «مُعْظَمًا مُقَدَّسًا مُوقَّرًا كَبِيرًا» وَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمَلِكِ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ كَبْرُهُ تَكْبِيرًا.

۱. التهذيب، ج ۳، ص ۲۵۵؛ کتاب من لایحضره الفقیه، ج ۱، ص ۲۳۳، ح ۷۰۱

و از ادعیه سر^۱ است: یا محمد هر که از اُمّت تو که رحمت من خواهد و خشنودی من و برکات من و مهربانی من و قبول من و ولایت و اجابت من، گو بگوی چون آفتاب بگردد:

اَللّٰهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ كُلُّهُ جُمْلَتُهُ وَ تَفْسِيْرُهُ كَمَا اسْتَحْمَدْتَ بِهِ اِِلٰى اَهْلِهِ
اَلَّذِيْنَ خَلَقْتَهُمْ لَهُ وَ اَهْمَمْتَهُمْ ذٰلِكَ لَكَ الْحَمْدُ كُلُّهُ، اَللّٰهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ كَمَا
جَعَلْتَ الْحَمْدَ رِضَاكَ عَمَّنْ بِالْحَمْدِ رَضِيْتَ عَنْهُ لِتَشْكُرَ^۲ مَا بِهِ مِنْ نِعْمَتِكَ.
اَللّٰهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ كُلُّهُ، كَمَا رَضِيْتَ بِهِ لِنَفْسِكَ وَ قَضَيْتَ بِهِ عَلٰى عِبَادِكَ
حَمْدًا مَّرْغُوْبًا فِيْهِ عِنْدَ اَهْلِ الْخَوْفِ مِنْكَ لِمُهَابَتِكَ وَ مَرْهُوْبًا عِنْدَ اَهْلِ الْعِزَّةِ
بِكَ لِسَطْوَاتِكَ وَ مَشْكُوْرًا عِنْدَ اَهْلِ الْاِنْعَامِ مِنْكَ لِاِنْعَامِكَ فَسُبْحَانَكَ رَبَّنَا
مُتَكَبِّرًا فِيْ مَنْزِلَةٍ تَدْهَدُهُ اَبْصَارُ النَّاْظِرِيْنَ وَ تَحْيِرَتْ عُقُوْلُهُمْ عَنْ بُلُوْغِ
عِلْمِ جَلَالِهَا تَبَارَكَتْ فِيْ مَنْاَزِلِكَ اَلْعُلٰى كُلُّهَا وَ تَقَدَّسَتْ فِي الْاَلَاْءِ اَلَّتِيْ اَنْتَ
فِيْهَا يَا اَهْلَ الْكِبْرِيَاِ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ الْكَبِيْرُ لِفَنَاءِ خَلْقَتْنَا وَ اَنْتَ الْكَائِنُ
لِلْبَقَاءِ فَلَا تَفْنٰى وَ لَا تَبْقٰى وَ اَنْتَ اَلْعَالَمِ بِنَا وَ خُنْ اَهْلُ الْعِزَّةِ بِكَ وَ اَلْعَقْلَةُ
عَنْ شَاْنِكَ وَ اَنْتَ الَّذِيْ لَا تَعْقُلُ وَ لَا تُأْخَذُكَ سِنَةٌ وَ لَا نَوْمٌ بِحَقِّكَ يَا سَيِّدِي
صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَجْرِنِيْ مِنْ تَحْوِيلٍ مَا اَنْعَمْتَ بِهِ عَلٰى فِي الدِّيْنِ
وَ الدُّنْيَا «فِيْ اَيَّامِ الدُّنْيَا» يَا كَرِيْمُ.^۳

چون وی این دعا بگوید کفایت کنم وی را آنچه بندگان صالح خود را کفایت کنم. و بگوی:

۱. ادعیه سر عنوان چند دعاست که برخی از آن دعاها در مصباح المتهجد شیخ طوسی آمده است. کتابی نیز با همین عنوان از فضل الله راوندی (م ۵۴۸) که نسخه‌ای از آن به شماره ۴۹۹ در کتابخانه آیه الله مرعشی و شرحی از آن در کتابخانه دانشگاه (فهرست مشکاة، ج ۱، ص ۱۳۰) موجود است. درباره آن نک: ذریعه ذیل مورد. ۲. در «د»: لنشکر. ۳. نک: مصباح المتهجد، ص ۳۱

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ مُعْظَمًا وَ مُقَدَّسًا وَ مُوقَّرًا كَبِيرًا. اللَّهُ أَكْبَرُ أَهْلَ
 الْكِبَرِيَاءِ وَ الْحَمْدِ وَ الْمَجْدِ وَ الثَّنَاءِ وَ التَّقْدِيسِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ
 أَكْبَرُ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ، اللَّهُ أَكْبَرُ لِشَرِيكَ لَهُ فِي
 تَكْبِيرِي إِيَّاهُ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ. وَجْهَتْ وَجْهِي لِلْكَبِيرِ الْمُتَعَالِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
 وَ أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ مِنْ طَوَارِقِ الْجِنِّ وَ وَسَاوِسِهِمْ وَ خَيْلِهِمْ وَ كَيْدِهِمْ وَ
 مَكْرِهِمْ. بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ لِشَرِيكَ لَكَ، لَكَ الْعِزَّةُ وَ السُّلْطَانُ وَ الْجَلَالُ وَ
 الْإِكْرَامُ. صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَهْدِنِي فِي سَبِيلِ الْإِسْلَامِ وَ أَقْبِلْ عَلَيَّ
 بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ.^١

و چون روی به قبله کنی بگوی:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ بِحَمْدِهِ لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَ لَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا
 إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا. رَبَّنَا وَ لَا تَحْمِلْنَا مَا لَاطِقَةٌ لَنَا بِهِ وَ
 أَغْفُ عَنَّا وَ اغْفِرْ لَنَا وَ ارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ.
 يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى
 مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ حَاجَتِي مِنْ شَأْنِكَ وَ اقْضِ فِي شَأْنِكَ حَاجَتِي وَ
 حَاجَتِي إِلَيْكَ أَلْعَتَقُ مِنَ النَّارِ وَ الْأَقْبَالُ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ إِلَيَّ وَ الرِّضَا عَنِّي
 يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَقْدِمُ إِلَيْكَ مُحَمَّدًا نَبِيَّكَ ﷺ وَ عَلِيًّا خَلِيفَتَكَ
 عَلَى جَمِيعِ الْأَنْامِ وَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ أُمَّ الْأُمَّةِ الْكَرَامِ وَ الْأَئِمَّةِ مِنْ ذُرِّيَّةِ
 النَّبِيِّ وَ الْأِمَامِ بَيْنَ يَدَيَّ حَاجَتِي وَ اتَّوَجَّهْتُ إِلَيْكَ بِهِمْ، فَاجْعَلْنِي بِهِمْ عِنْدَكَ
 وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ وَ اجْعَلْ صَلَوَاتِي بِهِمْ مَقْبُولَةً وَ ذَنْبِي
 بِهِمْ مَغْفُورَةً وَ سَعْيِي بِهِمْ مَشْكُورًا وَ دُعَائِي بِهِمْ مُسْتَجَابًا وَ رِزْقِي بِهِمْ

مَبْسُوطًا وَ أَنْظُرْ إِلَيَّ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ نَظْرَةً أَسْتَكْمِلُ بِهَا
الْكَرَامَةَ عِنْدَكَ وَ لَا تَصْرِفْهَا عَنِّي أَبَدًا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

و مستحب بود اِنَّا أَنْزَلْنَاهُ دَهْ بار خواندن پس از زوال و پس از هشت رکعت
بیست و یکبار. و چون آواز مؤذن شنوی به جواب او مشغول شو، چون وی بگوید:
اللَّهُ أَكْبَرُ تو نیز همچنان بگو.

چون وی گوید: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، تو نیز بگوی:

وَ أَنَا أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ إِكْفِي^۱ بِهَا عَنْ
كُلِّ مَنْ أَبِي وَ جَدَّ وَ أَعَيْنُ^۲ بِهَا مَنْ أَقَرَّ وَ شَهِدَ.

و روایت کرده‌اند که چون مؤذن بگوید: أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، بگوی:

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ، اللَّهُمَّ اجْعَلْ عَمَلِي بَرًّا وَ مَوَدَّةَ آلِ مُحَمَّدٍ فِي
قَلْبِي مُسْتَقَرًّا وَ أَدِرَّ عَلَيَّ الرِّزْقَ دَرًّا.

و چون بگوید: حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، تو بگو:

لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

و چون بگوید: حَيَّ عَلَى خَيْرِ الْعَمَلِ، تو بگوی:

مَرْحَبًا بِالْقَائِلِينَ عَدْلًا وَ بِالصَّلَاةِ مَرْحَبًا وَ أَهْلًا.

فصل ششم در نافله نماز پشین [ظهر]

پس هشت رکعت نماز زوال بکن و آن را نماز وابین گویند. هفت تکبیر بگوی با
دعاهایی که با اذان بود، چنان که پس از این گفته آید. و جهد کن تا پس از زوال جز

۱. در «م»: أَكْفِي. در من لایحضره الفقیه (۱ / ۲۸۸): أَكْتَفِي بهما ...

۲. در «م»: أَعْنِي

به نماز مشغول نشوی که از صادق عليه السلام روایت کرده‌اند که وی گفت: چون آفتاب بگردد درهای آسمان بگشایند تا عمل بندگان بدانجا رسد و حاجتهای بزرگ روا کنند، پس نخواهیم که در صحیفه بنویسد یا عملی به آسمان شود پیش از عمل ما. و همان سرور گفت که، اول وقت خشنودی خدای بود و آخر وقت عفو خدای بود و عفو جز از گناه نبود. و گفت: فضل اول وقت بر آخر چون فضل آخرتست بر دنیا.^۱

و روایت کرده‌اند که مستحب بود قل یا أيها الکافرون خواندن در هفت موضع: در اول رکعت از زوال و در اول رکعت از نوافل نماز شام و در اول رکعت از نماز شب و در اول رکعت از سنت نماز بامداد و در دو رکعت طواف و در دو رکعت احرام و در اول رکعت از نماز بامداد چون به بامداد رسیده بود.^۲

و در روایتی دیگر آمده است که درین موضع در رکعت اول قل هو الله أحد خواند و در دوم قل یا أيها الکافرون.^۳ و روایت کرده‌اند که در رکعت اول از نوافل زوال الحمد و قل هو الله أحد خواند و در آخر سه بار بگوید: كذلك الله ربّي. پس دو آیه از سورة البقره بر خواند: وَإِلهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ تا آنجا که لقوم یعقلون^۴ و در رکعت دوم الحمد و قل هو الله أحد خواند چنانچه گفته شد و آیه الكرسي تا بدانجا که العلی العظیم و در رکعت سوم پس از الحمد، قل هو الله أحد خواند و سه آیت از آیه الكرسي تا بدانجا که هم فیها خالدون؛ و در چهارم پس از الحمد، قل هو الله أحد و سه آیت از آخر سورة البقره: لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ تا آخر سورة؛ و در پنجم الحمد و قل هو الله أحد و إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمٰوٰتِ تا بدانجا که إِنَّكَ لَا تُخَلِّفُ الْمِيعَادَ^۵؛ و در ششم رکعت، الحمد و قل هو الله أحد و آیه السخره و آن سه آیت است از سورة اعراف: إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ تا آنجا که إِنَّ رَحْمَةَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ^۶؛ و در هفتم الحمد و قل هو الله

۲. نک: الکافی، ج ۳، ص ۳۱۶

۴. بقره: ۱۶۳ و ۱۶۴

۶. اعراف: ۵۴-۵۶

۱. الکافی، ج ۳، ص ۲۷۴؛ التهذیب، ج ۲، ص ۴۰

۳. التهذیب، ج ۲، ص ۷۳

۵. نک: مصباح المتهجد، ص ۱۵۲

و آیاتی از سوره انعام وَ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ تَاجِرًا كَمَا هُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ^۱ و در هشتم الحمد و قل هو الله أحد و آخر سوره الحشر لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ تَأْخِرُ سوره.

و روایتی دیگر آمده است که مستحب بود که در هر رکعتی الحمد و اِنَّا أَنْزَلْنَاهُ و قل هو الله أحد و آیه الكرسي خواند و چون هر دو رکعت می‌کند، تسبیح زهرائیه علیها السلام می‌گوید و پس از آن این دعا بگوید:

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ ضَعِیْفٌ فَقَوِّیْ رِضَاكَ ضَعِیْفٌ وَ خُذْ لِیْ الْخَیْرَ بِنَاصِیَّتِیْ وَ اجْعَلْ
اَلْاِیْمَانَ مُنْتَهٰی رِضَایِ وَ بَارِكْ لِیْ فِیْمَا قَسَمْتَ لِیْ وَ بَلِّغْنِیْ بِرَحْمَتِكَ کُلَّ
اَلَّذِیْ اَرْجُو مِنْكَ وَ اجْعَلْ لِیْ وِدًّا وَ سُرُوْرًا لِلْمُؤْمِنِیْنَ وَ عَهْدًا عِنْدَكَ.

و روایت کرده‌اند که پس از رکعت دوم، بگوید:

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَعُوْذُ بِعَفْوِكَ مِنْ عُقُوْبَتِكَ وَ اَعُوْذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ وَ اَعُوْذُ
بِرَحْمَتِكَ مِنْ نَقْمَتِكَ وَ اَعُوْذُ بِمَغْفِرَتِكَ مِنْ عَذَابِكَ وَ اَعُوْذُ بِرَأْفَتِكَ مِنْ
غَضَبِكَ وَ اَعُوْذُ بِكَ مِنْكَ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ لَا اُبَلِّغُ مِدْحَتَكَ وَ لَا ثَنَاءً عَلَیْكَ
اَنْتَ كَمَا اَثْنَيْتَ عَلٰی نَفْسِكَ اَسْأَلُكَ اَنْ تُصَلِّیَ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ، وَ اَنْ
تَجْعَلَ حَیَاتِیْ زَیَادَةً فِیْ كُلِّ خَیْرٍ وَ وَفَاتِیْ رَاحَةً مِنْ كُلِّ سُوءٍ وَ تَسُدَّ فُاقَتِیْ
بِهَذَاكَ وَ تَوْفِیْقَكَ وَ تُقَوِّیْ ضَعْفِیْ فِی طَاعَتِكَ وَ تَرْزُقْنِیْ الرِّاحَةَ وَ الْكَرَامَةَ
وَ قُرَّةَ الْعَیْنِ وَ اللَّذَّةَ وَ بَرْدَ الْعَیْشِ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ وَ نَفْسِ عَنِّ الْكُرْبَةَ
یَوْمَ الْمَشْهَدِ الْعَظِیْمِ وَ اَرْحَمْنِیْ یَوْمَ اَلْقَاكَ فَرْدًا. هَذِهِ نَفْسِیْ سَلِّمْ لَكَ مُعْتَرِفٌ
بِذَنْبِیْ مُقِرٌّ بِالظُّلْمِ عَلٰی نَفْسِیْ غَارِفٌ بِفَضْلِكَ عَلٰی فَبَوْجْهِكَ الْكَرِیْمِ اَسْأَلُكَ
لَمَّا صَفَحْتَ عَنِّیْ مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوْبِیْ وَ عَصَمْتَنِیْ فِیْمَا بَقِیَ مِنْ عُمْرِیْ صَلِّ

عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ.

و حاجت بخواه پس از رکعت چهارم و بگوی:

اَللّٰهُمَّ مُقَلِّبَ الْقُلُوْبِ وَ الْاَبْصَارِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِهِ ثَبِّتْ قَلْبِيْ عَلَى دِيْنِكَ
وَ دِيْنِ نَبِيِّكَ وَ لَا تُزِغْ قَلْبِيْ بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنِيْ وَ هَبْ لِيْ مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً اِنَّكَ
اَنْتَ الْوَهَّابُ وَ اَجِرْنِيْ مِنَ النَّارِ بِرَحْمَتِكَ. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ
وَ اجْعَلْنِيْ سَعِيْدًا فَاِنَّكَ تَمَحُّوْ مَا تَشَاءُ وَ تُثَبِّتُ مَا تَشَاءُ وَ عِنْدَكَ اُمُّ
الْكِتَابِ.

و پس از رکعت ششم بگوی:

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَتَقَرَّبُ اِلَيْكَ بِجُودِكَ وَ كَرَمِكَ «وَ اَتَقَرَّبُ اِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ
رَسُوْلِكَ» وَ اَتَقَرَّبُ اِلَيْكَ بِمَلَايِكَتِكَ الْمُقَرَّبِيْنَ وَ اَنْبِيَآءِكَ الْمُرْسَلِيْنَ. اَللّٰهُمَّ
لَكَ اَلْغِنَاءُ عَنِّيْ وَ بِيْ الْفَاقَةُ اِلَيْكَ، اَنْتَ الْغَنِيُّ وَ اَنَا الْفَقِيْرُ، اَقْلَتْنِيْ عَثْرَتِيْ وَ
سَتَرْتَ عَلَيَّ ذُنُوْبِيْ فَاقْضِ يَا اَللّٰهُ حَاجَتِيْ وَ لَا تُعَذِّبْنِيْ بِقَبِيْحٍ مَا تَعْلَمُ مِنِّيْ
فَاِنَّ عَفْوَكَ وَ جُودَكَ يَسْعُنِيْ.

و پس از رکعت هشتم بگوی:

يَا اَوَّلَ الْاَوَّلِيْنَ وَ يَا اٰخِرَ الْاٰخِرِيْنَ، يَا ذَا الْقُوَّةِ الْمَتِيْنَ، يَا رَازِقَ الْمَسَاكِيْنِ،
يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ الطَّيِّبِيْنَ وَ اغْفِرْ لِيْ جِدِّيْ وَ
هَزْلِيْ وَ خَطَايَايَ وَ عَمْدِيْ وَ اِسْرَافِيْ عَلَى نَفْسِيْ وَ كُلِّ ذَنْبٍ اَدْنَبْتُهُ وَ
اَعْصَمْنِيْ مِنْ اَقْتِرَافِ مِثْلِهِ اِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ.

پس سجده کن و بگوی:

يَا اَهْلَ التَّقْوٰى وَ اَهْلَ الْمَغْفِرَةِ، يَا اَللّٰهُ يَا بَرُّ يَا رَحِيْمٌ، اَنْتَ اَبْرُّ بِيْ مِنْ اَبِيْ

وَأُمِّي وَمِنْ جَمِيعِ الْخَلَائِقِ أَجْمَعِينَ، إِقْلِبْنِي بِقَضَائِ حَوَائِجِي مُجَابًا دُعَائِي
مَرْحُومًا صَوْتِي، قَدْ كَشَفْتَ أَنْوَاعَ الْبَلَاءِ عَنِّي.

فصل هفتم در نماز پشین

آنکه به فریضه پشین مشغول شو و چون به نماز برخیزی خاطر خود را حاضر کن و دل فارغ گردان از اندیشه‌ها و از خدای خود شرم دار که پیش وی بایستی با دل پر اندیشه و سینه پر وسوسه. و بدان که خدای تعالی نماز تو که^۱ قبول کند به قدر فروتنی و شکستگی تو قبول کند. قال الله تعالی: وَالَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ. وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ. و از صادق علیه السلام روایت است که چون بنده در نماز گشاید، خدای عزوجل روی بدو آرد و فرشته را برو موکل کند که قرآن از دهن وی فراگیرد، اگر بنده روی از نماز بگرداند، خدای تعالی روی از وی بگرداند و وی را با آن فرشته گزارد و اگر رو به کلی بر نماز دارد خدای تعالی روی کریم خود بدو آرد تا که آن نماز بردارند تمام و اگر سهوی افتد یا غفلی بدو درآید، یا به چیزی دیگر بجز از نماز مشغول شود، از نماز بردارند به قدر آنچه روی بدو آورده بود، و دل غافل را هیچ ندهند. و مراد به روی حق تعالی عنایت و رضای وی است. پس باندیش^۲ که پیش که ایستاده و با که راز می‌گویی و چنان پرست وی را که گویی او را همی بینی که اگر تو او را نبینی او ترا همی بیند.

و چون بانگ نماز گویی، باید که روی فراقبله داری و در میان آن سخن نگویی و برپای ایستاده باشی و آخر فصلهای آن را بر ننهی^۳ بلکه بر آن وقف کنی و تأکید این سنتها در قامت زیادت بود.

۱. در «د»: گاهی. شاید در متن هم گه باشد.

۲. در «م»: ببین.

۳. در «م»: حرکت ندهی.

چون بانگ نماز بگویی، سجده کن و بگویی:

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سَجَدْتُ لَكَ خَاشِعًا خَاضِعًا ذَلِيلًا فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ
مُحَمَّدٍ وَاعْفُرْ لِي وَأَرْحَمِي وَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ.

و روایت است که در این سجده بگوید که:

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ قَلْبِيْ بَارًا وَ رِزْقِيْ دَارًا وَ اجْعَلْ لِيْ عِنْدَ قَبْرِ نَبِيِّكَ صَلَوَاتِكَ
عَلَيْهِ وَ اٰلِهِ مُسْتَقَرًّا وَ قَرَارًا.

و در خبر آمده است که دعا میان بانگ نماز و قامت^۱ رد نکنند. آنگه از سجده باز نشینند و بگویند:

سُبْحَانَ مَنْ لَا تَبِيدُ^۲ مَعَالِمُهُ، سُبْحَانَ مَنْ لَا يَنْسَى مِنْ ذِكْرِهِ، سُبْحَانَ مَنْ
لَا يَحْبِبُ سَائِلُهُ، سُبْحَانَ مَنْ لَيْسَ لَهُ حَاجِبٌ يُغْشَى وَ لَا بُوَابٌ يُّرْشَى وَ
لَا تَرْجُمَانٌ يُنَاجَى، سُبْحَانَ مَنْ اخْتَارَ لِنَفْسِهِ اَحْسَنَ الْاَسْمَاءِ، سُبْحَانَ مَنْ
فَلَقَ الْبَحْرَ لِمُوسَى، سُبْحَانَ مَنْ لَا يَزِدَادُ عَلَى كَثْرَةِ الْعَطَاءِ اِلَّا كَرَمًا وَ جُودًا،
سُبْحَانَ مَنْ هُوَ هَكَذَا وَ لَا هَكَذَا غَيْرُهُ.^۳

آنگه قامت بگوید، پس بگوید:

اَللّٰهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَ الصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ بَلِّغْ مُحَمَّدًا صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ
وَ اٰلِهِ الدَّرَجَةَ وَ الْوَسِيْلَةَ وَ الْفَضْلَ وَ الْفَضِيْلَةَ، بِاللّٰهِ اَسْتَفْتَحُ وَ بِاللّٰهِ
اَسْتَنْجِحُ وَ بِمُحَمَّدٍ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ اٰلِهِ اَتُوْجَّه. اَللّٰهُمَّ صَلِّ
عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْنِيْ بِهِمْ عِنْدَكَ وَ جِهًا فِي الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ وَ مِنْ
الْمُقَرَّبِيْنَ «الَّذِيْنَ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ»

۱. در «م»: اذان و اقامت. ۲. در «م»: لا یتبدئ

۳. نک: مصباح المتعجد، ص ۲۹ - ۳۰

پس بگوی:

يَا مُحْسِنُ قَدْ أَتَاكَ الْمُسِيءُ وَقَدْ أَمَرْتَ الْمُحْسِنَ أَنْ يَتَجَاوَزَ عَنِ الْمُسِيءِ وَ
أَنْتَ الْمُحْسِنُ وَ أَنَا الْمُسِيءُ، فَبِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ
مُحَمَّدٍ وَ تَجَاوَزْ عَنْ قَبِيحِ مَا تَعْلَمُ مِنِّي «بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ»

آنکه در نماز بگشایی به هفت تکبیر، با هر تکبیر دستها بر می آر تا نرمه گوش در برابر روی انگشتها بهم باز نهاده مگر انگشت سترگ^۱، آن را از دیگر انگشتها جدا دار و بگوی اَللّهُ اَكْبَر، پس دستها فروگذار بر ران و در مقابل زانو و همچنین تکبیر دیگر بگوی، پس بگوی:

اَللّهُمَّ اَنْتَ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا اَنْتَ سُبْحَانَكَ وَ بِحَمْدِكَ عَمِلْتُ سُوءًا وَ
ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاعْفِرْ لِي إِنَّهُ لَا يَعْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اَنْتَ.

آنکه دو تکبیر دیگر بگوی چنانچه گفته شد و بگوی:

لَبَّيْكَ وَ سَعْدَيْكَ وَ الْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ وَ الشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ وَ الْمُهْدِيُّ مَنْ
هَدَيْتَ عَبْدُكَ وَ ابْنُ عَبْدِكَ بَيْنَ يَدَيْكَ مِنْكَ وَ بِكَ وَ لَكَ وَ إِلَيْكَ لَا مَلْجَأَ
وَ لَا مَنْجَا وَ لَا مَفَرَّ مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ، سُبْحَانَكَ وَ حَنَانِيكَ، سُبْحَانَكَ وَ
تَعَالَيْتَ، سُبْحَانَكَ رَبِّ الْبَيْتِ الْحَرَامِ.^۲

پس دو تکبیر دیگر بگوی و «در عقب تکبیر اول بگوی:

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَ تَقَبَّلْ دُعَاءَ، رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَ
لِوَالِدَيَّ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ.

و در عقب تکبیر ثانی» بگوی:

وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ عَلَى مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَدِينِ مُحَمَّدٍ وَ مِنْهَا جِ عَلِيٍّ، حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ، إِنَّ صَلَاتِي وَ نُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، لَا شَرِيكَ لَهُ وَ بِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ. أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ، بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ تَا آخِر سوره.

و از این هفت تکبیر یکی فریضه است و آن تکبیر احرام است و باقی سنت. و فریضه آن است که بدو نیت در نماز شدن کنی و اولی آن است که آن تکبیر باز پسین بود^۱ و روا بود که نخستین بود.

و واجب بود که نیت با تکبیر واجب بهم بود، پس با تکبیر باز پسین نیت کن به دل، باندیش که فریضه نماز پیشین می‌کنم خدای تعالی را و چون بر پای باشی، پایها بهم نزدیک دار چندان که میان آن مقدار سه انگشت گشاده بود تا بدستی^۲ و همه سر انگشتان پای را فرا قبله دار و از قبله بمرگردان. و باید که چون بر پای باشی در سجده گاه نگری و از راست و چپ مَنگَر و دل به نماز مشغول دار که از نماز توقبول نکنند مگر آن که به دل بازان باشی^۳ تا بهتر بود^۴ که از نماز بنده چهار یکی یا سه یکی قبول کنند. و نماز چنان کن که گویی وداع همی کنی و پس از آن نماز دیگر در نخواهی یافت. و با موی و روی و اعضای خود بازی مکن و ترک از انگشتان بر میار و به همه فنج^۵ و آسای^۶ بر مآر و تورک^۷ مکن، چنانچه دو دست بر سرونهانی از ملالت نماز و دستها بر هم مَنه بلکه هر دو دست بر پیش ران نه در برابر زانو.

۱. نک: مصباح المتعجل، ص ۳۶

۲. در «د»: شبیری.

۳. در «م»: مگر آن که با حضور دل باشی.

۴. در «م»: گاه بود.

۵. فنجیدن: خمیازه کشیدن، حالتی که در خمار خواب به انسان دست می‌دهد. (دهخدا ذیل مورد)

۶. آسا: گشاده شدن طبیعی دهان آدمی است به صورتی خاص از غلبه خواب یا ملال، دهان دره.

۷. مؤلف خود تورک را در جمله بعدی توضیح داده است و آن نهادن دو دست بر سربینها از ملالت نماز است.

و پشت بر دیوار منه مگر که بیمار باشی. و آب از دهن و بینی مینداز که هر که آب دهن نگاه دارد در نماز بزرگ داشت خدای را، تا وقت مرگ وی را تندرستی بود. و پا در پیش دیگر مینه و راست بایست که پیغمبر ﷺ فرمود: هر که پشت راست نکرد وی را نماز نیست.

و الحمد و سوره با او برخوان و بر آهستگی خوان و حروف را به جای خود بنه و تشدیدها را نگاه دار و جهد کن که تا میان ض و ظ فرق کنی و در نماز پشین و دیگر پوشیده خوان و در نماز بامداد و شام و خفتن در دو رکعت نخستین بلند بخوان. و در پشین و دیگر و شام، سورت‌های کوتاه خوان چون القدر و قل یا ایها الکافرون و إذا زلزلت و العادیات و اَلْهَيْكُم و مانند آن. و در نماز خفتن از سورتها از سبع^۱ مفصل، چون: الفجر و الأعلى و إذا السماء انفطرت و مانند آن. و در نماز بامداد از سورت‌های مِهین مفصل چون المزمّل و المدثر و سوره نوح و الحشر و عمّ يتساءلون و مانند آن. و فاضلترین سورتی که خوانی پس از الحمد در فریضه انا أنزلناه است و توحید و قل یا ایها الکافرون. و سورتی دراز مخوان که اگر بخواندن مشغول شوی وقت نماز برود^۲ و میان الحمد و سوره جدا کن بخاموشی اندک و همچنین میان سوره و تکبیر رکوع. و میان دو سوره زیادت بر الحمد مکن^۳ در فریضه و در نافله شاید. و چون در فریضه والضّحی خوانی الم نشرح با او جمع کن که آن هر دو یک سوره‌اند و همچنین سوره الفیل و لایلاف.

و در فریضه سوره از چهار سوره عزایم مخوان: الم تنزیل، حم السجده، و النجم و اقرء. و اگر در نافله از این سورتها یکی خوانی سجده کن و بگوی:

إِلْهِهِ أَمَّنَّا بِمَا كَفَرُوا وَ عَرَفْنَا مِنْكَ مَا أَنْكَرُوا وَ أَجَبْنَاكَ إِلَى مَا دَعَوَا، إِلْهِهِ فَالْعَفْوَ الْعَفْوُ.

۱. در «م»: از سورهای میانه‌دار سبع

۳. در «م»: میان دو سوره جمع مکن.

۲. در «د»: فوت شود.

و در روایتی دیگر آمده است که بگوید در سجده:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ حَقًّا، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِيْمَانًا وَ تَصَدِيقًا، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
عُبُودِيَّةً وَ رِقًّا، سَجَدْتُ لَكَ يَا رَبِّ تَعَبُّدًا وَ رِقًّا لَا مُسْتَنْكِفًا وَ لَا مُسْتَكْبِرًا
بَلْ أَنَا عَبْدٌ ذَلِيلٌ خَائِفٌ مُسْتَجِيرٌ.

پس سر برآر و تکبیر بگوی و سوره تمام بخوان و اگر سجده در آخر سوره بود،
از سجده برخیز و الحمد بخوان پس رکوع کن.

و مستحب بود در نماز پیشین و دیگر «نیز بسم الله الرحمن الرحيم را به جهر
خواندن و در نماز پیشین و دیگر»^۱ از روز آدینه سوره الجمعة و المنافقون خواندن.

چون از قرائت فارغ شوی دستها برآر و تکبیر رکوع بگوی، آنکه رکوع کن، هر
دو کف دست را از سر زانوها پر کن، انگشتان گشاده و خم از زانوها ببر و پشت
راست گردان و گردن و سر کشیده دار و وارن^۲ را به پهلو باز مینه و چشم خوابانیده
دار یا در میان دو قدم می نگر و در رکوع بگوی:

اَللّٰهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ وَ لَكَ خَشَعْتُ وَ لَكَ اَسْلَمْتُ وَ بِكَ اَمَنْتُ وَ عَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ
وَ اَنْتَ رَبِّيْ خَشَعَ لَكَ قَلْبِيْ وَ سَمِعِي وَ بَصَرِيْ وَ شَعْرِيْ وَ بَشَرِيْ وَ لَحْمِي
وَ دَمِيْ وَ مُخِّيْ وَ عِظَامِيْ وَ عَصَبِيْ وَ مَا اَقْلَتِ الْاَرْضُ مِنِّيْ^۳ سُبْحَانَ رَبِّيْ
الْعَظِيْمِ وَ بِحَمْدِهِ.

سه بار و پنج بار فاضلتر بود و کمال در هفت بار بود.

و از امیرالمؤمنین — صلوات الله علیه — پرسیده اند که معنی گردن کشیده
داشتن در رکوع چیست؟ گفت: تأویلش آنست که ایمان می آورم به خدای و اگر

۱. نماز دیگر اصطلاحاً به نماز عصر گفته می شود. این کاربرد در کتاب معتقدالامامیه نیز رایج است.

۲. در «م»: آرنج ۳. در مصباح (ص ۳۷): وَ مَا اَقْلَتُهُ قَدَمَاي.

همه گردنم بزنند.^۱

آنگه سر از رکوع برآور و راست بایست چنان که هر عضوی از تو با جای خود شود و بگوی:

سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ أَهْلُ الْجُودِ وَالْجَبَرُوتِ
وَالْكِبَرِيَاءِ وَالْعَظَمَةِ

به آواز بلند گوی اگر امام باشی و پوشیده گوی اگر مقتدی باشی. آنگه دست برآر به تکبیر سجود و چون تکبیر کردی به سجود شو، مثال آنکه اشتر باریک میان فروخسپد شکمش به زمین نرسد، برهفت استخوان خود سجده کن، پیشانی و دو دست و دو سر زانو و دو سر انگشت سترگ از هر دو پای و بینی نیز بر زمین نه سنت را.

و چون به سجود خواهی شد، نخست دست بر زمین نه و ابتدا زانو بر زمین منه الا در حال ضرورت. و صادق علیه السلام را از علّت آن پرسیدند. گفت: زیرا که مفتاح نماز به دو دست است.^۲ و در حال سجود دستها گسترانیده دار و هر دو دست در پیش زانو بنه برابر روی، انگشتها بهم باز نهاده. امیرالمؤمنین علیه السلام را پرسیدند که، معنی سجده پشین چیست؟ گفت: تأویلش آن است که ازو آفریدی ما را یعنی از زمین، و تأویل سر برآوردن از سجود آنست که ازو بیرون آری ما را و سجده دوم یعنی باز به آورد کنی ما را و سر برآوردن ازو یعنی دیگر باره ازو بیرون آری ما را.

و در حال سجود هیچ عضوی را بر دیگری منه و ارش دستها را بر زمین مگستران و بران منه «و شکم بران باز منه» و همچنین ران به ساق منه و در حال سجود در کنار بینی می نگر و در سجود بگوی:

اَللّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ وَ بِكَ اَمَنْتُ وَ لَكَ اَسْلَمْتُ وَ عَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَ اَنْتَ رَبِّي

۱. کتاب من لایحضره الفقیه، ج ۱، ص ۳۱۱

۲. کتاب من لایحضره الفقیه، ج ۱، ص ۳۱۲

سَجَدَ لَكَ وَجْهِي وَ قَلْبِي وَ سَمْعِي وَ بَصَرِي وَ جَمِيعُ جَوَارِحِي، سَجَدَ
وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ وَ صَوَّرَهُ وَ شَقَّ سَمْعَهُ وَ بَصَرَهُ تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ
الْخَالِقِينَ، سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَ بِحَمْدِهِ.^۱

یکبار یا سه بار، و پنج بار فاضلتر بود و کمال در هفت بار بود.
پس سر از سجود بردار و دو دست به تکبیر بردار و متمکن بر زمین نشین، ران
چپ به زمین نهاده و ران راست برداشته، پشت پای راست بر کف پای چپ نهاده
و در کنار همی نگر و بگوی:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَ ارْحَمْنِي وَ ادْفَعْ عَنِّي وَ اجْبُرْنِي^۲ وَ اهْدِنِي إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ
إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ.

و روایت کرده اند که بگوید:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ.

پس دستها برآر به تکبیر و سجده دوم همچون اول بکن و همان تسبیح بگوی،
پس سر برآر ازو با تکبیر و متمکن بر زمین نشین. چون راست بنشینی به رکعت دوم
برخیز و بگوی:

بِحَوْلِ اللَّهِ وَ قُوَّتِهِ أَقُومُ وَ أَقْعُدُ «وَ أَرْكَعُ وَ أَسْجُدُ».

چون راست بایستادی، الحمد و سوره برخوان و با هر یکی بسم الله الرحمن
الرحیم بگوی، و مستحب بود که در رکعت اول انا انزلناه خوانی و در دوم قل هو الله
نماز کننده ایشان را وسیلت سازد به خدای تعالی. و در دوم رکعت سوره توحید
خوانی، زیرا که دعا بر اثر او مستجاب بود، و بر اثر او دعای قنوت خواهد بود. چون
از قراءت فارغ شوی، دستها به تکبیر برآر بر روی، آنگه کف دست سوی آسمان کن

۱. مصباح المتهجد، ص ۳۸

۲. و اجبرني

و دعای قنوت بگوی. و قنوت مستحب است در همه نمازها «الّا در شفع» و در فريضه‌ها تأکید استحبابش زیاد است. و فاضلترین چیزی که در قنوت بگویی، کلمات فَرَج است و کلمات فَرَج این است:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ أَعْلَى الْعَظِيمِ، سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَ رَبِّ الْأَرْضِينَ السَّبْعِ وَ مَا فِيهِنَّ وَ مَا بَيْنَهُنَّ وَ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ وَ سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَافِنِي وَ عَافِ عَنِّي وَ أَتِنِي فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنَا بِرَحْمَتِكَ عَذَابَ النَّارِ.

و پس از آن دعایی که خواهی بخوان. و کمترین دعا که در قنوت کفایت بود آن است که بگوید:

رَبِّ اغْفِرْ وَ أَرْحَمْ وَ تَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعَزُّ الْأَجَلُّ الْأَكْرَمُ.
و اگر خواهی بگوی:

سُبْحَانَ مَنْ ذَانَتْ لَهُ السَّمَوَاتُ وَ الْأَرْضُ بِالْعُبُودِيَّةِ.

و روا بود که بر سه تسبیح اقتصار کنی. پس «تسبیح رکوع بگوی و» رکوع و سجود کن همچنان که گفته شد و بر سرون^۱ نشین چنانچه صفت کرده شد. و دستها بر ران نه، انگشتان بهم باز نهاده و سر انگشتان نزدیک سر زانو آورده و در حال تشهد در کنار می‌نگر و بگوی:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى كُلُّهَا لِلَّهِ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ

إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ، أَرْسَلَهُ
 «بِالْهُدَى وَ دِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ».
 أَلْتَحِيَّاتُ لِلَّهِ وَ الصَّلَوَاتُ الطَّيِّبَاتُ الطَّاهِرَاتُ الزَّكَايَاتُ أَلْغَايَاتُ
 الرِّائِحَاتُ النَّاعِمَاتُ السَّابِغَاتُ الثَّمَامَاتُ الْحَسَنَاتُ لِلَّهِ مَا طَابَ وَ طَهَرَ وَ
 زَكَّى وَ نَمَى وَ خَلَصَ، وَ مَا خَبَتْ فَلِغَيْرِ اللَّهِ. أَشْهَدُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ
 لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ، أَرْسَلَهُ «بِالْحَقِّ بِشِيرًا وَ
 نَذِيرًا بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ وَ أَشْهَدُ أَنَّ رَبِّي نِعَمَ الرَّبِّ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا نِعَمَ
 الرَّسُولُ أُرْسِلَ» وَ أَشْهَدُ أَنَّ مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا أَلْبَاقُ الْمُبِينُ» وَ أَشْهَدُ
 أَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَ أَنَّ النَّارَ حَقٌّ وَ أَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَ أَنَّ اللَّهَ
 يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَ مَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنَّ
 هَذَا اللَّهُ. الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ
 بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَرْحَمْ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ وَ
 بَارَكْتَ وَ رَحِمْتَ وَ تَحَنَّنْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَ آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.
 اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لَنَا وَ لِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا
 بِالْإِيمَانِ وَ لَاتَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ.
 اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ آمِنُ عَلَى الْجَنَّةِ وَ عَافِنِي مِنَ النَّارِ.
 اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي
 مُؤْمِنًا وَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ لَاتَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا. «اللَّهُمَّ صَلِّ
 عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَقَبَّلْ شَفَاعَتَهُ وَ أَرْفَعْ دَرَجَتَهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
 الْعَالَمِينَ.

۱. در «س» ذکر فوق به اختصار آمده و این چند سطر که داخل گیومه آمده در «م» و «د» نیامده است.

پس برخیز و دو رکعت دیگر با الحمد تنها و اگر خواهی با تسبیحات اربعه و استغفار با او ضم کرده بجای آر و رکوع و سجود و تسبیح رکوع و سجود بلا نقصان بگوی و تشهد را به موجبی که گفته شد بخوان و چون صلوات بر محمد و آل دادی» پس بگوی:

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. السَّلَامُ عَلَى جَمِيعِ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ. السَّلَامُ عَلَى الْأَئِمَّةِ الْهَادِينَ الْمُهَدِّينَ. السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

اگر امام باشی یا تنها نماز می کنی به سوی قبله سلام ده، چنان که بگوشه چشم به سوی راست اشارت کنی و اگر مقتدی باشی از راست و چپ سلام ده. اگر سوی چپ تو کسی بود و اگر نه از سوی راست کفایت بود.

و جهد کن که نماز فریضه جز به جماعت نکنی که خدای تعالی به جماعت فرموده است، همچنان که به نماز فرموده است، آنجا که گفت: أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ.

و نماز به جماعت فاضلتر بود از نماز تنها به بیست و پنج درجه در بهشت و نماز به جماعت بیست و پنج نماز بود تنها،^۱ پس اگر چنین سودی را سهل فراگیری چه فایده بود ترا در فضل و علم تو، و آن را سهل شمردن جز از سست یقینی نبود. پیغمبر ﷺ گفت: هر که پنج وقت نماز به جماعت کند برو ظن همه خیری برید.^۲

و شروط انعقاد جماعت، یا واجب بود یا سنت. واجب، بانگ نماز و قامت است و اگر دو کس حاضر بود یا زیادت. و آن که امام مؤمن و عدل بود، معنی عدالت آن است که نماز به وقت بگزارد و مجاهر به فسق نباشد و قاری ترین

۱. در نسخه «م» یک صفحه اضافه دارد که گویا به متن افزوده شده است.

۲. کتاب من لایحضره الفقیه، ج ۱، ص ۳۷۶؛ الکافی، ج ۳، ص ۳۷۱

جماعت باشد. و اگر در قراءت یکسان باشند فقیه‌ترین و اگر در فقه یکسان باشند کسی که پیشتر هجرت کرده باشد و اگر در آن متساوی باشند کسی که به زاد^۱ مهتر بود. اگر یکسان باشند کسی که نیکو روی‌تر بود.

و آن که میان مقتدی و امام یا صف حایلی نباشد و اگر امام مرد بود، اگر زنان باشند در آن رخصت داده‌اند.

و آن که جای امام بلندتر نبود از جای مقتدی بدان مقدار که آن را در حساب دارند، چون دکانی یا سقفی.^۲ و اما سنت است که مقتدی از راست امام بایستد اگر مردی بود و اگر جماعتی باشند از پس او. و آن که میان دو صف چندان بود که گوسفندی بتوان خُفت. و آن که مقتدی تنها نباشد بلکه در صف آید تا دیگری را برابر خود برد. و آن که صفها آکنده بود.

چون کسی را یافتی که صلاحیت جماعت دارد و به او اقتدا کردی در نماز با وی قرآن مخوان در دو رکعت نخستین «و اگر نمازی بود که درو به آواز خوانند تو خاموش می‌باش» و اگر نمازی بود که درو آهسته خوانند، تو با خود خدای را تسبیحی و تحمیدی می‌گویی.

در فعلهای نماز بر امام پیشی مگیر و باز پس نیز مایست و به رکوع مشو مگر آن که وی تمام پشت دو تا کند و به سجود مشو تا پیشانی وی به زمین رسد. و چون قامت بگفتند سخن حرام شد بر امام و بر جماعت مگر آن که به جماعت تعلق دارد از امام فراپیش کردن یا صف راست کردن. و چون تو امام باشی در دعای قنوت و تعقیب و غیر آن تنها خاصّه خود را دعا مکن بلکه چنین گوی که:

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَ اَرْحَمْنَا وَ اَهْدِنَا

و امثال این. و باقر علیه السلام گفت: چون از نماز بازگردی از جانب راست باز گرد.

۱. در «م»: به سال، به زاد یعنی به سال تولد.

۲. در «م»: آمده: جای امام بلندتر نبود از جای مقتدی.

فصل هشتم در تعقیبات نمازهای فریضه

چون سلام دهی پس فریضه‌ها، دستها، برابر روی برآر چنانچه کفها، به سوی قبله دار و سه تکبیر بگویی، آنگه بگویی:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِلَهًا وَاحِدًا وَ نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ. لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِلَهًا وَاحِدًا وَ
نَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ. لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ لَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَ لَوْ
كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ.^۱ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّنَا وَ رَبُّ آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ. لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَ خُدَّهُ وَ خُدَّهُ أَنْجَزَ وَعْدَهُ وَ نَصَرَ عَبْدَهُ وَ أَعَزَّ جُنْدَهُ وَ هَزَمَ^۲
الْأَحْزَابَ وَ خُدَّهُ فَلَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ هُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ
بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. اَللّٰهُمَّ اهْدِنِي لِمَا اخْتَلَفَ فِيهِ مِنَ الْحَقِّ
بِإِذْنِكَ إِنَّكَ تَهْدِي مَنْ تَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ.

آنگه بگویی:^۳

اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ذُو الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ وَ
أَتُوبُ إِلَيْهِ.^۴

پس بگویی :

اَللّٰهُمَّ اهْدِنِيْ مِنْ عِنْدِكَ وَ اَفِضْ عَلَيَّ مِنْ فَضْلِكَ وَ اَنْشُرْ عَلَيَّ مِنْ رَحْمَتِكَ
وَ اَنْزِلْ عَلَيَّ مِنْ بَرَكَاتِكَ. سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اَغْفِرْ لِيْ ذُنُوْبِيْ كُلَّهَا جَمِيْعًا
فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ كُلَّهَا جَمِيْعًا إِلَّا أَنْتَ. اَللّٰهُمَّ إِنِّيْ أَسْأَلُكَ مِنْ كُلِّ خَيْرٍ
أَخَاطَبُ بِهِ عِلْمَكَ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ سُوءٍ^۵ أَخَاطَبُ بِهِ عِلْمَكَ.
اَللّٰهُمَّ إِنِّيْ أَسْأَلُكَ عَافِيَتَكَ فِيْ أُمُوْرِيْ كُلِّهَا وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ خِزْيِ الدُّنْيَا وَ

۱. در «م»: الكافرون. ۲. در «م» خ ل: غَلَبَ. ۳. در «م»: آنگه سه بار گویی.

۴. مصباح المتعجل، ص ۵۰

۵. خ. ل: شر.

عَذَابِ الْآخِرَةِ وَاعُوذُ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَعِزَّتِكَ الَّتِي لَا تُرَامُ وَقُدْرَتِكَ الَّتِي لَا يَمْتَنِعُ مِنْهَا شَيْءٌ مِنْ شَرِّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنْ شَرِّ الْأَوْجَاعِ كُلِّهَا» وَ مِنْ شَرِّ كُلِّ دَابَّةٍ أَنْتَ اخِذُ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ»، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمَلَكِ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلِّ وَ كَبَّرَهُ تَكْبِيرًا.^۱

آنکه تسبیح فاطمه زهرا علیها السلام بگویی و آن سی و چهار بار الله اکبر بود و سی و سه بار الحمد لله و سی و سه بار شُبحان الله. ابتدا به تکبیر کن، پس به تحمید، پس به تسبیح.

و روایت کرده‌اند از صادق علیه السلام که گفت: تسبیح فاطمه علیها السلام در هر روزی پی هر نمازی دو ستر دارم از هزار رکعت نماز در هر روزی.^۲
و هم او گفت علیه السلام: هر که آن صد تسبیح فاطمه علیها السلام پس از فریضه بگوید، پس از آن بگوید: لا اله الا الله او را بیمارزند.^۳
و گفت: هر که تسبیح فاطمه علیها السلام بگوید و پس از آن بگوید:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا، لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ «رَبَّنَا» لَبَّيْكَ وَ سَعْدَيْكَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ وَ ذُرِّيَّةِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. وَ أَشْهَدُ أَنَّ التَّسْلِيمَ مِنَّا لَهُمْ وَ الْإِيْتَامَ بِهِمْ وَ التَّصْدِيقَ لَهُمْ، رَبَّنَا آمَنَّا بِكَ وَ صَدَّقْنَا رَسُولَكَ وَ سَلَّمْنَا تَسْلِيمًا. رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَ أَتَّبَعْنَا الرَّسُولَ وَ آلَ الرَّسُولِ فَكُتِبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ.

۱. مصباح المتعجد، ص ۵۰.

۳. الکافی، ج ۳، ص ۳۴۲.

۲. الکافی ج ۳، ص ۳۴۳.

خدای تعالی همه گناهان وی بیامرزد و او را هم از آن روز و ساعت تا دیگر سال عافیت دهد از درویشی و دیوانگی و جذام و پیسی و مرگ ناگهان بدو و از هر بلایی که از آسمان به زمین آید.

پس گوید:

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ السَّلَامُ وَ مِنْكَ السَّلَامُ وَ لَكَ السَّلَامُ وَ اِلَيْكَ السَّلَامُ وَ اِلَيْكَ
يَرْجِعُ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ رَبَّنَا وَ تَعَالَيْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْاِكْرَامِ، السَّلَامُ عَلٰى
رَسُوْلِ اللّٰهِ، السَّلَامُ عَلٰى نَبِيِّ اللّٰهِ، السَّلَامُ عَلٰى مُحَمَّدٍ بِنِ عَبْدِ اللّٰهِ
خَاتَمِ النَّبِيِّينَ، السَّلَامُ عَلٰى الْاَئِمَّةِ الْهَادِيْنَ الْمُهَدِّيْنَ.

آنکه یک یک نام امامان علیهم السلام را بگوید. پس بگوید:

السَّلَامُ عَلٰى جَبْرِئِلَ وَ مِيكَائِيْلَ وَ اِسْرَافِيْلَ وَ عِزْرَافِيْلَ مَلَكِ الْمَوْتِ وَ
حَمَلَةِ الْعَرْشِ، السَّلَامُ عَلٰى رِضْوَانَ خَازِنِ الْجَنَانِ، السَّلَامُ عَلٰى مَالِكِ
خَازِنِ الْبَيْرَانِ، السَّلَامُ عَلٰى اَدَمَ وَ مُحَمَّدٍ وَ مَنْ بَيْنَهُمَا مِنَ الْاَنْبِيَاءِ وَ
الْاَوْصِيَاءِ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصُّلَحَاءِ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلٰى عِبَادِ اللّٰهِ
الصَّالِحِيْنَ.

و بگوی:

رَضِيْتُ بِاللّٰهِ رَبًّا وَ بِالْاِسْلَامِ دِيْنًا وَ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ نَبِيًّا وَ
بِعَلِيِّ اِمَامًا وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ عَلِيٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ جَعْفَرٍ وَ مُوسٰى وَ عَلِيٍّ وَ
مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُجَّةِ اِمَمَّةً، اَللّٰهُمَّ وَلِيَّكَ الْحُجَّةَ فَاحْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ
يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ يَمِيْنِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ وَ مِنْ فَوْقِهِ وَ مِنْ تَحْتِهِ وَ اَمُدُّ
فِي عُمُرِهِ وَ اجْعَلْهُ اَلْقَائِمَ بِاَمْرِكَ الْمُنْتَصِرَ لِدِيْنِكَ وَ اَرِهْ مَا تُحِبُّ وَ تَقَرُّ بِهِ
عَيْنُهُ فِي نَفْسِهِ وَ فِي ذُرِّيَّتِهِ وَ اَهْلِهِ وَ مَالِهِ وَ وَلَدِهِ وَ فِي شَيْعَتِهِ وَ عَدُوِّهِ وَ

أَرِهِمْ مِنْهُ مَا يَحْذَرُونَ وَ أَرِهِ فِيهِمْ مَا تُحِبُّ وَ تَقَرُّ بِهِ عَيْنُهُ وَ أَشْفِ صُدُورَنَا
وَ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ.

امیرالمؤمنین علیه السلام گفت: هر که خواهد از دنیا بشود از گناهان خالص شده همچو
زری که درو هیچ تیرگی و غشی نبود و هیچ کس او را به مظلومه نجوید، گو پس پنج
نماز فریضه نسبت خدای تعالی می‌گوی دوازده بار، و آن قل هو الله است. آنگه
دست برآر و بگوی:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْمَكْنُونِ الْخَزُونِ الطَّاهِرِ الطُّهْرِ الْمُبَارَكِ وَ أَسْأَلُكَ
بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ وَ سُلْطَانِكَ الْقَدِيمِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ يَا وَاهِبَ
الْعَطَايَا وَ يَا مُطْلِقَ الْأَسَارِ يَا فَكَكَ الرِّقَابِ مِنَ النَّارِ أَسْأَلُكَ أَنْ
تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُعْتِقَ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَ تُخْرِجَنِي مِنَ
الدُّنْيَا سَالِمًا وَ تُدْخِلَنِي الْجَنَّةَ أَمِنًا وَ أَنْ تَجْعَلَ دُعَائِي أَوَّلَهُ فَلَاحًا وَ أَوْسَطَهُ
نَجَاحًا وَ آخِرَهُ صَلَاحًا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ.^۱

امیرالمؤمنین علیه السلام گفت: این دعا از سرّهایی است که پیغمبر صلی الله علیه و آله در من آموخت
و مرا فرمود که حسن و حسین را علیهما السلام درآموزم و پیغمبر صلی الله علیه و آله چون از نماز فارغ
شدی بگفتی که:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَ مَا أَخَّرْتُ وَ مَا أَسْرَرْتُ وَ مَا أَعْلَنْتُ وَ إِسْرَافِي
عَلَى نَفْسِي وَ مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، اللَّهُمَّ أَنْتَ الْمَقْدُمُ وَ أَنْتَ الْمَوْخِرُ، لَا إِلَهَ
إِلَّا أَنْتَ بِلِعْمِكَ الْغَيْبِ وَ بِقُدْرَتِكَ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ مَا عَلِمْتَ الْحَيَاةَ
خَيْرًا لِي فَأَخِينِي وَ تَوَفَّنِي إِذَا عَلِمْتَ الْوَفَاةَ خَيْرًا لِي. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ
خَشْيَتِكَ فِي السِّرِّ وَ أَلْعَانِيَةَ وَ كَلِمَتَكَ الْحَقَّ فِي الْغَضَبِ وَ الرِّضَا وَ الْقَصْدَ

۱. مصباح المتهجد، ص ۵۷.

فِي الْفَقْرِ وَالْغِنَى وَ أَسْأَلُكَ نَعِيمًا لَا يَنْقُذُ وَ قُرَّةَ عَيْنٍ لَا تَنْقُطُ وَ أَسْأَلُكَ
الرِّضَا بِالْقَضَاءِ وَ بَرْدَ الْعَيْشِ بَعْدَ الْمَوْتِ وَ لَذَّةَ النَّظَرِ إِلَى وَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَ
شَوْقًا إِلَى لِقَائِكَ مِنْ غَيْرِ ضَرَاءٍ مُضِرَّةٍ وَ لَا فِتْنَةٍ مُضِلَّةٍ. اللَّهُمَّ زَيِّنَا بِرِزْنَةِ
الْإِيمَانِ وَ اجْعَلْنَا هُدَاهُ مُهْتَدِينَ. اللَّهُمَّ أَهْدِنَا فِيمَنْ هَدَيْتَ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ
عَزِيمَةَ الرُّشَادِ وَ الثَّبَاتِ فِي الْأَمْرِ وَ الرُّشْدِ، وَ أَسْأَلُكَ شُكْرَ نِعْمَتِكَ وَ حُسْنَ
غَافِيَتِكَ وَ أَدَاءَ حَقِّكَ وَ أَسْأَلُكَ يَا رَبِّ قَلْبًا سَلِيمًا وَ لِسَانًا صَادِقًا وَ
أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا تَعَلَّمَ وَ أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا تَعَلَّمَ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا تَعَلَّمَ،
فَإِنَّكَ تَعَلَّمَ وَ لَا نَعْلَمُ وَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ.

صادق علیه السلام گفت: هر که این کلمات بگوید نزدیک هر نماز فريضة، وی را نگاه
دارند در نفس او و در سرای او و در مال او و فرزند او، و کلمات این است:

أَجِيرُ نَفْسِي وَ مَالِي وَ وُلْدِي وَ أَهْلِي وَ ذَارِي وَ كُلَّ مَا هُوَ مِنِّي بِاللَّهِ الْوَاحِدِ
الْأَحَدِ الصَّمَدِ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ وَ أَجِيرُ نَفْسِي وَ
مَالِي وَ وُلْدِي وَ كُلَّ مَا هُوَ مِنِّي بِرَبِّ الْفَلَقِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ تَا آخِر. وَ بِرَبِّ
الْأَنْسِ تَا آخِر. وَ بِاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ تَا آخِر آية الكرسي.

دعای یوسف علیه السلام که جبریل علیه السلام درو آموخت، چون در زندان بود و گفت در
پی هر نماز فريضة بگوی:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا
أَرْجُو وَ مِنْ خَيْرِ مَا لَا أَرْجُو وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا أَحْذَرُ وَ مِنْ شَرِّ مَا
لَا أَحْذَرُ.

و الْحَمْدُ لِرَبِّكَ وَ آية الكرسي و شَهِدَ اللَّهُ وَ آية الملك و آية السجدة.^۱ و سه بار

۱. ان ربكم الله الذي خلق السموات والارض في ستة أيام

بگوی:

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ

و سه بار بگوی:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ لِي مِنْ أَمْرِي فَرْجًا وَ مَخْرَجًا وَ
ارْزُقْنِي مِنْ حَيْثُ أَحْتَسِبُ وَ مِنْ حَيْثُ لَا أَحْتَسِبُ.

و محاسن خود را به دست راست گیر و دست چپ بگستران از سوی آسمان

و بگوی:

يَا رَبَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اعْتِقْ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ.

و چهل بار بگوی:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ.

و بگوی:

يَا أَسْمَعَ السَّمَاعِينَ وَ يَا أَبْصَرَ النَّاطِقِينَ وَ يَا أَسْرَعَ الْخَاسِبِينَ وَ يَا أَرْحَمَ
الرَّاحِمِينَ وَ يَا أَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ وَ يَا صَرِيحَ الْمَكْرُوبِينَ وَ يَا مُجِيبَ دَعْوَةِ
الْمُضْطَرِّينَ، أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ. وَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا
أَنْتَ أَلْعَلِّي الْعَظِيمِ. وَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ وَ أَنْتَ اللَّهُ
لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مَالِكُ يَوْمِ الدِّينِ وَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مِنْكَ بَدَأَ الْخَلْقُ
وَ إِلَيْكَ يَعُودُ وَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ لَمْ تَزَلْ وَ لَا تَزَالُ وَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ
إِلَّا أَنْتَ مَالِكُ الْخَيْرِ وَ الشَّرِّ وَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَالِقُ الْجَنَّةِ وَ
النَّارِ وَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْوَاحِدُ الصَّمَدُ لَمْ تَلِدْ وَ لَمْ تُوَلَدْ وَ لَمْ يَكُنْ

لَكَ كُفُؤًا أَحَدٌ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الرَّحْمَنُ
الرَّحِيمُ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيَّمِنُ
الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى يُسَبِّحُكَ مَا فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَأَنْتَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْكَبِيرُ
الْمُتَعَالِ وَالْكَبِيرُ يَا رِءَاك.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَغْفِرْ لِيْ مَغْفِرَةً عَظِيْمًا جَزْمًا لَا تُغَادِرُ لِيْ
ذَنْبًا وَ لَا اُرْتِكِبُ بَعْدَهَا مُحَرَّمًا وَ عَافِنِيْ مُعَافَاَةً لَا تُبْتَلِيْنِيْ بَعْدَهَا اَبَدًا وَ
اَهْدِنِيْ هُدًى لَا اَضِلُّ بَعْدَهَا اَبَدًا وَ عَلَّمْنِيْ مَا يَنْفَعُنِيْ بِمَا عَلَّمْتَنِيْ وَ اجْعَلْهُ
حُجَّةً لِيْ لَا عَلَيَّ وَ اَرْزُقْنِيْ مِنْ فَضْلِكَ صَبًّا صَبًّا كَفَافًا كَفَافًا وَ رَضْنِيْ بِهِ يَا
رَبَّاهُ يَا اَللهُ وَ تُبَّ عَلَيَّ يَا اَللهُ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيْمُ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ
وَ اَجْرِ نِيْ مِنَ النَّارِ ذَاتِ السَّعِيْرِ وَ اَبْسُطْ فِيْ سَعَةِ رِزْقِكَ عَلَيَّ وَ اَهْدِنِيْ
بِهَدَاكَ وَ اَغْنِنِيْ بِغِنَاكَ وَ اَرْضِنِيْ بِقَضَائِكَ وَ اجْعَلْنِيْ مِنْ اَوْلِيَّائِكَ الْمُخْلِصِيْنَ
وَ اَبْلُغْ مُحَمَّدًا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ اٰلِهِ تَحِيَّةً كَثِيْرَةً وَ سَلَامًا وَ اَهْدِنِيْ لِمَا
اَخْتَلَفَ فِيْهِ مِنَ الْحَقِّ بِاِذْنِكَ اِنَّكَ تَهْدِيْ مَنْ تَشَاءُ اِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيْمٍ وَ
اَعْصِمْنِيْ مِنَ الْمَعَاصِي كُلِّهَا وَ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ، اٰمِيْنَ رَبَّ الْعٰلَمِيْنَ.

و روایت کرده که، هر که پس از هر نماز فريضه این دعا بگوید، خدای تعالی در
گور، روح باوی رد کند و روزی می یابد و عیش خوش و شاد کام زید تا روز قیامت.
و سه بار بگوی:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَسْأَلُكَ خَيْرَ الْخَيْرِ رِضْوَانَكَ وَ الْجَنَّةَ وَ
اَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ الشَّرِّ سَخَطِكَ وَ النَّارِ.

روایت است که هر که پس هر نمازی به دست راست محاسن خود بگیرد و دست چپ گشاده سوی آسمان این دعا بخواند، خدای تعالی وی را بیامرزد و از وراضی شود این شاء الله تعالی. و دعا این است:

يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْحَمْنِي وَاجْزِنِي مِنَ النَّارِ، سه بار.

پس دست از محاسن بدار و شکم^۱ هر دو دست بسوی آسمان بردار و بگوی:

يَا عَزِيزُ يَا كَرِيمُ يَا غَفُورُ يَا رَحِيمُ، سه بار.

پس دستها برگردان و پشت دستها سوی آسمان کن و بگوی:

يَا عَزِيزُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْزِنِي مِنَ الْعَذَابِ الْأَلِيمِ.

پس دستها فروگذار و بگوی:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَفَقِّهْنِي فِي الدِّينِ وَحَبِّبْنِي إِلَى الْمُسْلِمِينَ وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ وَارْزُقْنِي هَيْبَةَ الْمُتَّقِينَ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ، أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مَنْ حَقُّهُ عَلَيْكَ عَظِيمٌ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُسْتَعْمِلَنِي بِمَا عَرَفْتَنِي مِنْ حَقِّكَ وَأَنْ تَبْسُطَ عَلَيَّ مِنْ حِلَالِ رِزْقِكَ.

و بگوی:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، اللَّهُمَّ إِنَّ رَسُولَكَ الصَّادِقَ الْمَصْدَقَ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ إِنَّكَ قُلْتَ مَا تَرَدَّدْتُ فِي شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ كَتَرَدُّدِي فِي قَبْضِ رُوحِ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَنَا أَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ، اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْ لَوْلِيكَ الْفَرَجَ وَالْغَافِيَةَ وَالنَّصْرَ وَلَا تُسَوِّئَنِي

۱. مقصود کف دست است.

فِي نَفْسِي وَلَا أَحَدٍ مِنْ أَحِبَّتِي.

و اگر خواهی نام دوستان یک یک بگویی و اگر خواهی همه را فراگیر. روایتست از صادق علیه السلام که هر که این دعا دایم بخواند پس هر فریضه، چندان بزید که از زندگانی سیر برآید.

و مستحب است که پس از نماز بگویی، پیش از آن که زانوها از جای بگرداند:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ إلهًا وَاحِدًا أَحَدًا صَمَدًا «فَرْدًا وَتَرًا» لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا. ده بار.

و این دعا بخواند مروی از صاحب الزمان علیه السلام:

اَللّٰهُمَّ اِلَيْكَ رُفِعَتْ الْاَصْوَاتُ وَ لَكَ عَنَتِ الْوُجُوهُ وَ لَكَ خَضَعَتِ الرَّقَابُ وَ اِلَيْكَ اَلْتَحَاكُمُ فِي الْاَعْمَالِ يَا خَيْرَ مَنْ سُوِلَ يَا خَيْرَ مَنْ اَعْطِيَ «يا صَادِقَ الْوَعْدِ» يَا مَنْ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ يَا مَنْ اَمَرَ بِالْدُّعَاءِ وَ وَعَدَ بِالْاِجَابَةِ يَا مَنْ قَالَ: اَدْعُوْنِي اَسْتَجِبْ لَكُمْ، يَا مَنْ قَالَ: وَ اِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَابْنِي قَرِيْبٌ اُجِيبْ دَعْوَةَ الدَّاعِ اِذَا دَعَا فَلَيسْتَ جَبِيْوًا لِيْ وَ لِيُوْمِنُوْا بِيْ لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُوْنَ، يَا مَنْ قَالَ: يَا عِبَادِي الَّذِيْنَ اَسْرَفُوْا عَلٰى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوْا مِنْ رَّحْمَةِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ جَمِيْعًا اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ. لَبَّيْكَ وَ سَعْدَيْكَ هَا اَنَا بَيْنَ يَدَيْكَ الْمُسْرِفُ عَلٰى نَفْسِيْ وَ اَنْتَ الْقَائِلُ: يَا عِبَادِي الَّذِيْنَ اَسْرَفُوْا عَلٰى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوْا مِنْ رَّحْمَةِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ جَمِيْعًا فَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَغْفِرْ لِيْ.

پس آنچه خواهی بخواه.

و امام موسی کاظم علیه السلام پس از فریضه این دعا بخواندی:

اَللّٰهُمَّ بِرِّكَ الْقَدِيْمِ وَ رَأْفَتِكَ بِتَرْبِيَّتِكَ اللَّطِيْفَةِ وَ شَفَقَتِكَ بِصُنْعِكَ الْمُحْكَمَةِ

وَقُدِّرَتْكَ بِسِتْرِكَ الْجَمِيلِ وَ عَلِمِكَ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَحْيِ
 قُلُوبَنَا بِذِكْرِكَ وَ اجْعَلْ ذُنُوبَنَا مَغْفُورَةً وَ عُيُوبَنَا مَسْتُورَةً وَ فَرَائِضَنَا
 مَشْكُورَةً وَ نَوَافِلَنَا مَبْرُورَةً وَ قُلُوبَنَا بِذِكْرِكَ مَعْمُورَةً وَ نُفُوسَنَا بِطَاعَتِكَ
 مَسْرُورَةً وَ عُقُولَنَا عَلَى تَوْحِيدِكَ مَجْبُورَةً وَ أَرْوَاحَنَا عَلَى دِينِكَ مَقْطُورَةً وَ
 جَوَارِحَنَا عَلَى خِدْمَتِكَ مَقْهُورَةً وَ أَسْمَاءَنَا فِي خَوَاصِّكَ مَشْهُورَةً وَ حَوَائِجَنَا
 لَدَيْكَ مَيْسُورَةً وَ أَرْزَاقَنَا مِنْ خَزَائِنِكَ مَدْرُورَةً، أَنْتَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا
 أَنْتَ الْفَادِرُ، لَقَدْ فَازَ مَنْ وَالَاكَ وَ سَعِدَ مَنْ نَاجَاكَ وَ عَزَّ مَنْ دَعَاكَ^١ وَ ظَفِرَ
 مَنْ رَجَاكَ وَ غَنِمَ مَنْ قَصَدَكَ وَ رَبِحَ مَنْ تَاجَرَكَ.^٢

دعاى ديگر:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. حَسْبِيَ اللَّهُ لِدِينِي وَ حَسْبِيَ اللَّهُ لِدُنْيَايَ وَ حَسْبِيَ
 اللَّهُ لِأَخْرَاجِي وَ حَسْبِيَ اللَّهُ لِمَا أَهَمَّنِي وَ حَسْبِيَ اللَّهُ لِمَنْ بَغَى عَلَيَّ وَ حَسْبِيَ
 اللَّهُ عِنْدَ الْمَوْتِ وَ حَسْبِيَ اللَّهُ عِنْدَ مُسَائِلَةِ الْقَبْرِ وَ حَسْبِيَ اللَّهُ عِنْدَ الْمِيزَانِ
 وَ حَسْبِيَ اللَّهُ عِنْدَ الصِّرَاطِ وَ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَ هُوَ
 رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ.

و سه بار بگوئى:

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي الْجَنَّةَ وَ حَرِّمْنِي عَلَى النَّارِ وَ زَوِّجْنِي مِنَ الْخُورِ الْعِينِ.

و سه بار بگوئى:

يَا مَنْ لَا يَسْغُلُهُ سَمْعٌ عَنْ سَمْعٍ، يَا مَنْ لَا يَغْلُظُهُ أَلْسَانٌ وَ لَا يُبْرِمُهُ إِنْحَا
 الْمُلْحِنَ، أَذِقْنِي بَرْدَ عَفْوِكَ وَ حَلَاوَةَ رَحْمَتِكَ.

ابوجعفر محمد بن علی الباقر علیه السلام گفت: دعا پس از فریضه فاضلترست از نماز سنت.^۱ روایت کرد امیرالمؤمنین از پیغمبر - صلوات الله علیهما - که هر که نماز فریضه بگذارد از برای خدای تعالی، وی را در اثر آن دعا مستجاب بود. و باقر علیه السلام گفت: هیچ بنده دست بنگستراند بخدای تعالی الا که خدای تعالی شرم دارد که دست وی تهی بازگرداند تا که از فضل و رحمت خود آنچه خواهد بر او بدهد. پس چون یکی از شما دعا کند باید که دست باز نگرداند تا به سر و روی خود فرومالد. و در خبر دیگر: و به روی سینه.

و صادق علیه السلام گفت: در پی هر فریضه آن دو موجب فراموش مکنید. زراره گفت: آن چیست؟ گفت: از خدای بهشت خواهی و به او بازداشت خواهی از آتش دوزخ.^۲

فصل نهم در تعقیب نماز پیشین

روایتست که امیرالمؤمنین علیه السلام در عقب هر یکی از پنج فریضه دعای جداگانه خوانده است و در عقب نماز پیشین این دعا خوانده است:

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَعُوْذُبِكَ اَنْ تَحْسُنَ فِیْ رَاٰی اَلْعَیْنِ عَلَانِیَّتِیْ وَ تَقْبَحَ فِیْمَا اُعْلِنُ
بِهٖ سَرِّیْرِیْ مُحَافِظًا عَلٰی رِثَاۤءِ النَّاسِ بِتَصْنَعِ اَنْتَ مُطَّلِعٌ عَلٰی غَیْرِهٖ مِنِّیْ، فَاِنِّیْ
اُبْدِیْ لِعَیْرِكَ اَحْسَنَ عَمَلِیْ وَ اُفْضِیْ اِلَیْكَ بِاَسْوَا عَمَلِیْ تَقَرُّبًا اِلَی الْخُلُوْقِیْنَ
بِحَسَنَاتِیْ وَ فِرَارًا اِلَیْكَ بِسَیِّئَاتِیْ كَاَنَّ الثَّوَابَ لَیْسَ مِنْكَ وَ كَاَنَّ الْعِقَابَ
لَیْسَ اِلَیْكَ فَتَنَالْنِیْ مَقْتُكَ وَ یَحِلُّ عَلَیَّ غَضَبُكَ، اِلٰهِیْ قَدْ عَلِمْتَ حَاجَتِیْ
فَاَعْطِنِیْ سُوْلِیْ وَ نَظَرْتُ اِلَیْكَ نَظَرَ اَلْعَبِیْدِ اِلَیْ اَرْبَابِهَا فَاَغْفِرْ لِی الدَّنْبَ
اَلْعَظِیْمَ فَاِنَّكَ عَظِیْمٌ، فَاِنَّمَا لَا یَغْفِرُ الدَّنْبَ اَلْعَظِیْمَ اِلَّا اَلْعَظِیْمُ، رَبِّ لَا تَخْذُلْنِیْ وَ

۱. الکافی، ج ۳، ص ۳۴۲؛ التهذیب، ج ۲، ص ۱۰۴

۲. الکافی، ج ۳، ص ۳۴۳؛ التهذیب، ج ۲، ص ۱۰۸.

لَا تَمْكُرْ بِي وَلَا تَسْتَدْرِجْنِي وَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ، أَسْأَلُكَ
رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ وَمَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ وَ عَمَلٍ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ
سَخَطِكَ وَمِنْ النَّارِ وَمَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ وَ عَمَلٍ.

زين العابدين عليه السلام این دعا را در عقب فرایض خواندی خاصه نماز پشین:

اللَّهُمَّ لَكَ صَلَّيْتُ وَإِيَّاكَ دَعَوْتُ وَ فِي صَلَوَاتِي مَا قَدْ عَلِمْتَ مِنَ النُّقْصَانِ
وَ الْعَجَلَةِ وَ السَّهْوِ وَ الْغَفْلَةِ وَ الْكَسَلِ وَ الْفَتْرَةِ وَ النِّسْيَانِ وَ الْمُدَافَعَةِ وَ
الرِّيَاءِ وَ السُّمُوعَةِ وَ الرَّيْبِ وَ الشَّكِّ وَ الرَّيْبَةِ وَ الْفِكْرَةِ وَ الْمَشْغَلَةِ عَنْ
إِقَامَةِ كَمَالِ فَرَضِكَ فَأَنَا أَسْأَلُكَ إِلَهِي أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَنْ تُحَوِّلَ
نُقْصَانَهَا تَمَامًا وَ عَجَلَتِي فِيهَا تَثْبِيثًا وَ مَكْتًا وَ سَهْوِي تَيَقُّظًا وَ غَفْلَتِي مُوَاطَبَةً
وَ كَسَلِي نَشَاطًا وَ فِتْرَتِي تَقْوِيَةً وَ نِسْيَانِي مُحَافَظَةً وَ مُدَافَعَتِي مُرَابِطَةً وَ
رِيَاءِي إِخْلَاصًا وَ سُمُوعَتِي تَسْتِثْرًا وَ شَكِّي ثَبَاتًا وَ رَيْبِي يَقِينًا وَ فِكْرَتِي
خُشُوعًا فَإِنِّي لَكَ صَلَّيْتُ وَ إِلَيْكَ تَوَجَّهْتُ وَ إِيَّاكَ قَصَدْتُ وَ بِكَ أَمَنْتُ وَ
إِيَّاكَ أَدْعُو فَاجْعَلْ لِي فِي صَلَوَاتِي وَ دُعَائِي رَحْمَةً وَ بَرَكَاتَةً تُكَفِّرُ بِهَا سَيِّئَاتِي
وَ تَرْفَعُ بِهَا دَرَجَاتِي وَ تُضَاعِفُ بِهَا حَسَنَاتِي وَ تُكْرِمُ بِهَا مَقَامِي وَ تُبَيِّرُ
فِيهَا وَجْهِي وَ تَحُطُّ بِهَا وَزْرِي.

اللَّهُمَّ أَحْطُطُ بِهَا عَنِّي ثَقَلِي^۲ وَ أَجْعَلْ مَا عِنْدَكَ خَيْرًا لِي مِمَّا يَنْقَطِعُ عَنِّي وَ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي قَضَى عَنِّي فَرِيضَةَ الَّتِي كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا وَ
الصلوة على النبي من صلاتها هدمت ذنوبه و استجيب دعاءه و أعطى
أُمِّيَّتَهُ وَ بَسِطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ وَ أَعَانَ عَلَى عَدُوِّهِ وَ عَدَّ مِنْ رُفَقَاءِ نَبِيِّهِ فِي

۱. مصباح: وَ رَيْبِي ثَبَاتًا وَ فِكْرَتِي خُشُوعًا وَ شَكِّي يَقِينًا وَ تَشَاغُلِي فَرَاغًا وَ لِحَاطَتِي خُشُوعًا

۲. در مصباح (ص ۸۱): اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَحْطُطُ بِهَا وَزْرِي.

الْجَنَانِ اَلْعَلَى. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اِلِهِ فِي الْاَوَّلَيْنِ وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اِلِهِ فِي اَمَلَا اَلْعَلَى. اَللّٰهُمَّ اَعْطِ مُحَمَّدًا اَلْوَسِيْلَةَ وَ الشَّرَفَ وَ اَلْفَضِيْلَةَ وَ الدَّرَجَةَ اَلرَّفِيْعَةَ، اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ وَ لَمْ اَرَهُ فَلَا تَحْرِمْنِيْ يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ رُؤْيَيْتَهُ وَ اَرْزُقْنِيْ حُبَّتَهُ وَ تَوْفَّقْنِيْ عَلَى مِلَّتِهِ وَ اَسْقِنِيْ مِنْ حَوْضِهِ مَشْرَبًا رَوِيًّا سَائِعًا هَنِيئًا لَا اُظْمَأُ بَعْدَهُ اَبَدًا اِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ.

اَللّٰهُمَّ كَمَا اَمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ وَ اِلِ مُحَمَّدٍ وَ لَمْ اَرَهُمْ فَلَا تَحْرِمْنِيْ يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ رُؤْيَيْتَهُمْ وَ عَرَّفْنِيْ فِي الْجَنَانِ وَجُوْهُهُمْ وَ بَلِّغْ رُوحَهُمْ وَ جَسَدَهُمْ مِنِّي السَّلَامَ، بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ اِلِهِ الطَّاهِرِيْنَ.

آنکه آن دعایی که مختص است به نماز پیشین بخواند:

لَا اِلَهَ اِلَّا اَللّٰهُ اَلْعَظِيْمُ اَلْحَلِيْمُ ۱، «لَا اِلَهَ اِلَّا اَللّٰهُ رَبُّ اَلْعَرْشِ اَلْعَظِيْمِ» اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ اَلْعَالَمِيْنَ، اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ مُوْجِبَاتِ رَحْمَتِكَ وَ عَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ وَ اَلْغَنِيْمَةَ مِنْ كُلِّ بَرٍّ وَ اَلْسَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ اِثْمٍ وَ اَلْفَوْزَ بِالْجَنَّةِ وَ اَلنَّجَاةَ مِنَ النَّارِ، اَللّٰهُمَّ لَا تَدْعُ لِيْ ذَنْبًا اِلَّا غَفَرْتَهُ وَ لَا هَمًّا اِلَّا فَرَجْتَهُ «وَ لَا كَرْبًا اِلَّا كَشَفْتَهُ» وَ لَا سُقْمًا اِلَّا شَفَيْتَهُ وَ لَا عَيْبًا اِلَّا سَتَرْتَهُ وَ لَا رِزْقًا اِلَّا بَسَطْتَهُ «وَ لَا دَيْنًا اِلَّا قَضَيْتَهُ» وَ لَا خَوْفًا اِلَّا اَمَنْتَهُ وَ لَا سُوءًا اِلَّا صَرَفْتَهُ وَ لَا حَاجَةً لَكَ رِضًا وَ لِيْ فِيْهَا صَلاَحٌ اِلَّا قَضَيْتَهَا لِيْ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ.

و بگوی:

يَا سَامِعَ كُلِّ صَوْتٍ وَ يَا جَامِعَ كُلِّ قُوْتٍ وَ يَا بَارِيَّ اَلنُّفُوسِ بَعْدَ اَلْمَوْتِ،
يَا بَاعِثُ يَا وَاْرِثُ يَا سَيِّدَ اَلْسَّادَةِ يَا اِلَهَ اَلْاِلٰهَةِ يَا جَبَّارَ الْجَبَابِرَةِ يَا مَالِكَ
اَلدُّنْيَا وَ اَلْاٰخِرَةِ يَا رَبَّ الْاَرْبَابِ يَا مَلِكَ ۲ اَلْمُلُوكِ يَا بَطَّاشُ يَا ذَا اَلْبَطْشِ

۲. در «م»: مالك

۱. در «م»: اَلْعَلِيِّ الْعَظِيْمِ، لَا اِلَهَ اِلَّا اَللّٰهُ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ.

الشَّدِيدِ يَا فَعَالُ لِمَا يُرِيدُ يَا مُحْصِي عَدَدِ الْأَنْفَاسِ وَ نَقْلِ الْأَقْدَامِ يَا مَنْ
السرُّ عِنْدَهُ عَلَانِيَةٌ يَا مُبْدِيُّ يَا مُعِيدُ، أَسْأَلُكَ بِحَقِّكَ عَلَى خَيْرَتِكَ مِنْ
خَلْقِكَ وَ بِحَقِّهِمُ الَّذِي أَوْجَبْتَ لَهُمْ عَلَى نَفْسِكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ
مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَمُنَّ عَلَيَّ السَّاعَةَ السَّاعَةَ بِفَكَارِ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَ أَنْجِزْ لَوْلِيِّكَ
ابْنَ^۱ وَلِيِّكَ الدَّاعِي إِلَيْكَ بِإِذْنِكَ وَ أَمِينِكَ فِي^۲ خَلْقِكَ «وَ عَيْنِكَ فِي عِبَادِكَ
وَ حُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ» صَلَوَاتِكَ وَ بَرَكَاتِكَ عَلَيْهِ وَعَدَهُ. اللَّهُمَّ أَيِّدُهُ
بِنَصْرِكَ وَ أَنْتَصِرْ لَهُ وَ قَوِّ أَصْحَابَهُ وَ صَبِّرْهُمْ وَ افْتَحْ لَهُمْ مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا
نَصِيرًا وَ عَجِّلْ فَرَجَهُ وَ أَمْكِنْهُ مِنْ أَعْدَائِكَ وَ أَعْدَاءِ رَسُولِكَ يَا أَرْحَمَ
الرَّاحِمِينَ.

و سه بار بگوی:

يَا اللَّهُ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيثُ.

و بگوی:

اللَّهُمَّ أَنْتَ تَقِي فِي كُلِّ كُرْبَةٍ وَ أَنْتَ رَجَائِي فِي كُلِّ شِدَّةٍ وَ أَنْتَ لِي فِي كُلِّ
أَمْرٍ نَزَلَ بِي ثِقَةٌ وَ عُدَّةٌ فَاغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا وَ اكْشِفْ هَمِّي وَ فَرِّجْ غَمِّي وَ
أَغْنِنِي بِحِلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ وَ بِفَضْلِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ وَ عَافِنِي فِي أُمُورِي
كُلَّهَا وَ عَافِنِي مِنْ خِزْيِ الدُّنْيَا وَ عَذَابِ الْآخِرَةِ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي
وَ مِنْ شَرِّ غَيْرِي وَ مِنْ شَرِّ السُّلْطَانِ وَ الشَّيْطَانِ وَ فَسَقَةِ الْجَنِّ وَ الْإِنْسِ
وَ فَسَقَةِ الْعَرَبِ وَ الْعَجَمِ وَ رُكُوبِ الْمَحَارِمِ كُلَّهَا وَ مِنْ نَصَبِ عَدَاوَةٍ
لِأَوْلِيَاءِ اللَّهِ. أَجِيرُ نَفْسِي بِاللَّهِ مِنْ كُلِّ سُوءٍ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَ هُوَ رَبُّ
الْعَرْشِ الْعَظِيمِ.

و سه بار بگوی:

أَسْتَوْدِعُ اللَّهَ الْعَلِيِّ الْأَعْلَى الْجَلِيلَ الْعَظِيمَ دِينِي وَ نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ مَالِي وَ
وَلَدِي وَ إِخْوَانِي الْمُؤْمِنِينَ وَ جَمِيعَ مَا رَزَقَنِي رَبِّي وَ جَمِيعَ مَنْ يَغْنِيَنِي أَمْرُهُ.
أَسْتَوْدِعُ اللَّهَ الْمَرْهُوبَ الْمَخُوفَ الْمُتَضَعِّعَ لِعَظَمَتِهِ كُلُّ شَيْءٍ دِينِي وَ نَفْسِي
وَ أَهْلِي وَ مَالِي وَ وَلَدِي وَ إِخْوَانِي الْمُؤْمِنِينَ وَ جَمِيعَ مَا رَزَقَنِي رَبِّي وَ جَمِيعَ
مَنْ يَغْنِيَنِي أَمْرُهُ.^۱

و سه بار بگوی:

أُعِذُّ نَفْسِي وَ دِينِي وَ أَهْلِي وَ مَالِي وَ وَلَدِي وَ إِخْوَانِي الْمُؤْمِنِينَ فِي دِينِي وَ
مَا رَزَقَنِي رَبِّي وَ خَوَاتِيمَ عَمَلِي وَ مَنْ يَغْنِيَنِي أَمْرُهُ بِاللَّهِ الْأَحَدِ الصَّمَدِ
الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ وَ «بِرَبِّ الْفَلَقِ» وَ «بِرَبِّ
النَّاسِ» تا آخر،^۲

پس بگوی:

حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ. مَا شَاءَ
اللَّهُ كَانَ وَ مَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ، أَشْهَدُ وَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. وَ
أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا وَ أَخْصَى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ
بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي وَ مِنْ شَرِّ كُلِّ دَابَّةٍ رَبِّي أَخِذْ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ.^۳

و بگوی:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ بَرَاءَةً مِنَ النَّارِ فَارْتَبِ لَنَا بَرَاءَةً تَنَا

۱. مصباح المتهجد، ص ۵۶

۲. مصباح المتهجد، ص ۵۶ - ۵۷

۳. مصباح المتهجد، ص ۵۷

مِنَ النَّارِ وَ فِي جَهَنَّمَ فَلَا تُجْعَلُنَا وَ فِي عَذَابِكَ وَ هَوَانِكَ فَلَا تُبْتَلِنَا وَ مِنَ
الضَّرِيعِ وَالزَّقُّومِ فَلَا تُطْعِمُنَا وَ مَعَ الشَّيَاطِينِ فِي النَّارِ فَلَا تُجْمَعُنَا وَ عَلَى
وُجُوهِنَا فِي النَّارِ فَلَا تُكَبِّبُنَا وَ مِن ثِيَابِ النَّارِ وَ سَرَابِيلِ الْقَطْرَانِ فَلَا تُلْبِسُنَا
وَ مِن كُلِّ سُوءٍ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَنَجِّنَا وَ بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ
الصَّالِحِينَ فَأَدْخِلْنَا وَ فِي عِلِّيِّينَ فَارْفَعْنَا وَ مِن كَأْسٍ مَّعِينٍ وَ سَلْسَبِيلٍ فَاسْقِنَا
وَ مِنَ الْخُورِ الْهَيْنِ بِرَحْمَتِكَ فَزَوِّجْنَا وَ مِنَ الْوُلْدَانِ الْمُخَلَّدِينَ كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ
مَّكْنُونٌ فَأَخْذِمْنَا وَ مِن ثَمَارِ الْجَنَّةِ وَ لَحْمِ الطَّيْرِ فَاطْعِمْنَا وَ مِن ثِيَابِ الْحَرِيرِ
وَ السُّنْدُسِ وَ الْإِسْتَبْرَقِ فَالْبَسْنَا وَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ فَارْحَمْنَا وَ حَجَّ بَيْتِكَ الْحَرَامِ
فَارْزُقْنَا وَ سَدِّدْنَا وَ قَرِّبْنَا إِلَيْكَ زُلْفَى وَ صَالِحِ الدُّعَاءِ وَ الْمُسَآلَةِ فَاسْتَجِبْ
لَنَا يَا خَالِقَنَا أَسْمَعْ وَ اسْتَجِبْ لَنَا وَ إِذَا جَمَعْتَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ «يَوْمَ
الْقِيَامَةِ» فَارْحَمْنَا يَا رَبَّ عَزَّ جَارُكَ وَ جَلَّ تَنَآوُكَ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ.^۱

و ده بار بگوی:

بِاللَّهِ اَعْتَصِمُ وَ بِاللَّهِ اَتَّقُ وَ عَلَى اللَّهِ اَتَوَكَّلُ، اَللّٰهُمَّ اِنْ عَظُمَتْ ذُنُوبِي
فَاَنْتَ اَعْظَمُ وَ اِنْ كَبُرَ تَفْرِيطِي فَاَنْتَ اَكْبَرُ وَ اِنْ دَامَ بُخْلِي فَاَنْتَ اَجْوَدُ.
اَللّٰهُمَّ اَغْفِرْ عَظِيْمَ ذُنُوبِي بِعَظِيْمِ عَفْوِكَ وَ كَبِيْرَ ۲ تَفْرِيطِي بِظَاهِرِ كَرَمِكَ وَ
اَقْمَعْ بُخْلِي بِفَضْلِ جُودِكَ، اَللّٰهُمَّ مَا بَنَا مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنْكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
اَسْتَغْفِرُكَ وَ اَتُوبُ إِلَيْكَ.

و صادق علیه السلام گفت که، مستحبّ بود این دعا را گفتن در چهار موضع: در وتر
و پس از نماز بامداد و پس از نماز پیشین و پس از نماز پسین.^۳

۲. در «د»: کثیر

۱. در «م»: وَ لَا إِلَهَ غَيْرُكَ. مصباح المتهجد، ص ۶۲

۳. در «م»: نماز شام.

فصل دهم در سجده شکر در پس تعقیبات

چون از تعقیب فارغ شدی، سجده شکر کن، بخلاف سجده نماز، خویشتن بر زمین فکن و هر دو ساعد و سینه بر زمین نه. صادق علیه السلام گفت: نماز کننده پس از فریضه، سجده از برای آن کند تا شکر کند خدای را بر آن که بر وی منت نهاد و توفیق داد تا فرض وی بگزارد و کمترین چیزی درو آن است که سه بار بگوید:

شکراً لله.^۱

و صادق علیه السلام گفت که، سجده شکر واجب است بر هر مسلمانی که بدان نماز خود تمام کند و خدای تعالی بر آن راضی شود و فرشتگان از آن تعجب کنند و بنده چون نماز کند پس سجده شکر خدای تعالی حجاب برگیرد میان آن بنده و فرشتگان و گوید: ای فرشتگان من، بنگرید بنده مرا فرض من بگزارد و عهد من تمام کرد، پس سجده کرد مرا، شکر نعمتی که به وی داده‌ام.^۲ از رضا علیه السلام روایت کرده‌اند که در سجده شکر صد بار بگوی:

شُکْرًا شُکْرًا عَفْوَاً.^۳

و اگر خواهی بگوی:

اَللّٰهُمَّ اِلَيْكَ تَوَجَّهْتُ وَ بِكَ اَعْتَصَمْتُ وَ عَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ، اَللّٰهُمَّ اَنْتَ تَقِي وَ رَجَائِيْ فَاكْفِنِيْ مَا اَهَمَّنِيْ وَ مَا لَا يَهْمُنِيْ وَ مَا اَنْتَ اَعْلَمُ بِهِ مِنِّيْ عَزَّ جَارُكَ وَ جَلَّ ثَنَاءُكَ وَ لَا اِلٰهَ غَيْرُكَ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ.

آنکه روی راست بر زمین نه و بگوی:

اِرْحَمْ ذُلِّيْ بَيْنَ يَدَيْكَ وَ تَضَرُّعِيْ اِلَيْكَ وَ وَحْشَتِيْ مِنَ النَّاسِ وَ اُنْهِبِيْ بِكَ يَا كَرِيْمُ يَا كَرِيْمُ.

۱. کتاب من لایحضره الفقیه، ج ۱، ص ۳۳۳

۲. التهذیب، ج ۲، ص ۱۱۰

۳. در «م»: شُکْرًا لِلّٰهِ شُکْرًا لِلّٰهِ يَا عَفْوَاً عَفْوَاً.

و بگوی :

بُؤْتُ إِلَيْكَ بِذَنْبِي عَمِلْتُ سُوءً وَ ظَلَمْتُ نَفْسِي فَأَعْتَرَفْتُ بِذَنْبِي فَأَغْفِرْ لِي
فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ غَيْرُكَ مَوْلَايَ.

و آنکه روی چپ به زمین نه و بگوی :

إِرْحَمْ مَنْ أَسَاءَ وَ أَقْتَرَفَ وَ اسْتَكَانَ وَ اعْتَرَفَ سه بار.

و نیز بگوی :

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ رَبِّي حَقًّا حَقًّا سَجَدْتُ لَكَ يَا رَبِّ تَعَبُّدًا وَ رِقًّا، اللَّهُمَّ إِنِّ
عَمَلِي ضَعِيفٌ فَضَاعِفُهُ لِي يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ.

آنکه پیشانی بر زمین نه و صد بار بگوی : شُكْرًا. و مستحب بود که در سجود
بگویی :

يَا خَيْرَ مَنْ رُفِعَتْ إِلَيْهِ أَيْدِي السَّائِلِينَ يَا أَكْرَمَ مَنْ مُدَّتْ إِلَيْهِ أَعْنَاقُ
الرَّاغِبِينَ يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ
الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَ أَلْطَفَ بِي بِلُطْفِكَ الْخَفِيِّ فِي شَأْنِي كُلِّهِ.

و مستحب بود که بگویی :

سَجَدَ لَكَ يَا رَبِّ طَالِبٌ مِنْ ثَوَابِكَ سَجَدَ لَكَ يَا رَبِّ هَارِبٌ مِنْ عِقَابِكَ،
سَجَدَ لَكَ يَا رَبِّ خَائِفٌ مِنْ سَخَطِكَ يَا اللَّهُ يَا رَبَّنَا.

تا که نفس بریده شود. آنکه حاجت خواهی، چون سر از سجده برآری بگوی :

اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ السَّعَادَةَ فِي الرُّشْدِ وَ إِيْمَانَ الْيُسْرِ وَ فَضِيلَةَ فِي
النَّعَمِ وَ هَنَاءَةً فِي الْعِلْمِ حَتَّى تُشَرِّفَهُمْ عَلَى كُلِّ شَرِيفٍ. الْحَمْدُ لِلَّهِ وَلِيِّ كُلِّ
نِعْمَةٍ وَصَاحِبِ كُلِّ حَسَنَةٍ وَ مُنْتَهَى كُلِّ رَغْبَةٍ لَمْ يَخْذُلْنِي عِنْدَ كُلِّ شَدِيدَةٍ وَ

لَمْ يُفْضَحْنِي بِسُوءِ سَرِيرَةٍ فَلَيْسَ بِي الْحَمْدُ كَثِيرًا.^۱

پس بگوی:

اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ، كَمَا خَلَقْتَنِيْ وَ لَمْ اَكُ شَيْئًا مَّذْكُوْرًا، رَبِّ اَعِنِّيْ عَلٰى اَحْوَالِ
الدُّنْيَا وَ بَوَائِقِ الدَّهْرِ وَ نَكَبَاتِ الزَّمَانِ وَ كُرْبَاتِ الْاٰخِرَةِ وَ مُصِيبَاتِ
الْيَلَالِي وَ الْاَيَّامِ وَ اكْفِنِيْ شَرَّ مَا يَعْمَلُ الظَّالِمُوْنَ فِي الْاَرْضِ فِي سَفَرِي
فَاصْحَبْنِيْ وَ فِيْ اَهْلِيْ فَاخْلُفْنِيْ وَ فِيمَا رَزَقْتَنِيْ فَبَارِكْ لِيْ وَ فِيْ نَفْسِيْ لَكَ
فَذَلَّلْنِيْ وَ فِيْ اَعْيُنِ النَّاسِ فَعَظِّمْنِيْ وَ اِلَيْكَ فَحَبِّبْنِيْ وَ بِذُنُوْبِيْ فَلَا تُفْضَحْنِيْ
وَ بَعْمَلِيْ فَلَا تُبْسِلْنِيْ وَ بِسَرِيْرَتِيْ فَلَا تُخْرِجْنِيْ وَ مِنْ شَرِّ الْجِنِّ وَ الْاِنْسِ
فَسَلِّمْ عَلَيَّ وَ لِمَحَاسِنِ الْاَخْلَاقِ فَوْقَقْنِيْ وَ مِنْ مَسَاوِي الْاَخْلَاقِ فَجَنِّبْنِيْ، اِلَى
مَنْ تَكِلْنِيْ يَا رَبَّ الْمُسْتَضْعِفِيْنَ وَ اَنْتَ اِلَى عَدُوِّ مَلَكْتَهُ اَمْرِيْ اَمْ اِلَى
بَعِيْدٍ فَيَتَهَجَّمْنِيْ فَاِنْ لَمْ تَكُنْ غَضِبْتَ عَلَيَّ يَا رَبَّ فَلَا اُبَالِيْ غَيْرَ اَنْ غَافِيَتَكَ
اَوْسَعُ لِيْ وَ اَحَبُّ اِلَيَّ اَعُوْذُ بِنُوْرِ وَجْهِكَ الَّذِي اَشْرَقَتْ لَهٗ السَّمٰوٰتُ وَ
الْاَرْضُوْنَ وَ كُشِفَتْ بِهٖ الظُّلُمَةُ وَ صَلِّحْ عَلَيْهِ اَمْرُ الْاَوَّلِيْنَ وَ الْاٰخِرِيْنَ مِنْ
اَنْ يَّحِلَّ عَلَيَّ غَضَبُكَ اَوْ تُنْزَلَ^۲ بِيْ سَخَطُكَ لَكَ الْحَمْدُ حَتّٰى تَرْضٰى وَ بَعْدَ
الرِّضَا وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِكَ.^۳

صادق علیه السلام گفت: چون تو را اندیشه بود، دست بر موضع سجود بسای و بر
روی فرود آر از جانب چپ تا جانب راست و بگوی:

بِسْمِ اللّٰهِ الَّذِي لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ. اَللّٰهُمَّ
اَذْهَبْ عَنِّيْ اَلْهَمَّ وَ الْحُزْنَ. «سه بار»

۲. در مصباح: ينزل

۱. مصباح المتهجد، ص ۶۷

۳. مصباح المتهجد، ص ۶۷ - ۶۸

فصل یازدهم در نافله نماز پسین^۱

آنکه به سنت^۲ نماز دیگر مشغول شو بر آن ترتیب که در نماز پیشین برفت و پس از دو رکعت نخستین بگوی:

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ اَللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ الْحَيُّ الْقَيُّوْمُ الْعَلِيُّ الْعَظِيْمُ الْحَلِيْمُ الْكَرِيْمُ
الْخَالِقُ الرَّازِقُ الْمُحْيِي الْمُمِيتُ الْمُبْدِي الْبَدِيْعُ، لَكَ الْحَمْدُ وَ لَكَ الْكِرَامُ وَ
لَكَ اَلْمُنُّ وَ لَكَ الْجُوْدُ وَ لَكَ الْاَمْرُ وَ حُدَّكَ لَا شَرِيكَ لَكَ، يَا وَاحِدُ يَا اَحَدُ يَا
صَمَدُ يَا مَنْ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ وَ لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَ لَا
وَلَدًا، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ.

و حاجت بخواه و آنکه بگوی:

يَا عُدَّتِي فِي كُرْبَتِي يَا صَاحِبِي فِي شِدَّتِي يَا مُوَسِّئِي فِي وَحْدَتِي يَا وَلِيَّ نِعْمَتِي
يَا اِلٰهِي وَ اِلٰهَ اَبَائِي اِبْرَاهِيْمَ وَ اِسْمَاعِيْلَ وَ اِسْحَاقَ وَ يَعْقُوْبَ وَ الْاَسْبَاطَ وَ
رَبِّ مُوسٰى وَ عِيسٰى وَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اَللّٰهُ عَلَيْهِ وَ اٰلِهِ وَ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ السَّلَامُ،
صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِهِ.

و حاجت بخواه. و پس از چهارم رکعت بگوی:

اَللّٰهُمَّ رَبَّ السَّمٰوٰتِ السَّبْعِ وَ رَبَّ الْاَرْضَيْنِ السَّبْعِ وَ مَا فِيْهِنَّ وَ مَا
بَيْنَهُنَّ وَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ وَ رَبَّ جِبْرِئِلَ وَ مِيكَائِيْلَ وَ اِسْرَافِيْلَ وَ رَبَّ
السَّبْعِ الْمَثَانِي وَ الْقُرْآنِ الْعَظِيْمِ وَ رَبَّ مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ
اٰلِهِ، وَ اَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْاَعْظَمِ الَّذِي بِهِ تَقُوْمُ السَّمٰوُ وَ بِهِ تَقُوْمُ الْاَرْضُ وَ
بِهِ تُحْيِي الْمَوْتٰى وَ تَرْزُقُ الْاَحْيَاءَ وَ تُفَرِّقُ بَيْنَ الْجَمِيْعِ وَ تَجْمَعُ بَيْنَ الْمُتَفَرِّقِ

۱. از آن با عنوان «نماز دیگر» هم یاد می‌شود که مقصود نماز ظهر است.

۲. مقصود نوافل است.

و بِهِ أَحْصَيْتَ عَدَدَ الرِّمَالِ وَ وَرَقَ الْأَشْجَارِ وَ وَزْنَ الْجِبَالِ وَ كَيْلَ الْبَحَارِ
وَ عَدَدَ النُّجُومِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ.

و حاجت بخواه و در طلب الحاح کن که این دعای الحاح است.^۱ و پس از رکعت ششم بگوی:

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَدْعُوكَ بِمَا دَعَاكَ بِهِ عَبْدُكَ ذُو النُّوْنِ «اِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ اَنْ لَّنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادٰى فِي الظُّلُمٰتِ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ سُبْحٰنَكَ اِنِّيْ كُنْتُ مِنَ الظّٰلِمِيْنَ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَ نَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَ كَذٰلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِيْنَ»^۲ فَاِنَّهُ دَعَاكَ وَ هُوَ عَبْدُكَ وَ اَنَا اَدْعُوكَ وَ اَنَا عَبْدُكَ وَ سَاَلْتُكَ وَ هُوَ عَبْدُكَ وَ اَنَا اَسْأَلُكَ وَ اَنَا عَبْدُكَ اَنْ تُصَلِّيَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ «وَ اَنْ تُفَرِّجَ عَنِّيْ كَمَا فَرَّجْتَ عَنْهُ» وَ اَنْ تَسْتَجِيبَ لِيْ كَمَا اسْتَجَبْتَ لَهُ وَ اَدْعُوكَ بِمَا دَعَاكَ بِهِ عَبْدُكَ اَيُّوْبُ اِذْ مَسَّهُ الضُّرُّ فَنَادَاكَ اَنِّيْ مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَ اَنْتَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِيْنَ، فَاسْتَجَبْتَ لَهُ وَ كَشَفْتَ مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ وَ اَتَيْتَهُ اَهْلَهُ وَ مِثْلَهُمْ مَعَهُمْ فَاِنَّهُ دَعَاكَ وَ هُوَ عَبْدُكَ وَ اَنَا اَدْعُوكَ وَ اَنَا عَبْدُكَ وَ سَاَلْتُكَ وَ هُوَ عَبْدُكَ وَ اَسْأَلُكَ وَ اَنَا عَبْدُكَ اَنْ تُصَلِّيَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تُفَرِّجَ عَنِّيْ كَمَا فَرَّجْتَ عَنْهُ وَ اَنْ تَسْتَجِيبَ لِيْ كَمَا اسْتَجَبْتَ لَهُ وَ اَنَا اَدْعُوكَ بِمَا دَعَاكَ بِهِ يُوسُفُ اِذْ فَرَّقَتْ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ اَهْلِهِ اِذْ هُوَ فِي السِّجْنِ فَاِنَّهُ دَعَاكَ وَ هُوَ عَبْدُكَ وَ اَنَا اَدْعُوكَ وَ اَنَا عَبْدُكَ وَ سَاَلْتُكَ وَ هُوَ عَبْدُكَ وَ اَنَا اَسْأَلُكَ وَ اَنَا عَبْدُكَ اَنْ تُصَلِّيَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تُفَرِّجَ عَنِّيْ كَمَا فَرَّجْتَ عَنْهُ وَ اَنْ تَسْتَجِيبَ لِيْ كَمَا اسْتَجَبْتَ لَهُ وَ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ.

۱. در مصباح (۶۹) آمده: فانه دعاء النّجاح.

۲. انبياء : ۸۷

و حاجت بخواه.^۱ و پس از رکعت هشتم بگوی:

يَا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِيلَ وَ سَتَرَ الْقَبِيحَ، يَا مَنْ لَمْ يُؤَاخِذْ بِالْجَرِيرَةِ وَ لَمْ يَهْتِكِ
السُّتْرَ يَا عَظِيمَ الْعُفْوِ يَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالرَّحْمَةِ يَا
صَاحِبَ كُلِّ حَاجَةٍ يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ يَا مُفَرِّجَ كُلِّ كُرْبَةٍ يَا مُقِيلَ الْعَثَرَاتِ يَا
كَرِيمَ الصَّفْحِ يَا عَظِيمَ اَلْمَنِّ يَا مُبْتَدِئًا بِالنَّعَمِ قَبْلَ اسْتِحْقَاقِهَا يَا رَبَّاهُ يَا
سَيِّدَاهُ « يَا أَمَلَاهُ » يَا غَايَةَ رَغْبَتَاهُ أَسْأَلُكَ يَا رَبَّ بِكَ وَ بِمُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ
فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ عَلِيٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ جَعْفَرٍ وَ مُوسَى وَ عَلِيٍّ وَ مُحَمَّدٍ
وَ عَلِيٍّ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُجَّةِ الْقَائِمِ الْمُهْدِيِّ، الْأَيُّمَّةِ الْهَادِيَةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ أَنْ
تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ أَنْ لَا تُشَوِّهَ خَلْقِي بِالنَّارِ « وَ
أَنْ تَفْعَلَ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ »^۲

و حاجت بخواه.^۳

فصل دوازدهم در تعقیبات نماز پسین

آنکه نماز فريضة پسین و أوراد خاص آن بکن، هم بر ترتیب نماز پیشین،
و تعقیب خاص وی این است. کاظم علیه السلام پس از نماز دیگر بگفتی:

أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ أَنْتَ اللَّهُ لَا
إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ إِلَيْكَ زِيَادَةُ الْأَشْيَاءِ وَنُقْصَانُهَا أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَ
خَلْقَكَ بِغَيْرِ مَعُونَةٍ مِنْ غَيْرِكَ وَ لَا حَاجَةَ إِلَيْهِمْ، أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
مِنْكَ الْمَشِيَّةُ وَ إِلَيْكَ الْبَدْءُ^۴ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ قَبْلَ الْقَبْلِ وَ خَالِقُ
الْقَبْلِ وَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ بَعْدَ الْبَعْدِ وَ خَالِقُ الْبَعْدِ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ

۲. داخل گیومه از مصباح افزوده شد.

۴. در مصباح: البدء

۱. مصباح المتعجد، ص ۷۰

۳. مصباح المتعجد، ص ۷۰

إِلَّا أَنْتَ تَمْحُو مَا تَشَاءُ وَتُثَبِّتُ وَعِنْدَهُ^۱ أُمُّ الْكِتَابِ، أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ غَايَةُ كُلِّ شَيْءٍ وَوَارِثُهُ، أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ لَا يُعْزُبُ عَنْكَ الدَّقِيقُ وَلَا الْجَلِيلُ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ لَا تُخْفِي عَلَيْكَ اللَّغَاتُ وَلَا تَتَشَابَهُ عَلَيْكَ الْأَصْوَاتُ كُلَّ يَوْمٍ أَنْتَ فِي شَأْنٍ لَا يَشْغَلُكَ شَأْنٌ عَنْ شَأْنٍ، عَالِمُ الْغَيْبِ وَ «الشَّهَادَةِ» وَ مَا أَخْفَى، دَيَّانُ الدِّينِ مُدَبِّرُ الْأُمُورِ بَاعِثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ مُحْيِي الْعِظَامِ وَ هِيَ رَمِيمٌ. أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْمَكْنُونِ الْمُخْزُونِ الْحَيِّ الْقَيُّومِ الَّذِي لَا يَخِيبُ مَنْ سَأَلَكَ بِهِ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُعَجِّلَ فَرَجَ الْمُتَنَتِّمِ لَكَ مِنْ أَعْدَائِكَ وَ أَنْجِزَ لَهُ مَا وَعَدْتَهُ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ.^۲

آنکه بگوی:

تَمَّ نُورُكَ فَهَدَيْتَ فَلَكَ الْحَمْدُ وَ عَظَّمَ حِلْمُكَ فَعَفَوْتَ فَلَكَ الْحَمْدُ وَ بَسَطْتَ يَدَكَ فَأَعْطَيْتَ فَلَكَ الْحَمْدُ وَ جَهَّكَ أَكْرَمُ الْوُجُوهِ وَ جَاهَكَ خَيْرُ الْجَاهِ وَ عَظَمْتَكَ أَعْظَمُ الْأَعْطَايَا لَا يُجَازِي بِإِلَائِكَ أَحَدٌ وَ لَا يَبْلُغُ مِدْحَتَكَ قَوْلُ قَائِلٍ.^۳

آنکه بگوی:

اللَّهُمَّ مَدِّ لِي فِي أَيْسَرِ الْغَافِيَةِ وَ اجْعَلْنِي فِي زُمَرَةِ النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فِي الْعَاجِلَةِ وَ الْأَجَلَةِ وَ بَلِّغْ بِي الْغَايَةَ وَ أَصْرِفْ عَنِّي أَلْعَاهَاتِ وَ الْأَفَاتِ وَ أَقْضِ لِي بِالْحُسْنَى فِي أُمُورِي كُلِّهَا وَ اعْزِمْ لِي بِالرَّشَادِ وَ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي أَبَدًا يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ. اللَّهُمَّ مَدِّ لِي فِي السَّعَةِ وَ

۲. مصباح المتهجد، ص ۷۴

۱. در «م»: عندك

۳. مصباح المتهجد، ص ۷۴

الدَّعَةِ وَجَنَّبَنِي مَا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيَّ وَوَجَّهَ إِلَيَّ بِالْعَافِيَةِ وَالسَّلَامَةِ وَالْبَرَكَاتِ وَ
لَا تُشْمِتْ بِي الْأَعْدَاءَ وَفَرِّجْ عَنِّي الْكُرْبَ وَ أَتِمِّمْ عَلَيَّ نِعَمَتَكَ وَ أَصْلِحْ لِي
الْحَرْثَ فِي الْأَصْلَاحِ لِأَمْرِ دُنْيَايَ وَ آخِرَتِي وَ اجْعَلْنِي سَالِمًا مِنْ كُلِّ سُوءٍ
مُعَافًا مِنَ الضَّرُورَةِ فِي مَنَتهَى الشُّكْرِ وَالْعَافِيَةِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ
نَبِيِّهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ.^۱

و بگوئ:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ذُو الْجَلَالِ وَ
الْإِكْرَامِ وَ أَسْأَلُهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيَّ تَوْبَةً عَبْدٍ ذَلِيلٍ خَاضِعٍ فَقِيرٍ بَائِسٍ مُسْكِينٍ
مُسْتَكِينٍ مُسْتَجِيرٍ لَا يَمْلِكُ لِنَفْسِهِ نَفْعًا وَ لَا ضَرًّا وَ لَا مَوْتًا وَ لَا حَيَاةً وَ لَا
نُشُورًا.^۲

پس بگوئ:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ نَفْسٍ لَا تَقْنَعُ وَ مِنْ بَطْنٍ لَا يَشْبَعُ وَ مِنْ قَلْبٍ
لَا يَخْشَعُ وَ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ «وَ مِنْ صَلَوةٍ لَا تَرْفَعُ» وَ مِنْ دُعَاءٍ لَا يُسْمَعُ.
اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْيُسْرَ بَعْدَ الْعُسْرِ وَ الْفَرَجَ بَعْدَ الْكُرْبِ وَ الرَّخَاءَ بَعْدَ
الشَّدَةِ. اللَّهُمَّ مَا بَنَا مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنْكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَ أَتُوبُ
إِلَيْكَ.^۳

و پس از نماز خاصه روز آدینه صلوات فرست بر محمد و آلش ﷺ و بگوئ:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الْأَوْصِيَاءِ الْمَرْضِيِّينَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَ
بَارِكْ عَلَيْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى أَزْوَاجِهِمْ وَ

۱. مصباح المتعجد، ص ۷۴ - ۷۵

۲. مصباح المتعجد، ص ۷۵

۳. مصباح المتعجد، ص ۷۵

أَجْسَادِهِمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

از ابو جعفر محمد بن علی الباقر علیه السلام روایت است که هر که این بگوید پس نماز دیگر، خدای تعالی وی را صد هزار حسنه بنویسد و صد هزار سیئه او محو کند. و همچنین هفتاد بار آمرزش خواه که از صادق علیه السلام روایت است که هر که پس از نماز دیگر هفتاد بار استغفار خواهد، خدای تعالی هفتصد گناه وی بیامرزد.

و صادق علیه السلام گفت: رسول الله صلی الله علیه و آله گفت: چون نماز دیگر بکنی، هفتاد بار آمرزش خواه از خدای تعالی تا هفتاد ساله گناه تو بیامرزد و اگر ترا هفتاد سال نبود پدرت را بیامرزد و اگر پدرت را نبود، مادرت را بیامرزد و اگر مادرت را نبود خویشانت را بیامرزد. و امام محمد تقی علیه السلام گفت که، هر که اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ بِخَوَانِدِ پس نماز دیگر ده بار، بر آن عمل جمله خلايق که آن روز کرده باشند بگذرد.

و از پیغمبر صلی الله علیه و آله روایت است که وی گفت که، خدای تعالی گفت: ای فرزند آدم! مرا یاد کن پس از نماز بامداد یک ساعت و پس از نماز دیگر یک ساعت تا هر مهم که تو را باشد کفایت کنم. آنکه سجده شکر کن بر آن هیئت که گذشت و چون از سجده برآیی دست به موضع سجود بسای و به روی فرو آر از جانب چپ گیر و به پیشانی برآر تا به جانب راست سه بار و در هر بار بگو:

اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ،
اَللّٰهُمَّ أَذْهَبْ عَنِّي الْحُزْنَ وَالْهَمَّ وَالْغَيْرَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ.

اگر علّتی دارد هفت بار به موضع سجده بساید و بدان علّت فرو دارد هفت بار همی گوید:

يَا مَنْ كَبَسَ الْأَرْضَ عَلَى الْمَاءِ وَ سَدَّ الْهَوَاءَ بِالسَّمَاءِ وَ اخْتَارَ لِنَفْسِهِ أَحْسَنَ الْأَسْمَاءِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَافِنِي مِنْ كَذَا وَ كَذَا.

و باید که بازپسین دعای تو این بود:

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ وَجَّهْتُ وَجْهِيْ اِلَيْكَ وَاَقْبَلْتُ بِدُعَائِيْ عَلَيْنِكَ رَاجِيًا اِجَابَتَكَ
طَامِعًا فِيْ مَغْفِرَتِكَ طَالِبًا مَا وَاَيْتَ بِهِ عَلٰى نَفْسِكَ مُتَتَجِّزًا مَا وَعَدَكَ اِذْ
تَقُولُ: اُدْعُوْنِيْ اَسْتَجِبْ لَكُمْ فَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاٰلِ مُحَمَّدٍ وَاَقْبِلْ عَلَيَّ
بِوَجْهِكَ وَاَغْفِرْ لِيْ وَاَرْحَمْنِيْ وَاسْتَجِبْ دُعَائِيْ يَا اِلٰهَ الْعٰلَمِيْنَ.^۱

و چون خواهی که از مسجد بیرون آیی بگوی:

اَللّٰهُمَّ دَعَوْتَنِيْ فَاجَبْتُ دَعْوَتَكَ وَ صَلَّيْتُ مَكْتُوبَتَكَ وَ اَنْتَشَرْتُ فِيْ اَرْضِكَ
كَمَا اَمَرْتَنِيْ فَاَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ اَلْعَمَلِ بِطَاعَتِكَ وَ اجْتِنَابِ مَعْصِيَتِكَ
وَالْكِفَافِ مِنْ رِزْقِكَ بِرَحْمَتِكَ.

و چون از جای نماز برخواستی هر نمازی که بود بگوی:

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَ سَلَامٌ عَلٰى الْمُرْسَلِينَ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ
رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ.

که از امیر المؤمنین صلوات الله علیه روایتست که هر که خواهد که از برای وی
پیمانه تمامترین پیمایند، پس آخر سخن وی این آیت باد که او را به هر مسلمانی
حسنه بود.

و چون از مسجد بیرون آیی پای چپ فراپیش نه و بگوی:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاٰلِ مُحَمَّدٍ وَاَفْتَحْ لَنَا بَابَ^۲ فَضْلِكَ وَ رَحْمَتِكَ يَا
اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ.

فصل سیزدهم در دعاهاى شبانگاه و بامداد

چون شبانگاه نزدیک آید بگوی:

۲. خ ل: أبواب.

۱. مصباح المتهجد، ص ۷۹

يَا مَنْ خَتَمَ النَّبُوَّةَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَخْتَمَ لِي فِي يَوْمِي هَذَا بَخِيرٍ وَ
شَهْرِي بَخِيرٍ وَ سَنَتِي بَخِيرٍ وَ عُمْرِي بَخِيرٍ.
اللَّهُمَّ مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ وَ الْأَبْصَارِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ وَ دِينِ نَبِيِّكَ وَ لَا تُزِغْ
قَلْبِي بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنِي وَ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ وَ أَجِرْنِي
مِنَ النَّارِ بِرَحْمَتِكَ. اللَّهُمَّ امْدُدْ لِي فِي عُمْرِي وَ أَوْسِعْ عَلَيَّ فِي رِزْقِي وَ أَنْشُرْ
عَلَيَّ رَحْمَتَكَ وَ إِنْ كُنْتُ عِنْدَكَ فِي أُمِّ الْكِتَابِ شَقِيًّا^۱ فَاجْعَلْنِي عِنْدَكَ سَعِيدًا
فَإِنَّكَ تَمَحُّو مَا تَشَاءُ وَ تُثَبِّتُ وَ عِنْدَكَ أُمُّ الْكِتَابِ^۲.

و ده بار بگوی:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُكَ أَنَّهُ مَا أَصْبَحَ وَ أَمْسَى بِي مِنْ نِعْمَةٍ وَ عَافِيَةٍ فِي دِينٍ أَوْ
دُنْيَا فَمِنْكَ وَ خُذْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ، لَكَ الْحَمْدُ وَ لَكَ الشُّكْرُ بِهَا عَلَيَّ حَتَّى
تَرْضَى وَ بَعْدَ الرِّضَا.

و همچنین هر بامداد ده بار بگوی که نوح علیه السلام این می گفت که وی را بنده شکور
نام نهاده‌اند. چنین روایتست از صادق علیه السلام ده بار بگوی پیش از آنکه آفتاب فرو شود
و پیش از آنکه آفتاب برمی آید:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ حْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ هُوَ
حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

که آن کفارت گناهان بود که آن روز کرده باشد.

و روایتست از صادق علیه السلام که، هر بامداد و شبانگاه دست بر سر نه و به روی
فروید آ و محاسن خود بگیر و بگوی:

أَحْطْتُ عَلَى نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ مَالِي وَ وَلَدِي مِنْ غَائِبٍ وَ شَاهِدٍ بِاللَّهِ الَّذِي

۱. در «م»: شقی محزوناً. ۲. مصباح المتهجد، ص ۸۳

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ
سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ تَا آخِر آیه.^۱

از صادق علیه السلام روایتست که هر که در شبانگاه بگوید:

أَسْتَوْدِعُ اللَّهَ الْعَلِيِّ الْأَعْلَى الْجَلِيلَ الْعَظِيمَ دِينِي وَنَفْسِي «وَأَهْلِي وَمَالِي وَ
وَلَدِي وَإِخْوَانِي الْمُؤْمِنِينَ وَجَمِيعَ مَا رَزَقَنِي رَبِّي وَجَمِيعَ» مَنْ يَغْنِينِي أَمْرُهُ.
أَسْتَوْدِعُ اللَّهَ الْمَرْهُوبَ الْمَخُوفَ الْمُتَضَعِّعَ لِعَظَمَتِهِ كُلُّ شَيْءٍ دِينِي وَنَفْسِي
وَأَهْلِي وَمَالِي وَوَلَدِي وَإِخْوَانِي الْمُؤْمِنِينَ وَجَمِيعَ مَا رَزَقَنِي رَبِّي وَجَمِيعَ
مَنْ يَغْنِينِي أَمْرُهُ. سه بار،

پری از پره‌ای جبرئیل علیه السلام از گرد وی در آید.

و از ابوالحسن علیه السلام روایتست که چون آفتاب فرو می‌شود بگوی:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ
فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلِّ وَكَبْرُهُ تَكْبِيرًا، الَّذِي يَصِفُ وَ
لَا يُوصَفُ وَ يَعْلَمُ وَلَا يُعْلَمُ، يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ. أَعُوذُ
بِوَجْهِ اللَّهِ الْكَرِيمِ وَاسْمِ اللَّهِ الْعَظِيمِ مِنْ شَرِّ مَا ذَرَأَ وَبَرَأَ وَمِنْ شَرِّ مَا
تَحْتَ الثَّرَى وَمِنْ شَرِّ مَا ظَهَرَ وَمَا بَطَنَ وَمِنْ شَرِّ أَبِي مُرَّةٍ وَمَا وَلَدَ وَ
مِنْ شَرِّ مَا وَصَفْتَ وَمَا لَمْ أَصِفْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

وگفت: این امانی است از دزد و شیطان و فرزندانش.^۲

و از زین العابدین علیه السلام روایت است که، هر که این کلمات بگوید در شبانگاه وی
را بیمارزند هر فحش که در آن روز گفته بود و هشت در بهشت از برای وی بازگشایند
و گویند از هر کدام که خواهی در رو، و کلمات اینست:

۱. مصباح المتعجد، ص ۸۴

۲. المحاسن، ص ۳۶۹

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ الدِّينَ كَمَا شَرَعَ وَأَنَّ الْإِسْلَامَ كَمَا وَصَفَ وَأَنَّ الْقَوْلَ
كَمَا حَدَّثَ وَأَنَّ الْكِتَابَ كَمَا أَنْزَلَ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ. ذَكَرَ اللَّهُ
مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ وَحَيَّا اللَّهَ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ بِالسَّلَامِ.

روایتست از صادق علیه السلام در این آیت که اذْکُروا اللَّهَ ذِکْرًا کَثِيرًا وَ سَبِّحُوهُ بُکْرَةً وَ
أَصِيلًا یعنی خدای را بسیار یاد کنید. در بامداد و شبانگاه وی را تسبیح گوید.
صادق علیه السلام گفت: هر که بگوید:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ،

راوی گوید: من گفتم: بیده اخیر، گفت: خیر به دست اوست، لیکن تو چنین
گوئی که من گفتم. آنکه گفت: هر که این ده بار بگوید بامداد و شبانگاه ده بار او از آن
بود که ذَكَرَ اللَّهَ بُکْرَةً وَ أَصِيلًا.

و از سر آل محمدست درود فرستادن بر محمد و آل محمد علیهم السلام بدین عبارت:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فِي الْاَوَّلِينَ وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ
فِي الْاٰخِرِينَ وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فِي الْمَلَاِ الْاَعْلٰى وَ صَلِّ عَلَى
مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فِي «النَّبِيِّينَ» الْمُرْسَلِينَ. اَللّٰهُمَّ اَعْطِ مُحَمَّدًا الْوَسِيْلَةَ
وَالشَّرَفَ وَ الْفَضِيْلَةَ وَ الدَّرَجَةَ الْكَبِيْرَةَ الرَّفِيْعَةَ. اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَمْنْتُ بِمُحَمَّدٍ
صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ اٰلِهِ وَ لَمْ اَرَهُ فَلَا تُحَرِّمْنِيْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رُؤْيَاهُ وَ اَرْزُقْنِيْ
صُحْبَتَهُ وَ تَوَفَّنِيْ عَلَى مِلَّتِهِ وَ اَسْقِنِيْ مِنْ حَوْضِهِ مَشْرَبًا رَوِيًّا سَائِعًا هَنِيئًا لَا
اَظْمَأُ بَعْدَهُ اَبَدًا اِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ. اَللّٰهُمَّ كَمَا اَمْنْتُ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ
عَلَيْهِ وَ اٰلِهِ وَ لَمْ اَرَهُ فَعَرِّفْنِيْ فِي الْجَنَانِ وَجْهَهُ. اَللّٰهُمَّ بَلِّغْ رُوْحَ مُحَمَّدٍ وَ آلِ

مُحَمَّدٌ مِنِّي تَحِيَّةٌ كَثِيرَةٌ وَسَلَامًا.

«شبانگاه سه بار بگوید و» بامداد سه بار.

روایتست از علی بن محمد التقی علیه السلام که، چون بامداد سه بار این دعا بخواند و شبانگاه سه بار در حصنی باشد از هر چه ترسد و در امنی باشد از هر چه حذر کند. اگر شبانگاه بود گوید: اُمْسِيتُ و اگر بامداد بود گوید:

أَصْبَحْتُ اللَّهُمَّ مُعْتَصِمًا بِذِمَامِكَ أَلْتَمِنُ الَّذِي لَا يُطَاوِلُ وَلَا يُجَاوِلُ مِنْ شَرِّ كُلِّ غَاشِمٍ وَ طَارِقٍ مِنْ سَائِرِ مَنْ خَلَقْتَ وَ مَا خَلَقْتَ مِنْ خَلْقِكَ الصَّامِتِ وَ النَّاطِقِ فِي جَنَّةٍ مِنْ كُلِّ خَوْفٍ بِلِبَاسٍ سَابِعَةٍ وَ هِيَ وَلَائِ أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مُحْتَجِبًا مِنْ كُلِّ قَاصِدٍ لِي إِلَى أَدِيَّةٍ بِجِدَارٍ حَصِينٍ إِلَّا خُلَاصٍ فِي الْإِعْتِرَافِ بِحَقِّهِمْ وَ التَّمَسُّكِ بِحَبْلِهِمْ مُوقِنًا أَنَّ الْحَقَّ لَهُمْ وَ فِيهِمْ وَ مَعَهُمْ وَ مِنْهُمْ وَ بِهِمْ أُولِي مَنْ وَ آلُوا «وَ أَعَادِي مَنْ عَادُوا» وَ أَجَانِبُ مَنْ جَانَبُوا، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَعِزَّنِي اللَّهُمَّ مِنْ شَرِّ كُلِّ مَا أَتَقِيهِ يَا عَظِيمُ حَجَزْتُ الْأَعَادِي عَنِّي بِبَدِيعِ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ إِنَّا جَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَ مِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ.

و روایت کرده اند که امیرالمؤمنین علیه السلام آن شب که بر بستر رسول صلی الله علیه و آله بخفت، این دعا بخواند و از دعا‌هایی که معروف است به ادعیه سر^۲ اینست: یا محمد! بگو کسانی را که به من تقرب جویند بدانید «دانستن از روی یقین» که این سخن فاضلترین همه چیزهائست که شما بدان تقرب خواهید جست به من پس از فریضه‌ها «در صباح و شبانگاه»:

اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَمْ يُمْسِ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِكَ أَنْتَ إِلَيْهِ أَحْسَنُ صَنِيعًا وَلَا لَهُ أَدْوَمُ

۱. کذا در اصل.

۲. پیش از این در باره ادعیه سر سخن گفتیم.

كَرَامَةً وَلَا عَلَيْهِ أَبْنُ فَضْلًا وَلَا بِهِ أَشَدُّ تَرْقُّقًا وَلَا مِنْ وَرَائِهِ أَشَدُّ حِيَاظَةً
وَلَا عَلَيْهِ أَشَدُّ تَعْطُّفًا مِنْكَ عَلَيَّ وَإِنْ كَانَ جَمِيعُ الْمَخْلُوقِينَ يُعَدُّونَ مِنْ ذَلِكَ
مِثْلَ تَعْدِيدِي فَأَشْهَدُ لِي يَا كَافِي الشَّهَادَةِ فَإِنِّي أَشْهَدُكَ بِنِيَّةٍ صِدْقٍ بِأَنَّ لَكَ
الْفَضْلَ وَالطَّوْلَ فِي إِنْعَامِكَ عَلَيَّ مَعَ قِلَّةِ شُكْرِي لَكَ فِيهَا يَا فَاعِلَ كُلِّ إِرَادَةٍ
«صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَ» طَوْفَنِي أَمَانًا مِنْ حُلُولِ السَّخَطِ لِقِلَّةِ الشُّكْرِ وَ
أَوْجِبْ لِي زِيَادَةً مِنْ إِتِّمَامِ النِّعْمَةِ بِسَعَةِ الْمَغْفِرَةِ وَأَنْظِرْنِي^۱ خَيْرَكَ فَصَلِّ عَلَى
مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَلَا تُقَايِسْنِي بِسُوءِ سَرِيرَتِي وَأَمْتَحِنْ قَلْبِي لِرِضَاكَ
وَأَجْعَلْ مَا تَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَيْكَ فِي دِينِكَ لَكَ خَالِصًا وَلَا تَجْعَلْهُ لِلزُّومِ شُبْهَةً أَوْ
فَخْرٍ^۲ وَرِيَاءٍ^۳ يَا كَرِيمٌ.

وی چون این بگوید اهل آسمانها او را دوست دارند و او را بنده شکور خوانند
خدای را.

یا محمد! هر که از امت تو نگاه داشت، یعنی حفظ و یاری من خواهد، گو بگوی
بامداد و شبانگاه و در وقت خفتن:

أَمَنْتُ بِرَبِّي وَهُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهٌ كُلُّ شَيْءٍ وَ مُنْتَهَى كُلِّ عِلْمٍ وَ
وَارِثُهُ وَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَ أَشْهَدُ اللَّهَ عَلَى نَفْسِي بِالْعُبُودِيَّةِ وَالذَّلَّةِ وَالصَّغَارِ
وَأَعْتَرَفْتُ بِحُسْنِ صَنَائِعِ اللَّهِ إِلَيَّ وَ أَبُوءُ عَلَى نَفْسِي بِقِلَّةِ الشُّكْرِ وَ أَسْأَلُ
اللَّهَ فِي يَوْمِي هَذَا وَ لَيْلَتِي هَذِهِ بِحَقِّ كُلِّ مَنْ يَرَى لَهُ عَلَيْهِ حَقًّا وَ بِحَقِّ مَا
يَرَاهُ مِنِّي لَهُ رِضًا وَ إِيْمَانًا وَ إِخْلَاصًا وَ رِزْقًا وَاسِعًا وَ إِيقَانًا بِإِلَاشِكُ وَ
لَا أَرْتِيَابٍ حَسْبِي إِلَهِي مِنْ كُلِّ مَنْ هُوَ دُونَهُ وَاللَّهُ وَ كَيْلِي مِنْ كُلِّ مَنْ سِوَاهُ
أَمَنْتُ بِسِرِّ عِلْمِ اللَّهِ وَ عَلَانِيَتِهِ وَ أَعُوذُ بِمَا فِي عِلْمِ اللَّهِ كُلِّهِ مِنْ كُلِّ سُوءٍ

۲. در مصباح: أَوْ

۱. در مصباح: المغفرة لنظري و أمطرني

۳. مصباح المتعجد، ص ۹۶

سُبْحَانَ الْعَالَمِ بِمَا خَلَقَ اللَّطِيفُ فِيهِ الْمُخْصِي لَهُ الْفَادِرُ عَلَيْهِ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا
قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ.^۱

چون وی بگوید وی را در خلق خویش جاهلی پدید آرم و دلهای ایشان بدو
مهربان گردانم و دین وی برو نگاه دارم.

یا محمد! هر که خواهد از امت تو که میان دعای او و میان من هیچ حائلی نبود
و به هر کار که خواهد بزرگ یا خرد در نهان و آشکار وی را اجابت کنم. بگوید:

يَا اللَّهُ الْمَانِعُ قُدْرَتُهُ^۲ خَلَقَهُ وَالْمَالِكُ بِهَا سُلْطَانَهُ وَ الْمُسَلِّطُ بِمَا فِي يَدَيْهِ كُلَّ
مَرْجُوٍّ دُونَكَ يَخِيبُ رَجَاءُ رَاجِيهِ وَ رَاجِيكَ مَسْرُورٌ لَا يَخِيبُ. أَسْأَلُكَ بِكُلِّ
مَا هُوَ لَكَ رِضًا وَ بِكُلِّ شَيْءٍ أَنْتَ فِيهِ وَ بِكُلِّ شَيْءٍ تُحِبُّ أَنْ تُذَكَّرَ بِهِ وَ بِكَ
يَا اللَّهُ فَلَيْسَ يَعْدِلُكَ شَيْءٌ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَحْفَظَنِي وَ
أَهْلِي وَ وَلَدِي بِحِفْظِكَ وَ أَنْ تُقْضِيَ حَاجَتِي.

و حاجت بگوید.^۳ چون وی این بگوید حاجت وی روا کنم پیش از آن که از
جای خود بشود. آنگه بگوی:

اَللّٰهُمَّ مَا قَصَرْتَ عَنْهُ مَسْأَلَتِي وَ عَجَزْتُ عَنْهُ قُوَّتِي وَ لَمْ تَبْلُغْهُ فِطْنَتِي تَعْلَمُ
فِيهِ صَلَاحَ أَمْرِ اخِرَتِي وَ دُنْيَايَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَفْعَلْهُ بِي يَا لَا
إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ بِرَحْمَتِكَ فِي عَافِيَةٍ، سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ
عَمَّا يَصِفُونَ وَ سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.^۴

یا محمد! هر که خواهد که امان یابد از امت تو از بلیت من و اجابت کنم دعای
وی را گو بگوی چون آواز بانگ نماز شنود نماز شام را:

۱. مصباح المتهجد، ص ۹۵ - ۹۶

۲. در ادعیه السر راوندی (برگ ۴۸) : بقدرته

۳. مصباح المتهجد، ص ۹۶

۴. مصباح المتهجد، ص ۹۷

يَا مُسَلِّطَ نِقْمِهِ^۱ عَلَى أَعْدَائِهِ بِالْخِذْلَانِ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، يَا مُوسِعَ فَضْلِهِ عَلَى أَوْلِيَائِهِ بِعِصْمَتِهِ إِيَّاهُمْ فِي الدُّنْيَا وَغَايِدَتِهِ فِي الْآخِرَةِ وَ يَا شَدِيدَ النَّكَالِ بِالْإِنْتِقَامِ يَمْنُ عَصَاهُ بِأَحْسَنِ الْمَجَازَاتِ بِالثَّوَابِ لِمَنْ أَطَاعَهُ وَ بَارِئِ الْجَنَّةِ وَ النَّارِ وَ مُلْزِمِ أَهْلِيهَا^۲ أَعْمَالُهَا^۳ وَ أَلْعَالِمِ بِمَنْ يَصِيرُ إِلَى جَنَّتِهِ وَ نَارِهِ، يَا هَادِي يَا مُفْضِلُ يَا كَافِي يَا مُعَافِي أَهْدِنِي بِهِدَاكَ وَ عَافِنِي بِمُعَافَاتِكَ مِنْ سُكْنَى جَهَنَّمَ مَعَ الشَّيَاطِينِ فَارْحَمْنِي فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تَرْحَمْنِي كُنْتُ مِنَ الْخَاسِرِينَ فَأَعِزَّنِي مِنَ الْخُسْرَانِ بِدُخُولِ النَّارِ وَ حِرْمَانِ الْجَنَّةِ بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، يَا ذَا الطُّوْلِ الْعَظِيمِ.

چون وی این بگوید حق تعالی رحمت خود «در آن مقام» درو پوشاند.

فصل چهاردهم در فريضة نماز شام [مغرب] و نوافل آن

چون آفتاب فرو شود بانگ نماز بگوی نماز شام را، و پس از آن بگوی:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِإِقْبَالِ لَيْلِكَ وَإِدْبَارِ نَهَارِكَ وَ حُضُورِ صَلَوَاتِكَ وَأَصْوَاتِ دُعَايِكَ وَ تَسْبِيحِ مَلَائِكَتِكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُتَوَّبَ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ.

پس بگوی:

يَا مَنْ لَيْسَ مَعَهُ رَبٌّ يُدْعَى وَيَا مَنْ لَيْسَ فَوْقَهُ إِلَهٌ يُخْشَى يَا مَنْ لَيْسَ دُونَهُ مَلِكٌ يَتَّقَى يَا مَنْ لَيْسَ لَهُ وَزِيرٌ يُؤْتَى يَا مَنْ لَيْسَ لَهُ حَاجِبٌ يُرْشَى يَا مَنْ لَيْسَ لَهُ بَوَّابٌ يُعْشَى يَا مَنْ لَا يَزْدَادُ عَلَى كَثْرَةِ السُّؤَالِ إِلَّا كَرَمًا وَ جُودًا وَ

۱. در «م»: نِقْمَتِهِ. ۲. در «د»: أَهْلَهَا.

۳. در «د»: أَعْمَالُهَا. در ادعية السر راوندی (۴۹۹مرعشی): و ملزم أهلها عملها

عَلَى كَثْرَةِ الذُّنُوبِ إِلَّا عَفْوَاً وَ صَفْحًا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ.

و حاجت بخواه. آنکه قامت بگوی و دعایی که پس از آن گفته شد و سه رکعت فریضه شام بکن، بر آن هیئت که شرح داده شد و اگر شب آدینه بود در رکعت اول پس از الحمد سورت جمعه خوان و در دوم رکعت قل هو الله و در سوم الحمد یا تسبیح که گفته شد. چون سلام دهی تعقیب اندکی گوی و تسبیح زهرا علیها السلام بگوی آنکه بگوی:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ «وَ آلِ مُحَمَّدٍ» وَ ذُرِّيَّتِهِ وَأَهْلِ بَيْتِهِ.

پس بگوی:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ هفت بار. پس بگوی: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ وَ لَا يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ غَيْرُهُ سه

بار.

صادق علیه السلام گفت: هر که بگوید این را، او را خیر بسیار دهند. پس بگوی:

سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا جَمِيعًا فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ كُلَّهَا جَمِيعًا إِلَّا أَنْتَ.

و فاضلتر آنست که سجده شکر پس از نوافل کنی.

روایتست از صادق علیه السلام که، نهی کرده است از سخن گفتن میان نماز شام و نافله نماز شام.^۱ «و چهار رکعت سنت نماز شام [است]» و نافله نماز شام ترك مکن در سفر و در حَضَر و اگر فوت شود، قضا بکن هرگاه که توانی و همچنین سیزده رکعت نماز شب. روایت است که در اول رکعت از نماز نافله شام پس از الحمد لله سه بار قل

۱. الکافی، ج ۳، ص ۴۴۳

هو الله أحد خواند و در دوم رکعت انا انزلناه. و روایتی دیگرست که در اول قل یا ایها الکافرون خواند و در دوم قل هو الله. پس از این دو رکعت بگوی:

اَللّٰهُمَّ اِنَّكَ تَرٰى وَلَا تُرٰى وَ اَنْتَ بِالْمُنْظَرِ اَعْلٰى وَ اَنْ اِلَيْكَ اَلْرُّجْعٰى
وَالْمُنْتَهٰى وَ اَنْ لَكَ الْمَمَاتَ وَ الْحَيَا وَ اَنْ لَكَ الْاٰخِرَةَ وَ الْاَوَّلٰى. اَللّٰهُمَّ اِنَّا
نَعُوْذُ بِكَ مِنْ اَنْ نَذِلَّ وَ نَخْزٰى وَ اَنْ نَأْتِيَّ مَا عَنْهُ تَنْهٰى. اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ اَنْ
تُصَلِّيَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ وَ اَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِكَ وَ اَسْتَعِيْذُ بِكَ مِنْ
النَّارِ بِقُدْرَتِكَ وَ اَسْأَلُكَ مِنَ الْخَوْرِ اَلْعَيْنِ بِعِزَّتِكَ وَ اَجْعَلْ اَوْسَعَ الرِّزْقِ
عِنْدَ كِبَرِ سِنِّي وَ اَحْسِنْ عَمَلِيْ عِنْدَ اقْتِرَابِ اَجَلِيْ وَ اَطْلُ فِي طَاعَتِكَ وَ مَا
يُقَرِّبُ مِنْكَ وَ يُحْطِيْ عِنْدَكَ وَ يُزِلْفُ لَدَيْكَ عُمْرِيْ وَ اَحْسِنْ فِيْ جَمِيْعِ
اَحْوَالِيْ وَ اُمُوْرِيْ وَ مَعُوْنَتِيْ وَ لَا تَكِلْنِيْ اِلٰى اَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ وَ تَفْضَلْ عَلَيَّ
بِقَضَاءِ جَمِيْعِ حَوَائِجِيْ فِي الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ وَ اَبْدًا بِوَالِدَيَّ وَ وَلَدَيَّ وَ جَمِيْعِ
اِخْوَانِي الْمُوْمِنِيْنَ فِيْ جَمِيْعِ مَا سَأَلْتُكَ لِنَفْسِيْ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ.^۱

و در رکعت سیوم برخوان پس از الحمد چهار آیت از اول البقرة و از میان
سورت تا آنجا که و اِلَهِكُمْ اِلَهٌ و اَحَدٌ تا بدانجا که لقوم يعقلون. آنگه پانزده بار قل هو الله
خوان و در رکعت چهارم آیه الكرسي و آخر سورت بقره. آنگه پانزده بار قل هو الله أحد.
و امام علی النقی (علیه السلام) در رکعت سیوم پس از الحمد اول سورت الحديد خواندی
تا آنجا که بذات الصدور و در چهارم آخر الحشر «از لو انزلنا تا آخر». و مستحب است
که در سجده بازپسین از رکعت چهارم بگویی هر شبی خاصه شب آدینه:

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ بِوَجْهِكَ الْكَرِيْمِ وَ اَسْمِكَ الْعَظِيْمِ وَ مُلْكِكَ الْقَدِيْمِ اَنْ
تُصَلِّيَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَغْفِرَ لِيْ ذَنْبِي الْعَظِيْمَ «اِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الْعَظِيْمَ»

إِلَّا الْعَظِيمُ هفت بار.

پس از این دو رکعت بگوی:

اللَّهُمَّ بِيَدِكَ مَقَادِيرُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَبِيَدِكَ مَقَادِيرُ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ وَ
بِيَدِكَ مَقَادِيرُ الْغِنَى وَالْفَقْرِ وَبِيَدِكَ مَقَادِيرُ الْخِذْلَانِ وَالنَّصْرِ وَبِيَدِكَ
مَقَادِيرُ الْمَوْتِ وَالْحَيَاةِ وَبِيَدِكَ مَقَادِيرُ الصَّحَّةِ وَالسَّقَمِ وَبِيَدِكَ مَقَادِيرُ
الْخَيْرِ وَالشَّرِّ وَبِيَدِكَ مَقَادِيرُ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ وَبِيَدِكَ مَقَادِيرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَبَارِكْ لِي فِي دِينِي وَدُنْيَايَ وَآخِرَتِي
وَبَارِكْ لِي فِي أَهْلِي وَوَلَدِي وَ«جَمِيعِ إِخْوَانِي» وَجَمِيعِ مَا خَوَّلْتَنِي وَرَزَقْتَنِي
وَأَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيَّ وَمَنْ أَحَدَّثَتْ بَيْنِي وَبَيْنَهُ مَعْرِفَةً مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَأَجْعَلْ
مِثْلَهُ إِلَيَّ وَحَبَّتَهُ لِي وَأَجْعَلْ مُتَقَلِّبَنَا جَمِيعًا إِلَى خَيْرٍ دَائِمٍ وَنَعِيمٍ لَا يَزُولُ.^١

آنکه بگوی:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ
مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ النُّورَ فِي بَصَرِي وَالْبَصِيرَةَ فِي دِينِي وَالْيَقِينَ فِي قَلْبِي
وَالْإِخْلَاصَ فِي عَمَلِي وَالسَّلَامَةَ فِي نَفْسِي وَالسَّعَةَ فِي رِزْقِي وَالشُّكْرَ لَكَ
أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي.

و بگوی:

اللَّهُمَّ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ شَرِّفْ بُنْيَانَنَا وَثَقِّلْ مِيزَانَنَا وَافْلَحْ حُجَّتَنَا وَ
أَسْتُرْ عَوْرَتَنَا وَطَهِّرْ قُلُوبَنَا وَأَحْسِنْ أَخْلَاقَنَا وَادِرْ أَرْزَاقَنَا وَاحْفَظْ
أَمَانَاتَنَا وَتَقَبَّلْ مِنْ مُحْسِنِنَا وَتَجَاوَزْ عَنْ مُسِيئِنَا وَاصْلَحْ ذَاتَ بَيْنِنَا وَ

١. مصباح المتهجد، ص ٩٩ - ١٠٠

أَرْفَعْ دَرَجَاتِنَا وَ حَصِّنْ قُرُوجَنَا وَ أَحْفَظْ دِينَنَا وَ لَا تَجْعَلْ فِيهِ مُصَابِنَا.
 اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ جَنَّتٍ وَ أَنْهَارًا وَ نَعِيمًا دَائِمًا مُبَارَكًا وَ صُحْبَةَ الْأَبْرَارِ وَ
 مُرَافَقَتَهُمْ وَ لَا تَحْرِمْنَا ذَلِكَ. اللَّهُمَّ أَخْرِجْنَا مِنَ الدُّنْيَا سَالِمِينَ فِي دِينِنَا وَ
 أَدْخِلْنَا الْجَنَّةَ أَمِينِينَ بِرَحْمَتِكَ، وَ أَصْلِحْ لَنَا أَبْدَانَنَا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ
 الرَّاحِمِينَ.^۱

و بگوی:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اقْصُرْ أَمَلِي عَنْ غَايَةِ أَجَلِي وَ أَشْغَلْ
 قَلْبِي بِالْآخِرَةِ عَنِ الدُّنْيَا وَ أَعِنِّي عَلَى مَا وَظَّفْتَ عَلَيَّ مِنْ طَاعَتِكَ وَ كَلَّفْتَنِيهِ
 مِنْ رِعَايَةِ حَقِّكَ وَ أَسْأَلُكَ فَوَاتِحَ الْخَيْرِ وَ خَوَاتِمَهُ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّرِّ وَ
 أَنْوَاعِهِ خَفِيَّةٍ وَ مُعْلَنَةٍ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَقَبَّلْ عَمَلِي وَ ضَاعِفُهُ لِي وَ اجْعَلْنِي مِمَّنْ
 يُسَارِعُ فِي الْخَيْرَاتِ وَ يَدْعُوكَ رَغْبًا وَ رَهْبًا وَ اجْعَلْنِي لَكَ مِنَ الْخَاشِعِينَ.
 اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ فَكَّ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَ أَوْسِعْ عَلَيَّ مِنْ
 رِزْقِكَ الْحَلَالِ وَ أَدْرِءْ عَنِّي شَرَّ فَسَقَةِ الْجِنَّ وَ الْإِنْسِ وَ شَرَّ فَسَقَةِ الْعَرَبِ
 وَ الْعَجَمِ وَ شَرِّ كُلِّ ذِي شَرٍّ.

اللَّهُمَّ أَيُّمَا أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ أَرَادَنِي أَوْ أَحَدًا مِنْ أَهْلِي وَ وَلَدِي وَ «إِخْوَانِي وَ
 أَهْل» حَزَانَتِي بِسُوءٍ فَإِنِّي أَدْرِءُ بِكَ فِي نَحْرِهِ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ وَ أَسْتَعِينُ
 بِكَ عَلَيْهِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ خُذْهُ عَنِّي مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنِ
 يَمِينِهِ وَ عَنِ شِمَالِهِ وَ مِنْ فَوْقِهِ وَ مِنْ تَحْتِهِ وَ أَمْنَعْنِي مِنْ أَنْ يَصِلَ إِلَيَّ مِنْهُ
 سُوءٌ أَبَدًا. بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ وَ مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ

حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ^١ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا.
 اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاجْعَلْنِي وَأَهْلِي وَوَلَدِي وَإِخْوَانِي فِي كَنَفِكَ وَ
 حِفْظِكَ وَحِرْزِكَ وَحِاطَتِكَ وَجِوَارِكَ وَأَمْنِكَ وَأَمَانِكَ وَعِيَاذِكَ «وَمَنْعِكَ.
 عَزَّ جَارُكَ» وَجَلَّ ثَنَاؤُكَ وَامْتَنِعْ عَائِدُكَ وَلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ فَصَلِّ عَلَى
 مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاجْعَلْنِي وَإِيَّاهُمْ فِي حِفْظِكَ وَعِنَايَتِكَ وَوَدَائِعِكَ الَّتِي لَا تَضِيعُ
 مِنْ كُلِّ سُوءٍ وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَالسُّلْطَانِ إِنَّكَ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنْكِيلًا.
 اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ مُنْزِلًا بَأْسًا مِنْ بَأْسِكَ أَوْ نَقِمَةً مِنْ نِقْمَاتِكَ بَيْنَاتًا وَهُمْ نَائِمُونَ
 أَوْ ضَحَى وَهُمْ يَلْعَبُونَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِي وَأَهْلِي
 وَوَلَدِي وَإِخْوَانِي فِي دِينِي فِي مَنْعِكَ وَكَنَفِكَ وَدِرْعِكَ الْخَصِيئَةِ.
 اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِنُورِ وَجْهِكَ الْمَشْرِقِ الْحَيِّ الْقَيُّومِ الْبَاقِي الْكَرِيمِ
 وَأَسْأَلُكَ بِنُورِ وَجْهِكَ الْقُدُّوسِ الَّذِي أَشْرَقَتْ لَهُ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُونَ
 وَصَلَحَ عَلَيْهِ أَمْرُ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَ
 أَنْ تُصَلِّحَ لِي شَأْنِي كُلَّهُ وَتُعْطِيَنِي مِنَ الْخَيْرِ كُلِّهِ وَتَصْرِفَ عَنِّي الشَّرَّ كُلَّهُ
 وَتَقْضِيَ لِي حَوَائِجِي كُلَّهَا وَتَسْتَجِيبَ لِي دُعَائِي وَتَمَنَّ عَلَيَّ بِالْجَنَّةِ طَوْلًا مِنْكَ
 وَتُخَيِّرَنِي مِنَ النَّارِ وَتُزَوِّجَنِي مِنَ الْخُورِ الْعَيْنِ وَابْدَأْ بِوَالِدَيَّ وَإِخْوَانِي
 الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ فِي جَمِيعِ مَا سَأَلْتُكَ لِنَفْسِي بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ^٢.

و ده بار بگوئ:

مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ وَاسْتَغْفِرُ اللَّهَ.

آنكه بگوئ:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ وَعَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ وَالنَّجَاةَ مِنَ النَّارِ وَ

١. در مصباح: بَالِغُ أَمْرِهِ. ٢. مصباح المتهجد، ص ١٠٠ - ١٠٢

مِنْ كُلِّ بَلِيَّةٍ وَ الْفَوْزَ بِالْجَنَّةِ وَالرَّضْوَانَ فِي دَارِ السَّلَامِ وَجِوَارِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ
وَ إِلَهٍ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ. اَللّٰهُمَّ مَا بَنَا مِنْ نِعْمَةٍ فَفِنِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
أَسْتَغْفِرُكَ وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ.^۱

آنگه سجده شکر کن و آنچه گذشت بگویی و اگر خواهی بگویی:

أَسْأَلُكَ بِحَقِّ حَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ إِلَهٍ إِلَّا بَدَّلْتَ سَيِّئَاتِي حَسَنَاتٍ
وَ خَاسِبْنِي حِسَابًا يَسِيرًا.

آنگه رخ راست بر زمین نه و بگویی:

أَسْأَلُكَ بِحَقِّ حَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ إِلَهٍ لَّمَّا كَفَيْتَنِي مَوْنَةَ الدُّنْيَا وَ كُلِّ
هَوْلِ دُونَ الْجَنَّةِ.

آنگه چپ بر زمین نه و بگویی:

أَسْأَلُكَ بِحَقِّ حَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ إِلَهٍ لَّمَّا غَفَرْتَ لِي الْكَثِيرَ^۲ مِنْ
الدُّنُوبِ وَ الْقَلِيلِ وَ قَبِلْتَ مِنْ عَمَلِي الْيَسِيرَ.

آنگه پیشانی بر زمین نه و بگویی:

أَسْأَلُكَ بِحَقِّ حَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ إِلَهٍ لَّمَّا أَدْخَلْتَنِي الْجَنَّةَ وَ جَعَلْتَنِي
مِنْ سُكَّانِهَا وَ لَمَّا نَجَّيْتَنِي مِنْ سَفْعَاتِ النَّارِ بِرَحْمَتِكَ.

آنگه دست به موضع سجود بسای و بگویی:

سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ.
اَللّٰهُمَّ أَذْهَبْ عَنِّي أَلْهَمَّ وَ الْحَزْنَ.^۳

۲. در «۵»: الكبير .

۱. مصباح المتهجد، ص ۱۰۲

۳. مصباح المتهجد، ص ۱۰۶

و سجده شکر در این نماز به جهت آن با پس سنت افتاد که روایت کرده اند از صادقان علیهم السلام که پیغمبر صلی الله علیه و آله را بشارت دادند به ولادت حسن علیه السلام و او در آخر تسبیح نماز شام بود، پیش از دعا، وی در وقت برخاست پیش از آن که سخن گفتی یا کار دیگر کردی و دو رکعت نماز کرد شکر خدای بر سلامت فاطمه علیها السلام و ولادت حسن علیه السلام. آنکه پس از آن دو رکعت دعا بگفت و سجده شکر کرد و پس از سنت بود تا آنکه که ولادت حسین وی را بشارت دادند در آن حال که دو رکعت پس نماز شام گزارده بود و تسبیح گفته برخاست بی سجود و دو رکعت نماز بگزارد شکر خدای را. پس تعقیب بخواند و سجده کرد. پس سنت او گشت که هیچ کس سخن نگوید میان فریضه و سنت نماز شام، و تعقیب فریضه را بجز تسبیح با پس از سنت افکنند.

فصل پانزدهم در نماز میان نماز شام و خفتن

پیغمبر صلی الله علیه و آله گفت: نافله کنید در ساعت غفلت و اگر هم دو رکعت سبک بود که آن دو رکعت سرای کرامت را میراث گذارد. «گفتند یا رسول الله ساعت غفلت کدام است؟ گفت: میان نماز شام و خفتن.»^۱

صادق علیه السلام گفت: هر که میان نماز شام و خفتن دو رکعت نماز کند، در رکعت اول الحمد و ذالنون اذ ذهب تا آنجا که وَ كَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ و در دوم رکعت الحمد و عَنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ تا آخر آیت. چون از قراءت فارغ شود، «یعنی در رکعت دوم» دست به قنوت بردارد و بگوید:

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ بِمَفَاتِحِ الْغَيْبِ اَلَّتِیْ لَا یَعْلَمُهَا اِلَّا اَنْتَ اَنْ تُصَلِّیَ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ.

۱. متن عربی حدیث چنین است: تنفلوا فی ساعة الغفلة و لو برکعتین خفیفین فانهما یورثان دار الکرامة. قیل: یا رسول الله! و ما ساعة الغفلة؟ قال: ما بین المغرب و العشاء. التهذیب، ج ۲، ص ۲۴۳

و حاجت بخواهد و بگوید:

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ وَلِيُّ نِعْمَتِيْ وَالْقَادِرُ عَلٰى طَلِبَتِيْ تَعْلَمُ حَاجَتِيْ فَاسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ
وَ اِلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ لَمَّا قَضَيْتَهَا لِيْ،

و حاجت بخواه.^۱

صادق علیه السلام روایت کرد از پدرانش از امیرالمؤمنین علیه السلام از رسول صلوات الله علیه که گفت: وصیت کنم شما را به دو رکعت نماز میان شام و خفتن. در اول رکعت الحمد بخوانی یکبار و سیزده بار ادا زلزلت و در دوم رکعت الحمد خوانی یکبار و قل هو الله أحد پانزده بار. هر که در ماهی این نماز بکند از متقیان باشد و آنکه در هر سالی بکند از محسنان باشد و آنکه هر آدینه بکند از مخلصان باشد و آنکه هر شبی بکند در جای من از بهشت مرا زحمت دهد و ثواب وی جز خدای تعالی بپتونند شمرد.^۲

روایت کرده اند که هر که ده رکعت نماز بکند، چون از سنت نماز شام فارغ شود پیش از آنکه سخن گوید، در هر رکعتی یکبار الحمد خواند و یکبار قل هو الله همچنان بود که ده بنده آزاد کرده بود.^۳

روایت کرده اند که هر که در آن وقت چهار رکعت نماز کند، در هر رکعتی یکبار الحمد خواند و پنجاه بار قل هو الله أحد را، از نماز باز نگردد مگر میان او و خدای تعالی هیچ گناه نبود الا که خدای تعالی آن را بیامرزد.^۴

و دو رکعت نماز کند و در رکعت اول الحمد خواند و ده آیت از اول سورة البقرة و آية السخرة و آیت و اِلهِکُم اِلهٌ واحد تا اَنْجَاکَ لِقَوْمٍ یَّعْقِلُوْنَ و قل هو الله أحد پانزده بار و در دوم رکعت الحمد و آية الكرسي و آخر سورة البقرة من قوله: لله ما فی السموات و ما فی الارض تا آخر و قل هو الله أحد پانزده بار و دعای که خواهد بگوید. آنکه

۱. مصباح المتعجد، ص ۱۰۷

۲. مصباح المتعجد، ص ۱۰۷

۳. مصباح المتعجد، ص ۱۰۸

۴. مصباح المتعجد، ص ۱۰۸

بگوید:

اَللّٰهُمَّ مُقَلِّبَ الْقُلُوْبِ وَالْأَبْصَارِ ثَبِّتْ قَلْبِيْ عَلَى دِيْنِكَ وَ دِيْنِ نَبِيِّكَ وَ لَا تُزِغْ قَلْبِيْ بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنِيْ وَ هَبْ لِيْ مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ وَ اَجِرْنِيْ مِنَ النَّارِ بِرَحْمَتِكَ. اَللّٰهُمَّ اَمْدُدْ لِيْ فِيْ عُمْرِيْ «وَ اَوْسِعْ عَلَيَّ فِي رِزْقِيْ» وَ اَنْشُرْ عَلَيَّ رَحْمَتَكَ وَ اَنْزِلْ عَلَيَّ مِنْ بَرَكَاتِكَ وَ اِنْ كُنْتُ عِنْدَكَ فِيْ اُمَّ الْكِتَابِ شَقِيًّا فَاجْعَلْنِيْ سَعِيْدًا فَانَّكَ تَمَحُّوْ مَا تَشَاءُ وَ تُثَبِّتُ وَ عِنْدَكَ اُمُّ الْكِتَابِ.

و ده بار بگوی:

اَسْتَجِيْرُ بِاللّٰهِ مِنَ النَّارِ.

و ده بار بگوی:

اَسْأَلُ اللّٰهَ الْجَنَّةَ.

و ده بار بگوی:

اَسْأَلُ اللّٰهَ الْخُورَ الْعَيْنَ.^۱

فصل شانزدهم در فريضة خفتن و تعقیبات آن

چون سرخی از جانب مغرب بشود نماز خفتن بگزارد چهار رکعت هم بر آن هیئت که در نماز پیشین و دیگر گفته شد الا آنکه در دو رکعت نخستین اینجا قرائت بلند خواند. و چون شب آدینه بود در رکعت اول پس الحمد، الجمعة خواند و در دوم سُبْحِ اسْمِ رَبِّكَ و از دعاها که خاص به عقب این نماز دارد اینست:

۱. مصباح المتهجد، ص ۱۰۸

اَللّٰهُمَّ رَبَّ السَّمٰوٰتِ السَّبْعِ وَمَا اُظْلَتْ وَرَبَّ الْاَرْضَيْنِ السَّبْعِ وَمَا
اَقْلَتْ وَرَبَّ الشَّيَاطِيْنِ وَمَا اُضْلَتْ وَرَبَّ الرِّيَّاحِ وَمَا ذَرَتْ. اَللّٰهُمَّ رَبَّ
كُلِّ شَيْءٍ وَ اِلَهَ كُلِّ شَيْءٍ وَ مَلِيْكَ كُلِّ شَيْءٍ اَنْتَ اَللّٰهُ الْمُقْتَدِرُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ
اَنْتَ اَللّٰهُ الْاَوَّلُ فَلَا شَيْءَ قَبْلَكَ وَ اَنْتَ اَللّٰهُ الْاٰخِرُ فَلَا شَيْءَ بَعْدَكَ وَ اَنْتَ
الظَّاهِرُ فَلَا شَيْءَ فَوْقَكَ وَ اَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَا شَيْءَ دُوْنَكَ وَ رَبَّ جِبْرِیْلَ وَ
مِيْكَائِيْلَ وَ اِسْرَافِيْلَ وَ اِلَهَ اِبْرٰهِيْمَ وَ اِسْمٰعِيْلَ وَ اِسْحٰقَ وَ يَعْقُوْبَ. اَسْأَلُكَ
اَنْ تُصَلِّيَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَوَلَّيْنِيْ بِرَحْمَتِكَ وَ لَا تُسَلِّطْ عَلَيَّ اَحَدًا
مِّنْ خَلْقِكَ يَمْنُ لَا طَاقَةَ لِيْ بِهِ. اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَتَحَبَّبُ اِلَيْكَ فَحَبِّبْنِيْ وَ فِي النَّاسِ
فَعَزَّزْنِيْ وَ مِنْ شَرِّ شَيَاطِيْنِ الْجِنِّ وَ الْاِنْسِ فَسَلِّمْ عَلَيَّ يَا رَبَّ الْعَالَمِيْنَ وَ صَلِّ
اَللّٰهُ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِهِ^۱.

و هفت بار انا انزلناه برخوان و این دعا نیز بگوی:

اَللّٰهُمَّ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ وَ لَا تُؤْمِنُنَا مَكْرَكَ وَ
لَا تُنْسِنَا ذِكْرَكَ وَ لَا تُكْشِفْ عَنَّا سِتْرَكَ وَ لَا تُخْرِمْنا فَضْلَكَ وَ لَا تُحِلَّ عَلَيْنَا
غَضَبَكَ وَ لَا تُبَاعِدْنَا مِنْ جِوَارِكَ وَ لَا تُنْقِصْنَا مِنْ رَحْمَتِكَ وَ لَا تُنْزِعْ مِنَّا
بَرَكَتَكَ وَ لَا تُنْغِمْنا عَافِيَتَكَ وَ اَصْلِحْ لَنَا مَا اَعْطَيْتَنَا وَ زِدْنَا مِنْ فَضْلِكَ
اَلْمُبَارَكِ الطَّيِّبِ الْحَسَنِ الْجَمِيْلِ وَ لَا تُغَيِّرْ مَا بَنَّا مِنْ نِعْمَتِكَ وَ لَا تُؤْيِسْنَا مِنْ
رَوْحِكَ وَ لَا تُهِنَّا بَعْدَ كِرَامَتِكَ وَ لَا تُضِلَّنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَ هَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ
رَحْمَةً اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ.

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ قُلُوْبَنَا سَالِمَةً وَ اَرْوَاحَنَا طَيِّبَةً وَ اَزْوَاجَنَا مُطَهَّرَةً وَ اَلْسِنَتَنَا
صَادِقَةً وَ اِيْمَانَنَا دَائِمًا وَ يَقِيْنَنَا صَادِقًا وَ تِجَارَتَنَا لَا تَبَوْرُ. اَللّٰهُمَّ «رَبَّنَا» اِنَّا فِي

الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةٌ وَقِنَا «بِرَحْمَتِكَ» عَذَابَ النَّارِ.^۱

و الحمد و قل هو الله أحد و هر دو قل اَعُوذُ هر یکی ده بار برخوان و ده بار بگوئ:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ.

و ده بار بگوئ:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ.

و بگوئ:

اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَ أَسْبِغْ^۲ عَلَيَّ مِنْ حَلَالِ رِزْقِكَ وَ مَتَّعْنِي بِالْعَافِيَةِ أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي فِي سَمْعِي وَ بَصَرِي وَ جَمِيعِ جَوَارِحِ بَدَنِي.^۳ اللَّهُمَّ مَا بَنَّا مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنْكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ.^۴

و بگوئ در طلب روزی:

اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَيْسَ لِي عِلْمٌ بِمَوْضِعِ رِزْقِي وَ إِنَّمَا أَطْلُبُهُ بِخَطَرَاتٍ تَخْطُرُ عَلَى قَلْبِي فَأَجُولُ فِي طَلَبِهِ الْبُلْدَانَ وَ أَنَا فِيمَا أَنَا طَالِبٌ كَالْحَيْرَانِ لَا أَدْرِي أَفِي سَهْلٍ هُوَ أَمْ فِي جَبَلٍ أَمْ فِي أَرْضٍ أَمْ فِي سَاءٍ أَمْ فِي بَرٍّ أَمْ فِي بَحْرٍ وَ عَلَى يَدَيَّ مَنْ وَ مِنْ قَبْلِ مَنْ وَ قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ عِلْمَهُ عِنْدَكَ وَ أَنَّ أَسْبَابَهُ بِيَدِكَ وَأَنْتَ الَّذِي تَقْسِمُهُ بِلُطْفِكَ وَ تُسَبِّبُهُ بِرَحْمَتِكَ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ يَا رَبِّ رِزْقَكَ لِي وَاسِعًا وَ مَطْلَبَهُ سَهْلًا وَ مَاخِذَهُ قَرِيبًا وَ لَا تُعْنِي بِطَلَبِ مَا لَمْ تُقَدِّرْ لِي فِيهِ رِزْقًا فَإِنَّكَ غَنِيٌّ عَنْ عَذَابِي وَ أَنَا فَقِيرٌ إِلَى رَحْمَتِكَ

۲. در «م»: أسبق.

۱. مصباح المتهجد، ص ۱۱۰

۴. مصباح المتهجد، ص ۱۱۱

۳. در «م»: جوارحي

فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَجُدْ عَلَى عَبْدِكَ بِفَضْلِكَ إِنَّكَ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ.^۱

و صادق علیه السلام چون از فريضة نماز خفتن فارغ شدی بگفتی:

اَللّٰهُمَّ اِنَّ لَكَ عَدُوًّا لَا يَأْتُوْنِيْ خَبَالًا بَصِيْرًا يُّعِيْبُوْنِيْ حَرِيْصًا عَلٰى غِيْبِيْ بَلْ اَتٰى
هُوَ وَ قَبِيْلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا اَرَاهُمْ. اَللّٰهُمَّ فَاَعِذْ اَنْفُسَنَا وَ اَهَالِنَا وَ اَوْلَادَنَا وَ
مَا اُغْلِقْتَ عَلَيْهِ اَبْوَابُنَا وَ^۲ اَخَاطَتْ بِهٖ دُوْرُنَا مِنْهُ وَ مِنْ شَرِّهٖ وَ كَيْدِهٖ وَ
مَكْرِهٖ. اَللّٰهُمَّ حَرِّمْنَا عَلَيْهِ كَمَا حَرَّمْتَ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَ بَاعِدْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُ كَمَا
بَاعَدْتَ بَيْنَ السَّمَاءِ وَ الْاَرْضِ وَ اَبْعَدْ مِنْ ذٰلِكَ.^۳ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ
مُحَمَّدٍ وَ اَعِزَّنَا مِنْهُ وَ جَمِّعِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ فِي الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ وَ فِي
الْمَحْيَا وَ الْمَمَاتِ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ.

آنکه سجده شکر کن و آن دعا که برفت بگو و اگر خواهی بگو:

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ اَنْتَ اَنْتَ اَنْتَ اَنْقَطَعَ الرَّجَاءُ اِلَّا مِنْكَ مِنْكَ مِنْكَ يَا اَحَدَ مَنْ لَا اَحَدَ
لَهُ يَا اَحَدَ مَنْ لَا اَحَدَ لَهُ يَا اَحَدَ مَنْ لَا اَحَدَ لَهُ غَيْرُكَ، يَا مَنْ لَا يَزِيْدُهُ كَثْرَةُ
اَلْعَطَاءِ^۴ اِلَّا كَرَمًا وَ جُودًا. يَا مَنْ لَا يَزِيْدَادُ عَلٰى كَثْرَةِ اَلْعَطَاءِ اِلَّا كَرَمًا وَ جُودًا
يَا مَنْ لَا يَزِيْدُهُ كَثْرَةُ اَلْعَطَاءِ^۵ اِلَّا كَرَمًا وَ جُودًا.^۶

و سه بار بگوی:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اَهْلِ بَيْتِهٖ.

و حاجت بخواه. آنکه رخ راست بر زمین نه و هم چنان بگوی. آنکه رخ چپ بر
زمین نه و همان بگوی. آنکه پیشانی بر زمین نه و همان بگوی.

۲. در «د»: «و»

۴. در مصباح: الدعاء

۶. مصباح المتهجد، ص ۱۱۳ - ۱۱۴

۱. مصباح المتهجد، ص ۱۰۹

۳. مصباح المتهجد، ص ۱۱۵

۵. در «د»: الدعاء

آنکه دو رکعت و تیره نشسته بکن که آن را به یک رکعت برپای شمارند و مستحب بود در اول آن هفت تکبیر گفتن که گفته شد و مستحب بود درین دو رکعت صد آیت از قرآن خواندن. و روایت کرده اند که الواقعة و الاخلاص خواند یا الملك و الاخلاص و در عقب این نماز بگوی:

أَمْسِنَا وَ أَمْسَى الْمَلِكُ^۱ وَالْعَظَمَةُ وَالْكِبْرِيَاءُ وَالْجَبْرُوتُ وَالْعِلْمُ وَالْحِلْمُ وَالْجَلَالُ وَالْإِبْهَاءُ وَالتَّقْدِيسُ وَالتَّعْظِيمُ وَالتَّسْبِيحُ وَالتَّكْبِيرُ وَالتَّهْلِيلُ وَالتَّحْمِيدُ وَالسَّمَاحُ وَالْجُودُ وَالْكَرَمُ وَالْمَجْدُ وَالْمَنُّ وَالْخَيْرُ وَالْفَضْلُ وَالسَّعَةِ وَالطَّوْلُ وَالْحَوْلُ وَالسُّلْطَانُ وَالْقُوَّةُ «وَالْعِزَّةُ» وَالْقُدْرَةُ وَالرَّتْقُ وَالْفَتْقُ وَاللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ وَالْدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ وَالْخَلْقُ جَمِيعًا وَالْأَمْرُ كُلُّهُ وَ مَا سَمِيتُ وَ مَا لَمْ أُسَمَّ وَ مَا عَلِمْتُ وَ مَا لَمْ أُعْلَمَ وَ مَا كَانَ وَ مَا هُوَ كَائِنٌ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي ذَهَبَ بِالنَّهَارِ وَ جَاءَ بِاللَّيْلِ وَ نَحْنُ فِي نِعْمَةٍ مِنْهُ وَ عَافِيَةٍ وَ فَضْلٍ عَظِيمٍ.^۲ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يُوجِبُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَ يُوجِبُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَ يُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ وَ هُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ. اللَّهُمَّ بِكَ نُسِي وَ بِكَ نَضِيجُ وَ بِكَ نُحْيِي وَ بِكَ نَمُوتُ وَ إِلَيْكَ الْمَصِيرُ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَذِلَّ أَوْ أَذَلَّ أَوْ أَضِلَّ أَوْ أُضِلَّ أَوْ أَظْلِمَ أَوْ أُظْلَمَ عَلَيَّ أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ. يَا مُصَرِّفَ الْقُلُوبِ وَ الْأَبْصَارِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى طَاعَتِكَ وَ طَاعَةِ رَسُولِكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ السَّلَامُ. اللَّهُمَّ لَا تُرْغِ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ

۲. عظیم در «د» نیامده.

۱. در مصباح: الحمد

هَدَيْتَنَا وَ هَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ. اللَّهُمَّ إِنَّ لَكَ ١ عَدُوًّا
لَا يَأْتِيُنِي خَبَالًا.^٢

و پیش ازین برفت.

فصل هفدهم در دعاها و اعمال وقت خفتن

مستحب بود پس از نماز خفتن دو رکعت نماز کند. در رکعت اول الحمد خواند
و آیه الكرسي و قل یا ایها الکافرون و در دوم الحمد و سیزده بار قل هو الله أحد.
و چون سلام دهی دست بردار و بگوی:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا مَنْ لَا تَرَاهُ الْعُيُونُ وَ لَا تُخَالِطُهُ الظُّنُونُ وَ لَا يَصِفُهُ
الْوَصِفُونَ «يَا مَنْ لَا تُغَيِّرُهُ الدُّهُورُ» وَ لَا تُبْلِيهِ الْأَزْمِنَةُ وَ لَا تُحِيلُهُ الْأُمُورُ،
يَا مَنْ لَا يَذُوقُ الْمَوْتَ وَ لَا يَخَافُ الْفَوْتَ يَا مَنْ لَا تُضِرُّهُ الذُّنُوبُ وَ
لَا تَنْقُصُهُ الْمَغْفِرَةُ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ هَبْ لِي مَا لَا يَنْقُصُكَ^٣
وَ اغْفِرْ لِي مَا لَا يُضُرُّكَ.

و حاجت بخواه.^٤

روایت کرده اند از پیغمبر ﷺ که در آن وقت چهار رکعت نماز کن، در رکعت اول
الحمد بخوان و قل یا ایها الکافرون و در دوم رکعت الحمد و قل هو الله و در سوم الحمد
و الم تنزیل و در چهارم الحمد و تبارک الذی بیده الملك. و جهد کن تا پیش از خفتن
چیزی از قرآن بخوانی و آن را ختم عمل خود کنی، و در خبر آمده است که هر که
صد آیت از قرآن بخواند پیش از آنکه بخسبد او را از غافلان ننویسند. و چون چراغ
پیش تو آرند بگوی:

۲. مصباح المتعجل، ص ۱۱۴ - ۱۱۵

۴. مصباح المتعجل، ص ۱۱۹

۱. در «د»: لی

۳. در «م»: لا ینفعک

اللَّهُمَّ اجْعَلْ لَنَا نُورًا نَمُشِي بِهِ فِي النَّاسِ وَ لَا تَحْرِمْنا نُورَكَ يَوْمَ نَلْفَاكَ وَ
اجْعَلْ لَنَا نُورًا إِنَّكَ نُورٌ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ.

و چون چراغ کشته شود، بگویی:

اللَّهُمَّ أَخْرِجْنَا مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ.

و چون با خوابگاه شوی بگویی:

أَعُوذُ بِعِزَّةِ اللَّهِ وَ أَعُوذُ بِقُدْرَةِ اللَّهِ وَ أَعُوذُ بِجَلَالِ اللَّهِ وَ أَعُوذُ بِجَمَالِ اللَّهِ
وَ أَعُوذُ بِسُلْطَانِ اللَّهِ «وَ أَعُوذُ بِكَمَالِ اللَّهِ» وَ أَعُوذُ بِجَبَرُوتِ اللَّهِ وَ أَعُوذُ
بِمَلَكُوتِ اللَّهِ وَ أَعُوذُ بِدَفْعِ اللَّهِ «وَ أَعُوذُ بِجَمْعِ اللَّهِ» وَ أَعُوذُ بِمُلْكِ اللَّهِ وَ
أَعُوذُ بِوَجْهِ اللَّهِ وَ أَعُوذُ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ
وَ ذَرَأَ وَ بَرَأَ وَ مِنْ شَرِّ أَلْهَامَةٍ وَ أَلْسَامَةٍ وَ مِنْ شَرِّ فَسَقَةِ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ وَ
مِنْ شَرِّ فَسَقَةِ الْعَرَبِ وَ الْعَجَمِ وَ مِنْ شَرِّ كُلِّ دَابَّةٍ فِي اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ أَنْتَ
رَبِّي اخِذْ بِنَاصِيَتِي إِنْ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ^۱.

و چنان ساز که بر وضو بخسبی. صادق علیه السلام گفت: هر که وضو کند، پس با بستر
خود شود، آن شب بستر وی همچون مسجدش بود و اگر آنرا فراموش کنی تا آنکه
بخوابی خفت، از جامه خود تیمم کن. چون چنین کنی همیشه در نماز باشی تا که
خدای تعالی را یاد همی کنی.^۲

آنکه بر دست راست بخسب و روی به قبله هم بر آن صفت که مرده را در لحد
نهند و با خود مقرر کن که خواب مناسب مرگ است و تواند بود که خدای تعالی در
آن شب روح توقض کند، پس آنرا ساخته باش و از همه گناهان توبه کن.
آنکه دست راست در زیر سر نه و بگویی:

۱. مصباح المتعجل، ص ۱۲۰

۲. الکافی، ج ۳، ص ۴۶۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَلَى مِلَّةِ
رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ وَ وَجَّهْتُ
وَجْهِي إِلَيْكَ وَ قَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ «و لَجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ رَهْبَةً وَ رَغْبَةً
إِلَيْكَ لَا مَلْجَأَ وَ لَا مَنَاجَى وَ لَا مَفْرَأَ» مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ أَمَنْتُ بِكُلِّ كِتَابٍ
أَنْزَلْتَهُ وَ بِكُلِّ رَسُولٍ أَرْسَلْتَهُ.

آنکه قل هو الله أحد برخوان سه بار و هر دو قل أعوذُ برخوان و قل یا ایها
الکافرون و آیه الكرسي و شهد الله و آیه السخرة و آخر سورة التوبة و پانزده^۱ بار اِنَّا
أَنْزَلْنَاهُ.

آنکه تسبیح فاطمه زهرا علیها السلام بگوی که هر که این کند نفس و مالش و اهلش در
حفظ خدای تعالی بود.^۲

و روایت است از امیرالمؤمنین علیه السلام که هر گاه یکی از شما خواهد که خواب
کند، پس بنهد دست راست خود را در زیر رخ راست خود و بگوید:

بِسْمِ اللَّهِ وَضَعْتُ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَى مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَ دِينِ مُحَمَّدٍ وَ وِلَايَةِ^۳ مَنْ
أَفْتَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَهُ مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَ مَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ.

پس کسی که بگوید این را نزد خواب کردن محفوظ ماند از دزد فریب دهنده
و فرود آمدن خانه و استغفار کند از برای او فرشتگان.

و از أحد صادقین علیهما السلام روایتست که گفتند: باید که مرد به نزدیک خفتن ازین دعا
دست بِنَدارد:

أُعِيذُ نَفْسِي وَ ذُرِّيَّتِي وَ أَهْلَ بَيْتِي وَ مَالِي بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ^۴ «مِنْ كُلِّ

۲. مصباح المتهجد، ص ۱۲۰

۴. در «م»: التامات

۱. در «م»: یازده.

۳. در اصل: ولایت

شَيْطَانٍ وَ هَامَّةٍ وَ مِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَأَمَّةٍ^۱

که جبرئیل علیه السلام امام حسین را علیه السلام بدین تعویذ کرده است.
و صادق علیه السلام گفت که، هر که سه بار بگوید چون بخواهد خفت:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَلَا فَقَهَرَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي بَطَنَ فَخَبَرَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ
الَّذِي مَلَكَ فَقَدَرَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يُحْيِي الْمَوْتَى وَيُمِيتُ الْأَحْيَاءَ وَ هُوَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

از گناهان بدر آید همچنان که روزی از مادر زاده بود.
صادق علیه السلام گفت: چون یکی از شما با خوابگاه شود گو بگوی:

اَللّٰهُمَّ اِنْ حَبَسْتَ نَفْسِيْ عِنْدَكَ فَاحْبِسْهَا فِيْ مَحَلِّ رِضْوَانِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ وَاِنْ
رَدَدْتَهَا اِلَى بَدَنِيْ فَارْدُدْهَا مُؤَمِّنَةً عَارِفَةً بِحَقِّ اَوْلِيَّائِكَ حَتَّى تَتَوَقَّأَهَا عَلٰى
ذَلِكَ.

و پیغمبر صلی الله علیه و آله گفت: هر که اَلْهُكُمُ التَّكَاثُرُ بخواند چون بخواهد خفت، او را از
فتنه گور نگاه دارند و هر که از دزدان ترسد، گو بخوان چون بخواهد خفت قُلْ اَدْعُوا
اَللّٰهَ اَوْ اَدْعُوا الرَّحْمٰنَ تا آخر سورت بنی اسرائیل، و هر که در خواب همی ترسد گو
بخوان چون بخواهد خفت هر دو قلْ اَعُوْذُ و آیه الكرسي و هر که از بی خوابی ترسد
گو بگوی در آن وقت:

سُبْحَانَ اَللّٰهِ ذِي الشَّانِ، دَائِمِ السُّلْطَانِ عَظِيْمِ الْبُرْهَانِ كُلِّ يَوْمٍ هُوَ فِيْ شَأْنٍ.
آنکه بگوی:

يَا مُشْبِعَ الْبُطُونِ الْجَائِعَةِ وَ يَا كَاسِيَ الْجَنُوبِ الْغَارِيَةِ وَ يَا مُسَكِّنَ الْعُرُوقِ
الضَّارِبَةِ وَ يَا مُنَوِّمَ الْعُيُونِ السَّاهِرَةِ سَكْنُ عُرُوقِي الضَّارِبَةِ وَ اُثْنَنْ لِعَيْنِي

۱. در «د» آمده است: مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْطَانٍ لَأَمَّةٍ

نَوْمًا عَاجِلًا.

و هر که از احتلام ترسد گو بگویی:

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَعُوْذُ بِكَ مِنَ الْاِحْتِلَامِ وَمِنْ سُوْءِ الْاِحْتِلَامِ^۱ وَ مِنْ اَنْ يَّتَلَاعَبَ
بِيَ الشَّيْطَانُ فِي الْيَقَظَةِ وَ الْمَنَامِ^۲.

و هر که از خرابی بنا ترسد گو بگویی چون بخواهد خفت:

اِنَّ اللّٰهَ يُمَسِّكُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ اَنْ تَزُوْلَا وَ لَئِنْ زَالَتَا اِنْ اَمْسَكَهُمَا مِنْ
اَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ اِنَّهٗ كَانَ حَلِيْمًا غَفُوْرًا.

و از برای طلب روزی بگویی در آن وقت:

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ الْاَوَّلُ فَلَا شَيْءَ قَبْلَكَ وَ اَنْتَ الْاٰخِرُ فَلَا شَيْءَ بَعْدَكَ وَ اَنْتَ
الظّٰهِرُ فَلَا شَيْءَ فَوْقَكَ وَ اَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَا شَيْءَ دُوْنَكَ. اَللّٰهُمَّ رَبَّ
السَّمٰوٰتِ السَّبْعِ وَ رَبَّ الْاَرْضَيْنِ السَّبْعِ وَ رَبَّ التَّوْرَةِ وَ الْاِنْجِيلِ وَ
الزَّبُوْرِ وَ الْقُرْاٰنِ الْعَظِيْمِ. اَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ دَاۡبِئَةٍ اَنْتَ اٰخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا
اِنَّكَ عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيْمٍ^۳.

و آنچه در وقت خواب گویند:

لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيْكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ «يُحْيِي وَ يُمِيْتُ» وَ
هُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ.

و هر که خواهد که مرده را در خواب ببند بگوید:

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ الْحَيُّ الْقَيُّوْمُ الَّذِي لَا يُوصَفُ وَ الْاِيْمَانُ يُعْرِفُ مِنْهُ مِنْكَ بَدَتِ

۱. در مصباح: وَ مِنْ شَرِّ الْاَحْلَامِ.

۲. مصباح المتعجد، ص ۱۲۲

۳. مصباح المتعجد، ص ۱۲۲

الْأَشْيَاءَ وَإِلَيْكَ تَعُودُ فَمَا أَقْبَلَ مِنْهَا كُنْتُ مُلْجَأَهُ وَ مَنْجَاهُ وَ مَا أَدْبَرَ مِنْهَا
لَمْ يَكُنْ لَهُ مُلْجَأٌ وَ لَا مَنْجَى مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ وَ أَسْأَلُكَ بِأَلِهَ إِلَّا أَنْتَ وَ
أَسْأَلُكَ بِبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ بِحَقِّ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ
سَيِّدِ النَّبِيِّينَ وَ بِحَقِّ عَلِيِّ سَيِّدِ الْأَوْصِيَاءِ وَ بِحَقِّ فَاطِمَةَ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ
وَ بِحَقِّ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ الَّذِينَ جَعَلَتْهُمَا سَيِّدَيَّ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ عَلَيْهِمُ
أَجْمَعِينَ السَّلَامُ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُرِيَنِي مَيِّتِي فِي الْحَالِ
الَّتِي هُوَ فِيهَا.^۱

و از باقر علیه السلام روایتست که هر که این کلمات بگوید من ضامنم که وی را کژدم
زیان نرساند و هیچ چیز دیگر تا دیگر روز بامداد:

أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ الَّتِي لَا يَجَاوِزُهُنَّ بَرٌّ وَ لَا فَاجِرٌ مِنْ شَرِّ مَا ذَرَأَ
وَ بَرَأَ وَ مِنْ شَرِّ كُلِّ ذَابَّةٍ هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ.
و چون خواهی که بیدار شوی برای نماز شب بخوان چون بخواهی خفت:
قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَى إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ تَا آخِرِ سُورَةِ^۲،
پس بگوی:

اللَّهُمَّ لَا تُتَسِّنِي ذِكْرَكَ وَ لَا تُؤْمِنِي مَكْرَكَ وَ لَا تَجْعَلَنِي مِنَ الْغَافِلِينَ وَ أَنْبِئَنِي
لِأَحَبِّ السَّاعَاتِ إِلَيْكَ أَدْعُوكَ فِيهَا فَتَسْتَجِيبَ لِي وَ أَسْأَلُكَ فَتُعْطِيَنِي وَ
أَسْتَغْفِرُكَ فَتَغْفِرَ لِي إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.^۳

و روایت کند ابوقتاده حارث بن ربیع که من شنیدم از رسول صلی الله علیه و آله که گفت:
رؤیای صالحه از جانب خدای تعالی است، پس هر گاه که دید یکی از شما در

۲. کهف: ۱۱۰

۱. مصباح المتعجد، ص ۱۲۲ - ۱۲۳

۳. مصباح المتعجد، ص ۱۲۳

خواب آنچه می خواهد، پس نگوید آن را مگر به کسی که او را دوست می دارد و هرگاه دید رؤیای مکروهه، پس نقل کند از جانب چپ خود سه بار و پناه جوید به خدای تعالی از شر شیطان و از شر این خواب و حدیث نکند به این خواب کسی را، پس آن مضرت نرساند او را.^۱

و دیگر آن حضرت فرموده که، رؤیای حسنه از مرد صالح جزوی است از چهل و شش جزو از نبوت و این مرویست از اهل البیت علیهم السلام^۲ و هر که خوابی مکروه ببیند گو از آن پهلوی برگردد و بگویی:

إِنَّمَا النَّجْوَى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزَنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيْسَ^۳ تا آخر آیت،

پس بگویی:

أَعُوذُ بِاللَّهِ وَمَا عَازَتْ بِهِ مَلَائِكَةُ اللَّهِ الْمُقَرَّبُونَ وَأَنْبِيَائُهُ الْمُرْسَلُونَ وَالْأَئِمَّةُ الرَّاشِدُونَ الْمُهْدِيُّونَ وَعِبَادُهُ الصَّالِحُونَ وَمِنْ شَرِّ مَا رَأَيْتُ وَمِنْ شَرِّ رُؤْيَايَ أَنْ تَضُرَّ بِي فِي دِينِي أَوْ دُنْيَايَ وَمِنْ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ^۴

و هرگاه بیدار شوی و بر بستر همی گردی همی گوی:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ النَّبِيِّينَ وَإِلَهُ الْمُرْسَلِينَ، سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ «وَرَبِّ الْأَرْضِينَ السَّبْعِ» وَ مَا فِيهِنَّ وَ مَا بَيْنَهُنَّ وَ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ وَ سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

و چون بیدار شوی بگویی:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانِي بَعْدَ مَا أَمَاتَنِي وَإِلَيْهِ النُّشُورُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي رَدَّ

۲. داخل گیومه در «د» نیامده است.

۱. بحار الانوار، ج ۵۸، ص ۱۷۴

۴. مصباح المتعجل، ص ۱۲۷

۳. مجادله: ۱۰

عَلَيَّ رُوحِي لِأَحْمَدَهُ وَأَعْبُدَهُ.^۱

و صادق عليه السلام: چون آخر شب برخاستی آواز بلند برداشتی چنانکه اهل سرای بشنیدندی و بگفتی:

اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى هَوْلِ الْمَطْلَعِ وَ وَسَّعْ عَلَيَّ الْمَضْجَعَ وَأَرْزُقْنِي خَيْرَ مَا قَبْلَ الْمَوْتِ وَ أَرْزُقْنِي خَيْرَ مَا بَعْدَ الْمَوْتِ.

و وی گفت عليه السلام که، بنده چون به شب برخیزد و خواب وی را از چپ و راست برد و سرش در پیش همی افتد، خدای تعالی فرماید تا درهای آسمان بگشایند، پس فرشتگان را گوید: بنده من بنگرید که برو چه می رسد در تقرب جستن بجیزی که برو فریضه نگردانیده ام. یکی از سه خصلت از من امید همی دارد، یا گناهی که بیامرزم یا توبه ای که تازه گردانم یا روزی زیاده کنم. گواه باشید ای فرشتگان من که این جمله جمع کردم از برای وی. و چون به آسمان نگری بگوی:

اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَا يُؤَارِي مِنْكَ لَيْلٌ سَاجٍ وَ لَا سَمَاءٌ ذَاتُ أَبْرَاجٍ وَ لَا أَرْضٌ ذَاتُ مِهَادٍ وَ لَا بَحْرٌ جُبِّيٌّ تُدْجِلُ بَيْنَ يَدَيِ الْمُدْجِلِ مِنْ خَلْقِكَ «تُدْجِلُ الرَّحْمَةَ عَلَى مَنْ تَشَاءُ مِنْ خَلْقِكَ» تَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَ مَا تُخْفِي الصُّدُورُ غَارَتِ النُّجُومُ وَ نَامَتِ الْأَعْيُنُ وَ أَنْتَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُكَ سِنَةٌ وَ لَا نَوْمٌ. سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ إِلَهِ الْمُرْسَلِينَ وَ خَالِقِ النَّبِيِّينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَ أَرْحَمْنِي وَ تُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ.^۲

و بگوی:

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ تَأْنِجًا كَهَإِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ.^۳

۱. مصباح المتهجد، ص ۱۲۷

۲. مصباح المتهجد، ص ۱۲۸ - ۱۲۹

۳. مصباح المتهجد، ص ۱۵۲

و بگوی:

يَا نُورَ النُّورِ يَا مُدَبِّرَ الْأُمُورِ يَا مَنْ يَلِي التَّدْبِيرَ وَيُضِي الْمَقَادِيرَ أَمْضِ
مَقَادِيرَ يَوْمِي هَذَا إِلَى السَّلَامَةِ وَالْعَافِيَةِ^۱ يَا مَنْ بَنَى السَّمَاءَ بِأَيْدٍ وَجَعَلَهَا
سَقْفًا مَرْفُوعًا. يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالرَّحْمَةِ يَا مَنْ فَرَشَ
الْأَرْضَ وَجَعَلَهَا مِهَادًا يَا مَنْ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنْثَى اجْعَلْنِي مِنَ
الذَّاكِرِينَ لَكَ وَالْخَاشِعِينَ فِيكَ.^۲ اللَّهُمَّ أَنْزِلْ عَلَيَّ مِنْ بَرَكَاتِ السَّمَاءِ وَ
أَفْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَأَغْلِقْ عَنِّي أَبْوَابَ نِقْمَتِكَ وَعَافِنِي مِنْ شَرِّ فَسَقَةٍ
سُكَّانِ الْهَوَاءِ وَ سُكَّانِ الْأَرْضِ إِنَّكَ كَرِيمٌ وَهَّابٌ سُبْحَانَكَ مَا أَعْظَمَ^۳
مُلْكَكَ وَأَفْهَرَ سُلْطَانَكَ وَأَغْلَبَ جُنْدَكَ وَسُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ مَا أَعَزَّ خَلْقَكَ
وَمَا أَغْفَلَهُمْ عَنْ عَظِيمِ آيَاتِكَ سُبْحَانَكَ وَ مَا أَوْسَعَ خَزَائِنِكَ^۴ سُبْحَانَكَ وَ
بِحَمْدِكَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اجْعَلْنِي مِنَ الذَّاكِرِينَ وَ لَا تَجْعَلْنِي مِنَ
الْغَافِلِينَ.^۵

چون آواز خروس شنوی بگوی:

سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ سَبَقَتْ رَحْمَتُكَ غَضَبَكَ. «سُبْحَانَكَ»
لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ عَمِلْتُ سُوءً وَ ظَلَمْتُ نَفْسِي فَأَغْفِرْ لِي «ذُنُوبِي» إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ
الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ يَا كَرِيمٌ فَتُبَّ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ. الْحَمْدُ لِلَّهِ
الَّذِي أَنَامَنِي^۶ فِي عُرُوقٍ سَاكِنَةٍ وَ رَدَّ إِلَيَّ مَوْلَايَ نَفْسِي بَعْدَ مَوْتِهَا وَ لَمْ يُمِثْهَا

۱. در مصباح میان جمله قبل و بعد از این آمده: و يستحب ايضاً أن يقول اذا نظر الى السماء..

۲. در مصباح: الخائفين منك

۳. در «د»: اكرم.

۴. در «د»: أَنَاتِكَ وَ كَثِيرِ خَزَائِنِكَ.

۵. مصباح المتهجد، ص ۱۲۹ - ۱۳۰.

۶. در مصباح: أباتني

فِي مَنَامِهَا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يُمَسِّكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ
«وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يُمَسِّكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا» وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ
أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا.

و بگوئ:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يُرِنِّي^۱ فِي مَنَامِي وَ قِيَامِي سُوءَ»، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يُمِيتُ
الْأَحْيَاءَ وَيُحْيِي الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يَتَوَفَّى
الْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَ الَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضَى عَلَيْهَا
الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْأُخْرَى إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ.^۲ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَبَاتَنِي فِي غَافِيَةٍ وَ صَبَّحَنِي عَلَيْهَا، سَاكِئَةً
عُرُوقِي هَادِيًا قَلْبِي سَالِمًا بَدَنِي سَوِيًّا خَلَقِي حَسَنَةً صُورَتِي لَمْ يُصِْبْنِي قَارِعَةٌ وَ
لَمْ يُنْزِلْ بِي بَلِيَّةٌ وَ لَمْ يَهْتِكْ لِي سِتْرًا وَ لَمْ يَقْطَعْ عَنِّي رِزْقًا وَ لَمْ يُسَلِّطْ عَلَيَّ
عَدُوًّا وَ قَدْ أَحْسَنَ بِي وَ أَحْسَنَ إِلَيَّ إِذْ دَفَعَ عَنِّي أَنْوَاعَ الْبَلَاءِ كُلِّهَا وَ
غَافَانِي مِنْ جُمْلِهَا. لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.
سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ النَّبِيِّينَ وَ إِلَهِ الْمُرْسَلِينَ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ السَّمَوَاتِ
السَّبْعِ وَ مَا فِيهِنَّ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.^۳

آنگه مسواک بکاردار و وضو کن و چون فارغ شوی بگوئ:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَ اجْعَلْنِي مِنَ
الْمُتَّطَهِّرِينَ «وَ اجْعَلْنِي مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ».

۱. در «د»: لَمْ يُرِنِّي ۲. زمر: ۴۲

۳. مصباح المتعجل، ص ۱۲۷ - ۱۲۸، در مصباح پس از «رَبِّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ» آمده: وَ رَبُّ الْأَرْضَيْنِ
السَّبْعِ

وبگوی:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْنِي مِمَّنْ يُحِبُّ
الْخَيْرَاتِ وَ يَعْمَلُ بِهَا وَ يُعِينُ عَلَيْهَا وَ يُسَارِعُ إِلَى الْخَيْرِ وَ يَعْمَلُ بِهِ وَ يُعِينُ
عَلَيْهِ وَ أَعِنِّي عَلَى طَاعَتِكَ وَ طَاعَةِ رَسُولِكَ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَعُوذُ
بِكَ مِنَ الشَّرِّ وَ مَنْ عَمِلَ بِهِ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ سَخَطِكَ وَ النَّارِ. «الْحَمْدُ لِلَّهِ
الَّذِي عَرَّفَنِي نَفْسَهُ وَ لَمْ يَجْعَلْنِي عَمِيانَ الْقَلْبِ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنِي مِنْ
أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ ﷺ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ رِزْقِي بِيَدِهِ وَ لَمْ يَجْعَلْهُ فِي أَيْدِي
النَّاسِ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي سَتَرَ عُيُوبِي وَ لَمْ يُفْضَحْنِي بَيْنَ الْخَلَائِقِ.»^۱

فصل هیجدهم در نوافل شب و دعاهاى آن

زین العابدین علیه السلام در میان شب چون دیگران بختندى، این دعا بگفتى:

إِلَهِي غَارَتْ نُجُومُ سَمَائِكَ^۲ وَ نَامَتْ عُيُونُ أُنَامِكَ وَ هَدَأَتْ أَصْوَاتُ عِبَادِكَ
وَ أَنْعَامِكَ وَ غَلَقَتْ الْمُلُوكُ عَلَيْهَا أَبْوَابَهَا وَ طَافَ عَلَيْهَا حُرَاسُهَا وَ احْتَجَبُوا
عَمَّنْ يَسْأَلُهُمْ حَاجَةً أَوْ يَنْتَجِعُ مِنْهُمْ فَايِدَةً وَ أَنْتَ يَا إِلَهِي حَيٌّ قَيُّومٌ
لَا تَأْخُذُكَ سِنَةٌ وَ لَا نَوْمٌ وَ لَا يَشْغُوكَ شَيْءٌ عَنْ شَيْءٍ، أَبْوَابُ سَمَائِكَ لِمَنْ
دَعَاكَ مُفْتَحَاتٌ وَ خَزَائِنُكَ غَيْرُ مُعَلَّقَاتٍ وَ أَبْوَابُ رَحْمَتِكَ غَيْرُ مُحْجُوبَاتٍ
وَ فَوَائِدُكَ لِمَنْ سَأَلَكَهَا غَيْرُ مُحْظُورَاتٍ بَلْ هِيَ مَبْدُولَاتٌ وَ أَنْتَ إِلَهِي
الْكَرِيمُ الَّذِي لَا تَرُدُّ سَائِلًا مِنْ الْمُؤْمِنِينَ سَائِلَكَ فَلَا تَحْتَجِبُ عَنْ أَحَدٍ مِنْهُمْ
أَرَادَكَ، لَا وَعِزَّتِكَ وَ جَلَالِكَ لَا تُخْتَرَلُ حَوَائِجُهُمْ دُونَكَ وَ لَا يُفْضِيهَا أَحَدٌ
غَيْرُكَ.

۲. در مصباح (۱۳۲): سَمَوَاتِكَ

۱. مصباح المتعجل، ص ۱۳۰

اَللّٰهُمَّ وَ قَدْ تَرَانِيْ وَ وُقُوْفِيْ وَ ذُلَّ مَقَامِيْ بَيْنَ يَدَيْكَ وَ تَعْلَمُ سَرِيْرَتِيْ وَ
تَطَّلِعُ عَلٰى مَا فِيْ قَلْبِيْ وَ مَا تُصْلِحُ^۱ بِهٖ اَمْرَ اَحْرَتِيْ وَ دُنْيَايَ. اَللّٰهُمَّ اِنْ ذَكَرْتُ
اَلْمُوْتَ وَ هُوَلِ الْمَطْلَعُ وَ اَلْوُقُوْفَ بَيْنَ يَدَيْكَ نَعَّصَنِيْ مَطْعَمِيْ وَ مَشْرَبِيْ
وَ اَعَصَّيْنِيْ بِرَبِّيْ وَ اَقْلَقْنِيْ عَنْ وِسَادِيْ وَ مَنَعْنِيْ رُقَادِيْ وَ كَيْفَ يَنَامُ مَنْ
يَخَافُ بَيَاتَ مَلِكِ اَلْمُوْتِ فِيْ طَوَارِقِ اَللَّيْلِ وَ طَوَارِقِ اَلنَّهَارِ بَلْ^۲ يَنَامُ
اَلْعَاقِلُ وَ مَلِكُ اَلْمُوْتِ لَا يَنَامُ لَا بِاللَّيْلِ وَ لَا بِالنَّهَارِ يَطْلُبُ قَبْضَ رُوْحِيْ
بِالْبَيَاتِ اَوْ فِيْ اَنَاءِ السَّاعَاتِ.

آنکه سجده کردی و روی بر خاک نهادی و همی گفتی:

اَسْأَلُكَ اَلرُّوْحَ وَ اَلرَّاحَةَ عِنْدَ اَلْمُوْتِ وَ اَلْعَفْوَ عَنِّيْ حِيْنَ اَلْقَاكَ.^۳

و زین العابدین علیه السلام پیش از نماز شب دو رکعت سبک^۴ بگزاردی، در اول قل هو
الله خواندی و در دوم قل یا ایها الکافرون و دستها به تکبیر برداشتی و بگفتی:

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ اَلْمَلِكُ الْحَقُّ اَلْمُبِيْنُ ذُو الْعِزِّ الشَّامِخِ وَ اَلْسُلْطَانِ الْبَاذِخِ وَ اَلْمَجْدِ
اَلْفَاضِلِ اَنْتَ اَلْمَلِكُ الْقَاهِرُ الْكَبِيْرُ الْقَادِرُ الْغَنِيُّ الْفَاخِرُ يَنَامُ اَلْعِبَادُ وَ لَا تَنَامُ
وَ لَا تَغْفُلُ وَ لَا تَسَامُ. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الْمُحْسِنِ الْمُجْمِلِ الْمُنْعِمِ الْمُفْضِلِ
ذِي الْجَلَالِ وَ الْاِكْرَامِ وَ ذِي الْفَضَائِلِ^۵ اَلْعِظَامِ وَ اَلنَّعْمِ الْجِسَامِ وَ صَاحِبِ
كُلِّ حَسَنَةٍ وَ وَلِيِّ كُلِّ نِعْمَةٍ لَمْ يَخْذُلْنِيْ^۶ عِنْدَ كُلِّ شِدَّةٍ وَ لَمْ يَفْضَحْنِيْ^۷ بِسُوءِ
سَرِيْرَةٍ وَ لَمْ يُسَلِّمْ نِيْ بِجَبَرِيْرَةٍ وَ لَمْ يُخْزِنِيْ فِيْ مَوْطِنٍ وَ مَنْ هُوَ لَنَا اَهْلُ الْبَيْتِ
عُدَّةٌ وَ رِدْءٌ عِنْدَ كُلِّ عَسِيْرٍ وَ يَسِيْرٍ حَسَنُ الْبَلَاءِ كَرِيْمُ اَلثَّنَاءِ عَظِيْمُ اَلْعَفْوِ

۳. مصباح المتهجد، ص ۱۳۳

۵. در «م» و مصباح: فواضل

۱. در «د»: يَصْلُحُ ۲. در «م»: بل كيف

۴. رکعتین خفیفین. مصباح المتهجد ص ۱۳۴

۶. در «د»: يَخْذُلُ ۷. در «د»: يَفْضَحُ .

عَنَّا أَمْسَيْنَا لَا يُغْنِيْنَا أَحَدٌ إِنْ حَرَمْتَنَا وَ لَا يَمْنَعُنَا مِنْكَ أَحَدٌ إِنْ أَرَدْتَنَا
فَلَا تَحْرِمْنَا فَضْلَكَ لِقَلَّةِ شُكْرِنَا وَ لَا تُعَذِّبْنَا لِكَثْرَةِ ذُنُوبِنَا وَ مَا قَدَّمْتَ أَيْدِيَنَا
سُبْحَانَ ذِي الْمَلِكِ وَ الْمَلَكُوتِ سُبْحَانَ ذِي الْعِزَّةِ وَ الْجَبَرُوتِ سُبْحَانَ الْحَيِّ
الَّذِي لَا يَمُوتُ^۱.

آنگه قراءت خواندی و رکوع کردی، پس به رکعت دوم برخاستی و الحمد لله
و سورتی برخواندی و چون از قراءت فارغ شدی، دستها بگسترانیدی و بگفتی:

اَللّٰهُمَّ اِلَيْكَ رُفِعَتْ اَيْدِي السَّائِلِينَ وَ مَدَّتْ اَعْنَاقُ الْمُجْتَهِدِينَ وَ نُقِلَتْ
اَقْدَامُ الْخَائِفِينَ وَ شَخَصَتْ اَبْصَارُ الْعَابِدِينَ وَ اَفْضَتْ قُلُوبُ الْمُتَقِينَ
وَ طَلَبَتْ الْخَوَائِجُ يَا مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ وَ مُعِينِ الْمَغْلُوبِينَ وَ مَنْفَسِ
كُرْبَاتِ الْمَكْرُوبِينَ وَ اِلَهَ الْمُرْسَلِينَ وَ رَبَّ النَّبِيِّينَ وَ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ
وَ مَفْزَعَهُمْ عِنْدَ الْاَهْوَالِ وَ الشَّدَائِدِ الْعِظَامِ اَسْأَلُكَ اَللّٰهُمَّ بِمَا اسْتَعْمَلْتَ بِهِ
مَنْ قَامَ بِأَمْرِكَ وَ غَانَدَ عَدُوَّكَ وَ اَعْتَصَمَ بِحَبْلِكَ وَ صَبَرَ عَلَى الْاَخْذِ
بِكِتَابِكَ مُجِبًّا لِأَهْلِ طَاعَتِكَ مُبْعِضًا لِأَهْلِ مَعْصِيَتِكَ مُجَاهِدًا فِيكَ حَقَّ جِهَادِكَ
لَمْ تَأْخُذْهُ فِيكَ لَوْمَةٌ لَّا يَمُّ ثُمَّ تَبَيَّنَتْهُ بِمَا مَنَنْتَ عَلَيْهِ فَإِنَّمَا الْخَيْرُ بِيَدِكَ وَ أَنْتَ
تَجْزِي بِهِ مَنْ رَضِيَْتَ عَنْهُ فَفَسَحْتَ لَهُ فِي قَبْرِهِ ثُمَّ بَعَثْتَهُ مُبَيِّضًا وَجْهَهُ قَدْ
أَمَّنْتَهُ مِنَ الْفَرْعِ الْأَكْبَرِ وَ هَوْلِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

آنگه به رکوع شدی و چون سلام بدادی سه تکبیر کردی آنگه گفتی:

اَللّٰهُمَّ اهْدِنِيْ فِيْمَنْ هَدَيْتَ وَ عَافِنِيْ فِيْمَنْ عَافَيْتَ وَ تَوَلَّنِيْ فِيْمَنْ تَوَلَّيْتَ
وَ بَارِكْ لِيْ فِيْمَا اَعْطَيْتَ وَ قِنِيْ شَرَّ مَا قَضَيْتَ اِنَّكَ تَقْضِيْ وَ لَا يُقْضٰى عَلَيْكَ
اِنَّهُ لَا يَذِلُّ مَنْ وَالَيْتَ وَ لَا يَعْزُّ مَنْ عَادَيْتَ تَبَارَكَتَ وَ تَعَالَيْتَ سُبْحَانَكَ يَا

رَبِّ أَلْبَيْتِ الْحَرَامِ. اَللّٰهُمَّ اِنَّكَ تَرٰى وَ لَا تُرٰى وَ اَنْتَ بِالْمُنْظَرِ اَلْاَعْلٰى وَ اِنَّ
بِيَدِكَ الْمَمَاتَ وَ الْحَيٰى وَ اِنَّ اِلَيْكَ الْمُنْتَهٰى وَ اَلرُّجْعٰى وَ اِنَّا نَعُوْذُ بِكَ اَنْ نَّذِلَّ
وَ نَخْزٰى. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ذٰى الْمُلْكِ وَ الْمَلَكُوْتِ، اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ذٰى الْعِزَّةِ وَ الْجَبَرُوْتِ،
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الْحَيِّ الَّذِى لَا يَمُوْتُ، اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ اَلْعَزِيزِ الْجَبَّارِ الْحَلِيْمِ اَلْعَفَّارِ
اَلْوٰحِدِ اَلْقَهَّارِ اَلْكَبِيْرِ اَلْمُتَعَالِ سُبْحَانَ اَللّٰهِ اَلْعَظِيْمِ وَ سُبْحَانَ اَللّٰهِ الَّذِى
لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَ لَا وَلَدًا وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيْكٌ فِى الْمُلْكِ وَ لَا مِثْلٌ وَ لَا شِبْهُ
وَ لَا عِدْلٌ يَا اَللّٰهُ يَا رَحْمٰنُ «يَا رَحِيْمُ»

رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا^١ تا آخر سورت.

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوْبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَ هَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً اِنَّكَ اَنْتَ
اَلْوَهَّابُ.^٢

رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ اِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا اِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا
وَمُقَامًا.^٣ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ اَزْوَاجِنَا وَ ذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ اَعْيُنٍ وَ اجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِيْنَ
اِمَامًا.^٤

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ صَلِّ عَلَى مَلَائِكَتِكَ الْمَقَرَّبِيْنَ وَ اَنْبِيَائِكَ
الصّٰدِقِيْنَ وَ اَوْلِيَ الْعَزْمِ مِنَ الْمُرْسَلِيْنَ الَّذِيْنَ اُوْذُوْا فِى جَنْبِكَ وَ جَاهَدُوْا
فِيْكَ حَقَّ جِهَادِكَ وَ قَامُوْا بِاَمْرِكَ وَ وَحَّدُوْكَ وَ عَبَدُوْكَ حَتّٰى اَتَاهُمُ الْيَقِيْنُ.
اَللّٰهُمَّ عَذِّبِ الْكُفْرَةَ الَّذِيْنَ يَصُدُّوْنَ عَنْ كِتَابِكَ^٥ وَ يَكْذِبُوْنَ رُسُلَكَ وَ
اجْعَلْ عَلَيْهِمْ رِجْزَكَ وَ عَذَابَكَ وَ اغْفِرْ لَنَا وَ لِلْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ
اَوْزِعْهُمْ اَنْ يَشْكُرُوْا نِعْمَتَكَ اَلّٰى اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ اِلٰهَ الْحَقِّ اٰمِيْنَ. اَللّٰهُمَّ
اَرْحَمْ عِبَادَكَ الصّٰلِحِيْنَ مِنْ اَهْلِ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِيْنَ يَا رَبَّ اَلْعٰلَمِيْنَ

٣. فرقان : ٦٥ ، ٦٦

٢. آل عمران : ٨

١. بقره : ٢٨٦

٥. در «م» : سبيل الله

٤. فرقان : ٧٤

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ.

ده بار بگفتی و سجود کردی.^۱

و از پیغمبر علیه السلام روایتست که گفت: هیچ بنده مؤمن نبود که شبی برخیزد و دو رکعت نماز کند و در سجود «جهد کند و» چهل کس را دعا کند از اصحاب خویش و «نام ایشان و» نام پدران ایشان ببرد الا و نخواهد از خدای تعالی چیزی، ندهد او را. و اگر حاجتی داری به خدای تعالی، میان شب برخیز و غسل کن و جامه پاکیزه‌ترین درپوش و سبوی نو پر آب فراگیر و ده بار اِنَّا أَنْزَلْنَا بِخَوَان، پس از آن آب گردد برگرد آنجا که نماز خواهی کرد بزن، پس دو رکعت نماز کن در هر رکعتی الحمد و اِنَّا أَنْزَلْنَا خَوَان پس حاجت بخواه که سزاوار بود به اجابت کردن ان شاء الله تعالی. و صادق را علیه السلام پرسیدند که، روایت می کنند از پیغمبر صلی الله علیه و آله که، در شب ساعتی است که بنده مؤمن درو دعا نکند الا اجابت کنند وی را. گفتند که، آن کدام ساعتست؟ گفت: آن نیم شب است تا آن وقت که از شب سه یکی مانده بود. گفتند: آن در یک شب است از شبها یا در هر شبی؟ گفت: در هر شبی.

مردی امیر المؤمنین را علیه السلام گفت: مرا از نماز شب محروم کرده‌اند. امیر المؤمنین علیه السلام گفت: تو مردی ای که گناهان تو بند بر نهاده است ثرا. و صادق علیه السلام گفت: بر شما باد به نماز شب که آن سنت پیغمبر شماسست و عادت صالحان است که پیش از شما بوده‌اند و آن درد را از تن دور گرداند «و گفت علیه السلام: نماز شب روی سفید گرداند» و بوی خوش گرداند. نماز شب، روزی جمع کند و گفت از شیعه ما نیست کسی که نماز شب نکند یعنی از خالص بهین شیعه ما نیست.

و مردی با او شکایت کرد بسیاری از درویشی. تا خواست که از گرسنگی شکایت کند صادق علیه السلام گفت: به شب نماز کنی؟ گفت: کنم. صادق علیه السلام روی به اصحاب کرد و گفت: دروغ می گوید، هر که به شب نماز کند به روز گرسنه نباشد «به درستی که حق تعالی نماز شب را ضامن روزی کرده است» و گفت: خانه‌هایی که

درو به شب نماز کنند و قرآن خوانند، اهل آسمان را می درخشند همچون ستارگان اهل زمین را.

امیر المؤمنین علیه السلام گفت: خدای تعالی چون خواهد که اهل زمین را عذاب فرستد بگوید: اگر نه آنستی که جماعتی اند که بایکدیگر دوستی می کنند از برای بزرگ داشتن من و مسجدهای مرا آبادان دارند و در وقت سحر آمرزش می خواهند من عذاب فرو فرستادمی.

بدان که چون نیمی از شب بگذشت وقت نماز شب در آمد و از نیمه شب تا برآمدن صبح صادق که در آفاق آسمان پراکنده شود در میان این دو وقت هر گه که نماز شب کنی شاید. و مسافر را رخصت داده اند که در اول شب آن نماز بکند و اگر به روز قضا کند از آن فاضلتر بود.

و آن یازده رکعت است هشت پیش از «شفع و وتر، هر دو رکعت به تشهد و سلام و سه» شفع و وتر به دو تشهد و سلام.

صادق علیه السلام گفت: چون خواهی که بنماز شب برخیزی بگوی:

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَتُوَجَّهُ اِلَیْكَ بِنَبِیِّكَ نَبِیِّ الرَّحْمَةِ وَ اِلَهِ وَ اَقْدُمُهُمْ بَیْنَ یَدَیْ
حَوَائِجِیْ فَاجْعَلْنِیْ بِهِمَّ عِنْدَكَ وَجِیْهًا فِی الدُّنْیَا وَ الْاٰخِرَةِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِیْنَ،
اَللّٰهُمَّ اَرْحَمْنِیْ بِهِمَّ وَ لَا تُعَذِّبْنِیْ بِهِمَّ وَ اَرْزُقْنِیْ بِهِمَّ وَ لَا تُخْرِمْ نِیْ بِهِمَّ وَ اَقْضِ
بِهِمْ حَوَائِجِیْ لِلاٰخِرَةِ وَ الدُّنْیَا اِنَّكَ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ « وَ بِكُلِّ شَیْءٍ عَلِیْمٌ. »

و آنکه هفت تکبیر و سه دعا بگو و دو رکعت بگزار. در اول رکعت پس از الحمد، قل هو الله أحد خوان و در دوم قل یا ایها الکافرون. روایتست که هر که در دو رکعت پیشین از نماز شب، در هر رکعتی الحمد یک بار و سی بار قل هو الله أحد بخواند از نماز باز گردد و میان وی و خدای تعالی هیچ گناه نبود الا که خدای تعالی آنرا بیامزد.

و در شش رکعت دیگر آنچه خواهی از سورتها می خوان و اگر وقت فراخ بود مستحب بود که درو سورتهای دراز خوانی چون الانعام و الکهف و الأنبياء و یس.^۱ و چون به آیتی بگذری که نام بهشت در آن بود، بایستی و از خدای تعالی بهشت در خواهی و چون به آیتی بگذری که درو ذکر دوزخ بود بایستی و از خدای تعالی از آن بازداشت خواهی. و درو قرآن به ترتیل خوانی و همچنین به آواز بلند خوان در جمله نمازها که شب کنی فریضه و سنت. و روایتست از باقر علیه السلام که گفت: پیغمبر صلی الله علیه و آله گفت: هر که در شب دو آیت^۲ از قرآن بخواند او را از غافلان ننویسند و هر که پنجاه آیت برخواند از ذاکرانش نویسند «و هر که صد آیت خواند از زاهدانش نویسند» و هر که دویست آیت برخواند از خاشعانش نویسند «و هر که سیصد آیت برخواند از قانتانش نویسند» و هر که پانصد آیت خواند از مجتهدانش نویسند و هر که هزار آیت برخواند او را قنطاری از مزد نویسند و قنطاری پنج هزار مثقال زر بود و مثقالی بیست و چهار قیراط بود و کهین^۳ ازو چون کوه احد بود و مهینش پری آسمان بود و زمین.

و از ائمه هدی علیهم السلام روایتست که، هر که از نماز شب غافل شود گو ده رکعت نماز کن به ده سورت، در اول رکعت پس از الحمد، الم تفریل الکتاب خوان و در دوم یس و در سوم الرحمن و در چهارم اقتربت الساعة و در پنجم الواقعة و در ششم تبارک الَّذي و در هفتم والمرسلات و در هشتم عم یتساءلون و در نهم إذا الشمس کورت و در دهم والفجر. چون این بکند از نماز شب غافل نبوده باشد.^۴

و اگر دشمنی داری که ترا می رنجاند بگوی در سجده بازپسین از دو رکعت نخستین از نماز شب پس از تمجید و حمد خدای تعالی:

۱. در «م» در اینجا آمده: بطریق أهل البيت: روایت شده که هر کس بدل نماز شب با هر نافله نماز جعفر طیار بگذارد ثواب هر دو رکعت را در می یابد و این نماز در عمل روز جمعه ذکر خواهد شد ان شاء الله.

۲. در «م»: ده آیت ۳. در «م»: کهترین

۴. مصباح المتعبد، ص ۱۳۸ - ۱۳۹

اَللّٰهُمَّ اِنَّ فُلَانًا بَنَ فُلَانٍ قَدْ شَهَرَنِيْ وَ نَوَّهَ بِيْ وَ اَغَاظَنِيْ وَ عَرَّضَنِيْ
لِلْمَكَارِهِ. اَللّٰهُمَّ فَاصْرِفْهُ عَنِّيْ بِسُقْمٍ عَاجِلٍ يَشْغَلُهُ عَنِّيْ. اَللّٰهُمَّ وَ قَرِّبْ
اَجَلَهُ وَ اَقْطَعْ اَثَرَهُ وَ عَجِّلْ ذٰلِكَ يَا رَبَّ السَّاعَةِ السَّاعَةِ، فَاِنَّهُ اَغَاظَنِيْ وَ
اَحْزَنَنِيْ.^۱

واگر عافیت خواهی درین سجده بگویی:

يَا عَلِيُّ يَا عَظِيْمُ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيْمُ يَا سَمِيْعَ الدَّعَوَاتِ يَا مُعْطِي الْخَيْرَاتِ صَلِّ
عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَعْطِنِيْ مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ مَا اَنْتَ اَهْلُهُ
وَ اصْرِفْ عَنِّيْ مِنْ شَرِّ الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ مَا اَنْتَ اَهْلُهُ وَ اَذْهَبْ عَنِّيْ هَذَا
الْوَجَعَ،^۲

و دردی که داری بگویی و در دعا إلحاح کن که خدای تعالی عافیت دهد به
زودی ان شاء الله تعالی.

و پس از دو رکعت نخستین از نماز شب این دعا بگویی و همچنین پس از هر
دو رکعتی ازو:

لَا اِلٰهَ اِلَّا اَللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيْكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِيْ وَ يُمِيْتُ
وَ يُمِيْتُ وَ يُحْيِيْ وَ هُوَ حَيٌّ لَا يَمُوْتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ.
اَللّٰهُمَّ اَنْتَ «اَللّٰهُ» نُورُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ فَلَكَ الْحَمْدُ وَ اَنْتَ قَيَّامُ
السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ فَلَكَ الْحَمْدُ وَ اَنْتَ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ مَا
فِيْنَهُنَّ وَ مَا بَيْنَهُنَّ «وَ مَا تَحْتَهُنَّ» فَلَكَ الْحَمْدُ اَللّٰهُمَّ اَنْتَ الْحَقُّ وَ وَعْدُكَ
الْحَقُّ وَ الْجَنَّةُ حَقٌّ وَ النَّارُ حَقٌّ وَ السَّاعَةُ اَتِيَّةٌ^۳ لَا رَيْبَ فِيْهَا وَ اَنْتَ^۴ بَاعِثُ

۱. مصباح المتعجب، ص ۱۳۹ (با اندکی تفاوت)

۲. مصباح المتعجب، ص ۱۳۹

۳. در «د»: و الساعة حق

۴. در «د»: انك

مَنْ فِي الْقُبُورِ. اَللّٰهُمَّ لَكَ اَسْلَمْتُ وَ بِكَ اَمَنْتُ وَ عَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَ بِكَ خَاصَمْتُ وَ اِلَيْكَ يَا رَبِّ حَاكَمْتُ.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ الْاَئِمَّةِ الْمُرْضِيِّينَ وَ اَبْدَأْ بِهِمْ فِي كُلِّ خَيْرٍ وَ اَخْتِمْ بِهِمْ كُلَّ الْخَيْرِ وَ اَهْلِكَ عَدُوَّهُمْ مِنَ الْجِنَّ وَ الْاِنْسِ مِنَ الْاَوَّلِينَ وَ الْاٰخِرِينَ.

وَ اَعْفِرْ لَنَا مَا قَدَّمْنَا وَ مَا اَخَّرْنَا وَ مَا اَسْرَرْنَا وَ مَا اَعْلَنَّا وَ اَقْضِ كُلَّ حَاجَةٍ هِيَ لَنَا بِاَيْسَرِ التَّيْسِيرِ وَ اَسْهَلِ التَّسْهِيلِ فِي يُسْرِ مِنْكَ وَ عَافِيَةٍ اِنَّكَ اَنْتَ اَللّٰهُ رَبُّنَا لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ عَلٰى اِخْوَتِهِ مِنْ جَمِيعِ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ وَ صَلِّ عَلٰى «مَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَ اَخْصُصْ مُحَمَّدًا وَ اَهْلَ بَيْتِ» مُحَمَّدٍ بِاَفْضَلِ الصَّلَاةِ وَ التَّحِيَّةِ وَ التَّسْلِيمِ وَ اجْعَلْ لِي مِنْ اَمْرِي فَرْجًا وَ مَخْرَجًا وَ اَرْزُقْنِي حَلَالًا طَيِّبًا وَاسِعًا مِنْ حَيْثُ اَحْتَسِبُ وَ مِنْ حَيْثُ لَا اَحْتَسِبُ بِمَا شِئْتَ وَ كَيْفَ شِئْتَ فَانَّهُ يَكُونُ مَا شِئْتَ كَمَا شِئْتَ.^۱

آنکه تسبیح فاطمه زهرا علیها السلام بگوی در پس هر دو رکعتی و سجده شکر می‌کن و در سجده می‌گوی:

یا الله - ده بار - «اَللّٰهُمَّ» صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ وَ اَعْفِرْ لِي وَ اَرْحَمْنِي وَ ثَبِّتْنِي عَلٰى دِينِكَ وَ دِينِ نَبِيِّكَ وَ لَا تُزِغْ قَلْبِي بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنِي وَ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ.^۲ «یا دعای دیگر که خواهی.»

و در رکعت سیوم و چهارم المزل خوان و عم یتساءلون و در پنجم و ششم یس

۱. مصباح المتعجد، ص ۱۴۰ - ۱۴۱

۲. مصباح المتعجد، ص ۱۴۲

و الدخان یا الواقعة و المدثر و در هفتم سورة الملك و در هشتم هل أتى و در آخر سجده
از این دو رکعت بگوی از برای طلب روزی:

يَا خَيْرَ مَدْعُوٍّ يَا خَيْرَ مَسْئُولٍ يَا أَوْسَعَ مَنْ أَعْطَى يَا خَيْرَ مُرْتَجَى أَرْزُقْنِي وَ
أَوْسَعَ عَلَيَّ مِنْ رِزْقِكَ وَ سَبِّبْ لِي رِزْقًا وَاسِعًا مِنْ فَضْلِكَ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ.^۱

و اگر خواهی که دشمنی را دعا خوانی هم درین سجده بگوی:

يَا عَلِيُّ يَا عَظِيمُ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَ مِنْ خَيْرِ أَهْلِهَا
«وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ الدُّنْيَا وَ شَرِّ أَهْلِهَا.» اللَّهُمَّ أَفْرِضْ أَجَلَ فُلَانِ بْنِ
فُلَانٍ وَ ابْتُرْ عُمُرَهُ وَ عَجِّلْ بِهِ.

و در دعا الحاح کن که خدای تعالی کفایت کند کارت را ان شاء الله تعالی. و از
رضا علیه السلام روایتست که پس از هشتم رکعت بگوی:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحُرْمَةِ مَنْ عَاذَ بِكَ وَ لَجَأَ إِلَى «حَرَمِكَ وَ» عِزِّكَ وَ اسْتَظَلَّ
بِقَيْتِكَ وَ اعْتَصَمَ بِحَبْلِكَ وَ لَمْ يَثِقْ إِلَّا بِكَ، يَا جَزِيلَ الْعَطَايَا يَا مُطْلِقَ
الْأُسَارَى يَا مَنْ سَمَّى نَفْسَهُ مِنْ جُودِهِ وَ هَابًا أَدْعُوكَ رَغْبًا وَ رَهْبًا وَ خَوْفًا
وَ طَمَعًا وَ إِحْصَاةً وَ إِحْقَافًا وَ تَضَرُّعًا وَ تَمَلُّقًا «وَ قَائِمًا» وَ قَاعِدًا وَ رَاكِعًا وَ
سَاجِدًا وَ زَاكِيًا وَ مَاشِيًا وَ ذَاهِبًا وَ جَائِيًا وَ فِي كُلِّ خَالِاتِي وَ أَسْأَلُكَ أَنْ
تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ.

حاجت بخواه «و سجده شکر کن»^۲.

آنکه دو رکعت شفع بکن، در هر رکعتی پس از الحمد، قل هو الله أحد خوان.
و در روایتست که در اول رکعت قل أعوذ برب الفلق خوان و در دوم قل أعوذ برب

۱. مصباح المتعجد، ص ۱۴۷

۲. مصباح المتعجد، ص ۱۵۰ - ۱۵۱

الناس. و روایتست که پیغمبر ﷺ در رکعت اول اهلکم خواندی و اِنَّا أَنْزَلْنَاهُ وَإِذَا زُلْزِلَتْ و در دوم والعصر و إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ و اِنَّا أَعْطَيْنَاكَ و در وتر قل يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ و تَبَّتْ و قل هُوَ اللَّهُ أَحَد. و روایتست که در اول الحمد و الملك و در دوم الحمد و هل أَتَى. و از صادق ﷺ روایتست که، امیر المؤمنین ﷺ و تر به نُه سورت کردی. و پس از شفع این دعا بگوی:

إِلَهِي تَعَرَّضَ لَكَ فِي هَذَا اللَّيْلِ الْمُتَعَرِّضُونَ وَ قَصَدَكَ فِيهِ الْقَاصِدُونَ وَ أَمَلْ فَضْلَكَ وَ مَعْرُوفَكَ الطَّالِبُونَ وَ لَكَ فِي هَذَا اللَّيْلِ نَفَحَاتٌ وَ جَوَائِزٌ وَ عَطَايَا وَ مَوَاهِبٌ تَمُنُّ بِهَا عَلَى مَنْ تَشَاءُ مِنْ عِبَادِكَ وَ تَمْنَعُهَا مَنْ لَمْ تَسْبِقْ لَهُ أَلْعَنِيَّةُ مِنْكَ وَ هَا أَنَا ذَا عَبْدِكَ الْفَقِيرُ إِلَيْكَ الْمُؤَمِّلُ فَضْلَكَ وَ مَعْرُوفَكَ فَإِنْ كُنْتُ يَا مَوْلَايَ تَفَضَّلْتَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ عَلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ وَ عُدْتَ عَلَيْهِ بِعَاقِدَةٍ مِنْ عَطْفِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ الْخَيْرِينَ الْفَاضِلِينَ. «وَعُدَّ ١ عَلَيَّ بِفَضْلِكَ «وَمَعْرُوفِكَ» ٢ وَ كَرَمِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ الْخَيْرِينَ الْفَاضِلِينَ الَّذِينَ أَذْهَبَتْ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَ طَهَّرْتَهُمْ تَطْهِيرًا إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَ اسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ. ٣

آنکه یک رکعت وتر کن، در ابتدای آن هفت تکبیر که گفته شد بگوی. پس الحمد برخوان و قل هُوَ اللَّهُ سه بار و هر دو قل أَعُوذُ. و صادق ﷺ گفت که، پدرم ﷺ در هر سه رکعت قل هُوَ اللَّهُ أحد خواندی و چون از خواندن فارغ شدی بگفتی: كَذَلِكَ اللَّهُ رَبِّي. و گفت: پدرم ﷺ گفت که، قل هُوَ اللَّهُ در برابر سه یکی از قرآنست و دوست داشتی که آن را جمع کند در وتر تا

۱. در مصباح: جُد. ۲. داخل گیومه از مصباح. ۳. مصباح المتهجد، ص ۱۵۲

همه قرآن بود.

و روایتست که هر که در وتر قل اُعوذ و قل هو الله خواند وی را گویند: بشارت باد ترا ای بنده خدای که وتر ترا قبول کرده اند. آنگه دستها به تکبیر بردار و قنوت کن و دستها بگستران کفهای آن سوی آسمان و حمد و ثنای گوی خدای تعالی را و درود فرست بر محمد و آلش، و آمرزش خواه از خدای تعالی چندان که توانی که پیغمبر ﷺ گفت: هر که از شما قنوت وی درازتر بود در دنیا، مدت راحتش درازتر بود روز قیامت در موقف.

و صادق علیه السلام گفت هر که پیاپی در وتر هفتاد بار بگوید که اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ آمرزش خدای تعالی وی را شود «و از صادق علیه السلام روایتست که، قنوت در وتر استغفارست و در فریضه دعا».

و روایتست که، هر که چهل برادر مؤمن را یا زیادت دعا کند دعای وی اجابت کنند. و امام زین العابدین علیه السلام گفتی در وتر سیصد بار العفو. و جهد کن تا آب از چشمت بیاید که باقر علیه السلام گفت: چون چشم پر آب شود خدای تعالی صاحب آن را بر آتش حرام گرداند و چون بر روی برود هرگز گردد مذلت آن روی را نبیند و قطره اشک دریاهاى آتش را بنشانند و اگر در امتی یک مرد بگرید بر آن امت رحمت کنند و ابراهیم خلیل الله علیه السلام گفت: خدایا چه بود جزای کسی که روی خود تر کند به اشک از ترس تو؟ گفت: جزای وی آمرزش و خشنودی من بود.

دعای قنوت وتر مروی از صادق یا باقر علیه السلام است: ^۱

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَكِيمُ الْكَرِيمُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ، سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ
السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَ رَبِّ الْأَرْضِينَ السَّبْعِ وَ مَا فِيهِنَّ وَ مَا بَيْنَهُنَّ وَ رَبِّ
الْعَرْشِ الْعَظِيمِ. اللَّهُمَّ أَنْتَ اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ أَنْتَ اللَّهُ

۱. در «م» آمده است: حضرت شیخ صدوق رحمه الله در کتاب من لایحضره الفقیه از باقر و از صادق علیه السلام روایت کرد این دعا که در وتر باید خواند.

زَيْنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَنْتَ اللَّهُ جَمَالُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَنْتَ
 اللَّهُ عِمَادُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَنْتَ اللَّهُ قِوَامُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ
 أَنْتَ اللَّهُ صَرِيحُ الْمُسْتَصْرِخِينَ وَأَنْتَ اللَّهُ غِيَاثُ الْمُسْتَغِيثِينَ وَأَنْتَ اللَّهُ
 الْمَفْرِجُ عَنِ الْمَكْرُوبِينَ وَأَنْتَ اللَّهُ الْمُرَوِّحُ عَنِ الْمَغْمُومِينَ وَأَنْتَ اللَّهُ مُحِبُّ
 دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ وَأَنْتَ اللَّهُ إِلَهُ الْعَالَمِينَ وَأَنْتَ اللَّهُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ وَ
 أَنْتَ اللَّهُ كَاشِفُ السُّوءِ وَأَنْتَ اللَّهُ مُنْزِلُ كُلِّ حَاجَةٍ. يَا اللَّهُ لَيْسَ يَرُدُّ
 غَضَبَكَ إِلَّا حِلْمُكَ وَلَا يُنْجِي مِنْ عِقَابِكَ إِلَّا رَحْمَتُكَ وَلَا يُنْجِي مِنْكَ إِلَّا
 التَّضَرُّعُ إِلَيْكَ فَهَبْ لِي يَا إِلَهِي مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً تُغْنِيَنِي بِهَا عَنْ رَحْمَةِ مَنْ
 سِوَاكَ بِالْقُدْرَةِ الَّتِي بِهَا أَحْيَيْتَ جَمِيعَ مَا فِي الْبِلَادِ وَبِهَا تَنْشُرُ مَيِّتَ الْعِبَادِ وَ
 لَا تُهْلِكُنِي «يَا رَبِّ» غَمًّا حَتَّى تَغْفِرَ لِي وَتَرْحَمَنِي وَتُعَرِّفَنِي الْإِجَابَةَ فِي دُعَائِي
 وَأَرْزُقَنِي طَعْمَ الْعَافِيَةِ إِلَى مُنْتَهَى أَجَلِي وَأَقْلِبْ عَثْرَتِي وَلَا تُشْمِتْ بِي
 عَدُوِّي وَلَا تُتَكِّنْهُ مِنْ رَقَبَتِي.

اللَّهُمَّ إِنْ رَفَعْتَنِي فَمَنْ ذَا الَّذِي يَضَعُنِي وَإِنْ وَضَعْتَنِي فَمَنْ ذَا الَّذِي يَرْفَعُنِي وَ
 إِنْ أَهْلَكْتَنِي فَمَنْ ذَا الَّذِي يَحُولُ بَيْنَكَ وَبَيْنِي وَ يَتَعَرَّضُ لَكَ فِي شَيْءٍ مِنْ
 أَمْرِي وَقَدْ عَلِمْتُ يَا إِلَهِي أَنْ لَيْسَ فِي حُكْمِكَ ظُلْمٌ وَلَا فِي نِقْمَتِكَ عَجَلَةٌ وَ
 إِنَّمَا يَعْجَلُ مَنْ يَخَافُ الْقُوَّةَ وَ إِنَّمَا يَحْتَاجُ إِلَى الظُّلْمِ الضَّعِيفُ وَقَدْ تَعَالَيْتَ
 عَنْ ذَلِكَ «عُلُوًّا كَبِيرًا». يَا إِلَهِي فَلَا تَجْعَلْنِي لِلْبَلَاءِ غَرَضًا وَلَا لِنِقْمَتِكَ نَصَبًا
 وَمَهْلِكًا وَنَفْسِي وَأَقْلِبْ عَثْرَتِي وَلَا تُشْبِعْنِي بِبَلَاءٍ عَلَى أَثَرِ بَلَاءٍ فَقَدْ تَرَى
 ضَعْفِي وَقَلَّةَ حِيلَتِي أَسْتَعِيدُ بِكَ اللَّيْلَةَ فَأَعِذْنِي وَ أَسْتَجِيرُ بِكَ مِنَ النَّارِ
 فَأَجِرْنِي وَأَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ فَلَا تَحْرِمْنِي.

و باقر علیه السلام گفت در وتر این بگوی:

اَللّٰهُمَّ تَمَّ نُورُكَ فَهَدَيْتَ فَلَكَ الْحَمْدُ رَبَّنَا «وَبَسَطْتَ يَدَكَ فَأَعْطَيْتَ فَلَكَ
الْحَمْدُ رَبَّنَا» وَ عَظُمَ حِلْمُكَ فَعَفَوْتَ^۱ فَلَكَ الْحَمْدُ رَبَّنَا، وَجْهَكَ أَكْرَمَ
الْوُجُوهِ وَ جَهْتَكَ خَيْرُ الْجِهَاتِ وَ عَظِيَّتُكَ أَفْضَلُ الْعَظِيَّاتِ وَ أَهْنَأُهَا تُطَاعُ
رَبَّنَا فَتَشْكُرُ وَ تُعْصَى رَبَّنَا فَتَغْفِرُ تُجِيبُ الْمُضْطَرَّ وَ تَكْشِفُ الضَّرَّ وَ تَشْفِي
السَّقِيمَ وَ تُنْجِي مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ لَا يَجْزِي بِإِلَائِكَ أَحَدٌ وَ لَا يُجْصِي
نِعْمَاءَكَ قَوْلٌ قَائِلٌ.

اَللّٰهُمَّ رَفِعتِ الْأَيْدِي وَ نُقِلَتِ الْأَقْدَامُ وَ مُدَّتِ الْأَعْنَاقُ وَ دُعِيَتْ بِالْأَلْسُنِ
وَ تُحَوِّكُمُ إِلَيْكَ فِي الْأَعْمَالِ. رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَ أَرْحَمْنَا وَ افْتَحْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ
خَلْقِكَ بِالْحَقِّ وَ أَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ. اَللّٰهُمَّ إِنَّا نَشْكُو إِلَيْكَ غَيْبَةَ إِمَامِنَا عَنَّا وَ
شِدَّةَ الزَّمَانِ عَلَيْنَا وَ وَقُوعَ الْفِتَنِ وَ تَظَاهَرَ الْأَعْدَاءِ وَ كَثْرَةَ عَدَدِهِمْ وَ قِلَّةَ
عَدَدِنَا فَأَفْرِجْ يَا رَبِّ بِفَتْحٍ مِنْكَ تُعَجِّلُهُ وَ نَصْرٍ مِنْكَ تُعِزُّهُ وَ إِمَامٍ عَدْلٍ
تُظْهِرُهُ إِلَهَ الْحَقِّ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ.

امیر المؤمنین (علیه السلام) در قنوت و ترانین دعا بگفتی:

اَللّٰهُمَّ خَلَقْتَنِي بِتَقْدِيرٍ وَ تَدْبِيرٍ وَ تَبْصِيرٍ بَغَيْرِ تَقْصِيرٍ وَ أَخْرَجْتَنِي مِنْ ظُلُمَاتٍ
ثَلَاثٍ بِحَوْلِكَ وَ قُوَّتِكَ أَحَاوِلُ الدُّنْيَا ثُمَّ أَزَاوِلُهَا ثُمَّ أَزَاوِلُهَا وَ اتَّيَسَّرَ لِي فِيهَا
الْكَلَاءُ وَ الْمَرْغَى وَ بَصَّرْتَنِي فِيهَا أَهْدَى فَنِعْمَ الرَّبُّ أَنْتَ وَ نِعْمَ الْمَوْلَى فَيَا
مَنْ كَرَّمَنِي وَ نَعَّمَنِي وَ شَرَّفَنِي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الزُّقُومِ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْحَمِيمِ
وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ مَقِيلٍ فِي النَّارِ بَيْنَ أَطْبَاقِ النَّارِ فِي ظِلَالِ النَّارِ يَوْمَ النَّارِ
يَا رَبَّ النَّارِ.

اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مَقِيلًا فِي الْجَنَّةِ بَيْنَ أَنْهَارِهَا وَ أَشْجَارِهَا وَ ثِمَارِهَا وَ

۱. در «م»: و اعظم حلمك فغفرت

رِيحَانِهَا وَ خَدَمِهَا وَ أَزْوَاجِهَا. اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ خَيْرَ الْخَيْرِ رِضْوَانِكَ
وَ الْجَنَّةَ وَ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ الشَّرِّ سَخَطِكَ وَ النَّارِ هَذَا مَقَامُ الْعَائِدِ بِكَ
مِنْ النَّارِ. سه بار.

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ خَوْفَكَ فِيْ جَسَدِيْ كُلِّهِ وَ اجْعَلْ قَلْبِيْ اَشَدَّ مَخَافَةً لَكَ مِمَّا هُوَ
وَ اجْعَلْ لِيْ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَ لَيْلَةٍ حَظًّا وَ نَصِيْبًا مِنْ عَمَلٍ بِطَاعَتِكَ وَ اتِّبَاعِ
مَرْضَاتِكَ.

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ مُنْتَهَى غَايَتِيْ وَ رَجَائِيْ وَ مَسْأَلَتِيْ وَ طَلِبَتِيْ اَسْأَلُكَ يَا اِلَهِيْ كَمَالَ
الْاِيْمَانِ وَ تَمَامَ الْيَقِيْنِ وَ صِدْقَ التَّوَكُّلِ عَلَيْكَ وَ حُسْنَ الظَّنِّ بِكَ يَا سَيِّدِي
اجْعَلْ اِحْسَانِيْ مُضَاعَفًا وَ مُنَاجَاتِيْ^۱ تَضْرَعًا وَ دُعَائِيْ مُسْتَجَابًا وَ عَمَلِيْ
مَقْبُولًا وَ سَعْيِيْ مَشْكُورًا وَ ذَنْبِيْ مَغْفُورًا وَ لِقْنِيْ مِنْ لَدُنْكَ نَصْرَةً وَ
سُرُورًا وَ صَلَّى اللهُ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ اٰلِهِ.

وبگوی:

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْتَغْفِرُكَ وَ اَتُوْبُ اِلَيْكَ مِنْ مَظَالِمِ كَثِيْرَةٍ لِعِبَادِكَ عِنْدِيْ فَاَيُّهَا
عَبْدٌ مِنْ عِبِيدِكَ كَانَتْ لَهُ قَبْلِيْ مَظْلَمَةٌ ظَلَمْتُهَا اِيَّاهُ فِيْ بَدَنِهِ اَوْ عَرْضِهِ اَوْ
مَالِهِ مَا لَا اَسْتَطِيْعُ اَدَاءَ ذَلِكَ اِلَيْهِ وَ لَا يُحْلِلُهَا^۲ مِنْهُ فَاَرْضِهِ عَنِّيْ بِمَا شِئْتَ وَ
كَيْفَ شِئْتَ وَ اَنْتَ شِئْتَ وَ هَبْهَا لِيْ وَ مَا تَضَنُّعُ^۳ بِعَذَابِيْ يَا رَبِّ وَ قَدْ
وَسَّعَتْ رَحْمَتُكَ كُلَّ شَيْءٍ وَ مَا عَلَيْكَ يَا رَبِّ اَنْ تُكْرِمَنِيْ بِرَحْمَتِكَ وَ
لَا تُهَيِّنَنِيْ بِعَذَابِكَ وَ مَا يَنْقُصُكَ يَا رَبِّ اَنْ تَفْعَلَ بِيْ مَا سَأَلْتُكَ وَ اَنْتَ وَاِجِدْ
لِكُلِّ خَيْرٍ اَللّٰهُمَّ اِنَّ اَسْتَغْفِرُ اِيَّاكَ مَعَ اِصْرَارِيْ لِلُّوْمِ وَ اِنْ تَرَكَ

۱. در «م»: صَلَوَاتِيْ

۲. در «د»: وَ لَا تَحُلْ لَهَا

۳. در «د»: وَ مَا تَضَعُ

اَلْاِسْتِغْفَارُ لَكَ مَعَ سَعَةِ رَحْمَتِكَ لَعَجْزُ، اَللّٰهُمَّ كَمْ تَتَحَبَّبُ اِلَيَّ وَ اَنْتَ عَنِّيْ غَنِيٌّ وَ كَمْ اَتَبَعُضُ اِلَيْكَ وَ اَنَا اِلَيْكَ فَقِيْرٌ سُبْحَانَ مَنْ اِذَا وَعَدَ وَفَى وَ اِذَا تَوَعَّدَ عَفَا.

وبگوی در و تر و پس هر فریضه نیز:

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ بِحَقِّكَ اَلْعَظِيْمِ اَلْعَظِيْمِ اَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ وَ بِكُلِّ حَقٍّ لِمُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْكَ اَسْأَلُكَ اَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تُدْخِلَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ حَيْثُ اَصْبَحُوا وَ اَمْسَوْا فِيْ مَشَارِقِ الْاَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا مِنْ بَرَكَهٖ دُعَائِيْ مَا تَقَرَّرَ بِهِ اَعْيُنُهُمْ، اَللّٰهُمَّ اَحْفَظِ اَلْغَائِبِيْنَ مِنْهُمْ وَ رُدِّهِمْ سَالِمِيْنَ وَ نَفِّسْ عَنِ الْمَغْمُوْمِيْنَ وَ فَرِّجْ عَنِ الْمَكْرُوْبِيْنَ وَ اَشْفِ السَّقَمَاءَ وَ اَدْخِلْ عَلَيَّ الْاَمْوَاتِ مِنْهُمْ مِنْ بَرَكَهٖ دُعَائِيْ مَا تَقَرَّرَ بِهِ اَعْيُنُهُمْ، مَوْلَايْ اَمَحْ عَنْهُمْ اَلْسَيِّئَاتِ وَ ضَاعِفْ لَهُمُ الْحَسَنَاتِ مَعَ رَوْحٍ وَ رِيْحَانٍ وَ جَنَّةٍ نَعِيْمٍ وَ اَدْخِلْنِيْ وَ اِيَّاهُمْ فِيْ مُسْتَقَرٍّ «مِنْ رَحْمَتِكَ مَعَ مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ بِحَقِّكَ يَا كَرِيْمٌ».

و سبب كن ظالمان اهل بيت را و بگوی:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُوْلِكَ وَ اَمِيْنِكَ وَ صَفِيِّكَ وَ حَبِيْبِكَ وَ خَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ وَ حَافِظِ سِرِّكَ وَ مُبَلِّغِ رِسَالَتِكَ اَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَيَّ اَحَدٍ مِنْ اَنْبِيَآءِكَ وَ رُسُلِكَ وَ صَلِّ عَلَيَّ اَمِيْرِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَ وَصِيِّ رَسُوْلِ رَبِّ اَلْعَالَمِيْنَ وَ عَلَيَّ الصِّدِّيْقَةِ الطَّاهِرَةِ الزَّهْرَاءِ سَيِّدَةِ نِسَاءِ اَلْعَالَمِيْنَ وَ صَلِّ عَلَيَّ سِبْطِيْ الرَّحْمَةِ وَاِمَامِيْ الْهُدٰى الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ سَيِّدَيَّ شَبَابِ اَهْلِ الْجَنَّةِ وَ صَلِّ عَلَيَّ اُمَّةِ الْمُسْلِمِيْنَ حُجَجِكَ عَلَيَّ عِبَادِكَ الصَّالِحِيْنَ وَ اَمْنَاءِكَ فِيْ

بِلَادِكَ، عَلِيٌّ بْنِ الْحُسَيْنِ زَيْنِ الْعَابِدِينَ وَ مُحَمَّدٌ بْنُ عَلِيٍّ بَاقِرِ عِلْمِ الْأَوَّلِينَ وَ
جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ وَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ الْكَاطِمِ وَ عَلِيٌّ بْنُ مُوسَى
الرِّضَا وَ مُحَمَّدٌ بْنُ عَلِيٍّ التَّقِي وَ عَلِيٌّ بْنُ مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ وَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ
الزُّكِّي صَلَوَةُ كَثِيرَةٍ دَائِمَةٍ، اللَّهُمَّ وَ صَلِّ عَلَى وَلِيِّ أَمْرِكَ الْقَائِمِ الْحُجَّةِ
الْإِمَامِ الْمُنْتَظَرِ أَخَفِّهِ بِمَلَايِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَيْدِهِ بِرُوحِ الْقُدُسِ يَا رَبَّ
الْعَالَمِينَ. اللَّهُمَّ أَنْصُرْهُ نَصْرًا عَزِيزًا وَ أَفْتَحْ لَهُ فَتْحًا يَسِيرًا وَ أَجْعَلْ لَهُ مِنْ
لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا. اللَّهُمَّ أَجْعَلْنِي مِنْ أَنْصَارِهِ وَ أَعْوَانِهِ وَ الذَّاكِرِينَ عَنْهُ
إِلَهَ الْحَقِّ رَبَّ الْعَالَمِينَ.

وبگوی:

اللَّهُمَّ وَ قَدْ شَمَلْنَا زَيْغَ الْفِتَنِ وَ اسْتَوَلَتْ عَلَيْنَا عَشْوَةُ الْخَيْرَةِ وَ قَارَعَنَا الذُّلُّ
وَالصَّغَارُ وَ حَكَمَ عَلَيْنَا غَيْرُ الْمُأْمُونِ عَلَى^۱ دِينِكَ وَ ابْتَرَأَ أُمُورُنَا مَعَادِنُ
الْأَبْنِ مِمَّنْ عَطَلَ حُكْمَكَ وَ سَعَى فِي إِتْلَافِ عِبَادِكَ وَ إِفْسَادِ بِلَادِكَ.
اللَّهُمَّ وَ قَدْ اسْتَحْصَدَ زَرْعُ الْبَاطِلِ وَ بَلَغَ نِهَائِيَّتَهُ وَ اسْتَحْكَمَ عُودُهُ
وَ اسْتَجْمَعَ طَرِيدُهُ وَ خَذَرَفَ وَلِيدُهُ وَ بَسَقَ بِطُولِهِ وَ ضَرَبَ بِجِرَانِهِ.
اللَّهُمَّ فَاتَّخِ لَهُ مِنَ الْحَقِّ يَدًا حَاصِدَةً تَضْرَعُ قَائِمَهُ وَ تَهْشِمُ سُوقَهُ وَ تَجِدُّ
سَنَامَهُ وَ تَجْدَعُ مَرَاغِمَهُ لِيُظْهَرَ الْحَقُّ بِحُسْنِ صُورَتِهِ وَ يَسْتَخْفِيَ الْبَاطِلُ بِقُبْحِ
حَلِيَّتِهِ.

اللَّهُمَّ وَ لَا تَدْعَ لِلْجَوْرِ دِعَامَةً إِلَّا قَصَمْتَهَا وَ لَا جُنَّةً إِلَّا هَتَكْتَهَا^۲ وَ لَا كَلِمَةً
مُجْتَمِعَةً إِلَّا فَرَّقْتَهَا وَ لَا خَضِرَاءَ إِلَّا أَبَدْتَهَا وَ لَا قَائِمَةً إِلَّا خَفَضْتَهَا. اللَّهُمَّ أَرِنَا
أَنْصَارَهُ عِبَادِيدَ بَعْدَ الْأُلْفَةِ وَ شَتَّى بَعْدَ اجْتِمَاعِ الْكَلِمَةِ وَ مُقْنِعِي الرُّؤُوسِ

۱. در مصباح: المأمونین فيه

۲. در برخی نسخ مصباح: أَهْلَكْتَهَا.

بَعْدَ الظُّهُورِ عَلَى الْأُمَّةِ.

اَللّٰهُمَّ وَ اَسْفِرْ لَنَا عَنْ نَهَارِ الْعَدْلِ وَ اَرِنَا سُرْمَدًا لَا لَيْلَ فِيْهِ وَ اَهْطِلْ عَلَيْنَا نَاشِئَةً وَ اَدِلْ لَهُ مِمَّنْ نَاوَاهُ وَ اصْبِحْ بِهِ فِيْ غَسَقِ الظُّلْمَةِ وَ بِهِمِ الْخَيْرَةِ، اَللّٰهُمَّ وَ اَحْيِ بِهِ الْقُلُوبَ الْمَيِّتَةَ وَ اَجْمَعْ بِهِ الْاَهْوَاءَ الْمُخْتَلِفَةَ وَ اَقِمْ بِهِ الْحُدُودَ الْمَعْطَلَةَ وَ اَلْاَحْكَامَ الْمُهْمَلَةَ وَ اشْبِعْ بِهِ الْخِطَاصَ السَّاعِبَةَ وَ اَرِحْ بِهِ اَبْدَانَ الْاَلَاغِبَةِ، اَللّٰهُمَّ وَ اجْعَلْنَا سَبَبًا مِنْ اَسْبَابِهِ وَ اَكْرِمْنَا بِنُصْرَتِهِ وَ نَصِّرْ وَجُوْهَنَا بِتَحْلِيَّتِهِ وَ لَا تُشْمِتْ بِنَا حَاسِدِي النَّعَمِ.^۱

آنکه بگوی:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَغْنِنِيْ بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ وَ اَوْسِعْ عَلَيَّ مِنْ رِزْقِكَ وَ اَعِزَّنِيْ مِنَ الْفَقْرِ، اَللّٰهُمَّ اَعِنِّيْ عَلَى دِيْنِيْ وَ دُنْيَايَ وَ عَلَى اٰخِرَتِيْ بِتَقْوَايَ وَ اَشْهِدْنِيْ فِيمَا غِبْتُ عَنْهُ وَ لَا تَكِلْنِيْ فِيمَا شَهِدْتُ اِلَى نَفْسِيْ يَا مَنْ لَا تَضُرُّهُ الذُّنُوبُ وَ لَا تَنْقُصُهُ الْمَغْفِرَةُ اَغْفِرْ لِيْ مَا لَا يَضُرُّكَ وَ اَعْطِنِيْ مَا لَا يَنْقُصُكَ.

آنکه صد بار بگوی:

اَسْتَغْفِرُ اللهَ وَ اَتُوبُ اِلَيْهِ.

وزین العابدین علیه السلام در آخر دعای وتر بگفتی:

رَبِّ اَسَاْءْتُ وَ ظَلَمْتُ نَفْسِيْ وَ بِئْسَ مَا صَنَعْتُ وَ هَذِهِ رَقِيَّتِيْ خَاضِعَةً لَكَ لِمَا اَتَيْتُ وَ هَذِهِ يَدِيْ جَدًّا بِمَا صَنَعْتُ وَهَا اَنَا ذَا بَيْنَ يَدَيْكَ فَخُذْ لِنَفْسِكَ الرِّضَا مِنْ نَفْسِيْ حَتَّى تَرْضَى، لَكَ اَلْعُتْبَى لَا اَعُوْذُ لَا اَعُوْذُ لَا اَعُوْذُ.

۱. مصباح المتعجل، ص ۱۵۸ - ۱۵۹. بخشهایی از این دعا که در مصباح آمده در اینجا نیامده است. به علاوه مضمون برخی جملات با آنچه در آنجا آمده متفاوت است.

و بگوی دیگر:

فَإِنْ عُدْتُ فَعُدْ عَلَيَّ بِالْمَغْفِرَةِ.

آنکه سیصد بار بگوی:

الْعَفْوُ الْعَفْوُ الْعَفْوُ.

آنکه به رکوع شو و چون از رکوع برآیی بگوی:

هَذَا مَقَامٌ مِنْ حَسَنَاتِهِ نِعْمَةٌ مِنْكَ وَ سَيِّئَاتُهُ بِعَمَلِهِ وَ شُكْرُهُ قَلِيلٌ وَ ذَنْبُهُ عَظِيمٌ وَ لَيْسَ لِدُلكَ إِلَّا دَفْعُكَ وَ رَحْمَتُكَ إلهِي طُمُوحُ الْأُمَالِ قَدْ خَابَتْ إِلَّا لَدَيْكَ وَ مَعَاكِفُ أَلْهَمٍ قَدْ تَعَطَّلَتْ إِلَّا عَلَيْكَ وَ مَذَاهِبُ الْعُقُولِ قَدْ سُدَّتْ إِلَّا إِلَيْكَ فَأَنْتَ الرَّجَاءُ وَأَنْتَ الْمُلْتَجَى يَا أَكْرَمَ مَقْصُودٍ وَ يَا أَجْوَدَ مَسْئُولٍ هَرَبْتُ إِلَيْكَ بِنَفْسِي يَا مَلْجَأَ الْهَارِبِينَ بِأَثْقَالِ الذُّنُوبِ أَهْمَلُهَا عَلَى ظَهْرِي لَا أَجِدُ لِي إِلَيْكَ شَافِعًا سِوَى مَعْرِفَتِي إِنَّكَ أَقْرَبُ مَنْ لَجَأَ إِلَيْهِ الْمُضْطَرُّونَ وَ أَمَلُ مَا لَدَيْهِ الرَّاعِبُونَ. يَا مَنْ فَتَقَ الْعُقُولَ بِمَعْرِفَتِهِ وَ أَطْلَقَ الْأَلْسُنَ بِحَمْدِهِ وَ جَعَلَ مَا أَمْتَنَ بِهِ عَلَى عِبَادِهِ فِي كَفَاءٍ لِنَادِيَةِ حَقِّهِ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لَا تَجْعَلْ لِلشَّيْطَانِ عَلَى عَقْلِي سَبِيلًا وَ لَا لِلْبَاطِلِ عَلَى عَمَلِي دَلِيلًا أَللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ فِي مُحْكَمِ كِتَابِكَ الْمُنْزَلِ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّكَ الْمُرْسَلِ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ: كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ وَ بِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ. طَالَ هُجُوعِي وَ قَلَّ قِيَامِي وَ هَذَا السَّحَرُ وَ أَنَا أَسْتَغْفِرُكَ لِذُنُوبِي أَسْتَغْفِرُكَ مَنْ لَا يَمْلِكُ لِنَفْسِهِ نَفْعًا وَ لَا ضَرًّا وَ لَا مَوْتًا وَ لَا حَيَاةً وَ لَا نُشُورًا.

و در نخستین سجده از این دو سجده بگوی پس از دعای سجود که:

يَا رَبِّ إِنَّهُ لَيْسَ يَرُدُّ غَضَبَكَ إِلَّا حِلْمُكَ تَأَخَّرْ دَعَا.

و در دوم سجده بگوى:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَرْحَمْ ذٰلِيْ بَيْنَ يَدَيْكَ وَ تَضَرَّعِيْ اِلَيْكَ
وَ وَحْشَتِيْ مِنَ النَّاسِ «وَ اُنْسِيْ بِكَ» وَ اِنَابَتِيْ اِلَيْكَ «فَاِنِّيْ عَبْدُكَ وَ اَبْنُ
عَبْدِكَ يَا ذَا الْمَنِّ وَ الْفَضْلِ وَ الْجُودِ وَ التَّنْعَامِ» وَ اَعْتَقْنِيْ مِنَ النَّارِ.

و چون سلام نماز بدهی، تسبیح زهرا علیها السلام بگوى و بگوى:

سُبْحَانَ رَبِّيَ اَلْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ.

پس بگوى:

يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ يَا بَرُّ يَا رَحِيْمُ يَا غَنِيُّ يَا كَرِيْمُ اَرْزُقْنِيْ مِنَ التِّجَارَةِ اَعْظَمَهَا
فَضْلًا وَ اَوْسَعَهَا رِزْقًا وَ خَيْرَهَا لِيْ عَاقِبَةً فَاِنَّهُ لَآخِرٌ فَيَمَّا لَا عَاقِبَةَ لَهُ.

وسه بار بگوى:

اَلْحَمْدُ لِرَبِّ الصَّبَاحِ اَلْحَمْدُ لِفَالِقِ الْاَصْبَاحِ ۱ اَلْحَمْدُ لِنَاشِرِ الْاَزْوَاحِ.

آنکه دعای حزین بخوان:

اُنَاجِيْكَ يَا مَوْجُودًا فِي كُلِّ مَكَانٍ لَعَلَّكَ تَسْمَعُ نِدَائِيْ فَقَدْ عَظُمَ جُرْمِيْ وَ قَلَّ
حَيَاتِيْ مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ اَيُّ الْاَهْوَالِ اَتَذَكَّرُ وَ اَيُّهَا اُنْسِيْ وَلَوْ لَمْ يَكُنْ اِلَّا
اَلْمَوْتُ لَكُنِّيْ، كَيْفَ وَ مَا بَعْدَ اَلْمَوْتِ اَعْظَمُ وَ اَذْهَى، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ حَتَّى
مَتَى وَ اِلَى مَتَى اَقُوْلُ لَكَ اَلْعُتْبَى مَرَّةً بَعْدَ اُخْرَى ثُمَّ لَا تَجِدُ عِنْدِيْ صِدْقًا وَ لَا
وَفَاءً فَيَاغُوْثَاهُ ثُمَّ وَاغُوْثَاهُ بِكَ يَا اَللّٰهُ مِنْ هَوًى قَدْ غَلَبَنِيْ وَ مِنْ عَدُوٍّ قَدْ

أَسْتَكَلَبَ عَلَيَّ وَ مِنْ دُنْيَا قَدْ تَزَيَّيْتُ لِي «بِعُرْوَرِهَا لِي» وَ مِنْ نَفْسٍ أُمَارَةٍ
بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي مَوْلَايَ يَامَوْلَايَ إِنْ كُنْتُ رَحِمْتَ مِثْلِي فَارْحَمْنِي وَ
إِنْ كُنْتُ قَبِلْتَ مِثْلِي فَاقْبَلْنِي يَا قَابِلَ السَّحَرَةِ اقْبَلْنِي يَا مَنْ لَمْ أَزَلْ أَتَعَرَّفُ
مِنْهُ الْحُسْنَى يَا مَنْ يُعَذِّبُنِي بِالنَّعَمِ صَبَاحًا وَ مَسَاءً أَرْحَمْنِي يَوْمَ أَتَيْكَ فَرْدًا
شَاخِصًا إِلَيْكَ بَصْرِي مُقَلِّدًا عَمَلِي قَدْ تَبَرَّأَ جَمِيعُ الْخَلْقِ مِنِّي نَعَمَ وَ أَيْ وَ
أُمِّي وَ مَنْ كَانَ لَهُ كَدِّي وَ سَعْيِي فَإِنْ لَمْ تَرْحَمْنِي فَمَنْ يَرْحَمْنِي وَ مَنْ يُؤْنِسُ فِي
الْقَبْرِ وَحْشَتِي وَ مَنْ يُنْطِقُ لِسَانِي إِذَا خَلَوْتُ بِعَمَلِي وَ سَأَلْتَنِي عَمَّا أَنْتَ أَعْلَمُ
بِهِ مِنِّي فَإِنْ قُلْتَ نَعَمَ فَأَيْنَ الْمَهْرَبُ مِنْ عَدْلِكَ وَ إِنْ قُلْتَ لَمْ أَفْعَلْ قُلْتَ أَلَمْ
أَكُنِ الشَّاهِدَ عَلَيْكَ فَعَفُوكَ عَفُوكَ يَامَوْلَايَ قَبْلَ «أَنْ تَلْبِسَ الْأَبْدَانُ»
سَرَابِيلَ الْقَطْرَانِ عَفُوكَ عَفُوكَ يَامَوْلَايَ قَبْلَ أَنْ تُغَلَّ الْأَيْدِي إِلَى الْأَعْنَاقِ
يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَجْمَعِينَ.^۱

وبگوی:

إِلَهِي هَجَعَتِ الْعُيُونُ وَ أَغْمَضَتِ الْجُفُونُ وَ غَرَبَتِ الْكَوَاكِبُ وَ دَجَتِ
الْغَيَاهِبُ وَ غُلِقَتْ دُونَ الْمُلُوكِ الْأَبْوَابُ وَ حَالَ بَيْنَهَا وَ بَيْنَ الطُّرَاقِ
الْحُرَاسُ وَ الْحُجَابُ وَ عَمَرَ الْمَحَارِبُ الْمُتَهَجِّدُونَ وَ قَامَ لَكَ الْمُخْبِتُونَ
وَ أَمْتَنَعَ مِنَ التَّهْجَاعِ الْخَائِفُونَ وَ دَعَاكَ الْمُضْطَرُّونَ وَ نَامَ الْغَافِلُونَ وَ أَنْتَ
حَيٌّ قَيُّومٌ لَا يُلْمُ بِكَ الْهَجُوعُ وَ كَيْفَ وَ أَنْتَ خَلَقْتَهُ وَ عَلَى الْجُفُونِ سَلْطَتُهُ
لَقَدْ مَالَ إِلَى الْخُسْرَانِ وَ أَبَ بِالْخِرْمَانِ وَ تَعَرَّضَ لِلْخِذْلَانِ مَنْ صَرَفَ عَنْكَ
حَاجَتَهُ وَ وَجَّهَ لِغَيْرِكَ طَلِبَتَهُ وَ أَيْنَ مِنْهُ فِي هَذَا الْوَقْتِ الَّذِي تَرْجِيهِ وَ
كَيْفَ وَ أَنَّى لَهُ بِالْوُصُولِ إِلَى مَا أَمَلَهُ لِيَجْتَذِبَهُ^۲، حَالِ وَاللَّهِ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ لَيْلٍ

۲. لِيَجْتَذِبَهُ = لِيَجْتَذِبَهُ = فَيَجْتَذِبُهُ

۱. مصباح المتعجل، ص ۱۶۳ - ۱۶۴

دَيُّجُورٍ وَ أَبْوَابٍ وَ سُتُورٍ وَ حَصَلَ عَلَى ظُنُونٍ كَوَاذِبٍ وَ مَطَامِعَ غَيْرِ
صَوَادِقَ وَ هَجَعَ عَنْ حَاجَتِهِ الَّذِي أَمَّلَهُ وَ تَنَاسَاهَا الَّذِي سَأَلَهُ أَفْتَرَاهُ
الْمَعْرُورَ لَمْ يَدْرِ أَنَّهُ لَا مَانِعَ لِمَا أُعْطِيَ وَ لَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعَتْ وَ لَا رَازِقَ لِمَنْ
حَرَمَتْ وَ لَا نَاصِرَ لِمَنْ خَذَلَتْ أَوْ تَرَاهُ ظَنَّ أَنَّ الَّذِي عَدَلَ عَنْكَ إِلَيْهِ وَ
عَوَّلَ مِنْ دُونِكَ عَلَيْهِ يَمْلِكُ لَهُ أَوْ لِنَفْسِهِ نَفْعًا أَوْ ضَرًّا خَيْرٌ وَ اللَّهُ خُسْرَانًا
مُبِينًا يَسْتَرْزِقُ مَنْ يَسْتَرْزُقُكَ وَ يَسْأَلُ مَنْ يَسْأَلُكَ وَ يَمْتَنَحُ مَنْ لَا يَمِيحُهُ إِلَّا
بِمَشِيئَتِكَ وَ لَا يُعْطِيهِ إِلَّا بِمَا وَهَبَتْ لَهُ مِنْ نِعْمَتِكَ وَ فَازَ وَ اللَّهُ عَبْدُ هَذَا
الْإِسْتِبْصَارُ وَ صَحَّتْ لَهُ الْأَفْكَارُ وَ أَرَشَدَهُ الْإِعْتِبَارُ وَ أَحْسَنَ لِنَفْسِهِ
الْإِخْتِيَارَ فَقَامَ إِلَيْكَ بِنَيْتَةٍ صَادِقَةٍ وَ نَفْسٍ مُطْمَئِنَّةٍ بِكَ وَاثِقَةٍ فَنَاجَاكَ بِحَاجَتِهِ
مُتَذَلِّلًا وَ نَادَاكَ مُتَضَرِّعًا وَاعْتَمَدَ عَلَيْكَ فِي إِجَابَتِهِ مُتَوَكِّلًا وَ ابْتَهَلَ
يَدْعُوكَ وَ قَدْ رَفَدَ السَّائِلُ وَ الْمُسْئُولُ وَ أَرْخِيتَ لِلَّيْلِ سُدُولُ وَ هَدَّاتِ
الْأَصْوَاتِ وَ طَرَقَ عُيُونُ عِبَادِكَ السُّبُاطُ فَلَا يَرَاهُ غَيْرُكَ وَ لَا يَدْعُو إِلَّا لَكَ
وَ لَا يَسْمَعُ نَجْوَاهُ إِلَّا أَنْتَ وَ لَا يَلْتَمِسُ طَلِبَتَهُ إِلَّا مِنْ عِنْدِكَ وَ لَا يَطْلُبُ إِلَّا
مَا عَوَّدْتَهُ مِنْ رِفْدِكَ بَاتَ بَيْنَ يَدَيْكَ لِمَضْجَعِهِ هَاجِرًا وَ عَنِ الْغَمَضِ^١ نَافِرًا
وَ مِنْ الْفِرَاشِ بَعِيدًا وَ عَنِ الْكَرَى يَصُدُّ صُدُودًا أَخْلَصَ لَكَ قَلْبَهُ وَ ذَهَلَ
مِنْ خَشْيَتِكَ لُبُّهُ يَخْشَعُ لَكَ وَ يَخْضَعُ وَ يَسْجُدُ لَكَ وَ يَرْكَعُ وَ يَأْمُلُ مَنْ
لَا يَخِيبُ فِيهِ الْأُمَالُ وَ يَرْجُو مَوْلَاهُ الَّذِي هُوَ لِمَا يَشَاءُ فَعَالٌ وَ مُوقِنٌ أَنَّهُ
لَيْسَ يَقْضِي غَيْرُكَ حَاجَتَهُ وَ لَا يُنْجِحُ سِوَاكَ طَلِبَتَهُ فَذَاكَ وَ اللَّهُ الْفَائِزُ
بِالنَّجَاحِ الْأَخِذُ بِأَرْمَةِ الْفَلَاحِ الْمُكْتَسِبُ أَوْفَرَ الْأَرْبَاحِ سُبْحَانَكَ يَا ذَا الْقُوَّةِ
الْقَوِيَّةِ وَ الْقِدَمِ^٢ الْأَزَلِيَّةِ دَلَّتِ السَّمَاءُ عَلَى مَدَائِحِكَ وَ أَبَانَتْ عَنْ عَجَائِبِ

صُنِعَكَ زَيَّنَتْهَا لِلنَّاطِرِينَ بِأَحْسَنِ زِينَةٍ وَحَلَّتْهَا بِأَحْسَنِ حِلْيَةٍ وَمَهَّدَتْ
الْأَرْضَ فَفَرَشَتْهَا وَأَطْلَعْتَ الثَّيَّابَ وَأَنْزَلْتَ مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا
لِنُخْرَجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا فَأَنْتَ رَبُّ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفَلَكَ
الدَّوَّارِ وَالشُّمُوسِ وَالْأَقْفَارِ وَالْبَرَارِي وَالْفِغَارِ وَالْجَدَاوِلِ «وَالْأَنْهَارِ»
وَالْبِحَارِ وَالْعُيُومِ وَالْأَمْطَارِ وَالْبَادِينَ وَالْحَضَارِ وَكُلِّ مَا يَكُنُّ^۱ لَيْلًا وَ
يَظْهَرُ بِنَهَارٍ وَكُلِّ شَيْءٍ عِنْدَكَ بِمِقْدَارٍ سُبْحَانَكَ يَا رَبَّ الْفَلَكَ الدَّوَّارِ وَ
مُخْرِجِ الثَّمَارِ وَرَبِّ الْمَلَكُوتِ وَالْعِزَّةِ وَالْجَبْرُوتِ وَخَالِقِ الْخَلْقِ وَفَاسِمِ
الرِّزْقِ يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ
وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ.
إِلَهِي أَنَا عَبْدُكَ الَّذِي أَوْبَقْتُهُ ذُنُوبُهُ وَكَثُرَتْ عُيُوبُهُ وَقَلَّتْ حَسَنَاتُهُ وَ
عَظُمَتْ سَيِّئَاتُهُ وَكَبُرَتْ^۲ زَلَّاتُهُ وَوَاقِفٌ بَيْنَ يَدَيْكَ نَادِمٌ عَلَى مَا قَدَّمْتُ
مُشْفِقٌ مِّمَّا أَسْلَفْتُ طَوِيلُ الْأَسَى عَلَى مَا فَرَّطْتُ، مَا لِي مِنْكَ خَفِيرٌ وَلَا
عَلَيْكَ مُجِيرٌ وَلَا مِنْ عَذَابِكَ نَصِيرٌ فَإِنَّمَا أَسْأَلُكَ سُؤَالَ وَجَلٍ بِمَا قَدَّمَ مُقِرًّا بِمَا
أَجْتَرَمَ وَأَنْتَ مَوْلَاهُ وَ أَحَقُّ مَنْ رَجَاهُ وَقَدْ عَوَّدْتَنِي الْعَفْوَ وَالصَّفْحَ
فَاجِرْنِي عَلَى جَمِيلِ عَوَائِدِكَ عِنْدِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى
رَسُولِهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَ سَلَّمَ.^۳

آنکه بگوی:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْقُوَّةَ فِي طَاعَتِكَ وَالضَّعْفَ عَنْ مَعْصِيَتِكَ وَالْهَرَبَ إِلَيْكَ
مِنْكَ وَالتَّقَرُّبَ إِلَيْكَ رَبِّ لِرِضَى وَالتَّحَرِّيَ لِكُلِّ مَا يُرْضِيكَ عَنِّي فِي

۱. در «م»: تخفي بالليل ۲. در مصباح: كُثُرَتْ

۳. مصباح المتهجد، ص ۱۹۲ - ۱۹۴

«إِسْخَاطِكَ» وَإِسْخَاطِ خَلْقِكَ أَلْتَمَسَا لِرِضَاكَ رَبِّ مَنْ أَرْجُوهُ إِذَا لَمْ تَرْحَمْنِي
وَمَنْ يَعُودُ عَلَيَّ إِنْ رَفَضْتَنِي أَوْ مَنْ يَنْفَعُنِي عَفْوُهُ إِنْ عَاقَبْتَنِي أَوْ مَنْ أَمْلُ
عَطَايَاهُ إِنْ حَرَمْتَنِي أَوْ مَنْ يَمْلِكُ كِرَامَتِي إِنْ أَهَنْتَنِي أَوْ مَنْ يَضُرُّنِي هَوَانُهُ إِنْ
أَكْرَمْتَنِي رَبِّ مَا أَسْوَأَ فِعْلِي وَ أَفْبَحَ عَمَلِي وَ أَفْسَى قَلْبِي وَ أَطْوَلَ أَمَلِي وَ
أَقْصَرَ أَجَلِي وَ أَجْرَأَنِي عَلَى عِصْيَانِ مَنْ خَلَقَنِي رَبِّ مَا أَحْسَنَ بَلَاءَكَ
عِنْدِي وَ أَظْهَرَ نِعْمَاتِكَ عَلَيَّ كَثُرَتْ مِنْكَ عَلَيَّ النِّعَمُ فَمَا أَحْصِيهَا وَ قَلَّ مِنِّي
الشُّكْرُ فِيمَا أَوْلَيْتَنِيهِ فَبَطِرْتُ بِالنِّعَمِ وَ تَعَرَّضْتُ لِلنِّقَمِ وَ سَهَوْتُ عَنِ
الذِّكْرِ وَ رَكِبْتُ الْجَهْلَ بَعْدَ الْعِلْمِ وَ جُرْتُ مِنَ الْعَدْلِ إِلَى الظُّلْمِ وَ جَاوَزْتُ
الْبِرَّ إِلَى الْإِثْمِ وَ صِرْتُ إِلَى اللَّهِوٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْحُزَنِ رَبِّ مَا أَصْغَرَ
حَسَنَاتِي وَأَقَلَّهَا فِي كَثَرَةِ ذُنُوبِي وَ مَا أَكْثَرَ ذُنُوبِي وَ أَعْظَمَهَا عَلَى صِغَرِ خَلْقِي
وَ ضَعْفِ عَمَلِي يَا رَبِّ مَا أَطْوَلَ أَمَلِي وَ أَقْصَرَ أَجَلِي فِي بُعْدِ أَمَلِي وَ مَا أَفْبَحَ
سَرِيرَتِي فِي عِلَاقَتِي رَبِّ لَا حُجَّةَ لِي إِنْ أَحْتَجَجْتُ وَ لَا عُذْرَ لِي إِنْ
اعْتَذَرْتُ وَ لَا شُكْرَ عِنْدِي إِنْ أَبْتَلَيْتُ وَ وَلَّيْتُ إِنْ لَمْ تُعِنِّي عَلَى شُكْرِ مَا
أَوْلَيْتُ وَ مَا أَخَفَّ مِيزَانِي غَدًا إِنْ لَمْ تُرَجِّحْهُ وَ أَرَلَّ لِسَانِي إِنْ لَمْ تُثَبِّتْهُ وَ مَا
أَشَدَّ سَوَادَ وَجْهِي إِنْ لَمْ تُبَيِّضْهُ.

رَبِّ كَيْفَ لِي بِذُنُوبِي الَّتِي سَلَفَتْ مِنِّي قَدْ هَدَّهَا أَرْكَانِي رَبِّ كَيْفَ لِي طَلَبُ
شَهَوَاتِ الدُّنْيَا وَ أَبْكَيَ عَلَى حَمِيمٍ فِيهَا وَ لَا أَبْكَيَ وَ تَشْتَدُّ حَسْرَاتِي
لِعِصْيَانِي وَ تَفْرِيطِي رَبِّ دَعَتْنِي دَوَاعِي الدُّنْيَا فَأَجَبْتُهَا سَرِيعًا وَ رَكَنْتُ
إِلَيْهَا طَائِعًا^١ وَ دَعَتْنِي الدَّوَاعِي الْآخِرَةُ فَتَثَبَّطْتُ عَنْهَا وَ أَبْطَأْتُ فِي الْإِجَابَةِ
وَالْمُسَارَعَةِ إِلَيْهَا كَمَا سَارَعْتُ إِلَى دَوَاعِي الدُّنْيَا وَ حُطَامِهَا الْهَامِدِ وَ

١. در «د»: و كنت إليها طامعا

نَسِیمَهَا أَلْبَائِدِ وَ شَرَابِهَا الذَّاهِبِ رَبِّ خَوَّفْتَنِي وَ شَوَّقْتَنِي وَ احْتَجَجْتَ عَلَيَّ وَ كَفَلْتَ بِرِزْقِي فَأَمِنْتُ خَوْفَكَ وَ تَنَبَّطْتُ عَنْ تَشْوِيقِكَ وَ لَمْ أَتَكِلْ عَلَى ضَمَانِكَ وَ تَهَاوَنْتُ بِاحْتِجَاجِكَ. اَللّهُمَّ اجْعَلْ أَمَلِي مِنْكَ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا خَوْفًا وَ حَوْلًا تَتَّبِطِي تَشَوُّقًا^۱ وَ تَهَاوُنِي بِمُحِبَّتِكَ فَرَقًا مِنْكَ ثُمَّ رَضْنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي مِنْ رِزْقِكَ يَا كَرِيمُ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ رِضَاكَ عِنْدَ السَّخْطَةِ وَ الْفُرْجَةَ عِنْدَ الْكُرْبَةِ وَ النُّورَ عِنْدَ الظُّلْمَةِ وَ الْبَصِيرَةَ عِنْدَ شِدَّةِ الْعَقْلَةِ رَبِّ اجْعَلْ جَنَّتِي مِنَ الْخَطَايَا حَصِينَةً وَ دَرَجَاتِي فِي الْجَنَّاتِ رَفِيعَةً وَ أَعْمَالِي كُلَّهَا مُتَقَبَّلَةً وَ حَسَنَاتِي مُضَاعَفَةً زَاكِيَةً أَعُوذُ بِكَ مِنْ أَلْفِتِنِ كُلِّهَا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَنَ وَ مِنْ شَرِّ الْمَطْعَمِ وَ الْمَشْرَبِ وَ مِنْ شَرِّ مَا أَعْلَمُ وَ مِنْ شَرِّ مَا لَا أَعْلَمُ وَ أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَشْتَرِيَ الْجَهْلَ بِالْعِلْمِ أَوْ الْجَفَاءَ بِالْحِلْمِ أَوْ الْجَوْرَ بِالْعَدْلِ أَوْ أَلْقَطِيعَةَ بِالْبِرِّ أَوْ الْجَزَعَ بِالصَّبْرِ أَوْ الضَّلَالَةَ بِالْهُدَى أَوْ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ.

و باقر علیه السلام پس از نماز شب بگفتی:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ هُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. اَللّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ يَا رَبِّ أَنْتَ نُورُ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ فَلكَ الْحَمْدُ وَ أَنْتَ قِوَامُ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ فَلكَ الْحَمْدُ وَ أَنْتَ جَمَالُ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ فَلكَ الْحَمْدُ وَ أَنْتَ زَيْنُ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ فَلكَ الْحَمْدُ وَ أَنْتَ صَرِيحُ الْمُسْتَصْرِخِينَ فَلكَ الْحَمْدُ وَ أَنْتَ غِيَاثُ الْمُسْتَغِيثِينَ فَلكَ الْحَمْدُ وَ أَنْتَ مُجِيبُ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ فَلكَ الْحَمْدُ وَ أَنْتَ الرَّحْمَنُ «فَلَكَ الْحَمْدُ وَ أَنْتَ الرَّحِيمُ» فَلكَ الْحَمْدُ اَللّهُمَّ بِكَ يُنْزَلُ كُلُّ حَاجَةٍ فَلكَ الْحَمْدُ وَ بِكَ إلهي

أَنْزَلْتُ حَاجَتِي أَلَيْلَةً فَأَقْضِهَا يَا فَاضِي حَوَائِجِ السَّائِلِينَ. اللَّهُمَّ أَنْتَ الْحَقُّ
وَقَوْلُكَ الْحَقُّ وَعِدُّكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ الْمَلِكُ الْحَقُّ أَشْهَدُ أَنَّ لِقَاءَكَ حَقٌّ وَ
أَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَأَنَّ النَّارَ حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ حَقٌّ أَتَيْتَهُ لَا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّ
اللَّهَ يَبْعَثُ^۱ مَنْ فِي الْقُبُورِ اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ وَبِكَ أَمَنْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ
وَبِكَ خَاصَمْتُ وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ فَاعْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا
أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ أَنْتَ الْحَقُّ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ.^۲

آنگه سجده شکر کن و با اخلاص بگوی:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْحَمْ ذُلِّي بَيْنَ يَدَيْكَ وَتَضَرَّعِي إِلَيْكَ
وَوَحْشَتِي^۳ مِنَ النَّاسِ وَأُنْسِي إِلَيْكَ وَبِكَ يَا كَرِيمُ يَا كَائِنًا قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ
وَيَا مُكُونًا كُلِّ شَيْءٍ وَيَا كَائِنًا بَعْدَ كُلِّ شَيْءٍ لَا تَفْضَحْنِي فَإِنَّكَ فِي عَالَمٍ وَ
لَا تُعَذِّبْنِي فَإِنَّكَ عَلَيَّ قَادِرٌ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ كَرْبِ الْمَوْتِ وَمِنْ سُوءِ
الْمَرْجِعِ فِي الْقُبُورِ وَمِنْ النَّدَامَةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَسْأَلُكَ عَيْشَةً هَنِيئَةً وَمَيِّتَةً
سَوِيَّةً وَ مُنْقَلَبًا كَرِيمًا غَيْرَ مُخْزٍ وَلَا فَاضِحٍ. اللَّهُمَّ مَغْفِرْتُكَ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِي
وَرَحْمَتُكَ أَرْجَى عِنْدِي مِنْ عَمَلِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْ لِي يَا
حَيًّا لَا يَمُوتُ.

آنگه اندکی آواز بردار و بگوی:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ حَقًّا حَقًّا، سَجَدْتُ لَكَ يَا رَبِّ تَعَبُّدًا وَرِقًّا يَا عَظِيمُ إِنَّ عَمَلِي
ضَعِيفٌ فَضَاعِفُهُ لِي وَاعْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَجُرْئِي وَتَقَبَّلْ عَمَلِي يَا كَرِيمُ يَا
حَنَّانُ يَا مَنَّانُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ. أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَخِيبَ أَوْ أَهْلِلَ

۲. در «د» و مصباح: أَنْتَ الْحَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ.

۱. در «د»: وَ أَنْتَ تَبْعَتْ

۳. در مصباح: وَ يَأْسِي

ظُلْمًا اَللّٰهُمَّ وَمَا قَصَرْتُ عَنْهُ مَسْأَلَتِيْ وَ عَجَزْتُ عَنْهُ قُوَّتِيْ وَ لَمْ تَبْلُغْهُ فِطْنَتِيْ
مِنْ اَمْرِ تَعَلَّمَ فِيْهِ صَلاَحَ اَمْرِ دُنْيَايَ وَ اٰخِرَتِيْ فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ
وَ اَفْعَلْهُ بِيْ يَا لَإِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ بِحَقِّ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ بِرَحْمَتِكَ فِيْ عَافِيَةٍ. اَللّٰهُمَّ
لَكَ الْمَحْمَدَةُ اِنْ اَطَعْتُكَ وَ لَكَ الْحُجَّةُ اِنْ عَصَيْتُكَ لَا صُنْعَ لِيْ وَ لَا لِغَيْرِيْ
فِيْ اِحْسَانٍ مِنْكَ خَالِ الْحَسَنَةِ يَا وَلِيَّ الْاِحْسَانِ يَا كَرِيْمُ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ اٰلِهِ
وَ صَلِّ بِجَمِيْعٍ مَا سَأَلْتُكَ «وَسَأَلْتُكَ» مَنْ يَمْشَارِقِ الْاَرْضَ وَ مَغَارِبِهَا مِنْ
الْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ اَبْدَأْ بِهِمْ وَ ثَنِّ بِيْ بِرَحْمَتِكَ يَا رَبَّ الْعٰلَمِيْنَ.

فصل نوزدهم

آنکه دو رکعت سنت نماز بامداد بکن و وقتش از برآمدن صبح اول بود تا آنکه
که آفاق آسمان سرخ شود، پس اگر پس از برآمدن سرخی، آن دو رکعت نکرده باشد
آن را با پس فریضه گذارد و درین دو رکعت پس از الحمد در اول قل یا ایها الکافرون
خواند و در دوم قل هو الله احد و هر چند که به صبح نزدیکتر بود فاضلتر بود.
چون سلام بدهی بر جانب راست بخُسب و رخ راست بر دست راست نه
و بگوی:

اِسْتَمْسَكْتُ بِعُرْوَةِ اللّٰهِ الْوُثْقَى الَّتِي لَا انْفِصَامَ لَهَا وَ اَعْتَصَمْتُ^۱ بِحَبْلِ اللّٰهِ
الْمَتِينِ وَ اَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنْ شَرِّ فَسَقَةِ الْعَرَبِ وَ الْعَجَمِ وَ مِنْ شَرِّ فَسَقَةِ الْجَنِّ
وَ الْاِنْسِ رَبِّيَ اللّٰهُ رَبِّيَ اللّٰهُ رَبِّيَ اللّٰهُ اَمَنْتُ بِاللّٰهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللّٰهِ اَلْجِئْتُ
ظَهْرِيْ اِلَى اللّٰهِ اَطْلُبُ حَاجَتِيْ مِنَ اللّٰهِ وَ فَوَضْتُ اَمْرِيْ اِلَى اللّٰهِ لَا حَوْلَ
وَ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ وَ مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ فَهُوَ حَسْبُهُ اِنَّ اللّٰهَ بِالْعَمْرِ قَدْرٌ
جَعَلَ اللّٰهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا حَسْبِيَّ اللّٰهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيْلُ وَ نِعْمَ الْمَوْلٰى «وَ نِعْمَ

۱. در «د»: بالعروة الوثقى و اعتصمت ..

النَّصِيرُ».

اللَّهُمَّ مَنْ أَصْبَحَ وَ لَهُ حَاجَةٌ إِلَى مَخْلُوقٍ فَإِنَّ حَاجَتِي وَ رَغْبَتِي إِلَيْكَ وَحَدَّكَ
لَا شَرِيكَ لَكَ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ لِرَبِّ الصَّبَاحِ «الْحَمْدُ لِفَالِقِ الْأَصْبَاحِ»
الْحَمْدُ لِنَاشِرِ الْأَزْوَاحِ الْحَمْدُ لِقَاسِمِ الْمَعَاشِ الْحَمْدُ لِلَّهِ جَاعِلِ اللَّيْلِ سَكَنًا
وَالشَّمْسِ وَالْقَمَرِ حُسْبَانًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ
وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا وَفِي بَصَرِي نُورًا وَ عَلَى لِسَانِي نُورًا وَ مِنْ
بَيْنَ يَدَيَّ نُورًا وَ مِنْ خَلْفِي نُورًا وَ عَنْ يَمِينِي نُورًا وَ عَنْ شِمَالِي نُورًا وَ مِنْ
فَوْقِي نُورًا وَ مِنْ تَحْتِي نُورًا وَ عَظِّمْ لِي الثُّورَ وَاجْعَلْ لِي نُورًا أَمْشِي بِهِ فِي
النَّاسِ وَ لَا تَحْرِمْنِي نُورَكَ يَوْمَ الْفَاكِ.

و آية الكرسي برخوان و هر دو قل اَعُوذُ و إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ تَأْنِجًا
كه إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ.^۱

آنگه راست باز نشین و تسبیح زهرا علیها السلام بگوی و صد بار بر محمد
و آلش درود فرست.^۲

روایت است هر که صدبار بر محمد و آلش درود فرستد میان سنت و فریضه
نماز بامداد، خدای تعالی روی وی از گرمی آتش نگاه دارد و هر که صدبار بگوید:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَ بِحَمْدِهِ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ

خدای تعالی وی را بیمارزد و خانه‌ای از برای او در بهشت بنا کند و هر که
بسیست و یکبار بخواند قل هو الله أحد، «خدای تعالی خانه‌ای برای او در بهشت بنا
کند. و هر که چهل بار خواند» خدای تعالی وی را بیمارزد. و بگوی:

اللَّهُمَّ أَفْتَحْ لِي بَابَ الْأَمْرِ الَّذِي فِيهِ الْيُسْرُ وَ الْعَافِيَةُ اللَّهُمَّ هَيِّءْ لِي سَبِيلَهُ

۱. آل عمران : ۱۹۰ - ۱۹۴

۲. مصباح المتهجد، ص ۱۷۹ - ۱۸۰

وَبَصَّرَنِي مَخْرَجَهُ. اَللّٰهُمَّ وَ اِنْ كُنْتَ قَضَيْتَ لِاَحَدٍ مِّنْ خَلْقِكَ عَلَيَّ مَقْدَرَةً
بِسُوءٍ فَخُذْهُ عَنِّيْ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ يَمِيْنِهِ وَ عَنْ شَمَالِهِ وَ مِنْ
تَحْتِ قَدَمَيْهِ وَ مِنْ فَوْقِ رَاسِهِ وَ اَكْفِنِيْهِ بِمَا شِئْتَ «مِنْ حَيْثُ شِئْتَ وَ كَيْفَ
شِئْتَ».^۱

وهفت بار بگوی:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ اَلْعَلِيِّ اَلْعَظِيْمِ.

وسجده کن و بگوی درو:

يَا خَيْرَ الْمُسْئُوْلِيْنَ وَ يَا اَجْوَدَ الْمُعْطِيْنَ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَغْفِرْ لِيْ
وَ اَرْحَمْنِيْ وَ اَرْزُقْنِيْ وَ اَرْزُقْ عِيَالِيْ مِنْ فَضْلِكَ اِنَّكَ ذُوْ فَضْلٍ عَظِيْمٍ.

و اگر صبح صادق برآید و نماز شب نکرده باشی، سنت و فریضه بامداد بگزار
آنکه نماز شب را قضا کن و اگر صبح نزدیک بود دو رکعت نماز شفع^۲ بکن و پس از
آن وتر کن آنکه سنت و فریضه بامداد بگزار، آنکه هشت رکعت نماز قضا کن. و اگر
صبح برآید و چهار رکعت از نماز شب گزارده باشی آن را سبک فراگیر، «آنکه فریضه
بگزار و اگر پس از آن که وتر کرده باشی بیادت آمد که از نماز شب دو رکعت
نکرده ای آن دو رکعت قضا کن و وتر را بکن، فضیلت را» آنکه به مسجد شو که نماز
فریضه در مسجد و در جماعت فاضلتر بود خاصه نماز صبح، و نماز سنت در خانه
فاضلتر بود خاصه نماز شب.

فصل بیستم در نماز صبح و دعاهاى وی

چون صبح صادق بینی سر بسوی آسمان بردار و بگوی:

۲. در «۵»: نماز شب

۱. مصباح المتهجد، ص ۱۸۰

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ رَبُّنَا وَ وِلِيِّنَا وَ صَاحِبُنَا فَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ تَفَضَّلْ عَلَيْنَا بِمَا اَنْتَ اَهْلُهُ وَ اَنْقِذْنَا بِمَا نَحْنُ اَهْلُهُ اَللّٰهُمَّ بِنِعْمَتِكَ تَتِمُّ الصَّالِحَاتُ فَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَتْمِمْهَا عَلَيْنَا.

آنکه سه بار بگوی:

عَائِذَا بِاللّٰهِ مِنَ النَّارِ.

و سه بار بگوی:

يَا فَالِقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا اَرٰى وَ مُخْرِجَهُ مِنْ حَيْثُ اَرٰى فَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ اَوَّلَ يَوْمِنَا هَذَا صَلاَحًا وَ اَوْسَطَهُ فَلَاحًا وَ اٰخِرَهُ نَجَاحًا.

پس بگوی:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ فَالِقِ الْاَصْبَاحِ سُبْحَانَ اَللّٰهِ رَبِّ الْمَسَاءِ وَ الصَّبَاحِ اَللّٰهُمَّ اَصْبَحْ اَلْ مُحَمَّدٍ بِبَرَكَهٍ وَ عَافِيَةٍ وَ سُرُورٍ وَ قُرَّةٍ عَيْنٍ وَ رِزْقٍ وَاسِعٍ «وَ صَبِّحْنِي وَ اَهْلِيْ بِبَرَكَهٍ وَ عَافِيَةٍ وَ سُرُورٍ وَ قُرَّةٍ عَيْنٍ وَ رِزْقٍ وَاسِعٍ» اَللّٰهُمَّ اِنَّكَ تُنْزِلُ فِي الْاَيْلِ وَ النَّهَارِ مَا تَشَاءُ فَاَنْزِلْ عَلَيَّ وَ عَلٰى اَهْلِ بَيْتِيْ مِنْ بَرَكَهٍ السَّمَوَاتِ وَ الْاَرْضِ رِزْقًا وَاسِعًا تُغْنِيْنِيْ بِهِ عَنْ جَمِيعِ خَلْقِكَ.

پس از بانگ نماز بگوی:

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ بِاِقْبَالِ نَهَارِكَ وَ اِدْبَارِ لَيْلِكَ وَ حُضُورِ صَلَوَاتِكَ وَ اَصْوَاتِ دُعَاتِكَ وَ حُضُورِ مَلَائِكَتِكَ اَنْ تُصَلِّيَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تُتُوْبَ عَلَيَّ اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ. «سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَ

الرُّوحُ سَبَقَتْ رَحْمَتَكَ غَضَبَكَ»^۱

آنکه دو رکعت نماز بکن بر ترتیبی که برفت و قراءت درو بلند بخوان و چون روز دوشنبه یا پنجشنبه بود در اول رکعت پس از الحمد، هل آتی خوان و در دوم هل اُتیک و اگر روز آدینه بود در اول الحمد خوان و سورة الجمعة^۲ و در دوم قل هو الله أحد یا اذا جاءك المنافقون قالوا نشهد انک و در قنوت پس از کلمات فرج بگوی:

يَا اللَّهُ الَّذِي لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ^۳ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُعَجِّلَ فَرَجَهُمْ. اللَّهُمَّ مَنْ كَانَ أَصْبَحَ وَتَقَتَهُ وَرَجَاءُهُ غَيْرُكَ فَأَنْتَ تَقِي وَرَجَائِي فِي الْأُمُورِ كُلِّهَا يَا أَجُودَ مَنْ سُئِلَ وَ يَا أَرْحَمَ مَنْ أَسْتَرْحِمُ أَرْحَمُ ضَعْفِي وَقِلَّةَ حِيلَتِي وَأَمْنُ عَلَيَّ بِالْجَنَّةِ طَوْلًا مِنْكَ وَفُكَّ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَ عَافِنِي فِي نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ فِي جَمِيعِ أُمُورِي كُلِّهَا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

و از تعقیباتی که خاص است بدین نماز، آنست که سه بار یا چهار بار بگویی پیش از آنکه سخن گویی:

الْحَمْدُ لِلَّهِ^۴ مِلَأَ الْمِيزَانَ وَ مُنْتَهَى الْعِلْمِ وَ مَبْلَغَ الرِّضَا وَ زِنَةَ الْعَرْشِ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ مِلَأَ الْمِيزَانَ وَ مُنْتَهَى الْعِلْمِ وَ مَبْلَغَ الرِّضَا وَ زِنَةَ الْعَرْشِ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ مِلَأَ الْمِيزَانَ وَ مُنْتَهَى الْعِلْمِ وَ مَبْلَغَ الرِّضَا وَ زِنَةَ الْعَرْشِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِلَأَ الْمِيزَانَ وَ مُنْتَهَى الْعِلْمِ وَ مَبْلَغَ الرِّضَا وَ زِنَةَ الْعَرْشِ.

آنکه بگوی:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْعَبْدِ الذَّلِيلِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ

۱. داخل گیومه در «د» نیامده است. مصباح المتهجد، ص ۱۹۸ - ۱۹۹

۲. در «د»: كهف. ۳. در «د»: العليم. ۴. در «م»: سُبْحَانَ اللَّهِ

أَنْ تَغْفِرَ لَنَا ذُنُوبَنَا وَتَقْضِيَ لَنَا حَوَائِجَنَا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فِي يُسْرٍ مِنْكَ وَ
عَافِيَةٍ.

و سه بار بگوی:

سُبْحَانَ اللَّهِ كُلَّمَا سَبَّحَ اللَّهُ شَيْءٌ وَكَمَا يُحِبُّ اللَّهُ أَنْ يُسَبِّحَ وَكَمَا هُوَ أَهْلُهُ وَ
كَمَا يَنْبَغِي لِكَرَمِ وَجْهِهِ وَ عِزِّ جَلَالِهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كُلَّمَا حَمِدَ اللَّهُ شَيْءٌ وَكَمَا
يُحِبُّ اللَّهُ أَنْ يُحْمَدَ وَكَمَا هُوَ أَهْلُهُ وَكَمَا يَنْبَغِي لِكَرَمِ وَجْهِهِ وَ عِزِّ جَلَالِهِ وَ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كُلَّمَا هَلَّلَ اللَّهُ شَيْءٌ وَكَمَا يُحِبُّ اللَّهُ أَنْ يُهَلَّلَ وَكَمَا هُوَ أَهْلُهُ وَ
كَمَا يَنْبَغِي لِكَرَمِ وَجْهِهِ وَ عِزِّ جَلَالِهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ كُلَّمَا كَبَّرَ اللَّهُ شَيْءٌ وَكَمَا
يُحِبُّ اللَّهُ أَنْ يُكَبَّرَ وَكَمَا هُوَ أَهْلُهُ وَكَمَا يَنْبَغِي لِكَرَمِ وَجْهِهِ وَ عِزِّ جَلَالِهِ وَ
سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ عَدَدَ كُلِّ نِعْمَةٍ أَنْعَمَ
بِهَا عَلَيَّ وَ عَلَى كُلِّ أَحَدٍ «مِنْ خَلْقِهِ» مِمَّنْ كَانَ أَوْ يَكُونُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

آنکه بگوی:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ
إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ زِنَةَ عَرْشِهِ وَ مِثْلَهُ وَ مِدَادَ كَلِمَاتِهِ وَ مِثْلَهُ وَ «عَدَدَ
خَلْقِهِ وَ مِثْلَهُ مِلَأَ سَمَوَاتِهِ وَ مِثْلَهُ وَ» مِلَأَ أَرْضِهِ وَ مِثْلَهُ وَ عَدَدَ مَا أَحْصَى
كِتَابُهُ وَ مِثْلَهُ وَ عَدَدَ ذَلِكَ أَضْعَافًا وَ أَضْعَافَهُ أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً لَا يُحْصِي
تَضَاعِيفَهَا أَحَدٌ غَيْرُهُ وَ مِثْلَهُ.

از امام محمد باقر علیه السلام روایتست که، هر که این دعا پس از نماز بامداد بخواند
هیچ حاجتی نخواهد الا که میسر شود و خدای تعالی مهم وی کفایت کند:

بِسْمِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَ أَفَوَّضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ، حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، مَا شَاءَ اللَّهُ لَا مَا شَاءَ النَّاسُ، مَا شَاءَ اللَّهُ وَ إِن كَرِهَ النَّاسُ، حَسْبِيَ الرَّبُّ مِنَ الْمَرْبُوبِينَ، حَسْبِيَ الْخَالِقُ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ، حَسْبِيَ الرَّازِقُ مِنَ الْمَرْزُوقِينَ، حَسْبِيَ اللَّهُ الَّذِي لَمْ يَزَلْ، حَسْبِيَ حَسْبِي مَنْ كَانَ مُنْذُ كُنْتُ، حَسْبِيَ حَسْبِيَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ.

و از ائمه علیهم السلام روایتست که هر که این کلمات بگوید پس از نماز بامداد، و در آن روز بمیرد، در بهشت شود، ان شاء الله، و هر که پس از نماز شام بگوید و در آن شب بمیرد به بهشت شود، ان شاء الله:

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَشْهَدُكَ وَ کَفِّ بِكَ شَهِیْدًا وَ اَشْهَدُ مَلَائِکَتَكَ الْمُقَرَّبِیْنَ وَ حَمَلَةَ عَرْشِكَ الْمُرَكَّبِیْنَ وَ اَوْلِیَّائِكَ الْمُصْطَفِیْنَ اَنَّكَ اَنْتَ اللّٰهُ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِیْمُ وَ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَ رَسُوْلُكَ وَ اَنَّ الْحُجَّةَ بَنَ الْحَسَنِ اِمَامِی وَ وَلِیِّی وَ اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ وَ اَمِیرَ الْمُؤْمِنِیْنَ وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَیْنَ وَ عَلِیًّا وَ مُحَمَّدًا وَ جَعْفَرًا وَ مُوسٰی وَ عَلِیًّا وَ مُحَمَّدًا وَ عَلِیًّا وَ الْحَسَنَ وَ الْخَلْفَ مِنْ بَعْدِهِ اَمَّتِیْ وَ اَوْلِیَّائِیْ عَلٰی ذٰلِكَ اَحْیٰی وَ عَلٰی ذٰلِكَ اَمُوْتُ وَ عَلٰی ذٰلِكَ اُبْعَثُ اِنْ شَاءَ اللّٰهُ یَوْمَ الْقِیَامَةِ وَ اِنِّیْ اَبْرءُ اِلَیْكَ مِنَ الْجِبْتِ وَ الطَّاغُوْتِ وَ اَلَلَّاتِ وَ الْعُزٰی وَ مَنَاةَ الثَّالِثَةِ الْاُخْرٰی.^۱

از پس این دعا بگوی که مروی از صادق علیه السلام است:

اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ اَحْمَدُكَ وَ اَسْتَغِیْنِكَ اَنْتَ رَبِّیْ وَ اَنَا عَبْدُكَ وَ اَصْبَحْتُ عَلٰی

عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ أَوْفِي بَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ أَصْبَحْتُ عَلَى فِطْرَةِ الْإِسْلَامِ وَكَلِمَةِ الْإِخْلَاصِ وَمِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَدِينِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَلَى ذَلِكَ أَحْيَى وَعَلَيْهِ أَمُوتُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ أَبْتَغِي بِذَلِكَ رِضْوَانَكَ وَاتِّبَاعَ سُنَّةِ نَبِيِّكَ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَلَى ذَلِكَ أَحْيَى وَعَلَيْهِ أَمُوتُ إِلَيْكَ الْجَأْتُ ظَهْرِي وَإِلَيْكَ فَوَضْتُ أَمْرِي.

اللَّهُمَّ أَحْيِنِي مَا أَحْيَيْتَنِي عَلَى ذَلِكَ وَآمِتْنِي إِذَا آمَتْنِي عَلَى ذَلِكَ وَابْعَثْنِي إِذَا بَعَثْتَنِي عَلَى ذَلِكَ أَلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَمَّتْنِي لَيْسَ لِي أُمَّةٌ غَيْرُهُمْ بِهِمْ أَتَمُّ وَإِيَّاهُمْ أَوْلَى وَبِهِمْ أَقْتَدِي فَاجْعَلْهُمْ أَوْلِيَاءِي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاجْعَلْنِي أَوْلَى وَلِيَّهُمْ وَأَعَادِي عَدُوَّهُمْ. اللَّهُمَّ اجْعَلْهُمْ أَمَّتِي فِي الْآخِرَةِ وَالْحَقْنِي بِهِمْ.

پس بگوی:

اللَّهُمَّ أَحْيِنِي عَلَى مَا أَحْيَيْتَ عَلَيْهِ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام وَآمِتْنِي عَلَى مَا آمَتَ عَلَيْهِ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام.

پس بگوی:

يَا اللَّهُ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ وَالْكَبِيرُ يَا رِذَائِكَ أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ بِجُودِكَ الَّذِي أَنْتَ أَهْلُهُ يَا اللَّهُ «أَسْأَلُكَ» بِرَحْمَتِكَ الَّتِي أَنْتَ أَهْلُهَا أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُعْطِيَنِي مِنْ جَزِيلِ مَا أَعْطَيْتَ أَوْلِيَاءَكَ مَا أَمِنُ بِهِ مِنْ عِقَابِكَ وَأَسْتَوْجِبُ بِهِ كَرَامَتَكَ فَإِنَّ فِي عَطَايِكَ خَلْفًا مِنْ مَنَعٍ غَيْرِكَ وَلَيْسَ فِي مَنَعِكَ خَلْفٌ مِنْ عَطَاءٍ غَيْرِكَ، يَا

سَامِعَ كُلِّ صَوْتٍ يَا جَامِعَ كُلِّ قَوْتٍ يَا بَارِيَّ النَّفُوسِ بَعْدَ الْمَوْتِ يَا مَنْ
لَا تَتَشَابَهُ عَلَيْهِ الْأَصْوَاتُ وَلَا تَغْشَاهُ الظُّلُمَاتُ يَا مَنْ لَا يَشْغَلُهُ شَيْءٌ عَنْ
شَيْءٍ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي مَا سَلَفَ مِنْ
ذُنُوبِي وَتُعْطِيَنِي سُؤْلِي فِي دُنْيَايَ وَآخِرَتِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

[دعای عهد]

و بگویی دعای عهد:

اَللّٰهُمَّ فَاطِرَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ.
اِنِّيْ اَعْهَدُ اِلَيْكَ فِيْ دَارِ الدُّنْيَا اَنِّيْ اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ
لَكَ وَ اَنَّ مُحَمَّدًا صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ اِلٰهِ عَبْدُكَ وَ رَسُوْلُكَ وَ اَنَّ السَّاعَةَ اَتِيَتْهُ
لَا رَيْبَ فِيْهَا وَ اَنَّكَ تَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُوْرِ وَ اَنَّ الْحِسَابَ حَقٌّ وَ اَنَّ الْجَنَّةَ
حَقٌّ وَ مَا وَعَدَ فِيْهَا مِنَ النِّعَمِ^۱ مِنَ الْمَاْكَلِ وَ الْمَشْرَبِ وَ النِّكَاحِ «حَقٌّ وَ مَا
وَعَدَ فِيْهَا مِنَ النَّعِيْمِ» «وَ اَنَّ النَّارَ حَقٌّ» وَ اَنَّ الْاِيْمَانَ حَقٌّ كَمَا وَصَفْتَ وَ اَنَّ
الْاِسْلَامَ حَقٌّ كَمَا شَرَعْتَ وَ اَنَّ الْقَوْلَ كَمَا قُلْتَ وَ اَنَّ الْقُرْآنَ كَمَا اَنْزَلْتَ وَ
اَنَّكَ اَنْتَ اللّٰهُ الْحَقُّ الْمُبِيْنُ وَ اِنِّيْ اَعْهَدُ اِلَيْكَ فِيْ دَارِ الدُّنْيَا اَنِّيْ رَضِيْتُ
بِاللّٰهِ رَبًّا وَ بِالْاِسْلَامِ دِيْنًا وَ بِالْقُرْآنِ كِتٰبًا وَ بِمُحَمَّدٍ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ اِلٰهِ
نَبِيًّا وَ بَعِيًّا وَ لِيًّا وَ اَنَّ اَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّكَ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ اِمَّتِيْ اَللّٰهُمَّ
اَنْتَ ثِقَتِيْ عِنْدَ شِدَّتِيْ وَ رَجَائِيْ عِنْدَ كُرْبَتِيْ وَ عُدَّتِيْ عِنْدَ الْأُمُوْر الَّتِيْ تَنْزِلُ
بِيْ وَ اَنْتَ وَلِيِّيْ فِيْ نِعْمَتِيْ وَ اِلٰهِ اَبَائِيْ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اِلٰهِ وَ
لَا تَكِلْنِيْ اِلَى نَفْسِيْ طَرْفَةَ عَيْنٍ اَبَدًا وَ اِنْسٍ فِيْ قَبْرِیْ وَ حَشَتِيْ وَ اجْعَلْ لِيْ

۱. در «د»: النعيم.

عِنْدَكَ عَهْدًا يَوْمَ الْفَاكِ مَشُورًا.

[دعای درخواست روزی]

وبگوی طلب روزی را:

تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبْرُهُ تَكْبِيرًا اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُؤْسِ وَالْفَقْرِ وَمِنْ غَلَبَةِ الدَّيْنِ وَأَعْيِي عَلَى أَدَاءِ حَقِّكَ إِلَيْكَ وَإِلَى النَّاسِ يَا قَاضِيَ الْحَاجَاتِ يَا مُنْقِسَ الْكُرْبَاتِ يَا وَلِيَّ الرِّغَبَاتِ يَا مُعْطِيَ السُّؤْلَاتِ يَا كَافِيَ الْمُهْمَاتِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَكَفِّنِي هَمِّي وَأَقْضِ لِي دِينِي. اللَّهُمَّ أَغْنِنِي بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ وَأَغْنِنِي بِفَضْلِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ.

وبگوی هم درین معنی:

اللَّهُمَّ إِنَّكَ تُنْزِلُ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مَا شِئْتَ فَانْزِلْ عَلَيَّ وَ عَلَى إِخْوَانِي وَأَهْلِي وَأَهْلِ حُزَانَتِي مِنْ رَحْمَتِكَ وَ رِضْوَانِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ وَ رِزْقِكَ الْوَاسِعِ مَا تَجَعَّلَهُ قَوَامًا لِدِينِي وَ دُنْيَايَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْوَاسِعِ الْفَاضِلِ الْمُفْضِلِ رِزْقًا وَاسِعًا حَلَالًا طَيِّبًا بَلَاغًا لِلْآخِرَةِ وَ الدُّنْيَا هَنِيئًا مَرِيئًا صَبًّا صَبًّا مِنْ غَيْرِ مَنْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا سَعَةً مِنْ فَضْلِكَ وَ طَيِّبًا مِنْ رِزْقِكَ وَ حَلَالًا مِنْ وَسْعِكَ تُغْنِينِي بِهِ عَنْ خَلْقِكَ مِنْ فَضْلِكَ أَسْأَلُكَ مِنْ عَطِيَّتِكَ أَسْأَلُكَ مِنْ يَدِكَ أَمْلَأُ أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِكَ أَسْأَلُ يَا مَنْ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ نَفْحَةً مِنْ نَفْحَاتِ رِزْقِكَ تَجْعَلُهَا عَوْنًا لِي فِي نَفْسِي وَ دُنْيَايَ وَ آخِرَتِي. اللَّهُمَّ

أَفْتَحْ لِي وَ لِأَهْلِ بَيْتِي بَابَ رَحْمَتِكَ وَ رِزْقًا مِنْ عِنْدِكَ.
 اللَّهُمَّ لَا تَحْظُرْ عَلَيَّ رِزْقِي وَ لَا تَجْعَلْنِي مُحَارَفًا وَ أَجْعَلْنِي مِمَّنْ يَخَافُ مَقَامَكَ وَ
 يَخَافُ وَعِيدَكَ وَ يَرْجُو لِقَاءَكَ وَ يَرْجُو أَيْامَكَ وَ أَجْعَلْنِي أَتُوبُ إِلَيْكَ تَوْبَةً
 نَصُوحًا وَ أَرْزُقْنِي عَمَلًا مُتَقَبَّلًا وَ عَمَلًا نَجِيحًا وَ سَعْيًا مَشْكُورًا وَ تِجَارَةً
 لَنْ تَبُورَ.

و بگوی :

اللَّهُمَّ أَهْدِنَا مِنْ عِنْدِكَ وَ أَفِضْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلِكَ وَ أَسَدِّدْ فَقْرَنَا بِقُدْرَتِكَ
 وَ أَنْشُرْ عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ وَ أَكْفِفْ وَجُوهَنَا بِحَوْلِكَ وَ طَوْلِكَ وَ تَغَمَّدْ ظُلْمَنَا
 بِعَفْوِكَ. اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ وَ عَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ وَ الْغَنِيمَةَ مِنْ
 كُلِّ بَرٍّ وَ أَلْعِصَمَةَ مِنْ كُلِّ سُوءٍ وَ السَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ إِثْمٍ وَ الْفَوْزَ بِالْجَنَّةِ
 وَ النِّجَاةَ مِنَ النَّارِ.

اللَّهُمَّ لَا تَدَعْ لَنَا ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ وَ لَا هَمًّا إِلَّا فَرَّجْتَهُ وَ لَا حَاجَةً إِلَّا قَضَيْتَهَا
 اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ. اللَّهُمَّ إِنَّ ظُلْمِي
 أَصْبَحَ مُسْتَجِيرًا بِحِلْمِكَ وَ فَقْرِي أَصْبَحَ مُسْتَجِيرًا بِغِنَاكَ وَ وَجْهِي أَلْبَالِي
 أَلْفَانِي أَصْبَحَ مُسْتَجِيرًا بِوَجْهِكَ أَلْبَاقِي أَلَدَائِمِ الَّذِي لَا يَفْنَى. عَزَّ جَارُكَ وَ
 جَلَّ ثَنَاؤُكَ وَ لَا إِلَهَ غَيْرُكَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ.

آنکه الحمد بر خوان و هر دو قل أعوذ و قل هو الله هریکی ده بار و بگوی:

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ ده بار.

و ده بار درود بر پیغمبر و آلش فرست و بگوی :

اللَّهُمَّ أَذْكُرْنِي بِرَحْمَتِكَ وَ لَا تَذْكُرْنِي بِعُقُوبَتِكَ وَ أَرْزُقْنِي رَهْبَةً مِنْكَ أَبْلُغْ بِهَا
 أَقْصَى رِضْوَانِكَ وَ أَسْتَعْمِلْنِي بِطَاعَتِكَ بِمَا أَسْتَحِقُّ بِهِ جَنَّتِكَ وَ قَدِيمَ

غُفْرَانِكَ، اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ كَدِّي فِي طَاعَتِكَ وَ رَغْبَتِي فِي خِدْمَتِكَ، اَللّٰهُمَّ مَا بِنَا مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنْكَ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ اَسْتَغْفِرُكَ وَ اَتُوبُ اِلَيْكَ.

و بگوی دستها برداشته مروی از صادق علیه السلام:

أَصْبَحْنَا وَ أَصْبَحَ الْمَلِكُ لِلّٰهِ، اَللّٰهُمَّ اِنَّا عَبِيدُكَ وَ اَبْنَاءُ عَبِيدِكَ. اَللّٰهُمَّ اَحْفَظْنَا مِنْ حَيْثُ نَحْتَفِظُ وَ مِنْ حَيْثُ لَا نَحْتَفِظُ، اَللّٰهُمَّ اَحْرُسْنَا مِنْ حَيْثُ نَحْتَرُسُ وَ مِنْ حَيْثُ لَا نَحْتَرُسُ، اَللّٰهُمَّ اَسْتُرْنَا مِنْ حَيْثُ نَسْتُرُ وَ مِنْ حَيْثُ لَا نَسْتُرُ. اَللّٰهُمَّ اَسْتُرْنَا بِالْغِنَى وَ الْغَاثَةِ، اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنَا الْغَاثَةَ وَ ارْزُقْنَا الشُّكْرَ عَلَيْهَا.

و روایتست از باقر علیه السلام که هر که روزی یکبار بگوید:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ بِعَدَدِ كُلِّ شَيْءٍ يَعْلَمُهُ مِائَتِي اَلْفِ ضِعْفٍ وَ اَللّٰهُ اَكْبَرُ بِعَدَدِ كُلِّ شَيْءٍ يَعْلَمُهُ مِائَتِي اَلْفِ ضِعْفٍ وَ سُبْحَانَ اَللّٰهِ بِعَدَدِ كُلِّ شَيْءٍ يَعْلَمُهُ مِائَتِي اَلْفِ ضِعْفٍ «وَ لَا اِلَهَ اِلَّا اَللّٰهُ بِعَدَدِ كُلِّ شَيْءٍ يَعْلَمُهُ مِائَتِي اَلْفِ ضِعْفٍ» وَ صَلَّى اَللّٰهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ كُلِّ شَيْءٍ يَعْلَمُهُ مِائَتِي اَلْفِ ضِعْفٍ.

جمله فرشتگان که در هفت آسمانند آنرا بنویسند تا آنکه که گوینده آن را از گور برانگیزند همه به نزدیک او آیند و او را بگیرند و شادکام می‌برند تا که به بهشت فردوس بنهند، امن از حساب و ترس و هولها ان شاء الله تعالی.
و بگوی:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَا يَنْسَى مَنْ ذَكَرَهُ، اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَا يَخِيْبُ مَنْ دَعَاهُ، «اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَا يَقْطَعُ رَجَاءَ مَنْ رَجَاهُ»، اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَا يَذِلُّ مَنْ وَاَلَاهُ، اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي يَجْزِي بِالْاِحْسَانِ اِحْسَانًا وَ بِالْصَّبْرِ نَجَاةً وَ اَلْحَمْدُ

لِلّهِ الَّذِي هُوَ يَتَقَنُّنَا حِينَ تَنْقَطِعُ الْحِيلُ عَنَّا وَ الْحَمْدُ لِلّهِ الَّذِي هُوَ رَجَائُنَا حِينَ يَسُوءُ ظَنُّنَا بِأَعْمَالِنَا وَ الْحَمْدُ لِلّهِ الَّذِي مَنْ تَوَكَّلَ عَلَيْهِ كَفَاهُ وَ الْحَمْدُ لِلّهِ الَّذِي يَغْدُو عَلَيْنَا وَ يَرُوحُ بِنِعْمَتِهِ وَ نَظِلُّ فِيهَا وَ نَبِيتُ بِرَحْمَتِهِ سَاكِنِينَ وَ نُصْبِحُ بِرَحْمَتِهِ مُعَافِينَ فَلَهُ الْحَمْدُ وَ الْمُنُّ وَ الْفَضْلُ كَثِيرًا، الْحَمْدُ لِلّهِ الَّذِي خَلَقَنِي فَأَحْسَنَ خَلْقِي وَ صَوَّرَنِي فَأَحْسَنَ صُورَتِي وَ أَدَّبَنِي فَأَحْسَنَ تَأْدِيبِي وَ عَلَّمَنِي فَأَحْسَنَ تَعْلِيمِي وَ بَصَّرَنِي دِينَهُ وَ أَسْبَغَ عَلَيَّ نِعَمَهُ وَ بَسَطَ عَلَيَّ رِزْقَهُ وَ كَفَانِي الْمِهْمَاتِ فَلَهُ الْحَمْدُ عَلَى كُلِّ حَالٍ كَثِيرًا وَ لَهُ الْمُنُّ فَاضِلًا وَ بِنِعْمَتِهِ تَتِمُّ الصَّالِحَاتُ.

اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ خَالِدًا مَعَ خُلُودِكَ وَ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا لَا نِهَايَةَ لَهُ دُونَ عِلْمِكَ وَ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا لَا أَمَدَ لَهُ دُونَ مَشِيَّتِكَ وَ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا لَا أَجَرَ لِقَائِهِ دُونَ رِضَاكَ، اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ وَ إِلَيْكَ الْمُشْتَكَى وَ أَنْتَ الْمُسْتَعَانُ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ كَمَا أَنْتَ أَهْلُهُ الْحَمْدُ لِلّهِ بِمَخَامِدِهِ كُلِّهَا عَلَى نِعْمَائِهِ كُلِّهَا حَتَّى يَنْتَهِيَ الْحَمْدُ إِلَى مَا تُحِبُّ رَبَّنَا وَ تَرْضَى، اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ كَمَا تَقُولُ وَ فَوْقَ مَا يَقُولُ الْقَائِلُونَ وَ كَمَا يُحِبُّ رَبُّنَا أَنْ يُحْمَدَ^۱.

آنکه بگوی:

أُعِذْ نَفْسِي وَ مَالِي وَ أَهْلِي وَ وَلَدِي وَ مَا رَزَقَنِي رَبِّي وَ كُلَّ مَا يَعْنِينِي أَمْرُهُ بِاللّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ تا آخر آیت.

آنکه آیت سخره برخوان و آن سه آیت است از سوره اعراف: إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي تَأْتِيهِ السَّحَابُ مِنْ دُونِ الْعَيْنِ وَ يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ سَاحَابًا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُخْرِجُ بِهِ ظُهُورَ النَّخْلِ وَ نَجَاتٍ لِقَوْمٍ عِدَّةٍ^۲ و دو آیت آخر كهف: قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِزَادًا

۲. اعراف: ۵۴، ۵۶

۱. در «د»: نحمده. مصباح المتهجد، ص ۲۰۲

تا آخر و سه^۱ آیت از اول وَالصَّافَّاتِ صَفًّا و از آخر آن: سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ تا آخر و سه آیت از الرحمن از آنجا که يَامُعْشَرَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ^۲ تا آخر آیت و آخر الحشر: لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ تا آخر سورت.

پس بگوی:

أُعِذُّ نَفْسِي وَ مَالِي وَ وَلَدِي وَ مَا رَزَقَنِي رَبِّي وَ كُلَّ مَا يَعْنِينِي أَمْرُهُ بِاللَّهِ
الْوَّاحِدِ الصَّمَدِ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ وَ بِرَبِّ الْفَلَقِ
تا آخر وَ بِرَبِّ النَّاسِ تا آخر.^۳

آنکه بگوی:

أُعِذُّ نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ مَالِي وَ وَلَدِي وَ مَا رَزَقَنِي رَبِّي وَ كُلَّ مَنْ يَعْنِينِي أَمْرُهُ
بِعِزَّةِ اللَّهِ وَ بِعَظَمَةِ اللَّهِ وَ قُدْرَةِ اللَّهِ وَ جَلَالِ اللَّهِ وَ كَمَالِ اللَّهِ وَ سُلْطَانِ
اللَّهِ وَ غُفْرَانِ اللَّهِ وَ مَنْ اللَّهِ وَ عَفْوِ اللَّهِ وَ حِلْمِ اللَّهِ وَ جَمْعِ اللَّهِ وَ رَسُولِ
اللَّهِ وَ أَهْلِ بَيْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مِنْ شَرِّ السَّامَةِ وَ الْهَامَةِ
وَ الْعَامَةِ وَ اللَّامَةِ وَ مِنْ شَرِّ طَوَارِقِ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ مِنْ شَرِّ كُلِّ دَابَّةٍ
رَبِّي أَنْتَ اخِذْ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ.
أُعِذُّ نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ وَلَدِي وَ مَنْ يَعْنِينِي أَمْرُهُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ
شَرِّ كُلِّ شَيْطَانٍ وَ هَامَةٍ وَ كُلِّ عَيْنٍ لَامَةٍ.^۴

و روایتست از صادق علیه السلام که گفت: پدرم علیه السلام چون از دعای بامداد فارغ شدی

بگفتی:

يَا مَنْ هُوَ أَقْرَبُ إِلَيَّ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ يَا مَنْ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَ قَلْبِهِ يَا مَنْ

۳. مصباح المتعجد، ص ۲۰۴

۲. الرحمن: ۳۳

۱. در «د» سه

۴. مصباح المتعجد، ص ۲۰۴ - ۲۰۵

هُوَ بِالْمُنْظَرِ الْأَعْلَى يَا مَنْ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ يَا أَجُودَ
مَنْ سُئِلَ يَا أَوْسَعَ مَنْ أُعْطِيَ يَا خَيْرَ مَدْعُوٍّ يَا أَفْضَلَ مُرْتَجَى يَا أَسْمَعَ
السَّمَاعِينَ وَيَا أَبْصَرَ النَّاطِرِينَ وَيَا أَسْرَعَ الْحَاسِبِينَ وَيَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ
وَيَا أَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَوْسِعْ عَلَيَّ فِي رِزْقِي
وَأَمْدُدْ لِي فِي عُمْرِي وَأَنْشُرْ عَلَيَّ مِنْ رَحْمَتِكَ وَاجْعَلْ لِي مِمَّنْ تَنْتَصِرُ بِهِ
لِدِينِكَ وَلَا تَسْتَبْدِلْ بِي غَيْرِي اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَكْفَلْتُمْ بِرِزْقِي وَرِزْقِ كُلِّ ذَابَةٍ
أَوْسِعْ عَلَيَّ وَ عَلَى عِيَالِي مِنْ رِزْقِكَ الْوَاسِعِ الْحَلَالِ وَ اكْفِنَا مِنَ الْفَقْرِ
مَرْحَبًا بِالْحَافِظِينَ.

پس بگوی:

وَ حَيَّاكُمَا اللَّهُ مِنْ كَاتِبَيْنِ أَكْتُبَا بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ رَحِمَكُمَا اللَّهُ إِنِّي
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ
رَسُولُهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ الْإِسْلَامَ كَمَا وَصَفَ وَأَنَّ الدِّينَ كَمَا شَرَعَ وَأَنَّ
الْكِتَابَ كَمَا أَنْزَلَ وَأَنَّ الْقَوْلَ كَمَا حَدَّثَ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ. اللَّهُمَّ
بَلِّغْ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ عَنِّي أَفْضَلَ التَّحِيَّةِ وَأَفْضَلَ السَّلَامِ أَصْبَحْتُ لِرَبِّي
خَامِدًا وَرَبِّي مُخْمُودٌ وَأَصْبَحْتُ لَا أُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا أَدْعُو مَعَ اللَّهِ
أَحَدًا وَلَا أَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ وَلِيًّا أَصْبَحْتُ عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا أَمْلِكُ إِلَّا مَا مَلَكَنِي
رَبِّي أَصْبَحْتُ لَا أَسْتَطِيعُ أَنْ أَسُوقَ إِلَى نَفْسِي خَيْرَ مَا أَرْجُوهُ وَلَا أَنْ
أَصْرِفَ عَنْهَا شَرًّا مَا أَخْذَرُ أَصْبَحْتُ مُرْتَهَنًا بِعَمَلِي أَصْبَحْتُ فَقِيرًا لَا أَحَدَ
أَفْقَرُ مِنِّي بِاللَّهِ أَصْبَحُ وَ بِاللَّهِ أُمْسِي وَ بِاللَّهِ أَحْيَى وَ بِاللَّهِ أَمُوتُ وَ إِلَيْهِ
النُّشُورُ.

و پیغمبر ﷺ پس از نماز بامداد بگفتی:

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ اَلْهَمِّ وَ اَلْحُزْنِ وَ اَلْعَجْزِ وَ اَلْكَسَلِ وَ اَلْبُخْلِ وَ اَلْجُبْنِ
وَ ضَلَعِ الدِّیْنِ وَ غَلْبَةِ الدِّجَالِ وَ بَوَارِ الْاَیَّامِ وَ اَلْغَفْلَةِ وَ الدَّلَّةِ «وَ اَلْفُتْرَةِ»
وَ اَلْقَسْوَةِ «وَ اَلْعِیْلَةِ» وَ الْمُسْكَنَةِ وَ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ نَفْسٍ لَا تَشْبَعُ وَ مِنْ قَلْبٍ
لَا یُخْشَعُ وَ مِنْ دُعَاءٍ لَا یُسْمَعُ وَ مِنْ صَلَوةٍ لَا تُرْفَعُ وَ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ اَمْرَةٍ
تُشِیْبُنِیْ قَبْلَ اَوْانِ مَشِیْبِیْ وَ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ وَلَدٍ یَكُوْنُ عَلَیَّ عَذَابًا وَ اَعُوْذُ
بِكَ مِنْ مَالٍ یَكُوْنُ عَلَیَّ عَذَابًا وَ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ صَاحِبٍ خَدِیْعَةٍ اِنْ رَأَى
حَسَنَةً دَفَنَهَا وَ اِنْ رَأَى سَیِّئَةً اَفْشَاهَا، اَللّٰهُمَّ لَا تَجْعَلَ لِفاَجِرٍ عِنْدِیْ یَدًا وَ لَا
مِنَّةً.

و روایتست از صادق علیه السلام که در استخاره گفت: چون نماز بامداد بکردی دستها
برابر روی بردار و بگوی:

اَللّٰهُمَّ تَعْلَمُ وَ لَا اَعْلَمُ وَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُیُوبِ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ اٰلِهِ وَ خِزْلِیْ
فِی جَمِیْعِ مَا عَزَمْتُ بِهِ مِنْ اُمُوْرٍ خِیَارَ بَرَکَةٍ وَ عَافِیَةٍ.

آنکه سجده کن و درو صد بار بگوی:
اَسْتَخِیْرُ اللهَ بِرَحْمَتِهِ اَسْتَقْدِرُ اللهَ فِی عَافِیَةٍ بِقُدْرَتِهِ.

پس کاری داری بکن که آن خیرت بود ترا در هر حال.
و از ادعیه سر است: گفت: یا محمد! هر که خواهد که سنت و فریضه وی قبول
کنند گو بگوی پس هر نماز فریضه یا سنت:

یا شَارِعًا لِمَلَأَتْکَتِهِ الدِّیْنَ اَلْقِیْمَ دِیْنًا رَاضِیًا بِهِ مِنْهُمْ لِنَفْسِهِ عِبَادَهُ وَ یا
خَالِقًا سَوِیِّ الْخَلِیْقَةِ مِنْ خَلْقِهِ لِلْاِبْتِلَاءِ^۱ بِدِیْنِهِ وَ یا مُسْتَخِصًّا مِنْ خَلْقِهِ
لِدِیْنِهِ رُسُلًا اِلَیْ مَنْ دُوْنَهُمْ وَ یا مُجَازِیْ اَهْلِ الدِّیْنِ بِمَا عَمِلُوا فِی الدِّیْنِ

وَأَجْعَلْنِي بِحَقِّ اسْمِكَ الَّذِي كُلُّ شَيْءٍ مِنَ الْخَيْرَاتِ مَنْسُوبٌ إِلَيْهِ مِنْ أَهْلِ دِينِكَ الْمُؤْتَرِينَ بِهِ بِالْإِزَامِهِمْ حُبَّهُ^۱ وَ تَفْرِيقِكَ قُلُوبَهُمْ لِلرَّغْبَةِ فِي آدَاءِ حَقِّكَ فِيهِ إِلَيْكَ لَا تَجْعَلْ بِحَقِّ اسْمِكَ الَّذِي فِيهِ تَفْصِيلُ الْأُمُورِ كُلِّهَا شَيْئًا سِوَى دِينِكَ عِنْدِي أَثِيرًا وَلَا إِلَى أَشَدِّ تَحَبُّبًا وَلَا بِي لِاصِّقًا «وَلَا أَنَا إِلَيْهِ مُنْقَطِعًا» وَ أَغْلِبْ بَالِي وَ هَوَايَ وَ سِرِيرَتِي وَ عَلَانِيَتِي وَ اسْفَعْ بِنَاصِيَتِي إِلَى كُلِّ مَا تَرَاهُ لَكَ رِضًا «مِنْ طَاعَتِكَ» فِي الدِّينِ.^۲

چون وی این بگوید فریضه‌ها و سنتها قبول کنم و وی را از عجب داران^۳ نگاه دارم و طاعت خود به وی دوست گردانم. یا محمد هر که خواهد از امت تو که نماز وی بردارند مضاعف گردانیده، گو بگوی پس از فریضه آخر همه چیزها دست بردارنده:

يَا مُبْدِي الْأَسْرَارِ وَ مُبَيِّنَ الْكَيْفَانِ وَ شَارِعَ الْأَحْكَامِ وَ ذَارِي الْأَنْعَامِ وَ خَالِقَ الْأَنْامِ وَ فَارِضَ الطَّاعَةِ وَ مُلْزِمَ الدِّينِ وَ مُوجِبَ التَّعَبُّدِ أَسْأَلُكَ بِحَقِّ تَرْكِيبَةِ كُلِّ صَلَوَاتٍ زَكَّيْتَهَا «وَبِحَقِّ مَنْ زَكَّيْتَهَا لَهُ» وَ بِحَقِّ مَنْ زَكَّيْتَهَا بِهِ أَنْ تَجْعَلَ صَلَوَاتِي هَذِهِ زَاكِيَةً مُتَقَبَّلَةً بِتَقَبُّلِكَ لَهَا وَ تَصْهِيرِكَ بِهَا دِينِي زَاكِيًا وَ إِهْلَامِكَ قَلْبِي حُسْنَ الْمُحَافَظَةِ عَلَيْهَا حَتَّى تَجْعَلَنِي مِنْ أَهْلِهَا الَّذِينَ ذَكَرْتَهُمْ بِالْخُشُوعِ فِيهَا أَنْتَ وَلِيُّ الْحَمْدِ كُلِّهِ فَلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ «فَلَكَ التَّهْلِيلُ كُلُّهُ بِكُلِّ تَهْلِيلٍ» فَلَكَ الْحَمْدُ كُلُّهُ بِكُلِّ حَمْدٍ أَنْتَ لَهُ وَلِيٌّ وَأَنْتَ وَلِيُّ التَّوْحِيدِ كُلِّهِ فَلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ فَلَكَ التَّوْحِيدُ كُلُّهُ بِكُلِّ تَوْحِيدٍ أَنْتَ لَهُ وَلِيٌّ فَلَكَ التَّهْلِيلُ كُلُّهُ بِكُلِّ تَهْلِيلٍ أَنْتَ لَهُ وَلِيٌّ وَأَنْتَ وَلِيُّ التَّسْبِيحِ كُلِّهِ فَلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ فَلَكَ التَّسْبِيحُ كُلُّهُ بِكُلِّ تَسْبِيحٍ أَنْتَ لَهُ وَلِيٌّ وَأَنْتَ وَلِيُّ التَّكْبِيرِ

۲. مصباح المتهجد، ص ۲۳۵، ۲۳۶

۱. در «م»: جنة تحمله

۳. شاید: عجب در آن!

كُلُّهُ فَلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ فَلَكَ التَّكْبِيرُ كُلُّهُ بِكُلِّ تَكْبِيرٍ أَنْتَ لَهُ وَلِيٌّ؛ رَبِّ عُدْ عَلَيَّ فِي صَلَوَاتِي هَذِهِ بِرَفْعِهَا زَاكِيَةً مُتَقَبَّلَةً إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ^۱

چون این بگوید نماز وی بردارم مضاعف گردانیده در لوح محفوظ.
یا محمد! هر که خواهد از امت تو که هیچ کس را بروی سلطنتی نبود و من وی را از شرّها کفایت کنم گو بگو:

يَا قَابِضًا عَلَى الْمُلْكِ لِمَا دُونَهُ وَمَانِعًا مِنْ دُونِهِ نَيْلَ كُلِّ شَيْءٍ مِنْ مُلْكِهِ يَا مُعِينٌ^۲ أَهْلَ التَّقْوَى بِإِمَاطَتِهِ الْأَذَى فِي جَمِيعِ الْأُمُورِ عَنْهُمْ لِأَتَجْعَلَ وَلَا يَتِي فِي الدِّينِ وَالْدُنْيَا إِلَى أَحَدٍ سِوَاكَ وَأَسْفَعُ بِنَوَاصِي أَهْلِ الْخَيْرِ كُلِّهِمْ إِلَيَّ حَتَّى أَنْالَ مِنْ خَيْرِهِمْ خَيْرَهُ وَكُنْ لِي عَلَيْهِمْ فِي ذَلِكَ مُعِينًا^۳ وَخُذْ لِي بِنَوَاصِي أَهْلِ الشَّرِّ كُلِّهِمْ وَكُنْ لِي مِنْهُمْ فِي ذَلِكَ حَافِظًا وَعَنِّي مُدَافِعًا وَ لِي مَانِعًا حَتَّى أَكُونَ أَمِنًا بِأَمَانِكَ لِي بِوَلَايَتِكَ لِي مِنْ شَرِّ مَنْ لَا يُؤْمِنُ شَرُّهُ إِلَّا بِأَمَانِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ^۴

یا محمد! هر که خواهد از امت تو که هیچ فتنه بدو نرسد نه در دین و نه در دنیا و دل وی را از طاعت و فرمانبرداری خود زائل نگردانم گو بگوی:

يَا مُزِيلَ قُلُوبِ الْمَخْلُوقِينَ مِنْ هَوَاهُمْ إِلَى هَوَاهُ وَ يَا قَاهِرَ أَفْنَدَةِ الْعِبَادِ لِإِمْضَاءِ قَضَائِهِ وَ نَفَازِ قَدَرِهِ «أَتَيْتَ لِي مِنْ قَضَائِكَ» وَ قَدَرِكَ فِي عَمَلِي وَ بَدَنِي وَ وَلَدَيَّ وَ أَهْلِي وَ مَالِي فِي لَوْحِ الْمَحْفُوظِ عِنْدَكَ بِحِفْظِكَ خَيْرَ قَضَاءٍ وَ خَيْرَ قَدَرٍ قَدَرْتَهُ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ يَا حَفِيزَ الْحَافِظِ بِحِفْظِهِ إِحْفَظْنِي بِالْحِفْظِ الَّذِي جَعَلْتَ مَنْ حَفِظْتَهُ بِهِ مُحْفُوظًا وَ صَيَّرْتُ شُؤُنِي كُلَّهَا بِمَشِيَّتِكَ فِي

۱. مصباح المتهجد، ص ۲۳۶

۲. در مصباح: مغنی

۳. در مصباح: منیعاً

۴. این بند از ادعیه سر در «د» نیامده است. مصباح المتهجد، ص ۲۳۷، ۲۳۸

الطَّاعَةِ مِنِّي لَكَ مُؤَاتِيَةً وَ حَبِّ حُبِّ مَا تُحِبُّ مِنْ مُحِبِّكَ إِلَيَّ فِي الدِّينِ وَ
الدُّنْيَا أَخِيْنِي عَلَى ذَلِكَ فِي الدُّنْيَا وَ تَوْفِّي عَلَيَّ فِي الْآخِرَةِ وَ اجْعَلْنِي مِنْ
أَهْلِهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ أَحَبِّتُ ذَلِكَ أَوْ كَرِهْتُ يَا رَحِيمُ.

آنکه قل هو الله أحد برخوان صد بار یا ده بار و بگوی:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ. و بگوی: أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَافِيَةَ. و بگوی:
أَسْتَجِيرُ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ. و بگوی: أَسْأَلُ اللَّهَ الْجَنَّةَ. و بگوی: أَسْأَلُ اللَّهَ
الْحُورَ الْعِينِ. و بگوی: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ. و بگوی: سُبْحَانَ
اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ. و بگوی: مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَ
لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. و بگوی: اللَّهُمَّ قَدْ رَضِيتُ
بِقَضَائِكَ وَ سَلَّمْتُ لِأَمْرِكَ، اللَّهُمَّ أَقْضِ لِي بِالْحُسْنِ وَ اكْفِنِي مَا أَمَّيْنِي.
و بگوی: اللَّهُمَّ أَوْسِعْ عَلَيَّ فِي رِزْقِي وَ أَمْدُدْ لِي فِي عُمْرِي وَ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي
وَ اجْعَلْنِي مِمَّنْ تَنْتَصِرُ بِهِ لِدِينِكَ.^۱ و بگوی: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مَا
شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. هر یک را صد بار

یا ده بار.

و بگوی پانزده^۲ بار:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ حَقًّا حَقًّا، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِيْمَانًا وَ صِدْقًا، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عِبُودِيَّةً
وَ رِقًّا.

و بگوی چندان که توانی:

سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَ بِحَمْدِهِ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَسْأَلُهُ مِنْ فَضْلِهِ الْعَظِيمِ که آن

۲. در «م»: یازده

۱. مصباح المتهجد، ص ۲۰۸، ۲۰۹

روزی را جمع کند.

ونزدیک بر آمدن آفتاب و فروشدن ده بار بگوی:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ
حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

پس بگوی ده بار نزد طلوع آفتاب و نزد غروب نیز:

أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ «مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ وَ» مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ
وَأَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ يَحْضُرُونِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ.

ده بار بگوی:

اللَّهُمَّ مَا أَصْبَحْتُ بِی مِنْ نِعْمَةٍ أَوْ عَافِيَةٍ فِي دِينٍ أَوْ دُنْيَا فَمِنْكَ وَحَدَّكَ
لَا شَرِيكَ لَكَ، لَكَ الْحَمْدُ وَ لَكَ الشُّكْرُ بِهَا عَلَيَّ حَتَّى تَرْضَى وَ بَعْدَ الرِّضَا.

ده بار انا أنزلناه و ده بار آية الكرسي برخوان و ده بار:

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ
الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلَّةِ
وَكَبْرُهُ تَكْبِيرًا

که آن بیماری و درویشی را ببرد. و ده بار بگوی:

اللَّهُمَّ يَسِّرْ لَنَا مَا خَافَ عُسْرَتَهُ وَ سَهِّلْ لَنَا مَا خَافَ حُزُونَتَهُ وَ نَفِّسْ عَنَّا
مَا خَافَ كُرْبَتَهُ وَ اكْشِفْ عَنَّا مَا خَافَ غَمَّهُ وَ أَصْرِفْ عَنَّا مَا خَافَ بَلِيَّتَهُ
يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

و ده بار بگوی:

اللَّهُمَّ لَا تَنْزِعْ مِنِّي صَالِحًا أَعْطَيْتَنِيهِ أَبَدًا وَ لَا تَرُدَّنِي فِي سُوءٍ اسْتَنْقَذْتَنِي مِنْهُ

أَبَدًا وَلَا تُشْمِتْ بِي عَدُوًّا وَلَا حَاسِدًا أَبَدًا وَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا.

و ده بار بگوی:

اَللّٰهُمَّ اقْذِفْ فِي قُلُوْبِ الْعِبَادِ مَحَبَّتِيْ وَ ضَمِّنِ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَيْنِ رِزْقِيْ وَ اَلْقِ الرُّعْبَ فِي قُلُوْبِ اَعْدَائِكَ مِنِّيْ وَ اَنْشُرْ رَحْمَتَكَ لِيْ وَ اَتِمِّمْ نِعْمَتَكَ عَلَيَّ وَ اجْعَلْهَا مَوْصُوْلَةً بِكَرَامَتِكَ اِيَّايَّ وَ اَوْزِعْنِيْ شُكْرَكَ وَ لَا تُنْسِنِيْ ذِكْرَكَ وَ اَوْجِبْ لِي الْمَزِيْدَ مِنْ لَدُنْكَ وَ لَا تَجْعَلْنِي مِنَ الْغٰفِلِيْنَ.

و ده بار بگوی:

اَللّٰهُمَّ بَارِكْ لِيْ فِيمَا اَعْطَيْتَنِيْ وَ بَارِكْ لِيْ فِيمَا رَزَقْتَنِيْ وَ زِدْنِيْ مِنْ فَضْلِكَ وَ اجْعَلْ لِي الْمَزِيْدَ مِنْ كَرَامَتِكَ.

و ده بار بگوی:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ الْاَوْصِيَاءِ الْمَرْضِيِّينَ بِاَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَ بَارِكْ عَلَيْهِمْ بِاَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِمْ وَ عَلٰی اَرْوَاحِهِمْ وَ اَجْسَادِهِمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

و ده بار بگوی:

لَا اِلٰهَ اِلَّا اللهُ وَ حُدَّهُ لَا شَرِيْكَ لَهُ اَحَدًا صَمَدًا لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ اِلٰهَا وَ اَحَدًا لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَ لَا وَلَدًا.

پس بگوی:

يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوْبِ وَ الْاَبْصَارِ ثَبِّتْ قَلْبِيْ عَلٰی دِيْنِكَ وَ لَا تُزِغْ قَلْبِيْ بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنِيْ وَ هَبْ لِيْ مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ وَ اَجِرْنِيْ مِنَ النَّارِ

بِرَحْمَتِكَ. اَللّٰهُمَّ اَمُدُّ لِيْ فِيْ عُمْرِيْ وَ اَوْسِعْ عَلَيَّ فِيْ رِزْقِيْ وَ اَنْشُرْ عَلَيَّ
رَحْمَتَكَ وَ اِنْ كُنْتُ فِيْ اَمِّ الْكِتَابِ شَقِيًّا فَاجْعَلْنِيْ سَعِيْدًا فَاِنَّكَ تَمَحُّوْ مَا تَشَاءُ
وَ تُثَبِّتُ وَ عِنْدَهُ اُمُّ الْكِتَابِ.

پس بگو:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ تَبَارَكَ اَللّٰهُ اَحْسَنُ
الْخٰلِقِيْنَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيْمِ.

پس بگو:

اَللّٰهُمَّ اَعْطِنِيْ الَّذِيْ اُحِبُّ وَ اجْعَلْهُ خَيْرًا لِّيْ، اَللّٰهُمَّ مَا نَسِيتُ فَلَا اَنْسِيْ
ذِكْرَكَ وَ مَا فَقَدْتُ فَلَا اَفْقِدُ عَوْنَكَ وَ مَا يَغِيْبُ عَنِّيْ مِنْ شَيْءٍ فَلَا يَغِيْبُ عَنِّيْ
حِفْظُكَ. اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ فُجَاةٍ نَقَمْتِكَ وَ زَوَالِ نِعْمَتِكَ وَ مِنْ تَحْوِيلِ
عَافِيَّتِكَ وَ مِنْ جَمِيْعِ سَخَطِكَ وَ غَضَبِكَ.

آنگه سجده شکر کن و بگو:

يَا مُاجِدُ يَا جَوَادُ يَا حَيُّ حِيْنَ لَا حَيَّ يَا فَرْدُ يَا مُتَقَرِّدًا بِالْوَحْدَانِيَّةِ يَا مَنْ
لَا تَشْتَبِيْهِ عَلَيْهِ الْاَصْوَاتُ يَا مَنْ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ اَللُّغَاتُ يَا مَنْ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ
كُلُّ اُنْثَى وَ مَا تَغِيْضُ الْاَرْحَامُ وَ مَا تَزْدَادُ، يَا مَنْ يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْاَعْيُنِ وَ مَا
تُخْفِي الصُّدُوْرُ وَ يَا مَنْ هُوَ اَعْلَمُ بِسِرِّيْرِ مَنِّيْ بِهَا يَا مَالِكَ الْاَشْيَاءِ قَبْلَ
تَكْوِيْنِهَا اَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ اَلْمَكْنُوْنِ الْمَخْزُوْنِ الْحَيِّ الْقَيُّوْمِ الَّذِيْ هُوَ نُوْرٌ مِنْ
نُّوْرِ. اَسْأَلُكَ بِنُوْرِكَ السَّاطِعِ فِي الظُّلُمَاتِ وَ سُلْطَانِكَ الْغَالِبِ وَ مُلْكِكَ
الْقَاهِرِ لِمَنْ دُوْنَكَ وَ يَقْدَرَتِكَ اَلَّتِيْ بِهَا يَذِلُّ كُلُّ شَيْءٍ وَ بِرَحْمَتِكَ اَلَّتِيْ وَسِعَتْ

كُلَّ شَيْءٍ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ أَنْ تُعِيدَنِي
مِنْ جَمِيعِ مُضِلَّاتِ الْفِتَنِ وَ مِنْ شَرِّ مَا يَخَافُهُ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِكَ إِنَّكَ سَمِيعُ
الدُّعَاءِ وَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ.

و چون از مسجد بیرون آیی بگوی:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ اَللّٰهُمَّ اِنِّي صَلَّيْتُ مَا افْتَرَضْتَ وَ فَعَلْتُ مَا
اِلَيْهِ نَدَبْتُ وَ دَعَوْتُ كَمَا اَمَرْتَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْجِزْ لِيْ مَا
ضَمَنْتَ وَ اسْتَجِبْ لِيْ كَمَا وَعَدْتَ سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَ
سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ
مُحَمَّدٍ وَ افْتَحْ لِيْ اَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَ فَضْلِكَ وَ اغْلِقْ عَنِّيْ اَبْوَابَ مَعْصِيَتِكَ وَ
سَخَطِكَ.

و روایت کرده‌اند از پیغمبر ﷺ که گفت: هر که در مصلی بنشیند پس از نماز
بامداد تا که آفتاب برآید، خدای تعالی وی را از آتش دوزخ بیوشاند. و صادق علیه السلام
گفت: خواب بامداد شوم است، روزی را براند و رنگ را زرد کند و زشت گرداند
و از حال بگرداند و آن خواب مشؤومان بود و خدای تعالی روزی‌ها از وقت
برآمدن صبح تا وقت برآمدن آفتاب قسمت کند، از آن خفتن حذر کنید. و امام
رضا علیه السلام گفت: در این آیه **فَالْمُقْسِمَاتِ** امرأ فرشتگانی باشند که روزی فرزند آدم قسمت
می‌کنند از برآمدن صبح تا وقت برآمدن آفتاب، هر که در میان این دو وقت بخسبد
از روزی خود خفته باشد.

فصل بیست و یکم در دعای عشرات

روایتست از باقر علیه السلام از پدرش از جدش از امیرالمؤمنین علیه السلام که پسر خود حسن
را علیه السلام گفت: چون این دعا بخوانی هزار هزار فرشته بدو مشغول شوند. هر فرشته را

هزار هزار دبیر تیز قلم باشند و موکل کنند بر استغفار خواستن از برای تو. و هزار هزار فرشته را هر فرشته را قوت هزار هزار سخن‌گوی تیز زبان بدهند و از برای تو در سرای سلام خانه بنا کنند که تو درو از همسایگان خداوند خود باشی. و از برای تو در فردوس هزار هزار خانه بنا کنند درو صد کوشک، و در آنجا همسایه جد خود باشی، برای تو در جنات عدن هزار هزار شهر بنا کنند و تو را از گور برانگیزند و با تو بود کتابی سخن‌گوی، همی گوید ای فلان! اینک به تو هیچ راه نیست فزع و ترس را و نه لرزه صراط را و نه عذاب دوزخ را و نه عذاب گور را، و هیچ دعایی نگوئی الا که هم در روز اجابت کنند و آن دعا مستجاب شود در هر نوع که بود و جز شهید نمیری و تازنده باشی نیک بخت باشی و هرگز ترس و درویشی به تو نرسد و نه بلا و نه دیوانگی. و بنویسند برای تو هر روزی به عدد هر پری و آدمی به هر نفسی هزار هزار حسنه، و سیئه محو کنند؛ و بردارند برای تو هزار هزار درجه و آمرزش خواهند برای تو حاملان عرش و کروبیان تا پیش حضرت رب العزه باشی. و هیچ نخواهی از برای خود و غیر خود در کار دنیا و آخرت الا که آن را روا کند خدای تعالی و مخوان این دعا را الا بر وضو و روی فرا قبله. روایت است از رسول خدا ﷺ که هیچ فرشته مقرب و پیغمبر مرسل و بنده صالح دعا نکند فاضلتر از این دعا و دعا این است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ بِهِ الْمُتَوَكِّلُ
مَرْحَبًا بِمَلَائِكَةِ اللَّهِ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ الْمُرْسَلِينَ وَ أُمَّةِ الْهُدَى أَجْمَعِينَ وَ
سُلَالَةِ رَسُولِ اللَّهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ، مَرْحَبًا بِالمُؤَكَّلِينَ بِي مِنَ الرُّقَبَاءِ
وَ الْحَفَظَةِ مِنَ النَّوْمِ وَ الْيَقَظَةِ اسْتَظْهَارًا مِنَ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى الْحُجَّةِ عَلَى
مَنْهَجِ لِي مِنْ سَبِيلِ النِّجَاةِ وَ طَرِيقِ الْحُجَّةِ^۱ مِنْ غَيْرِ حَاجَةٍ بِهِ إِلَى إِحْصَاءِ
الْمُحْصِينَ وَ مَعْرِفَةِ الْعَادِّينَ لِسَابِقِ عِلْمِهِ وَ كَافَّةِ خَلْقِهِ بِاللَّفْظِ الْمَلْفُوظِ وَ

الْلَّحْظِ الْمَلْحُوظِ فِي اللُّوحِ الْمَحْفُوظِ وَ الْكِتَابِ الْمَكْتُونِ وَ الْإِمَامِ الْمُبِينِ
الَّذِي لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَ لَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا لَا يَمْسُهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ تَنْزِيلٌ
مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ، «اُكْتُبْنَا مِنِّي رَحِمَكُمَا اللَّهُ» شَهَادَةٌ
مَنْ أَخْلَصَ الْقَوْلَ وَ أَحْكَمَ الْفِعْلَ وَ أَحْرَزَ الْفَضْلَ وَ اخْتَارَ الْحِظَّ وَ اعْتَزَلَ
الشَّكَّ وَ عَرَفَ الْحَقَّ وَ أَنْكَرَ الْبَاطِلَ وَ قَبِلَ الصَّوَابَ وَ صَدَّقَ الْكِتَابَ وَ
خَالَفَ الْيَقِينَ أَنِّي أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ
مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ أَرْسَلَهُ بِالْهُدَى وَ دِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ
وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ. وَ أَشْهَدُ أَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ وَ أَنَّ الْبَعْثَ حَقٌّ وَ أَنَّ
الْحِسَابَ حَقٌّ وَ الْمِيزَانَ حَقٌّ وَ أَنَّ الْجَنَّةَ وَ النَّارَ حَقٌّ وَ أَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا
رَيْبَ فِيهَا وَ أَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ وَ أَشْهَدُ أَنَّ صَلَوَاتِي وَ نُسُكِي وَ
مَحْيَايَ وَ مَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ بِذَلِكَ أُمِرْتُ وَ أَنَا أَوَّلُ
الْمُسْلِمِينَ.

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ
وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ سُبْحَانَ اللَّهِ انَاءَ اللَّيْلِ وَ
أَطْرَافِ النَّهَارِ، سُبْحَانَ اللَّهِ بِالْغَدُوِّ وَ الْأَصَالِ سُبْحَانَ اللَّهِ بِالْعِشِيِّ وَ
الْإِبْكَارِ سُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَ حِينَ تُصْبِحُونَ. وَ لَهُ الْحَمْدُ فِي
السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ عَشِيًّا وَ حِينَ تُظْهِرُونَ. يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَ
يُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَ كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ.
سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَ سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. سُبْحَانَ اللَّهِ

الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ كَمَا يُحِبُّ رَبِّي وَ يَرْضَى وَ يَنْبَغِي لِعِزِّ سُلْطَانِهِ وَ جَلَالِ وَجْهِهِ. سُبْحَانَ ذِي الْمَلِكِ وَ الْمَلَكُوتِ، سُبْحَانَ ذِي الْعِزَّةِ وَ الْجَبَرُوتِ، سُبْحَانَ ذِي الْكِبَرِيَاءِ وَ الْعَظَمَةِ الْمَلِكِ الْحَقِّ الْمُبِينِ الْمُهَيِّمِ الْقُدُّوسِ، سُبْحَانَ اللَّهِ الْمَلِكِ الَّذِي لَا يَمُوتُ، سُبْحَانَ اللَّهِ الْمَلِكِ الْحَيِّ الْقُدُّوسِ، سُبْحَانَ الْقَائِمِ الدَّائِمِ، سُبْحَانَ الدَّائِمِ الْقَائِمِ، سُبْحَانَ رَبِّي الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ، سُبْحَانَ رَبِّي الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ، «سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ» سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى، سُبْحَانَ اللَّهِ سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّنَا وَ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَ الرُّوحِ، سُبْحَانَ الدَّائِمِ غَيْرِ الْغَافِلِ، سُبْحَانَ الْعَالِمِ بَغَيْرِ تَعْلِيمٍ، سُبْحَانَ خَالِقِ مَا يُرَى وَ مَا لَا يُرَى، سُبْحَانَ الَّذِي لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَ هُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَ هُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَصْبَحْتُ مِنْكَ فِي نِعْمَةٍ وَ خَيْرٍ وَ بَرَكَاتٍ وَ عَافِيَةٍ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَتِمِّمْ عَلَيَّ نِعْمَتَكَ وَ فَضْلَكَ وَ كَرَامَتَكَ وَ خَيْرَكَ وَ بَرَكَاتَكَ وَ عَافِيَتَكَ بِنَجَاةٍ مِنَ النَّارِ وَ ارْزُقْنِي شُكْرَكَ وَ ذِكْرَكَ وَ عَافِيَتَكَ وَ فَضْلَكَ وَ كَرَامَتَكَ أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي. اللَّهُمَّ إِنِّي بِنُورِكَ أَهْتَدَيْتُ وَ بِفَضْلِكَ أَسْتَعِينُ وَ بِنِعْمَتِكَ أَصْبَحْتُ وَ أَمْسَيْتُ.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَصْبَحْتُ أَشْهَدُكَ وَ كَفَى بِكَ شَهِيدًا وَ أَشْهَدُ مَلَائِكَتَكَ وَ أَنْبِيََاءَكَ وَ رُسُلَكَ وَ حَمَلَةَ عَرْشِكَ وَ سُكَّانَ سَمَوَاتِكَ وَ أَرْضِيكَ وَ جَمِيعَ خَلْقِكَ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَ خَدَّكَ لَا شَرِيكَ لَكَ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَ رَسُولُكَ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ تُحْيِي وَ تُمِيتُ وَ تُمِيتُ وَ تُحْيِي وَ أَنْتَ حَيٌّ لَا تَمُوتُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَ أَنَّ النَّارَ حَقٌّ وَ أَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَ أَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ وَ أَشْهَدُ أَنَّ الدِّينَ كَمَا شَرَعْتَ وَ أَنَّ الْإِسْلَامَ كَمَا وَصَفْتَ وَ الْقَوْلَ كَمَا حَدَّثْتَ وَ

الْكِتَابَ كَمَا أَنْزَلْتَ وَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْحَقُّ الْمُبِينُ. وَ أَشْهَدُ
أَنَّ مُحَمَّدًا صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَ إِلَهَ عَبْدُكَ وَ رَسُولُكَ وَ أَنَّ آدَمَ وَ إِدْرِيسَ وَ
نُوحًا وَ هُودًا وَ ضَالِحًا وَ شُعَيْبًا وَ إِبْرَاهِيمَ وَ لُوطًا وَ إِسْمَاعِيلَ وَ أَيُّوبَ وَ
آلِيسَعَ وَ ذَا الْكِفْلِ وَ دَاوُدَ وَ سُلَيْمَانَ وَ زَكَرِيَّا وَ يَحْيَى وَ إِسْحَاقَ وَ
يَعْقُوبَ وَ الْأَسْبَاطَ وَ يُونسَ وَ مُوسَى وَ هَارُونَ وَ عِيسَى وَ مُحَمَّدًا صَلَوَاتُ
اللَّهِ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ أَنْبِيَائُكَ وَ رُسُلُكَ.

وَ أَشْهَدُ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ حَقًّا وَ أَنَّ الْأَئِمَّةَ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ
وُلْدِهِ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ وَ جَعْفَرَ بْنَ
مُحَمَّدٍ وَ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ وَ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ وَ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ
وَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ وَ الْأِمَامَ مِنْ وَلَدِ الْحَسَنِ الْخَلْفُ الصَّالِحُ الصَّادِقُ وَ
الْحُجَّةُ الْقَائِمُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ الْأَئِمَّةُ الْقَادَةُ
الْهُدَاةُ الْمَهْدِيُّونَ غَيْرُ الضَّالِّينَ وَ لَا الْمُضِلِّينَ وَ أَنَّهُمْ أَوْلِيَاءُكَ الْمُصْطَفُونَ وَ
حِزْبُكَ الْغَالِبُونَ وَ صَفْوَتُكَ وَ خَيْرَتُكَ مِنْ خَلْقِكَ وَ نَجَبَاؤُكَ الَّذِينَ
أَنْتَ جَبْتَهُمْ لِدِينِكَ وَ أَمْتَحَنْتَهُمْ لَوْلَايَتِكَ وَ اخْتَصَصْتَهُمْ مِنْ خَلْقِكَ
وَ اصْطَفَيْتَهُمْ عَلَى عِبَادِكَ وَ جَعَلْتَهُمْ حُجَّةً عَلَى خَلْقِكَ مِنَ الْعَالَمِينَ صَلَوَاتُكَ
عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ وَ السَّلَامُ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

اللَّهُمَّ اكْتُبْ لِي هَذِهِ الشَّهَادَةَ عِنْدَكَ حَتَّى تُلْقِنِيهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ أَنْتَ عَنِّي
رَاضٍ إِنَّكَ عَلَى مَا تَشَاءُ قَدِيرٌ. اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا يَصْعَدُ أَوَّلُهُ وَ لَا يَنْقُذُ
آخِرُهُ. اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا يَضَعُ لَهُ السَّمَاءُ كَنَفَهَا وَ تُسَبِّحُ لَهُ الْأَرْضُ وَ
مَنْ عَلَيْهَا.

اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا أَشْرَقَتْ بِهِ أَرْضُكَ وَ انْفَتَحَتْ أَبْوَابُ سَمَوَاتِكَ
وَ اهْتَزَّتْ لَهُ عَرْشُكَ كَأَفْضَلِ مَا حَمِدَكَ بِهِ الْحَامِدُونَ وَ فَوْقَ مَا يَحْمَدُكَ بِهِ

عِبَادُكَ الْمُؤْمِنُونَ، اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَصْبَحْتُ مِنْكَ فِيْ نِعْمَةٍ وَ عَافِيَةٍ فَاتِّمِّمْ عَلَيَّ نِعْمَتَكَ وَ عَافِيَتَكَ وَ ارْزُقْنِيْ شُكْرَكَ، اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا يَصْعَدُ وَ لَا يَنْقُذُ يَزِيْدُ وَ لَا يَبْيِذُ، اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا سَرْمَدًا مَدَدًا لَا انْقِطَاعَ لَهُ وَ لَا نَفَادَ لَهُ اَبَدًا وَ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا يَنْبَغِيْ لَكَ وَ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا يَنْتَهِيْ اِلَيْكَ وَ لَكَ الْحَمْدُ عَلَيَّ وَ مَعِيَ وَ فِيَّ وَ قَبْلِيْ وَ بَعْدِي وَ اَمَامِيْ وَ فَوْقِيْ وَ تَحْتِيْ وَ وَرَائِيْ وَ لَدَيَّ وَ اِذَا اَصْبَحْتُ وَ اَمْسَيْتُ وَ اِذَا مَا مِتُّ وَ اُقْبِرْتُ وَ بَقِيتُ فَرْدًا وَ حَيْدًا ثُمَّ فَنَيْتُ «وَ لَكَ الْحَمْدُ اِذَا نُشِرْتُ وَ بُعِثْتُ» يَا مَوْلَايَ.

اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ وَ الشُّكْرُ بِجَمِيعِ مَحَامِدِكَ كُلِّهَا عَلَيَّ جَمِيعِ نِعَائِكَ كُلِّهَا عَدَدَ مَا اَحْصَى كِتَابُكَ حَتَّى يَنْتَهِيَ الْحَمْدُ اِلَى مَا تُحِبُّ رَبَّنَا وَ تَرْضَى. اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَيَّ كُلِّ عِزٍّ سَاكِنٍ وَ ضَارِبٍ وَ لَكَ الْحَمْدُ عَلَيَّ كُلِّ اَكْلَةٍ وَ شَرْبَةٍ وَ بَطْشَةٍ وَ قَبْضَةٍ وَ بَسْطَةٍ وَ حَرَكَةٍ وَ نَوْمَةٍ وَ يَقْظَةٍ وَ لَحْظَةٍ وَ طَرْفَةٍ وَ نَفْسٍ وَ عَلَى مَوْضِعِ كُلِّ شَعْرَةٍ وَ عَلَى كُلِّ خَالٍ.

اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ كُلُّهُ وَ لَكَ اَلْمُنُّ كُلُّهُ وَ بِيَدِكَ الْخَيْرُ كُلُّهُ وَ لَكَ الْجُودُ كُلُّهُ وَ لَكَ الْمَجْدُ كُلُّهُ وَ لَكَ الْفَخْرُ كُلُّهُ وَ اِلَيْكَ يَرْجِعُ الْاَمْرُ كُلُّهُ عَلَانِيَتُهُ وَ سِرُّهُ «اَنْتَ مُنْتَهَى رَغْبَةِ الرَّاغِبِينَ كُلِّهِمْ» وَ اَنْتَ مُنْتَهَى الشَّأْنِ كُلِّهِ. اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ خَالِدًا مَعَ خُلُودِكَ وَ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا لَا مُنْتَهَى لَهُ دُونَ عِلْمِكَ وَ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا لَا اَمَدَ لَهُ دُونَ مَشِيَّتِكَ وَ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا لَا اَجْرَ لِقَائِلِهِ اِلَّا رِضَاكَ. اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَيَّ حِلْمِكَ بَعْدَ عِلْمِكَ وَ لَكَ الْحَمْدُ عَلَيَّ عَفْوِكَ بَعْدَ قُدْرَتِكَ.

اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ بِاعِثِ الْحَمْدِ وَ لَكَ الْحَمْدُ وَارِثِ الْحَمْدِ وَ لَكَ الْحَمْدُ بَدِيعِ

الْحَمْدُ وَ لَكَ الْحَمْدُ مُنْتَهَى الْحَمْدِ وَ لَكَ الْحَمْدُ مُبْتَدِعَ الْحَمْدِ وَ لَكَ الْحَمْدُ مُشْتَرِي الْحَمْدِ وَ لَكَ الْحَمْدُ وَلِيَّ الْحَمْدِ وَ لَكَ الْحَمْدُ قَدِيمَ الْحَمْدِ وَ لَكَ الْحَمْدُ صَادِقَ الْوَعْدِ وَ فِي الْعَهْدِ عَزِيزَ الْجُنْدِ قَدِيمَ الْمَجْدِ. اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ رَفِيعَ الدَّرَجَاتِ مُجِيبَ الدَّعَوَاتِ مُنْزِلَ الْاَيَاتِ مِنْ فَوْقِ سَبْعِ سَمَوَاتٍ عَظِيمَ الْبَرَكَاتِ مُخْرِجَ الثُّورِ مِنَ الظُّلُمَاتِ وَ مُخْرِجَ مَنْ فِي الظُّلُمَاتِ اِلَى الثُّورِ وَ مُبَدِّلَ السَّيِّئَاتِ حَسَنَاتٍ وَ جَاعِلَ الْحَسَنَاتِ دَرَجَاتٍ.

اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ غَافِرَ الذَّنْبِ قَابِلَ التَّوْبِ شَدِيدَ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ اِلَيْكَ الْمَصِيرُ. اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ فِي اللَّيْلِ اِذَا يَغْشَى وَ لَكَ الْحَمْدُ فِي النَّهَارِ اِذَا تَجَلَّى وَ لَكَ الْحَمْدُ فِي الْمَلَأِ الْاَعْلَى وَ لَكَ الْحَمْدُ فِي الْاٰخِرَةِ وَ الْاَوَّلَى وَ لَكَ الْحَمْدُ عَدَدَ كُلِّ نَجْمٍ وَ مَلَكٍ فِي السَّمَاءِ وَ لَكَ الْحَمْدُ عَدَدَ كُلِّ قَطْرَةٍ نَزَلَتْ «مِنْ السَّمَاءِ وَ لَكَ الْحَمْدُ عَدَدَ كُلِّ قَطْرَةٍ تَنْزِلُ» اِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ لَكَ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَ اِلَيْكَ الْمَصِيرُ وَ الْمَأْوَى.

اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَدَدَ كُلِّ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ وَ الْاَرْضَيْنِ وَ لَكَ الْحَمْدُ عَدَدَ كُلِّ قَطْرَةٍ فِي الْبَحَارِ وَ الْعَيُونِ وَ الْاَوْدِيَةِ وَ الْاَنْهَارِ وَ لَكَ الْحَمْدُ عَدَدَ كُلِّ وَرَقٍ فِي الشَّجَرِ وَ النَّبَاتِ وَ عَدَدَ الرَّمْلِ وَ الْحَصَى وَ النَّوَى وَ الثَّرَى وَ الشَّعْرِ وَ الْوَبَرِ وَ الشَّفَعِ وَ الْوَتْرِ وَ عَدَدَ الْجِنَّ وَ الْاِنْسِ وَ الْبَهَائِمِ وَ الْوُحُوشِ وَ الطَّيْرِ وَ السَّبَاعِ وَ الْهَوَامِّ وَ الْاَنْعَامِ وَ عَدَدَ كُلِّ رَطْبٍ وَ يَابِسٍ وَ لَكَ الْحَمْدُ عَدَدَ مَا جَوْفَ الْاَرْضَيْنِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَ لَكَ الْحَمْدُ عَدَدَ مَا عَلَى ظَهْرِهَا وَ لَكَ الْحَمْدُ زِنَةَ ذَلِكَ كُلِّهِ وَ لَكَ الْحَمْدُ مِكْيَالَ ذَلِكَ كُلِّهِ وَ اَضْعَافَ ذَلِكَ كُلِّهِ حَتَّى يَبْلُغَ ذَلِكَ كُلُّهُ اَضْعَافَ مَا حَمِدَكَ بِهِ الْخَامِدُونَ وَ سَبَّحَكَ بِهِ الْمُسَبِّحُونَ وَ هَلَّلَكَ بِهِ الْمُهَلِّلُونَ وَ كَبَّرَكَ بِهِ الْمُكَبِّرُونَ وَ مَجَّدَكَ بِهِ الْمُمَجِّدُونَ وَ اسْتَغْفَرَكَ بِهِ الْمُسْتَغْفِرُونَ وَ دَعَاكَ بِهِ الدَّاعُونَ وَ سَأَلَكَ بِهِ

اَلْسَّائِلُونَ وَ لَكَ اَلْحَمْدُ عَدَدَ مَا اَخْصَى كِتَابُكَ وَ اَحَاطَ بِهِ عِلْمُكَ وَ لَكَ
اَلْحَمْدُ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا دَائِمًا مُبَارَكًا فِيهِ اَبَدًا كَمَا تُحِبُّ رَبَّنَا وَ تَرْضَى وَ كَمَا
يَنْبَغِي لِكَرَمِ وَجْهِكَ وَ عِزِّ جَلَالِكَ وَ مِثْلَ ذَلِكَ كُلَّهُ وَ اَضْعَافَهُ. اَسْتَغْفِرُ اللهَ
الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَ اَسْأَلُهُ التَّوْبَةَ وَ اَرْجُو رَحْمَتَهُ وَ اَخْشَى
عَذَابَهُ وَ اَطْمَئِنُّ إِلَى مَا دَعَا إِلَيْهِ وَ سَكَنَ قَلْبِي إِلَيْهِ وَ إِنَّهُ لَا يُعَذِّبُ
الْمُسْتَغْفِرِينَ وَ لَا يَقْطَعُ رَجَاءَ الْمُؤْمِنِينَ، اَسْتَغْفِرُ اللهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَ اَسْأَلُهُ التَّوْبَةَ عَنْ كُلِّ ذَنْبٍ اَذْنَبْتُهُ وَ مِنْ كُلِّ خَطِيئَةٍ
اَرْتَكَبْتُهَا وَ مِنْ كُلِّ سَيِّئَةٍ عَمِلْتُهَا.

پس ده بار بگوی:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ وَ هُوَ اللَّطِيفُ
الْخَبِيرُ.

و بگوی:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ
يُمِيتُ وَ يُحْيِي وَ هُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

و بگوی:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ
إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

و بگوی:

اَسْتَغْفِرُ اللهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَ اَتُوبُ إِلَيْهِ.

و بگوی:

يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ.

و بگوی:

اَللّٰهُمَّ اَغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَا وَ وَسِّعْ عَلَيْنَا اَرْزَاقَنَا وَ طَيِّبْ لَنَا كَسْبَنَا وَ اَنْفَعْنَا بِمَا
قَسَمْتَ لَنَا لَا إِلَهَ إِلَّا اَللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي
وَ يُمِيتُ وَ يُمِيتُ وَ يُحْيِي بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ.

و بگوی:

اَسْتَغْفِرُ اللهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّوْمُ ذُو الْجَلَالِ وَ الْاِكْرَامِ وَ اَسْأَلُهُ
التَّوْبَةَ.

و بگوی: يَا اَللّٰهُ. و بگوی: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللّٰهِ. و بگوی: تَوَكَّلْتُ عَلَى
اَللّٰهِ. و بگوی: حَسْبِيَ اَللّٰهُ و بگوی: الْحَمْدُ لِلّٰهِ. و بگوی: مَا شَاءَ اَللّٰهُ.
و بگوی: يَا رَحْمَنُ. و بگوی: يَا رَحِيْمُ. و بگوی: يَا اَللّٰهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ.
و بگوی: يَا بَدِيْعَ السَّمٰوٰتِ وَ الْأَرْضِ. و بگوی: يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْاِكْرَامِ. و
بگوی: يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ. و بگوی: يَا كَرِيْمُ. و بگوی: يَا سَيِّدَاهُ. و بگوی: يَا
رَجَاءَهُ. و بگوی: يَا غِيَاثَهُ. و بگوی: يَا رَبَّاهُ. و بگوی: يَا حَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
يَا مَنَّانُ. و بگوی: يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا مَنَّانُ. و بگوی: بِسْمِ اَللّٰهِ الرَّحْمٰنِ
الرَّحِيْمِ. و بگوی: اَسْأَلُ اَللّٰهَ الْجَنَّةَ. و بگوی: اَسْتَجِيْرُ بِاللّٰهِ مِنَ النَّارِ.
و بگوی: لَا إِلَهَ إِلَّا اَللّٰهُ اَلْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِيْنُ. و بگوی: صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِهِ
الطَّيِّبِيْنَ. و بگوی: شُكْرًا و بگوی: يَا رَوْوْفُ يَا رَحِيْمُ. و بگوی: يَا رَبِّيْ يَا
سَيِّدِيْ. و بگوی: يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ. و بگوی: لَعَنَ اَللّٰهُ ظَالِمِيْ اِلِ مُحَمَّدٍ مِنَ
الْاَوَّلِيْنَ وَ الْاٰخِرِيْنَ. و بگوی: اَللّٰهُمَّ اَفْعَلْ بِيْ مَا أَنْتَ اٰهْلُهُ. و بگوی: آمِيْنَ.
و بگوی: اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اِلِ مُحَمَّدٍ.

و ده بار بگوئ:

اَللّٰهُمَّ اصْنَعْ بِيْ مَا اَنْتَ اَهْلُهُ وَ لَا تَصْنَعْ بِيْ مَا اَنَا اَهْلُهُ فَاِنَّكَ اَهْلُ التَّقْوٰى
وَ اَهْلُ الْمَغْفِرَةِ وَ اَنَا اَهْلُ الذُّنُوْبِ وَ الْخَطَايَا فَارْحَمْنِيْ يَا مَوْلَايْ وَ اَنْتَ
اَرْحَمُ الرَّاحِمِيْنَ.

و بگوئ:

لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيْمِ تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الَّذِيْ لَا يَمُوْتُ
وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيْكٌ فِي الْمَلِكِ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ
وَلِيٌّ مِنَ الدُّلِّ وَ كَبْرُهُ تَكْبِيْرًا.

هر يك از اين كلمات را ده بار بگويد.

دعاى ديگر بامداد

امام على نقى عليه السلام گفت: هيچ كس نخواند اين دعا را هر بامداد الا كه وى در آن
روز هفتاد حاجت از حاجتهاى دنيا و آخرت رواكند و من هر بامدادى بگويم و از
شیطان و سلطان نترسم و دعا اينست:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ يَا كَبِيْرَ كُلِّ كَبِيْرٍ يَا مَنْ لَا شَرِيْكَ لَهُ وَ لَا وَزِيْرَ،
يَا خَالِقَ الشَّمْسِ وَ الْقَمَرِ الْمُنِيْرِ، يَا عِصْمَةَ الْخَائِفِ الْمُسْتَجِيْرِ، يَا مُطْلَقَ
الْمُكْبَلِ الْاَسِيْرِ، يَا رَازِقَ الطِّفْلِ الصَّغِيْرِ، يَا جَابِرَ الْعَظَمِ الْكَبِيْرِ، يَا رَاحِمَ
الشَّيْخِ الْكَبِيْرِ، يَا نُوْرَ النُّوْرِ يَا مُدَبِّرَ الْأُمُوْرِ، يَا بَاعِثَ مَنْ فِي الْقُبُوْرِ، يَا
شَافِيَ الصُّدُوْرِ، يَا جَاعِلَ الظِّلِّ وَ الْحَرُوْرِ يَا عَالِمًا بِذَاتِ الصُّدُوْرِ، يَا مُنْزِلَ
الْكِتَابِ وَ النُّوْرِ وَ الْفُرْقَانِ وَ الزَّبُوْرِ، يَا مَنْ يُسَبِّحُ لَهُ الْمَلٰٓئِكَةُ بِالْأَبْكَارِ وَ
الظُّهُوْرِ يَا دَائِمَ الثَّبَاتِ يَا مُخْرِجَ الثَّبَاتِ بِالْغُدُوِّ وَ الْأَصَالِ، يَا مُحْيِيَّ

الْأَمْوَاتِ يَا مُنْشِئَ الْعِظَامِ الدَّارِسَاتِ، يَا سَامِعَ الصَّوْتِ يَا سَابِقَ الْفَوْتِ
 يَا كَاسِيَ الْعِظَامِ الْبَالِيَةِ بَعْدَ الْمَوْتِ يَا مَنْ لَا يَشْغَلُهُ شُغْلٌ عَنْ شُغْلٍ، يَا مَنْ
 لَا يَتَغَيَّرُ مِنْ حَالٍ إِلَى حَالٍ، يَا مَنْ لَا يَحْتَاجُ إِلَى تَجَشُّمِ حَرَكَةٍ وَلَا أَنْتِقَالٍ،
 يَا مَنْ لَا يَشْغَلُهُ شَأْنٌ عَنْ شَأْنٍ، يَا مَنْ لَا يُحِيطُ بِهِ مَوْضِعٌ وَلَا مَكَانٌ، يَا مَنْ
 يَرُدُّ بِاللَّطْفِ الصَّدَقَةَ وَالْدُّعَاءَ عَنْ أَغْنَانِ السَّمَاءِ مَا حَتَمَ وَأَبْرَمَ مِنْ سُوءِ
 الْقَضَاءِ، يَا مَنْ يَجْعَلُ الشِّفَاءَ فِيمَا يَشَاءُ مِنَ الْأَشْيَاءِ، يَا مَنْ يُمِسُّكَ الرَّمَقَ
 مِنَ الْمُدْنَفِ الْعَمِيدِ بِمَا قَلَّ مِنَ الْغِذَاءِ، يَا مَنْ يُزِيلُ بِأَذَى الدَّوَاءِ مَا غَلِظَ
 مِنَ الدَّاءِ، يَا مَنْ إِذَا وَعَدَ وَفَا وَإِذَا تَوَعَّدَ عَفَا، يَا مَنْ يَمْلِكُ حَوَائِجَ
 السَّائِلِينَ، يَا مَنْ يَعْلَمُ مَا فِي ضَمِيرِ الصَّامِتِينَ، يَا عَظِيمَ الْخَطَرِ يَا كَرِيمَ
 الظُّفْرِ يَا مَنْ لَهُ وَجْهٌ لَا يَبُلَى، يَا مَنْ لَهُ مُلْكٌ لَا يَفْنَى يَا مَنْ لَهُ نُورٌ لَا يَطْفَأُ يَا
 مَنْ فَوْقَ كُلِّ شَيْءٍ عَرْشُهُ، يَا مَنْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ سُلْطَانُهُ يَا مَنْ فِي جَهَنَّمَ
 سَخَطُهُ، يَا مَنْ فِي الْجَنَّةِ رَحْمَتُهُ، يَا مَنْ مَوَاعِيدُهُ صَادِقَةٌ، يَا مَنْ أَيْادِيهِ
 فَاضِلَةٌ، يَا مَنْ رَحْمَتُهُ وَاسِعَةٌ، يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ، يَا مُجِيبَ دَعْوَةِ
 الْمُضْطَرِّينَ، يَا مَنْ هُوَ بِالْمُنْظَرِ الْأَعْلَى وَخَلَقَهُ بِالْمُنْزِلِ الْأَدْنَى، يَا رَبَّ
 الْأَرْوَاحِ الْفَانِيَةِ، يَا رَبَّ الْأَجْسَادِ الْبَالِيَةِ، يَا أَبْصَرَ النَّاطِرِينَ، يَا أَسْمَعَ
 السَّمَاعِينَ يَا أَسْرَعَ الْحَاسِبِينَ يَا أَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.
 يَا وَاهِبَ الْعَطَايَا يَا مُطْلِقَ الْأَسَارَى يَا رَبَّ الْعِزَّةِ يَا أَهْلَ التَّقْوَى وَ أَهْلَ
 الْمَغْفِرَةِ يَا مَنْ لَا يُدْرِكُ أَمَدُهُ يَا مَنْ لَا يُحْصَى عَدَدُهُ يَا مَنْ لَا يَنْقَطِعُ مَدَدُهُ
 أَشْهَدُ وَ الشَّهَادَةُ لِي رِفْعَةٌ وَ عُدَّةٌ وَ هِيَ مِنِّي سَمْعٌ وَ طَاعَةٌ وَ بِهَا أَرْجُو
 الْمَفَارَةَ يَوْمَ الْحُسْرَةِ وَ التَّنَادِمَةَ إِنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَ خَدَكَ

لَا شَرِيكَ لَكَ وَ أَنْ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَ رَسُولُكَ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَنَّهُ قَدْ
 بَلَغَ عَنْكَ وَ أَدَّى مَا كَانَ وَاجِبًا عَلَيْهِ لَكَ وَ أَنَّكَ تُعْطِي دَائِمًا وَ تَرْزُقُ وَ
 تُعْطِي وَ تَمْنَعُ وَ تَرْفَعُ وَ تَضَعُ وَ تُغْنِي وَ تُفْقِرُ وَ تَخْذُلُ وَ تَنْصُرُ وَ تَغْفُو وَ
 تَرْحَمُ وَ تَصْفَحُ وَ تَجَاوِزُ عَمَّا تَعْلَمُ وَ لَا تَجْوَزُ وَ لَا تَظْلِمُ وَ أَنَّكَ تَقْبِضُ
 وَ تَبْسِطُ وَ تَمُحُو وَ تُثَبِّتُ وَ تُبَدِّلُ وَ تُعِيدُ وَ تُحْيِي وَ تُمِيتُ وَ أَنْتَ حَيٌّ
 لَا تَمُوتُ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَهْدِنِي مِنْ عِنْدِكَ وَ أَفِضْ عَلَيَّ مِنْ
 فَضْلِكَ وَ أَنْشُرْ عَلَيَّ مِنْ رَحْمَتِكَ وَ أَنْزِلْ عَلَيَّ مِنْ بَرَكَاتِكَ فَطَالَ مَا عَوَّدْتَنِي
 الْحَسَنَ الْجَمِيلَ وَ أَعْطَيْتَنِي الْكَثِيرَ الْجَزِيلَ وَ سَتَرْتَ عَلَيَّ الْقَبِيحَ.
 اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجِي وَ أَقْلِنِي عَثْرَتِي وَ أَرْحَمِ
 عَثْرَتِي وَ أَرُدُّنِي إِلَى أَفْضَلِ غَادَتِكَ عِنْدِي وَ اسْتَقْبِلْ بِي صِحَّةً مِنْ سُفْهِِي وَ
 سَعَةً مِنْ عُدْمِي وَ سَلَامَةً شَامِلَةً فِي بَدَنِي وَ بَصِيرَةً نَافِذَةً فِي دِينِي وَ مَهْدَنِي
 وَ أَعِنِّي عَلَى اسْتِغْفَارِكَ وَ اسْتِغْفَالَتِكَ قَبْلَ أَنْ يَفْنَى الْأَجَلُ وَ يَنْقُطَعَ الْعَمَلُ وَ
 أَعِنِّي عَلَى الْمَوْتِ وَ كُرْبَتِهِ وَ عَلَى الْقَبْرِ وَ وَحْشَتِهِ وَ عَلَى الْمِيزَانِ وَ خِفَّتِهِ وَ
 عَلَى الصِّرَاطِ وَ زَلَّتِهِ وَ عَلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ رَوْعَتِهِ وَ أَسْأَلُكَ نَجَاحَ الْعَمَلِ
 قَبْلَ انْقِطَاعِ الْأَجَلِ وَ قُوَّةً فِي سَمْعِي وَ بَصَرِي وَ اسْتِعْمَالًا لِصَالِحِ مَا عَلَّمْتَنِي
 وَ فَهَمْتَنِي فَإِنَّكَ أَنْتَ الرَّبُّ الْجَلِيلُ وَ أَنَا الْعَبْدُ الذَّلِيلُ وَ شَتَانِ مَا بَيْنَنَا
 يَا حَنَّانُ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ صَلِّ عَلَى مَنْ
 بِهِ فَهَمُّنَا وَ هُوَ أَقْرَبُ وَ سَائِلِنَا إِلَيْكَ رَبَّنَا مُحَمَّدٍ وَ عَثْرَتِهِ الطَّاهِرِينَ.

و چون خواهی که به کاری بیرون شوی به روزی که بر حذر بوده باشی درو،
 پیش از بیرون شدن الحمد بخوان و هر دو قل اَعُوذُ و قل هو الله و آیه الكرسي و اِنَّا
 انزلناه و پنج آیت از آخر آل عمران آنگه بگوی:

اللَّهُمَّ بِكَ يَصُولُ الصَّائِلُ وَ بِقُدْرَتِكَ يَطُولُ الطَّائِلُ وَ لَا حَوْلَ لِكُلِّ

ذِي حَوْلٍ إِلَّا بِكَ وَ لَا قُوَّةَ يَخْتَارُهَا ذُو قُوَّةٍ إِلَّا مِنْكَ، أَسْأَلُكَ بِصَفْوَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ وَ خَيْرَتِكَ مِنْ بَرِيَّتِكَ مُحَمَّدٍ نَبِيِّكَ وَ عِثْرَتِهِ وَ سُلَالَتِهِ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ صَلِّ عَلَيْهِمْ وَ أَكْفِنِي شَرَّ هَذَا الْيَوْمِ وَ ضَرَّهُ وَ أَرْزُقْنِي خَيْرَهُ وَ يُمِثَّهُ وَ بَرَكَاتِهِ.... وَ أَقْضِ لِي فِي مُتَصَرِّفَاتِي بِحُسْنِ الْعَاقِبَةِ وَ بُلُوغِ الْمَحَبَّةِ وَ الظَّفَرِ بِالْأُمْنِيَّةِ وَ كِفَايَةِ الطَّاعِيَةِ الْمُغْوِيَةِ^۱ وَ كُلِّ ذِي قُدْرَةٍ لِي عَلَى أَذِيَّةٍ حَتَّى أَكُونَ فِي جَنَّةٍ وَ عِصْمَةٍ مِنْ كُلِّ بَلَاءٍ وَ نِقْمَةٍ وَ أَبْدِلْنِي مِنَ الْمَخَافِ فِيهِ أَمْنًا وَ مِنَ الْعَوَاقِقِ فِيهِ يُسْرًا حَتَّى لَا يَصُدَّنِي صَادٌّ عَنِ الْمَرَادِ وَ لَا يَحُلَّ بِي طَارِقٌ مِنْ أَدَى الْعِبَادِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَ الْأُمُورُ إِلَيْكَ يَصِيرُ يَا مَنْ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ.

[دعای فرج]

و هم درین معنی بگوی هر بامداد و در عقب فریضه‌ها نیز اگر خواهی بگوی که

دعای فرج است:

لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ أَفْرَجْ بِهَا كُلَّ كُرْبَةٍ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ أَحْلُ بِهَا كُلَّ عُقْدَةٍ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ أَجْلُو بِهَا كُلَّ ظُلْمَةٍ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ أَفْتَحْ بِهَا كُلَّ بَابٍ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ أَسْتَعِينُ بِهَا عَلَى كُلِّ شِدَّةٍ وَ مُصِيبَةٍ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ أَعْتَصِمُ بِهَا عَلَى كُلِّ أَمْرٍ يَنْزِلُ بِي وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ أَعْتَصِمُ بِهَا مِنْ كُلِّ مَحْذُورٍ أَخَازِرُ^۱ «وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ أَسْتَعِينُ بِهَا» وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ أَسْتَوْجِبُ بِهَا الْعَفْوَ وَ الْعَافِيَةَ وَ الرِّضَا مِنَ اللَّهِ، وَ لَا حَوْلَ

۱. در «د»: القویة

وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ تَفَرَّقَ أَعْدَاءُ اللَّهِ وَغَلَبَتْ حُجَّةُ اللَّهِ وَبَقِيَ وَجْهُ اللَّهِ وَ
لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ. اللَّهُمَّ رَبَّ الْأَزْوَاجِ الْفَانِيَةِ وَ رَبَّ الْأَجْسَادِ
الْبَالِيَةِ وَ رَبَّ الشُّعُورِ الْمُتَمَعِّطَةِ^١ وَ رَبَّ الْجُلُودِ الْمُرَقَّةِ وَ رَبَّ الْعِظَامِ
النَّخِرَةِ وَ رَبَّ السَّاعَةِ الْفَائِمَةِ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ
أَنْ تَجْعَلَ لِي مِنْ كُلِّ هَمٍّ فَرَجًا وَ مِنْ كُلِّ غَمٍّ مَخْرَجًا فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَفْعَلْ
بِي ذَلِكَ بِحَنَنِ لُطْفِكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ أَمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ.

قسم دوم

در اورادی که در هفته مکرر می شود (دعاهای هفته)

آدینه

دعاهای و اعمال شب آدینه

پیغمبر ﷺ گفت: هر که شب آدینه میان نماز شام و خفتن دوازده رکعت نماز کند، در هر رکعتی الحمد لله خواند و قل هو الله چهل بار، من به صراط بدو رسم و دست او گیرم و هر که من به صراط بدو رسم و دست او گیرم حساب و ترازوی وی را کفایت کنم.

و گفت ﷺ: هر که شب آدینه میان نماز شام و خفتن بیست رکعت نماز کند و در هر رکعتی الحمد خواند و قل هو الله أحد ده بار، خدای تعالی وی را نگاه دارد در اهل او و مال او و دین او و دنیا و آخرتش.

و گفت: هر که شب آدینه دو رکعت نماز کند الحمد یک بار و إذا زلزلت پانزده بار، چون فارغ شود بگوید:

۱. در اصل علیه السلام است

يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ،

خدای تعالی ایمن گرداند او را از عذاب قبر و احوال روز قیامت.
و گفت عَلَيْهِ السَّلَام: هر که شب آدینه یا روز آدینه یا شب پنجشنبه یا شب دوشنبه یا روز دوشنبه چهار رکعت نماز کند در هر رکعتی هفت بار الحمد خواند و یکبار اِنَّا أَنْزَلْنَاهُ بِهِ دُورًا، چون فارغ شود صد بار بگوید:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ صد بار بگوید: اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى جِبْرِئِلَ

خدای تعالی وی را هفتاد هزار کوشک بدهد در بهشت و در هر کوشکی هفتاد هزار سرای و در هر سرای هفتاد هزار خانه بدهد و در هر خانه هفتاد هزار کنیزک و شرّ اهل آسمان را از وی باز دارد و اهل زمین و شرّ پری و آدمی از وی باز دارد و عذاب گور از وی باز دارد و از جای برنخیزد تا که خدای تعالی به نظر رحمت بدو نگیرد و مکافاتش بهشت کند و وی را و پدر و مادر وی را بیامرزد و دعایش اجابت کند و حاجتش روا کند.

و امیر المؤمنین عَلَيْهِ السَّلَام گفت که، پیغمبر صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ فرمود: هر که شب آدینه چهار رکعت نماز کند به دو سلام میان ایشان جدا کند، در هر رکعتی یکبار الحمد خواند و یکبار سورة الجمعة و هر دو قل اَعُوْذُ هر یکی ده بار و قل هو الله ده بار و آیه الكرسي یکبار و قل یا ایها الکافرون یکبار و در هر رکعتی هفتاد بار استغفار خواهد و هفتاد بار بر پیغمبر عَلَيْهِ السَّلَام صلوات فرستد و هفتاد بار بگوید:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

هر گناهی که کرده بود و خواهد کرد خدای تعالی وی را بیامرزد.
و گفت عَلَيْهِ السَّلَام: هر که شب آدینه یا روز آدینه چهار رکعت نماز کند در هر رکعتی پنجاه بار قل هو الله أحد خواند گناهان وی بیامرزد و اگر چه مقدار کف دریا بود.
و گفت عَلَيْهِ السَّلَام: هر که شب آدینه چهار رکعت نماز کند و در هر رکعتی دویست و

پنجاه بار قل هو الله بخواند بنمیرد تا که بهشت ببیند یا از برای وی ببینند.
و گفت عَلَيْهِ السَّلَام: هر که شب آدینه دو رکعت نماز کند در هر رکعتی پنجاه بار قل هو الله بخواند و در آخر نماز بگوید: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى النَّبِيِّ الْعَرَبِيِّ هر گناه که پیش از آن و پس از آن کرده بود خدای تعالی بیامزد.
و گفت عَلَيْهِ السَّلَام: هر که شب آدینه یازده رکعت نماز کند به یک سلام، در هر رکعتی الحمد خواند و هر دو قل اَعُوْذُ هر یکی یکبار، چون از نماز فارغ شود سجده کند و در سجده هفت بار بگوید:

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ،

روز قیامت از هر در بهشت که خواهد در شود.^۱
از فاضلترین عملها در شب آدینه قرآن خواندن است و از آن جمله که خاص است در آن شب و ترغیب در خواندن آن فرموده اند سورت بنی اسرائیل است و الکهف و هر سه طس و سجده و لقمان و یس و حم السجده و حم الدخان و الواقعة است.

و در شب آدینه این دعا بخواندی:

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي أَخْشَاكَ حَتَّى كَأَنِّي أَرَاكَ وَأَسْعِدْنِي بِتَقْوَاكَ وَلَا تُشْقِنِي بِمَعَاصِيكَ وَخِرْ لِي فِي قَضَائِكَ وَبَارِكْ لِي فِي قَدْرِكَ حَتَّى لَا أَحِبَّ تَعْجِيلَ مَا أَخَّرْتَ وَلَا تَأْخِيرَ مَا عَجَّلْتَ وَاجْعَلْ غِنَايَ فِي نَفْسِي وَ مَتَّعْنِي بِسَمْعِي وَ بَصَرِي وَ اجْعَلْهُمَا الْوَارِثَيْنِ مِنِّي وَأَنْصُرْنِي عَلَى مَنْ ظَلَمَنِي وَ ارْنِي فِيهِ قُدْرَتَكَ يَا رَبِّ وَ أَقِرْ بِذَلِكَ عَيْنِي.
اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى هَوْلِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ أَخْرِجْنِي مِنَ الدُّنْيَا سَالِمًا وَ ادْخِلْنِي الْجَنَّةَ أَمِنًا وَ زَوِّجْنِي مِنَ الْخُورِ الْعَيْنِ وَ اكْفِنِي مَوْنَتِي وَ مَوْنَةَ عِيَالِي وَ مَوْنَةَ

الْأَناسِ أَجْمَعِينَ وَادْخُلْنِي فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ.
 اللَّهُمَّ إِنِّي تُعَذِّبُنِي « فَأَهْلُ لِدَلِكْ أَنَا وَإِنْ تَغْفِرْ لِي فَأَهْلُ لِدَلِكْ أَنْتَ وَكَيْفَ
 تُعَذِّبُنِي » يَا سَيِّدِي وَحُبُّكَ فِي قَلْبِي أَمَّا وَعِزَّتِكَ لَنْ فَعَلْتَ ذَلِكَ بِي
 لَتَجْمَعَنَّ بَيْنِي وَبَيْنَ قَوْمٍ طَالَ مَا عَادَيْتُهُمْ فِيكَ. اللَّهُمَّ بِحَقِّ أَوْلِيَايَكَ
 الطَّاهِرِينَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ ارْزُقْنَا صِدْقَ الْحَدِيثِ وَادَاءَ الْأَمَانَةِ وَ
 الْمُحَافَظَةَ عَلَى الصَّلَوَاتِ. اللَّهُمَّ إِنَّا أَحَقُّ خَلْقِكَ أَنْ تَفْعَلَ ذَلِكَ بِنَا. اللَّهُمَّ
 أَفْعَلْهُ بِنَا بِرَحْمَتِكَ. اللَّهُمَّ ارْزُقْ ظَنِّي إِلَيْكَ ضَاعِدًا وَلا تُطْمِعَنَّ فِيَّ عَدُوًّا وَ
 لَا حَاسِدًا وَاحْفَظْنِي قَائِمًا وَفَاعِدًا وَيَقْظَانًا وَرَاقِدًا. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي
 وَارْحَمْنِي وَاهْدِنِي سَبِيلَكَ الْأَقْوَمَ وَقِنِي حَرَّ جَهَنَّمَ وَحَرِيقَهَا الْمُضْرَمَ
 وَاحْطُطْ عَنِّي الْمُغْرَمَ وَالْمَأْتَمَّ وَاجْعَلْنِي مِنْ خِيَارِ الْعَالَمِ. اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي بِمَا لَا
 طَاقَةَ لِي بِهِ وَلا صَبْرَ لِي عَلَيْهِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

و در شب آدینه و روز آدینه این دعا بگوی هفت بار:

اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَبْنُ أَمَتِكَ فِي قَبْضَتِكَ
 وَنَاصِيَّتِي بِيَدِكَ أَمْسَيْتُ عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَعُوذُ بِرِضَاكَ
 مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ أَبُوءُ بِعَمَلِي وَأَبُوءُ بِذُنُوبِي فَاعْفِرْ لِي ذُنُوبِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ
 الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ.

صادق علیه السلام گفت: چون شب آدینه نماز شب خواهی کردن در رکعت اول پس از
 الحمد، قل هو الله خوان و در دوم قل یا ایها الکافرون و در سوم الم سجده و در چهارم
 المدثر و در پنجم حم السجده و در ششم الملك و در هفتم یس و در هشتم الواقعة،
 آنکه وتر بکن به هر دو قل أعوذ و قل هو الله و در دعای وتر شب آدینه این دعا

اَللّٰهُمَّ هَذَا مَكَانُ الْبَائِسِ الْفَقِيرِ، مَكَانُ الْمُسْتَغِيثِ الْمُسْتَجِيرِ، مَكَانُ اَهْلِكَ
الْغَرِيقِ، مَكَانُ الْوَجَلِ الْمَشْفِقِ، مَكَانُ مَنْ يَقْرُءُ بِحَظِيَّتِهِ وَيَعْتَرِفُ بِذُنُوبِهِ وَ
يَتُوبُ اِلَى رَبِّهِ. اَللّٰهُمَّ قَدْ تَرَى مَكَانِي وَ لَا يَخْفَى عَلَيْكَ شَيْءٌ مِنْ اَمْرِي
يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْاِكْرَامِ اَسْأَلُكَ بِاَنَّكَ تَلِي التَّدْبِيرَ وَ تُمِضِي الْمَقَادِيرَ سُؤَالَ مَنْ
اَسَاءَ وَ اَفْتَرَفَ وَ اَسْتَكَانَ وَ اعْتَرَفَ اَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ وَ
اَنْ تَغْفِرَ لِي مَا مَضَى فِي عِلْمِكَ مِنْ ذُنُوبِي وَ شَهِدْتَ بِهِ حَفَظْتُكَ وَ حَفِظْتُه
مَلَائِكَتُكَ وَ لَمْ يَغِبْ عَنْهُ عِلْمُكَ قَدْ اَحْسَنْتَ فِيهِ اَلْبَلَاءَ. فَلَكَ الْحَمْدُ وَ
اَنْ تَتَجَاوَزَ عَنْ سَيِّئَاتِي فِي اَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذِي كَانُوا
يُوعِدُونَ. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ اُمَّةِ الْمُؤْمِنِينَ ۲ اَللّٰهُمَّ اِنِّي
اَسْأَلُكَ سُؤَالَ مَنْ اَشْتَدَّتْ فَاقَتُهُ وَ ضَعُفَتْ قُوَّتُهُ سُؤَالَ مَنْ لَا يَجِدُ لِفَاقَتِهِ
مُسَدِّدًا وَ لَا لِضَعْفِهِ مُقَوِّيًا غَيْرَكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْاِكْرَامِ.

اَللّٰهُمَّ اَصْلِحْ بَالِيْقَيْنِ قَلْبِي وَ اقْبِضْ عَلَيَّ الصِّدْقِ اِلَيْكَ لِساْنِي وَ اقْطَعْ مِنْ
الدُّنْيَا حَوَائِجِي شَوْقًا اِلَى لِقَائِكَ فِي صِدْقِ الْمُتَوَكِّلِينَ عَلَيْكَ وَ اَسْأَلُكَ خَيْرَ
كِتَابٍ قَدْ سَبَقَ وَ اَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ جَلَّ تَنَازُوكُ وَ اَسْتَجِيرُ بِكَ اَنْ اَقُولَ
لَكَ مَكْرُوهاً اَسْتَحِقُّ بِهِ عُقُوبَةَ الْاٰخِرَةِ وَ اَسْأَلُكَ عِلْمَ الْخَائِفِينَ وَ اِنْسَابَةَ
الْمُخْبِتِينَ وَ يَقِينَ الْمُتَوَكِّلِينَ وَ تَوَكُّلَ الْمُوقِنِينَ بِكَ وَ خَوْفَ الْعَامِلِينَ وَ
اِخْبَاتِ الْمُنِيبِينَ وَ شُكْرَ الصَّابِرِينَ وَ صَبْرَ الشَّاكِرِينَ وَ اَللّٰهَ بِالْاٰخِيَاءِ
الْمَرْزُوقِينَ اٰمِيْنَ اٰمِيْنَ رَبَّ الْعَالَمِينَ.

يَا اَوَّلَ الْاَوَّلِينَ وَ يَا اٰخِرَ الْاٰخِرِينَ يَا اَللهُ يَا رَحْمَنُ يَا اَللهُ يَا رَحِيْمُ صَلِّ

عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُغَيِّرُ النَّعَمَ وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ
الَّتِي تُوجِبُ النَّقَمَ وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُورِثُ النَّدَمَ وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ
الَّتِي تَحْبِسُ الْقِسَمَ وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُنْزِلُ الْبَلَاءَ وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ
الَّتِي تُدِيلُ الْأَعْدَاءَ وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَحْبِسُ غَيْثَ السَّمَاءِ وَاعْفِرْ لِي
الذُّنُوبَ الَّتِي تُظْلِمُ الْهَوَاءَ وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَكْشِفُ الْغِطَاءَ.

و مستحب بود پس از سنت نماز بامداد از روز آدینه صد بار بگوید:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ وَاسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ.

و چون صبح برآید بگوید:

أَصْبَحْتُ فِي ذِمَّةِ اللَّهِ وَ ذِمَّةِ مَلَائِكَتِهِ وَ ذِمَّةِ أَنْبِيَائِهِ وَ رُسُلِهِ عَلَيْهِمُ
السَّلَامُ وَ ذِمَّةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ ذِمَّةِ الْأَوْصِيَاءِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ
عَلَيْهِمُ السَّلَامُ، أَمَنْتُ بِسِرِّ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عِلَائِيَّتِهِمْ وَ ظَاهِرِهِمْ وَ بَاطِنِهِمْ
وَ أَشْهَدُ أَنَّهُمْ فِي عِلْمِ اللَّهِ وَ طَاعَتِهِ كَمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ.

روایت کرده‌اند از امیر المؤمنین (علیه السلام) که، هر که شب آدینه بمیرد وی را برائتی
نویسند از فشاردن گور و هر که روز آدینه بمیرد وی را برائتی نویسند از آتش دوزخ.
و صادق (علیه السلام) گفت: صدقه در شب آدینه و روز آدینه بهزار بود و هزار نیکوئی بر
آن نویسند و هزار بدی محو کنند و هزار درجه بردارند و کسی که بر محمد و آلش
درود فرستد در شب آدینه نورش می‌درخشد در آسمان‌ها تا روز قیامت و فرشتگان
در آسمان‌ها از برای وی آمرزش می‌خواهند تا روز قیامت و آن فرشته که موکل بر
روضه مصطفی است (صلی الله علیه و آله) وی را آمرزش می‌خواهد تا روز قیامت.

اعمال روز آدینه

صادق (علیه السلام) گفت: خدای تعالی روز جمعه را فضل نهاد بر روزهای دیگر و

بهشت را بیارانید روز آدینه از برای کسی که به جمعه آید و شما به بهشت می‌شتابید به قدر آنکه به جمعه می‌شتابید و درهای آسمان بگشایند از برای عملهای روز آدینه و از فاضلترین عملها در روز آدینه، درود فرستادنست بر محمد و آتش، و اگر تواند هزار بار درود فرستد که در آن فضل بسیارست و بگوید:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ.

یا بگوید:

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ صَلَوَاتِكَ وَ صَلَوَاتِ مَلَائِكَتِكَ وَ رُسُلِكَ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ.

و مستحبّ است که درو سورت النساء و هود و الکهف و الصافات و الرحمن برخواند و هر باری که می‌خواند فَبَآئِیْ اِلَآءِ رَبِّکُمْ تَکْذِبَانِ می‌گوید: لَا بَشَیْءٌ مِنْ اِلَآئِكَ رَبِّ اُکْذِبُ.

[دعای ختم قرآن]

و مستحبّ است که هر آدینه ختم قرآن کند و امیرالمؤمنین علیه السلام چون قرآن ختم کردی بگفتی:

اَللّٰهُمَّ اَشْرَحْ بِالقُرْآنِ صَدْرِيْ وَ اَسْتَعْمِلْ بِالقُرْآنِ بَدَنِيْ وَ نَوِّرْ بِالقُرْآنِ بَصْرِيْ وَ اَطْلِقْ بِالقُرْآنِ لِسَانِيْ وَ اَعِنِّيْ عَلَيْهِ مَا اَبْقَيْتَنِيْ فَاِنَّهُ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِكَ.

و پیغمبر صلی الله علیه و آله گفت که، فاضلترین عبادات امت من قرآن خواندنست. و صادق علیه السلام چون در مُصْحَفِ نَگَرِیَسْتی از برای قرآن خواندن این دعا بگفتی:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَشْهَدُ اَنَّ هٰذَا کِتَابُکَ الْمُنَزَّلُ مِنْ عِنْدِکَ عَلٰی رَسُوْلِکَ مُحَمَّدٍ بِنِ عَبْدِ اللّٰهِ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ اٰلِهِ فِیْهِ حُکْمُکَ وَ شَرَائِعُ

دِينِكَ وَكَلِمَاتِكَ النَّاطِقُ عَلَى لِسَانِ رَسُولِكَ، أَنْزَلْتَهُ عَلَى نَبِيِّكَ وَجَعَلْتَهُ
عَهْدًا مِنْكَ إِلَى خَلْقِكَ وَحَبْلًا فِيمَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ عِبَادِكَ، اللَّهُمَّ إِنِّي نَشَرْتُ
عَهْدَكَ وَكِتَابَكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاجْعَلْ نَظْرِي فِيهِ عِبَادَةً وَقِرَاءَتِي
فِيهِ فِكْرًا وَذِكْرِي^۱ اِعْتِبَارًا وَاجْعَلْنِي مِمَّنْ اتَّعَظَ بِبَيَانِ مَوَاعِظِكَ وَاجْتَنَبَ
مَعَاصِيكَ وَلا تَطْبَعُ عِنْدَ قِرَاءَتِي كِتَابَكَ عَلَى قَلْبِي وَلا عَلَى سَمْعِي وَلا تَجْعَلْ
عَلَى بَصَرِي غِشَاوَةً وَلا تَجْعَلْ قِرَاءَتِي قِرَاءَةً لا يُتَذَكَّرُ فِيهَا وَاجْعَلْنِي أَتَذَكَّرُ
آيَاتِهِ وَأَحْكَامَهُ اخِذًا بِشَرَائِعِ دِينِكَ وَلا تَجْعَلْ نَظْرِي فِيهِ غَفْلَةً وَلا قِرَاءَتِي
هَذَرَةً فَإِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ.

آنکه بگوید:

يَا مَنْ هُوَ أَقْرَبُ إِلَيَّ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ يَا مَنْ هُوَ الْمُبْدِيُ الْمَعِيدُ، يَا مَنْ هُوَ
فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ، لَكَ الْحَمْدُ مِنِّي وَ لَكَ الشُّكْرُ إِذْ هَدَيْتَنِي لِلْإِيمَانِ وَعَلَّمْتَنِي
الْقُرْآنَ وَمَنْنْتَ عَلَيَّ بِمَا وَهَبْتَهُ لِي مِنَ الْعِلْمِ بِتَنْزِيلِهِ وَتَأْوِيلِهِ. اللَّهُمَّ
فَانْفَعْنِي بِمَا عَلَّمْتَنِي وَزِدْنِي عِلْمًا بِمَا يَنْفَعُنِي وَوَقِّفْنِي لِمَا يَقَرُّبُنِي مِنْ رِضَاكَ وَ
يُبَاعِدُنِي مِنْ سَخَطِكَ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَأَعُوذُ
بِكَ رَبِّ أَنْ يُخْضِرُونِ وَأَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

و چون از خواندن فارغ شود بگوید:

اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ وَ لَكَ الشُّكْرُ عَلَى مَا يَسَّرْتَهُ لِي مِنْ تِلَاوَةِ كِتَابِكَ الْعَزِيزِ
الَّذِي لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ لَا مِنْ خَلْفِهِ «تَنْزِيلُ مِنْ حَكِيمٍ
حَمِيدٍ» أَشْهَدُ أَنَّهُ الْحَقُّ الْمُبِينُ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ عَلَى خَاتَمِ النَّبِيِّينَ

۱. در «د»: فكري

لِيَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ، أَشْهَدُ أَنَّكَ جَعَلْتَهُ بَبْدِيعِ نَظْمِهِ وَ مُعْجَزِ تَأْلِيفِهِ وَ عَجِيبِ أَخْبَارِهِ بُرْهَانًا لِرَسُولِكَ دَالًّا عَلَى خُلُقِهِ^۱ مُخْبِرًا عَنْ صِدْقِهِ لَوْ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَمْ يُمَكِّنْهُمْ ذَلِكَ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا، أَشْهَدُ أَنَّكَ جَمَعْتَ فِيهِ جَوَامِعَ الْحِكْمَةِ وَ مَعَالِمَ الرُّشْدِ وَ شَرَائِعَ الْهُدَى وَ أَقَمْتَ بِهِ عَلَى عِبَادِكَ الْحُجَّةَ وَ أَرَحْتَ بِهِ كُلَّ عِلَّةٍ وَ سَدَدْتَ بِهِ مِنْهُمْ كُلَّ خَلَّةٍ وَ أَرَلْتَ بِهِ عَنْهُمْ كُلَّ شُبْهَةٍ وَ جَعَلْتَهُ نُورًا مَنْ تَبِعَهُ هَدَاهُ وَ مَنْ اعْتَصَمَ بِهِ نَجَاهُ.

اَللّٰهُمَّ كَمَا عَلَّمْتَنِيْهِ وَ مَنَنْتَ بِهِ عَلَيَّ رَحْمَةً مِنْكَ وَ طَوْلًا وَ اِحْسَانًا وَ فَضْلًا فَوْقَ قِيَّ لِرِعَايَةِ حَقِّهِ وَ اِقَامَةِ مَا اَمَرْتَ فِيْهِ مِنَ الصَّوَابِ وَ اَسْتِحْقَاقِ مَا وَعَدْتَ عَلَيْهِ مِنَ الثَّوَابِ. اَللّٰهُمَّ وَ اَسْأَلُكَ اَنْ تَقْبَلَ مِنِّيْ مَا وَقَفْتَنِيْ لَهُ مِنْ ذِكْرِكَ وَ تِلَاوَةِ كِتَابِكَ وَ تَوْجِبْ لِيْ ثَوَابَهُ وَ لَا تُرَدِّدْهُ عَلَيَّ وَ لَا تُخْرِمْنيْ اَجْرَهُ بِمَا جَنَيْتُهُ عَلَى نَفْسِيْ مِنْ ذُّنُوبٍ قَدْ فَرَحْتُ بِهَا وَ لَوْلَا سِتْرُكَ لَفَضَحْتُ. اَللّٰهُمَّ اَغْفِرْهَا كَمَا سَتَرْتَهَا وَ كَمَا حَلُمْتَ عَنِّيْ حِيْنَ وَاقَعْتُهَا فَلَمْ تُعَاجِلْنِيْ بِاَلْعِقَابِ عَلَيْهَا فَلَا تُؤَاخِذْنِيْ بِهَا فِي الْمَعَادِ وَ لَا تُعَذِّبْنِيْ مِنْ اَجْلِهَا يَوْمَ التَّنَادِ وَ اَمْحُهَا عَنِّيْ وَ اَغْفِرْهَا لِيْ فَاِنِّيْ تَائِبٌ اِلَيْكَ مِنْهَا مَعَ الدَّامَةِ عَلَيْهَا تَوْبَةً اَسْأَلُكَ اَنْ تُثَبِّتَنِيْ عَلَيْهَا وَ تُعِينَنِيْ عَلَى تَصْحِيحِهَا وَ اِصْلَاحِهَا^۲ وَ اَتَمَّسِكُ بِمَحْفُوقِهَا اِلَى اَنْ تَتَوَقَّأَنِيْ عَلَيْهَا مَغْفُوًّا عَنِّيْ مَغْفُورًا لِيْ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ.

[غسل روز آدینه و آماده شدن برای رفتن به مسجد مهین]

و سنت لازمست غسل در روز آدینه پس از صبح، و هر که در روز آدینه غسل کند در پاکی بود تا دیگر آدینه. و بامداد موی لب فراگیر و ناخن بچین که باقر علیه السلام

۱. در «م»: خَلْقِهِ

۲. در «د»: اخلاصها.

گفت: هر که در آدینه موی لب و ناخن فراگیرد و بگوید:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ عَلَى سُنَّةِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ
أَجْمَعِينَ،

به هر تار موی یا ناخن که از وی بیفتد خدای تعالی وی را ثواب بنده آزاد کردن بنویسد و هرگز بیمار نشود مگر بیماری مرگ. و غسل هر چند به زوال نزدیکتر بود فاضلتر بود، پس از زوال قضا بود.

و در حال غسل بگوید:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَ رَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ. اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَ اجْعَلْنِي مِنَ
الْمُتَطَهِّرِينَ.

و جامه پاکترین و نیکوترین در پوشد و بوی خوش بکار دارد و به مسجد مهین^۱ شود به آرام و آهستگی که امیرالمؤمنین علیه السلام گفت: نماز در مسجد مهین به صد نماز بود.

و چون روی به مسجد آرد بگوید:

اللَّهُمَّ مَنْ تَهَيَّأَ فِي هَذَا الْيَوْمِ أَوْ تَعَبَّ أَوْ أَعَدَّ أَوْ اسْتَعَدَّ لِوَفَادَةٍ إِلَى مَخْلُوقٍ
رَجَاءَ رِفْدِهِ وَ نَوَافِلِهِ وَ فَوَاضِلِهِ وَ عَطَايَاهُ فَإِلَيْكَ يَا سَيِّدِي تَهَيَّيْتُ وَ تَعَبَيْتُ
وَ إِعْدَادِي وَ اسْتِعْدَادِي رَجَاءَ رِفْدِكَ وَ جُودِكَ وَ نَوَافِلِكَ وَ فَوَاضِلِكَ وَ
عَطَايَاكَ وَ قَدْ غَدَوْتُ إِلَى عِيدٍ مِنْ أَعْيَادِ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ
لَمْ أَفِدْ إِلَيْكَ الْيَوْمَ بِعَمَلٍ صَالِحٍ أَثِقُ بِهِ «قَدَمْتُهُ» وَ لَا أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِمَخْلُوقٍ
أَمَلْتُهُ وَ لَكِنِّي أَتَيْتُكَ خَاضِعًا مُقَرَّرًا بِذَنْبِي وَ إِسَاءَتِي إِلَى نَفْسِي فَيَا عَظِيمُ يَا

۱. در «م»: مسجد جمعه.

عَظِيمُ اَعْفِرْ لِي الْعَظِيمَ مِنْ ذُنُوبِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ إِلَّا أَنْتَ. ۱

چون در مسجد شود بگوید:

اَللّٰهُمَّ افْتَحْ لِيْ بَابَ رَحْمَتِكَ وَ تَوْبَتِكَ وَ اغْلِقْ عَنِّيْ بَابَ سَخَطِكَ وَ بَابَ كُلِّ مَعْصِيَةٍ هِيَ لَكَ. اَللّٰهُمَّ اعْطِنِيْ فِيْ مَقَامِيْ هَذَا جَمِيعَ مَا اَعْطَيْتَ اَوْلِيَاءَكَ مِنَ الْخَيْرِ وَ اصْرِفْ عَنِّيْ جَمِيعَ مَا صَرَفْتَهُ عَنْهُمْ مِنَ الْاَسْوَءِ وَ الْمَكَارِهِ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا تَاْخِرَ سُوْرَتِ. اَللّٰهُمَّ افْتَحْ مَسَامِعَ قُلُوْبِيْ لِذِكْرِكَ وَ اَنْصُرْنِيْ نَصْرَ اِلِ مُحَمَّدٍ وَ ثَبِّتْنِيْ عَلٰى اَمْرِهِمْ وَ صَلِّ مَا بَيْنِيْ وَ بَيْنَهُمْ وَ اَحْفَظْهُمْ مِنْ بَيْنِ اَيْدِيهِمْ وَ مِنْ خَلْفِهِمْ وَ عَنْ اَيْمَانِهِمْ وَ عَنْ شَتَائِلِهِمْ وَ اَمْنَعُهُمْ اَنْ يُّوْصَلَ اِلَيْهِمْ بِسُوْءٍ. اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ زَاثِرُكَ فِيْ بَيْتِكَ وَ عَلٰى كُلِّ مَا تَقِيُّ حَقٌّ لِّمَنْ اَتَاهُ وَ زَارَهُ وَ اَنْتَ اَكْرَمُ مَا تَقِيُّ وَ خَيْرُ مَزُوْرٍ وَ خَيْرٌ مَنْ طَلَبْتَ اِلَيْهِ اَلْحَاجَاتُ فَاَسْأَلُكَ يَا اَللّٰهُ يَا رَحْمٰنُ يَا رَحِيْمُ بِرَحْمَتِكَ اَلَّتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ وَ بِحَقِّ اَلْوَلَايَةِ اَنْ تُصَلِّيَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اِلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تُدْخِلَنِيْ الْجَنَّةَ وَ تَمَنَّ عَلَيَّ بِفَكَارِكَ رَقِيْبَتِيْ مِنَ النَّارِ.

و چون در مصلی بایستند روی به قبله بگوید:

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَقْدَمُ اِلَيْكَ مُحَمَّدًا نَبِيَّ الرَّحْمَةِ وَ اَهْلَ بَيْتِهِ الْاَوْصِيَاءَ الْمَرْضِيْنَ بَيْنَ يَدَيِ حَوَائِجِيْ وَ اَتَوَجَّهُ بِهَمَّ اِلَيْكَ فَاجْعَلْنِيْ بِهِمْ عِنْدَكَ وَ جِيْهًا فِيْ الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِيْنَ. اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ صَلَوَاتِيْ بِهِمْ مَقْبُوْلَةً وَ دُعَائِيْ بِهِمْ مُسْتَجَابًا وَ ذَنْبِيْ بِهِمْ مَغْفُوْرًا وَ رِزْقِيْ بِهِمْ مَبْسُوْطًا وَ اَنْظُرْ اِلَيَّ بِوَجْهِكَ الْكَرِيْمِ نَظْرَةً اَسْتَكْمِلُ بِهَا الْكِرَامَةَ وَ الْاِيْمَانَ ثُمَّ لَا تُصْرِفْهُ اِلَّا بِمَغْفِرَتِكَ وَ تَوْبَتِكَ. رَبَّنَا لَا تُرْغِ قُلُوْبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَ هَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ

رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ.

اَللّٰهُمَّ اِلَيْكَ تَوَجَّهْتُ وَ رِضَاكَ طَلَبْتُ وَ ثَوَابَكَ اَبْتَغَيْتُ وَ بِكَ اَمَنْتُ وَ عَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ. اَللّٰهُمَّ اَقْبِلْ اِلَيَّ بِوَجْهِكَ وَ اَقْبِلْ اِلَيْكَ بِقَلْبِي. اَللّٰهُمَّ اَعِنِّيْ عَلَى ذِكْرِكَ وَ شُكْرِكَ وَ حُسْنِ عِبَادَتِكَ. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي جَعَلَنِيْ مِّنْ يُنَاجِيهِ. اَللّٰهُمَّ لَكَ اَلْحَمْدُ عَلَى مَا هَدَيْتَنِيْ وَ لَكَ اَلْحَمْدُ عَلَى كُلِّ بَلَاءٍ حَسَنٍ اَبْلَيْتَنِيْ. اَللّٰهُمَّ تَقَبَّلْ صَلَوَاتِيْ وَ دُعَائِيْ وَ اَغْفِرْ لِيْ وَ اَرْحَمْنِيْ وَ تُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ.^۱

[زیارت پیغمبر ﷺ در روز جمعه]

صادق علیه السلام گفت: هر که خواهد که زیارت کند پیغمبر را و امیرالمؤمنین را و فاطمه و حسن و حسین و امامان دیگر را علیه السلام در روز آدینه، باید که دو جامه پاک درپوشد و به صحرا شود یا بر بام سرای و چهار رکعت نماز کند به دو سلام و آنچه خواهد از قرآن بخواند. چون سلام بدهد برخیزد روی به قبله و بگوید:

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ الْمُرْسَلُ وَ الْوَصِيُّ الْمُرْتَضَى وَ السَّيِّدَةُ الْكُبْرَى وَ السَّيِّدَةُ الزَّهْرَاءُ وَ السَّبْطَانِ الْمُنْتَجَبَانِ وَ الْأَوْلَادُ وَ الْأَعْلَامُ وَ الْأُمَنَاءُ الْمُنْتَجِبُونَ^۲ جِئْتُ أَنْقِطَاعًا إِلَيْكُمْ وَ إِلَى آبَائِكُمْ وَ وَلَدِكُمْ اَلْخَلْفِ عَلَى بَرَكَةِ^۳ الْحَقِّ فَقَلْبِي لَكُمْ مُسَلِّمٌ وَ نَصْرَتِي لَكُمْ مُعَدَّةٌ حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ لِدِينِهِ فَعَمَّكُمْ مَعَكُمْ لَا مَعَ عَدُوِّكُمْ إِنِّي لَمِنَ الْفَائِلِينَ بِفَضْلِكُمْ مُقَرَّرٌ بِرَجْعَتِكُمْ لَا أَنْكِرُ اللَّهَ قُدْرَةً وَ لَا أَرْعَمُ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ سُبْحَانَ اللَّهِ ذِي الْمُلْكِ وَ الْمَلَكُوتِ يُسَبِّحُ لِلَّهِ بِأَسْمَائِهِ

۱. مصباح المتعجد، ص ۲۸۸

۲. در مصباح: الْمُنْتَجِبُونَ الْمُسْتَحْزَنُونَ

۳. در «د»: تَرْكَة

جَمِيعُ خَلْقِهِ وَالسَّلَامُ عَلَى أَرْوَاحِكُمْ وَأَجْسَادِكُمْ وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ
اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ^۱

[زیارت امام حسین (علیه السلام) در روز جمعه]

و مستحبّ بود که درو امام حسین بن علی بن ابی طالب را (علیه السلام) زیارت کند،
غسل کند و بر بام سرای شود یا به صحرای خالی و به سلام اشارت کند به امام
حسین (علیه السلام)، و بگوید:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ وَأَبْنَ مَوْلَايَ وَ سَيِّدِي وَأَبْنَ سَيِّدِي السَّلَامُ
عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا قَتِيلَ أَبْنِ الْقَتِيلِ وَالشَّهِيدَ أَبْنَ الشَّهِيدِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ
وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، أَنَا زَائِرُكَ يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ بِقَلْبِي وَ لِسَانِي وَ
جَوَارِحِي وَ إِنَّمَا أَرْزُكَ بِنَفْسِي وَ الْمَشَاهِدَةَ لِقُبَّتِكَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ
آدَمَ صَفْوَةَ اللَّهِ وَ وَارِثَ نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ وَ وَارِثَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ وَ
وَارِثَ مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ وَ وَارِثَ عِيسَى رُوحِ اللَّهِ وَ وَارِثَ مُحَمَّدٍ حَبِيبِ
اللَّهِ وَ نَبِيِّهِ وَ رَسُولِهِ وَ وَارِثَ عَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ وَارِثَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ
وَصِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، لَعَنَ اللَّهُ قَاتِلَكَ وَ جَدَّ عَلَيْهِمُ الْعَذَابُ فِي هَذِهِ
السَّاعَةِ وَ فِي كُلِّ سَاعَةٍ، أَنَا يَا سَيِّدِي مُتَقَرِّبٌ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَى جَدِّكَ رَسُولِ
اللَّهِ وَ إِلَى أَبِيكَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ إِلَى أَخِيكَ الْحَسَنِ وَ إِلَيْكَ يَا مَوْلَايَ عَلَيْكَ
سَلَامُ اللَّهِ وَ رَحْمَتُهُ وَ بَرَكَاتُهُ بِزِيَارَتِي لَكَ بِقَلْبِي وَ لِسَانِي وَ بِجَمِيعِ
جَوَارِحِي فَكُنْ يَا سَيِّدِي شَفِيعِي لِقَبُولِ ذَلِكَ مِنِّي وَ أَنَا بِالْبَرَاءَةِ مِنْ
أَعْدَائِكَ وَ اللَّعْنَةِ لَهُمْ وَ عَلَيْهِمُ اتَّقَرَّبُ بِذَلِكَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَ إِلَيْكُمْ

أَجْمَعِينَ، فَعَلَيْكَ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَرِضْوَانُهُ وَرَحْمَتُهُ.^۱

آنکه اندکی با جانب پایین گردد و روی فرا قبر علی بن الحسین کند که وی در پایین پای حسین است علیه السلام و هم چنان بر وی سلام فرستد و دعای و حاجتی که خواهد بگوید؛ آنکه چهار رکعت نماز زیارت بکند یا شش رکعت یا هشت رکعت «و کمینه دو رکعت است» و هشت رکعت فاضلتر بود. آنکه روی فرا قبر امام حسین علیه السلام کند و بگوید:

أَنَا مُودِّعُكَ يَا مَوْلَايَ وَأَبْنِ مَوْلَايَ وَ سَيِّدِي وَأَبْنِ سَيِّدِي وَ مُودِّعُكَ يَا سَيِّدِي وَأَبْنِ سَيِّدِي يَا عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ وَ مُودِّعُكُمْ يَا سَادَتِي يَا مَعْشَرَ الشُّهَدَاءِ فَعَلَيْكُمْ سَلَامُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ وَ رِضْوَانُهُ.^۲

نماز پیغمبر صلی الله علیه و آله

دو رکعت بود در هر رکعتی پس از الحمد، اِنَّا أَنْزَلْنَاهُ بِخَوَانِدِ پانزده بار و همچنین در هر یک از رکوع و راست شدن و هر دو سجده. و چون بنشیند و در رکوع برآید همچندان و در سجود همچندان و چون از سجود برآید همچندان و در سجود دوم همچندان و چون از سجود برآید همچندان. چون سلام بدهد تعقیبی که خواهد بگوید و باز گردد و میان وی و خدای تعالی هیچ گناه نبود الا که خدای تعالی آن را بیامزد و پس از نماز بگوید:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّنَا وَ رَبُّ آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ تَاَنْجَاكَ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.
آنکه بگوید:

اللَّهُمَّ أَنْتَ نُورُ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ فَلَكَ الْحَمْدُ وَ أَنْتَ قَيَّامُ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَنْ فِيهِنَّ فَلَكَ الْحَمْدُ وَ أَنْتَ الْحَقُّ وَ وَعْدُكَ الْحَقُّ وَ قَوْلُكَ حَقٌّ

۱. مصباح المتهجد، ص ۲۸۹ - ۲۹۰

۲. مصباح المتهجد، ص ۲۹۰

وَإِنِّجَارُكَ حَقٌّ وَالْجَنَّةُ حَقٌّ وَالنَّارُ حَقٌّ. اَللّٰهُمَّ لَكَ اَسْلَمْتُ وَبِكَ اَمَنْتُ وَ
عَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَبِكَ خَاصَمْتُ وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ يَا رَبِّ يَا رَبِّ يَا رَبِّ،
اَعْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَ اَخَّرْتُ وَاَسْرَرْتُ وَاَعْلَنْتُ وَاَنْتَ اِلٰهِي لَا اِلٰهَ اِلَّا
اَنْتَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَاٰلِ مُحَمَّدٍ وَاَعْفِرْ لِي وَاَرْحَمْنِي وَتُبْ عَلَيَّ اِنَّكَ اَنْتَ
كَرِيْمٌ رَّوُوْفٌ رَحِيْمٌ.^۱

نماز اميرالمؤمنين على عليه السلام

صادق عليه السلام گفت: هر که نماز اميرالمؤمنين عليه السلام بگزارد از گناه خود بيرون آيد مثل
آن روزی که از مادر زاده بود و حاجتهايش روا کند و آن چهار رکعت بود بدو سلام.
در هر رکعتی پس از الحمد پنجاه بار قل هو الله خواند، چون از آن فارغ شود بگويد:

سُبْحَانَ مَنْ لَا تَبِيدُ مَعَالِمُهُ، سُبْحَانَ مَنْ لَا تَنْقُصُ خَزَائِنُهُ، سُبْحَانَ مَنْ
لَا أَضْمِخْلَالَ لِفَخْرِهِ، سُبْحَانَ مَنْ لَا يُشَارِكُ أَحَدٌ فِي أَمْرِهِ، سُبْحَانَ مَنْ
لَا يَنْقُذُ مَا عِنْدَهُ، سُبْحَانَ مَنْ لَا أَنْقِطَاعَ لِمُدَّتِهِ سُبْحَانَ مَنْ لَا إِلَهَ غَيْرُهُ.

پس بگويد:

يَا مَنْ عَفَا عَنِ السَّيِّئَاتِ وَلَمْ يُجَازِ بِهَا، اَرْحَمَ عَبْدُكَ يَا اَللّٰهُ نَفْسِي نَفْسِي اَنَا
عَبْدُكَ يَا سَيِّدَاهُ اَنَا عَبْدُكَ بَيْنَ يَدَيْكَ يَا رَبَّاهُ، اِلٰهِي بِكَيْنُونَتِكَ يَا اَمْلَاهُ يَا
رَحْمَانَاهُ يَا غِيَاثَاهُ عَبْدُكَ عَبْدُكَ لَا حِيلَةَ لَهُ يَا مُنْتَهَى رَغْبَتَاهُ يَا مُجْرِي الدَّمِ
فِي عُرْوَقِي عَبْدُكَ لَا حِيلَةَ لِي وَلَا غِنَى بِي عَنْ نَفْسِي وَلَا اَسْتَطِيعُ لَهَا ضَرًّا
وَلَا نَفْعًا وَلَا اَجِدُ مَنْ اَصَانِعُهُ تَقَطَّعَتْ اَسْبَابُ الْخُدَائِعِ عَنِّي وَاَضْمَحَلَّ
كُلُّ مَظْنُونٍ عَنِّي، اَفْرَدَنِي الدَّهْرُ اِلَيْكَ فَقُمْتُ بَيْنَ يَدَيْكَ هَذَا الْمَقَامَ يَا اِلٰهِي

۱. مصباح المتهجد، ص ۲۹۱. در «س» از بعد از جمله «خدای تعالی ... بیاورد» تا اینجا نیامده است.

بِعِلْمِكَ كَانَ هَذَا كُلُّهُ فَكَيْفَ أَنْتَ صَانِعٌ وَلَيْتَ شِعْرِي كَيْفَ تَقُولُ لِدُعَائِي!
 أَتَقُولُ نَعَمْ أَمْ تَقُولُ لَا؟ فَإِنْ قُلْتَ لَا، فَيَا وَيْلَتِي يَا وَيْلِي وَ يَا وَيْلِي يَا عَوَّلِي
 يَا عَوَّلِي يَا شِفَوَتِي يَا شِفَوَتِي يَا ذُلِّي يَا ذُلِّي يَا ذُلِّي إِلَى مَنْ وَرَمَنْ أَوْ عِنْدَ مَنْ
 أَوْ كَيْفَ أَوْ مَاذَا أَوْ إِلَى أَيِّ شَيْءٍ أَلْجَأُ وَمَنْ أَرْجُو مَنْ يَجُودُ عَلَيَّ بِفَضْلِهِ
 حِينَ تَرْفُضُنِي يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ. وَإِنْ قُلْتَ نَعَمْ كَمَا أَظُنُّ بِكَ وَالرَّجَاءُ لَكَ
 فَطُوبَى لِي أَنَا السَّعِيدُ وَأَنَا الْمُسْعُودُ وَ طُوبَى لِي وَأَنَا الْمَرْحُومُ يَا مُتَرَحِّمٌ،
 يَا مُتَرَتِّفٌ يَا مُتَعَطِّفٌ يَا مُتَحَنِّنٌ يَا مُتَمَلِّكٌ يَا مُفْسِطٌ، لَا عَمَلٌ لِي مَعَ نَجَاحِ
 حَاجَتِي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي جَعَلْتَهُ فِي مَكْنُونٍ غَيْبِكَ وَأَسْتَقَرَّ عِنْدَكَ فَلَا
 يَخْرُجُ مِنْكَ إِلَى شَيْءٍ سِوَاكَ، أَسْأَلُكَ بِهِ وَ بِكَ وَ بِكَ وَ بِهِ فَإِنَّهُ أَجَلٌ وَ
 أَشْرَفُ أَسْمَائِكَ لَا شَيْءَ لِي غَيْرُ هَذَا وَ لَا أَجِدُ أَعُودَ عَلَيَّ مِنْكَ يَا كَيْثُونُ يَا
 مُكُونُ يَا مَنْ عَرَفَنِي نَفْسَهُ يَا مَنْ أَمَرَنِي بِطَاعَتِهِ يَا مَنْ نَهَانِي عَنْ مَعْصِيَتِهِ
 يَا مَدْعُوُّ يَا مَسْئُولُ يَا مَطْلُوبًا إِلَيْهِ رَفَضْتُ وَصِيَّتَكَ أَلَّتِي أَوْصَيْتَنِي وَ
 لَمْ أَطِغْكَ وَ لَوْ أَطَعْتُكَ فِيمَا أَمَرْتَنِي لَكَفَيْتَنِي مَا قُمْتُ إِلَيْكَ فِيهِ وَ أَنَا مَعَ
 مَعْصِيَتِي لَكَ رَاجٍ فَلَا تَحُلْ بَيْنِي وَ بَيْنَ مَا رَجَوْتُ يَا مُتَرَحِّمٌ لِي أَعِزَّنِي مِنْ
 بَيْنِ يَدَيَّ وَ مِنْ خَلْفِي وَ مِنْ فَوْقِي وَ مِنْ تَحْتِي وَ مِنْ كُلِّ جِهَاتِ الْأَخَاطَةِ يَا
 اللَّهُمَّ بِحَمْدِ سَيِّدِي وَبِعِلِّي وَبِإِلَّيَّي وَ بِالْأَمَّةِ الرَّاشِدِينَ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ
 السَّلَامُ أَجْعَلْ عَلَيْنَا رِضْوَانَكَ وَ رَأْفَتَكَ وَ رَحْمَتَكَ وَ أَوْسِعْ عَلَيْنَا مِنْ
 رِزْقِكَ وَ أَفْضِ عَنَّا الدَّيْنَ وَ جَمِيعَ حَوَائِجِنَا يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ
 شَيْءٍ قَدِيرٌ.^١

و صادق عليه السلام گفت: هر که این نماز بکند و این دعا بخواند باز گردد و میان وی

و خدای تعالی هیچ گناه نبود الا که خدای تعالی آن را بیامرزد.

نماز فاطمه علیها السلام

دو رکعت بود در اول پس از الحمد صد بار اِنَّا أَنْزَلْنَاهُ خواند و در رکعت دوم صد بار قل هو الله أحد. چون سلام بدهد تسبیح فاطمه زهرا علیها السلام بگوید، پس بگوید:

سُبْحَانَ ذِي الْعِزِّ الشَّامِخِ الْمُنِيفِ، سُبْحَانَ ذِي الْجَلَالِ الْبَازِخِ الْعَظِيمِ، سُبْحَانَ
ذِي الْمُلْكِ الْفَاخِرِ الْقَدِيمِ، سُبْحَانَ مَنْ لَبَسَ الْبَهْجَةَ وَالْجَمَالَ، سُبْحَانَ مَنْ
تَرَدَّى بِالنُّورِ وَالْوَقَارِ، سُبْحَانَ مَنْ يَرَى أَثَرَ النَّسَمِ فِي الصَّفَا، سُبْحَانَ
مَنْ يَرَى وَقَعَ الطَّيْرِ فِي الْهَوَاءِ، سُبْحَانَ مَنْ هُوَ هَكَذَا لَا هَكَذَا غَيْرُهُ.^۱

و روایت کرده‌اند کسی که این نماز بکند و ازین تسبیح «بخواند، چون» فارغ شود، باید که هر دو سرزانو و هر دو ساعد برهنه کند و مواضع سجده را برهنه کند و بر زمین نهد، چنانکه هیچ در میان نبود و دعا کند و حاجتی که دارد خواهد از خدای تعالی و درین سجده بگوید:

يَا مَنْ لَيْسَ غَيْرُهُ رَبُّ يُدْعَى وَ يَا مَنْ لَيْسَ فَوْقَهُ إِلَهٌ يُخْشَى، يَا مَنْ لَيْسَ
لَهُ مَلِكٌ يَتَّقَى، يَا مَنْ لَيْسَ لَهُ حَاجِبٌ يُرْشَى، يَا مَنْ لَيْسَ لَهُ بَوَابٌ يُغْشَى،
يَا مَنْ لَا يَزْدَادُ عَلَى كَثْرَةِ السُّؤَالِ إِلَّا كَرَمًا وَ جُودًا وَ عَلَى كَثْرَةِ الذُّنُوبِ إِلَّا
عَفْوًا وَ صَفْحًا، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَفْعَلْ بِي كَذَا وَ كَذَا.

نماز جعفر الطیار علیه السلام

صادق علیه السلام گفت: چون جعفر بن ابی طالب علیه السلام از سفر^۲ باز آمد، پیغمبر صلی الله علیه و آله وی را گفت: ای جعفر چیزی بخشم تو را؟ گفت: بلی یا رسول الله. گفت: چهار رکعت

۱. مصباح المتعجد، ص ۳۰۱

۲. در «س» : سفر حبشه.

نماز کن به دو سلام. که هر گه که این نماز بکنی بیامرزند ترا آنچه میان آن دو نماز بود. اگر توانی هر روزی و اگر نه هر دو روز و یا هر آدینه یا هر ماهی یا هر سالی، که هر دو بار که این نماز کنی هر چه میان آن دو کرده باشی بیامزد. گفت: چگونه کنم؟ گفت: چون از قرائت فارغ شوی، پانزده بار بگویی:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ

و در رکوع ده بار و چون از رکوع برآیی ده بار و در سجود ده بار و چون از سجود برآیی ده بار و در سجود دوم ده بار و چون باز نشینی ده بار چنانکه در هر رکعتی هفتاد و پنج بار بود و در هر رکعتی قل هو الله أحد خوانی و قل یا ایها الکافرون در یک روایت؛ و در روایت دیگر هست که در رکعت اول اذلزلت خوانی و در دوم والعادیات و در سوم اذا جاء نصر الله و در چهارم قل هو الله و عمل برین روایتست.

و روایتست از صادق علیه السلام که، اگر کسی را شتابی بود، جایز است که نماز جعفر مجرد بکند یعنی بی تسبیح و پس از آن تسبیح بگوید و کار خود می‌کند. ابو بصیر از صادق علیه السلام روایت کرد که، نماز جعفر هر گه خواهی از شب یا روز بکن و اگر خواهی آن را از حساب نافله شب گیر یا از حساب نافله روز که آن هم بجای نافله بایستد و هم به نماز جعفر. و در سجده بازپسین از رکعت چهارم پس از تسبیح بگوید:

سُبْحَانَ مَنْ لَيْسَ الْغَرْ وَالْعِزَّ وَالْوَقَارَ، سُبْحَانَ مَنْ تَعَطَّفَ بِالْمَجْدِ وَ تَكْرَمَ بِهِ، سُبْحَانَ مَنْ لَا يَنْبَغِي التَّسْبِيحُ إِلَّا لَهُ، سُبْحَانَ مَنْ أَحْصَى كُلَّ شَيْءٍ عِلْمُهُ، سُبْحَانَ ذِي الْمَنِّ وَالنَّعَمِ، سُبْحَانَ ذِي الْقُدْرَةِ وَالْكَرَمِ، سُبْحَانَ ذِي الْعِزَّةِ وَالْفَضْلِ، سُبْحَانَ ذِي الْقُوَّةِ وَالطَّوْلِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَعَاقِدِ الْعِزِّ مِنْ عَرْشِكَ وَ مُنْتَهَى الرَّحْمَةِ مِنْ كِتَابِكَ وَ بِاسْمِكَ الْأَعْظَمِ وَ كَلِمَاتِكَ الثَّامَةِ الَّتِي تَمَّتْ صِدْقًا وَ عَدْلًا أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ « وَ أَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَ

کذا»^۱

و حاجتی که دارد بخواند.

مفضل بن عمر گفت: صادق علیه السلام را دیدم که نماز جعفر بکرد و دو دست برداشت بدین دعا که یا رَبِّ یا رَبِّ تا که نفس بریده شد. یا رَبَّاه تا که نفس بریده شد. رَبِّ هم چنین، یا اللَّهُ هم چنین، یا حیی هم چنین، یا رَبِّ هم چنین، یا رَحْمَنُ هفت بار، یا اَرْحَمَ الرَّاحِمِین هفت بار، آنکه بگفت:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَسْقِ الْقَوْلَ بِحَمْدِكَ وَأَنْطِقُ بِالثَّنَاءِ عَلَيْكَ وَأُجَدِّكَ وَلَا غَايَةَ لِمَدْحِكَ وَأُثْنِي عَلَيْكَ وَمَنْ يَبْلُغْ غَايَةَ ثَنَائِكَ وَأَمَدَ مَجْدِكَ وَأَنِّي لَخَلِيقَتِكَ كُنْتُ مَعْرِفَةَ مَجْدِكَ وَأَيُّ زَمَنِ لَمْ تَكُنْ مَمْدُوحًا بِفَضْلِكَ وَمَوْصُوفًا بِمَجْدِكَ عَوَادًا عَلَى الْمَذْنِبِينَ بِحِلْمِكَ تَخَلَّفَ سُكَّانُ أَرْضِكَ عَنْ طَاعَتِكَ فَكُنْتُ عَلَيْهِمْ عَطُوفًا بِجُودِكَ جَوَادًا بِفَضْلِكَ عَوَادًا بِكَرَمِكَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْمَنَّانُ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ.

و گفت: ای مفضل! چون ترا حاجتی و مهمی بود این نماز بکن و این دعا بخوان و حاجت بخواد تا خدای تعالی حاجت تو روا کند ان شاء الله تعالی.^۲

دعای دیگر در عقب این نماز بگوی:

يَا نُورِي فِي كُلِّ ظُلْمَةٍ يَا أَنْبِيَّ فِي كُلِّ وَحْشَةٍ يَا ثِقَتِي فِي كُلِّ شِدَّةٍ يَا رَجَائِي فِي كُلِّ كُرْبَةٍ يَا دَلِيلِي فِي الضَّلَالَةِ إِذَا انْقَطَعَتْ دَلَالَةُ الْأَدْلَاءِ فَإِنَّ دَلَالَتَكَ لَا تَنْقَطِعُ عِنْدَ كُلِّ خَيْرٍ وَلَا يَضِلُّ مَنْ هَدَيْتَ، أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَأَسْبَغْتَ وَرَزَقْتَنِي فَوَقَّرْتَ وَعَوَّدْتَنِي فَأَحْسَنْتَ وَأَعْطَيْتَنِي فَأَجَزَلْتَ بِلَا اسْتِحْقَاقٍ مِنِّي لِذَلِكَ بِفِعْلٍ وَلَكِنْ أَبْتَدَأُ مِنْكَ بِكَرَمِكَ وَجُودِكَ فَأَنْفَقْتُ رِزْقَكَ فِي

۱. مصباح المتعجد، ص ۳۰۵ (داخل گیومه از مصباح افزوده شد).

۲. مصباح المتعجد، ص ۳۱۲

مَعَاصِيكَ وَتَقَوَّيْتُ بِنِعْمَتِكَ عَلَى سَخَطِكَ وَ أَفْنَيْتُ عُمْرِي فِيمَا لَا تُحِبُّ
فَلَمْ تَمْنَعْكَ جُرْأَتِي عَلَيْكَ وَ رُكُوبِي مَانِهِيَّتِي عَنْهُ وَ دُخُولِي فِيمَا حَرَّمْتَ
عَلَيَّ أَنْ عُذْتَ عَلَيَّ بِفَضْلِكَ وَ أَظْهَرْتَ مِنِّي الْجَمِيلَ وَ سَتَرْتَ عَلَيَّ الْقَبِيحَ وَ
لَمْ يَمْنَعْني عَوْدُكَ عَلَيَّ بِفَضْلِكَ أَنْ عُذْتُ فِي مَعَاصِيكَ فَأَنْتَ الْعَوَادُ بِالْفَضْلِ وَ
أَنَا الْعَوَادُ بِالْمَعَاصِي فَيَا أَكْرَمَ مَنْ أُقِرَّ لَهُ بِذَنْبٍ وَ أَعَزَّ مَنْ خُضِعَ لَهُ بِذُلٍّ
لِكَرَمِكَ أَقْرَزْتُ بِذَنْبِي وَ لِعِزِّكَ خَضَعْتُ بِذُلِّي فَمَا أَنْتَ صَانِعٌ فِي كَرَمِكَ
بِإِقْرَارِي بِذَنْبِي وَ عِزِّكَ فِي خُضُوعِي بِذُلِّي صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَفْعَلْ بِي
مَا أَنْتَ أَهْلُهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ^۱

نماز کامله

پیغمبر ﷺ گفت: هر که روز آدینه پیش از نماز «پیشین» چهار رکعت نماز کند،
بخواند در هر رکعتی الحمد ده بار و هر دو قل أعوذ و قل هو الله و قل یا ایها الکافرون
و آیه الكرسي و انا انزلناه - این در یک روایت آمده - شهد الله هر یکی ده بار، چون
فارغ شود آمرزش خواهد از خدای تعالی،

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ صد بار بگوید و صد بار بگوید: سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا
إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. و صد
بار بگوید: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ

خدای تعالی شرّ اهل آسمان و شرّ اهل زمین از وی باز دارد.^۲

نماز دیگر

گفت پیغمبر ﷺ: هر که روز آدینه چهار رکعت نماز بکند بدو سلام، در هر

۱. مصباح المتعجد، ص ۳۱۴

۲. مصباح المتعجد، ص ۳۱۶

رکعتى هفت بار الحمد بخواند و يكبار اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ، چون فارغ شود صد بار بگويد:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ و صد بار بگويد اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى جِبْرِيلَ

خدای تعالی وی را هفتاد گوشه بدهد در بهشت.

و گفت ﷺ: هر که روز آدینه دو رکعت نماز بکند، در اول پس از الحمد، آیه

الكرسى خواند صد بار و در دوم قل هو الله صد بار، چون سلام باز دهد بگويد:

يَا نُورَ النُّورِ يَا اَللهُ يَا رَحْمٰنُ يَا رَحِيْمُ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ، اَعْفِرْ لِيْ وَاَفْتَحْ لِيْ
اَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَاَعْفِرْ لِيْ وَاَفْتَحْ لِيْ اَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَاَعْفِرْ لِيْ وَاَفْتَحْ لِيْ اَبْوَابَ رَحْمَتِكَ

هفت بار،

خدای تعالی وی را بیامزد هفتاد مغفرت، به یکی از آن کار دنیا و آخرت او نیکو شود و به شصت و نه وی را در بهشت درجه ها بود و ثواب آن جز خدای تعالی نداند.

نماز اعرابی

به روایت زید بن ثابت، اعرابی پیش رسول ﷺ آمد و گفت: پدر و مادر من فدای تو باد یا رسول الله. ما در بادیه می باشیم و هر آدینه نزدیک تو نمی توانیم آمد. مراکاری بیاموز که بدان فضل نماز جمعه حاصل شود تا قوم خود را بدان خبر دهم. رسول ﷺ گفت: چون آفتاب بالا گیرد دو رکعت نماز بگزار در اول رکعت پس از الحمد، قل أعوذُ برب الفلق هفت بار بخوان و در دوم قل أعوذُ برب الناس هفت بار و چون سلام دهی هفت بار آیه الكرسي بخوان. آنکه هشت رکعت نماز بکن به دو سلام، در هر رکعتی پس از الحمد، اذا جاء نصر الله بخوان يكبار و بیست و پنج بار قل هو الله احد خوان. چون از نماز فارغ شوی بگوی:

سُبْحَانَ اللهِ رَبِّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيْمِ

هفتاد بار،

بدان خدای که مرا پیغمبری داد که هیچ مؤمن و مؤمنه‌ای نبود که این نماز بکند روز آدینه چنان که من گفتم الا که من ضامنم او را به بهشت و از جای خود بر نخیزد تا که گناه وی و پدر و مادر وی بیاورند.^۱

و گفت ﷺ: هر که خواهد که فضل روز آدینه دریابد گو نماز کن پیش از پیشین، چهار رکعت، در هر رکعتی پس از الحمد، آیه الكرسي و قل هو الله هر یکی پانزده بار بخواند. چون فارغ شود هفتاد بار استغفار کند و پنجاه بار^۲ بگوید:

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ وَ پَنجَاه^۳ بار: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ
پَنجَاه بار صَلَّى اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ وَ آلِهِ

از جای برنخیزد تا که خدای تعالی وی را از آتش دوزخ آزاد کند.^۴

و گفت ﷺ: هر که روز آدینه پیش از فريضة چهار رکعت نماز کند به دو سلام، در اول الحمد یکبار و سُبِّحَ اسْمُ رَبِّكَ الْأَعْلَى یکبار خواند و قل هو الله پانزده بار و در دوم الحمد یکبار و اذا زلزلت یکبار و قل هو الله أحد پانزده بار و در سوم الحمد لله یکبار و أَهْلُكُمْ التَّكَاثُرُ یکبار و قل هو الله پانزده بار و در چهارم الحمد یکبار و اذا جاء یکبار و قل هو الله أحد پانزده بار. چون فارغ شود دست بردارد و حاجت بخواند.^۵

و گفت ﷺ: هر که روز آدینه پس از نماز دیگر دو رکعت نماز بکند، در اول الحمد بخواند و آیه الكرسي یکبار و قل أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ بیست و پنج بار در دوم الحمد لله یکبار و قل هو الله أحد یکبار و قل أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ بیست و پنج بار. چون فارغ شود پنج بار بگوید:

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ،

۱. مصباح المتهجد، ص ۳۱۷

۲. در مصباح پانزده بار آمده.

۳. در «م» چهار بار. در مصباح پنجاه بار آمده.

۴. مصباح المتهجد، ص ۳۱۶

۵. مصباح المتهجد، ص ۳۱۷

از دنیا بَنَشود تا که خدای تعالی در خواب بهشت فراوی نماید و جای خویش درو ببیند.^۱

و امیرالمؤمنین علیه السلام گفت: اگر توانی که روز آدینه ده رکعت نماز بکنی به رکوع و سجود تمام و پس از هر دو رکعت صد بار بگویی:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، بکن.^۲

صادق علیه السلام گفت: هر که سورت ابراهیم و سورت حجر بخواند در دو رکعت نماز در روز آدینه، هرگز وی را درویشی و دیوانگی و بلا نرسد.^۳

دعای روز آدینه

مروست از امام موسی کاظم علیه السلام:

مَرْحَبًا بِخَلْقِ اللَّهِ الْجَدِيدِ وَبِكَمَا مِنْ كَاتِبَيْنِ وَشَاهِدَيْنِ أَكْتُبَا بِسْمِ اللَّهِ
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ وَأَنَّ الْإِسْلَامَ كَمَا وَصَفَ وَالْدِّينَ كَمَا شَرَعَ وَأَنَّ الْكِتَابَ كَمَا
أَنْزَلَ وَالْقَوْلَ كَمَا حَدَّثَ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ وَصَلَوَاتُ اللَّهِ وَ
بَرَكَاتُهُ وَشَرَائِفُ تَحِيَّاتِهِ وَسَلَامُهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، أَصْبَحْتُ فِي أَمَانِ اللَّهِ
الَّذِي لَا يُسْتَبَاحُ وَفِي ذِمَّةِ اللَّهِ الَّتِي لَا تُخْفَرُ وَفِي جَوَارِ اللَّهِ الَّذِي لَا يُضَامُ
وَكَتَفِهِ الَّذِي لَا يُرَامُ وَجَارِ اللَّهِ أَمِنُ مُحْفُوظٌ مَا شَاءَ اللَّهُ كُلُّ نِعْمَةٍ فَرِنَ
اللَّهُ، مَا شَاءَ اللَّهُ لَا يَأْتِي بِالْخَيْرِ إِلَّا اللَّهُ، مَا شَاءَ اللَّهُ نِعَمَ الْقَادِرِ اللَّهُ، مَا
شَاءَ اللَّهُ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ
الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ «وَيُمِيتُ وَيُحْيِي» وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ

۱. مصباح المتعجد، ص ۳۱۸

۲. مصباح المتعجد، ص ۳۲۰

۳. مصباح المتعجد، ص ۳۱۹

الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.
 اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ يَحْبِسُ رِزْقِي أَوْ يَحْجُبُ عَنِّي مَسْأَلَتِي أَوْ يَقْصُرُ بِي
 عَنْ بُلُوغِ مَسْأَلَتِي أَوْ يَصُدُّ بَوَاجِهَكَ الْكَرِيمِ عَنِّي. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْزُقْنِي
 وَارْحَمْنِي وَاجْبُرْنِي وَغَافِنِي وَاعْفُ عَنِّي وَارْفَعْنِي وَاهْدِنِي وَأَنْصُرْنِي وَ
 أَلْقِ فِي قَلْبِي الصَّبْرَ وَالتَّصَبُّرَ يَا مَالِكَ الْمُلْكِ فَإِنَّهُ لَا يَمْلِكُ ذَلِكَ غَيْرُكَ.
 اللَّهُمَّ وَ مَا كَتَبْتَ عَلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَوَقِّفْنِي وَاهْدِنِي لَهُ وَ مَنْ عَلَيَّ بِهِ كُلُّهُ وَ
 أَعْنِي وَ تَبَيَّنِي عَلَيْهِ وَاجْعَلْهُ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ غَيْرِهِ وَ اَثَرُ عِنْدِي مِمَّا سِوَاهُ وَ
 زِدْنِي مِنْ فَضْلِكَ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ
 سَخَطِكَ وَ النَّارِ وَ أَسْأَلُكَ التَّصَيُّبَ الْأَوْفَرَ فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ. اللَّهُمَّ طَهِّرْ
 لِسَانِي مِنَ الْكِذْبِ وَ قَلْبِي مِنَ التَّفَاقُحِ وَ عَمَلِي مِنَ الرِّيَاءِ وَ بَصَرِي مِنَ
 الْحَيَانَةِ فَإِنَّكَ تَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَ مَا تُخَيِّي الصُّدُورُ.
 اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ عِنْدَكَ مَحْرُومًا مُقْتَرًّا عَلَيَّ رِزْقِي فَأَخُ مِنْ أُمَّ الْكِتَابِ حِزْمَانِي
 وَ تَقْتِيرِ رِزْقِي وَ أَكْتُبْنِي عِنْدَكَ مَرْزُوقًا مُوَفَّقًا لِلْخَيْرَاتِ فَإِنَّكَ قُلْتَ تَبَارَكْتَ
 وَ تَعَالَيْتَ يَمْحُو اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَ يُثَبِّتُ وَ عِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى
 مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ.

تسبيح روز آدينه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ سُبْحَانَ مَنْ لَبَسَ الْعِزَّ وَ تَأَزَّرَ بِهِ، سُبْحَانَ مَنْ
 تَعَطَّفَ بِالْمَجْدِ وَ تَكَرَّمَ بِهِ، سُبْحَانَ مَنْ لَا يَنْبَغِي التَّسْبِيحُ إِلَّا لَهُ، سُبْحَانَ
 مَنْ أَحْصَى كُلَّ شَيْءٍ بِعِلْمِهِ، سُبْحَانَ ذِي الطُّوْلِ وَ الْفَضْلِ، سُبْحَانَ ذِي الْمُنِّ
 وَ النَّعَمِ، سُبْحَانَ ذِي الْقُدْرَةِ وَ الْكَرَمِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَعَاكِدِ الْعِزِّ مِنْ

عَرْشِكَ وَ مُنْتَهَى الرَّحْمَةِ مِنْ كِتَابِكَ وَ بِاسْمِكَ الْأَعْظَمِ وَ ذِكْرِكَ الْأَعْلَى وَ
بِكَلِمَاتِكَ التَّامَّةِ وَ تَمَّتْ كَلِمَاتُكَ صِدْقًا وَ عَدْلًا لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِكَ إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ. يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ أَسْأَلُكَ بِمَا لَا يَعْدِلُهُ شَيْءٌ مِنْ
مَسَائِلِكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ لِي فَرْجًا وَ مَخْرَجًا
وَ أَنْ تُوسِّعَ عَلَيَّ مِنْ رِزْقِي فِي يُسْرٍ مِنْكَ وَ غَافِيَةٍ. سُبْحَانَ الْحَيِّ الْحَكِيمِ،
سُبْحَانَ الْحَكِيمِ الْكَرِيمِ، سُبْحَانَ أَلْبَاعِثِ الْوَارِثِ، سُبْحَانَ أَلْعَلِيِّ الْأَعْظَمِ،
سُبْحَانَ اللَّهِ وَ بِحَمْدِهِ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ وَ
بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَ آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

ورد روز آدینه

و هر روزی را از هفته وردی است از امیرالمؤمنین علی صلوات الله علیه که
وی هر روز می‌خواند و می‌گفت: هر که این اوراد به ترتیب بخواند و برین مواظبه
نماید عمرش دراز بود و نعمتش دائم بماند و دشمن را بر وی دست نبود
و تندرست بود و روز قیامت از گور برخیزد، جبرئیل علیه السلام بر سر وی ایستاده بود
و براقی از نور با وی و آلات او از یاقوت. او را می‌برد به بهشت بی حساب.
و امام رضا علیه السلام گفت: هر که این وردها برین ترتیب می‌خواند هر روزی، روز
قیامت برخیزد و بر سر وی جبرئیل بود علیه السلام و با وی براقی بود وی را می‌برد تا
بهشت بی حساب و هر که اندر عمر خود یکبار بخواند هیچ کس از بدان پری
و آدمی نتواند که بدی به وی رساند و هر که آن در سالی یکبار بخواند خدای تعالی
وی را بر دشمن ظفر دهد و هر که آن در ماهی یکبار بخواند نعمتش دائم بماند
و عزش زیاده شود و خدای تعالی وی را در دل بندگان خود دوست گرداند
و دعای وی اجابت کند.

اللَّهُ أَكْبَرُ أَهْلَ الْكِبَرِيَاءِ وَالْعَظَمَةِ وَ مُنْتَهَى الْجَبْرُوتِ وَ الْعِزَّةِ وَ وَلِيٌّ

الْعَيْثِ وَالرَّحْمَةِ مَالِكِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ رَبِّ الْأَرْبَابِ وَإِلَهَ الْأَلْهَةِ وَجَبَّارِ
الْجَبَابِرَةِ وَ مُبْدِئِ الْخَفِيَّاتِ وَ مُعْلِنِ السَّرَائِرِ عَظِيمِ الْمَلَكُوتِ شَدِيدِ
الْجَبْرُوتِ لَطِيفًا لِمَا يَشَاءُ أَكْبَرُ أَوَّلُ كُلِّ شَيْءٍ وَ آخِرُهُ «بَدِيعُ كُلِّ شَيْءٍ وَ
مُنْتَهَاهُ» لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَشَعَتْ لَهُ الْأَصْوَاتُ وَ خَارَتْ دُونَهُ الْأَبْصَارُ وَ
فَاضَتْ إِلَيْهِ الْقُلُوبُ لَا يَقْضِي فِي الْأُمُورِ إِلَّا هُوَ وَ لَا يُدَبِّرُ مَقَادِيرَهَا غَيْرُهُ وَ
لَا يَتِمُّ شَيْءٌ دُونَهُ الْقَادِرُ الْحَكِيمُ اللَّطِيفُ الْجَلِيلُ سُبْحَانَهُ جَلَّ وَ عَلَا مَا أَعْظَمَ
شَأْنَهُ وَ أَشَدَّ جَبْرُوتَهُ وَ يُسَبِّحُ الْخَلْقُ كُلُّهُمْ لَهُ وَ يُشْفِقُونَ مِنْهُ وَ يَتَضَرَّعُونَ
إِلَيْهِ، أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا وَ أَحْصَى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ نُورِ النُّورِ
مُدَبِّرِ الْأُمُورِ الْعَظِيمِ شَأْنًا أَلْعَلِّي مَكَانًا، أَلْعَزِيزِ سُلْطَانًا، الْمُنِيرِ بُرْهَانًا وَ هُوَ
يُجِيرُ وَ لَا يُجَارُ عَلَيْهِ الَّذِي لَا مُعَقَّبَ لِحُكْمِهِ وَ لَا زَادَ لِقَضَائِهِ.

اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى حِلْمِكَ بَعْدَ عِلْمِكَ وَ عَلَى عَفْوِكَ بَعْدَ قُدْرَتِكَ حَمْدًا
يَمَلَأُ مَا خَلَقْتَ وَ يَبْلُغُ حَيْثُ أَرَدْتَ حَمْدًا يَكُونُ أَرْضَى الْحَمْدِ لَكَ وَ أَحَبُّهُ
إِلَيْكَ وَ أَقْرَبُهُ مِنْكَ وَ لَكَ الْحَمْدُ عَدَدَ الْقَطْرِ وَ الْمَطَرِ وَ وَرَقِ الْأَشْجَارِ وَ
أَنْفَاسِ الْخَلْقِ، خَشَعَ كُلُّ شَيْءٍ لِاسْمِكَ وَ ذَلَّ كُلُّ شَيْءٍ لِمُلْكِكَ، لَا يَهْتَدِي
الْقُلُوبُ لِصِفَتِكَ قَدْ ضَلَّتِ الْأَوْهَامُ فِيكَ وَ كَلَّتِ الْأَلْسُنُ عَنْكَ وَ أَنْتَهَتْ
الْعُقُولُ دُونَكَ، تَعَالَيْتَ بِقُدْرَتِكَ وَ عَلَوْتَ بِسُلْطَانِكَ وَ قَهَرْتَ فَوْقَ عِبَادِكَ
لَا يَنْقُصُ مِنْ سُلْطَانِكَ مَنْ عَصَاكَ، وَ لَا يَزِيدُ فِي مُلْكِكَ مَنْ أَطَاعَكَ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي وَ لِدَيَّ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ.
اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ وَ خَطِيئَةٍ. اللَّهُمَّ أَسْأَلُكَ حِلَاوَةَ الْعَمَلِ وَ
حِلَاوَةَ الْإِيمَانِ بِكَ وَ لَذَاذَةَ الشُّوقِ إِلَيْكَ وَ الرِّاحَةَ فِي أَمْرِكَ وَ شَرَفَ
الشَّهَادَةِ وَ السَّعَادَةَ فِي سَبِيلِكَ وَ أَنْ تَجْعَلَ ذَلِكَ فِي يُسْرٍ مِنْكَ وَ عَافِيَةٍ.
اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَ أَصْلِحْ لِي عُيُوبِي وَ سَلِّمْ لِي دِينِي وَ حَصِّنْ لِي

فَرَجِي وَ أَحْفَظْ لِي أَمَانَتِي إِنَّكَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ.
 اللَّهُمَّ اجْعَلْ خَيْرَ عُمْرِي آخِرَهُ وَ اخْتِمْ لِي عَمَلِي بِأَحْسَنِهِ وَ اجْعَلْ خَيْرَ
 أَيَّامِي يَوْمَ الْفَاكِ وَ اخْتِمْ يَوْمِي هَذَا بِخَيْرٍ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

عوذه روز آدينه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، أُعِيدُ نَفْسِي بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ مِنْ شَرِّ
 كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ فَأَتِمُّ أَوْ قَاعِدٍ أَوْ مَكِرٍ أَوْ مُغَانِدٍ وَ يُنْزَلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
 طَهُورًا وَ يُنْزَلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهَّرَكُمْ بِهِ وَ يُذْهَبَ عَنْكُمْ رِجْزُ
 الشَّيْطَانِ وَ لِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَ يُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ أَرْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا
 مُغْتَسِلٌ بَارِدٌ وَ شَرَابٌ أَلَانٌ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ «وَ عَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا»
 ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَ رَحْمَةٌ يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ فَسَيَكْفِيكُمْ
 اللَّهُ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ اللَّهُ
 غَالِبٌ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ أَعُوذُ بِعِزَّةِ اللَّهِ وَ
 أَعُوذُ بِقُدْرَةِ اللَّهِ وَ أَعُوذُ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ.

صادق عليه السلام گفت: چون نماز بامداد بکنی روز آدينه، بگو:

اللَّهُمَّ مَا قُلْتُ فِي جُمُعَتِي هَذِهِ مِنْ قَوْلٍ أَوْ حَلْفٍ فِيهَا مِنْ حَلْفٍ أَوْ نَذَرْتُ
 فِيهَا مِنْ نَذَرٍ فَشَيْئُكَ بَيْنَ يَدَيِ ذَلِكَ كُلِّهِ مَا شِئْتَ مِنْهُ أَنْ يَكُونَ كَانَ وَ مَا
 لَمْ تَشَأْ مِنْهُ لَمْ يَكُنْ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي وَ تَجَاوَزْ
 عَنِّي. اللَّهُمَّ مَنْ صَلَّيْتَ عَلَيْهِ فَعَلَيْهِ صَلَوَاتِي وَ مَنْ لَعَنْتَ فَلَعْنَتِي عَلَيْهِ. اللَّهُمَّ
 صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ.

گفت: هر که این بگوید هر آدینه، کفارتی بود وی را تا دیگر آدینه.
و نیز صادق علیه السلام گفتی در روز آدینه:

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ اَنْ تُصَلِّیَّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّ اِلِ مُحَمَّدٍ وَّ اَسْأَلُكَ السَّعَةَ وَّ الدَّعَةَ
وَّ الْمَغْفِرَةَ وَّ الرَّحْمَةَ وَّ الْاَمْنَ وَّ الصَّحَّةَ وَّ الْیَقِیْنَ وَّ الْعِصْمَةَ وَّ الْعَفْوَ وَّ الْعَافِیَةَ
وَّ الْقُنُوْعَ وَّ الشُّكْرَ وَّ الْقَصْدَ وَّ الصَّبْرَ وَّ الْحِلْمَ وَّ الْبِرَّ «وَّ التَّقْوٰی» وَّ
التَّوْفِیْقَ فِیْ جَمِیْعِ اُمُوْرِیْ كُلِّهَا لِلاٰخِرَةِ وَّ الدُّنْیَا وَّ اَعْمَمُ بِذٰلِكَ یَا رَبَّ اَهْلَ
بَیْتِیْ وَّ قَرَابَتِیْ وَّ اِخْوَانِیْ فِیْكَ یَا رَبَّ وَّ مَنْ اَحَبَّتُهُ وَّ اَحَبَّیْنِیْ وَّ وَلَدْتُهٗ وَّ
وَلَدَنِیْ مِنْ الْمُؤْمِنِیْنَ وَّ الْمُؤْمِنَاتِ. اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ الصَّبْرَ عَلٰی طَاعَتِكَ
وَّ الصَّبْرَ عَنْ مَعْصِیَتِكَ وَّ اَسْأَلُكَ الصَّبْرَ لِحُكْمِكَ وَّ الصَّدْقَ فِیْ كُلِّ مَوْطِنٍ وَّ
حَقَاقِ الْاِیْمَانِ وَّ الشُّكْرَ لِنِعْمَتِكَ وَّ النَّظَرَ اِلٰی وَجْهِكَ الْكَرِیْمِ فَاِنَّ بِنِعْمَتِكَ
تَمَّ الصَّالِحَاتُ یَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِیْنَ.

نوافل روز آدینه

و آن بیست رکعت بود به چهار رکعت زیاده از روزهای دیگر، شش رکعت بکند
آنگاه که آفتاب گسترده شود و شش رکعت آنگاه که آفتاب بالا گیرد و شش رکعت
پیش از آنکه قرص آفتاب بگردد و دو رکعت آنگاه که آفتاب همی گردد. روایتست از
باقر علیه السلام که، شش رکعت بکند پیش از آنکه آفتاب برآید و شش رکعت پیش از آنکه
آفتاب بگردد و دو رکعت پس از آنکه آفتاب بگردد و شش رکعت پس از آنکه نماز
جمعه کرده بود. و روایت اول معروف تر است. «و اگر کسی بر دوم عمل کند باکی
نبود.» زین العابدین علیه السلام پس از هر دو رکعتی دعایی خواندی:

دعای پس از دو رکعت اول

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ بِحُرْمَةِ مَنْ عَادَ بِكَ وَّ لَجَاْ اِلٰی عِزِّكَ وَّ اَعْتَصَمَ بِحَبْلِكَ

وَلَمْ يَتَّقِ إِلَّا بِكَ يَا وَاهِبَ الْإِعْطَايَا، يَا مَنْ سَمَّى نَفْسَهُ مِنْ جُودِهِ الْوَهَّابَ،
 صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الْمَُرْضِيَّينَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَبَارِكْ عَلَيْهِمْ
 بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَالسَّلَامُ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ وَعَلَى أَرْوَاحِهِمْ وَأَجْسَادِهِمْ وَ
 رَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ أَمْرِي
 فَرَجًا وَمَخْرَجًا وَارْزُقْنِي حَلَالًا طَيِّبًا مِمَّا شِئْتَ وَأَنْتَ شِئْتَ وَكَيْفَ شِئْتَ
 فَإِنَّهُ لَا يَكُونُ إِلَّا مَا شِئْتَ حَيْثُ شِئْتَ كَمَا شِئْتَ. اللَّهُمَّ إِنَّ قَلْبِي يَرْجُوكَ
 لِسَعَةِ رَحْمَتِكَ وَنَفْسِي تَخَافُكَ لِشِدَّةِ عِقَابِكَ وَأَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ
 وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُؤْمِنَنِي مَكَرَكَ وَتُعَافِيَنِي مِنْ سَخَطِكَ وَتَجْعَلَنِي مِنْ أَوْلِيَاءِ
 طَاعَتِكَ وَتَفْضَلَ عَلَى بَرَحْمَتِكَ وَمَغْفِرَتِكَ وَتَسْرِنِي بِسَعَةِ فَضْلِكَ عَنِ
 التَّذَلُّلِ لِعِبَادِكَ وَتَرْحَمَنِي مِنْ خِيْبَةِ الرَّدِّ وَسَفْعِ نَارِ الْحَرَمَانِ.

دعاى دوم

اللَّهُمَّ كَمَا عَصَيْتُكَ وَاجْتَرَأْتُ عَلَيْكَ فَإِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا تُبْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ
 عُدْتُ فِيهِ وَاسْتَغْفِرُكَ لِمَا وَآيْتُ بِهِ عَلَى نَفْسِي وَلَمْ أَفِ بِهِ وَأَسْتَغْفِرُكَ
 لِمَعَاصِيِ اللَّهِ قَوِيْتُ عَلَيْهَا بِنِعْمَتِكَ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ مَا خَالَطَنِي مِنْ كُلِّ خَيْرٍ
 أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ فَإِنَّكَ أَنْتَ أَنْتَ وَأَنَا أَنَا. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ
 مُحَمَّدٍ وَعَظِّمِ النُّورَ فِي قَلْبِي وَصَغِّرِ الدُّنْيَا فِي عَيْنِي وَاحْبِسْ لِسَانِي بِذِكْرِكَ
 عَنِ النَّطْقِ بِمَا لَا يُرْضِيكَ وَاحْرُسْ نَفْسِي مِنَ الشَّهَوَاتِ وَاكْفِنِي طَلَبَ مَا
 قَدَّرْتَ لِي عِنْدَكَ حَتَّى أَسْتَغْنِيَ بِهِ عَمَّا فِي أَيْدِي عِبَادِكَ.^۲

دعاى سوم

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَدْعُوْكَ وَ اَسْأَلُكَ بِمَا دَعَاكَ بِهٖ ذُو النُّوْنِ اِذْ ذَهَبَ مُغَاظِبًا فَظَنَّ اَنْ لَّنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادٰى فِى الظُّلُمٰتِ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ سُبْحٰنَكَ اِنِّى كُنْتُ مِنْ اَظْلَمِیْنَ فَاِنَّهٗ دَعَاكَ وَ هُوَ عَبْدُكَ وَ اَنَا اَدْعُوْكَ وَ اَنَا عَبْدُكَ وَ سَأَلْتُكَ وَ اَنَا اَسْأَلُكَ فَاَفْرِجْ لِیْ كَمَا فَرَجْتَ عَنْهٗ وَ اَدْعُوْكَ اَللّٰهُمَّ وَ اَسْأَلُكَ بِمَا دَعَاكَ بِهٖ اَیُّوْبُ اِذْ مَسَّهُ الضُّرُّ فَنَادٰى اَنِّیْ مَسَّنِیَ الضُّرُّ وَ اَنْتَ اَرْحَمُ الرَّاْحِمِیْنَ فَفَرَجْتَ عَنْهٗ فَاِنَّهٗ دَعَاكَ وَ هُوَ عَبْدُكَ وَ اَنَا اَدْعُوْكَ وَ اَنَا عَبْدُكَ وَ سَأَلْتُكَ وَ اَنَا اَسْأَلُكَ فَاَفْرِجْ عَنِّیْ كَمَا فَرَجْتَ عَنْهٗ، وَ اَنَا اَدْعُوْكَ بِمَا دَعَاكَ بِهٖ یُوْسُفُ عَلَیْهِ السَّلَامُ اِذْ فَرَّقَتْ بَیْنَهٗ وَ بَیْنَ اَهْلِهٖ اِذْ هُوَ فِی السِّجْنِ فَفَرَجْتَ عَنْهٗ فَاِنَّهٗ دَعَاكَ وَ هُوَ عَبْدُكَ وَ اَنَا اَدْعُوْكَ وَ اَنَا عَبْدُكَ وَ سَأَلْتُكَ وَ اَنَا اَسْأَلُكَ فَاسْتَجِبْ لِیْ كَمَا اسْتَجَبْتَ لَهُ وَ فَرِّجْ عَنِّیْ كَمَا فَرَجْتَ عَنْهٗ وَ اَدْعُوْكَ اَللّٰهُمَّ وَ اَسْأَلُكَ بِمَا دَعَاكَ بِهٖ النَّبِیُّوْنَ فَاسْتَجَبْتَ لَهُمْ فَاِنَّهُمْ دَعَوْكَ وَ هُمْ عِبِدُكَ وَ سَأَلُوْكَ وَ اَنَا اَسْأَلُكَ اَنْ تُصَلِّیَ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ بِاَفْضَلِ صَلَوٰتِكَ وَ اَنْ تُبَارِكَ عَلَیْهِمْ بِاَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَ اَنْ تُفَرِّجَ عَنِّیْ كَمَا فَرَجْتَ عَنْ اَنْبِیَآءِكَ وَ رُسُلِكَ وَ عِبَادِكَ الصّٰلِحِیْنَ. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ وَ اَغْنِنِیْ بِالْبَقِیِّیْنَ وَ اَعِزَّنِیْ بِالتَّوَكُّلِ وَ اَكْفِنِیْ رَوْعَاتِ الْقُنُوْطِ وَ اَفْسَحْ لِیْ فِی اَنْتِظَارِ جَمِیْلِ الصُّنْعِ وَ افْتَحْ لِیْ بَابَ الرَّغْبَةِ اِلَیْكَ وَ اَلْخَشِیَةِ مِنْكَ وَ اَلْوَجَلَ مِنْ اَلذُّنُوْبِ وَ حَبِّ اِلَیَّ الدُّعَاۗءِ وَ صَلِّهٖ مِنْكَ بِالْاِجَابَةِ.

آنکه سجده کند و در سجود بگوید:

سَجَدَ وَجْهَیْ اَلْبَالِیَ اَلْفَاوِی لَوَجْهِكَ اَلْكَرِیْمِ الدَّائِمِ الْبَاقِی سَجَدَ وَجْهَیْ مُتَعَفِّرًا بِالتَّرَابِ لِخَالِقِهِ وَ حَقَّ لَهُ اَنْ یَسْجُدَ، سَجَدَ وَجْهَیْ لِمَنْ خَلَقَهُ وَ

صَوَّرَهُ وَ شَقَّ سَمْعَهُ وَ بَصَرَهُ تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ، «سَجَدَ وَجْهِي
الذَّلِيلُ الْخَفِيرُ لَوَجْهِكَ الْعَزِيزِ الْكَرِيمِ الْجَلِيلِ».

دعاى چهارم

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَأَشْهَدُ أَنَّ الدِّينَ كَمَا شَرَعَ وَالْإِسْلَامُ كَمَا
وَصَفَ وَالْقَوْلَ كَمَا حَدَّثَ ذَكَرَ اللَّهُ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ بِخَيْرٍ وَحَيَّاهُمْ
بِالسَّلَامِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ، اللَّهُمَّ أَرُدُّ
عَلَى جَمِيعِ خَلْقِكَ مَظَالِمَهُمُ الَّتِي قَبْلِي صَغِيرَهَا وَكَبِيرَهَا فِي يُسْرِ مِنْكَ وَ
غَافِيَةٍ وَ مَا لَمْ تَبْلُغْهُ قُوَّتِي وَلَمْ تَسْغُهُ ذَاتُ يَدَيَّ وَلَمْ يَقَوْ عَلَيْهِ بَدَنِي فَأَدِّهِ عَنِّي
مِنْ جَزِيلِ مَا عِنْدَكَ مِنْ فَضْلِكَ حَتَّى لَا تُخَلِّفَ عَلَيَّ شَيْئًا مِنْهُ تَنْقُصُهُ مِنْ
حَسَنَاتِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الْمُرْضِيِّينَ بِأَفْضَلِ
صَلَوَاتِكَ وَ بَارِكْ عَلَيْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَ أَسْلَامْ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى أَرْوَاحِهِمْ
وَ أَجْسَادِهِمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ
وَ اجْعَلْ لِي مِنْ أَمْرِي فَرْجًا وَ مَخْرَجًا وَ أَرْزُقْنِي حَلَالًا طَيِّبًا وَاسِعًا مِمَّا شِئْتَ
وَ أَتَى شِئْتَ وَ كَيْفَ شِئْتَ فَإِنَّهُ لَا يَكُونُ إِلَّا مَا شِئْتَ حَيْثُ شِئْتَ كَمَا شِئْتَ.
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَ اسْتَعْمِلْنِي بِمَا عَلَّمْتَنِي وَ مَتَّعْنِي بِمَا رَزَقْتَنِي
وَ بَارِكْ لِي فِيهِمَا أَعْطَيْتَنِي وَ أَسْبِغْ نِعَمَكَ عَلَيَّ وَ هَبْ لِي شُكْرًا تَرْضَى بِهِ
عَنِّي وَ حَمْدًا عَلَى مَا أَلْهَمْتَنِي وَ أَقْبِلْ بَقَلْبِي إِلَى مَا يَقْرِبُنِي إِلَيْكَ وَ أَشْغَلْنِي عَمَّا
يُبَاعِدُنِي عَنْكَ وَ أَلْهِمْنِي خَوْفَ عِقَابِكَ وَ أَرْجُرْنِي عَنِ الْمُنَى لِمَنَازِلِ الْمُتَّقِينَ
بِمَا يُسْخِطُكَ مِنَ الْعَمَلِ وَ هَبْ لِي الْجِدَّ فِي طَاعَتِكَ.

دعای پنجم

يَا مَنْ أَرْجُوهُ لِكُلِّ خَيْرٍ وَيَا مَنْ أَمِنُ عِقُوبَتَهُ عِنْدَ كُلِّ عَثْرَةٍ وَيَا مَنْ يُعْطِي
 الْكَثِيرَ بِالْقَلِيلِ وَيَا مَنْ أَعْطَى الْكَثِيرَ بِالْقَلِيلِ وَيَا مَنْ أَعْطَى مَنْ سَأَلَهُ
 تَحَنُّنًا مِنْهُ وَرَحْمَةً وَيَا مَنْ أَعْطَى مَنْ لَمْ يَسْأَلْهُ وَلَمْ يَعْرِفْهُ وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ
 بِهِ تَفَضُّلاً مِنْهُ وَكَرَمًا، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْطِنِي بِمَسْأَلَتِي إِيَّاكَ
 مِنْ جَمِيعِ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَإِنَّهُ غَيْرُ مَنْقُوصٍ مَا أَعْطَيْتَ وَزِدْنِي مِنْ
 فَضْلِكَ إِنِّي إِلَيْكَ رَاغِبٌ وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ الْأَوْصِيَاءِ
 الْمَرْضِيِّينَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَبَارِكْ عَلَيْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَالسَّلَامُ عَلَيْهِ
 وَعَلَيْهِمْ وَعَلَى أَرْوَاحِهِمْ وَأَجْسَادِهِمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ أَمْرِي فَرْجًا وَمَخْرَجًا
 وَأَرْزُقْنِي حَلَالًا طَيِّبًا وَاسِعًا مِمَّا شِئْتَ وَآتِنِي شِئْتَ وَكَيْفَ شِئْتَ فَإِنَّهُ
 لَا يَكُونُ إِلَّا مَا شِئْتَ حَيْثُ شِئْتَ كَمَا شِئْتَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ
 مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْ لِي قَلْبًا طَاهِرًا وَلِسَانًا صَادِقًا وَنَفْسًا سَامِيَةً إِلَى نَعِيمِ الْجَنَّةِ
 وَاجْعَلْنِي بِالتَّوَكُّلِ عَلَيْكَ عَزِيزًا وَمِمَّا أَتَوَقَّعُهُ مِنْكَ غَنِيًّا وَمِمَّا رَزَقْتَنِي قَانِعًا
 رَاضِيًا وَعَلَى رَجَائِكَ مُعْتَمِدًا وَإِلَيْكَ فِي حَوَائِجِي قَاصِدًا حَتَّى لَا أَعْتَمِدَ إِلَّا
 عَلَيْكَ وَلَا أَتَقَيَّ فِيهِ إِلَّا بِكَ.

دعای ششم

اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ سِرِّي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَقْبَلْ يَا سَيِّدِي وَ

مَوْلَايَ مَعْدِرَتِي وَ تَعْلَمُ حَاجَتِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَعْطِنِي
مَسْأَلَتِي وَ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي،
اللَّهُمَّ وَ مَنْ أَرَادَنِي بِسُوءٍ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اصْرِفْهُ عَنِّي وَ اكْفِنِي كَيْدَ
عَدُوِّي فَإِنَّ عَدُوِّي عَدُوُّ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَدُوُّ آلِ مُحَمَّدٍ عَدُوُّ مُحَمَّدٍ وَ عَدُوُّ مُحَمَّدٍ
عَدُوُّكَ فَأَعْطِنِي سُؤْلِي يَا مَوْلَايَ فِي عَدُوِّي عَاجِلًا غَيْرَ أَجَلٍ يَا مُعْطِي
الرَّغَائِبِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَعْطِنِي رَغْبَتِي فِيمَا سَأَلْتُكَ فِي
عَدُوِّكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ، يَا إِلَهِي إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ صَلِّ عَلَى
مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَ أَرِنِي الرِّخَاءَ وَ السُّرُورَ عَاجِلًا غَيْرَ
أَجَلٍ وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ الْمَرْضِيِّينَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ
وَ بَارِكْ عَلَيْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِمْ وَ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى أَرْوَاحِهِمْ
وَ أَجْسَادِهِمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ فَرَجًا وَ مَخْرَجًا
وَ ارْزُقْنِي حَلَالًا طَيِّبًا وَاسِعًا مِمَّا شِئْتَ وَ أَنَّى شِئْتَ وَ كَيْفَ شِئْتَ فَإِنَّهُ
لَا يَكُونُ إِلَّا مَا شِئْتَ حَيْثُ شِئْتَ كَمَا شِئْتَ. إِلَهِي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَ عَظُمَ
عَلَيْهَا إِسْرَافِي وَ طَالَ فِي مَعَاصِيكَ أَنْهَافِي وَ تَكَاثَفَتْ ذُنُوبِي وَ تَظَاهَرَتْ
عُيُوبِي وَ طَالَ بِكَ اغْتِرَابِي وَ دَامَ لِلشَّهَوَاتِ اتِّبَاعِي فَأَنَا الْخَائِبُ إِنْ
لَمْ تَرْحَمْنِي وَ أَنَا الْهَالِكُ إِنْ لَمْ تَغْفِرْ عَنِّي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ
لِي وَ تَجَاوَزْ عَنِّي سَيِّئَاتِي وَ أَعْطِنِي سُؤْلِي وَ اكْفِنِي مَا أَهَمَّنِي وَ لَا تَكِلْنِي إِلَى
نَفْسِي فَتَعْجَزَ عَنِّي وَ أَنْقِذْنِي بِرَحْمَتِكَ مِنْ خَطَايَايَ وَ أَسْعِدْنِي بِسَعَةِ
رَحْمَتِكَ يَا سَيِّدِي.

دعاى هفتم

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ اَنْسُ الْاَنْبِيْنَ لِاَوْدَانِكَ^۱ وَ اَحْضَرُهُمْ لِكِفَايَةِ الْمُتَوَكِّلِيْنَ عَلَيْكَ
تُشَاهِدُهُمْ فِيْ ضَمَائِرِهِمْ وَ تَطَّلِعُ عَلٰى سَرَائِرِهِمْ وَ تُحِيطُ بِمَبَالِغِ بَصَائِرِهِمْ وَ
سِرِّيْ لَكَ اَللّٰهُمَّ مَكْشُوْفٌ وَاَنَا اِلَيْكَ مَلْهُوْفٌ فَاِذَا اَوْحَشْتَنِى الْغُرْبَةَ اَنْسَنِى
ذِكْرَكَ وَ اِذَا صُبَّتْ عَلَيَّ اَلْهُمُوْمُ لَجَأْتُ اِلَى الْاِسْتِجَارَةِ بِكَ عَلِمًا بِاَنَّ اَرْمَةً
اَلْاُمُوْر بِيَدِكَ وَ مَصْدَرَهَا عَنْ قَضَائِكَ خَاضِعًا لِحُكْمِكَ. اَللّٰهُمَّ اِنْ عَمِيْتُ
عَنْ مَسْأَلَتِكَ اَوْ فَحِمْتُ عَنْهَا فَدُلَّنِيْ عَلٰى مَصَالِحِيْ وَ خُذْ بِقَلْبِيْ اِلَى
مَرَادِيْ فَلَيْسَ ذَلِكَ بِبِدْعٍ مِنْ كِفَايَاتِكَ وَ لَا بِنُكْرٍ مِنْ هِدَايَاتِكَ. اَللّٰهُمَّ
اِنَّكَ اَمَرْتَ بِدُعَائِكَ وَ ضَمَنْتَ الْاِجَابَةَ لِعِبَادِكَ وَ كُنْ يَحِيْبٌ مَنْ فَرَعَ اِلَيْكَ
بِرَغْبَتِهِ وَ قَصَدَ اِلَيْكَ بِحَاجَتِهِ وَ لَنْ تَرْجِعَ يَدٌ طَالِبَةٌ صَفْرًا مِنْ عَطَايَاكَ وَ لَا
خَالِيَةً مِنْ مَحَلِّ هِبَاتِكَ وَ اَيُّ رَاحِلٍ اَمَّكَ فَلَمْ يَحِذْكَ اَوْ وَاْفِدِ وَقْدَ اِلَيْكَ
فَاقْتَطَعْتُهُ عَوَائِقُ الرَّدِّ دُونَكَ بَلْ اَيُّ مُسْتَجِيرٍ بِفَضْلِكَ لَمْ يَنْلُ مِنْ فَيْضِ
جُودِكَ وَ اَيُّ مُسْتَنْبِطٍ لِمَزِيْدِكَ اَكْدَى دُونَ اَسْتِحَاحَةِ عَطِيَّتِكَ. اَللّٰهُمَّ وَ قَدْ
قَصَدْتُ اِلَيْكَ بِحَاجَتِيْ وَ قَرَعْتُ بَابَ فَضْلِكَ يَدُ مَسْأَلَتِيْ وَ نَاجَاكَ بِخُشُوْعِ
الْاِسْتِكَانَةِ قَلْبِيْ وَ عَلِمْتُ مَا يَحْدُثُ مِنْ طَلِبَتِيْ قَبْلَ اَنْ يَخْطُرَ بِنَالِيْ اَوْ يَقَعَ
فِيْ صَدْرِيْ فَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ صَلِّ اَللّٰهُمَّ دُعَايِ بِاِجَابَتِكَ
وَ اَشْفَعْ مَسْأَلَتِيْ اِيَّاكَ بِنُجْحِ حَوَائِجِيْ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ وَ صَلَّى اَللّٰهُ عَلٰى
مُحَمَّدٍ وَ اٰلِهِ.

دعاى هشتم

يَا مَنْ اَرْجُوْهُ لِكُلِّ خَيْرٍ وَ اَمِنْ سَخَطُهُ عِنْدَ كُلِّ عَثْرَةٍ، يَا مَنْ يُعْطِي الْكَثِيْرَ

۱. در «م»: لِاَوْدِيَانِكَ

بِالْقَلِيلِ وَ يَا مَنْ أَعْطَى مَنْ سَأَلَهُ تَحَنُّنًا مِنْهُ وَ رَحْمَةً، يَا مَنْ أَعْطَى مَنْ
لَمْ يَسْأَلْهُ وَ لَمْ يَعْرِفْهُ تَفَضُّلاً مِنْهُ وَ كَرَمًا، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ
أَعْطِنِي بِمَسْأَلَتِي إِيَّاكَ جَمِيعَ سُؤْلِي مِنْ جَمِيعِ خَيْرِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فَإِنَّهُ غَيْرُ
مَنْقُوصٍ مَا أُعْطِيْتَهُ وَ أَصْرِفْ عَنِّي شَرَّ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ يَا ذَا الْمَنِّ وَ لَا إِلَهَ
عَلَيْهِ يَا ذَا الْجُودِ وَ الْمَنِّ وَ الطَّوْلِ وَ النِّعَمِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ
أَعْطِنِي سُؤْلِي وَ اكْفِنِي جَمِيعَ الْمُنْهَمِّ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ.

دعاى نهم

يَا ذَا الْمَنِّ لَا مَنْ عَلَىكَ، يَا ذَا الطَّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، يَا أَمَانَ الْخَائِفِينَ وَ ظَهَرَ
الْآلَجِبِينَ وَ يَا جَارَ الْمُسْتَجِيرِينَ إِنْ كَانَ فِي أُمِّ الْكِتَابِ عِنْدَكَ أَنِّي شَقِيٌّ أَوْ
مَحْرُومٌ أَوْ مُقْتَرٌّ عَلَيَّ فِي رِزْقِي فَامْحُ مِنْ أُمِّ الْكِتَابِ شِقَائِي وَ حِرْمَانِي
وَ اكْتُبْنِي عِنْدَكَ سَعِيدًا مُوَفَّقًا لِلْخَيْرِ مُوسِعًا فِي رِزْقِي فَإِنَّكَ قُلْتَ فِي كِتَابِكَ
الْمَنْزِلَ عَلَى نَبِيِّكَ الْمُرْسَلِ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ إِلَهِي يَمْحُو اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَ يُثَبِّتُ
وَ عِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ وَ قُلْتَ وَ رَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَأَنَا شَيْءٌ فَلْتَسْغِنِي
بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ مَنْ عَلَىَّ
بِالتَّوَكُّلِ عَلَيْكَ وَ التَّسْلِيمِ لِأَمْرِكَ وَ الرِّضَا بِقَدْرِكَ حَتَّى لَا أُحِبَّ تَعْجِيلَ مَا
أَخَّرْتَ وَ لَا تَأْخِيرَ مَا عَجَّلْتَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ.

و چون آفتاب بگردد روز آدینه این دعاى بگوى مروى است از رضا عليه السلام :

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَ
لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ كَبْرُهُ تَكْبِيرًا، يَا
سَابِغَ النَّعْمِ يَا دَافِعَ النَّقَمِ يَا بَارِيَّ النَّسَمِ يَا عَلِيَّ الْهَمَمِ يَا مُغْشِيَّ الظُّلَمِ يَا

ذَا الْجُودِ وَالْكَرَمِ يَا كَاشِفَ الضُّرِّ وَالْأَلَمِ يَا مُنِيسَ الْمُسْتَوْحِشِينَ فِي الظُّلَمِ،
يَا غَالِمًا لَا يُعْلَمُ صَلَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَفْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ. يَا مَنْ
أَسْمُهُ دَوَاءٌ وَذِكْرُهُ شِفَاءٌ وَطَاعَتُهُ غَنَاءٌ أَرْحَمَ مَنْ رَأْسِ مَالِهِ الرَّجَاءُ وَ
سِلَاحُهُ الْبُكَاءُ سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ « يَا بَدِيعَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ » يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ^۱

آنکه دو رکعت نماز زوال بکن و بگوی:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَ بِحَمْدِهِ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ صد بار.

و صادق علیه السلام گفت که، زین العابدین علیه السلام پس از نماز زوال بگفتی:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ شَجَرَةِ النَّبُوَّةِ وَ مَوْضِعِ الرِّسَالَةِ وَ مُحْتَلَفِ
الْمَلَائِكَةِ وَ مَعْدِنِ الْعِلْمِ وَ أَهْلِ بَيْتِ الْوَحْيِ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ
مُحَمَّدٍ أَفْلُكِ الْجَارِيَةِ فِي اللَّجَجِ الْغَامِرَةِ يَا مَنْ مَنْ رَكِبَهَا وَ يَغْرَقُ مَنْ تَرَكَهَا،
الْمُتَقَدِّمُ لَهُمْ مَارِقٌ وَ الْمُتَأَخِّرُ عَنْهُمْ زَاهِقٌ وَ اللَّازِمُ لَهُمْ لَاحِقٌ. اللَّهُمَّ صَلِّ
عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الْكَهْفِ الْحَصِينِ وَ غِيَاثِ الْمُضْطَرِّينَ وَ مَلَجَا
الْهَارِبِينَ وَ مَنْجَا الْخَائِفِينَ وَ عِصْمَةِ الْمُعْتَصِمِينَ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ صَلَوةً كَثِيرَةً تَكُونُ لَهُمْ رِضًى وَ لِحَقِّ مُحَمَّدٍ
وَآلِ مُحَمَّدٍ أَدَاءً وَ قِضَاءً بِحَوْلٍ مِنْكَ وَ قُوَّةً يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى
مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الَّذِينَ أُوجِبَتْ حَقُّهُمْ وَ مَوَدَّتُهُمْ وَ فَرَضَتْ طَاعَتُهُمْ وَ
وَلَايَتُهُمْ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَ أَعْمُرْ قَلْبِي بِطَاعَتِكَ وَ لَا تُخْزِهِ
بِمَعْصِيَتِكَ وَ أَرْزُقْنِي مُوَاسَاةً مَنْ قَتَرْتَ^۲ عَلَيْهِ رِزْقَكَ بِمَا وَسَّعْتَ عَلَيَّ مِنْ
فَضْلِكَ، الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ نِعْمَةٍ وَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ وَ لَا حَوْلَ وَ

۱. مصباح المتعبد، ص ۳۶۰

۲. در «م»: قَدَّرْتَ

لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ مِنْ كُلِّ هَوٍ.

آنکه سجده شکر کن و بگوئ:

يَا أَهْلَ الْتَّقْوَى وَ أَهْلَ الْمَغْفِرَةِ أَنْتَ خَيْرُ لِي مِنْ أَبِي وَ أُمِّي وَ مِنَ النَّاسِ
أَجْعِلْ لِي إِلَيْكَ حَاجَةً وَ فَقْرٌ وَ فَاقَةٌ وَ أَنْتَ غَنِيٌّ عَنِّي عَذَابِي، أَسْأَلُكَ
أَنْ تُقِيلَنِي عَثْرَتِي وَ أَنْ تُقِيلَنِي بِقَضَاءِ حَاجَتِي وَ تَسْتَجِيبَ لِي دُعَائِي وَ تَرْحَمَ
صَوْتِي وَ تَكْفُفَ أَنْوَاعَ الْبَلَاءِ عَنِّي بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

و هفتاد بار بگوئ:

أَسْتَجِيرُ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ.

و چون سر از سجده برآری بگوئ:

يَا شَارِعًا لِمَلَأَتْكَ دِينَ الْقِيَمَةِ دِينًا رَاضِيًا بِهِ تَا آخِر وَ دَرِ تَعْقِيبِ نَمَازِ
بامداد برفت^۱.

و باقر عليه السلام گفت: از آنکه که آفتاب بگردد تا که یک ساعت بگذرد آن وقت را
نگاه دار که پیغمبر عليه السلام گفت: هیچ چیز نخواهد بنده در آن ساعت الا که خدای تعالی
وی را بدهد و چون آفتاب بگردید دو رکعت نماز زوال نکرده باشی، ابتدا به فریضه
بکن و دو رکعت باز پس دار، چنین روایتست از صادق عليه السلام.
و در قنوت جمعه پس از آن کلمات فرج بگوئ:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا أَمَرْتَنَا بِالْإِيمَانِ بِهِ. اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِمَّنْ
اخْتَرْتَ لِدِينِكَ وَ خَلَقْتَ لِحَبَّتِكَ. اللَّهُمَّ لَا تُرِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَ هَبْ
لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ.

۱. مصباح المتهجد، ص ۳۶۳

و اگر خواهی بگوی:

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ لِیْ وَ لِوَالِدَیَّ وَ اَهْلِ بَیْتِیْ وَ اِخْوَانِیْ فِیْكَ الْیَقِیْنَ وَ الْعَفْوَ
وَ الْعَافِیَةَ وَ الْمَغَافَاتِ وَ الرَّحْمَةَ فِی الدُّنْیَا وَ الْاٰخِرَةِ.

و این دعا نیز بگوی که مروی از رضا علیه السلام است:

اَللّٰهُمَّ اَصْلَحْ عَبْدَكَ وَ خَلِیْفَتَكَ بِمَا اَصْلَحْتَ بِهِ اَنْبِیَاءَكَ وَ رُسُلَكَ وَ حُفَّهٗ
بِمَلَائِكَتِكَ وَ اَیَّدْهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ مِنْ عِنْدِكَ وَ اَسْلِكْهُ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ وَ مِنْ
خَلْفِهِ رَصْدًا یَحْفَظُوْنَهُ مِنْ كُلِّ سُوْءٍ وَ اَبْدِلْهُ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِ اَمْنًا یَعْبُدُكَ
لَا یُشْرِكُ بِكَ شَیْئًا وَ لَا تَجْعَلْ لِاَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ عَلٰی وَلِیِّكَ سُلْطٰنًا وَ اُتَذِّنْ لَهُ
فِی جِهَادِ عَدُوِّكَ وَ عَدُوِّهِ وَ اَجْعَلْنِیْ مِنْ اَنْصَارِهِ اِنَّكَ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ.^۱

و باقر علیه السلام گفت که، در قنوت جمعه بگوی:

اَللّٰهُمَّ تَمَّ نُورُكَ فَهَدِیْتُ^۲ تا آخر و در قنوت وتر گفته شد و پس از آن هفتاد
بار بگوی: اَسْتَغْفِرُ اللهَ رَبِّیْ وَ اَتُوْبُ اِلَیْهِ.

و صادق علیه السلام گفت: هر که روز آدینه چون سلام بدهد هفت بار الحمد بخواند
و هر دو قل اَعُوْذُ و قل هو الله احد هر یکی هفت بار و قل یا ایها الکافرون هفت بار
و آخر براءة لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُوْلٌ مِنْ اَنْفُسِكُمْ عَزِیْزٌ تا آخر و آخر الحشر و پنج آیت از
آخر آل عمران: اِنَّ فِیْ خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَ تَا اَنْجَاكِهِ اِنَّكَ لَا تُخَلِّفُ الْمِیْغَاد^۳ کفایت کنند و ی
را آنچه میان آن آدینه بود تا آدینه دیگر.^۴ و در روایت دیگرست آیه الكرسي و آیه
السخره تا آنجا که من المحسنین. آنکه دست بدعا بردارد و بگوید:

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ تَعَمَّدْتُ اِلَیْكَ لِحَاجَتِیْ وَ اَنْزَلْتُ بِكَ الْیَوْمَ فَقْرِیْ وَ مَسْكَنَتِیْ وَ اَنَا

۱. مصباح المتعجد، ص ۳۶۷

۲. مصباح المتعجد، ص ۳۶۶

۳. مصباح المتعجد، ص ۱۵۲

۴. مصباح المتعجد، ص ۳۶۸

لِمَغْفِرَتِكَ أَرْجِي مَنِّي لِعَمَلِي وَ لِمَغْفِرَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِي فَتَوَلَّ
قَضَاءَ كُلِّ حَاجَةٍ هِيَ لِي بِقُدْرَتِكَ عَلَيْهَا وَ تَيْسِيرِ ذَلِكَ عَلَيْكَ وَ لِفَقْرِي
إِلَيْكَ فَإِنِّي لَمْ أَصِبْ قَطُّ خَيْرًا إِلَّا مِنْكَ وَ لَمْ يَصْرِفْ عَنِّي أَحَدٌ سُوءًا قَطُّ
غَيْرُكَ وَ لَسْتُ أَرْجُو لِأَخِرَتِي وَ دُنْيَايَ سِوَاكَ وَ لَا لِيَوْمٍ فَقْرِي وَ تَفَرُّدِي
مِنَ النَّاسِ فِي حُفْرَتِي غَيْرُكَ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَقْضِ لِي
حَوَائِجِي مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى
مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ لِي مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ الَّتِي حَشَوَهَا بَرَكَاتُهُ وَ عُمَارُهَا
الْمَلَائِكَةُ مَعَ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَهْلِهِ إِبراهيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

و صادق علیه السلام گفت: هر که پس از نماز بامداد یا نماز پیشین بگوید:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ صَلَوَاتِكَ وَ صَلَوَاتِ مَلَائِكَتِكَ وَ رُسُلِكَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ

گناه سالی بر وی ننویسند. و هر که پس از این دو نماز بگوید:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ

نمیرد تا که قائم را علیه السلام دریابد و پیغمبر ﷺ گفت: هر که روز آدینه از پس نماز
صد بار قل هو الله بخواند و صد بار بر پیغمبر درود فرستد و هفتاد بار بگوید:

اللَّهُمَّ اكْفِنِي بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ وَ أغْنِنِي بِفَضْلِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ

خدای تعالی وی را صد حاجت روا کند، هشتاد از حاجتهای آن جهان و بیست از
حاجتهای دنیا.^۱

و روایت کرده‌اند که پیغمبر ﷺ گفت: هر که روز آدینه پس از نماز پیشین دو
رکعت نماز کند در هر رکعتی یکبار الحمد و هفت بار قل هو الله بخواند و چون فارغ
شود بگوید:

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنِيْ مِنْ اَهْلِ الْجَنَّةِ الَّتِيْ حَشَوُهَا الْبَرَكَةُ وَ عَمَارُهَا الْمَلَائِكَةُ مَعَ
نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَ اٰبِنَا اِبْرَاهِيْمَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ

هیچ فتنه و بلا بدو نرسد تا دیگر آدینه و خدای تعالی جمع کند میان وی و
میان محمد و ابراهیم علیهما السلام.

و جمع میان نماز پشین و دیگر فاضلتر بود در روز آدینه به خلاف روزهای
دیگر و اگر نافله‌ای پیش از زوال نکرده باشد بپس نماز دیگر افکند و در روز آدینه
پس از نماز دیگر هر که صدبار اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ بِخَوَانِدِ خدای تعالی هزار تحفه از رحمت
خویش به وی فرستد. و هزار بار صلوات فرستد بر پیغمبر و آلش علیه و علیهم
السلام و اگر نتواند صد بار بگوید:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ

و هفت بار بگوید:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ الْاَوْصِيَاءِ الْمَرْضِيِّينَ بِاَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَ
بَارِكْ عَلَيْهِمْ بِاَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِمْ وَ عَلٰی اَرْوَاحِهِمْ وَ
اَجْسَادِهِمْ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

روایت کرده‌اند که این را صد بار بگوید. «آنکه هفتاد بار بگوید:»

اَسْتَغْفِرُ اللهَ وَ اَتُوبُ اِلَيْهِ.

و چون آخر روز بود در دعا کردن جهد نماید. و روایت کرده‌اند که ساعتی که
درو دعا اجابت کنند از روز آدینه، آن وقتست که قرص آفتاب نیمی غایب شده
باشد. و روایت کرده‌اند که پیغمبر صلی الله علیه و آله فرموده‌اند که در ساعت اجابت دعا از روز
آدینه این باید گفت:

سُبْحَانَكَ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ يَا بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَا

ذَاجَلَالِ وَالاِكْرَامِ.

دعای سمات

مستحب است که در آخر ساعت از روز آدینه این دعا بخواند. باقر گفت علیه السلام :
اگر مردمان بدانند آنچه ما دانیم از سؤالها^۱ که درین دعاست از بزرگی کار آن به
نزدیک خدای تعالی و زودی اجابت خدای تعالی خواننده آن را با آنکه ذخیره
نهاده است خدای تعالی از ثواب نیکو به سبب این دعا با یکدیگر به شمشیر جنگ
کنند و اگر سوگند خورم که نام بزرگ خدای تعالی درو است سوگند راست خورده‌ام
و این از علم نهانیست و از دعا‌های پوشیده که مستجاب بود نزدیک خدای تعالی
پس بدان نفع گیرید و از کسی که اهل آن نباشد پنهان دارید و اهل آن نباشد مثل
کودکان و سفیهان و منافقان که حق ما به ظلم برده باشند. بدیشان مدهید که این از
سرّ مخزون و علم مکنون خدایست جلّ جلاله، و دعا اینست که شمه‌ای از
فضیلت او شنیدی:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ الْأَعْظَمِ الْأَجَلِّ
الْأَكْرَمِ الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ عَلَى مَغَالِقِ أَبْوَابِ السَّمَاءِ لِفَتْحِ بِالرَّحْمَةِ
انْفَتَحَتْ وَإِذَا دُعِيَ بِهِ عَلَى مَضَائِقِ أَبْوَابِ الْأَرْضِ لِلْفَرَجِ انْفَرَجَتْ وَإِذَا
دُعِيَ بِهِ عَلَى الْعُسْرِ لِلْيُسْرِ تَيَسَّرَتْ وَإِذَا دُعِيَ بِهِ عَلَى الْأَمْوَاتِ
لِلنُّشُورِ انْتَشَرَتْ وَإِذَا دُعِيَ بِهِ عَلَى كَشْفِ الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَائِ انْكَشَفَتْ
وَبِجَلَالِ وَجْهِكَ الْكَرِيمِ أَكْرَمِ الْوُجُوهِ وَأَعَزِّ الْوُجُوهِ الَّذِي عَنَتَ لَهُ
الْوُجُوهُ وَخَضَعَتْ لَهُ الرُّقَابُ وَخَشَعَتْ لَهُ الْأَصْوَاتُ وَجَلَّتْ لَهُ
الْقُلُوبُ مِنْ مَخَافَتِكَ وَبِقُوَّتِكَ الَّتِي تُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا

۱. در «م»: سرّها. در متن عربی حدیث (بحار ۸۷ / ۹۶) آمده: لو يعلم الناس ما نعلمه من علم هذه

بِإِذْنِكَ وَتُؤَمِّسُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَبِمَشِيَّتِكَ الَّتِي دَانَ لَهَا
 الْعَالَمُونَ وَبِكَلِمَتِكَ الَّتِي خَلَقْتَ بِهَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَبِحِكْمَتِكَ الَّتِي
 صَنَعْتَ بِهَا الْعَجَائِبَ وَخَلَقْتَ بِهَا الظُّلُمَةَ وَجَعَلْتَهَا لَيْلًا وَجَعَلْتَ اللَّيْلَ
 سَكَنًا وَخَلَقْتَ بِهَا النُّورَ وَجَعَلْتَهُ نَهَارًا وَجَعَلْتَ النَّهَارَ نُشُورًا مُبْصِرًا وَ
 خَلَقْتَ بِهَا الشَّمْسَ وَجَعَلْتَ الشَّمْسَ ضِيَاءً وَخَلَقْتَ بِهَا الْقَمَرَ وَجَعَلْتَ
 الْقَمَرَ نُورًا وَخَلَقْتَ بِهَا الْكَوَاكِبَ وَجَعَلْتَهَا نُجُومًا وَبُرُوجًا وَمَصَابِيحَ وَ
 زِينَةً وَرُجُومًا وَجَعَلْتَ لَهَا مَشَارِقَ وَمَغَارِبَ وَجَعَلْتَ لَهَا مَطَالِعَ وَ
 مَجَارِيَ وَجَعَلْتَ لَهَا فَلَكَامًا وَمَسَابِيحَ وَقَدَّرْتَهَا فِي السَّمَاءِ مَنَازِلَ فَأَحْسَنْتَ
 تَقْدِيرَهَا وَصَوَّرْتَهَا فَأَحْسَنْتَ تَصْوِيرَهَا وَأَخْصَيْتَهَا بِأَسْمَائِكَ إِحْصَاءً وَ
 دَبَّرْتَهَا بِحِكْمَتِكَ تَدْبِيرًا وَأَحْسَنْتَ تَدْبِيرَهَا وَسَخَّرْتَهَا بِسُلْطَانِ اللَّيْلِ وَ
 سُلْطَانِ النَّهَارِ وَالسَّاعَاتِ وَعَدَدِ السَّنِينَ وَالْحِسَابِ وَجَعَلْتَ رُؤْيَهَا
 لِجَمِيعِ النَّاسِ مَرَّتَيْنِ وَاحِدًا وَأَسْأَلُكَ بِمَجْدِكَ الَّذِي كَلَّمْتَ بِهِ عَبْدَكَ وَ
 رَسُولَكَ مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الْمُقَدَّسِينَ فَوْقَ إِحْسَاسِ
 الْكَرُوبَيْنِ فَوْقَ غَمَائِمِ النُّورِ فَوْقَ ثَابُوتِ الشَّهَادَةِ فِي عَمُودِ النَّارِ وَفِي
 طُورِ سَيْنَاءَ وَفِي جَبَلِ حُورَيْثٍ فِي الْوَادِ الْمُقَدَّسِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنْ
 جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ مِنَ الشَّجَرَةِ وَفِي أَرْضِ مِصْرَ بِتَسْعِ آيَاتِ بَيِّنَاتٍ وَ
 يَوْمَ فَرَقْتَ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ وَفِي الْمُنْبَجِسَاتِ الَّتِي صَنَعْتَ بِهَا الْعَجَائِبَ
 فِي بَحْرِ سُوفٍ وَعَقَدْتَ مَاءَ الْبَحْرِ فِي قَلْبِ الْغَمْرِ كَالْحِجَارَةِ وَجَاوَزْتَ
 بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ وَتَمَّتْ كَلِمَتُكَ الْحُسْنَى عَلَيْهِمْ بِمَا صَبَرُوا وَأَوْرَثْتَهُمْ
 مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا الَّتِي بَارَكْتَ فِيهَا لِلْعَالَمِينَ وَاعْرِفْتَ فِرْعَوْنَ

وَجُنُودَهُ وَمَرَاقِبَهُ فِي الْيَمِّ وَبِاسْمِكَ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ الْأَعَزِّ الْأَجَلِّ الْأَكْرَمِ
وَبِمَجْدِكَ الَّذِي تَجَلَّيْتَ بِهِ لِمُوسَى كَلِمِكَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي طُورِ سَيْنَاءَ وَ
لِإِبْرَاهِيمَ خَلِيلِكَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ قَبْلُ فِي مَسْجِدِ الْحَيْفِ وَ لِإِسْحَقَ صَفِيِّكَ
عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي بئرِ شَيْعٍ وَ لِيَعْقُوبَ نَبِيِّكَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي بَيْتِ إِيلَ وَ
أَوْفَيْتَ لِإِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِمِثَاقِكَ وَ لِإِسْحَقَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِحَلْفِكَ وَ
لِيَعْقُوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِشَهَادَتِكَ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ بِوَعْدِكَ وَ لِلدَّاعِينَ بِأَسْمَائِكَ
فَأَجَبْتَ وَ بِمَجْدِكَ الَّذِي ظَهَرَ لِمُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى قُبَّةِ
الرُّثْمَانِ وَ بِأَيْدِكَ الَّذِي وَقَعْتَ عَلَى أَرْضِ مِصْرَ بِمَجْدِ الْعِزَّةِ وَ الْعُلْبَةِ
بِآيَاتِ عَزِيزَةٍ وَ بِسُلْطَانِ الْقُوَّةِ وَ بِعِزَّةِ الْقُدْرَةِ وَ بِشَأْنِ الْكَلِمَةِ الثَّامَّةِ وَ
بِكَلِمَاتِكَ الَّتِي تَفَضَّلْتَ بِهَا عَلَى أَهْلِ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ أَهْلِ الدُّنْيَا
وَ الْآخِرَةِ وَ بِرَحْمَتِكَ الَّتِي مَنَنْتَ بِهَا عَلَى جَمِيعِ خَلْقِكَ وَ بِاسْتِطَاعَتِكَ الَّتِي
أَقَمْتَ بِهَا عَلَى الْعَالَمِينَ وَ بُنُورِكَ الَّذِي قَدْ خَرَّ مِنْ فَرْعِهِ طُورُ سَيْنَاءَ وَ
بِعِلْمِكَ وَ جَلَالِكَ وَ كِبَرِيَّاتِكَ وَ عِزِّكَ وَ جَبَرُوتِكَ الَّتِي لَمْ تُسْتَقِلَّهَا الْأَرْضُ
وَ انْخَفَضَتْ لَهَا السَّمَوَاتُ وَ أَنْزَجَرَ لَهَا الْعُمُقُ الْأَكْبَرُ وَ رَكَدَتْ لَهَا الْبِحَارُ
وَ الْأَنْهَارُ وَ خَضَعَتْ لَهَا الْجِبَالُ وَ سَكَنْتْ لَهَا الْأَرْضُ بِمَنَاجِبِهَا وَ اسْتَسْلَمَتْ
لَهَا الْخَلَائِقُ كُلُّهَا وَ خَفَقَتْ لَهَا الرِّيَّاحُ فِي جَرَيَانِهَا وَ حَمَدَتْ لَهَا الْبَيْرَانُ فِي
أَوْطَانِهَا وَ بِسُلْطَانِكَ الَّذِي عُرِفَتْ لَكَ بِهِ الْعُلْبَةُ دَهْرَ الدُّهُورِ وَ حَمَدَتْ بِهِ
فِي السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِينَ وَ بِكَلِمَتِكَ كَلِمَةِ الصِّدْقِ الَّتِي سَبَقَتْ لِأَبْنَاءِ آدَمَ
وَ ذُرِّيَّتِهِ بِالرَّحْمَةِ وَ أَسْأَلُكَ بِكَلِمَتِكَ الَّتِي غَلَبَتْ كُلَّ شَيْءٍ وَ بُنُورِ وَجْهِكَ
الَّذِي تَجَلَّيْتَ بِهِ لِلْجَبَلِ فَجَعَلْتَهُ دَكًّا وَ خَرَّ مُوسَى صَعِقًا وَ بِمَجْدِكَ الَّذِي
ظَهَرَ عَلَى طُورِ سَيْنَاءَ فَكَلَّمْتَ بِهِ عَبْدَكَ وَ رَسُولَكَ مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ عَلَيْهِ
السَّلَامُ وَ بَطَلَعَتِكَ فِي سَاعِيرٍ وَ ظُهُورِكَ فِي جَبَلٍ فَارَانَ بِرَبَوَاتِ الْمُقَدَّسِينَ

وَجُنُودِ الْمَلَائِكَةِ الصَّافِينَ وَخُشُوعِ الْمَلَائِكَةِ الْمُسَبِّحِينَ وَبَرَكَاتِكَ الَّتِي
بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِكَ فِي أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَبَارَكْتَ
لِإِسْحَاقَ صَفِيِّكَ فِي أُمَّةٍ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ وَبَارَكْتَ لِيَعْقُوبَ إِسْرَائِيلَ
فِي أُمَّةٍ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ وَبَارَكْتَ لِحَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ
فِي عِثْرَتِهِ وَذُرِّيَّتِهِ وَأُمَّتِهِ.

اللَّهُمَّ وَكَمَا غَبْنَا عَنْ ذَلِكَ وَلَمْ نَشْهَدْهُ وَآمَنَّا بِهِ وَلَمْ نَرَهُ صِدْقًا وَعَدْلًا أَنْ
تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُبَارِكَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَتَرْحَمَ عَلَى
مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ وَبَارَكْتَ وَتَرَحَّمْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ
إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ فَعَالٌ لِمَا يُرِيدُ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ^۱

«يَا اللَّهُ يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ يَا بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. اللَّهُمَّ بِحَقِّ هَذَا الدُّعَاءِ وَبِحَقِّ هَذِهِ الْأَسْمَاءِ الَّتِي
لَا يَعْلَمُ تَفْسِيرَهَا وَلَا يَعْلَمُ بَاطِنَهَا غَيْرُكَ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ
مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَتَفْعَلَ بِي مَا أَنَا أَهْلُهُ وَأَنْتَقِمَ لِي مِنْ
فُلَانٍ وَاعْفِرْ لِي ذُنُوبِي مَا تَقَدَّمَ مِنْهَا وَمَا تَأَخَّرَ مِنْهَا وَوَسَّعْ عَلَيَّ مِنْ
حَلَالِ رِزْقِكَ وَاكْفِنِي مَوْنَةَ إِنْسَانٍ سَوْءٍ وَجَارٍ سَوْءٍ وَقَرِينٍ سَوْءٍ وَ
سُلْطَانٍ سَوْءٍ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَبِالْإِجَابَةِ جَدِيرٌ وَبِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ
أَمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ»

آنگه چیزی که خواهی بخواه.

نماز هدیہ

از جمله اوراد هفته است و آن چنان بود که روز آدینه هشت رکعت نماز بکند

۱. مصباح المتهجد، ص ۴۱۶ - ۴۲۰

چهار هدیه فرستد به روح رسول الله ﷺ و چهار به فاطمه علیها السلام. و روز شنبه چهار رکعت هدیه فرستد به امیرالمؤمنین علیا و روز یکشنبه چهار هدیه فرستد به حسن علیا و همچنین تا روز پنجشنبه چهار رکعت هدیه فرستد به صادق علیا و در روز آدینه چنانکه رفت چهار رکعت هدیه مصطفی علیا و چهار رکعت هدیه فاطمه علیها السلام و روز شنبه چهار رکعت هدیه فرستد به کاظم علیا و همچنین تا روز پنجشنبه چهار رکعت هدیه فرستد به صاحب الزمان علیا و پس هر دو رکعت از آن بگوید:

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ السَّلَامُ وَ مِنْكَ السَّلَامُ وَ اِلَيْكَ يَعُوْدُ السَّلَامُ حَيَّنَا رَبَّنَا مِنْكَ
بِالسَّلَامِ. اَللّٰهُمَّ هَذِهِ الرُّكْعَاتُ هَدِيَّةٌ مِنِّيْ اِلَى وَلِيِّكَ فُلَانٍ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ
اَلِ مُحَمَّدٍ وَ بَلِّغْهُ اِيَّاهَا فَاَعْطِنِيْ اَفْضَلَ اَمَلِيْ وَ رَجَائِيْ فِيْكَ وَ فِي رَسُوْلِكَ
صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَ اٰلِهِ وَ فِيْهِ.

و دعایی که خواهی بگویی.^۱

فصل در نمازهای هفته

شنبه

رسول الله ﷺ گفت: هر که شب شنبه هشت رکعت نماز کند، در هر رکعتی الحمد خواند و اِنَا اَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ يَكْبَار و قل هو الله هفت بار، چون فارغ شود هفتاد بار استغفار کند، هم چنان بود که حج کرده بود و هزار مرد از دست کافران باز خریده و آزاد کرده و خدای تعالی گناهان وی بیامزد و اگر چه مثل کف دریا باشد. و فرمود ﷺ: هر که شب شنبه چهار رکعت نماز کند، در هر رکعتی الحمد یکبار بخواند و آیه الكرسي سه بار و قل هو الله یکبار، چون سلام باز دهد آیه الكرسي سه بار بخواند، خدای تعالی وی و پدر و مادر وی را بیامزد و هم چنان بود که محمد

۱. مصباح المتهجد، ص ۳۲۲. باید بجای کلمه «فلان» نام امامی که نمازها به ایشان اهدا شده یاد شود.

مصطفی ﷺ وی را شفاعت کرده بود. و گفت ﷺ: هر که روز شنبه چهار رکعت نماز کند، در هر رکعتی الحمد خواند و قل یا ایها الکافرون سه بار، چون فارغ شود آیه الكرسي یکبار بخواند، خدای تعالی وی را به عدد هر مرد جهودی و زن جهودی عبادت سالی بنویسد.

دعای روز شنبه از دعای کاظم علیہ السلام

مَرْحَبًا بِخَلْقِ اللَّهِ الْجَدِيدِ وَ بِكُمَا مِنْ كَاتِبَيْنِ وَ شَاهِدَيْنِ أَكْتُبَا بِسْمِ اللَّهِ
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ الْإِسْلَامَ كَمَا وَصَفَ وَالَّذِينَ كَمَا شَرَعَ وَأَنَّ الْكِتَابَ
كَمَا أُنْزِلَ وَالْقَوْلَ كَمَا حَدَّثَ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ وَ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَ
سَلَامُهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ.

أَصْبَحْتُ اللَّهُمَّ فِي أَمَانِكَ وَ أَسَلَمْتُ إِلَيْكَ نَفْسِي وَ وَجَّهْتُ إِلَيْكَ وَجْهِي وَ
فَوَضَّعْتُ إِلَيْكَ أَمْرِي وَ أَلْجَأْتُ إِلَيْكَ ظَهْرِي رَهْبَةً مِنْكَ وَ رَغْبَةً إِلَيْكَ لَا
مَلْجَأَ وَ لَا مَنَاجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ أَمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أُنْزِلَتْ وَ رَسُولِكَ
الَّذِي أَرْسَلْتَ. اللَّهُمَّ إِنِّي فَقِيرٌ إِلَيْكَ فَارْزُقْنِي بِغَيْرِ حِسَابٍ إِنَّكَ تَرْزُقُ مَنْ
تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ وَ تَرَكْتُ
الْمُنْكَرَاتِ وَ حُبَّ الْمَسَاكِينِ وَ أَنْ تَتُوبَ عَلَيَّ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِكَرَامَتِكَ
الَّتِي أَنْتَ أَهْلُهَا أَنْ تَتَجَاوَزَ عَن سُوءِ مَا عِنْدِي بِحُسْنِ مَا عِنْدَكَ وَ أَنْ
تُعْطِيَنِي مِنْ جَزِيلِ عَطَايِكَ أَفْضَلَ مَا أَعْطَيْتَهُ أَحَدًا مِنْ عِبَادِكَ. اللَّهُمَّ إِنِّي
أَعُوذُ بِكَ مِنْ مَالٍ يَكُونُ عَلَيَّ فِتْنَةً وَ مِنْ وَلَدٍ يَكُونُ لِي عَدُوًّا. اللَّهُمَّ قَدْ
تَرَى مَكَانِي وَ تَسْمَعُ دُعَائِي وَ كَلَامِي وَ تَعْلَمُ حَاجَتِي، أَسْأَلُكَ بِجَمِيعِ
أَسْمَائِكَ الْحُسْنَى أَنْ تَقْضِيَ لِي كُلَّ حَاجَةٍ مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ. اللَّهُمَّ

إِنِّي أَدْعُوكَ دُعَاءَ عَبْدٍ ضَعُفَتْ قُوَّتُهُ وَاشْتَدَّتْ فُاقَتُهُ وَعَظُمَ جُرْمُهُ وَقَلَّ
عَدَدُهُ وَضَعُفَ عَمَلُهُ دُعَاءَ مَنْ لَا يَجِدُ لِفَاقَتِهِ سَادًّا غَيْرَكَ وَلَا لِضَعْفِهِ مُقَوِّيًا
سِوَاكَ أَسْأَلُكَ جَوَامِعَ الْخَيْرِ وَخَوَائِمَهُ وَسَوَائِقَهُ وَفَوَائِدَهُ وَجَمِيعَ ذَلِكَ
بِدَوَامِ فَضْلِكَ وَإِحْسَانِكَ وَمَنَّكَ وَرَحْمَتِكَ فَارْحَمْنِي وَأَعْتِقْنِي مِنَ النَّارِ.
يَا مَنْ كَبَسَ الْأَرْضَ عَلَى الْمَاءِ وَيَا مَنْ سَمَكَ الْهَوَاءَ بِالسَّمَاءِ وَيَا وَاحِدًا قَبْلَ
كُلِّ أَحَدٍ وَيَا وَاحِدًا بَعْدَ كُلِّ شَيْءٍ وَيَا مَنْ لَا يَعْلَمُ وَلَا يَدْرِي كَيْفَ هُوَ إِلَّا
هُوَ وَيَا مَنْ لَا يَقْدِرُ قُدْرَتَهُ إِلَّا هُوَ وَيَا مَنْ هُوَ كُلُّ يَوْمٍ فِي شَأْنٍ وَيَا مَنْ
لَا يَشْغَلُهُ شَأْنٌ عَنْ شَأْنٍ وَيَا غَوْثَ الْمُسْتَغِيثِينَ وَيَا صَرِيحَ الْمَكْرُوبِينَ يَا
مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَيَا رَحْمَنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَ
رَحِيمَهُمَا، رَبِّ ارْحَمْنِي رَحْمَةً لَا تُضِلُّنِي وَلَا تُشَقِّبْنِي بَعْدَهَا أَبَدًا إِنَّكَ حَمِيدٌ
مَجِيدٌ وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ وَآلِهِ وَسَلِّمْ.

تسبیح روز شنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، سُبْحَانَ إِلَهِ الْحَقِّ، سُبْحَانَ الْقَاضِيِ الْقَبَاضِ الْبَاسِطِ،
سُبْحَانَ الْضَّارِّ النَّافِعِ، سُبْحَانَ الْقَاضِيِ بِالْحَقِّ سُبْحَانَهُ وَبِحَمْدِهِ، سُبْحَانَ
الْعَلِيِّ الْأَعْلَى، سُبْحَانَ مَنْ عَلَا فِي الْهَوَاءِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى، سُبْحَانَ الْحَسَنِ
الْجَمِيلِ، سُبْحَانَ الرَّؤُوفِ الرَّحِيمِ، سُبْحَانَ الْغَنِيِّ الْحَمِيدِ، سُبْحَانَ الْخَالِقِ
الْبَارِي، سُبْحَانَ الرَّفِيعِ الْأَعْلَى، سُبْحَانَ الْعَظِيمِ الْأَعْظَمِ، سُبْحَانَ مَنْ هُوَ
كَذَا وَلَا هَكَذَا غَيْرُهُ سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبِّي الْحَيُّ الْحَلِيمُ، سُبْحَانَ الْعَظِيمِ
وَبِحَمْدِهِ، سُبْحَانَ مَنْ هُوَ دَائِمٌ لَا يَسْهُو، سُبْحَانَ مَنْ هُوَ قَائِمٌ لَا يَلْهُو، سُبْحَانَ
مَنْ هُوَ غَنِيٌّ لَا يَفْتَقِرُ، سُبْحَانَ مَنْ تَوَاضَعَ كُلُّ شَيْءٍ لِعَظَمَتِهِ، سُبْحَانَ مَنْ ذَلَّ

كُلُّ شَيْءٍ لِعِزَّتِهِ، سُبْحَانَ مَنْ اسْتَسْلَمَ كُلُّ شَيْءٍ لِقُدْرَتِهِ، سُبْحَانَ مَنْ خَضَعَ
كُلُّ شَيْءٍ لِمُلْكِهِ، سُبْحَانَ مَنْ أَنْقَادَتْ لَهُ الْأُمُورُ بِأَرْزَمَتِهَا.

ورد روز شنبه

از اميرالمؤمنين عليه السلام مرويست:

اَللّٰهُمَّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَوَّلُ كُلِّ
شَيْءٍ وَ آخِرُهُ وَ خَالِقُ الْخَلْقِ وَ رَازِقُهُمْ فَاطِرُ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ جَاعِلُ
الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا أُولِي أَجْنِحَةٍ مَّثْنَى وَ ثُلَاثَ وَ رُبَاعَ وَ أَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُولِكَ إِمَامِ الدِّينِ وَ قَائِدِ
الْخَيْرِ وَ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ آجِزْ عَنِّي وَ الدِّيَّ بِمَا
كَانَ مِنْهُمَا مِنْ رَحْمَتِهِمَا إِلَيَّ وَ حِرْصِهِمَا عَلَى هُدَايَ أَفْضَلَ مَا جَزَيْتَ
وَالِدَيْنِ عَنْ وَلَدَيْهِمَا.

اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفَقْرِ وَ تَشْتَتِ الْأَمْرِ وَ مِنْ شَرِّ مَا يَحْدُثُ بِاللَّيْلِ وَ
النَّهَارِ وَ إِنْ حَدَثَ قَبْلَ دُعَائِي وَ لَمْ يُصِبْنِي بَعْدُ، فَادْفَعْهُ عَنِّي وَ اجْعَلْنِي مِنْ
طُلُقَائِكَ مِنَ النَّارِ. اَللّٰهُمَّ بِنُورِكَ اهْتَدَيْنَا وَ بِفَضْلِكَ اسْتَعْنَيْنَا وَ بِنِعْمَتِكَ
أَصْبَحْنَا وَ أَمْسَيْنَا اجْمَعْ عَلَى الْهُدَى أَمْرَنَا وَ اجْعَلِ التَّقْوَى زَادَنَا وَ الْجَنَّةَ
مَأْبَنَا وَ هَبْ لَنَا رِضَاكَ عَنَّا وَ الْمَغْفَاةَ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ.

اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ وَ عَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ وَ أَعْمَلَ بِطَاعَتِكَ.
اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْغَنِيْمَةَ مِنْ كُلِّ بَرٍّ وَ السَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ إِثْمٍ وَ الْفَوْزَ بِالْجَنَّةِ
وَ النَّجَاةَ مِنَ النَّارِ. اَللّٰهُمَّ لَا تَدْعُ لَنَا ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ وَ لَا هَمًّا إِلَّا فَرَجْتَهُ وَ لَا

دَيْنًا إِلَّا أَدَيْتَهُ وَلَا حَاجَةَ إِلَّا قَضَيْتَهَا. اللَّهُمَّ مَا كَانَ مِنْ خَيْرٍ أَنْتَ قَاسِمُهُ
لأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ أَوْ مُعْطِيهِ أَحَدًا مِنْ عِبَادِكَ فَإِنِّي أَسْأَلُكَ وَارْغُبْ إِلَيْكَ
فِيهِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَنْتَ
أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي فَإِنَّكَ أَنْتَ الْمَقْدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.
اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَعَاقِدِ الْعِزِّ مِنْ عَرْشِكَ وَمَبْلَغِ الرَّحْمَةِ مِنْ كِتَابِكَ وَ
أَسْمِكَ الْعَظِيمِ الْأَعْظَمِ وَذِكْرِكَ الْأَعْلَى وَكَلِمَاتِكَ الثَّامَاتِ أَنْ تَنْظُرَ إِلَيَّ
نَظْرَةَ رَحِيمَةٍ مِنْ فَوْقِ عَرْشِكَ الْعَظِيمِ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ الْحَسَنِ الْجَمِيلِ تَغْفِرُ
بِهَا ذُنُوبِي وَتَجْعَلُنِي مِنْ عَتَقَاتِكَ وَطُلُقَاتِكَ مِنَ النَّارِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

عوذة روز شنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. اللَّهُمَّ
رَبَّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ وَالنَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ وَفَاخِرَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَ
الْأَرْضِينَ كُفَّ عَنِّي بَأْسَ الْأَشْرَارِ وَأَعْمِ أَبْصَارَهُمْ وَقُلُوبَهُمْ وَاجْعَلْ بَيْنِي
وَبَيْنَهُمْ حِجَابًا إِنَّكَ رَبُّنَا وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ تَوَكَّلْتُ
عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْ غَائِذٍ بِهِ مِنْ شَرِّ كُلِّ ذَا بَأْسٍ رَبِّي أَنْتَ اخِذْ بِنَاصِيَتِهَا وَمِنْ
شَرِّ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمِنْ شَرِّ كُلِّ سُوءٍ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ
وَإِلِهِ وَسَلَّمَ.

یکشنبه

رسول الله ﷺ گفت: هر که شب یکشنبه چهار رکعت نماز کند در هر رکعتی
الحمد خواند و آیه الكرسي و سبح اسم ربك الأعلى و قل هو الله أحد، هر یکی یکبار،

روز قیامت همی آید و رویش همچو ماه شب چهارده و خدای تعالی وی را بر عقلش بر خور داری دهد تا آنکه بمیرد.

و گفت علیه السلام: هر که شب یکشنبه شش رکعت نماز کند در هر رکعتی الحمد خواند، یکبار، و قل هو الله هفت بار. و گفت علیه السلام: هر که روز یکشنبه چهار رکعت نماز کند، در هر رکعتی پس از الحمد، آمین الرسول بما أنزل خواند تا آخر خدای تعالی به هر مرد ترسا و زن ترسا عبادت هزار ساله بنویسد برای او.

دعای روز یکشنبه

مَرْحَبًا بِخَلْقِ اللَّهِ الْجَدِيدِ وَ بِكُلِّ مَنْ كَاتِبِينَ وَ شَاهِدِينَ أَكْتُبَا بِسْمِ اللَّهِ
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ الْإِسْلَامَ كَمَا وَصَفَ وَأَنَّ الدِّينَ كَمَا شَرَعَ وَأَنَّ
الْكِتَابَ كَمَا أَنْزَلَ وَالْقَوْلَ كَمَا حَدَّثَ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ.

حَيَّا اللَّهَ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ بِالسَّلَامِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ وَ عَلَى
آلِهِ. أَصْبَحْتُ وَ أَصْبَحَ الْمَلَكُ وَ الْكَبِيرُ يَا وَ الْعِظَمَةُ وَ الْخَلْقُ وَ الْأَمْرُ
وَاللَّيْلُ وَ النَّهَارُ وَ مَا يَكُونُ فِيهَا لِلَّهِ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ. اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَوَّلَ
هَذَا النَّهَارِ صَلَاحًا وَ أَوْسَطَهُ نَجَاحًا وَ آخِرَهُ فَلَاحًا وَ أَسْأَلُكَ خَيْرَ الدُّنْيَا
وَ الْآخِرَةِ. اللَّهُمَّ لَا تَدْعُ لِي ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ وَ لَا هَمًّا إِلَّا فَرَجْتَهُ وَ لَا دِينًا إِلَّا
قَضَيْتَهُ وَ لَا غَائِبًا إِلَّا حَفِظْتَهُ وَ أَدَيْتَهُ^۱ وَ لَا مَرِيضًا إِلَّا شَفَيْتَهُ وَ عَافَيْتَهُ وَ لَا
حَاجَةً مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ لَكَ فِيهَا رِضًى وَ لِي فِيهَا صَلَاحٌ إِلَّا
قَضَيْتَهَا.

اللَّهُمَّ تَمِّ نُورَكَ فَهَدَيْتَ وَ عَظَمَ حِلْمَكَ فَعَفَوْتَ وَ بَسَطْتَ يَدَكَ فَأَعْطَيْتَ

۱. در «م»: رددته

فَلَكَ الْحَمْدُ وَجْهَكَ خَيْرُ الْوُجُوهِ وَ عَطَيْتَكَ أَنْفَعُ الْعَطِيَّاتِ. ۱ فَلَكَ الْحَمْدُ
تُطَاعُ رَبَّنَا فَتَشْكُرُ، وَتُعْصِي رَبَّنَا فَتَغْفِرُ وَ تُجِيبُ الْمُضْطَرَّ وَ تَكْشِفُ الضُّرَّ وَ
تَشْفِي السَّقِيمَ وَ تُنْجِي مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ. لَا يُجْزِي بِالْآءِكَ أَحَدٌ وَ لَا يُحْصِي
نِعْمَاءَكَ أَحَدٌ، رَحْمَتِكَ وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ وَ أَنَا شَيْءٌ فَارْحَمْنِي وَ مِنَ الْخَيْرَاتِ
فَارْزُقْنِي، تَقَبَّلْ صَلَوَاتِي وَ أَسْمَعْ دُعَائِي وَ لَا تُعْرِضْ عَنِّي يَا مَوْلَايَ حِينَ
أَدْعُوكَ وَ لَا تَحْرِمْنِي يَا إِلَهِي حِينَ أَسْأَلُكَ مِنْ أَجْلِ خَطَايَايَ وَ لَا تَحْرِمْنِي
لِقَاءَكَ وَ أَجْعَلْ مَحَبَّتِي وَ إِزَادَتِي مَحَبَّتَكَ وَ إِزَادَتَكَ وَ أَكْفِنِي هَؤُلَ الْمُطْلَعِ.
اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ إِيْمَانًا لَا يَرْتَدُّ وَ نَعِيمًا لَا يَنْفَدُ وَ مُرَافَقَةً مُحَمَّدٍ صَلَوَاتِكَ
عَلَيْهِ وَ آلِهِ فِي أَعْلَى جَنَّتِكَ جَنَّةِ الْخُلْدِ. اللَّهُمَّ وَ أَسْأَلُكَ الْعَفَاةَ وَ التَّقِيَّ
وَ الْعَمَلَ بِمَا تُحِبُّ وَ تَرْضَى وَ الرِّضَا بِالْقَضَاءِ وَ النَّظَرَ إِلَى وَجْهِكَ الْكَرِيمِ.
اللَّهُمَّ لَقْنِي حُجَّتِي عِنْدَ الْمَمَاتِ وَ لَا تُثْرِنِي أَعْمَالِي حَسَرَاتٍ. اللَّهُمَّ أَكْفِنِي طَلَبَ
مَا لَمْ تُقَدِّرْ لِي مِنْ رِزْقٍ وَ مَا قَسَمْتَ لِي مِنْ قِسْمٍ فَأَتِنِي بِهِ فِي يُسْرٍ مِنْكَ
وَ عَافِيَةٍ.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ تَوْبَةً نَصُوحًا تَقْبَلُهَا مِنِّي، تُبْقِي عَلَيَّ بَرَكَتَهَا وَ تَغْفِرُ بِهَا مَا
مَضَى مِنْ ذُنُوبِي وَ تَعْصِمُنِي بِهَا فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي يَا أَهْلَ التَّقْوَى وَ
أَهْلَ الْمَغْفِرَةِ إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ.

تسبیح روز یکشنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ سُبْحَانَ مَنْ مَلَأَ الدَّهْرَ قُدْسُهُ، سُبْحَانَ مَنْ يَغْشَى
الْأَبَدَ نُورُهُ، سُبْحَانَ مَنْ أَشْرَقَ كُلَّ شَيْءٍ ضَوْؤُهُ، سُبْحَانَ مَنْ يُدَانُ بِدِينِهِ
كُلُّ دِينٍ وَ لَا يُدَانُ بِغَيْرِ دِينِهِ، سُبْحَانَ مَنْ قَدَرَ بِقُدْرَتِهِ كُلَّ قَدَرٍ وَ لَا يَقْدَرُ

أَحَدُ قُدْرِهِ، سُبْحَانَ مَنْ لَا يُوصَفُ عِلْمُهُ، سُبْحَانَ مَنْ لَا يَعْتَدِي عَلَى أَهْلِ
مَمْلَكَتِهِ، سُبْحَانَ مَنْ لَا يُؤَاخِذُ أَهْلَ الْأَرْضِ بِاللَّوَانِ الْعَذَابِ، سُبْحَانَ
الرَّؤُوفِ الرَّحِيمِ، سُبْحَانَ مَنْ هُوَ مُطَّلِعٌ عَلَى خَزَائِنِ الْقُلُوبِ، سُبْحَانَ مَنْ
يُحْصِي عَدَدَ الذُّنُوبِ، سُبْحَانَ مَنْ لَا تَخْفَى عَلَيْهِ خَافِيَةٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي
السَّمَاءِ، سُبْحَانَ رَبِّيَ الْوَدُودِ، سُبْحَانَ الْفَرْدِ الْوَتَرِ، سُبْحَانَ الْعَظِيمِ الْأَعْظَمِ.

ورد روز یکشنبه

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَجَلَّ تَنَازُوكُ وَتَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُكَ وَحَسَنَ بِلَاؤُكَ
وَ عَظُمَ شَأْنُكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ، لَكَ الْحَمْدُ قَدْرَ عَظَمَتِكَ وَ سَعَةَ حِلْمِكَ وَ
مُنْتَهَى عِلْمِكَ وَ رِضَا نَفْسِكَ، أَنْتَ أَهْلُ الْحَمْدِ وَ أَحَقُّ بِالْحَمْدِ وَ أَوْلَى بِهِ
لَيْسَ لِلْحَمْدِ دُونَكَ مُفْضًى وَ لَا إِلَى غَيْرِكَ مُنْتَهَى وَ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى نِعْمَائِكَ
كُلِّهَا مَا مَضَى مِنْهَا وَ مَا بَقِيَ وَ مَا رُئِيَ مِنْهَا وَ مَا خَفِيَ وَ مَا ذُكِرَ مِنْهَا وَ
مَا نُسِيَ وَ مَا شُكِرَ وَ مَا كُفِرَ، وَ لَكَ الْحَمْدُ فِي اللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى وَ فِي النَّهَارِ إِذَا
تَجَلَّى وَ لَكَ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَالْأُولَى، سُبْحَانَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ عَرْشُهُ،
سُبْحَانَ الَّذِي فِي الْأَرْضِ قُدْرَتُهُ، سُبْحَانَ الَّذِي فِي الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ سَبِيلُهُ.
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لَا تُشْمِتْ بِي أَعْدَائِي وَ لَا تُمَكِّنْهُمْ مِنِّي
وَ اقْبِضْ أَيْدِيَهُمْ عَنِّي وَ احْفَظْنِي وَ احْفَظْ عَلَيَّ دِينِي. اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ كَثِيرًا
مِنْ عِبَادِكَ فَعَوِّضْهُمْ مِنْ مَظَالِمِهِمْ بِرِضَاهُمْ ثُمَّ اغْفِرْ لِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ
الرَّحِيمُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ وَ بَارَكْتَ وَ
تَرَحَّمْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَ آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.
اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْهُدَى وَ التَّقَى وَ الْعِفَّةَ وَ الْغِنَى وَ الْعَمَلَ بِمَا تُحِبُّ وَ

تَرْضَى. اَللّٰهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي دِينِنَا الَّذِي فِيهِ عِصْمَتُنَا وَفِي دُنْيَانَا الَّتِي فِيهَا
بَلَاغُنَا وَفِي اٰخِرَتِنَا الَّتِي اِلَيْهَا مَصِيرُنَا وَاجْعَلْ حَيَاتِنَا زِيَادَةً لَّنَا فِي كُلِّ خَيْرٍ
وَ نَجِّنَا مِنَ النَّارِ وَ مِنْ كُلِّ سُوءٍ.

اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنَا طَيِّبًا وَاسْتَعْمِلْنَا صَالِحًا وَ تَوَقَّنَا مُسْلِمِينَ. اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَعُوْذُ
بِكَ مِنْ زَوَالِ نِعْمَتِكَ وَ مِنْ تَحْوِيلِ غَافِيَّتِكَ وَ مِنْ فُجَاءَةِ نِقْمَتِكَ وَ اَعُوْذُ
بِكَ مِنْ دَرَكِ الشَّقَاءِ وَ مِنْ سُوءِ الْقَضَاءِ وَ مِنْ شَرِّ مَا سَبَقَ بِهِ الْكِتَابُ.
اَللّٰهُمَّ ارْحَمْنَا بِتَرْكِ مَعْصِيَّتِكَ اَبَدًا مَا اَبَقَيْتَنَا وَاَحْرُسْنَا مِنْ تَكْلُفِ مَا
لَا يَغْنِيْنَا وَ اَعْطِنَا قُوَّةً وَ نَشَاطًا فِي سَبِيْلِكَ.

اَللّٰهُمَّ بَسَطْتَ الرِّزْقَ وَ اَمَرْتَ بِالْاِبْتِغَاءِ مِنْ فَضْلِكَ فَنَسْأَلُكَ اَنْ تُوسِّعَ
عَلَيْنَا مِنْ رِزْقِكَ مَا تَسُدُّ بِهِ فَاَقْتَنَّا وَتَسْتُرُ بِهِ عَوْرَتَنَا وَ تَصِلُ بِهِ اَرْحَامَنَا
وَ تَكْفُ بِهِ جَوَارِحَنَا عَنِ الْحَرَامِ.

اَللّٰهُمَّ اجْعَلِ الثُّورَ فِي بَصَرِي وَ الْبَصِيْرَةَ فِي قَلْبِي وَ الصَّحَّةَ فِي جِسْمِي وَ
الْاِخْلَاصَ فِي عَمَلِي وَ السَّعَةَ فِي رِزْقِي وَ ذِكْرَكَ عَلَى لِسَانِي وَ الشُّكْرَ لَكَ
بَاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ اَبَدًا مَا اَبَقَيْتَنِي مِنْ شَأْنِي اِنَّكَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِيْنَ وَ صَلَّى اللهُ
عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ وَ اٰلِهِ الْاَخْيَارِ.

عوذه روز يكشنبه

الحمد و هر دو قل اَعُوْذُ و قل هو الله احد بخواند آنكه بگويد:

اُعِيْذُ نَفْسِي بِاللّٰهِ الَّذِي لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ نُورُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ الَّذِي خَلَقَ
السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ بِالْحَقِّ لَهُ الْحَمْدُ وَ لَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّوْرِ عَالِمُ
الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ وَ هُوَ الْحَكِيْمُ الْخَبِيْرُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ طِبَاقًا وَ
مِنَ الْاَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَنْزِلُ الْاَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ

وَ أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا وَ أَحْصَى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا وَ مِنْ شَرِّ كُلِّ
ذِي شَرٍّ وَ مِنْ الْجَنَّةِ وَ الْبَشَرِ وَ مِنْ شَرِّ مَا يَصْعَدُ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ مِنْ شَرِّ
طَوَارِقِ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ مِنْ شَرِّ مَا يَنْزِلُ الْحَمَامَاتِ الْخَرَابَاتِ^۱ وَ الْأَوْدِيَةِ
وَ الصَّحَارِيِّ وَ الْأَشْجَارِ وَ الْأَنْهَارِ وَ أُعِيدُ نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ إِخْوَانِي وَ جَمِيعَ
قَرَابَاتِي بِاللَّهِ مَالِكِ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمَلِكَ مَنْ تَشَاءُ تَا آخِرَ آيَتِ وَ مُنْزِلِ
التَّوْرَةِ وَ الْإِنْجِيلِ وَ الزَّبُورِ وَ الْفُرْقَانِ الْعَظِيمِ مِنْ شَرِّ كُلِّ طَاغٍ وَ بَاغٍ وَ
سُلْطَانٍ وَ شَيْطَانٍ وَ سَاحِرٍ وَ كَاهِنٍ وَ نَاطِقٍ وَ مُتَحَرِّكِ وَ سَاكِنٍ نَسْتَجِيرُ
بِاللَّهِ حِرْزَنَا وَ نَاصِرَنَا وَ مُوَسِّنَنَا مِنْ كُلِّ شَرٍّ وَ هُوَ يَدْفَعُ عَنَّا لِأَشْرِكٍ لَهُ
وَ لَا مُعِينَ وَ لَا مُعِزٍّ لِمَنْ أَدَلَّ وَ لَا مُدِلٍّ لِمَنْ أَعَزَّ وَ هُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ وَ
صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ.

دوشنبه

رسول الله ﷺ گفت: هر که شب دوشنبه دو رکعت نماز کند در هر رکعتی الحمد
بخواند و پانزده بار قل هو الله أحد و هر دو قل أعوذُ هر یکی پانزده بار و چون سلام
بدهد پانزده بار آیه الكرسي بخواند و پانزده بار استغفار کند، خدای تعالی نام وی از
اصحاب بهشت گرداند و اگرچه از اصحاب دوزخ بود و گناههای آشکارای وی
بیامرزد و به هر آیتی که خوانده بود وی را حَجَّی و عمره بنویسند و همچنان بود که
بنده‌ای از فرزندان اسماعیل آزاد کرده بود و اگر در میان آن هفته بمیرد شهید میرد.
و گفت ﷺ: هر که شب دوشنبه دوازده رکعت نماز کند در هر رکعتی یکبار
الحمد و آیه الكرسي و چون فارغ شود دوازده بار قل هو الله خواند و دوازده بار
آمزش خواهد «و دوازده بار صلوات بر پیغمبر و آل فرستد» روز قیامت منادی ندا
کند که کجاست فلان بن فلان، گو برخیز و ثواب خود از خدای تعالی فراگیر.

۱. در مصباح (ص ۴۵۰): الحمامات و الخرابات.

روایت است از پیغمبر ﷺ که هر که روز دوشنبه چهار رکعت نماز کند در هر رکعتی هفت بار فاتحه و یکبار اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ و فاصله کند میان ایشان به دو سلام، چون فارغ شود صد بار بر پیغمبر و آل او صلوات فرستد و صد بار بگوید:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى جِبْرِیْلَ،

خدای تعالی، او را هفتاد هزار کوشک دهد.^۱
و گفت ﷺ: هر که روز دوشنبه، چون آفتاب بالا گیرد دو رکعت نماز کند، بخواند در هر رکعتی الحمد و آیه الكرسي و قل هو الله و هر دو قل اَعُوْذُ، هر یکی یکبار، چون فارغ شود ده بار آمرزش خواهد و ده بار بر پیغمبر ﷺ درود فرستد خدای تعالی همه گناهان وی را بیامزد.

دعای روز دوشنبه

مَرْحَبًا بِخَلْقِ اللَّهِ الْجَدِيدِ وَ بِكُمَا مِنْ كَاتِبَيْنِ وَ شَاهِدَيْنِ اَكْتُبَا بِسْمِ اللَّهِ
اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ اَشْهَدُ اَنْ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَ رَسُوْلُهُ وَ اَشْهَدُ اَنْ الْاِسْلَامَ كَمَا وَصَفَ وَ اَنْ الدِّيْنَ كَمَا شَرَعَ وَ اَنْ
الْكِتَابَ كَمَا اَنْزَلَ وَ اَقُوْلُ كَمَا حَدَّثَ وَ اَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِيْنُ.
حَيَّا اللَّهَ مُحَمَّدًا وَ اَلْ مُحَمَّدٍ بِالسَّلَامِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ وَ عَلَى
آلِهِ. اَللّٰهُمَّ مَا اَصْبَحْتُ فِيْهِ مِنْ عَافِيَةٍ فِيْ دِيْنِيْ وَ دُنْيَايَ فَائْتِ الَّذِي
اَعْطَيْتَنِيْ وَ رَزَقْتَنِيْ وَ وَقَفْتَنِيْ لَهُ وَ سَتَرْتَنِيْ فَلَا حَمْدَ لِيْ يَا اِلٰهِيْ فِيمَا كَانَ
مِنِّيْ مِنْ خَيْرٍ وَ لَا عُذْرَ لِيْ فِيمَا كَانَ مِنِّيْ مِنْ شَرٍّ. اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَعُوْذُ بِكَ اَنْ
اَتَكِلَ عَلَى مَا لَا حَمْدَ لِيْ فِيْهِ اَوْ مَا لَا عُذْرَ لِيْ مِنْهُ. اَللّٰهُمَّ اِنَّهُ لَا حَوْلَ وَ لَا
قُوَّةَ لِيْ عَلَى جَمِيْعِ ذٰلِكَ اِلَّا بِكَ يَا مَنْ بَلَغَ اَهْلَ الْخَيْرِ الْخَيْرَ وَ اَعَانَهُمْ عَلَيْهِ

۱. این روایت در «م» نیامده است.

بَلِّغْنِي الْخَيْرَ وَاعِنِّي عَلَيْهِ.
 اللَّهُمَّ أَحْسِنْ عَاقِبَتِي فِي الْأُمُورِ كُلِّهَا وَاجْزِنِي مِنْ مَوَاقِفِ الْحُزْيِ فِي الدُّنْيَا
 وَالْآخِرَةِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ وَ
 عَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ وَ أَسْأَلُكَ الْغَنِيمَةَ مِنْ كُلِّ بَرٍّ وَالسَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ شَرٍّ وَ
 أَسْأَلُكَ الْفُوزَ بِالْجَنَّةِ وَ النَّجَاةَ مِنَ النَّارِ. اللَّهُمَّ رَضِّنِي بِقَضَائِكَ حَتَّى
 لَا أَحِبَّ تَعْجِيلَ مَا أَخَّرْتَ وَ لَا تَأْخِيرَ مَا عَجَّلْتَ عَلَيَّ.
 اللَّهُمَّ أَعْطِنِي مَا أَحْبَبْتَ وَ اجْعَلْهُ خَيْرًا لِي. اللَّهُمَّ مَا أَنْسَيْتَنِي فَلَا تُنْسِنِي
 ذِكْرَكَ وَ مَا أَحْبَبْتَ مِنْ شَيْءٍ فَلَا أُحِبُّ مَعْصِيَتَكَ. اللَّهُمَّ أَمْكُرْ لِي وَ لَا تَمْكُرْ
 عَلَيَّ وَ اعِنِّي وَ لَا تُعِنِّ عَلَيَّ وَ أَنْصُرْنِي وَ لَا تَنْصُرْ عَلَيَّ وَ أَهْدِنِي وَ يَسِّرْ لِي
 الْهُدَى وَ اعِنِّي عَلَى مَنْ ظَلَمَنِي حَتَّى أَبْلُغَ مِنْهُ ثَارِي. اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي لَكَ
 شَاكِرًا لَكَ ذَاكِرًا لَكَ مُحِبًّا لَكَ رَاهِبًا وَ أَخْتِمْ لِي مِنْكَ بِخَيْرٍ.
 اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعِلْمِكَ الْغَيْبِ وَ بِقُدْرَتِكَ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ أَنْ تُحْيِيَنِي
 مَا كَانَتْ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي وَ أَنْ تَتَوَفَّانِي إِذَا كَانَتْ أَلُوفًا خَيْرًا لِي وَ أَسْأَلُكَ
 خَشْيَتَكَ فِي السِّرِّ وَ الْعَلَانِيَةِ وَ الْعَدْلَ فِي الرِّضَا وَ الْغَضَبِ وَ الْقَصْدَ فِي
 الْغِنَى وَ الْفَقْرِ وَ أَنْ تُحِبَّ إِلَيَّ لِقَائَكَ فِي غَيْرِ ضَرَاءٍ مُضِرَّةٍ وَ لَا فِتْنَةٍ مُضِلَّةٍ
 وَ أَخْتِمْ لِي بِمَا خَتَمْتَ بِهِ لِعِبَادِكَ الصَّالِحِينَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى
 مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ.

تسبيح روز دوشنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ سُبْحَانَ الْحُتَّانِ الْمَتَّانِ الْجَوَادِ، سُبْحَانَ الْكَرِيمِ

الْأَكْرَمِ، سُبْحَانَ الْبَصِيرِ الْعَلِيمِ، سُبْحَانَ السَّمِيعِ الْوَاسِعِ، سُبْحَانَ اللَّهِ عَلَى
إِقْبَالِ اللَّيْلِ وَإِدْبَارِ النَّهَارِ، سُبْحَانَ اللَّهِ عَلَى إِدْبَارِ اللَّيْلِ وَإِقْبَالِ النَّهَارِ،
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فِي أَنْاءِ اللَّيْلِ وَأَنْاءِ النَّهَارِ وَلَهُ الْحَمْدُ وَالْمَجْدُ وَالْعِظَمَةُ وَ
الْكِبْرِيَاءُ مَعَ كُلِّ نَفْسٍ وَكُلِّ طَرْفَةٍ وَكُلِّ لَمَحَةٍ سَبَقَ فِي عِلْمِهِ، سُبْحَانَكَ
عَدَدَ ذَلِكَ، سُبْحَانَكَ زِنَةَ ذَلِكَ، سُبْحَانَكَ وَ مَا أَحْصَى كِتَابُكَ، سُبْحَانَكَ زِنَةَ
عَرْشِكَ، سُبْحَانَكَ سُبْحَانَكَ سُبْحَانَ رَبَّنَا ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ، سُبْحَانَ
رَبَّنَا تَسْبِيحًا كَمَا يَنْبَغِي لِكَرَمِ وَجْهِهِ وَعِزِّ جَلَالِهِ، سُبْحَانَ رَبَّنَا تَسْبِيحًا
مُقَدَّسًا مُبَارَكًا كَذَلِكَ تَعَالَى رَبُّنَا، سُبْحَانَ الْحَيِّ الْحَلِيمِ، سُبْحَانَ الَّذِي كَتَبَ
عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ، سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ آدَمَ وَ أَخْرَجَنَا مِنْ صُلْبِهِ، سُبْحَانَ
الَّذِي يُحْيِي الْأَمْوَاتَ وَيُمِيتُ الْأَحْيَاءَ، سُبْحَانَ مَنْ هُوَ رَحِيمٌ لَا يَعْجَلُ،
سُبْحَانَ مَنْ هُوَ قَرِيبٌ لَا يَعْجَلُ، سُبْحَانَ مَنْ هُوَ جَوَادٌ لَا يَبْخُلُ، سُبْحَانَ مَنْ
هُوَ حَلِيمٌ لَا يَجْهَلُ، سُبْحَانَ مَنْ جَلَّ تَنَاوُهُ وَلَهُ الْمَدْحَةُ الْبَالِغَةُ فِي جَمِيعِ مَا
يُثْنَى عَلَيْهِ مِنَ الْمَجْدِ، سُبْحَانَ اللَّهِ الْحَكِيمِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
وَأَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْطَّاهِرِينَ.

وَرْد روز دوشنبه

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي افْتَحَرَ بَعْلُوهُ وَ عَلَا بِفَخْرِهِ وَ اعْتَزَّ بِعِزَّتِهِ وَ قَهَرَ عِبَادَهُ
وَ اكْتَفَى فِي مُلْكِهِ وَ أَنَارَ فِي الظُّلُمَةِ بِنُورِهِ وَ عَلِمَ السِّرَّ وَ الْعَلَانِيَةَ، رَبَّنَا لَكَ
الْحَمْدُ وَ النِّعَاءُ وَ الْعِزَّةُ وَ الْعِظَمَةُ وَ الْكِبْرِيَاءُ وَ الْقُدْرَةُ وَ الْمَجْدُ وَ الْغِنَى،
بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ ذُو الْبَطْشِ الشَّدِيدِ وَ الْقُوَّةِ الْمَتِينِ الدَّائِمِ
أَلْبَاعِثُ الْوَارِثِ الْمُتَعَمِّمُ الْمُفْضِلُ الْمُتَفَضِّلُ النَّافِعُ الرَّافِعُ الرَّؤُوفُ الرَّحِيمُ،

أَخَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا وَ أَحْصَى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا رَبُّ الْأَرْبَابِ وَ سَيِّدُ
السَّادَاتِ وَ إِلَهُ الْأَلِهَةِ وَ جَبَّارُ الْجَبَابِرَةِ وَ مَالِكُ الْمُلُوكِ، لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَ
الْأَرْضِ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فِي الْأَوَّلِينَ
وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ فِي الْآخِرِينَ وَ آتِهِ كَرَامَتَهُ وَ تَقَبَّلْ شَفَاعَتَهُ فِي أُمَّتِهِ
وَ عَظِّمْ بُرْهَانَهُ وَ شَرَّفْ بُنْيَانَهُ وَ ثَقِّلْ مِيزَانَهُ وَ أَوْرِدْنَا حَوْضَهُ وَ أَسْقِنَا
بِكَأْسِهِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

اللَّهُمَّ أَقْبِضْ عَنِّي أَيْدِيَ الْخَوْنَةِ وَ مَكْرَ الْمَاكِرِينَ وَ جَوَرَ الْجَائِرِينَ فَإِنِّي
أَصْبَحْتُ مُحْتَزًّا بِكَ لِأَمْلِكُ خَيْرَ مَا أَرْجُو وَ لَا أَسْتَطِيعُ دَفْعَ مَا أَحَادِرُ
أَصْبَحْتُ مُرْتَهَنًا بِعَمَلِي وَ أَصْبَحَ الْأَمْرُ بِيَدَيَّ غَيْرِي. يَا فَارِجَ الْهُمُومِ يَا
كَاشِفَ الْغُمُومِ يَا مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ لَا تُعَذِّبْنِي بِكَثْرَةِ ذُنُوبِي وَ أَعْفُ
عَمَّا تَعْلَمُ مِنِّي فَإِنَّكَ تَعْلَمُ مِنِّي ذُنُوبًا كَثِيرَةً، فَإِنْ تُعَذِّبْنِي فَبِذُنُوبِي وَ إِنْ تَغْفِرُ
لِي فَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَخْتِمْ لِي أَجَلِي بِخَيْرٍ وَ اجْعَلْ خَيْرَ عُمْرِي
آخِرَهُ وَ بَارِكْ لِي فِي الْقَضَاءِ وَ ارْزُقْنِي التَّوْبَةَ قَبْلَ الْحُسْرَةِ وَ لَا تَذَرْنِي فِي
غَفْلَةٍ وَ لَا تَأْخُذْنِي عَلَى غِرَّةٍ وَ لَا تَجْعَلْ غَاقِبَةَ أَمْرِي خُسْرًا وَ ارْزُقْنِي قَوْلَ
التَّوَّابِينَ وَ أَعْمَالَهُمْ وَ تَوْبَةَ الْأَنْبِيَاءِ وَ صِدْقَهُمْ وَ نَجَاةَ الْمُجَاهِدِينَ وَ
ثَوَابَهُمْ وَ شُكْرَ الْمُصْطَفِينَ وَ نُصَحَهُمْ وَ عَمَلَ الذَّاكِرِينَ وَ يَقِينَهُمْ وَ ارْزُقْنِي
مِنْ خَشْيَتِكَ مَا يَحْجِزُنِي عَنْ مَعَاصِيكَ وَ مِنْ طَاعَتِكَ مَا يُبَلِّغُنِي مَرْضَاتِكَ
يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِجَمِيعِ أَسْمَائِكَ وَ أَحَبِّهَا إِلَيْكَ وَ بِأَسْمِكَ الْعَظِيمِ وَ
وَجْهِكَ الْكَرِيمِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ وَ لَا تَكِلْنَا إِلَى أَنْفُسِنَا طَرَفَةَ عَيْنٍ وَ

لَا تُشْمِتْ بِنَا عَدُوًّا وَلَا حَاسِدًا أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنَا وَلَا تَنْزِعْ عَنَّا صَاحًا مَا
أَعْطَيْتَنَا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

عوذۀ روز دوشنبه

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ أَسْتَوَى الرَّبُّ عَلَى الْعَرْشِ وَقَامَتِ
السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ بِحُكْمِهِ وَمَدَّتِ الْبُحُورُ بِأَمْرِهِ وَسِيرَتِ الْجِبَالُ
بِإِذْنِهِ، الَّذِي ذَانَتْ لَهُ الْجِبَالُ وَهِيَ طَائِعَةٌ وَنُصِبَتْ لَهُ الْأَجْسَادُ وَهِيَ
بَالِيَةٌ. وَقَدْ اخْتَجَبْتُ مِنْ ظُلْمِ كُلِّ بَاغٍ وَاخْتَجَبْتُ بِالَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ
بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَرَأَ مُبِيرًا وَزَيَّنَهَا لِلنَّاظِرِينَ وَحَفِظَهَا مِنْ
كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ وَجَعَلَ فِي الْأَرْضِ أَوْتَادًا أَنْ يُوصَلَ إِلَيَّ أَوْ إِلَى أَحَدٍ مِنْ
إِخْوَانِي وَأَخَوَاتِي بِسُوءٍ أَوْ بِفَاحِشَةٍ أَوْ بِكَيْدٍ حِمٍّ حِمٍّ تَنْزِيلُ مِنَ
الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ.

سه شنبه

رسول الله ﷺ گفت: هر که شب سه شنبه دو رکعت نماز کند، در هر رکعتی
الحمد یکبار خواند و آیه الكرسي و قل هو الله احد و شهد الله هر یکی یکبار، هر چه
از خدای تعالی خواهد بدهد.

و گفت ﷺ: هر که شب سه شنبه چهار رکعت نماز کند در هر رکعتی الحمد
خواند و قل یا ایها الکافرون چهار بار و قل هو الله احد ده بار و چون سلام دهد هفت
بار بگوید:

يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ يَا وَهَّابُ يَا تَوَّابُ

منادی در زیر عرش ندا دهد که ای بنده خدای، عمل از سر گیر که هر گناه که

کردی پیامرزیدند.

و گفت صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : هر که روز سه شنبه، پس از نیم روز، بیست رکعت نماز کند در هر رکعتی الحمد خواند یکبار و آیه الكرسي و قل هو الله احد سه بار، تا هفتاد روز هیچ گناه ننویسند بر وی.

و گفت صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : هر که درین روز دو رکعت نماز کند، در هر رکعتی یکبار الحمد خواند و التین والزیتون و قل هو الله أحد و هر دو قل أعوذُ هر یکی یکبار، خدای تعالی به هر قطره آب که از آسمان ببارد وی را درجه ای بنویسد و به هر دیو و پری وی را شهری از زر بنا کند و ثواب آدم و موسی و هرون و ایوب عليهم السلام بدهد وی را و هشت در بهشت از برای وی بگشایند تا از هر کدام در که خواهد در آید.

دعای روز سه شنبه

مَرْحَبًا بِخَلْقِ اللَّهِ الْجَدِيدِ وَ بَكُمَا مِنْ كَاتِبَيْنِ وَ شَاهِدَيْنِ أَكْتُبَا بِسْمِ اللَّهِ
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ الْإِسْلَامَ كَمَا وَصَفَ وَأَنَّ الدِّينَ كَمَا شَرَعَ وَأَنَّ
الْكِتَابَ كَمَا أَنْزَلَ وَ الْقَوْلَ كَمَا حَدَّثَ وَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ.
حَيَّا اللَّهَ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ بِالسَّلَامِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ وَ عَلَى
آلِهِ.

أَصْبَحْتُ اللَّهُمَّ أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَ الْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَ دُنْيَايَ وَ آخِرَتِي وَ أَهْلِي
وَ مَالِي وَ وَلَدِي. اللَّهُمَّ أَسْتَرْ عَوْرَاتِي وَ أَجِبْ دَعَوَاتِي وَ أَحْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ
يَدَيَّ وَ مِنْ خَلْفِي وَ عَنْ يَمِينِي وَ عَنْ شِمَالِي. اللَّهُمَّ إِنْ رَفَعْتَنِي فَمِنْ ذَا الَّذِي
يَضَعُنِي وَ إِنْ وَضَعْتَنِي فَمِنْ ذَا الَّذِي يَرْفَعُنِي. اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلَنِي لِلْبَلَاءِ غَرَضًا وَ
لَا لِلْفِتْنَةِ نَصَبًا وَ لَا تُتْبِعْنِي بِبَلَاءٍ عَلَى آثَرِ بَلَاءٍ، فَقَدْ تَرَى ضَعْفِي وَ تَضَرُّعِي،
أَعُوذُ بِكَ مِنْ جَمِيعِ غَضَبِكَ فَأَعِذْنِي وَ أَسْتَجِرْ بِكَ مِنْ جَمِيعِ عَذَابِكَ

فَأَجِرْنِي وَاسْتَنْصِرْكَ عَلَى عَدُوِّي فَأَنْصُرْنِي وَاسْتَعِينْ بِكَ فَأَعِينِي وَاتَّوَكَّلْ عَلَيْكَ فَكَفِّنِي وَاسْتَهْدِيكَ فَاهْدِنِي وَاسْتَعِصِمْكَ فَاعْصِمْنِي وَاسْتَغْفِرْكَ فَاعْفِرْ لِي وَاسْتَزِمْكَ فَارْزُقْنِي. سُبْحَانَكَ رَبَّنَا مَنْ ذَا يَعْلَمُ مَا أَنْتَ فَلَا يَخَافُكَ وَ مَنْ يَعْرِفُ قُدْرَتَكَ فَلَا يَهَابُكَ. سُبْحَانَكَ رَبَّنَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ إِيْمَانًا دَائِمًا وَ قَلْبًا خَاشِعًا وَ عِلْمًا نَافِعًا وَ يَقِينًا صَادِقًا وَ أَسْأَلُكَ دِينًا قَيِّمًا وَ أَسْأَلُكَ رِزْقًا وَاسِعًا.

اللَّهُمَّ لَا تَقْطَعْ رَجَاءَنَا وَ لَا تُخَيِّبْ دُعَاءَنَا وَ لَا تَجْهَدْ بِلَاءَنَا وَ أَسْأَلُكَ الْغَفْوَ وَ الْغَافِيَةَ وَ الشُّكْرَ عَلَى الْغَافِيَةِ وَ أَسْأَلُكَ الْغِنَى عَنِ النَّاسِ أَجْمَعِينَ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ يَا مُنْتَهَى هِمَّةِ الرَّاعِبِينَ وَ الْمَفْرَجَ عَنِ الْمَهْمُومِينَ^۱ يَا مَنْ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا فَحَسَبَهُ أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ.

اللَّهُمَّ إِنَّ كُلَّ شَيْءٍ لَكَ وَ كُلَّ شَيْءٍ بِيَدِكَ وَ كُلَّ شَيْءٍ إِلَيْكَ يَصِيرُ وَ أَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَ لَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَ لَا مُسَرِّمَ لِمَا عَسَرْتَ وَ لَا مُعَسِّرَ لِمَا يَسَّرْتَ وَ لَا مُعَقِّبَ لِمَا حَكَمْتَ وَ لَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ، مَا شِئْتَ كَانَ وَ مَا لَمْ تَشَأْ لَمْ يَكُنْ.

اللَّهُمَّ فَمَا قَصَرَ عَنْهُ عِلْمِي وَ رَأْيِي وَ لَمْ تَبْلُغْهُ مَسْأَلَتِي مِنْ خَيْرٍ وَعَدَّتْهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ وَ خَيْرٍ أَنْتَ مُعْطِيهِ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ فَإِنِّي أَسْأَلُكَ وَ أَرْغَبُ إِلَيْكَ فِيهِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ.

تسبیح روز سه شنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ «سُبْحَانَ مَنْ هُوَ فِي عُلُوِّهِ ذَانِ، سُبْحَانَ مَنْ هُوَ فِي

۱. در «د»: الْمَكْرُوبِينَ

دُنُوهُ غَالٍ» سُبْحَانَ مَنْ هُوَ فِي إِشْرَاقِهِ مُبِيرٌ، سُبْحَانَ مَنْ هُوَ فِي سُلْطَانِهِ قَوِيٌّ، سُبْحَانَ الْحَلِيمِ الْجَمِيلِ، سُبْحَانَ الْغَنِيِّ الْحَمِيدِ، سُبْحَانَ اللَّهِ الْوَاسِعِ الْعَلِيِّ، سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَى، سُبْحَانَ مَنْ يَكْشِفُ الضَّرَّ وَهُوَ الدَّائِمُ الصَّمَدُ الْفَرْدُ الْقَدِيمُ، سُبْحَانَ الْحَيِّ الرَّفِيعِ، سُبْحَانَ الْحَيِّ الْقَيُّومِ، سُبْحَانَ الدَّائِمِ الْبَاقِي الَّذِي لَا يَزُولُ، سُبْحَانَ الَّذِي لَا تَنْقُصُ خَزَائِنُهُ، سُبْحَانَ الَّذِي لَا يَنْفَدُ مَا عِنْدَهُ، سُبْحَانَ مَنْ لَا تَبِيدُ مَعَالِمُهُ، «سُبْحَانَ مَنْ لَا يَنْسَى مَنْ ذَكَرَهُ»، سُبْحَانَ مَنْ لَا يُشَاوِرُ فِي أَمْرِهِ أَحَدًا، سُبْحَانَ مَنْ لَا إِلَهَ غَيْرُهُ، سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ، سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، سُبْحَانَ ذِي الْعِزِّ الشَّامِخِ الْمُبِينِ، سُبْحَانَ ذِي الْجَلَالِ الْبَازِغِ الْعَظِيمِ، سُبْحَانَ ذِي الْمُلْكِ الْفَاخِرِ الْقَدِيمِ، سُبْحَانَ مَنْ هُوَ فِي عُلُوِّهِ دَانٍ وَفِي دُنُوِّهِ غَالٍ وَفِي إِشْرَاقِهِ مُبِيرٌ وَفِي سُلْطَانِهِ قَوِيٌّ وَفِي مُلْكِهِ دَائِمٌ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ.^١

ورد روز سه شنبه

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا كَمَا يَنْبَغِي لِكَرَمِ وَجْهِهِ وَعِزِّ جَلَالِهِ الَّذِي لَا يَصِفُهُ إِلَّا لِسُنُّ وَ لَا تَهْتَدِي الْقُلُوبُ لِكُنْهِ عَظَمَتِهِ وَ لَا يَبْلُغُ الْأَوْهَامُ شُكْرَهُ الَّذِي خَلَقَ الْخَلْقَ بِعِلْمِهِ وَ قَدَّرَ الْأُمُورَ بِقُدْرَتِهِ وَ اسْتَعْبَدَ الْأَرْبَابَ بِعِزَّتِهِ وَ سَادَ الْعُظَمَاءَ بِمُجُودِهِ وَ عَلَا السَّادَةَ بِمَجْدِهِ وَ اصْطَفَى الْكِبْرِيَاءَ وَ النُّورَ وَ الْجَلَالَ وَ الضِّيَاءَ وَ الْمَجْدَ وَ الْعُلُوَّ وَ الْكَرَمَ لِنَفْسِهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَضَعَتِ الْأَلْسُنُ لِمَجْدِهِ وَ خَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِهَيْبَتِهِ وَ عَنَتِ الْأَوْجُوهُ لَجَلَالَتِهِ وَ وَجَلَتِ الْقُلُوبُ مِنْ مَخَافَتِهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي

١. مصباح المتعبد، ص ٤٨٧ - ٤٨٨

يَعْلَمُ وَهُمْ الْأَنْفُسِ وَ سَوَاسِ الصُّدُورِ وَ نِيَّاتِ الْقُلُوبِ وَ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ
وَ مَا تُخْفِي الصُّدُورُ. اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَذْنَتْ لِي فِي الدُّعَاءِ وَ وَعَدْتَنِي الْإِجَابَةَ
فَنَجِّنِي مِنْ كُلِّ كَرْبٍ، أَنْتَ غِيَاثُ كُلِّ مَكْرُوبٍ اكْشِفْ عَنِّي الضَّرَّ وَ فَرِّجْ
عَنِّي الْحَزْنَ فَقَدْ وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةٌ وَ عِلْمًا. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ
مُحَمَّدٍ وَ أَجْزِ عَنِّي وَ الدِّيَّ بِمَا كَانَ مِنْ رَحْمَتِهِمَا إِلَيَّ وَ حِرْصِهِمَا عَلَى هُدَايَ وَ
جَازِهِمَا أَفْضَلَ مَا جَزَيْتَ وَ الدِّينَ عَنْ وَلَدَيْهِمَا وَ أَجْزِهِمَا بِالْإِحْسَانِ إِحْسَانًا
وَ بِالسَّيِّئَاتِ غُفْرَانًا.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَقَبَّلْ تَوْبَتِي وَ اغْفِرْ حَوْبَتِي وَ اسْتُرْ
عَوْرَتِي وَ أَجْبِرْ فَاقَتِي وَ بَارِكْ لِي فِيمَا اتَّيْتَنِي وَ اجْعَلِ الْأَنْبِيَاءَ شُفَعَائِي.
اللَّهُمَّ لَقْنِي فِي قَبْرِي ثَبَاتَ الْمُنْطِقِ وَ قُرَّةَ الْعَيْنِ وَ السَّعَةَ وَ الرَّحْمَةَ فِي
الْمَوْتِ وَ فِيمَا بَعْدُ.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُكَ وَ حَمَلَةَ عَرْشِكَ وَ مَلَائِكَتَكَ وَ رُسُلَكَ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا
إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ. اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَوَّلَ يَوْمِي هَذَا صَلَاحًا وَ أَوْسَطَهُ
نَجَاحًا وَ آخِرَهُ فَلَاحًا. اللَّهُمَّ لَا تَذَرْنِي فِي غَفْلَةٍ وَ لَا تَأْخُذْنِي عَلَى غِرَّةٍ وَ
لَا تَجْعَلْنِي مِنَ الْغَافِلِينَ وَ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا. اللَّهُمَّ صَلِّ
عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ خَيْرَ عُمْرِي آخِرَهُ وَ أَخْتِمْ عَمَلِي بِأَحْسَنِهِ
وَ اجْعَلْ خَيْرَ أَيَّامِي يَوْمَ أَلْقَاكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

عوذة روز سه شنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ أَعِيذُ نَفْسِي بِرَبِّي الْكَرِيمِ الْأَكْبَرِ مِمَّا يَخْفَى وَ يَظْهَرُ
مِنْ شَرِّ كُلِّ أَنْثَى وَ ذَكَرٍ وَ مِنْ شَرِّ مَا رَأَتْ الشَّمْسُ وَ الْقَمَرُ قُدُوسٌ

قُدُّوسُ رَبِّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ أَدْعُوكُمْ أَيُّهَا الْجِنُّ إِنْ كُنْتُمْ سَامِعِينَ مُطِيعِينَ
وَأَدْعُوكُمْ أَيُّهَا الْإِنْسُ وَالْجِنُّ بِالَّذِي دَانَتْ لَهُ الْخَلَائِقُ أَجْمَعُونَ خَتَمْتُ
بِعِزَّةِ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَبِحَبْرَيْلَ وَمِيكَائِيلَ وَإِسْرَافِيلَ وَخَاتَمِ سُلَيْمَانَ
بْنِ دَاوُدَ وَخَاتَمِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ عَلَيْهِمُ أَجْمَعِينَ.

چهارشنبه

رسول ﷺ گفت: هر که شب چهارشنبه دو رکعت نماز کند، در هر رکعتی الحمد خواند و آیه الكرسي و قل هو الله و انا انزلناه، هر یکی یکبار، خدای تعالی بپامرزد هر گناهی که وی کرده باشد.

و گفت ﷺ: هر که درین شب شش رکعت نماز کند، در هر رکعتی الحمد خواند و قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تَا بَغِيرِ حِسَابٍ^۱ چون فارغ شود هفت بار بگوید:

جَزَى اللَّهُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَنَّا مَا هُوَ أَهْلُهُ

خدای تعالی گناه شصت ساله وی بپامرزد و ثواب شصت صدیق بدهد وی را و برائتی از آتش بنویسد وی را.

و گفت ﷺ: هر که روز چهارشنبه دوازده رکعت نماز کند، در هر رکعتی پس از الحمد، قل هو الله احد و هر دو قل اَعُوذُ هر یکی سه بار بخواند، منادی از زیر عرش ندا کند که ای بنده من کار از سر گیر که هر چه کرده ای خدای تعالی بپامرزد.

و گفت ﷺ: هر که درین روز دو رکعت نماز کند، در هر رکعتی پس از الحمد، اذا زلزلت یکبار و قل هو الله سه بار بخواند، خدای تعالی از وی بردارد تاریکی گور و تاریکی روز قیامت و وی را هزار نور بدهد و عبادت هزار ساله بنویسد و به هر آیتی شهری بدهد وی را و رویش سفید گرداند و کتابش بدست راست دهد.

۱. آل عمران: ۲۶، ۲۷

دعای روز چهارشنبه

مَرْحَبًا بِخَلْقِ اللَّهِ الْجَدِيدِ وَ بِكُمَا مِنْ كَاتِبَيْنِ وَ شَاهِدَيْنِ أَكْتُبَا بِسْمِ اللَّهِ
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ الْإِسْلَامَ كَمَا وَصَفَ وَأَنَّ الدِّينَ كَمَا شَرَعَ وَأَنَّ
الْكِتَابَ كَمَا أَنْزَلَ وَ الْقَوْلَ كَمَا حَدَّثَ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ.
حَيَّا اللَّهَ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ بِالسَّلَامِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ وَ عَلَى
آلِهِ.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنْ أَفْضَلِ عِبَادِكَ نَصِيبًا فِي كُلِّ خَيْرٍ تَقْسِمُهُ فِي هَذَا الْيَوْمِ مِنْ
نُورٍ تَهْتَدِي بِهِ أَوْ رِزْقٍ تَبْسُطُهُ أَوْ ضُرٍّ تَكْشِفُهُ أَوْ بَلَاءٍ تَصْرِفُهُ أَوْ شَرٍّ
تَدْفَعُهُ أَوْ رَحْمَةٍ تَنْشُرُهَا أَوْ مُصِيبَةٍ تَصْرِفُهَا. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدْ سَلَفَ
مِنْ ذُنُوبِي وَ اعْصِمْنِي فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي وَ ارْزُقْنِي عَمَلًا تَرْضَى بِهِ عَنِّي.
اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ سَمِيَتْ بِهِ نَفْسَكَ أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي شَيْءٍ مِنْ
كِتَابِكَ أَوْ أَسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ
أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رِبْعَ قَلْبِي وَ شِفَاءَ صَدْرِي وَ نُورَ بَصَرِي وَ ذَهَابَ حُزْنِي وَ
هَمِّي فَإِنَّهُ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ. اللَّهُمَّ رَبَّ الْأَرْوَاحِ الْفَانِيَةِ وَ رَبَّ
الْأَجْسَادِ الْبَالِيَةِ أَسْأَلُكَ بِطَاعَةِ الْأَرْوَاحِ الْبَالِغَةِ إِلَى عُرُوقِهَا وَ بِطَاعَةِ
الْقُبُورِ الْمُنَشَّقَةِ عَنْ أَهْلِهَا وَ بِدَعْوَتِكَ الصَّادِقَةِ وَ أَخْذِكَ الْحَقِّ بَيْنَهُمْ وَ بَيْنَ
الْخَلَائِقِ فَلَا يَنْطِقُونَ مِنْ مَخَافَتِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَكَ وَ يَخَافُونَ عَذَابَكَ. أَسْأَلُكَ
النُّورَ فِي بَصَرِي وَ الْيَقِينَ فِي قَلْبِي وَ الْإِخْلَاصَ فِي عَمَلِي وَ ذِكْرَكَ عَلَى لِسَانِي
أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي، اللَّهُمَّ مَا فَتَحْتَ لِي مِنْ بَابٍ طَاعَةٍ فَلَا تُغْلِقْهُ عَنِّي أَبَدًا وَ مَا

أَغْلَقْتَ عَنِّي مِنْ بَابِ مَعْصِيَةٍ فَلَا تَفْتَحْهُ عَلَيَّ أَبَدًا.
 اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنِي حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ وَ طَعْمَ الْمَغْفِرَةِ وَ لَذَّةَ الْإِسْلَامِ وَ بَرْدَ الْعَيْشِ
 بَعْدَ الْمَوْتِ إِنَّهُ لَا يَمْلِكُ ذَلِكَ غَيْرُكَ. اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَضِلَّ أَوْ أُضَلَّ
 أَوْ أَذِلَّ أَوْ أَذَلَّ أَوْ أَظْلِمَ أَوْ أُظْلِمَ أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ أَوْ أَجُورَ أَوْ
 يُجَارَ عَلَيَّ أَخْرِجْنِي مِنَ الدُّنْيَا مَغْفُورًا لِي ذَنْبِي مَقْبُولًا عَمَلِي وَ أَعْطِنِي كِتَابِي
 بِيَمِينِي وَأَحْشُرْنِي فِي زُمْرَةِ نَبِيِّ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ.

تسبيح روز چهارشنبه

سُبْحَانَ مَنْ تُسَبِّحُ لَهُ الْأَنْعَامُ بِأَصْوَاتِهَا يَقُولُونَ سُبُّوحًا قُدُّوسًا، سُبْحَانَ
 الْمَلِكِ الْحَقِّ الْمُبِينِ، سُبْحَانَ مَنْ تُسَبِّحُ لَهُ الْبِحَارُ بِأَمْوَاجِهَا، سُبْحَانَ رَبَّنَا وَ
 بِحَمْدِهِ، سُبْحَانَ مَنْ تُسَبِّحُ لَهُ مَلَائِكَةُ السَّمَوَاتِ بِأَصْوَاتِهَا، سُبْحَانَ اللَّهِ
 الْمَحْمُودِ فِي كُلِّ مَقَالَةٍ، سُبْحَانَ الَّذِي يُسَبِّحُ لَهُ الْكَرْسِيُّ وَ مَا حَوْلَهُ وَ مَا
 تَحْتَهُ، سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْجَبَّارِ الَّذِي وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ السَّبْعَ وَ
 الْأَرْضِينَ السَّبْعَ، سُبْحَانَ اللَّهِ بِعَدَدِ مَا سَبَّحَهُ الْمُسَبِّحُونَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ بِعَدَدِ
 مَا حَمَدَهُ الْحَامِدُونَ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ بِعَدَدِ مَا هَلَّلَهُ الْمُهَلِّلُونَ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ
 بِعَدَدِ مَا كَبَّرَهُ الْمَكْبُرُونَ وَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ بِعَدَدِ مَا أَسْتَغْفِرُهُ الْمُسْتَغْفِرُونَ وَ لَا
 حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ «وَ بِعَدَدِ مَا مَجَّدَهُ الْمُمَجِّدُونَ» وَ بِعَدَدِ
 مَا قَالَهُ الْقَائِلُونَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ بِعَدَدِ مَا صَلَّى عَلَيْهِ
 الْمُصَلُّونَ.

سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ تُسَبِّحُ لَكَ الدَّوَابُّ فِي مَرَاعِيهَا وَ الْوُحُوشُ فِي

مَظَانِّهَا وَ السَّبَاعُ فِي فَلَوَاتِهَا وَ الطَّيْرُ فِي وَكُورِهَا. سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
تُسَبِّحُ لَكَ الْبَحَارُ بِأَمْوَاجِهَا وَ الْحَيَاتَانُ فِي مِيَاهِهَا وَ الْمِيَاهُ عَلَى مَجَارِيهَا وَ
أَهْوَامٌ فِي أَمَاكِنِهَا.

سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْجَوَادُ الَّذِي لَا يَبْخُلُ، الْغَنِيُّ الَّذِي لَا يِعْدَمُ،
الْجَدِيدُ الَّذِي لَا يَبْلَى، الْحَمْدُ لِلَّهِ الْبَاقِي الَّذِي تَسْرُبَلُ بِالْبَقَاءِ الدَّائِمِ الَّذِي
لَا يَفْنَى، الْعَزِيزُ الَّذِي لَا يَذِلُّ، الْمَلِكُ الَّذِي لَا يَزُولُ. سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
الْقَائِمُ الَّذِي لَا يَغِيْبُ، الدَّائِمُ الَّذِي لَا يَبِيدُ، الْعَلِيمُ الَّذِي لَا يَزْتَابُ، الْبَصِيرُ
الَّذِي لَا يَضِلُّ، الْحَكِيمُ الَّذِي لَا يَجْهَلُ، سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْحَكِيمُ الَّذِي
لَا يَحِيفُ، الرَّقِيبُ الَّذِي لَا يَسْمُو، الْمُحِيطُ الَّذِي لَا يُلْهُو، الشَّاهِدُ الَّذِي
لَا يَغِيبُ. سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْقَوِيُّ الَّذِي لَا يُرَامُ، الْعَزِيزُ الَّذِي
لَا يُضَامُ، السُّلْطَانُ الَّذِي لَا يُغْلَبُ، الْمَذْكُورُ الَّذِي لَا يُدْرَكُ، الطَّالِبُ الَّذِي
لَا يَعْجُزُ^۱.

ورد روز چهارشنبه

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَصْطَنَعَ عِنْدَنَا أَنْ نَحْمَدَهُ وَ نَشْكُرَهُ وَ أَنْ نَعْبُدَهُ حَمْدًا كَثِيرًا
دَائِمًا دَائِبًا وَاصِلًا مُتَتَابِعًا نَامِيًا ضَاعِدًا لَا يَنْقَطِعُ أَوَّلُهُ وَ لَا يَفْنَى آخِرُهُ وَ
لَا يُبِيدُهُ شَيْءٌ وَ لَا يَنْقَطِعُ مِنْهُ شَيْءٌ حَمْدًا كَثِيرًا كَمَا هُوَ أَهْلُهُ. اَللّٰهُمَّ اسْتُرْنِي
فِي الْعَوْرَاتِ وَ أَصْرِفْ عَنِّي الْمَكْرُوْهَاتِ وَ فَرِّجْ عَنِّي الْكُرْبَاتِ يَا أَرْحَمَ
الرَّاحِمِينَ. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَارِكْ لِي فِي الْمَوْتِ إِذَا جَاءَ
وَ اجْعَلِ الْمَوْتَ خَيْرَ غَائِبٍ نَنْتَظِرُهُ وَ اجْعَلْ مَا بَعْدَ الْمَوْتِ خَيْرًا مِمَّا قَبْلَهُ.

۱. مصباح المتهجد، ص ۴۷۸ - ۴۷۹

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْنَا فَاثِرَيْنَ بِالْجَنَّةِ مُعَافَيْنَ مِنَ النَّارِ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ.

اَللّٰهُمَّ اسْتَجِبْ دُعَايَ وَ اعْطِنِيْ سُؤْلِيْ وَ اَرْحَمْ تَضَرُّعِيْ وَ اقْبَلْ شَكْوَايَ وَ ارْزُقْنِيْ الَّذِي رَغِبْتُ فِيْهِ مِنَ الْجَنَّةِ وَ اَسْأَلُكَ اَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِهِ وَ اَنْ تَجْعَلَنِيْ فِيْ هَذِهِ الْعِدَّةِ مِنْ عُمَّتَائِكَ وَ طَلَقَائِكَ وَ مُحَرَّرِكَ مِنَ النَّارِ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ يَا قُدُّوْسُ يَا قُدُّوْسُ، يَا اَوَّلَ الْاَوَّلِيْنَ وَ يَا اٰخِرَ الْاٰخِرِيْنَ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيْمُ اغْفِرْ لِيْ الذُّنُوْبَ الَّتِي تُغَيِّرُ النَّعْمَ وَ اغْفِرْ لِيْ الذُّنُوْبَ الَّتِي تُنْزِلُ النَّعْمَ وَ الذُّنُوْبَ الَّتِي تَحْبِسُ الْقِسْمَ وَ الذُّنُوْبَ الَّتِي تُورِثُ النَّدَمَ وَ الذُّنُوْبَ الَّتِي تَهْتِكُ الْعِصَمَ وَ الذُّنُوْبَ الَّتِي تُنْزِلُ الْبَلَاءَ وَ الذُّنُوْبَ الَّتِي تُعَجِّلُ الْفَنَاءَ وَ الذُّنُوْبَ الَّتِي تَمْنَعُ الدُّعَاءَ وَ الذُّنُوْبَ الَّتِي تَقْطَعُ الرَّجَاءَ وَ الذُّنُوْبَ الَّتِي تَمْنَعُ غَيْثَ السَّمَاءِ وَ الذُّنُوْبَ الَّتِي تُظْلِمُ الْهَوَاءَ وَ الذُّنُوْبَ الَّتِي تَكْشِفُ الْغِطَاءَ.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي جَلَّلَنَا غَافِيَتَهُ وَ جَاءَ بِالشَّمْسِ مِنْ مَطْلَعِهَا الْمَشْرِقِ وَ لَمْ يُطْلِعْهَا مِنَ الْمَغْرِبِ وَ لَمْ نَسْجُدْ لَهَا وَ الشَّمْسُ تَجْرِيْ لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيْرُ الْعَزِيْزِ الْعَلِيْمِ.

عوذة روز چهارشنبه

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ اُعِيْذُ نَفْسِيْ بِاللّٰهِ الْاَكْبَرِ الْاَكْبَرِ الْاَكْبَرِ رَبِّ السَّمٰوٰتِ اَلْقَامٰتِ بِالْاَعْمَدِ وَ بِاللّٰهِ خَالِقِهَا فِيْ يَوْمَيْنِ وَ قَدَّرَ فِيْهَا اَفْوَانَهَا وَ جَعَلَ فِيْهَا جِبَالًا وَ اَوْتَادًا وَ فِجَاجًا سُبُلًا وَ اَنْشَأَ السَّحَابَ وَ اَجْرَى الْفُلُكَ

وَسَخَّرَ الْبَحْرَيْنِ وَجَعَلَ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِي وَ أَنْهَارًا وَ فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ
سَوَاءً لِلْسَّائِلِينَ مِنْ شَرِّ مَا يَكُونُ فِي اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ تُعْقَدُ عَلَيْهِ الْقُلُوبُ
« وَ تَرَاهُ الْعُيُونُ » وَ مِنْ شَرِّ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ كَفَانَا اللَّهُ كَفَانَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا
اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ.

پنجشنبه

رسول ﷺ گفت: هر که شب پنجشنبه میان نماز شام و خفتن دو رکعت نماز کند، در هر رکعتی یکبار الحمد بخواند و آیه الكرسي پنج بار و قل یا ایها الکافرون و قل هو الله أحد و هر دو قل اَعُوذُ هر یکی پنج بار، چون فارغ شود پانزده بار^۱ آمرزش خواهد از خدای تعالی و ثواب آن به پدر و مادر خود دهد، وی حق ایشان گزارده بود.

و گفت ﷺ: هر که شب پنجشنبه شش رکعت نماز کند، در هر رکعتی یکبار الحمد خواند و آیه الكرسي و قل یا ایها الکافرون هر یکی یکبار و قل هو الله أحد سه بار، و چون فارغ شود آیه الكرسي سه بار بخواند، اگر وی را نزدیک خدائی، بدبخت نوشته باشند، خدای تعالی فرشته بفرستد تا بدبختی وی را محو کند و به جای آن نیکبختی بنویسد و این قول کسی است که همیشه بوده است و همیشه باشد یُحْوِ اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَ يُثَبِّتُ وَ عِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ.

و گفت ﷺ: هر که روز پنجشنبه میان نماز پیشین و دیگر، دو رکعت نماز کند، در اول رکعت پس از الحمد، آیه الكرسي صد بار بخواند و در دوم قل هو الله أحد صد بار، چون فارغ شود از خدای تعالی آمرزش خواهد صد بار، بر پیغمبر درود فرستد صد بار و از جای برنخیزد تا که خدای تعالی وی را بیمارزد البته. و مستحب است که روز پنجشنبه در نماز صبح سوره هل أتى علی الإنسان بخواند و هم چنین در روز

۱. در «د»: یازده بار

دوشنبه.

و گفت ﷺ: هر که درین روز دو رکعت نماز کند، در هر رکعتی پس از الحمد، اذا جاء نصر الله خواند پنج بار و انا اعطیناک پنج بار، و هم درین روز پس از نماز دیگر قل هو الله بخواند چهل بار، خدای تعالی وی را روز قیامت مثل آنچه در بهشت و دوزخ است بدهد و شهری در بهشت بدهد وی را و هشتاد زن سیاه چشم فراخ چشم بدهد وی را، و به عدد هر فرشته عبادت یکساله بنویسد وی را و ثواب هزار شهید بدهد وی را به هر آیتی. و مستحب بود روزه داشتن روز پنجشنبه در اول و در آخر ماه و روز چهارشنبه در دهه میانی.

و مستحب بود در روز پنجشنبه سورة المائدة خواندن و زیارت شهدا و گور مؤمنان و هزار بار بر رسول ﷺ درود فرستادن و اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ هَازِلًا هَازِلًا خواندن. و مستحب بود که بگوید این درود را:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ وَ اَهْلِكَ عَدُوَّهُمْ مِنَ الْجِنِّ
وَ الْاِنْسِ مِنَ الْاَوَّلِينَ وَ الْاٰخِرِينَ.

«و مستحب بود که هر که را حاجتی به خدای تعالی باشد باید که طلب کند آن را در بامداد پنجشنبه به درستی که پیغمبر ﷺ فرمود:

اَللّٰهُمَّ بَارِكْ لِاُمَّتِيْ فِيْ بُكُوْرِهَا

یعنی بار خدایا برکت بر امت من ده در صبح پنجشنبه. و چون توجه کند به حاجت خود فاتحه بخواند و هر دو قل أعوذ و سورة اخلاص و سورة قدر و آیه الكرسي و پنج آیت در آخر آیه الكرسي و آن این است: اِنَّ فِيْ خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ تَا لَاتُخْلِفُ الْمِيعَادُ.^۱ پس بگوید:

مَوْلَايَ اَنْقَطِعَ الرَّجَاءُ اِلَّا مِنْكَ وَ خَابَتِ الْاُمَالُ اِلَّا فِيْكَ اَسْأَلُكَ اِلٰهِيْ بِحَقِّ

مَنْ حَقَّهُ وَاجِبٌ عَلَيْكَ يَمُنْ جَعَلَتْ لَهُ الْحَقَّ عِنْدَكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَقْضِيَ حَاجَتِي.

و مستحب بود طلب علم در روز پنجشنبه و در روز دوشنبه.

و مستحب بود که آخر روز پنجشنبه بگوید:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ تَوْبَةَ عَبْدٍ ذَلِيلٍ خَاضِعٍ مَسْكِينٍ مُسْتَكِينٍ لَا يَسْتَطِيعُ لِنَفْسِهِ صَرْفًا وَلَا عَدْلًا وَلَا نَفْعًا وَلَا ضَرًّا وَلَا حَيَاةً وَلَا مَوْتًا وَلَا نُشُورًا وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعِثْرَتِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ الْأَخْيَارِ الْأَبْرَارِ وَسَلَّم تَسْلِيمًا.

و مستحب بود در آخر روز پنجشنبه خواندن این دعا که مروی است از امام

موسی کاظم علیه السلام:

اللَّهُمَّ يَا خَالِقَ نُورِ النَّبِيِّينَ وَ مُودِعَ نُورِ الصُّورِ لِلْعَالَمِينَ وَ دَيَّانَ حَقَائِقِ يَوْمِ الدِّينِ وَ أَمَّا لِكَ لِحُكْمِ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ وَ الْمُسَبِّحِينَ وَ الْعَالَمِ بِكُلِّ تَكْوِينٍ، أَشْهَدُ بِعِزَّتِكَ فِي الْأَرْضِ وَ السَّمَاءِ وَ حِجَابِكَ الْمُنْبَعِ عَلَى أَهْلِ الطُّغْيَانِ، يَا خَالِقَ رُوحِي وَ مُقَدِّرَ قُوتِي وَ الْعَالِمِ بِسِرِّي وَ جَهْرِي لَكَ سُجُودِي وَ عِبَادِي وَ لِعُدُوكَ عُنُودِي يَا مَعْبُودِي أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ تَوَكَّلْتُ عَلَيْكَ وَ إِلَيْكَ أُنِيبُ وَ أَنْتَ حَسْبِي وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ.

دعای روز پنجشنبه

مَرْحَبًا بِخَلْقِ اللَّهِ الْجَدِيدِ وَ بِكُلِّ مَنْ كَاتِبِينَ وَ شَاهِدِينَ أَكْتُبَا بِسْمِ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ

وَرَسُولُهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ الْإِسْلَامَ كَمَا وَصَفَ وَأَنَّ الدِّينَ كَمَا شَرَعَ وَأَنَّ
الْكِتَابَ كَمَا أَنْزَلَ وَالْقَوْلَ كَمَا حَدَّثَ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ. حَيَّا اللَّهَ
مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ بِالسَّلَامِ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ وَعَلَى آلِهِ.
أَصْبَحْتُ أَعُوذُ بِوَجْهِ اللَّهِ الْكَرِيمِ وَاسْمِ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَكَلِمَتِهِ الثَّامَّةِ مِنْ
شَرِّ السَّامَةِ وَالْهَامَةِ وَالْعَيْنِ الْلَّامَةِ وَمِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَذَرَأَ وَبَرَأَ وَمِنْ
شَرِّ كُلِّ دَابَّةٍ رَبِّي أَنْتَ اخِذْ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ. اَللّهُمَّ
إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ جَمِيعِ خَلْقِكَ فَأَعِزَّنِي وَاتَّوَكَّلْ عَلَيْكَ فِي جَمِيعِ أُمُورِي
فَاحْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ وَمِنْ خَلْفِي وَمِنْ فَوْقِي وَمِنْ تَحْتِي وَلَا تَكِلْنِي فِي
حَوَائِجِي إِلَى عَبْدٍ مِنْ عِبَادِكَ فَيُخَذِّلَنِي أَنْتَ مَوْلَايَ وَسَيِّدِي فَلَا تُخَيِّبْنِي
مِنْ رَحْمَتِكَ.

اَللّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ زَوَالِ نِعْمَتِكَ وَحُلُولِ نِقْمَتِكَ وَتَحْوِيلِ عَافِيَتِكَ
أَسْتَعِثُّ بِحَوْلِ اللَّهِ وَقُوَّتِهِ مِنْ حَوْلِ خَلْقِهِ وَقُوَّتِهِمْ وَأَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ
مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ حَسْبِيَ اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ. اَللّهُمَّ أَعِزَّنِي بِطَاعَتِكَ وَأَذِلَّ
أَعْدَائِي بِمَعْصِيَتِكَ وَأَقْصِمْهُمْ يَا قَاصِمَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ. يَا مَنْ لَا يَحِبُّ مَنْ
دَعَاهُ وَيَا مَنْ إِذَا تَوَكَّلَ الْعَبْدُ عَلَيْهِ كَفَاهُ أَكْفَانِي كُلَّ مُهِمٍّ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَ
الْآخِرَةِ. اَللّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عَمَلَ الْخَائِفِينَ وَخَوْفَ الْغَامِلِينَ وَخُشُوعَ
الْعَابِدِينَ وَعِبَادَةَ الْمُتَّقِينَ وَإِحْبَاتَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِنَابَةَ الْمُخْبِتِينَ وَتَوَكُّلَ
الْمُوقِنِينَ وَيُسْرَ الْمُتَوَكِّلِينَ وَالْحِفْنَ بِالْأَحْيَاءِ الْمُرْزُوقِينَ وَأَدْخِلْنَا الْجَنَّةَ وَ
أَعِثْنَا مِنَ النَّارِ وَأَصْلِحْ لَنَا شَأْنَنَا كُلَّهُ.

اَللّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ إِيمَانًا صَادِقًا، يَا مَنْ يَمْلِكُ حَوَائِجَ السَّائِلِينَ وَيَعْلَمُ ضَمِيرَ
الصَّامِتِينَ، إِنَّكَ بِكُلِّ خَيْرٍ عَلِيمٌ غَيْرُ مُعَلَّمٍ أَسْأَلُكَ أَنْ تَقْضِيَ لِي حَوَائِجِي وَ
أَنْ تَغْفِرَ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَ

الْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ إِلِهِ.

تسبیح روز پنجشنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْوَاسِعُ الَّذِي لَا يَضِيقُ،
الْبَصِيرُ الَّذِي لَا يَضِلُّ، الثَّوَرُ الَّذِي لَا يَحْمَدُ، سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، الْحَيُّ
الَّذِي لَا يَمُوتُ، الْقَيُّومُ الَّذِي لَا يَمِينُ، الصَّمَدُ الَّذِي لَا يَطْعَمُ، سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ
إِلَّا أَنْتَ مَا أَعْظَمَ شَأْنَكَ وَ أَعَزَّ سُلْطَانَكَ وَ أَعْلَى مَكَانَكَ وَ أَشْمَخَ مُلْكَكَ،
سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مَا أَبْرَكَ وَ أَرْحَمَكَ وَ أَحْلَمَكَ وَ أَعْظَمَكَ وَ أَعْلَمَكَ
وَ أَسْمَحَكَ وَ أَجَلَّكَ وَ أَكْرَمَكَ وَ أَعَزَّكَ وَ أَعْلَاكَ وَ أَفْوَكَ وَ أَسْمَعَكَ وَ
أَبْصَرَكَ.

سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مَا أَكْرَمَ عَفْوَكَ وَ أَعْظَمَ تَجَاوُزَكَ، سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ
إِلَّا أَنْتَ مَا أَوْسَعَ رَحْمَتَكَ وَ أَكْبَرَ فَضْلَكَ، سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مَا أَنْعَمَ
الْإِلَهَ وَ أَسْبَغَ نِعْمَاءَكَ، سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مَا أَفْضَلَ ثَوَابَكَ وَ أَجَزَلَ
عَطَاءَكَ، سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مَا أَوْسَعَ حُجَّتَكَ وَ أَوْضَحَ بُرْهَانَكَ،
سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مَا أَشَدَّ أَخْذَكَ وَ أَوْجَعَ عِقَابَكَ، سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا
أَنْتَ مَا أَشَدَّ مَكْرَكَ وَ أَمْتَنَ كَيْدَكَ سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ تُسَبِّحُ لَكَ
السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَ الْأَرْضُونَ السَّبْعُ.

سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْقَرِيبُ فِي عُلُوكِ الْمُتَعَالَى فِي دُنُوكِ الْمُتَدَانِ دُونَ
كُلِّ شَيْءٍ مِنْ خَلْقِكَ، سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، الْقَدِيمُ قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ وَ الدَّائِمُ
مَعَ كُلِّ شَيْءٍ وَ الْبَاقِي بَعْدَ فَنَاءِ كُلِّ شَيْءٍ، سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، تَصَاغَرَ
كُلُّ شَيْءٍ لِحَبْرُوتِكَ وَ ذَلَّ كُلُّ شَيْءٍ لِعِزَّتِكَ وَ خَضَعَ كُلُّ شَيْءٍ لِمُلْكِكَ

وَأَسْتَسْلِمَ كُلُّ شَيْءٍ لِقُدْرَتِكَ وَأَنْقَادَ كُلِّ شَيْءٍ لِسُلْطَانِكَ، سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مَلَكْتَ الْمُلُوكَ بِعَظَمَتِكَ وَفَهَرْتَ الْجَبَابِرَةَ بِقُدْرَتِكَ وَذَلَّلْتَ الْأَعْظَمَاءَ بِعِزَّتِكَ، سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ تَسْبِيحًا يَفْضُلُ عَلَى تَسْبِيحِ الْمُسَبِّحِينَ كُلِّهِمْ مِنْ أَوَّلِ الدَّهْرِ إِلَى آخِرِهِ وَمِلْءِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِينَ وَمِلْءِ مَا خَلَقْتَهُ وَمِلْءِ مَا قَدَّرْتَهُ.

سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ تُسَبِّحُ لَكَ السَّمَوَاتُ بِأَفْطَارِهَا وَالشَّمْسُ فِي مَجَارِيهَا وَالْقَمَرُ فِي مَنَازِلِهِ وَالنُّجُومُ فِي سَيْرَانِهَا وَالْفَلَكَ فِي مَعَارِجِهِ، سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يُسَبِّحُ لَكَ النَّهَارُ بِضَوْءِهِ وَاللَّيْلُ بِدُجَاهِ وَالنُّورُ بِشُعَاعِهِ وَالظُّلُمَةُ بِغُمُوضِهَا، سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ تُسَبِّحُ لَكَ الرِّيَّاحُ فِي مَهَبِّهَا وَالسَّحَابُ بِأَمْطَارِهَا وَالْبَرْقُ بِأَخْطَافِهِ وَالرَّعْدُ بِأَرْزَامِهِ، سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ تُسَبِّحُ لَكَ الْأَرْضُ بِأَقْوَاتِهَا وَالْجِبَالُ بِأَطْوَارِهَا وَالْأَشْجَارُ بِأُورَاقِهَا وَالْمُرَاعِي فِي مَنَابِتِهَا، سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ عَدَدَ مَا يُسَبِّحُكَ مِنْ شَيْءٍ وَكَمَا تُحِبُّ يَا رَبِّ تَحْمَدُ وَكَمَا يَنْبَغِي لِعَظَمَتِكَ وَكِبَرِيَّاتِكَ وَعِزَّتِكَ وَقُوَّتِكَ وَقُدْرَتِكَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَالِهِ أَجْمَعِينَ.

ورد روز پنجشنبه

اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ كُلُّهُ وَلَكَ الْخُلُقُ كُلُّهُ وَبِيَدِكَ الْخَيْرُ كُلُّهُ وَإِلَيْكَ يَرْجِعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ عَلَانِيَتِهِ وَسِرُّهُ، سُبْحَانَ ذِي الْمُلْكِ وَالْمَلَكُوتِ، سُبْحَانَ ذِي الْعِزَّةِ وَالْجَبَرُوتِ، سُبْحَانَ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ، سُبْحَانَ الْبَاعِثِ الْوَارِثِ، سُبْحَانَ الْعَظِيمِ الْأَعْظَمِ تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ.

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَعُوْذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَ الْجَهْلِ وَ سُوءِ الْقَوْلِ وَ سُوءِ الْعَمَلِ وَ
اَعُوْذُ بِكَ مِنْ فَقْرٍ يُّذِلُّنِىْ وَ مِنْ مَسْكَنَةٍ تُشَيِّبُنِىْ وَ مِنْ فَاَقَةٍ تُضُرُّنِىْ وَ مِنْ
غَنَى تُطْغِيْنِىْ وَ مِنْ حِرْصٍ يُغْوِيْنِىْ وَ مِنْ هَوًى يُرْدِيْنِىْ وَ مِنْ سَقَمٍ يُلْهِيْنِىْ وَ
مِنْ حَيَوَةٍ تُشْقِيْنِىْ.

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَعُوْذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ بَعْدَ الْاِيْمَانِ وَ مِنَ الضَّلَالَةِ بَعْدَ الْهُدًى وَ مِنَ
الْهُوَانِ بَعْدَ الْكَرَامَةِ وَ مِنَ الذُّلِّ بَعْدَ الْعِزِّ وَ مِنَ الْخِلَافِ بَعْدَ الْاَلْفَةِ. اَللّٰهُمَّ
اَنْتَ الْاَوَّلُ فَلَا شَيْءَ قَبْلَكَ وَ اَنْتَ الْاٰخِرُ فَلَا شَيْءَ بَعْدَكَ وَ اَنْتَ الظّٰهَرُ
فَلَا شَيْءَ فَوْقَكَ وَ اَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَا شَيْءَ دُوْنَكَ وَ اَنْتَ الْقَائِمُ فَوْقَ عِبَادِكَ
وَ الْبَاقِي بَعْدَ خَلْقِكَ، سُبْحَانَكَ وَ تَعَالَيْتَ عُلُوًّا كَبِيْرًا.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُوْلِكَ وَ نَبِيِّكَ وَ صَفِيْكَ وَ
خَلِيْلِكَ وَ نَجِيِّكَ كَاَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ عَلَى اَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ وَ اجْمَعْ بَيْنَنَا وَ
بَيْنَهُمْ «فِي الْخَيْرَاتِ» فِي دَارِ السَّلَامِ وَ اَغْفِرْ لِيْ وَ لِوَالِدَيَّ وَ مَعَارِفِيْ وَ جَمِيْعِ
اُمَّةٍ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ اٰلِهِ وَ اَسْأَلُكَ خَيْرَ الْمَسْأَلَةِ وَ خَيْرَ الدُّعَاءِ وَ
خَيْرَ النَّجَاةِ وَ خَيْرَ الْمَسْحِيَا وَ خَيْرَ الْمَمَاتِ وَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَ خَيْرَ الْاٰخِرَةِ.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ الطَّيِّبِيْنَ وَ بَارِكْ لَنَا فِيْ اَنْفُسِنَا وَ اَعْمَالِنَا
وَ مَعَايِشِنَا وَ اَرْزَاقِنَا وَ اَسْمَاعِنَا وَ اَبْصَارِنَا وَ اَجْسَادِنَا وَ اَعْضَائِنَا وَ
اَرْكَانِنَا. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ لَا تَدَعْ لَنَا ذَنْبًا اِلَّا غَفَرْتَهُ وَ لَا
سُوءًا اِلَّا صَرَفْتَهُ وَ لَا عَيْبًا اِلَّا اَصْلَحْتَهُ وَ لَا كَرْبًا اِلَّا نَفَّسْتَهُ وَ لَا دَيْنًا اِلَّا
اَدَيْتَهُ وَ لَا عَوْرَةً اِلَّا سَتَرْتَهَا وَ لَا حَاجَةً اِلَّا قَضَيْتَهَا بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ
الرّٰحِمِيْنَ.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ خَلِّصْنَا مِنْ شَرِّ الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ وَ مِنْ
شَرِّ الْاَعْدَاءِ فَاِنَّهُ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِكَ وَ لَا يَسْتَطِيعُ اَحَدٌ يُخَلِّصُنِي
غَيْرُكَ فَاغْفِرْ لِي بِجُودِكَ وَ كَرَمِكَ وَ عَظَمَتِكَ وَ سُلْطَانِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ كَبْرُهُ تَكْبِيرًا وَ
صَلَّى اَللّٰهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اِلِهِ الطَّيِّبِينَ الْاَخْيَارِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ
اَلْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

عوذة روز پنجشنبه

أَعِيذُ نَفْسِي بِقُدْرَةِ اَللّٰهِ وَ عِزَّةِ اَللّٰهِ وَ عَظَمَةِ اَللّٰهِ وَ سُلْطَانِ اَللّٰهِ وَ جَلَالِ
اَللّٰهِ وَ كَمَالِ اَللّٰهِ وَ جَمْعِ اَللّٰهِ وَ رَسُوْلِ اَللّٰهِ صَلَّى اَللّٰهُ عَلَيْهِ وَ اِلِهِ الطَّيِّبِينَ
وَ وِلَاةِ اَمْرِ اَللّٰهِ وَ مِنْ شَرِّ مَا اَخَافُ وَ اَحْذَرُ وَ اَشْهَدُ اَنَّ اَللّٰهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ اَلْعَلِيِّ الْعَظِيمِ وَ صَلَّى اَللّٰهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ
اِلِهِ الْاَخْيَارِ الطَّاهِرِينَ الْاَبْرَارِ وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا وَ حَسْبُنَا اَللّٰهُ وَ نِعْمَ
اَلْوَكِيلُ.

قسم سوم

در اورادی که در سر ماهها مکرر می شود

امیرالمؤمنین علی علیه السلام گفت: چون ماه نو بینید از جای فراتر مشوید و بگویید:

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذَا الشَّهْرِ وَ نُورَهُ وَ نَصْرَهُ وَ بَرَكَتَهُ وَ طَهْرَهُ وَ
رِزْقَهُ وَ اَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِيْهِ وَ خَيْرَ مَا بَعْدَهُ وَ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِيْهِ وَ
شَرِّ مَا بَعْدَهُ. اَللّٰهُمَّ اَدْخِلْهُ عَلَيْنَا بِالْاَمْنِ وَ الْاِيْمَانِ وَ السَّلَامَةِ وَ الْاِسْلَامِ وَ
الْبَرَكَهٖ وَ التَّقْوٰى وَ التَّوْفِيْقِ لِمَا تُحِبُّ وَ تَرْضٰى.

و امام زین العابدین علیه السلام چون ماه نو بدیدی بگفتی:

اَيُّهَا الْخَلْقُ الْمَطِيْعُ الدَّائِبُ السَّرِيْعُ الْمَتَرَدِّدُ فِيْ مَنَازِلِ التَّقْدِيْرِ الْمُتَصَرِّفُ فِيْ
فَلَكَ التَّدْبِيْرِ اَمَنْتُ بِمَنْ نُوِّرَ بِكَ الظُّلُمَ وَ اَوْضَحَ بِكَ الْاَلْبَهَمَ وَ جَعَلَكَ اَيَّةً
مِّنْ اَيَّاتِ مُلْكِهِ وَ عَلَامَةً مِّنْ عَلَامَاتِ سُلْطَانِهِ وَ اَمْتَهَنَكَ بِالزِّيَادَةِ وَ
النَّقْصَانِ وَ الطُّلُوعِ وَ الْاُفُوقِ وَ الْاِنَارَةِ وَ الْكُسُوفِ فِيْ كُلِّ ذَلِكَ اَنْتَ لَهُ
مُطِيْعٌ وَ اِلَى اِرَادَتِهِ سَرِيْعٌ، سُبْحَانَهُ مَا اَعْجَبَ مَا دَبَّرَ فِيْ اَمْرِكَ وَ اَلْطَفَ مَا
صَنَعَ فِيْ شَأْنِكَ وَ جَعَلَكَ مِفْتَاحَ شَهْرِ خَادِثٍ لِأَمْرِ خَادِثٍ فَاسْئَلُ اللهَ رَبِّيْ

وَرَبِّكَ وَخَالِقِي وَخَالِقِكَ وَمُقَدِّرِي وَمُقَدِّرِكَ وَمُصَوِّرِي وَمُصَوِّرِكَ أَنْ
يُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ يَجْعَلَكَ اللَّهُ هِلَالَ بَرَكَهٍ لَا تَمَحُّهَا الْأَيَّامُ وَ
طَهَارَةٍ لَا تُدْنِسُهَا الْأَثَامُ، هِلَالَ أَمْنٍ مِنَ الْأَفَاتِ وَسَلَامَةٍ مِنَ السَّيِّئَاتِ،
هِلَالَ سَعْدٍ لَا نَحْسَ فِيهِ وَيَمْنٍ لَا نَكَدَ مَعَهُ وَ يُسِّرِ لَأَيَّامِزِجُهُ عُسْرٌ وَ خَيْرِ
لَا يَشُوبُهُ شَرٌّ، هِلَالَ أَمْنٍ وَ إِيْمَانٍ وَ نِعْمَةٍ وَ إِحْسَانٍ وَ سَلَامَةٍ وَ إِسْلَامٍ.
اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ اَجْعَلْنَا مِنْ اَرْضِي مَنْ طَلَعَ عَلَيْهِ وَ اَزَكٰى
مَنْ نَظَرَ اِلَيْكَ وَ اَسْعَدَ مَنْ تَعَبَّدَ لَكَ فِيهِ وَ وَفَّقْنَا فِيهِ لِلتَّوْبَةِ وَ اَعْصَمْنَا فِيهِ
مِنَ الْخُوبَةِ وَ اَحْفَظْنَا مِنْ مُبَاشَرَةِ مَعْصِيَتِكَ وَ اَوْزِعْنَا فِيهِ شُكْرَ نِعْمَتِكَ وَ
اَلْبَسْنَا فِيهِ جُنَّ الْعَافِيَةِ وَ اَتِمِّمْ عَلَيْنَا بِاِسْتِكْمَالِ طَاعَتِكَ فِيهِ اَلْمِنَّةَ وَ اَكْمِلْ
تَوْفِيقَنَا لِاَدَاءِ فَرَائِضِكَ بِاَسْبَغِ الْقُوَّةِ الْكَرِيمَةِ وَ اَخْصُصْنَا بِاَعْظَمِ الْمِنَّةِ
اَلْجَسِيمَةِ فَاِنَّكَ اَنْتَ الْمُنَّانُ الْحَمِيدُ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ اَلْعَلِيِّ
اَلْعَظِيمِ وَ صَلِّ اَللّٰهُ عَلَى مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ اِلِهِ الطَّاهِرِينَ اَجْمَعِينَ.

روایت کرده اند که امام محمد تقی علیه السلام چون ماه نو بدیدی در نخستین روز ازو
دو رکعت نماز گزاردی، در اوّل رکعت الحمد خواندی یکبار و قل هو الله احد سی بار
عدد هر روزی را تا آخر آن ماه و در دوم رکعت الحمد یکبار خواندی و اِنّا انزلناه هم
چنان سی بار و آن قدر که میسر شدی صدقه دادی و بدان سلامت ماه بخیریدی.

قسم چهارم

در آنچه به سال مکرر می شود

و آن بردو نوع است:

نوع اول آنچه یکبار بود بی اختصاص به ماهی معین چون عمل نوروز.
نوع دوم آنچه در سال در یک ماه یا در روزی چند معدود مکرر می شود، در یک روز از یک ماه یا از سال باید کرد.
اما نوع اول که عمل نوروز فرس است.

[نوروز فرس]

امام جعفر صادق علیه السلام گفت: چون روز نوروز در آید غسل کن و جامه پاک‌ترین در پوش و بوی خوش بکار دار و روزه فراگیر و پس از نماز پیشین و دیگر، چهار رکعت نماز کن به دو سلام. پس از الحمد در اول رکعت، ده بار *إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ بَخْوَانٍ* و در دوم ده بار *قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ* و در سوم ده بار *قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ* و در چهارم ده بار هر دو *قُلْ أَعُوذُ*. و چون فارغ شوی سجده شکر کن و این دعا بخوان تا تور اگناه شصت ساله بیا مرزد. و دعا این است:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ الْاَوْصِيَاءِ الْمَرْضِيِّينَ وَ صَلِّ عَلَى جَمِيعِ

أَنْبِيَاءَكَ وَرُسُلِكَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَبَارِكْ عَلَيْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَصَلِّ عَلَى أَرْوَاحِهِمْ وَأَجْسَادِهِمْ. اَللّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَبَارِكْ لَنَا فِي يَوْمِنَا هَذَا الَّذِي فَضَّلْتَهُ وَكَرَّمْتَهُ وَشَرَّفْتَهُ وَعَظَّمْتَ خَطَرَهُ. اَللّهُمَّ بَارِكْ لِي فِيْمَا أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيَّ حَتَّى لَا أَشْكُرَ أَحَدًا غَيْرَكَ وَوَسِّعْ عَلَيَّ فِي رِزْقِي يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ. اَللّهُمَّ مَا غَابَ عَنِّي فَلَا يَغِيْبَنَّ عَنِّي عَوْنُكَ وَحِفْظُكَ وَمَا فَقَدْتُ مِنْ شَيْءٍ فَلَا تُفْقِدْنِي عَوْنَكَ عَلَيْهِ حَتَّى لَا أَتَكَلَّفَ مَا لَا أَحْتَاجُ إِلَيْهِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ بِسِيَارِ بَغْوَيْدِ.

و چون ذکر عبادت سال بیان کنیم بر ترتیب انواع دیگر بتفصیل در آنجا درج آید. و این نه جای آن است. و ابتداء به سه ماه کنیم که معظم تر است و عبادت در آن بیشتر.

رجب

امیرالمؤمنین علیه السلام این ماه را روزه داشتی و گفتی: رجب ماه منست و شعبان ماه رسول خداست «و ماه رمضان ماه خدای است جلّ جلاله». و صادق علیه السلام گفت: رسول الله صلی الله علیه و آله گفت: هر که از رجب سه روز روزه دارد خدای تعالی وی را به هر روزی روزه سالی بنویسد و هر که هفت روز روزه دارد، هفت در دوزخ ازو دربندند و هر که هشت روز روزه دارد هشت در بهشت از برای او بگشایند و هر که پانزده روز روزه دارد خدای تعالی حساب وی آسان کند و هر که همه ماه رجب روزه دارد خدای تعالی وی را خوشنود کند و خوشنودی خود بنویسد و از هر که خوشنود باشد وی را عذاب نبود.

صادق علیه السلام گفت که هر که اول روز از رجب روزه بدارد آتش از وی دور شود مقدار يك ساله راه. و گفت علیه السلام: هر که ایام بیض از رجب روزه دارد سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم، خدای تعالی وی را به هر روزی روزه سالی بنویسد و روز قیامت در جای آمان ایستد.

و صادق علیه السلام گفت: امیر المؤمنین علی علیه السلام به شگفت آوردی که در چهار شب از سال خود را از عبادت فارغ گردانیدی، یعنی احیا کردی، اول شب رجب و شب نیمه شعبان و شب عید فطر و شب عید اضحی.

و در اول شب از رجب این دعا برخوان که روایتست از امام محمد تقی علیه السلام:

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ بِاَنَّكَ مَلِيْكُ وَاَنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ مُّقْتَدِرٌ وَاَنَّكَ مَا تَشَاءُ مِنْ اَمْرٍ يَكُنْ. اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَتُوْجَّهُ اِلَيْكَ بِنَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ، يَا مُحَمَّدُ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ اِنِّيْ اَتُوْجَّهُ بِكَ اِلَى اللّٰهِ رَبِّكَ وَرَبِّي لِتُنْجِحَ لِيْ بِكَ طَلِبَتِيْ. اَللّٰهُمَّ بِنَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ وَاٰلَمَنْتِهِ مِنْ اَهْلِ بَيْتِهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ اُنْجِحْ لِيْ طَلِبَتِيْ وَ حَاجَتِ بَخَوَاه.^۱

صادق علیه السلام گفت: هر که اول روز از رجب امام حسین علیه السلام را زیارت کند خدای تعالی وی را بیمارزد البته. و غره رجب سنه سبع و خمسين مولد باقر علیه السلام بود روز آدینه. و مستحب بود که هر روز از رجب این دعا بخواند:

يَا مَنْ يَمْلِكُ حَوَائِجَ السَّائِلِيْنَ وَ يَعْلَمُ ضَمِيْرَ الصَّامِتِيْنَ لِكُلِّ مَسْأَلَةٍ مِنْكَ سَمْعٌ حَاضِرٌ وَ جَوَابٌ عَتِيْدٌ. اَللّٰهُمَّ وَ مَوَاعِيْدُكَ الصَّادِقَةُ وَ اَيَادِيكَ الْفَاضِلَةُ وَ رَحْمَتُكَ الْوَاسِعَةُ فَاسْأَلُكَ اَنْ تُصَلِّيَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تُقْضِيَ حَوَائِجِيْ فِي الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ.^۲

و نیز روایت است از صادق علیه السلام که گفت: هر روزی از رجب این دعا بخواند:

خَابَ الْوٰفِدُوْنَ عَلٰى غَيْرِكَ وَ خَسِرَ الْمُتَعَرِّضُوْنَ اِلَّا لَكَ وَ ضَاعَ الْمُتَلَمُّوْنَ^۳ اِلَّا بِكَ وَ اَجْدَبَ الْمُتَنَجِّعُوْنَ اِلَّا مَنْ اَتَجَعَ فَضْلَكَ، بِاَبِكَ مَفْتُوحٌ لِلرَّاغِبِيْنَ

۱. مصباح المتعجد، ص ۷۹۸

۲. مصباح المتعجد، ص ۸۰۱

۳. در اصل: الملحون

وَ خَيْرُكَ مَبْدُولٌ لِلطَّالِبِينَ وَ فَضْلُكَ مُبَاحٌ لِلسَّائِلِينَ وَ نَيْلُكَ مُتَاحٌ لِلْأَمِلِينَ
وَ رِفْدُكَ مَبْسُوطٌ لِمَنْ عَصَاكَ وَ حِلْمُكَ مُتَعَرِّضٌ لِمَنْ عَادَاكَ، عَادَتُكَ
الْإِحْسَانُ إِلَى الْمُسِيئِينَ وَ سُنَّتُكَ الْإِثْقَاءُ عَلَى الْمُعْتَدِينَ. اللَّهُمَّ فَاهِدِي هُدَى
الْمُهْتَدِينَ وَ أَرْزُقِي اجْتِهَادَ الْمُجْتَهِدِينَ وَ لَا تَجْعَلْنِي مِنَ الْغَافِلِينَ الْمُبْعَدِينَ^٢
وَ أَغْفِرْ لِي يَوْمَ الدِّينِ.

و این نیز روایتست از صادق علیه السلام که برخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ صَبْرَ الشَّاكِرِينَ لَكَ وَ عَمَلَ الْخَائِفِينَ مِنْكَ وَ يَقِينَ
الْعَابِدِينَ لَكَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ. اللَّهُمَّ أَنْتَ أَعْلَى الْعَظِيمِ وَ
أَنَا عَبْدُكَ الذَّلِيلُ الْبَائِسُ الْفَقِيرُ أَنْتَ أَلْغَى الْحَمِيدُ وَ أَنَا عَبْدُكَ الذَّلِيلُ.
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ آمِنْ بِغِنَاكَ عَلَى فَقْرِي وَ بِحِلْمِكَ عَلَى
جَهْلِي وَ بِقُوَّتِكَ عَلَى ضَعْفِي يَا قَوِيَّ يَا عَزِيزُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ
مُحَمَّدٍ الْأَوْصِيَاءِ الْمَرْضِيِّينَ وَ أَكْفِنِي مَا أَهَمَّنِي مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ يَا
أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.^٣

و بگوی:

اللَّهُمَّ يَا ذَا الْمَنِّ السَّابِغَةِ^٤ وَ الْأَلَاءِ الْوَازِعَةِ وَ الرَّحْمَةِ الْوَاسِعَةِ وَ الْقُدْرَةِ
الْجَامِعَةِ وَ النِّعَمِ الْجَسِيمَةِ وَ الْمَوَاهِبِ الْعَظِيمَةِ وَ الْأَيَادِي الْجَمِيلَةِ وَ
الْعَطَايَا الْجَزِيلَةَ. يَا مَنْ لَا يُنْعَتُ بِتَمْثِيلٍ وَ لَا يُمَثَّلُ بِنَظِيرٍ وَ لَا يُغْلَبُ بِظَهِيرٍ
يَا مَنْ خَلَقَ فَرَزَقَ وَ أَلْهَمَ فَأَنْطَقَ وَ ابْتَدَعَ فَشَرَعَ وَ عَلَا فَارْتَفَعَ وَ قَدَّرَ
فَأَحْسَنَ وَ صَوَّرَ فَأَتَقَنَ وَ اخْتَجَّ فَأَبْلَغَ وَ أَنْعَمَ فَأَسْبَغَ وَ أَعْطَى فَأَجْزَلَ وَ

١. در «د»: ناواك.

٢. در اصل: المعتدين

٣. مصباح المتهجد، ص ٨٠٢

٤. در «م»: الْمُتَنَابِعَةُ

مَنْحَ فَأَفْضَلَ. يَا مَنْ سَمَا فِي الْعِزِّ فَفَاتَ نَوَاطِرُ الْأَبْصَارِ وَ دَنَا فِي اللَّطْفِ
فَجَازَ هَوَاجِسَ الْأَفْكَارِ. يَا مَنْ تَوَحَّدَ بِالْمَلِكِ فَلَا نَدَّ لَهُ فِي مَلَكُوتِ سُلْطَانِهِ
وَ تَفَرَّدَ بِالْإِلَهِ وَ الْكِبْرِيَاءِ فَلَا ضِدَّ لَهُ فِي جَبَرُوتِ شَأْنِهِ. يَا مَنْ حَارَتْ فِي
كِبْرِيَاءِ هَيْبَتِهِ دَقَائِقُ لَطَائِفِ الْأَوْهَامِ وَ انْخَسَرَتْ دُونَ إِدْرَاكِ عَظَمَتِهِ
خَطَائِفُ أَبْصَارِ الْأَنَامِ. يَا مَنْ عَنَتِ الْوُجُوهُ لِهَيْبَتِهِ وَ خَضَعَتِ الرِّقَابُ
لِعَظَمَتِهِ وَ وَجَلَتِ الْقُلُوبُ مِنْ خِيفَتِهِ أَسْأَلُكَ بِهَذِهِ الْمِدْحَةِ الَّتِي لَا تَنْبَغِي إِلَّا
لَكَ وَ بِمَا وَ أَيْتَ بِهِ عَلَى نَفْسِكَ لِذَاعِيكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ بِمَا ضَمِنْتَ الْإِجَابَةَ
فِيهِ عَلَى نَفْسِكَ لِلدَّاعِينَ. يَا أَسْمَعَ السَّامِعِينَ وَ يَا أَبْصَرَ النَّاطِرِينَ وَ يَا
أَسْرَعَ الْحَاسِبِينَ يَا ذَا الْقُوَّةِ الْمُتَيْنِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ عَلَى أَهْلِ
بَيْتِهِ وَ أَقْسِمُ لِي فِي شَهْرِنَا هَذَا خَيْرَ مَا قَسَمْتَ وَ أَحْتِمُ لِي فِي قَضَائِكَ خَيْرَ مَا
حَتَمْتَ وَ أَحْتِمُ لِي بِالسَّعَادَةِ فِيمَنْ خَتَمْتَ وَ أَحْيِنِي مَا أَحْيَيْتَنِي مَوْفُورًا وَ
أَمِتْنِي مَسْرُورًا وَ مَغْفُورًا وَ تَوَلَّ أَنْتَ نَجَاتِي مِنْ مُسَاءَلَةِ الْبَرْزَخِ وَ أَدْرَأْ
عَنِّي مُنْكَرًا وَ نَكِيرًا وَ أَرِ عَيْنِي مُبَشِّرًا وَ بَشِيرًا وَ اجْعَلْ لِي إِلَى رِضْوَانِكَ وَ
جَنَانِكَ مَصِيرًا وَ عَيْشًا قَرِيرًا وَ مُلْكًا كَبِيرًا وَ صَلِّ اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ
كَثِيرًا.^۲

و بگوی:

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ بِالْمَوْلُوْدَيْنِ فِي رَجَبٍ مُحَمَّدٍ بِنِ عَلِيٍّ الثَّانِي وَ ابْنِهِ عَلِيٍّ بِنِ
مُحَمَّدٍ الْمُتَنَجِّبِ وَ اَتَقَرَّبُ بِهَآ اِلَيْكَ خَيْرَ الْقُرْبِ. يَا مَنْ اِلَيْهِ الْمَعْرُوفُ طَلِبُ
وَ فِيمَا لَدَيْهِ رُغْبٌ وَ اَسْأَلُكَ سُؤَالَ مُعْتَرِفٍ^۳ مُذْنِبٍ قَدْ اَوْبَقَتْهُ ذُنُوْبُهُ وَ

۱. در مصباح: خواطر. ۲. مصباح المتهجد، ص ۸۰۲

۳. در «۵»: مُقْتَرِفٍ

أَوْثَقَتْهُ عُيُوبُهُ فَطَالَ عَلَى الْخَطَايَا دُؤُوبُهُ وَمِنَ الرِّزَايَا خُطُوبُهُ، يَسْأَلُكَ
التَّوْبَةَ وَحُسْنَ الْأَوْبَةِ وَالزُّرُوعَ عَنِ الْحَوْبَةِ وَمِنَ النَّارِ فَكَأَنَّكَ رَقَبَتِهِ وَ
الْعَفْوَ عَمَّا فِي رِيقَتِهِ فَأَنْتَ مَوْلَايَ أَعْظَمُ أَمَلِهِ وَثِقَتِهِ. اَللّٰهُمَّ وَ أَسْأَلُكَ
بِمَسَائِلِكَ الشَّرِيفَةِ وَ مَسَائِلِكَ الْمُنِيفَةِ أَنْ تَتَعَمَّدَنِي فِي هَذَا الشَّهْرِ بِرَحْمَةٍ مِنْكَ
وَاسِعَةٍ وَ نِعْمَةٍ وَازِعَةٍ وَ نَفْسٍ بِمَا رَزَقْتَهَا فَانِيعَةٍ إِلَى نُزُولِ الْخَافِرَةِ وَ مَحَلِّ
الْآخِرَةِ «وَمَا هِيَ إِلَيْهِ صَائِرَةٌ».

و پیغمبر ﷺ چون رجب در آمدی می گفتی:

اَللّٰهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبٍ وَ شَعْبَانَ وَ بَلِّغْنَا شَهْرَ رَمَضَانَ.

و پیغمبر ﷺ گفت: هر که ماه رجب روزه نتواند داشت، هر روزی صد بار

بگوید:

سُبْحَانَ إِلَهِ الْجَلِيلِ، سُبْحَانَ مَنْ لَا يَنْبَغِي التَّسْبِيحُ إِلَّا لَهُ، سُبْحَانَ الْأَعَزِّ
الْأَكْرَمِ، سُبْحَانَ مَنْ لَيْسَ الْعِزُّ وَ هُوَ لَهُ أَهْلٌ.

ثواب روزه آن ماه بیابد.

نماز سلمان

از معظم عبادات ماه رجب است و آن سی رکعت بود، در اول ماه ده رکعت
بکند، در هر رکعتی پس از الحمد سه بار قل هو الله أحد خواند و سه بار قل یا ایها
الکافرون چون سلام بدهد دست بر دارد و بگوید:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ هُوَ
حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. اَللّٰهُمَّ لَا مَانَعَ لِمَا
أَعْطَيْتَ وَ لَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَ لَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ.

قسم چهارم: در آنچه به سال مکرر می‌شود ۲۹۱

و دست بر روی فرود آورد. و در میان ماه همچنان ده رکعت دیگر بکند الا آنکه چون بگوید:

وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

بگوید:

إِلَهًا وَاحِدًا أَحَدًا صَمَدًا فَرْدًا وَثَرًا لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا.

و در آخر ماه همچنان ده رکعت نماز بکند و بگوید:

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. با دعای مذکور.

سلمان رحمه الله گفت که، پیغمبر ﷺ فرمود که، هیچ مؤمن و مؤمنه نبود که این نماز بکند در ماه رجب الا که خدای تعالی بیامرزد هر گناه که وی کرده بود در حال خردی و بزرگی و وی را ثواب آن کس بدهند که جمله آن ماه روزه داشته بود و او را نزدیک خدای تعالی از نماز کنندگان نویسند تا دیگر سال و در هر روزی بردارند از برای وی عمل شهیدی از شهدای بدر و به روزه هر روزی عبادت سالی بنویسند وی را و هزار درجه بردارند و اگر همه ماه روزه دارد، خدای تعالی وی را توفیق دهد و از آتش دوزخ نجات دهد و بهشت واجب گرداند وی را. ای سلمان مرا بدین خبر داد جبرئیل علیه السلام و گفت: ای محمد! این نماز نشانی است میان شما و میان منافقان که منافق این نماز نکند.

و چون این نماز بکنی و این دعا بخوانی دست بر رو فروآور و حاجتی که داری بخواه که دعای تو اجابت کند و خدای تعالی میان تو و دوزخ هفت خندق پدید کند، هر خندقی مقدار آنچه میان آسمان و زمین است و به هر رکعتی هزار هزار رکعت بنویسد وی را و برائتی از آتش بنویسد و جوازی بر صراط.

[اعمال اول شب آدینه از رجب]

و اول شب آدینه از رجب میان نماز شام و خفتن دوازده رکعت نماز کند،^۱ هر دو رکعت به یک سلام، در هر رکعتی پس از الحمد سه بار **إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ بِخَوَانِدٍ** و دوازده بار **قل هو الله**. چون فارغ شود هفتاد بار بگوید:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ الطَّاهِرِ الزَّكِيِّ وَ عَلٰى اٰلِهٖ

پس سجود کند و در سجود هفتاد بار بگوید:

سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَ الرُّوْحِ

پس سر از سجده بردارد و هفتاد بار بگوید:

رَبِّ اَغْفِرْ وَ اَرْحَمْ وَ تَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ اِنَّكَ اَنْتَ اَلْعَلِيُّ الْاَكْرَمُ الْاَعْظَمُ

آنکه سجده دیگر کند و همان تسبیح که در اول گفت بگوید همچندان. آنکه حاجتها بخواهد که آنرا روا کنند و گناهان وی را بپامرزند و اگر چه از حد بیرون بود.

[اعمال شب نیمه رجب]

صادق علیه السلام گفت که، شب نیمه رجب دوازده رکعت نماز کن، و در شب مبعث و روز آن که بیست و هفتم است. در هر رکعتی الحمد و سورتی بخوان. چون فارغ شوی الحمد و هر دو قل **اَعُوْذُ** و قل **هو الله** و آیه الكرسي هر یکی چهار بار بخوان. آنکه چهار بار بگوی:

سُبْحَانَ اَللّٰهِ وَ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ وَ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَللّٰهُ وَ اَللّٰهُ اَكْبَرُ آنکه بگوی: **اَللّٰهُ اَللّٰهُ رَبِّيْ لَا اُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا وَ مَا شَاءَ اَللّٰهُ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ اَلْعَلِيِّ الْعَظِيْمِ**

و در روایت دیگر است که پس از این نماز الحمد و هر دو قل **اَعُوْذُ** و قل **هو الله**

۱. در حاشیه نسخه «د» نوشته شده: صلاة ليلة الرغائب.

أحد و قل یا ایها الکافرون هر یکی هفت بار بخواند و پس از آن بگوید:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ
وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ كَبْرُهُ تَكْبِيرًا

و پس از آن بگوید:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَعَاذِ عِزِّكَ عَلَى أَرْكَانِ عَرْشِكَ وَ مُنْتَهَى رَحْمَتِكَ مِنْ
كِتَابِكَ وَ بِاسْمِكَ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ وَ ذِكْرِكَ الْأَعْلَى الْأَعْلَى الْأَعْلَى وَ
كَلِمَاتِكَ التَّامَّاتِ كُلِّهَا أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَسْأَلُكَ مَا كَانَ
أَوْفَى بِعَهْدِكَ وَ أَقْضَى بِحَقِّكَ وَ أَرْضَى لِنَفْسِكَ وَ خَيْرًا لِي فِي الْمَعَادِ عِنْدَكَ وَ
الْمَعَادِ إِلَيْكَ أَنْ تُعْطِيَني السَّاعَةَ السَّاعَةَ.

و حاجت بخواند. و درین شب غسل کند و در نیمه رجب نیز غسل کند که
مستحب بود. و زیارت حسین علیه السلام کند و ایام بیض روزه دارد، سیزدهم و چهاردهم
و پانزدهم، و روز پانزدهم نزدیک زوال غسل کند و نماز پیشین و دیگر بکند، در
موضع خالی که به کاری و یا به کسبی مشغول نباشد و چون از نماز فارغ شود روی
به قبله می دارد و صد بار الحمد بخواند و صد بار قل هو الله أحد و ده بار آیه الکرسی،
آنکه سورة الانعام بخواند و سبحان الذي و الکهف و لقمان و یس و الصافات و حم
السجده و حم عسق و حم الدخان و إنا فتحنا و إذا وقعت و تبارک الذی بیده الملك
و نون و ألقلم و إذا السماء أنشقت تا آخر قرآن.

[دعای استفتاح یا دعای امّ داود]

آنکه دعای استفتاح بخواند روی به قبله و آنرا دعای امّ داود نیز خوانند
و نسبتش با فاطمه دختر عبدالله بن ابراهیم و سببش آن بود که ابوالدوانیق، داود

پسر فاطمه را به عراق دربند و زندان کرده بود. این زن با صادق علیه السلام در آن معنی مشاورت کرد و ماه رجب نزدیک بود و صادق علیه السلام وی را بخواندن این سورتها و این دعا درین روز فرمود. چون این بکرد بسی برنیامد که پسرش باز آمد بپنجاه هزار درم و خبر داد که در شب نیمه رجب خدم ابوالدوانیق بیامدند و مرا از زندان پیش وی بردند و در من بسیار عذر خواست و پنجاه هزار درم فرمود و گفت به سلامت باز گرد. صادق علیه السلام گفت که، اگر این دعا در روز عرفه عید یا در روز آدینه خوانند شاید، «هنوز از دعا فارغ نشود که تا بیامرزد خدای تعالی او را» و اگر در هر ماهی ایام بیض را روزه دارد و این دعا بخواند، «به طریقی که وصف کرده شده،» شاید^۱، و امید اجابت بود و گفت علیه السلام که درهای آسمان بگشایند و خواننده این دعا را بهشت واجب شود و دعا این است:

صَدَقَ اللَّهُ الْعَظِيمُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ
الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ الْحَكِيمُ الْكَرِيمُ الَّذِي لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ
الْبَصِيرُ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا
الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ. إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ
الْإِسْلَامُ وَبَلَغَتْ رُسُلُهُ الْكِرَامَ وَأَنَا عَلَى ذَلِكَ مِنَ الشَّاهِدِينَ.
اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ وَ لَكَ الْمَسْجِدُ وَ لَكَ الْعِزُّ وَ لَكَ الْفَخْرُ وَ لَكَ الْقَهْرُ وَ لَكَ
النِّعْمَةُ وَ لَكَ الْعِظَمَةُ وَ لَكَ الرَّحْمَةُ وَ لَكَ الْمَهَابَةُ وَ لَكَ السُّلْطَانُ وَ لَكَ
الْبَهَاءُ وَ لَكَ الْأَمْتِنَانُ وَ لَكَ التَّسْبِيحُ وَ لَكَ التَّقْدِيسُ وَ لَكَ التَّهْلِيلُ وَ لَكَ
التَّكْبِيرُ وَ لَكَ مَا يُرَى وَ لَكَ مَا لَا يُرَى وَ لَكَ مَا فَوْقَ السَّمَوَاتِ الْعُلَى وَ
لَكَ مَا تَحْتَ الثَّرَى وَ لَكَ الْأَرْضُونَ السُّفْلَى وَ لَكَ الْآخِرَةُ وَ الْأُولَى وَ لَكَ
مَا تَرْضَى بِهِ مِنَ الثَّنَاءِ وَ الْحَمْدِ وَ الشُّكْرِ وَ النِّعْمَاءِ.

۱. شایسته است

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى جَبْرِئِلَ اَمِيْنِكَ عَلَى وَحْيِكَ وَ اَلْقَوِيَّ عَلَى اَمْرِكَ وَ اَطْطَاعِ
فِي سَمَوَاتِكَ وَ مَحَالِّ كَرَامَاتِكَ، «اَلْمُتَحَمِّلِ لِكَلِمَاتِكَ» وَ اَلنَّاصِرِ لِاَنْبِيَائِكَ
اَلْمُدْمِرِ لِاَعْدَائِكَ. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مِيكَائِيْلَ مَلَكِ رَحْمَتِكَ وَ اَلْمَخْلُوْقِ
لِرَافَتِكَ وَ اَلْمُسْتَغْفِرِ الْمُعِينِ لِاهْلِ طَاعَتِكَ. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى اِسْرَافِيْلَ حَامِلِ
عَرْشِكَ وَ صَاحِبِ الصُّوْرِ اَلْمُنْتَظَرِ لِاَمْرِكَ اَلْوَجَلِ اَلْمُشْفِقِ مِنْ خِيفَتِكَ.
«اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى عِزْرَائِيْلَ قَابِضِ اَرْوَاحِ جَمِيْعِ خَلْقِكَ.» اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى
حَمَلَةِ عَرْشِكَ اَلطَّاهِرِيْنَ وَ عَلَى مَلَائِكَةِ اَلذِّكْرِ اَهْلِ اَلتَّائِمِيْنَ^۱ عَلَى دُعَاءِ
اَلْمُؤْمِنِيْنَ وَ صَلِّ عَلَى السَّفَرَةِ اَلْكِرَامِ اَلْبَرَّةِ اَلطَّيِّبِيْنَ وَ عَلَى مَلَائِكَتِكَ
اَلْكِرَامِ اَلْكَاتِبِيْنَ وَ عَلَى مَلَائِكَةِ الْجَنَانِ وَ خَزَنَةِ اَلْبَيْرَانِ وَ مَلَكِ اَلْمَوْتِ وَ
اَلْاَعْوَانِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْاِكْرَامِ.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى اَبِيْنَا اَدَمَ بَدِيْعِ فِطْرَتِكَ اَلَّذِي اَكْرَمْتَهُ^۲ بِسُجُوْدِ مَلَائِكَتِكَ
وَ اَسْكَنْتَهُ^۳ جَنَّتِكَ. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى اُمَّنَا حَوَّاءِ الْمُطَهَّرَةِ عَنِ الرَّجْسِ اَلْمُصَفَّاءِ
مِنْ اَلدَّنَسِ اَلْمُفَضَّلَةِ مِنْ الْاِنْسِ اَلْمُتَرَدِّدَةِ بَيْنَ مَحَالِّ اَلْقُدْسِ. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى
هَابِيْلَ وَ شَيْثِ وَ اِدْرِيسَ وَ نُوحَ وَ هُوْدٍ وَ صَالِحَ وَ اِبْرَاهِيْمَ وَ اِسْمَاعِيْلَ
وَ اِسْحَاقَ وَ يَعْقُوْبَ وَ يُوْسُفَ وَ الْاَسْبَاطِ وَ لُوْطٍ وَ شُعَيْبٍ وَ اَيُّوْبَ وَ
مُوسَى وَ هَارُوْنَ وَ يُوْسَعَ وَ مِيْشَا وَ اَلْحِضْرَ وَ ذِي الْقَرْنَيْنِ وَ يُوْنُسَ وَ
اَلْيَاسَ وَ اَلْيَسَعَ وَ ذِي الْكِفْلِ وَ طَالُوْتَ وَ دَاوُدَ وَ سُلَيْمَانَ وَ زَكَرِيَّا وَ
شُعْيَا وَ يَحْيَى وَ ثُوْرَخَ وَ دَانِيَالَ وَ مَتَّى وَ اِرْمِيَا وَ حَيْقُوْقَ وَ عَزِيْرٍ وَ عِيْسَى
وَ شَمْعُوْنَ وَ جَرْجِيْسَ وَ صَفْوَانَ وَ اَلْحَوَارِيْنَ وَ اَلْاَتْبَاعَ وَ خَالِدٍ وَ حَنْظَلَةَ وَ
لُقْمَانَ.

۱. در «م»: مَلَائِكَتِكَ اَلذَّاكِرِيْنَ اَلْمُتَّائِمِيْنَ

۲. در «م»: كَرَّمْتَهُ.

۳. در «د»: اَبَّحْتَهُ.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَرْحَمْ مُحَمَّدًا وَ اٰلَ مُحَمَّدٍ وَ بَارِكْ عَلَى
 مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ وَ رَحِمْتَ وَ بَارَكْتَ عَلَى اِبْرَاهِيْمَ وَ اٰلِ اِبْرَاهِيْمَ
 اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى الْاَنْبِيَاءِ وَ الْاَوْصِيَاءِ وَ السُّعَدَاءِ وَ
 الشُّهَدَاءِ وَ اُمَّةِ الْهُدٰى. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى الْاَبْدَالِ وَ الْاَوْتَادِ وَ السُّيَاحِ وَ
 الْعُبَادِ وَ الْمُخْلِصِيْنَ وَ الزُّهَّادِ وَ اَهْلِ الْجِدِّ وَ الْاِجْتِهَادِ وَ اَخْصَصْ مُحَمَّدًا وَ
 اَهْلَ بَيْتِهِ بِاَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَ اَجْزَلِ كَرَامَاتِكَ وَ بَلِّغْ رُوْحَهُ وَ جَسَدَهُ مِنِّي
 تَحِيَّةً وَ سَلَامًا وَ زِدْهُ فَضْلًا وَ شَرَفًا وَ كَرَمًا حَتّٰى تُبَلِّغَهُ اَعْلٰى دَرَجَاتِ اَهْلِ
 الشَّرَفِ مِنَ النَّبِيِّيْنَ وَ الْمُرْسَلِيْنَ وَ الْاَفَاضِلِ الْمُقَرَّبِيْنَ.
 اَللّٰهُمَّ وَ صَلِّ عَلَى مَنْ سَمَّيْتُ وَ مَنْ لَمْ اُسَمِّ مِنْ مَلَائِكَتِكَ وَ اَنْبِيَائِكَ وَ
 رُسُلِكَ وَ اَهْلِ طَاعَتِكَ وَ اَوْصِلْ صَلَوَاتِيْ اِلَيْهِمْ وَ اِلَى اَزْوَاجِهِمْ وَ اجْعَلْهُمْ
 اِخْوَانِيْ فِيْكَ وَ اَعُوْاْنِيْ عَلَى دُعَائِكَ. اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْتَشْفِعُ بِكَ اِلَيْكَ وَ
 بِكَرَمِكَ اِلَى كَرَمِكَ وَ بِجُودِكَ اِلَى جُودِكَ وَ بِرَحْمَتِكَ اِلَى رَحْمَتِكَ وَ بِاَهْلِ
 طَاعَتِكَ اِلَيْكَ وَ اَسْأَلُكَ اَللّٰهُمَّ بِكُلِّ مَا سَأَلْتُكَ بِهِ اَحَدٌ مِنْهُمْ مِنْ مَسْأَلَةٍ
 شَرْيْفَةٍ غَيْرِ مَرْدُوْدَةٍ وَ بِمَا دَعَوْتُكَ بِهِ مِنْ دَعْوَةٍ مُّجَابَةٍ غَيْرِ مُّحْيِيَّةٍ يَا اَللّٰهُ يَا
 رَحْمٰنُ يَا رَحِيْمُ يَا حَلِيْمُ يَا كَرِيْمُ يَا عَظِيْمُ يَا عَلِيْمُ يَا جَلِيْلُ يَا مُنِيْلُ يَا جَمِيْلُ
 يَا كَفِيْلُ يَا وَكِيْلُ يَا مُقِيْلُ يَا مُجِيْرُ يَا مُنِيْرُ يَا مُبِيْنُ يَا خَيْرُ يَا مَنِيْعُ يَا مُدِيْلُ
 يَا مُحِيْلُ يَا كَبِيْرُ يَا قَدِيْرُ يَا بَصِيْرُ يَا شَكُوْرُ يَا بَرُّ يَا طَهْرُ يَا طَاهِرُ يَا قَادِرُ
 يَا قَاهِرُ يَا ظَاهِرُ يَا بَاطِنُ يَا سَاتِرُ يَا مُحِيْطُ يَا مُقْتَدِرُ يَا حَفِيْظُ يَا مُتَجَبِّرُ
 يَا قَرِيْبُ يَا وَدُوْدُ يَا حَمِيْدُ يَا مَجِيْدُ يَا مُبْدِئُ يَا مُعِيْدُ يَا شَهِيدُ يَا مُحْسِنُ
 يَا مُنْعِمُ يَا مُفْضِلُ يَا مُجْمِلُ يَا قَابِضُ يَا بَاسِطُ يَا هَادِيْ يَا مُرْسِلُ يَا مُرْشِدُ
 يَا مُسَدِّدُ يَا مُعْطِيْ يَا وَفِيٌّ يَا مَانِعُ يَا دَافِعُ يَا رَافِعُ يَا بَاقِي يَا وَاقِيْ يَا خَلّٰقُ
 يَا وَهَّابُ يَا تَوَّابُ يَا فَتَّاحُ يَا نَفّٰحُ يَا مُرْتَحِّ يا مَنْ بِيَدِهِ كُلُّ مِفْتَاحٍ يَا نَقَّاعُ

يَا رَوْفُ يَا عَطُوفُ يَا كَافِي يَا شَافِي يَا مُعَافِي يَا مُكَافِي يَا مُهَيِّمِنُ يَا عَزِيزُ
يَا جَبَّارُ يَا مُتَكَبِّرُ يَا سَلَامُ يَا مُؤْمِنُ يَا أَحَدُ يَا صَمَدُ يَا نُورُ يَا مُدَبِّرُ يَا فَرْدُ يَا
وِتْرُ يَا قُدُّوسُ يَا نَاصِرُ يَا مُونِسُ يَا بَاعِثُ يَا وَارِثُ يَا عَالِمُ يَا حَاكِمُ
يَا بَادِي يَا مُتَعَالِي يَا مُصَوِّرُ يَا مُسَلِّمُ يَا مُتَحَبِّبُ يَا قَائِمُ يَا دَائِمُ يَا عَالِمُ
يَا حَكِيمُ يَا جَوَادُ يَا بَارِيُّ يَا بَارُ يَا سَارُ يَا عَدْلُ يَا فَاصِلُ يَا دِيَانُ يَا حَنَّانُ
يَا مَنَّانُ يَا سَمِيعُ يَا بَدِيعُ يَا خَفِيرُ يَا مُعِينُ يَا نَاشِرُ يَا غَافِرُ يَا قَدِيمُ يَا مُسَهِّلُ
يَا مُيسِّرُ يَا مُهِيتُ يَا مُحْيِي يَا نَافِعُ يَا رَازِقُ يَا مُقْتَدِرُ^۱ يَا مُسَبِّبُ يَا مُغِيثُ
يَا مُعْنِي يَا مُفْنِي يَا خَالِقُ يَا وَاجِدُ يَا وَاحِدُ يَا حَاضِرُ يَا جَابِرُ يَا حَافِظُ
يَا شَدِيدُ يَا غِيَاثُ يَا عَائِدُ يَا فَائِضُ يَا مَنْ عَلَا فَاسْتَعْلَى فَكَانَ بِالْمُنْتَظَرِ
الْأَعْلَى، يَا مَنْ قَرُبَ قَدْنِي وَ بَعْدَ فَنَادَى وَ عَلِمَ السِّرَّ وَ أَخْفَى يَا مَنْ إِلَيْهِ
الْتَدَبِيرُ وَ لَهُ الْمَقَادِيرُ وَ يَا مَنْ أَلْعَسِيرُ عَلَيْهِ سَهْلٌ يَسِيرُ، يَا مَنْ هُوَ عَلَى
مَا يَشَاءُ قَدِيرُ يَا مُرْسِلَ الرِّيَّاحِ يَا فَالِقَ الْأَصْبَاحِ يَا بَاعِثَ الْأَرْوَاحِ
يَا ذَا الْجُودِ وَالسَّمَّاحِ يَا رَادَّ مَا قَدْ فَاتَ يَا نَاشِرَ الْأَمْوَاتِ يَا جَامِعَ الشَّتَاتِ
يَا رَازِقَ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ وَ يَا فَاعِلَ مَا يَشَاءُ كَيْفَ يَشَاءُ،
يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ، يَا حَيُّ حِينَ لَا حَيَّ يَا حَيُّ يَا مُحْيِي
الْمَوْتِ، يَا حَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَا إِلَهِي وَ سَيِّدِي
صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَرْحَمْ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ وَ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ
آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ وَ بَارَكْتَ وَ رَحِمْتَ وَ تَرَحَّمْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَ آلِ إِبْرَاهِيمَ
إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ.

وَ أَرْحَمْ ذُلِّي وَ فَاقَتِي وَ فَقْرِي وَ تَفَرُّدِي وَ أَنْفِرَادِي وَ وَحْدَتِي وَ خُضُوعِي

۱. در مصباح: مُقَدِّرُ

بَيْنَ يَدَيْكَ وَاعْتِمَادِي عَلَيْكَ وَتَضَرُّعِي إِلَيْكَ، أَدْعُوكَ دُعَاءَ الْخَاضِعِ
الذَّلِيلِ الْخَاشِعِ الْخَائِفِ الْمُشْفِقِ الْبَائِسِ الْمُهِنِ الْخَقِيرِ الْجَائِعِ الْفَقِيرِ الْعَائِدِ
الْمُسْتَجِيرِ الْمَقْرَّبِ بِذَنْبِهِ الْمُسْتَغْفِرِ مِنْهُ الْمُسْتَكِينِ لِرَبِّهِ دُعَاءَ مَنْ أَسْلَمَتْهُ نِقْتُهُ وَ
رَفَضَتْهُ أَحِبَّتُهُ وَعَظُمَتْ فَجِيعَتُهُ دُعَاءَ حَرِيقِ حَزِينٍ مُسْكِينٍ ضَعِيفٍ مَهِينٍ
بَائِسٍ مُسْتَكِينٍ بِكَ مُسْتَجِيرٍ.

اللَّهُمَّ وَ أَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ مَلِكٌ وَأَنَّكَ مَا تَشَاءُ مِنْ أَمْرٍ يَكُونُ وَأَنَّكَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَسْأَلُكَ بِحُرْمَةِ هَذَا الشَّهْرِ الْحَرَامِ وَ الْبَيْتِ الْحَرَامِ وَ الْبَلَدِ
الْحَرَامِ وَ الرُّكْنِ وَ الْمَقَامِ وَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ وَ الْمَشَاعِرِ الْعِظَامِ وَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ
نَبِيِّكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ السَّلَامُ. يَا مَنْ وَهَبَ لِأَدَمَ شَيْئًا وَ لِإِبْرَاهِيمَ إِسْمَاعِيلَ وَ
إِسْحَاقَ وَ يَا مَنْ رَدَّ يُوسُفَ عَلَى يَعْقُوبَ وَ يَا مَنْ كَشَفَ بَعْدَ الْبَلَاءِ ضُرَّ
أَيُّوبَ وَ يَارَادَ مُوسَى عَلَى أُمِّهِ وَ زَائِدَ الْخِضْرِ فِي عِلْمِهِ وَ يَا مَنْ وَهَبَ
لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ وَ لَزَكَرِيَّا يَحْيَى وَ لِمَرْيَمَ عِيسَى. يَا حَافِظَ بَنَاتِ شُعَيْبٍ وَ
يَا كَافِلَ وَلَدِ أُمِّ مُوسَى، أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَغْفِرَ
لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا وَ تُجِيرَنِي مِنْ عَذَابِكَ وَ تُوجِبَ لِي رِضْوَانَكَ وَ أَمَانَكَ وَ
إِحْسَانَكَ وَ غُفْرَانَكَ وَ جَنَّاتِكَ وَ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ
أَنْ تُفَكَّ عَنِّي كُلَّ حَلَقَةٍ ضَيْقٍ بَيْنِي وَ بَيْنَ مَنْ يُؤْذِينِي وَ تَفْتَحَ لِي كُلَّ بَابٍ وَ
تُلِينَ لِي كُلَّ صَعْبٍ وَ تُسَهِّلَ لِي كُلَّ عَسِيرٍ وَ تُخْرِسَ عَنِّي كُلَّ نَاطِقٍ بِشَرٍّ
سُوءٍ وَ تَكْفُفَ عَنِّي كُلَّ بَاغٍ وَ تَكْتَبِتَ كُلَّ عَدُوٍّ لِي وَ حَاسِدٍ وَ تَمْنَعَ مِنِّي كُلَّ
ظَالِمٍ وَ تَكْفِيَنِي كُلَّ غَائِقٍ يَحُولُ بَيْنِي وَ بَيْنَ حَاجَتِي^١ وَ يُحَاطِلُ أَنْ يُفَرِّقَ بَيْنِي
وَ بَيْنَ طَاعَتِكَ وَ يُثَبِّطَنِي عَنْ عِبَادَتِكَ. يَا مَنْ أَلْجَمَ الْجَنِّ الْمُتَمَرِّدِينَ وَ قَهَرَ

١. در «د»: بَيْنَ عِبَادَتِكَ.

عُتَاةَ الشَّيَاطِينِ وَ أَذَلَ رِقَابَ الْمُتَجَبِّرِينَ وَ رَدَّ كَيْدَ الْمُتَسَلِّطِينَ عَنِ
الْمُسْتَضْعَفِينَ، أَسْأَلُكَ بِقُدْرَتِكَ عَلَى مَا تَشَاءُ وَ تَسْهِيلِكَ لِمَا تَشَاءُ كَيْفَ
تَشَاءُ أَنْ تَجْعَلَ قَضَاءَ حَاجَتِي فِيمَا تَشَاءُ.

آنکه سجده کن بر خاک و در حال سجده بگویی:

اَللّٰهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ وَ بِكَ اَمَنْتُ فَارْحَمْ ذُلِّي وَ فَاقَتِي وَ اجْتِهَادِي وَ تَضَرُّعِي
وَ مَسْكَنَتِي وَ فَقْرِي اِلَيْكَ يَا رَبِّ.^۱

و جهد کن که آب از چشمت بیاید که آن نشان اجابت بود.

بیست و پنجم این ماه و بعضی بیست و ششم گفته‌اند وفات ابوالحسن موسی
کاظم بود علیه السلام. روایتست که روزه آن روز کفارت دویست ساله گناه بود.^۲

[اعمال شب و روز بیست و هفتم رجب]

و شب بیست و هفتم ازین ماه هم آن نماز کند که در شب نیمه گفته شد.
و روایتست که دوازده رکعت کند در این شب، در هر رکعتی الحمد و هر دو قل اَعُوْذُ
و قل هو الله أحد هر یکی چهار بار بخواند و پس از آن دعا کند، دعایی که در شب
نیمه ماه برفت بخواند. و غسل مستحب است درین شب.

و روز بیست و هفتم بود از این ماه که ابوالقاسم محمد را علیه السلام فرستادند به
رسالت و این روز یکی از چهار روزی است که در سال، روزه داشتن آن را فضلی
بسیار است و آن بیست و هفتم رجب است روز مبعث و بیست و پنجم ذی القعدة
روز دَخُو الارض و هجدهم ذی الحجة روز غدیر و هفدهم ربیع الاول مولد نبی علیه السلام.
و مستحب است روز بیست و هفتم رجب غسل کردن و روزه داشتن و دوازده
رکعت نماز کردن با الحمد و سورتی و پس از آن الحمد خواندن و قل هو الله أحد

۱. مصباح المتعجد، ص ۸۰۷ - ۸۱۲

۲. مصباح المتعجد، ص ۸۱۲

و هر دو قل اَعُوذُ هر یکی چهار بار و

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ، سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ چهار بار اللَّهُ اللَّهُ رَبِّي وَ لَا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا چهار بار وَ لَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا چهار بار.

روایتست که پس از هر دو رکعت بگوید:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلِّ وَ كَبَّرَهُ تَكْبِيرًا. يَا عُدَّتِي فِي كُرْبَتِي يَا صَاحِبِي فِي شِدَّتِي وَ يَا وَلِيَّيَ فِي نِعَمَتِي وَ يَا غِيَاثِي فِي رَغْبَتِي وَ يَا نَجَّاحِي فِي حَاجَتِي وَ يَا حَافِظِي فِي غَيْبَتِي وَ يَا كَافِيَّ فِي وَحْدَتِي يَا أَنْسِي فِي وَحْشَتِي أَنْتَ أَلَسَاتِرُ عَوْرَتِي فَلَكَ الْحَمْدُ وَ أَنْتَ الْمُؤْمِنُ رَوْعَتِي فَلَكَ الْحَمْدُ وَ أَنْتَ الْمُثْقِلُ عَثْرَتِي فَلَكَ الْحَمْدُ وَ أَنْتَ الْمُنْعَشُ صَرَعَتِي فَلَكَ الْحَمْدُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَسْأَلُ عَوْرَتِي وَ أَقْلِي عَثْرَتِي وَ أَصْفَحَ عَنْ جُرْئِي وَ تَجَاوَزَ عَنْ سَيِّئَاتِي فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَ عَدَّ الصَّدَقِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ.

پس از آن الحمد و قل هو الله أحد و هر دو قل اَعُوذُ و قل یا ایها الکافرون و اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ وَ آیة الکرسی هر یکی هفت بار بخواند و هفت بار بگوید:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ، سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. و هفت بار بگوید: اللَّهُ اللَّهُ رَبِّي لَا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا وَ حاجت بخواهد.^۱

و مستحب بود که درین روز این دعا بخواند:

۱. مصباح المتهجد، ص ۸۱۶، ۸۱۷

يَا مَنْ أَمَرَ بِالْعَفْوِ وَالتَّجَاوُزِ وَ ضَمِنَ عَلَى نَفْسِهِ الْعَفْوَ وَ التَّجَاوُزَ، يَا مَنْ عَفَا وَ تَجَاوَزَ أَعْفُ عَنِّي وَ تَجَاوَزْ يَا كَرِيمُ، اللَّهُمَّ وَ قَدْ أَكْدَى الطَّلَبُ وَ أَعْيَتِ الْحِيلَةُ وَ الْمَذْهَبُ وَ دَرَسَتِ الْأُمَالُ وَ انْقَطَعَ الرَّجَاءُ إِلَّا مِنْكَ وَ حَذَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَجِدُ سُبُلَ الْمَطَالِبِ إِلَيْكَ مُشْرَعَةً وَ مَنَاهِلَ الرَّجَاءِ لَدَيْكَ مُتَرَعَةً وَ أَبْوَابَ الدُّعَاءِ لِمَنْ دَعَاكَ مُفْتَحَةً وَ الْإِسْتِعَانَةَ لِمَنْ اسْتَعَانَ بِكَ مُبَاحَةً وَ أَعْلَمُ أَنَّكَ لِدَاعِيكَ بِمَوْضِعِ إِبَاجِيَةِ وَ لِلصَّارِخِ إِلَيْكَ بِمَرَصِدِ إِغَاثَةٍ وَ أَنَّ فِي اللَّهِ هَفٍ إِلَى جُودِكَ وَ الضَّمَانَ بِعِدَّتِكَ عِوَضًا عَنْ مَنَعَ الْبَاخِلِينَ وَ مَنَدُوحَةً عَمَّا فِي أَيْدِي الْمُسْتَأَثِّرِينَ وَ أَنَّكَ لَا تَحْتَجِبُ عَنْ خَلْقِكَ إِلَّا أَنْ تَحْجُبَهُمُ الْأَعْمَالُ دُونَكَ وَ قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ أَفْضَلَ زَادِ الرَّاحِلِ إِلَيْكَ عَزَمُ إِرَادَةٍ وَ قَدْ نَاجَاكَ بِعَزَمِ الْإِرَادَةِ قَلْبِي فَاسْأَلُكَ بِكُلِّ دَعْوَةٍ دَعَاكَ بِهَا رَاجٍ بَلَّغْتَهُ أَمَلَهُ أَوْ صَارِخُ إِلَيْكَ أَغَثْتَ صَرَخَتَهُ أَوْ مَلْهُوفٌ مَكْرُوبٌ فَرَجَّتْ عَنْ قَلْبِهِ أَوْ مُذْنِبٌ خَاطِيٌّ غَفَرْتَ لَهُ أَوْ مُعَافَاً أَتَمَمْتَ عَلَيْهِ نِعَمَتَكَ أَوْ فَقِيرٌ أَهْدَيْتَ غِنَاكَ إِلَيْهِ وَ لَتِلْكَ الدَّعْوَةُ عَلَيْكَ حَقٌّ وَ عِنْدَكَ مَزَلَةٌ إِلَّا صَلَّيْتَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ قَضَيْتَ حَوَائِجِي لِلدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ هَذَا رَجَبُ الْمَرْجَبِ الْمَكْرَمِ الَّذِي أَكْرَمْتَنَا بِهِ أَوَّلُ أَشْهُرِ الْحُرْمِ أَكْرَمْتَنَا بِهِ بَيْنَ الْأُمَمِ يَا ذَا الْجُودِ وَ الْكَرَمِ فَنَسْأَلُكَ بِهِ وَ بِاسْمِكَ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ الْأَجَلِّ الْأَكْرَمِ الَّذِي خَلَقْتَهُ فَاسْتَقَرَّ فِي ظِلِّكَ فَلَا يَخْرُجُ مِنْكَ إِلَى غَيْرِكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّاهِرِينَ وَ تَجْعَلَنَا مِنَ الْعَامِلِينَ فِي طَاعَتِكَ وَ الْأَمِلِينَ فِيهِ لَشَفَاعَتِكَ.

اَللّٰهُمَّ وَاَهْدِنَا اِلَى سَوَاءِ السَّبِيْلِ وَاَجْعَلْ مَقِيْلَنَا عِنْدَكَ خَيْرَ مَقِيْلٍ فِي ظِلِّ ظَلِيْلِ فَإِنَّكَ حَسْبُنَا وَنِعْمَ الْوَكِيْلُ وَالسَّلَامُ عَلَى عِبَادِهِ الْمُصْطَفَيْنَ وَصَلَوَاتُهُ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ. اَللّٰهُمَّ وَبَارِكْ لَنَا فِي يَوْمِنَا هَذَا الَّذِي فَضَّلْتَهُ وَبَكَرَامَتِكَ جَلَّلْتَهُ وَبِالْمُنْزِلِ الْعَظِيْمِ مِنْكَ أَنْزَلْتَهُ وَصَلِّ عَلَى مَنْ فِيهِ إِلَى عِبَادِكَ أَرْسَلْتَهُ وَبِالْمَحَلِّ الْكَرِيْمِ أَخْلَلْتَهُ.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ صَلَوةً دَائِمَةً تَكُوْنُ لَكَ شُكْرًا وَ لَنَا ذُخْرًا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا وَآخِرَتِنَا بِالسَّعَادَةِ إِلَى مُنْتَهَى أَجَالِنَا وَقَدْ قَبِلْتَ الْيُسْبِيْرَ مِنْ أَعْمَالِنَا وَبَلَّغْنَا بِرَحْمَتِكَ أَفْضَلَ أَمَالِنَا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ وَصَلَّى اللهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ.^۲

ماه شعبان

«این ماهی است که در آن بهشت را بیاریند و روزیهای مؤمنان را منشعب سازند و بیفزایند و ازین جهت آنرا شعبان خوانند.»

صادق علیه السلام گفت: هر که اوّل روز از شعبان روزه دارد بهشت واجب شود وی را البته، و هر که دو روز روزه دارد خدای تعالی هر روز و شبی دو بار برو نگردد در سرای دنیا و دائم نظرش بدو بود در بهشت، و هر که سه روز روزه دارد چنان بود که خدای را در عرش و بهشت، وی زیارت کند هر روزی.

و پیغمبر صلی الله علیه و آله چون ماه نو از شعبان بدیدی در مدینه ندا فرمودی که، ای اهل یثرب! من رسول خدایم به شما، بدانید که شعبان ماه منست، خدای بر آن کس رحمت کناد که مرا بر ماه من یاری دهد به روزه.

«امیرالمؤمنین علیه السلام گفت: هرگز از من درنگذشت روزه شعبان از آن وقت باز که منادی رسول الله صلی الله علیه و آله شنیدم از شعبان.»

۱. در «د»: وَ بَلَّغْتَنَا

۲. مصباح المتهجد، ص ۸۱۴ - ۸۱۵

قسم چهارم: در آنچه به سال مکرر می‌شود ۳۰۳

«از ابی الحسن علی بن موسی الرضا علیه السلام روایتست که هر آن کس درین ماه تصدّق بدهد اگر به نیم خرما باشد، خدای تعالی بدن او را بر آتش دوزخ حرام گرداند.»

[دعای روز سوم شعبان]

و روز پنجشنبه سوم شعبان مولد حسین بن علی علیه السلام بود، آن روز روزه دارد و این دعا بخواند:

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ بِحَقِّ الْمَوْلُوْدِ فِیْ هٰذَا الْیَوْمِ الْمَوْعُوْدِ بِشَهِادَتِهِ قَبْلَ اسْتِهْلَالِهِ وَ لِاَدَتِهِ بَكَتْ لَهٗ السَّمَاءُ وَ مَنْ فِیْهَا وَ الْاَرْضُ وَ مَنْ عَلَیْهَا وَ لَمَّا یَطُاْ لِابْنَتِهَا^۱ قَتِیلِ الْعَبْرَةِ وَ سَیِّدِ الْاُسْرَةِ الْمَمْدُوْدِ بِالثُّصْرَةِ یَوْمَ الْکَرَّةِ الْمَعْوِضِ مِنْ قَتْلِهِ اَنَّ الْاَئِمَّةَ مِنْ نَسْلِهِ وَ الشُّفَاءَ فِیْ تُرْبَتِهِ وَ اَلْفَوْزَ مَعَهُ فِیْ اَوْبَتِهِ وَ الْاَوْصِیَاءَ مِنْ عِترَتِهِ بَعْدَ قَائِمِهِمْ وَ غَیْبَتِهِ حَتّٰی یُدْرِكُوْا الْاَوْتَارَ وَ یَنَارُوْا الثَّارَ وَ یُرْضُوْا الْجُبَّارَ وَ یَكُوْنُوْا خَیْرَ اَنْصَارٍ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِمْ مَعَ اَخْتِلَافِ اللَّیْلِ وَ النَّهَارِ.

اَللّٰهُمَّ فَبِحَقِّهِمْ اِلَیْكَ اَتَوَسَّلُ وَ اَسْأَلُكَ سُؤَالَ مُقْتَرِفٍ مُّغْتَرِفٍ مُّسْبِیٍّ اِلَیْ نَفْسِهِ مِمَّا فَرَطَ فِیْ یَوْمِهِ وَ اَمْسِهِ یَسْأَلُكَ اَلْعِصْمَةَ اِلَیْ مَحَلِّ رَمْسِهِ. اَللّٰهُمَّ فَصَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ عِترَتِهِ وَ اَحْشُرْنَا فِیْ زُمْرَتِهِ وَ بَوِّئْنَا مَعَهُ دَارَ الْکَرَامَةِ وَ مَحَلَّ الْاِقَامَةِ. اَللّٰهُمَّ کَمَا اَكْرَمْتَنَا بِمَعْرِفَتِهِ فَاکْرِمْنَا بِزُلْفَتِهِ وَ اَرْزُقْنَا مُرَافَقَتَهُ وَ سَابِقَتَهُ وَ اجْعَلْنَا مِنْ یُسْلَمُ لِاَمْرِهِ وَ یُکَثِّرُ الصَّلٰوةَ عَلَیْهِ عِنْدَ ذِکْرِهِ وَ عَلٰی جَمِیْعِ اَوْصِیَائِهِ وَ اَهْلِ اَصْفِیَائِهِ الْمَمْدُوْدِیْنَ مِنْكَ بِالْعَدَدِ الْاِثْنِیْ عَشَرَ اَلنُّجُوْمِ الزُّهْرِ وَ الْحُجَجِ عَلٰی جَمِیْعِ الْبَشَرِ.

اَللّٰهُمَّ وَ هَبْ لَنَا فِیْ هٰذَا الْیَوْمِ خَیْرَ مَوْهِبَةٍ وَ اُنْجِحْ لَنَا فِیْهِ کُلَّ طَلِبَةٍ کَمَا

۱. در مصباح: لَا بَنَتِهَا

وَهَبْتَ الْحُسَيْنَ لِمُحَمَّدٍ جَدِّهِ وَ عَاذَ فُطْرُسُ بِمَهْدِهِ فَخَنُّ لَهٗ عَائِدُونَ بِقَبْرِهِ
مِنْ بَعْدِهِ نَشْهَدُ تُرْبَتَهُ وَ نَنْتَظِرُ أَوْبَتَهُ آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ.^۱

و بگوید:

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ مُتَعَالِي الْمَكَانِ عَظِيْمُ الْجَبَرُوتِ شَدِيْدُ الْمِحَالِ غَنِيٌّ عَنِ الْخَلْقِ عَرِيْضُ الْكِبَرِيَاءِ قَادِرٌ عَلٰى مَا تَشَاءُ قَرِيْبُ الرَّحْمَةِ صَادِقُ الْوَعْدِ سَابِغُ النُّعْمَةِ حَسَنُ الْبَلَاءِ قَرِيْبٌ اِذَا دُعِيَ، مُحِيْطٌ بِمَا خَلَقْتَ، قَابِلُ التَّوْبَةِ لِمَنْ تَابَ اِلَيْكَ، قَادِرٌ عَلٰى مَا اَرَدْتَ وَ مُدْرِكٌ لِّمَا طَلَبْتَ وَ شَكُوْرٌ اِذَا شَكَرْتَ وَ ذَكُوْرٌ اِذَا ذُكِرْتَ، اَدْعُوْكَ مُحْتَاجًا وَ اَرْغَبُ اِلَيْكَ فَقِيْرًا وَ اَفْزَعُ اِلَيْكَ خَائِفًا وَ اُبْكِي اِلَيْكَ مَكْرُوْبًا وَ اَسْتَغِيْنُ بِكَ ضَعِيْفًا وَ اَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ كَافِيًا اُحْكُمُ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ فَاِنَّهُمْ غَرُّوْنَا وَ خَدَعُوْنَا وَ خَذَلُوْنَا وَ غَدَرُوْنَا بِنَا وَ قَتَلُوْنَا وَ نَحْنُ عِترَةُ نَبِيِّكَ وَ وَلَدُ حَبِيْبِكَ مُحَمَّدٍ بِنِ عَبْدِاللهِ الَّذِي اَصْطَفَيْتَهُ بِالرَّسَالَةِ وَ اَتَمَمْتَهُ عَلٰى وَحْيِكَ وَ اَجْعَلْ لَّنَا مِنْ اَمْرِنَا فَرَجًا وَ مَخْرَجًا بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ.^۲

روایت کرده‌اند که این آخر دعایی بود که امام حسین علیه السلام گفت روز طف.

[دعای زین العابدین علیه السلام در روزهای ماه شعبان]

و زین العابدین علیه السلام نزدیک هر زوال از روزهای شعبان این صلوات بگفتی و در شب نیمه شعبان نیز بگفتی «و هم چنین پس از نافله زوال روز جمعه»:^۳

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ شَجَرَةِ النَّبُوَّةِ وَ مَوْضِعِ الرِّسَالَةِ وَ مُخْتَلَفِ

۱. مصباح المتعجد، ص ۸۲۶ - ۸۲۷

۲. مصباح المتعجد، ص ۸۲۷

۳. داخل گیومه در «د» نیامده است.

اَلْمَلٰٓئِكَةِ وَ مَعْدِنِ اَلْعِلْمِ وَ اَهْلِ بَيْتِ الْوَحْيِ. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ اَلْفُلْكِ الْجَارِيَةِ فِي الْلُجَجِ الْغَامِرَةِ، يَأْمَنُ مَنْ رَكِبَهَا وَ يَغْرُقُ مَنْ تَرَكَهَا، اَلْمُتَقَدِّمُ لَهُمْ مَارِقٌ وَ اَلْمُتَأَخِّرُ عَنْهُمْ زَاهِقٌ وَ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ اَلْكَهْفِ الْحَصِينِ وَ غِيَاثِ الْمُضْطَرِّينَ^۱ وَ مَلْجَا اَلْهَارِبِينَ وَ مَنْجَى الْخَائِفِينَ وَ عِصْمَةِ الْمُعْتَصِمِينَ. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ صَلَوةً كَثِيرَةً تَكُوْنُ لَهُمْ رِضًى وَ لِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ اَدَاءٌ وَ قَضَاءٌ بِحَوْلٍ مِنْكَ وَ قُوَّةٍ يَا رَبَّ اَلْعَالَمِينَ.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ اَلطَّيِّبِينَ الْاَخْيَارِ الْاَبْرَارِ اَلَّذِينَ اَوْجَبَتْ لَهُمْ حُقُوْقُهُمْ وَ مَوَدَّتَهُمْ وَ فَرَضَتْ طَاعَتَهُمْ وَ لَا يَتَهُمُ. اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَعْمُرْ قَلْبِي بِطَاعَتِكَ وَ لَا تُخْزِنِي بِمَعْصِيَتِكَ وَ اَرْزُقْنِي مُوَاسَاةً مَنْ قَتَرْتَ عَلَيْهِ مِنْ رِزْقِكَ مِمَّا وَسَّعْتَ عَلَيَّ مِنْ فَضْلِكَ وَ نَشَرْتَ^۲ عَلَيَّ مِنْ عَذْلِكَ وَ اَحْيَيْتَنِي تَحْتَ ظِلِّكَ وَ هَذَا شَهْرُ نَبِيِّكَ سَيِّدِ رُسُلِكَ شَعْبَانَ الَّذِي حَقَّقْتَهُ مِنْكَ بِالرَّحْمَةِ وَ الرِّضْوَانِ الَّذِي كَانَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ اٰلِهِ يَذَّابُ فِي صِيَامِهِ وَ قِيَامِهِ فِي لَيَالِيهِ وَ اَيَّامِهِ بِجُوعًا لَكَ فِي اِكْرَامِهِ وَ اعْظَامِهِ اِلَى مَحَلِّ حِمَامِهِ.

اَللّٰهُمَّ فَاَعِنَّا عَلَى الْاِسْتِنَانِ بِسُنَّتِهِ فِيهِ وَ نَيْلِ الشَّفَاعَةِ لَدَيْهِ. اَللّٰهُمَّ فَاجْعَلْهُ لِي شَفِيعًا مُشَفَّعًا وَ طَرِيقًا اِلَيْكَ مَهِيْعًا وَ اجْعَلْنِي لَهُ مُتَّبِعًا حَتَّى اَلْفَاكَ يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ عَنِّي رَاضِيًا وَ عَن ذُنُوْبِي مُغْضِيًا قَدْ اَوْجَبْتَ لِي مِنْكَ الرَّحْمَةَ وَ الرِّضْوَانِ وَ اَنْزَلْتَنِي دَارَ اَلْقَرَارِ وَ مَحَلَّ الْاَخْيَارِ.^۳

۲. در «د»: «و يَسْرُرُ».

۱. در «م»: «و غِيَاثِ الْمُضْطَرِّ الْمُسْتَكَيْنِ».

۳. مصباح المتعجد، ص ۸۲۸ - ۸۲۹.

و صادق عليه السلام گفت: هر کس که هر روزی از ماه شعبان هفتاد بار بگوید:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ

خدای تعالی او را در افق مبین بنویسد و آن شکل زمین هامون و نرم بود در پیش عرش و درو جوی هاست روان و برکنار آن قدحها به عدد ستارگان.^۱ و هر روز در شعبان صد بار بر پیغمبر و آلش درود فرستد که آن فاضلترین عملها است.

[اعمال شب نیمه شعبان]

و در شب نیمه شعبان زیارت حسین عليه السلام کردن فضل بسیار دارد. و درین شب غسل کند و چهار رکعت نماز کند، در هر رکعتی پس از الحمد صد بار قل هو الله أحد بخواند. چون فارغ شود بگوید:

اللَّهُمَّ إِنِّي إِلَيْكَ فَقِيرٌ وَمِنْ عَذَابِكَ خَائِفٌ مُسْتَجِيرٌ. اللَّهُمَّ لَا تُبَدِّلْ أَسْمِي وَ لَا تُغَيِّرْ جِسْمِي وَ لَا تُجْهِدْ بِلَايِي وَ لَا تُشْمِتْ بِي أَعْدَائِي، أَعُوذُ بِعَفْوِكَ مِنْ عِقَابِكَ وَ أَعُوذُ بِرَحْمَتِكَ مِنْ عَذَابِكَ وَ أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ وَ أَعُوذُ مِنْكَ جَلَّ ثَنَاؤُكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ وَ فَوْقَ مَا يَقُولُ الْقَائِلُونَ.

و روایتست از امام موسی کاظم از پدرش اُبی عبدالله جعفر بن محمد الصادق عليه السلام که درین شب چهار رکعت نماز کردن، در هر رکعتی دویست و پنجاه بار قل هو الله أحد بخواند. و از امام رضا عليه السلام روایتست که درین شب نماز جعفر باید کرد و گفت: شنیدم از پدرم که دعا را در این شب اجابت بود.

و پیغمبر صلی الله علیه و آله گفت «که جبرئیل عليه السلام گفت:» هر که شب نیمه شعبان صد رکعت نماز کند، در هر رکعتی ده بار قل هو الله بخواند نمیرد تا جای خود در بهشت ببیند و شراب بهشت بچشد یا ببینند از برای وی. و گفت صلی الله علیه و آله که جبرئیل عليه السلام بیامد و مرا

۱. مصباح المتعجد، ص ۸۲۹

گفت: ای محمد! بفرمای امت خود را تا در شب نیمه شعبان ده رکعت نماز کنند، در هر رکعتی پس از الحمد ده بار قل هو الله بخوانند و سجده کنند و در سجده بگویند:

اَللّٰهُمَّ لَكَ سَجَدَ سَوَادِي وَ خِيَالِي وَ بَيَاضِي يَا عَظِيمُ كُلُّ عَظِيمٍ اَغْفِرْ لِي
اَلذَّنْبَ الْعَظِيمَ فَاِنَّهُ لَا يَغْفِرُهُ غَيْرُكَ.

هر که این نماز کند خدای تعالی هفتاد و دو هزار گناه از دیوان وی محو کند و همچنین نیکویی بنویسد وی را و از پدر و مادرش هفتاد هزار سیئه محو کند.

و باقر علیه السلام گفت: شب نیمه شعبان فاضلترین شبهاست پس از شب قدر و خدای تعالی سوگند خورده است که درو هیچ سائل را رد نکند چون معصیتی نخواهد. باید که اجتهاد کند در دعا و ثنا بر خدای و آن شب ما را که اهل بیت پیغمبریم، در مقابله شب قدر است پیغمبر را علیه السلام.^۱

و هر که درو صد بار سُبْحَانَ اللَّهِ بگوید و صد بار الْحَمْدُ لِلَّهِ و صد بار لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ و صد بار اللَّهُ أَكْبَرُ خدای تعالی بیامرز دگناهان او را همه و هر حاجت که وی را بود آنچه خواهد و آنچه نخواهد همه را روا کند.

و صادق علیه السلام گفت: درین شب پس از نماز خفتن دو رکعت نماز کند، پس از الحمد در رکعت اول قل یا ایها الکافرون بخوان و در دوم قل هو الله، چون سلام بدهی تسبیح فاطمه علیه السلام بگوی و بگوی:

يَا مَنْ إِلَيْهِ مَلَجَ الْعِبَادُ فِي الْمُهْمَاتِ وَإِلَيْهِ يُفْزَعُ الْخَلْقُ فِي الْمَلِمَاتِ يَا عَالِمَ
الْجَهْرِ وَالْخَفِيَّاتِ يَا مَنْ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ خَوَاطِرُ الْأَوْهَامِ وَ تَصَرُّفُ
الْخَطَرَاتِ يَا رَبَّ الْخَلَائِقِ وَالْبَرِيَّاتِ يَا مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ الْأَرْضِينَ وَ
السَّمَوَاتِ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أُمْتُ إِلَيْكَ بَلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ فَيَا لَا إِلَهَ
إِلَّا أَنْتَ، اجْعَلْنِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ مِمَّنْ نَظَرَتْ إِلَيْهِ فَرَحْمَتُهُ وَ سَمِعَتْ دُعَاءَهُ
فَأَجَبْتَهُ وَ عَلِمَتْ أَسْتِقَالَتَهُ فَأَقْلَبْتَهُ وَ تَجَاوَزَتْ عَنْ سَالِفِ خَطِيئَتِهِ وَ عَظِيمِ

۱. اقبال الأعمال، ۳: ۳۱۵. در اینجا عبارت کتاب آشفته بود که بر اساس روایت نقل شده اصلاح شد.

جَرِيرَتِهِ فَقَدْ اسْتَجَرْتُ بِكَ مِنْ ذُنُوبِي وَ لَجَأْتُ إِلَيْكَ فِي سِتْرِ عُيُوبِي.
 اللَّهُمَّ فَجِدْ عَلَيَّ بِكَرَمِكَ وَ فَضْلِكَ وَ أَحْطُطْ خَطَايَايَ بِحِلْمِكَ وَ عَفْوِكَ وَ
 تَعَمَّدْنِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ بِسَابِغِ كَرَامَتِكَ وَ أَجْعَلْنِي فِيهَا مِنْ أَوْلِيَائِكَ الَّذِينَ
 أَجْتَنَّبْتَهُمْ لِمُطَاعَتِكَ وَ اخْتَرْتَهُمْ لِعِبَادَتِكَ وَ جَعَلْتَهُمْ خَالِصَتَكَ وَ صَفْوَتَكَ.
 اللَّهُمَّ أَجْعَلْنِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ مِمَّنْ سَعَدَ جَدُّهُ وَ تَوَقَّرَ مِنَ الْخَيْرَاتِ حَظُّهُ
 وَ أَجْعَلْنِي مِمَّنْ سَلِمَ فَتَحَهُ وَ فَازَ فَغْنَمَ وَ أَكْفَنِي شَرَّ مَا أَسْلَفْتُ وَ أَعْصِمْنِي مِنْ
 الْإِزْدِيَادِ فِي مَعْصِيَتِكَ وَ حَبِّبْ إِلَيَّ طَاعَتَكَ وَ مَا يُقَرِّبُنِي مِنْكَ وَ يُزَلِّفُنِي
 عِنْدَكَ.

سَيِّدِي إِلَيْكَ مَلْجَأُ الْهَارِبِ وَ مِنْكَ يَلْتَمِسُ الطَّالِبُ وَ عَلَى كَرَمِكَ يُعَوِّلُ
 الْمُسْتَغِيثُ النَّائِبُ، أَدْبَتَ عِبَادَكَ بِالتَّكْرُمِ وَ أَنْتَ أَكْرَمُ الْأَكْرَمِينَ وَ أَمَرْتَ
 بِالْعَفْوِ عِبَادَكَ وَ أَنْتَ الْعَفْوُ الرَّحِيمُ.

اللَّهُمَّ لَا تُحَرِّمْنِي مَا رَجَوْتُ مِنْ كَرَمِكَ وَ لَا تُؤْيِسْنِي مِنْ سَابِغِ نِعَمِكَ وَ
 لَا تُخَيِّبْنِي مِنْ جَزِيلِ قِسْمِكَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ لِأَهْلِ طَاعَتِكَ وَ أَجْعَلْنِي فِي جَنَّةِ
 مَنْ شَرَارِ خَلْقِكَ وَ بَرِيَّتِكَ، رَبِّ إِنْ لَمْ أَكُنْ مِنْ أَهْلِ ذَلِكَ فَأَنْتَ أَهْلُ الْأَكْرَمِ
 وَ الْعَفْوِ وَ الْمَغْفِرَةِ، وَ جُدْ عَلَيَّ بِمَا أَنْتَ أَهْلُهُ لِأَبَا أَسْتَحِقُّهُ، فَقَدْ حَسُنَ ظَنِّي
 بِكَ وَ تَحَقَّقَ رَجَائِي لَكَ وَ عَلِقْتُ نَفْسِي بِكَرَمِكَ فَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ وَ
 أَكْرَمُ الْأَكْرَمِينَ.

اللَّهُمَّ وَ أَخْصُصْنِي مِنْ كَرَمِكَ بِجَزِيلِ قِسْمِكَ وَ أَعُوذُ بِعَفْوِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ
 وَ اغْفِرْ لِي الذَّنْبَ الَّذِي يَحْبُسُ عَلَيَّ الْخُلُقَ وَ يُضَيِّقُ عَلَيَّ الرِّزْقَ حَتَّى أَقُومَ
 بِصَالِحِ رِضَاكَ وَ أَنْعَمَ بِجَزِيلِ عَطَائِكَ وَ أَسْعِدَ بِسَابِغِ نِعْمَائِكَ، فَقَدْ لُذْتُ
 بِحَرَمِكَ وَ تَعَرَّضْتُ لِكَرَمِكَ وَ اسْتَعَذْتُ بِعَفْوِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ وَ بِحِلْمِكَ مِنْ
 غَضَبِكَ فَجِدْ لِي بِمَا سَأَلْتُكَ وَ أَنْلِ مَا أَلْتَمَسْتُ مِنْكَ، أَسْأَلُكَ بِكَ لَا بِشَيْءٍ

هُوَ أَعْظَمُ مِنْكَ.

پس سجده شکر کن و بگوی بیست بار: یا رَبِّ، هفت بار: یا اللَّهُ، ده بار: لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.^۱

آنگه درود فرست بر محمد و آلش و حاجت بخواه بخدای تعالی که اگر به عدد قطره های باران خواهی خدای تعالی آن بدهد به کرم و فضل خود و بگوی:

إِلَهِي تَعَرَّضَ لَكَ فِي هَذَا اللَّيْلِ الْمُتَعَرِّضُونَ وَ قَصَدَكَ فِيهِ الْقَاصِدُونَ وَ أَمَلَ فَضْلَكَ وَ مَعَرُوفَكَ الطَّالِبُونَ وَ لَكَ فِي هَذَا اللَّيْلِ نَفَحَاتُ وَ جَوَائِزُ وَ عَطَايَا وَ مَوَاهِبُ تَمُنُّ بِهَا عَلَى مَنْ تَشَاءُ مِنْ عِبَادِكَ وَ تَمْنَعُهَا مَنْ لَمْ تَسْبِقْ لَهُ أَعْنَايَةُ مِنْكَ وَ هَا أَنَا ذَا عُبَيْدِكَ الْفَقِيرُ إِلَيْكَ الْمُؤَمِّلُ فَضْلَكَ وَ مَعَرُوفَكَ فَإِنْ كُنْتَ يَا مَوْلَايَ تَفَضَّلْتَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ عَلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ وَ عُدْتَ عَلَيْهِ بِعَائِدَةٍ مِنْ عَطْفِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ الْخَيْرِينَ الْفَاضِلِينَ وَ جُدْ عَلَيَّ بِطَوْلِكَ وَ مَعَرُوفِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ وَ صَلِّ اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ وَ سَلِّمْ تَسْلِيمًا إِنَّ اللَّهَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي فَإِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ.

صادق عليه السلام درین شب این دعا بخواندی:

اللَّهُمَّ أَنْتَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ الْخَالِقُ الرَّازِقُ الْمُخْبِي أَلْ مُبِيتُ الْبَدِيِّ الْبَدِيعُ، لَكَ الْجَلَالُ وَ الْأَكْرَامُ وَ لَكَ الْفَضْلُ وَ لَكَ الْحَمْدُ وَ لَكَ الْمُنُّ وَ لَكَ الْجُودُ وَ لَكَ الْكَرَمُ وَ لَكَ الْمَسْجِدُ وَ لَكَ الْأَمْرُ وَ خَدَكَ لِشَرِيكَ لَكَ، يَا وَاحِدُ يَا أَحَدُ يَا صَمَدُ يَا مَنْ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ

كُفُّوا أَحَدُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَاكْفِنِي مَا أَهَمَّنِي
وَأَقْضِ عَنِّي دَيْنِي وَوَسِّعْ عَلَيَّ فِي رِزْقِي فَإِنَّكَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ كُلِّ أَمْرٍ حَكِيمٍ
تَفْرُقُ وَ مِنْ تَشَاءُ مِنْ خَلْقِكَ تَرْزُقُ فَأَرْزُقْنِي وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ، فَإِنَّكَ
قُلْتَ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَائِلِينَ النَّاطِقِينَ: وَأَسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ، فَمِنْ فَضْلِكَ
أَسْأَلُ وَإِيَّاكَ قَصَدْتُ وَبَنِيَّكَ اعْتَمَدْتُ وَ لَكَ رَجَوْتُ فَأَرْحَمْنِي يَا أَرْحَمَ
الرَّاحِمِينَ.^۱

و درین شب بود ولادت صاحب الزمان علیه السلام سال بر دویست و پنجاه و پنج یا
شش از هجرت، پس بگوی:

اَللّٰهُمَّ بِحَقِّ لَيْلَتِنَا هَذِهِ وَ مَوْلُودِهَا وَ حُجَّتِكَ وَ مَوْعُودِهَا الَّتِي قَرَنْتَ اِلَى
فَضْلِهَا فَضْلًا فَتَمَّتْ كَلِمَتُكَ صِدْقًا وَ عَدْلًا، لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِكَ وَلَا مُعَقِّبَ
لَايَاتِكَ، نُورُكَ الْمُنْتَلَقُ وَ ضِيَاؤُكَ الْمَشْرِقُ وَ الْعِلْمُ النُّوْرُ فِي طَخْيَاءِ
الدَّيْجُورِ الْغَائِبِ الْمُسْتَوْرِ جَلَّ مَوْلِدُهُ وَ كَرَّمَ مَحْتَدُهُ وَ الْمَلَائِكَةُ شُهَدَاؤُهُ وَ اللَّهُ
نَاصِرُهُ وَ مُؤَيِّدُهُ إِذَا أَنْ مِيعَادُهُ وَ الْمَلَائِكَةُ أَمْدَادُهُ وَ سَيْفُ اللَّهِ الَّذِي
لَا يَنْبُو وَ نُورُهُ الَّذِي لَا يَخْبُو وَ ذُو الْحِلْمِ الَّذِي لَا يَصْبُو مَدَارُ الدَّهْرِ وَ
نَوَامِيسُ الْعَصْرِ وَ وِلَاةُ الْأَمْرِ وَ الْمَنْزَلُ عَلَيْهِمْ مَا يَنْزَلُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ وَ
أَصْحَابُ الْحَشْرِ وَ النَّشْرِ وَ تَرَاجِمُهُ وَ حَيِّهِ وَ وِلَاةُ أَمْرِهِ وَ نَمِيهِ.
اَللّٰهُمَّ فَصَلِّ عَلَى خَاتَمِهِمْ وَ قَائِمِهِمُ الْمَسْتُورِ عَنْ عَوَالِمِهِمْ. اَللّٰهُمَّ وَ أَدْرِكْ بِنَا
أَيَّامَهُ وَ ظُهُورَهُ وَ قِيَامَهُ وَ أَجْعَلْنَا مِنْ أَنْصَارِهِ وَ أَقْرِنْ ثَارَنَا بِثَارِهِ وَ اكْتُبْنَا
فِي أَعْوَانِهِ وَ خُلَصَائِهِ وَ أَحِينَا فِي دَوْلَتِهِ نَاعِمِينَ وَ بِصُحْبَتِهِ غَانِمِينَ وَ بِحَقِّهِ
قَائِمِينَ وَ مِنْ السُّوءِ سَالِمِينَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ

صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ
الصَّالِحِينَ الصَّادِقِينَ وَعَثَرَتِهِ النَّاطِقِينَ وَالْعَنَ جَمِيعَ الظَّالِمِينَ وَأَحْكُمُ
بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ يَا أَهْكَمَ الْحَاكِمِينَ.

ماه رمضان

چون ماه نو بیننی روی فرا قبله کن و بگوی:

اَللّٰهُمَّ اِهْلُهُ عَلَيْنَا بِالْاَمْنِ وَالْاِيْمَانِ وَالسَّلَامَةِ وَالْاِسْلَامِ وَالْعَافِيَةِ
الْمُجَلَّلَةِ وَالرِّزْقِ الْوَاسِعِ وَدَفْعِ الْاَسْقَامِ، اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنَا صِيَامَهُ وَقِيَامَهُ وَ
تِلَاوَةَ الْقُرْآنِ فِيهِ. اَللّٰهُمَّ فَسَلِّمْهُ لَنَا وَتَسَلِّمْهُ مِنَّا وَ سَلِّمْنا فِيهِ.

روایتست که پیغمبر ﷺ این دعا بگفتی.^۱

و اول روز از این ماه بگوی:

اَللّٰهُمَّ هَذَا شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي اُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنْ
الْهُدٰى وَالْفُرْقَانِ وَقَدْ حَضَرَ يَا رَبِّ اَعُوذُ بِكَ رَبِّيْ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ
مِنْ مَّكْرِهِ وَحَبَائِلِهِ وَجُنُودِهِ وَخِيْلِهِ وَرَجْلِهِ وَارْزُقْنِي صِيَامَهُ وَقِيَامَهُ وَ
الْعَمَلَ فِيهِ بِطَاعَتِكَ وَجَنِّبْنِي مَعَاصِيكَ وَارْزُقْنِي فِيهِ التَّوْبَةَ وَالْاِنَابَةَ وَ
الْاِجَابَةَ وَاعْزِزْنِي مِنَ الْكَسَلِ وَالْفُسْلِ وَاسْتَجِبْ لِيْ فِيهِ الدُّعَاءَ وَاصْحِّ
لِيْ فِيهِ جِسْمِيْ وَفَرِّغْنِيْ فِيهِ لِبَطَاعَتِكَ يَا كَرِيْمُ يَا كَرِيْمُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ
مُحَمَّدٍ وَارْحَمْنَا يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ وَ يَا خَيْرَ النَّاصِرِيْنَ.

و مستحبّ بود که درین ماه هزار رکعت نماز کند زیادت بر نمازهای ماههای
دیگر و ترتیبش چنان بود که در هجده شب از اول به ترتیب هر شبی بیست رکعت

۱. مصباح المتعجد، ص ۵۴۰

نماز کند، هشت میان شام و خفتن و دوازده پس از نماز خفتن و همچنین در شب بیستم بیست رکعت کند و در شب نوزدهم و بیست و یکم و بیست و سوم در هر یکی ازین سه شب صد رکعت کند. در هر رکعتی الحمد یکبار و ده بار قل هو الله و در شب بیست و دوم و بیست و چهارم و شبهای پس از آن تا آخر ماه در هر شبی سی رکعت کند، هشت رکعت میان شام و خفتن و باقی پس از نماز خفتن. و در هر آدینه ازین ماه نماز امیرالمؤمنین و نماز فاطمه و نماز جعفر علیه السلام بکند و آن هر سه ده رکعت بود و در شب آدینه بازپسین بیست رکعت بکند چون نماز فاطمه علیه السلام و در آن تمامت هزار رکعت بود.

و روایتی دیگر آمده که در هر شبی تا شب بیستم بیست رکعت و در دهه بازپسین در هر شبی سی رکعت می کند و زیاده بر آن در هر شبی از آن سه شب طاق که گفته شد صد رکعت زیاده می کند، تمامت هزار رکعت بود و زیاده برین هزار رکعت، در شب نیمه ماه صد رکعت کند، در هر رکعتی یکبار الحمد و ده بار قل هو الله. و مستحب بود غسل کردن در اول شب ازو و شب نیمه ماه و شب هفدهم و شب نوزدهم و شب بیست و یکم و شب بیست و سوم. مستحب بود که در شب بیست و سیم هزار بار اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ بِخَوَانِد و سورت عنکبوت و روم نیز بخواند. و صادق علیه السلام گفت که، هر که در این شب این دو سوره بخواند بخدای که وی از اهل بهشت بود.

و هر شبی از ماه رمضان بگوی:

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ بِاَنَّكَ اَنْتَ اللّٰهُ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِیْكَ لَكَ وَ اَنْ
مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَ رَسُوْلُكَ وَ بِاَنَّكَ اَحَدٌ صَمَدٌ لَمْ تَلِدْ وَ لَمْ تُوَلَدْ وَ لَمْ یَكُنْ لَكَ
كُفُوًا اَحَدٌ وَ بِاَنَّكَ جَوَادٌ مَّاجِدٌ رَحْمٰنُ الدُّنْیَا وَ الْاٰخِرَةِ وَ رَحِیْمُهُمَا تُعْطِی
مِنْهُمَا مَنْ تَشَاءُ وَ تَمْنَعُ مَنْ تَشَاءُ اَنْ تُصَلِّیَّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَجْعَلَ
فِیْمَا تَقْضِی وَ تُقَدِّرُ مِنَ الْاَمْرِ الْمَحْتُمِ وَ فِیْمَا تَفْرِقُ مِنَ الْاَمْرِ الْحَكِیْمِ

فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ مِنَ الْقَضَاءِ الَّذِي لَا يُرَدُّ وَلَا يُبَدَّلُ وَلَا يُعَيَّرُ أَنْ تَكْتُبَنِي مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ الْمُبْرُورِ حَبُّهُمْ الْمَشْكُورِ سَعِيهِمْ الْمَغْفُورِ ذَنْبُهُمُ الْمَكْفَرِ عَنْهُمْ سَيِّئَاتُهُمْ الْمُسْتَجَابُ دُعَائُهُمْ الْمَعْطَى سُؤْلُهُمُ الْمَوْسَعُ لَهُمْ فِي أَرْزَاقِهِمُ الْمَمْدُودُ لَهُمْ فِي أَعْمَارِهِمُ الْمُحْفُوظِينَ فِي أَنْفُسِهِمْ وَ أَدْيَانِهِمْ وَ أَهَالِيهِمْ وَ أَوْلَادِهِمْ وَ أَمْوَالِهِمْ وَ أَنْ تَجْعَلَ ذَلِكَ فِي عَامِي هَذَا وَ فِي كُلِّ عَامٍ أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي فِي يُسْرٍ مِنْكَ وَ غَافِيَةٍ وَ صِحَّةٍ مِنْ جِسْمِي وَ نِيَّةٍ مِنِّي خَالِصَةٍ لَكَ وَ مُحْلَصَةٍ وَ سَعَةٍ مِنْ ذَاتِ يَدَيِ وَ قُوَّةٍ عَلَى جَمِيعِ أُمُورِي وَ أَنْ تَجْعَلَ فِيمَا تَقْضِي وَ تُقَدِّرُ أَنْ تَمُدَّ فِي عُمْرِي وَ أَنْ تُوسِّعَ فِي رِزْقِي وَ أَنْ تَقْضِيَ دِينِي وَ أَنْ تُؤَدِّيَ عَنِّي أَمَانَتِي وَ أَنْ تَخْتِمَ لِي عَمَلِي بِمَا يُرْضِيكَ عَنِّي يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ.

و در روز و شب از ماه رمضان چندانکه توانی بگوی:

يَا ذَا الَّذِي كَانَ قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ ثُمَّ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ ثُمَّ يَبْقَى وَ يَفْنَى كُلُّ شَيْءٍ يَا ذَا الَّذِي لَيْسَ فِي السَّمَوَاتِ أَعْلَى وَ لَا فِي الْأَرْضِينَ أَسْفَلَى وَ لَا فَوْقَهُنَّ وَ لَا تَحْتَهُنَّ وَ لَا بَيْنَهُنَّ إِلَهٌ يُعْبَدُ غَيْرُهُ، لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا لَا يَقْوَى عَلَى إِحْصَائِهِ إِلَّا أَنْتَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَوةً لَا يَقْوَى عَلَى إِحْصَائِهَا إِلَّا أَنْتَ.

[واز آن اصحاب عصمت سلام الله عليهم روایت شده که بر مؤمن لازمست تکرار این دعا در تمام عمر خصوصاً در ماه مبارک رمضان وبتخصیص در شب بیست و سوم در حال سجود و قیام و قعود و در هر حال و هر وقت بگوی پس از تحمید الله و صلوات بر نبی ﷺ :

اَللّٰهُمَّ كُنْ لَوْلِيَّكَ فُلَانٌ بِنِ فُلَانٍ فِيْ هَذِهِ السَّاعَةِ وَ فِيْ كُلِّ سَاعَةٍ وَلِيًّا وَ خَافِظًا وَ نَاصِرًا وَ دَلِيْلًا وَ قَائِدًا وَ يَمِيْنًا حَتّٰى تُسْكِنَهُ اَرْضَكَ طَوْعًا وَ تُمَتِّعَهُ فِيْهَا طَوِيْلًا.

و مرویست از جعفر علیه السلام که، هر که این دعا در هر شب همچنین هر روز از ماه رمضان بخواند خدای تعالی گناه چهل سال او را به فضل و کرم خود بیامزد.

اَللّٰهُمَّ رَبَّ شَهْرِ رَمَضَانَ الَّذِي اُنْزِلَتْ فِيْهِ الْقُرْآنُ وَافْتَرَضْتَ عَلٰى عِبَادِكَ فِيْهِ الصَّيَامَ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَارْزُقْنِيْ حَاجَّ بَيْتِكَ الْحَرَامِ فِيْ غَامِيْ هَذَا وَاعْفِرْ لِيْ تِلْكَ الذُّنُوْبَ الْعِظَامَ فَاِنَّهُ لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ يَا رَحْمَنُ
يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ. ۱

مرویست از محمد تقی علیه السلام که هر روزی از این ماه بخواند:

اَللّٰهُمَّ اِنَّ هَذَا شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي اُنْزِلَ فِيْهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنْ الْهُدٰى وَ الْفُرْقَانِ وَ هَذَا شَهْرُ الصَّيَامِ وَ هَذَا شَهْرُ الْقِيَامِ وَ هَذَا شَهْرُ الْاِنَابَةِ وَ هَذَا شَهْرُ التَّوْبَةِ وَ هَذَا شَهْرُ الْمَغْفِرَةِ وَ الرَّحْمَةِ وَ هَذَا شَهْرُ الْعَتَقِ مِنَ النَّارِ وَ الْفَوْزِ بِالْجَنَّةِ وَ هَذَا شَهْرُ فِيْهِ لَيْلَةُ الْقَدْرِ الَّتِي هِيَ خَيْرٌ مِّنْ اَلْفِ شَهْرٍ.

اَللّٰهُمَّ فَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَعِنِّيْ عَلٰى صِيَامِهِ وَ قِيَامِهِ وَ سَلِّمْ لِيْ وَ سَلِّمْ لِيْ فِيْهِ وَ اَعِنِّيْ عَلَيْهِ بِاَفْضَلِ عَوْنِكَ وَ وَقِّفْنِيْ فِيْهِ لِطَاعَتِكَ وَ طَاعَةِ رَسُوْلِكَ وَ اَوْلِيَاءِكَ وَ فَرِّغْنِيْ فِيْهِ لِعِبَادَتِكَ وَ دُعَائِكَ وَ تِلَاوَةِ كِتَابِكَ وَ اَعْظِمْ لِيْ فِيْهِ الْبَرَكَاتَ وَ اَخْرِزْ لِيْ فِيْهِ التَّوْبَةَ وَ اَحْسِنْ لِيْ فِيْهِ الْعَافِيَةَ وَ اَصِحِّ لِيْ بَدَنِيْ وَ اَوْسِعْ فِيْهِ رِزْقِيْ وَ اَكْفِنِيْ فِيْهِ مَا اَهَمَّنِيْ وَ اَسْتَجِبْ لِيْ فِيْهِ دُعَائِيْ وَ بَلِّغْنِيْ فِيْهِ رَجَائِيْ.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَذْهَبْ عَنِّيْ الْغُفَاةَ وَ الْكُسْلَ وَ

۱. داخل کروشہ تنہا در «م» آمدہ است است.

السَّامَةِ وَالْفِتْرَةِ وَالْقَسْوَةِ وَالْغَفْلَةِ وَالْغَرَّةَ وَجَنَّبَنِي فِيهِ الْعِلَلَ وَالْأَسْقَامَ
وَالْهُمُومَ وَالْأَحْزَانَ وَالْأَعْرَاضَ وَالْأَمْرَاضَ وَالْخَطَايَا وَالذُّنُوبَ
وَأَصْرِفْ عَنِّي فِيهِ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ وَالْجَهْدَ وَالْبَلَاءَ وَالْتَّعَبَ وَالْعَنَاءَ
إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَعِزَّنِي فِيهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ وَهَمَزِهِ
وَلَمَزِهِ وَنَفْثِهِ وَنَفْخِهِ وَوَسْوَاسَتِهِ وَتَثْبِيطِهِ وَكَيْدِهِ وَمَكْرِهِ وَحَبَائِلِهِ وَ
خُدَعِهِ وَأَمَانِيهِ وَغُرُورِهِ وَفِتْنَتِهِ وَخَيْلِهِ وَرَجُلِهِ وَشَرَكِهِ وَأَحْزَابِهِ وَ
أَعْوَانِهِ وَإِخْوَانِهِ وَأَتْبَاعِهِ وَأَشْيَاعِهِ وَأَوْلِيَائِهِ وَشُرَكَائِهِ وَجَمِيعِ مَكَائِدِهِ.
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْزُقْنَا صِيَامَهُ وَقِيَامَهُ وَبُلُوغَ الْأَمَلِ
فِيهِ وَفِي قِيَامِهِ وَاسْتِحْكَالَ مَا يُرْضِيكَ عَنِّي صَبْرًا وَاحْتِسَابًا وَإِيمَانًا وَيَقِينًا
ثُمَّ تَقَبَّلْ ذَلِكَ مِنِّي بِالْأَضْعَافِ الْكَثِيرَةِ وَالْأَجْرِ الْعَظِيمِ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ.
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْزُقْنَا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ وَالْجَدَّ وَ
الْإِحْتِمَادَ وَالْقُوَّةَ وَالنَّشَاطَ وَالْإِنَابَةَ وَالتَّوْبَةَ وَالتَّوْفِيقَ وَالْقُرْبَةَ وَ
الْخَيْرَ الْمَقْبُولَ وَالرَّهْبَةَ وَالرَّغْبَةَ وَالتَّضَرُّعَ وَالْخُشُوعَ وَالرَّقَّةَ وَالنِّيَّةَ
الصَّادِقَةَ وَصِدْقَ اللِّسَانِ وَالْوَجَلَ مِنْكَ وَالرَّجَاءَ لَكَ وَالتَّوَكُّلَ عَلَيْكَ وَ
الثِّقَةَ بِكَ وَالْوَرَعَ عَنْ مَحَارِمِكَ مَعَ صَالِحِ الْقَوْلِ وَمَقْبُولِ السَّعْيِ وَ
مَرْفُوعِ الْعَمَلِ وَمُسْتَجَابِ الدَّعْوَةِ وَلَا تَحُلْ بَيْنِي وَبَيْنَ شَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ
بِعَرَضٍ وَلَا مَرَضٍ وَلَا هَمٍّ وَلَا غَمٍّ وَلَا سُقْمٍ وَلَا غَفْلَةٍ وَلَا نِسْيَانٍ بَلْ
بِالتَّعَاهُدِ وَالتَّحَفُّظِ لَكَ وَفِيكَ وَالرَّغَايَةِ لِحَقِّكَ وَالْوَفَاءِ بِعَهْدِكَ وَوَعْدِكَ
بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَقْسِمَ لِي فِيهِ أَفْضَلَ مَا تَقْسِمُهُ لِعِبَادِكَ
الصَّالِحِينَ وَأَعْطِنِي فِيهِ أَفْضَلَ مَا تُعْطِي أَوْلِيَاءَكَ الْمُتَّقِينَ الْمُتَّقِبِينَ مِنْ

الرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ وَالتَّحَنُّنِ وَالْإِجَابَةِ وَالْعَفْوِ وَالْمَغْفِرَةَ الدَّائِمَةَ وَالْعَافِيَةَ وَالْمُعَافَاتِ وَالْعِتْقِ مِنَ النَّارِ وَالْفَوْزِ بِالْجَنَّةِ وَخَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.
 اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْ دُعَائِي فِيهِ إِلَيْكَ وَاصِلًا وَرَحْمَتَكَ وَخَيْرَكَ إِلَيَّ نَازِلًا وَعَمَلِي فِيهِ مَقْبُولًا وَسَعْيِي فِيهِ مَشْكُورًا وَذَنْبِي فِيهِ مَغْفُورًا حَتَّى يَكُونَ نَصِيبِي فِيهِ الْأَكْبَرُ وَحَظِّي فِيهِ الْأَوْفَرُ.
 اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَوَفِّقْنِي فِيهِ لِلْيَلَةِ الْقَدْرِ الَّتِي هِيَ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ عَلَى أَفْضَلِ حَالٍ تُحِبُّ أَنْ يَكُونَ عَلَيْهَا أَحَدٌ مِنْ أَوْلِيَايَكَ وَارْضَاهَا لَكَ ثُمَّ اجْعَلْهَا لِي خَيْرًا مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ وَارْزُقْنِي فِيهَا أَفْضَلَ مَا رَزَقْتَ أَحَدًا مِمَّنْ بَلَّغْتَهُ إِيَّاهَا وَأكْرَمْتَهُ بِهَا وَاجْعَلْنَا فِيهَا مِنْ عِتْقَائِكَ مِنْ جَهَنَّمَ وَطُلُقَائِكَ مِنَ النَّارِ وَسُعْدَاءِ خَلْقِكَ بِمَغْفِرَتِكَ وَرِضْوَانِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْزُقْنَا فِي شَهْرِنَا هَذَا الْجَدَّ وَالْإِجْتِهَادَ وَالْقُوَّةَ وَالنَّشَاطَ وَمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى.
 اللَّهُمَّ رَبَّ الْفَجْرِ وَاللَّيَالِي الْعَشْرِ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ وَرَبَّ شَهْرِ رَمَضَانَ وَمَا أَنْزَلْتَ فِيهِ مِنَ الْقُرْآنِ وَرَبَّ جِبْرِئِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَإِسْرَافِيلَ وَجَمِيعِ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ وَرَبَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَرَبَّ مُوسَى وَعِيسَى وَرَبَّ جَمِيعِ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ وَرَبَّ مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَعَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ وَاسْأَلْكَ بِحَقِّكَ عَلَيْهِمْ وَبِحَقِّهِمْ عَلَيْكَ وَالْعَظِيمِ لِمَا صَلَّيْتَ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَعَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ وَنَظَرْتَ إِلَيَّ نَظْرَةً رَحِيمَةً تَرْضَى بِهَا عَنِّي رِضًا لَا تَسْخَطُ^١ عَلَيَّ بَعْدَهُ أَبَدًا وَاعْظِيْنِي

١. در «د»: لَا تَسْخَطُ.

جَمِيعَ سُؤْلِي وَ رَغْبَتِي وَ اُمْنِيَّتِي وَ اِرَادَتِي وَ صَرَفْتَ عَنِّي جَمِيعَ مَا اَكْرَهُ وَ
اَحْذَرُ وَ اَخَافُ عَلٰى نَفْسِي وَ مَا لَا اَخَافُ وَ عَنِ اَهْلِي وَ مَالِي وَ اِخْوَانِي وَ
ذُرِّيَّتِي.

اَللّٰهُمَّ اِلَيْكَ فَرَرْنَا مِنْ ذُنُوْبِنَا فَاَوْنَا تَائِبِيْنَ وَ تُبْ عَلَيْنَا مُسْتَغْفِرِيْنَ وَ اَغْفِرْ
لَنَا مُتَعَوِّذِيْنَ وَ اَعِزَّنَا مُسْتَجِيْرِيْنَ وَ اَجِرْنَا مُسْتَسْلِمِيْنَ وَ لَا تَخْذُلْنَا رَاهِبِيْنَ
وَ اَمِنَّا رَاغِبِيْنَ وَ شَفِّعْنَا سَائِلِيْنَ وَ اَعْطِنَا اِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ قَرِيبٌ مُّجِيبٌ.
اَللّٰهُمَّ اَنْتَ رَبِّيْ وَ اَنَا عَبْدُكَ وَ اَحَقُّ مَنْ سَالَ الْعَبْدُ رَبَّهُ وَ لَمْ يَسْأَلِ الْعِبَادُ
مِثْلَكَ كَرَمًا وَ جُودًا يَا مَوْضِعَ شَكْوَى السَّائِلِيْنَ يَا مُنْتَهَى حَاجَاتِ
الرَّاغِبِيْنَ^۱ وَ يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِيْنَ وَ يَا مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّيْنَ وَ يَا مُلْجَأَ
الْهَارِبِيْنَ وَ يَا صَرِيحَ الْمُسْتَصْرِحِيْنَ وَ يَا رَبَّ الْمُسْتَضْعِفِيْنَ وَ يَا كَاشِفَ
كَرْبِ الْمَكْرُوْبِيْنَ وَ يَا فَارِجَ هَمِّ الْمَهْمُوْمِيْنَ وَ يَا كَاشِفَ الْكَرْبِ الْعَظِيْمِ يَا
اَللّٰهُ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيْمُ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَغْفِرْ
لِيْ ذُنُوْبِيْ وَ عُيُوْبِيْ وَ اِسْءَاتِيْ وَ ظُلْمِيْ وَ جُرْمِيْ وَ اِسْرَافِيْ عَلٰى نَفْسِيْ
وَ اَرْزُقْنِيْ مِنْ فَضْلِكَ وَ رَحْمَتِكَ فَاِنَّهُ لَا يَمْلِكُهَا غَيْرُكَ وَ اَعْفُ عَنِّيْ وَ اَغْفِرْ
لِيْ كُلَّ مَا قَدْ سَلَفَ مِنْ ذُنُوْبِيْ وَ اَعْصِمْنِيْ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِيْ وَ اسْتُرْ عَلَيَّ
وَ عَلٰى وَاٰلِدَيَّ وَ وَلَدَيَّ وَ قَرَابَتِيْ^۲ وَ اَهْلِ حِرَاثَتِيْ وَ مَنْ كَانَ بِسَبِيْلِ مَنِّيْ مِنْ
الْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ فِي الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ فَاِنَّ ذٰلِكَ كُلَّهُ بِيَدِكَ وَ اَنْتَ وَاسِعُ
الْمَغْفِرَةِ فَلَا تُخَيِّبْنِيْ يَا سَيِّدِيْ وَ لَا تَرُدَّ دُعَائِيْ عَلَيَّ وَ لَا تَرُدَّ^۳ يَدِيْ اِلَى نَخْرِيْ
حَتّٰى تَفْعَلَ ذٰلِكَ بِيْ وَ تَسْتَجِيْبَ لِيْ فِي جَمِيعِ مَا سَأَلْتُكَ وَ تَزِيْدَنِيْ مِنْ فَضْلِكَ
فَاِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ وَ صَلَّى اَللّٰهُ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِهِ وَ نَحْنُ اِلَيْكَ

۱. در «م»: الطَّالِبِيْنَ .

۲. در «م»: وَ اقْرَبَائِيْ .

۳. در «د»: وَ لَا تُعَلِّ

رَاغِبُونَ.

اَللّٰهُمَّ لَكَ اَلْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰى وَ الْكِبَرِيَاءُ وَ الْاِلَآءُ اَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ بِسْمِ اللّٰهِ
الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ اِنْ كُنْتَ قَضَيْتَ فِيْ هَذِهِ اللَّيْلَةِ تَنْزُلَ الْمَلٰٓئِكَةِ وَ الرُّوْحِ فِيْهَا
اَنْ تُصَلِّيَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَجْعَلَ اَسْمِيْ فِيْ هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعْدَاءِ
وَ رُوْحِيْ مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ اِحْسَانِيْ فِي عِلِّيِّينَ وَ اِِسَاءَتِيْ مَعْفُوْرَةً وَ اَنْ تَهَبَ لِيْ
يَقِيْنًا تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِيْ وَ اِيْمَانًا لَا يَشُوْبُهُ شَكٌّ وَ رِضًا بِمَا قَسَمْتَ لِيْ وَ اَتِيْنِيْ فِي
الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ. وَ اِنْ لَمْ تَكُنْ قَضَيْتَ
فِيْ هَذِهِ اللَّيْلَةِ تَنْزُلَ الْمَلٰٓئِكَةِ وَ الرُّوْحِ فِيْهَا فَصَلِّْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ
اٰخِرُنِيْ اِلَى ذٰلِكَ وَ اَرْزُقْنِيْ فِيْهَا ذِكْرَكَ وَ شُكْرَكَ وَ طَاعَتَكَ وَ حُسْنَ
عِبَادَتِكَ وَ صَلِّْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ بِاَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ.
يَا اَحَدُ يَا صَمَدُ يَا رَبَّ مُحَمَّدٍ وَ اِلَهِيْ اَعْضِبِ الْيَوْمَ مُحَمَّدٍ وَ لِابْرَارِ عِثْرَتِهِ
وَ اقْتُلْ اَعْدَاءَهُمْ بَدَدًا وَ اَحْصِهِمْ عَدَدًا وَ لَا تَدْعُ عَلٰى ظَهْرِ الْاَرْضِ مِنْهُمْ
اَحَدًا وَ لَا تَغْفِرْ لَهُمْ اَبَدًا يَا حَسَنَ الصُّحْبَةِ يَا خَلِيْفَةَ النَّبِيِّنَ اَنْتَ اَرْحَمُ
الرَّاحِمِيْنَ اَلْبَدِيُّ اَلْبَدِيْعُ الَّذِيْ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَ اَلْقَائِمُ الدَّائِمُ غَيْرُ الْغَافِلِ
وَ الْحَيُّ الَّذِيْ لَا يَمُوْتُ اَنْتَ كُلَّ يَوْمٍ فِيْ شَأْنِ اَنْتَ خَلِيْفَةُ مُحَمَّدٍ وَ نَاصِرُ
مُحَمَّدٍ وَ مُفَضَّلُ مُحَمَّدٍ اَسْأَلُكَ اَنْ تَنْصُرَ وَصِيَّ مُحَمَّدٍ وَ خَلِيْفَةَ مُحَمَّدٍ وَ اَلْقَائِمَ
بِالْقِسْطِ مِنْ اَوْصِيَاءِ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ اَعْطِفْ عَلَيْهِمْ نَصْرَكَ
يَا لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ بِحَقِّ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ صَلِّْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْنِيْ
مَعَهُمْ وَ جِيْهًا فِي الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ وَ اجْعَلْ عَاقِبَةَ اَمْرِيْ اِلَى غُفْرَانِكَ وَ
رَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ وَ كَذٰلِكَ نَسَبْتَ نَفْسَكَ يَا سَيِّدِيْ بِاللَّطِيْفِ بَلٰى
اِنَّكَ لَطِيْفٌ فَصَلِّْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَلْطُفْ لِمَا تَشَاءُ. اَللّٰهُمَّ صَلِّْ عَلٰى
مُحَمَّدٍ وَ اَرْزُقْنِيْ الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ فِيْ غَامِنَا هٰذَا وَ تَطَوَّلْ عَلَيَّ بِجَمِيْعِ حَوَائِجِيْ

لِلْآخِرَةِ وَالدُّنْيَا.

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي إِنَّكَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ، رَبِّ إِنِّي عَمِلْتُ سُوءًا وَ ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاعْفِرْ لِي إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الْحَلِيمُ الْعَظِيمُ الْكَرِيمُ الْغَافِرُ لِلذَّنْبِ الْعَظِيمِ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا - سه بار - .

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ فِيمَا تَقْضِي وَ تُقَدِّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْعَظِيمِ الْمُخْتَوَمِ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ مِنَ الْقَضَاءِ الَّذِي لَا يُرَدُّ وَ لَا يُبَدَّلُ أَنْ تَكْتُبَنِي مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ الْمَبْرُورِ حَجَّهُمُ الْمَشْكُورِ سَعْيِهِمُ الْمَغْفُورِ ذُنُوبِهِمُ الْمَكْفَرِ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَ أَنْ تَجْعَلَ فِيمَا تَقْضِي وَ تُقَدِّرُ أَنْ تُطِيلَ عُمْرِي وَ تُوسِّعَ رِزْقِي وَ تُؤَدِّيَ عَنِّي أَمَانَتِي وَ دِينِي أَمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ.

اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي مِنْ أَمْرِي فَرَجًا وَ مَخْرَجًا وَ أَرْزُقْنِي مِنْ حَيْثُ أَحْتَسِبُ وَ مِنْ حَيْثُ لَا أَحْتَسِبُ وَ أَخْرِسْنِي مِنْ حَيْثُ أَخْتَرِسُ وَ مِنْ حَيْثُ لَا أَخْتَرِسُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ سَلِّمْ تَسْلِيمًا كَثِيرًا.^۱

پس از نمازها در رمضان به شب و روز همین دعا بگوی:

يَا عَلِيُّ يَا عَظِيمُ يَا غَفُورُ يَا رَحِيمُ أَنْتَ الرَّبُّ الْعَظِيمُ الَّذِي لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ وَ هَذَا شَهْرُ عَظَمَتِهِ وَ كَرَمَتِهِ وَ شَرَفَتِهِ وَ فَضْلَتِهِ

۱. داخل کروهه تنها در نسخه «م» آمده و از افزوده‌های کاتب آن نسخه است. مصباح المتهجد، ص ۶۱۰ -

عَلَى الشُّهُورِ وَ هُوَ الشَّهْرُ الَّذِي فَرَضْتَ صِيَامَهُ عَلَيَّ وَ هُوَ شَهْرُ رَمَضَانَ
الَّذِي أَنْزَلْتَ فِيهِ الْقُرْآنَ هُدًى لِلنَّاسِ وَ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَ الْفُرْقَانِ وَ
جَعَلْتَ فِيهِ لَيْلَةَ الْقَدْرِ وَ جَعَلْتَهَا خَيْرًا مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ فَإِذَا أَمِنٌ وَ لَا يَمِينُ
عَلَيْكَ مَنْ عَلَيَّ بِفَكَاكٍ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ فَيَمْنُ تَمَنُّ عَلَيْهِ وَ أَدْخِلْنِي الْجَنَّةَ
بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

و پس از هر دو رکعت از نوافل این ماه بگوی :

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ الْاَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ «و اَنْتَ الْاٰخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ وَ
اَنْتَ الظّٰهَرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ» وَ اَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُوْنَكَ شَيْءٌ وَ اَنْتَ
الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ. اَللّٰهُمَّ اَدْخِلْنِيْ فِيْ كُلِّ خَيْرٍ اَدْخَلْتَ فِيْهِ مُحَمَّدًا وَ اٰلَ مُحَمَّدٍ وَ
اَخْرِجْنِيْ مِنْ كُلِّ سُوْءٍ اَخْرَجْتَ مِنْهُ مُحَمَّدًا وَ اٰلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ
السَّلَامُ وَ رَحْمَةُ اللّٰهِ وَ بَرَكَاتُهُ.^۱

و امیر المؤمنین علیه السلام چون روزه بخواستی گشودن گفتی :

بِسْمِ اللّٰهِ اَللّٰهُمَّ لَكَ صُمْنَا وَ عَلٰی رِزْقِكَ اَفْطَرْنَا فَتَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّكَ اَنْتَ
السَّمِیْعُ الْعَلِیْمُ، اَللّٰهُمَّ تَقَبَّلْ مِنَّا وَ اَعِنَّا عَلَیْهِ.

صادق علیه السلام گفت: چون روزه بخواهی گشادن هر شب از اوّل ماه تا آخر ماه
بگوی:

الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ اَعَانَنَا فَصُمْنَا وَ رَزَقَنَا فَاَفْطَرْنَا اَللّٰهُمَّ تَقَبَّلْ مِنَّا وَ اَعِنَّا
عَلَيْهِ وَ سَلِّمْنَا فِيْهِ وَ تَسَلِّمُهُ مِنَّا فِيْ يُسْرِ مِنْكَ وَ عَافِيَةٍ، الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي
قَضٰى عَنَّا يَوْمًا مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ.

و^۱ جهد کن تا مؤمنی با تو روزه گشاید که پیغمبر ﷺ گفت: هر که روزه داری را روزه بگشاید وی را همچندان ثواب بود و ثواب هر طاعت که به قوت آن طعام کرده بی آنکه از ثواب وی چیزی کم شود. و از یکی از ائمه علیهم‌السلام روایتست که گفت: آن که برادر مؤمنی را روزه بگشاید ثواب آن بود وی را که بنده آزاد کرده بود و هر گناه که کرده بود بیامزد خدای تعالی. یکی گفت: یا رسول الله هر کسی از ما نتواند که روزه داری را روزه بگشاید؟ گفت که خدای تعالی کریم است، این ثواب بدهد کسی را که بر شربتی شیر یا شربتی آب جوش یا به خرمایی یا بدانچه تواند روزه داری را روزه بگشاید.^۲

و صادق علیه‌السلام^۳ گفت: روزه از طعام و شراب نیست تنها، چون روزه دارید زبان و چشم نگاه دارید و و با یکدیگر منازعت نکنید و بر یکدیگر حسد مبرید که پیغمبر ﷺ شنید که زنی روزه دار کنیزک خود را دشنام می‌داد. رسول صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم فرمود تا طعامی حاضر آوردند، زن را گفت: بخور. زن گفت: من روزه دارم. گفت صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم: چگونه روزه داری که کنیزک خود را دشنام دادی؟ روزه از طعام و شراب نیست تنها. و پیغمبر ﷺ گفت جابر را که ای جابر! هر که این ماه رمضان، روز روزه دارد و شب برخیزد و شکم و فرج را از حرام نگاه دارد و زبان را نگاه دارد از گناهان بیرون آید هم چنانکه از ماه بیرون آید. جابر گفت: یا رسول الله چه نیکو حدیثی است این. رسول صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم گفت: ای جابر چه دشوار شرطهاست این شرطها.

۱. در نسخه «م» این مطالب افزوده شده: و در روایت آمده که هر که افطار به تمر حلال کند نماز او برابر باشد با چهارصد نماز و در کتاب مقنعه روایت کرده که حضرت رسول صلی الله علیه و آله به خرما افطار کردی و در روایت دیگر آمده که به شیرینی افطار کردی و اگر نیافتی به آب نیم گرم افطار کردی و می گفت که معده و جگر را پاک می کند و بوی دهن را خوش می کند و دندان را محکم می سازد و چشم را روشنایی زیاده می کند و گناهان را می شوید و صفرای غالب را تسکین می دهد و بلغم را می برد و درد سر را دفع می کند.

۲. الکافی، ج ۴، ص ۶۶، ح ۴.
۳. در «د»: و پیغمبر. این روایت در وسائل ج ۱۰، ص ۱۶۲ - ۱۶۳ از امام صادق علیه السلام نقل شده است.

و در شب بیست و یکم بود از این ماه که عیسی را علیه السلام به آسمان بردند و وصی موسی علیه السلام را روح قبض کردند و وصی محمد مصطفی صلی الله علیه و آله امیر المؤمنین علی علیه السلام روح قبض کردند.^۱

و باقر علیه السلام نزدیک روزه گشادن در ماه رمضان اِنّا اَنزلناه می خواندی و گفتی: هیچ مؤمن روزه دار نبود که نزدیک سحر خوردن و روزه گشادن این دعا برخواند الا که همچنان بود که در خون می گردد در راه خدای تعالی.
واز بعضی ائمه علیهم السلام روایتست که، هر که در ماه رمضان بگوید:

اَللّٰهُمَّ هٰذَا شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي اُنْزِلَتْ فِيْهِ الْقُرْآنَ وَافْتَرَضْتَ فِيْهِ مِنْ الصَّيَامِ عَلَى عِبَادِكَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَارْزُقْنِيْ حَاجَّ بَيْتِكَ الْحَرَامِ فِيْ غَامِيْ هٰذَا وَفِي كُلِّ عَامٍ وَاعْفِرْ لِيْ تِلْكَ الذُّنُوْبَ الْعِظَامَ فَاِنَّهُ لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ يَا رَحْمَنُ

خدای تعالی گناه چهل ساله وی بیامزد.

[دعای وقت سحر]

و در وقت سحر در شبهای ماه رمضان بگوید که:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي اَدْعُوْهُ فَيَجِيْبُنِيْ وَ اِنْ كُنْتُ بَطِيْئًا حِيْنَ يَدْعُوْنِيْ وَ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي اَسْأَلُهُ فَيُعْطِيْنِيْ وَ اِنْ كُنْتُ بَخِيْلًا حِيْنَ يَسْتَقْرِضُنِيْ وَ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ

۱. در «م» این افزوده از طرف کاتب آمده: و شب بیست و سیم به اعتقاد اکثر علمای اهل البیت شب قدر است و سید ابن طاووس رحمه الله در کتاب عمل ماه رمضان آورده که از امام محمد باقر علیه السلام روایت است که هر که در ین شب احیا نماید و صد رکعت نماز بگذارد خدای تعالی روزی او را گشاده گرداند و از شر عذاب و از غرق و هدم و شر سیاع ایمن سازد و هول منکر و نکیر دفع نماید و نامه اعمال او بدست راست او دهند و برائتی از آتش دوزخ و امانی از عذاب به او کرامت و بیحساب او را به بهشت، رفیق پیغمبران و صدیقان و صلحا و شهدا باشد و حَسَنَ اَوْلٰئِكَ رَفِیْقًا.

۲. در «م»: حضرت امام جعفر صادق علیه السلام

الَّذِي أُنَادِيهِ كُلَّمَا شِئْتُ لِحَاجَتِي وَ أَخْلُو بِهِ حَيْثُ شِئْتُ لِسِرِّي بِغَيْرِ شَفِيعٍ
فَيَقْضِي لِي حَاجَتِي وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا أَدْعُو غَيْرَهُ وَ لَوْ دَعَوْتُ غَيْرَهُ
لَمْ يُسْتَجَبْ دُعَائِي وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا أَرْجُو غَيْرَهُ وَ لَوْ رَجَوْتُ غَيْرَهُ
لَا خَلَفَ رَجَائِي وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَكَلَنِي إِلَيْهِ وَ أَكْرَمَنِي وَ لَمْ يَكِلْنِي إِلَى
النَّاسِ فَيُهَيِّنُونِي وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يَتَحَبَّبُ إِلَيَّ وَ هُوَ غَنِيٌّ عَنِّي وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ
الَّذِي يَحْلُمُ عَنِّي حَتَّى كَأَنِّي لَا ذَنْبَ لِي فَرَبِّي أَحْمَدُ شَيْءٍ عِنْدِي وَ أَحَقُّ
بِحَمْدِي، يَا ذَا الْمَنِّ وَ لَا يُمْنُ عَلَيْكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ يَا ذَا الطَّوْلِ لَا إِلَهَ
إِلَّا أَنْتَ ظَهَرَ الْأَلْجَائِينَ وَ جَارَ الْمُسْتَجِيرِينَ وَ أَمَانُ الْخَائِفِينَ إِنْ كَانَ فِي أُمَّ
الْكِتَابِ أَنِّي شَقِيٌّ فَامْحُ مِنْ أُمَّ الْكِتَابِ شَقَائِي. اللَّهُمَّ وَ إِنْ كَانَ فِي أُمَّ
الْكِتَابِ أَنِّي مُحْرَمٌ وَ مُقْتَرٌّ عَلَيَّ فِي الرِّزْقِ فَامْحُ مِنْ أُمَّ الْكِتَابِ حِرْمَانِي وَ
تَقْتِيرِي فِي رِزْقِي وَ أَثْبِتْنِي عِنْدَكَ سَعِيدًا مَرْزُوقًا فِي الْخَيْرِ فَإِنَّكَ قُلْتَ فِي
كِتَابِكَ الْمُنْزَلِ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّكَ الْمُرْسَلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ «يَمْحُو
اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَ يُثَبِّتُ وَ عِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ».

و صادق عليه السلام در هر شبی از ده شبِ بازپسین گفتی:

أَعُوذُ بِجَلَالِ اللَّهِ وَ وَجْهِكَ الْكَرِيمِ أَنْ يَنْقُضِيَ عَنِّي شَهْرُ رَمَضَانَ أَوْ يَطْلُعَ
الْفَجْرُ مِنْ لَيْلَتِي هَذِهِ وَ لَكَ عِنْدِي تَبِعَةٌ أَوْ ذَنْبٌ تُعَذِّبُنِي عَلَيْهِ يَوْمَ أَلْقَاكَ.

[دعاهاى ده شب بازپسین ماه رمضان]

و ده شب بازپسین هر شبی را دعایی مرویست از صادق عليه السلام:

دعای شب اول

يَا مُوَلِّجَ اللَّيْلِ فِي النَّهَارِ وَ مُوَلِّجَ النَّهَارِ فِي اللَّيْلِ وَ مُخْرِجَ الْحَيِّ مِنَ الْمَيِّتِ وَ
مُخْرِجَ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ يَا زَارِقَ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَنُ يَا
اللَّهُ يَا رَحِيمُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَ الْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَ
الْكِبَرِيَاءُ وَ الْأُلَاءُ، أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ
أَسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعْدَاءِ وَ رُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ إِحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ
وَ إِسَاءَتِي مَغْفُورَةً وَ أَنْ تَهَبَ لِي يَقِينًا تُبَاشِرُ قَلْبِي وَ إِيمَانًا يُذْهِبُ الشَّكَّ عَنِّي
وَ تُرْضِيَنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي وَ آتِنِي فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ قِنَا عَذَابَ الْحَرِيقِ
وَ أَرْزُقْنِي فِيهَا شُكْرَكَ وَ ذِكْرَكَ وَ الرَّغْبَةَ إِلَيْكَ وَ الْإِنَابَةَ وَ التَّوْبَةَ وَ
التَّوْفِيقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ.^١

دعای شب دوم

يَا سَالِحَ اللَّيْلِ مِنَ النَّهَارِ^٢ فَإِذَا نَحْنُ مُظْلِمُونَ وَ مُجْرِيَ الشَّمْسِ لِمُسْتَقَرِّهَا
بِتَقْدِيرِكَ يَا عَزِيزُ يَا حَلِيمُ يَا عَلِيمُ يَا مُقَدِّرَ الْقَمَرِ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ
كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ، يَا نُورَ كُلِّ نُورٍ وَ مُنْتَهَىٰ كُلِّ رَغْبَةٍ وَ وَلِيَّ كُلِّ نِعْمَةٍ يَا
اللَّهُ يَا رَحْمَنُ يَا اللَّهُ يَا قُدُّوسُ يَا وَاحِدُ يَا فَرْدُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ لَكَ
الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَ الْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَ الْكِبَرِيَاءُ وَ الْأُلَاءُ، أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ
عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ أَسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعْدَاءِ وَ رُوحِي
مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ إِحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ وَ إِسَاءَتِي مَغْفُورَةً وَ أَنْ تَهَبَ لِي يَقِينًا
تُبَاشِرُ قَلْبِي وَ إِيمَانًا يُذْهِبُ الشَّكَّ عَنِّي وَ تُرْضِيَنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي وَ آتِنِي فِي
الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ قِنَا عَذَابَ الْحَرِيقِ وَ أَرْزُقْنِي فِيهَا شُكْرَكَ وَ ذِكْرَكَ وَ

١. مصباح المتهجد، ص ٦٢٨

٢. در مصباح: يَا سَالِحَ النَّهَارِ مِنَ اللَّيْلِ

الرَّغْبَةَ إِلَيْكَ وَالْإِنَابَةَ وَالتَّوْبَةَ وَالتَّوْفِيقَ لِمَا وَقَّعْتَ لَهُ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ السَّلَام.^۱

دعای شب سوم

يَا رَبَّ لَيْلَةَ الْقَدْرِ وَجَاعِلَهَا خَيْرًا مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ وَرَبَّ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْجِبَالِ وَالْبَحَارِ وَالظُّلَمِ وَالْأَنْوَارِ وَالْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ يَا بَارِيَّ يَا مُصَوِّرُ يَا حَتَّانُ يَا مَتَّانُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَنُ يَا قَيُّومُ يَا اللَّهُ يَا بَدِيعُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَالْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَالْكَبرِيَاءُ وَالْأَلَاءُ، أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ اسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعْدَاءِ وَرُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَإِحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ وَإِسَاءَتِي مَغْفُورَةً وَأَنْ تَهَبَ لِي يَقِينًا تُبَاشِرُ قَلْبِي وَإِيمَانًا يُذْهِبُ الشَّكَّ عَنِّي وَتَرْضِيَنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي وَآتِنِي فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِنَا عَذَابَ الْحَرِيقِ وَأَرْزُقْنِي فِيهَا شُكْرَكَ وَذِكْرَكَ وَالرَّغْبَةَ إِلَيْكَ وَالْإِنَابَةَ وَالتَّوْبَةَ وَالتَّوْفِيقَ لِمَا وَقَّعْتَ لَهُ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ السَّلَام.^۲

دعای شب چهارم

يَا فَالِقَ الْأَصْبَاحِ وَجَاعِلَ اللَّيْلِ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا يَا عَزِيزُ يَا عَلِيمُ يَا ذَا الْمَنِّ وَالطَّوْلِ وَالْقُوَّةِ وَالْحَوْلِ وَالْإِنْعَامِ وَالْفَضْلِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَنُ يَا فَرْدُ يَا وَثَرُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا ظَاهِرُ يَا حَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَالْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَالْكَبرِيَاءُ وَالْأَلَاءُ، أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ اسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعْدَاءِ وَرُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَإِحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ

۱. مصباح المتهجد، ص ۶۲۹

۲. مصباح المتهجد، ص ۶۲۹

وَإِسَاءَتِي مَغْفُورَةً وَأَنْ تَهَبَ لِي يَقِينًا تُبَاشِرُ قَلْبِي وَإِيمَانًا يُذْهِبُ الشَّكَّ عَنِّي
وَتُرْضِيَنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي وَآتِنِي فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي عَذَابِ الْحَرِيقِ
وَأَرْزُقْنِي فِيهَا شُكْرَكَ وَذِكْرَكَ وَالرَّغْبَةَ إِلَيْكَ وَالْإِنَابَةَ وَالتَّوْبَةَ وَ
التَّوْفِيقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ السَّلَامُ.^١

دعای شب پنجم

يَا جَاعِلَ اللَّيْلِ لِبَاسًا وَالنَّهَارَ مَعَاشًا وَالْأَرْضَ مِهَادًا وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا، يَا
اللَّهُ يَا فَاهِرُ يَا اللَّهُ يَا جَبَّارُ يَا اللَّهُ يَا وَاسِعُ يَا سَمِيعُ يَا اللَّهُ يَا قَرِيبُ يَا
اللَّهُ يَا مُجِيبُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَالْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَ
الْكِبَرِيَاءُ وَالْأَلَاءُ، أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ
أَسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعَدَاءِ وَرُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَإِحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ
وَإِسَاءَتِي مَغْفُورَةً وَأَنْ تَهَبَ لِي يَقِينًا تُبَاشِرُ قَلْبِي وَإِيمَانًا يُذْهِبُ الشَّكَّ عَنِّي
وَتُرْضِيَنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي وَآتِنِي فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي عَذَابِ الْحَرِيقِ
وَأَرْزُقْنِي فِيهَا شُكْرَكَ وَذِكْرَكَ وَالرَّغْبَةَ إِلَيْكَ وَالْإِنَابَةَ وَالتَّوْبَةَ وَ
التَّوْفِيقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ السَّلَامُ.^٢

دعای شب ششم

يَا جَاعِلَ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ آيَتَيْنِ يَا مَنْ مَحَا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلَ آيَةَ النَّهَارِ
مُبْصِرَةً لِيَتَبَغَّوْا فَضْلًا مِنْهُ وَرِضْوَانًا يَا مُفْضِلَ كُلِّ شَيْءٍ تَفْضِيلًا يَا اللَّهُ يَا
مَاجِدُ يَا اللَّهُ يَا وَهَّابُ يَا اللَّهُ يَا جَوَادُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ لَكَ الْأَسْمَاءُ
الْحُسْنَى وَالْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَالْكِبَرِيَاءُ وَالْأَلَاءُ، أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ
وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ أَسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعَدَاءِ وَرُوحِي مَعَ

١. مصباح المتعجب، ص ٦٣١

٢. مصباح المتعجب، ص ٦٣١

الشَّهْدَاءِ وَ إِحْسَانِي فِي عِلِّيْنَ وَ إِسَاءَتِي مَغْفُورَةً وَ أَنْ تَهَبَ لِي يَقِينًا تُبَاشِرُ
قَلْبِي وَ إِيمَانًا يُذْهِبُ أَلْسَكَ عَنِّي وَ تُرْضِيَنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي وَ أَتِنِي فِي الدُّنْيَا
حَسَنَةً وَ قِنَا عَذَابَ الْحَرِيقِ وَ أَرْزُقْنِي فِيهَا شُكْرَكَ وَ ذِكْرَكَ وَ الرَّغْبَةَ إِلَيْكَ
وَ الْإِنَابَةَ وَ التَّوْبَةَ وَ التَّوْفِيقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ
السَّلَامُ. ١

دعای شب هفتم

يَا مَادَّ اللَّيْلِ ٢ وَ لَوْ شِئْتَ جَعَلْتَهُ سَاكِناً ثُمَّ جَعَلْتَ الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا وَ
قَبَضْتَهُ إِلَيْكَ قَبْضًا يَسِيرًا يَا ذَا الْجُودِ وَ الطَّوْلِ وَ الْكِبَرِيَاءِ وَ الْأَلَاءِ لَا إِلَهَ
إِلَّا أَنْتَ يَا قُدُّوسُ يَا سَلَامُ يَا مُؤْمِنُ يَا مُهَيِّمُنُ يَا عَزِيزُ يَا جَبَّارُ يَا مُتَكَبِّرُ
يَا خَالِقُ يَا بَارِئُ يَا مُصَوِّرُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَ
الْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَ الْكِبَرِيَاءِ وَ الْأَلَاءِ، أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ
وَ أَنْ تَجْعَلَ أَسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعْدَاءِ وَ رُوحِي مَعَ الشَّهْدَاءِ وَ
إِحْسَانِي فِي عِلِّيْنَ وَ إِسَاءَتِي مَغْفُورَةً وَ أَنْ تَهَبَ لِي يَقِينًا تُبَاشِرُ قَلْبِي وَ إِيمَانًا
يُذْهِبُ أَلْسَكَ عَنِّي وَ تُرْضِيَنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي وَ أَتِنِي فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ قِنَا
عَذَابَ الْحَرِيقِ وَ أَرْزُقْنِي فِيهَا شُكْرَكَ وَ ذِكْرَكَ وَ الرَّغْبَةَ إِلَيْكَ وَ الْإِنَابَةَ وَ
التَّوْبَةَ وَ التَّوْفِيقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ. ٣

دعای شب هشتم

يَا خَازِنَ اللَّيْلِ فِي أَلْهَوَاءٍ وَ خَازِنَ النُّورِ فِي السَّمَاءِ يَا مَانِعَ السَّمَاءِ أَنْ تَقَعَ
عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ وَ حَاسِبَهُمَا أَنْ تَزُولَا يَا حَلِيمُ يَا غَفُورُ يَا دَائِمُ يَا اللَّهُ،

٢. در «م»: الظَّلُّ.

١. مصباح المتعجد، ص ۶۳۲

٣. مصباح المتعجد، ص ۶۳۲

يَا وَارِثُ يَا بَاعِثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى
وَالْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَالْكَبرِيَاءُ وَالْأَلَاءُ، أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ
مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ أَسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعْدَاءِ وَرُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ
إِحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ وَإِسَاءَتِي مَغْفُورَةً وَأَنْ تَهَبَ لِي يَقِينًا تُبَاشِرُ قَلْبِي وَإِيمَانًا
يُذْهِبُ الشَّكَّ عَنِّي وَتُرْضِيَنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي وَآتِنِي فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي
عَذَابِ الْحَرِيقِ وَارْزُقْنِي فِيهَا شُكْرَكَ وَذِكْرَكَ وَالرَّغْبَةَ إِلَيْكَ وَالْإِنَابَةَ وَ
التَّوْبَةَ وَالتَّوْفِيقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ السَّلَامُ.^١

دعای شب نهم

يَا مُكَوِّرَ اللَّيْلِ عَلَى النَّهَارِ وَ مُكَوِّرَ النَّهَارِ عَلَى اللَّيْلِ يَا عَلِيمُ يَا حَلِيمُ يَا
اللَّهُ يَا رَبَّ الْأَرْبَابِ يَا سَيِّدَ السَّادَاتِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا مَنْ هُوَ أَقْرَبُ
إِلَيَّ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَالْأَمْثَالُ
الْعُلْيَا وَالْكَبرِيَاءُ وَالْأَلَاءُ، أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَ
أَنْ تَجْعَلَ أَسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعْدَاءِ وَرُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَإِحْسَانِي
فِي عِلِّيِّينَ وَإِسَاءَتِي مَغْفُورَةً وَأَنْ تَهَبَ لِي يَقِينًا تُبَاشِرُ قَلْبِي وَإِيمَانًا يُذْهِبُ
الشَّكَّ عَنِّي وَتُرْضِيَنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي وَآتِنِي فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي عَذَابِ
الْحَرِيقِ وَارْزُقْنِي فِيهَا شُكْرَكَ وَذِكْرَكَ وَالرَّغْبَةَ إِلَيْكَ وَالْإِنَابَةَ وَالتَّوْبَةَ
وَالتَّوْفِيقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ السَّلَامُ.^٢

دعای شب دهم

الْحَمْدُ لِلَّهِ لَا شَرِيكَ لَهُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ كَمَا يَنْبَغِي لِكَرَمِ وَجْهِهِ وَعِزِّ جَلَالِهِ وَكَمَا
هُوَ أَهْلُهُ يَا قُدُّوسُ يَا نُورُ يَا سُبُّوحُ يَا مُنْتَهَى التَّسْبِيحِ يَا رَحْمَنُ يَا فَاعِلُ

١. مصباح المتعجد، ص ٦٣٣

٢. مصباح المتعجد، ص ٦٣٤

الرَّحْمَةُ يَا اللَّهُ يَا جَلِيلُ يَا اللَّهُ يَا سَمِيعُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ لَكَ الْأَسْمَاءُ
الْحُسْنَى وَالْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَالْكَبرِيَاءُ وَالْأَلَاءُ، أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ
وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ أَسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعْدَاءِ وَرُوحِي مَعَ
الشُّهَدَاءِ وَإِحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ وَإِسَاءَتِي مَغْفُورَةً وَأَنْ تَهَبَ لِي يَقِينًا تَبَاشِيرُ
قَلْبِي وَإِيمَانًا يُذْهِبُ الشَّكَّ عَنِّي وَتُرْضِيَنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي وَأَتِنِي فِي الدُّنْيَا
حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ الْحَرِيقِ وَأَرْزُقْنِي فِيهَا شُكْرَكَ وَذِكْرَكَ وَالرَّغْبَةَ إِلَيْكَ
وَالْإِنَابَةَ وَالتَّوْبَةَ وَالتَّوْفِيقَ لِمَا وَقَّعْتَ لَهُ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ
السَّلَامُ.^۱

دعای وداع ماه رمضان

در شب باز پسین ازو بگوی:

اَللّٰهُمَّ اِنَّكَ قُلْتَ فِي كِتَابِكَ الْمُنْزَلِ وَقَوْلُكَ الْحَقُّ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي اُنْزِلَ
فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَ هَذَا شَهْرُ رَمَضَانَ قَدْ تَصَرَّمَ فَاَسْأَلُكَ بِوَجْهِكَ
الْكَرِيمِ وَكَلِمَاتِكَ الثَّمَاتِ اِنْ كَانَ بَقِيَ عَلَيَّ ذَنْبٌ لَمْ تَغْفِرْهُ لِي اَوْ تُرِيدُ اَنْ
تُعَذِّبَنِي عَلَيْهِ اَوْ تُقَاسِمَنِي بِهِ اَوْ تُرِيدُ اَنْ تُحَاسِبَنِي عَلَيْهِ اَوْ تُعَاقِبَنِي عَلَيْهِ

۱. مصباح المتهجد، ص ۶۳۴. در ادامه این دعا مطالبی در نسخه «م» طبق معمول از طرف کاتب افزوده شده است: شب آخر ازین ماه مبارک از شبهای عظیم الشأن است. روایتست از امام جعفر صادق علیه السلام که، خدای تعالی در شب اول این ماه صد هزار بنده را از آتش دوزخ آزاد می کند و در شب دوم دویست هزار و همچنین هر شب تا آخر مضاعف می سازد و درین شب اول آزاد می کند آن مقدار که در همه این شبها آزاد کرده است و در تنزیه القلوب از جابر رحمه الله روایت کرده که حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله نزد اصحاب و احباب می فرمودند که، هرگاه آخر ماه رمضان می شود آسمان و زمین و جبال و بحار به مصیبت امت من به گریه و فزع در می آیند. ایشان پرسیدند که یا رسول الله سبب چه باشد؟ آن حضرت گفتند: چون درین ماه عمل خیر مضاعف می شود و نمازها درجه قبول می یابد و گناهان عفو می شود و گناهی نوشته نمی شود و دعا مستجاب می شود پس مؤمنان را کدام مصیبت ازین بزرگتر باشد که ماه رمضان به آخر رسد. و سنت است درین شب غسل کردن پس از فرو رفتن آفتاب.

أَنْ لَا يَطْلُعَ فَجْرُ هَذِهِ اللَّيْلَةِ أَوْ يَتَصَرَّمَ هَذَا الشَّهْرُ وَلَمْ تَغْفِرْهُ لِي إِلَّا وَ قَدْ غَفَرْتَ لِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ بِحَامِدِكَ كُلِّهَا أَوَّلُهَا وَ آخِرُهَا مَا قُلْتَ لِنَفْسِكَ مِنْهَا وَ مَا قَالَهُ الْخَلَائِقُ الْحَامِدُونَ الْمُجْتَهِدُونَ فِي ذِكْرِكَ وَ الشُّكْرِ لَكَ الَّذِينَ أَعْنَتَهُمْ عَلَى آدَاءِ حَقِّكَ مِنْ أَصْنَافِ خَلْقِكَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ وَ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ وَ أَصْنَافِ النَّاطِقِينَ الْمُسَبِّحِينَ لَكَ مِنْ جَمِيعِ الْعَالَمِينَ عَلَى أَنَّكَ بَلَّغْتَنَا شَهْرَ رَمَضَانَ وَ عَلَيْنَا مِنْ نِعَمِكَ وَ عِنْدَنَا مِنْ جَزِيلِ قِسْمِكَ وَ إِحْسَانِكَ وَ تَظَاهِرِ أَمْتِنَانِكَ فَلَكَ الْحَمْدُ الدَّائِمُ الْخَالِدُ الْمُخَلَّدُ الزَّاكِي^١ السَّرْمَدُ الَّذِي لَا يَنْقُذُ طَوْلَ الْأَبَدِ جَلَّ تَنَاوُكُ.

اللَّهُمَّ أَنْتَ أَعْنَتْنَا عَلَيْهِ حَتَّى قَضَيْتَ عَنَّا صِيَامَهُ وَ قِيَامَهُ مِنْ صَلَوةٍ وَ مَا كَانَ مِنَّا فِيهِ مِنْ بَرٍّ أَوْ شُكْرٍ أَوْ ذِكْرٍ، اللَّهُمَّ وَ تَقَبَّلْهُ فِي الْقَوْلِ مِنَّا وَ الْفِعْلِ بِأَحْسَنِ قَبُولِكَ وَ تَجَاوُزِكَ وَ عَفْوِكَ وَ صَفْحِكَ وَ غُفْرَانِكَ وَ حَقِيقَةِ رِضْوَانِكَ حَتَّى تُظْفِرْنَا فِيهِ لِكُلِّ خَيْرٍ مَطْلُوبٍ وَ جَزِيلِ عَطَاءٍ مَوْهُوبٍ وَ تُذْهِبَ عَنَّا كُلَّ بَلَاءٍ مَجْلُوبٍ وَ ذَنْبٍ مَكْسُوبٍ.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعَظِيمِ مَا سَأَلْتُكَ بِهِ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِكَ مِنْ كَرِيمِ أَشْيَائِكَ وَ جَزِيلِ ثَنَائِكَ وَ خَاصَّةِ دُعَائِكَ أَنْ تَجْعَلَ شَهْرَنَا هَذَا أَعْظَمَ شَهْرٍ رَمَضَانَ مَرَّةً عَلَيْنَا مُنْذُ أَنْزَلْتَهُ إِلَى الْأَرْضِ فِي عِصْمَةٍ مِنْ دِينِي وَ خَلَاصٍ مِنْ نَفْسِي وَ قَضَاءِ حَاجَتِي وَ شَفِيعِي^٢ فِي مَسَائِلِي وَ إِمْتَامِ النِّعْمَةِ عَلَيَّ وَ صَرْفِ الشُّؤْرِ عَنِّي وَ لِبَاسِ الْغَافِيَةِ لِي وَ أَنْ تَجْعَلَنِي بِرَحْمَتِكَ مِمَّنْ أَدْخَرْتَ لَهُ لَيْلَةَ الْقَدَرِ وَ جَعَلْتَهَا خَيْرًا مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ فِي أَعْظَمِ الْأَجْرِ وَ كَرَامِ الذُّخْرِ وَ حُسْنِ الشُّكْرِ

٢. در «د» : وَ شَفِّعْنِي

١. در مصباح : الرَّاحِدِ

و طُولِ الْعُمْرِ وَ دَوَامِ الْيُسْرِ، اَللّٰهُمَّ وَ اَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ وَ عِزِّكَ وَ طَوْلِكَ وَ اِنْعَامِكَ وَ جَلَالِكَ وَ قَدِيمِ اِحْسَانِكَ وَ اَمْتِنَانِكَ اَنْ لَا تُجْعَلَهُ اٰخِرَ الْعَهْدِ مِنَّا لِشَهْرِ رَمَضَانَ هَذَا حَتّٰى تُبَلِّغَنَاهُ مِنْ قَابِلٍ عَلٰى اَحْسَنِ حَالٍ وَ تُعَرِّفَنَا هِلَالَهُ مِنْ النَّاظِرِينَ اِلَيْهِ الْمُتَعَرِّفِينَ لَهُ فِي اَعْنٰى عَافِيَتِكَ وَ اُنْعَمِ نِعَمِكَ وَ اَوْسِعِ رَحْمَتِكَ وَ اَجْزِلِ قِسْمِكَ.

اَللّٰهُمَّ يَا رَبَّ لَا اِلَهَ غَيْرُكَ وَ لَا تُجْعَلْ هَذَا الْوَدَاعَ اٰخِرَ الْعَهْدِ مِنَّا بِهٖ وَ لَا تُخْرِجْنَا مِنَ الدُّنْيَا حَتّٰى تُرِيْنَاهُ مِنْ قَابِلٍ فِي اَسْبَغِ النِّعَمِ وَ اَفْضَلِ الرَّجَاءِ وَ اِنَّا لَكَ عَلٰى اَحْسَنِ الْوَفَاءِ اِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاِ.

اَللّٰهُمَّ اَسْمَعْ دُعَايِىْ وَ اَرْحَمْ تَضَرُّعِيْ وَ تَذَلُّلِيْ لَكَ وَ اَسْتِكَانَتِيْ وَ تَوَكُّلِيْ عَلَيْكَ وَ اَنَا لَكَ سَلَمٌ وَ لَا اَرْجُو نَجَاحًا وَ لَا تَشْرِيفًا وَ لَا تَبْلِيغًا اِلَّا بِكَ وَ مِنْكَ فَاَمْنٌ عَلَيَّ جَلَّ ثَنَاؤُكَ وَ تَقَدَّسَتْ اَسْمَاؤُكَ بِتَبْلِيغِيْ.

اَللّٰهُمَّ شَهْرَ رَمَضَانَ وَ اَنَا مُعَاْفٰى مِنْ كُلِّ مَكْرُوْهِ وَ مُحْذُوْرٍ مِنْ جَمِيعِ الْبَوَاقِ وَ اَسْتَغْصِمُكَ فَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ «وَ اَعْصِمْنِيْ وَ اَسْتَغْفِرْكَ لِمَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوْبِيْ كُلِّهَا فَصَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ» وَ اَغْفِرْ لِيْ فَاِنِّيْ لَا اَعُوْذُ يَا رَبَّ لِكُلِّ شَيْءٍ كَرِهْتَهُ اِنْ شِئْتَ يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْاِكْرَامِ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَسْتَجِبْ لِيْ فِيْ جَمِيعِ مَا سَأَلْتُكَ وَ طَلِبْتُهُ مِنْكَ وَ رَغِبْتُ اِلَيْكَ فِيْهِ وَ اَرَدْتُهُ، وَ قَدَّرْتُهُ وَ اَقْضِهِ وَ اَمْضِهِ وَ خِرْ لِيْ فِيْمَا تَقْضِيْ مِنْهُ وَ بَارِكْ لِيْ فِيْ ذَلِكَ^۱ وَ تَفْضَّلْ عَلَيَّ بِهٖ وَ اَسْعِدْنِيْ فِيْمَا تُعْطِيْنِيْ مِنْهُ وَ زِدْنِيْ مِنْ فَضْلِكَ وَ سَعَةِ مَا عِنْدَكَ فَاِنَّكَ وَّاسِعٌ كَرِيْمٌ وَ صَلِّ ذَلِكَ يَا رَبَّ كُلَّهُ بِخَيْرِ الْاٰخِرَةِ وَ نَعِيْمِهَا يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ.^۲

۱. در «د»: في ذِكْرِي

۲. مصباح المتهجد، ص ۶۳۶ - ۶۳۷ (با اختلاف در برخی از مضامین)

شَوَال

سُنَّت است که در شب عید فطر پس از نماز شام در سجود بگوید:

يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ يَا ذَا الطَّوْلِ يَا مُصْطَفِيَا مُحَمَّدًا وَ نَاصِرَهُ صَلِّ عَلَى
مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَ نَسِيتُهُ أَنَا وَ هُوَ عِنْدَكَ فِي
كِتَابٍ مُبِينٍ.

آنکه صد بار بگوی:

وَ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ.

و مستحبّ بود که درین شب پس از فروشدن آفتاب غسل کند و پس از چهار

نماز تکبیر گوید، نماز شام و خفتن و بامداد و نماز عید بگوید:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ وَ
الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا هَدَانَا وَ لَهُ الشُّكْرُ عَلَى مَا أَوْلَانَا.

و مستحبّ بود که چون از همه نمازها فارغ شود درین شب دو رکعت نماز کند،

در اول پس از الحمد هزار بار قل هو الله أحد بخواند و در دوم یکبار.

پیغمبر ﷺ گفت: هر که شب عید فطر ده رکعت نماز کند، در هر رکعتی یکبار

الحمد و ده بار قل هو الله بخواند و بجای تسبیح رکوع و سجود همی گوید:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ

هر دو رکعتی به سلامی و چون فارغ شود هزار بار استغفار کند و هزار بار

آمرزش خواهد از خدای تعالی آنکه سجده شکر کند و در سجود بگوید:

يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ يَا رَحْمَنَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ رَحِيمَهُمَا
يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ يَا إِلَهَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَ تَقَبَّلْ
صَوْمِي وَ صَلَوَاتِي

سر از سجود برنیارد تا خدای تعالی وی را بیامرزد و روزه وی مقبول کند و از گناهان وی درگذرد.

و در روز عید غسل مستحب بود و وقتش از برآمدن فجر بود تا وقت نماز عید، و چون از برای نماز عید بیرون آید بگوید:

اَللّٰهُمَّ مَنْ تَهَيَّأَ اَوْ تَعَبَّأَ اَوْ اَعَدَّ اَوْ اَسْتَعَدَّ لِوِفَادَةٍ اِلَى مَخْلُوْقٍ رَجَاءَ رِفْدِهِ وَ
طَلَبَ جَوَائِزِهِ وَ فَوَاضِلِهِ وَ نَوَافِلِهِ فَالَيْكَ يَا رَبِّ وَ سَيِّدِي وَ فَادَتِي وَ
تَهَيَّيْتُ وَ تَعَبَّيْتُ وَ اِعْدَادِي وَ اَسْتِعْدَادِي رَجَاءَ رِفْدِكَ وَ جَوَائِزِكَ وَ نَوَافِلِكَ
فَلَا تُخَيِّبِ الْيَوْمَ رَجَائِي يَا مَوْلَايَ يَا مَنْ لَا يَخِيْبُ عَلَيْهِ سَائِلٌ وَ لَا يَنْقُصُهُ
نَائِلٌ اِنِّي لَمْ اَتِكَ الْيَوْمَ بِعَمَلٍ صَالِحٍ قَدَّمْتُهُ وَ لَا شَفَاعَةَ مَخْلُوْقٍ رَجَوْتُهَا وَ
لَكِنِّي اَتَيْتُكَ مُقَرَّرًا بِالظُّلْمِ وَ الْاِسَاءَةِ عَلٰى نَفْسِي لَا حُجَّةَ لِي وَ لَا عُذْرَ
فَاَسْأَلُكَ يَا رَبِّ اَنْ تُعْطِيَنِي مَسْأَلَتِي وَ تَقْلِبَنِي بِرَغْبَتِي وَ لَا تَرُدَّنِي مَجْبُوْهَا وَ
لَا خَائِبًا يَا عَظِيْمُ يَا عَظِيْمُ اَرْجُوْكَ لِلْعَظِيْمِ اَسْأَلُكَ يَا عَظِيْمُ اَنْ تَغْفِرَ
لِي الْعَظِيْمَ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اَرْزُقْنِيْ خَيْرَ هَذَا الْيَوْمِ
اَلَّذِي شَرَفْتَهُ وَ عَظَّمْتَهُ وَ اَغْسَلْنِيْ فِيْهِ مِنْ جَمِيْعِ ذُنُوْبِيْ وَ خَطَايَايَ وَ زِدْنِيْ
مِنْ فَضْلِكَ اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ.^۱

و نماز عید دو رکعت بُود و تکبیرات درو زیاده بود بر نمازهای دیگر، پنج در رکعت اول و چهار در رکعت دوم، پس هر تکبیری بگوید:

اَللّٰهُمَّ اَهْلَ الْكِبْرِيَاءِ وَ الْعَظَمَةِ وَ اَهْلَ الْجُودِ وَ الْجَبَرُوتِ وَ اَهْلَ الْعَفْوِ وَ
الرَّحْمَةِ وَ اَهْلَ التَّقْوٰى وَ الْمَغْفِرَةِ، اَسْأَلُكَ بِحَقِّ هَذَا الْيَوْمِ الَّذِي جَعَلْتَهُ

لِلْمُسْلِمِينَ عِيدًا وَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَ إِلِهِ كَرَامَةً وَ ذُخْرًا وَ مَزِيدًا
أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُدْخِلَنَا فِي كُلِّ خَيْرٍ أَدْخَلْتَ فِيهِ مُحَمَّدًا
وَ آلَ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُخْرِجَنَا مِنْ كُلِّ سُوءٍ أَخْرَجْتَ مِنْهُ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ
صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ. اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا سَأَلَكَ بِهِ عِبَادُكَ
الصَّالِحُونَ وَ نَعُوذُ بِمَا اسْتَعَاذَ مِنْهُ عِبَادُكَ الْمُخْلِصُونَ.

و موضع این تکبیرها پس از قرائت بود پیش از رکوع، و در رکعت اول پس از
الحمد، سورت الأعلى خواند و در دوم سورت والشمس و چون فارغ شود تسبیح
فاطمه علیها السلام بگوید و دعائی که بروی آسان بود بخواند و وقتش چاشتگاه بود و درو
بانگ نماز و قامت نبود.

وزین العابدین علیه السلام پس از نماز عید و آدینه بگفتی:

يَا مَنْ يَرْحَمُ مَنْ لَا يَرْحَمُهُ الْعِبَادُ يَا مَنْ يَقْبَلُ مَنْ لَا يَقْبَلُهُ الْبِلَادُ يَا مَنْ
لَا يَحْتَقِرُ أَهْلَ الْحَاجَةِ إِلَيْهِ يَا مَنْ لَا يُخَيِّبُ الْمُلْحِنَ عَلَيْهِ يَا مَنْ لَا يُجِبُهُ
بِالرَّدِّ أَهْلَ الدَّالَةِ عَلَيْهِ يَا مَنْ يُجْتَبَى صَغِيرَ مَا يُتَحَفُّ بِهِ بِالْبِرِّ وَ يَشْكُرُ
يَسِيرَ مَا يُعْمَلُ لَهُ، يَا مَنْ يَشْكُرُ عَلَى الْقَلِيلِ وَ يُجَازِي بِالْجَلِيلِ يَا مَنْ
يَدْنُو إِلَى مَنْ دَنَا مِنْهُ يَا مَنْ يَدْعُو إِلَى نَفْسِهِ مَنْ أَدْبَرَ عَنْهُ يَا مَنْ لَا يُغَيِّرُ
النُّعْمَةَ وَ لَا يُبَادِرُ بِالنَّقْمَةِ، يَا مَنْ يُثْمِرُ الْحَسَنَةَ حَتَّى يُنْمِيَهَا يَا مَنْ يَتَجَاوَزُ
عَنِ السَّيِّئَةِ حَتَّى يُعْفِيَهَا أَنْصَرَفَتِ الْأُمَالُ دُونَ مَدْيِ كَرَمِكَ بِالْحَاجَاتِ
وَ أَمْتَلَأَتْ بِغَيْضِ جُودِكَ أَوْعِيَةُ الطَّلِبَاتِ وَ تَفَسَّخَتْ دُونَ بُلُوغِ نَعْتِكَ
الْصِّفَاتُ، فَلَكَ أَعْلُو الْأَعْلَى فَوْقَ كُلِّ عَالٍ وَ الْأَجْلَالُ^۱ الْأَجْدُ فَوْقَ كُلِّ
جَلَالٍ، كُلُّ جَلِيلٍ عِنْدَكَ صَغِيرٌ وَ كُلُّ شَرِيفٍ فِي كَنْفِ شَرَفِكَ حَقِيرٌ.

۱. در «د»: وَ الْجَلَالُ

خَابَ الْوَافِدُونَ عَلَى غَيْرِكَ وَ خَسِرَ الْمُتَعَرِّضُونَ إِلَّا لَكَ وَ ضَاعَ الْمُؤْمِنُونَ إِلَّا
بِكَ وَ أَجْدَبَ الْمُتَتَجِعُونَ إِلَّا مَنْ أَنْتَجَعَ فَضْلَكَ. بِأُفْكٍ مَفْتُوحٍ لِلرَّاعِبِينَ وَ
جُودِكَ مُبَاحٍ لِلسَّائِلِينَ وَ إِغَاثَتِكَ قَرِيبَةً مِنَ الْمُسْتَغِيثِينَ. لَا يَخِيبُ مِنْكَ
الْأَمِلُونَ وَ لَا يَيْئَسُ مِنْ عَطَايِكَ الْمُتَعَرِّضُونَ وَ لَا يَشْقَى بِنِقْمَتِكَ
الْمُسْتَغْفِرُونَ.

رِزْقَكَ مَبْسُوطٌ لِمَنْ عَصَاكَ وَ حِلْمَكَ مُتَعَرِّضٌ لِمَنْ نَاوَاكَ. عَادَتُكَ
الْإِحْسَانُ إِلَى الْمُسِيئِينَ وَ سُنَّتُكَ الْإِبْقَاءُ عَلَى الْمُعْتَدِينَ حَتَّى لَقَدْ غَرَّتْهُمْ
أَنَاتُكَ عَنِ الزُّوْعِ وَ صَدَّهُمْ إِمْهَالُكَ عَنِ الرُّجُوعِ وَ إِنَّمَا تَأْتَيْتَ بِهِمْ لِيَفِيثُوا
إِلَى أَمْرِكَ وَ أَمْهَلْتَهُمْ ثِقَةً بِدَوَامِ مُلْكِكَ فَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ السَّعَادَةِ خَتَمَتْ
لَهُ بِذَلِكَ وَ مَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الشَّقَاوَةِ خَذَلَتْهُ لَهَا. كُلُّهُمْ صَائِرُونَ إِلَى
حُكْمِكَ^۱ وَ أُمُورُهُمْ أَتَلَةً إِلَى أَمْرِكَ، لَمْ يَهِنِ عَلَى طُولِ مُدَّتِهِمْ سُلْطَانُكَ وَ
لَمْ يُدْخَضْ لِرُكِّ مُعَاجَلَتِهِمْ بُرْهَانُكَ، حُجَّتُكَ قَائِمَةٌ لَا تَحُولُ وَ سُلْطَانُكَ ثَابِتٌ
لَا يَزُولُ فَالْوَيْلُ الدَّائِمُ لِمَنْ جَنَحَ عَنْكَ وَ الْخَبِيئَةُ الْخَافِذَةُ لِمَنْ خَابَ مِنْكَ وَ
الْشَّقَاءُ الْأَشْقَى لِمَنْ أَغْتَرَّ بِكَ، مَا أَكْثَرَ تَصَرُّفَهُ فِي عَذَابِكَ وَ مَا أَطُولَ تَرَدُّدَهُ
فِي عِقَابِكَ وَ مَا أَبْعَدَ غَايَتَهُ مِنَ الْفَرَجِ وَ مَا أَفْنَطَهُ مِنْ سَهْوَةِ الْمَخْرَجِ
عَدْلًا مِنْ قَضَائِكَ لَا تَجُورُ فِيهِ وَ إِنْصَافًا مِنْ حُكْمِكَ لَا تَحْيِفُ عَلَيْهِ، فَقَدْ
ظَاهَرْتَ الْحُجَجَ وَ أَبْلَيْتَ الْأَعْذَارَ وَ قَدْ تَقَدَّمْتَ بِالْوَعِيدِ وَ تَلَطَّفْتَ فِي
الْتِرْغِيبِ وَ ضَرَبْتَ الْأَمْثَالَ وَ أَطَلْتَ الْأِمْهَالَ وَ أَخَرْتَ وَ أَنْتَ مُسْتَطِيعٌ
لِلْمُعَاجَلَةِ وَ تَأْتَيْتَ وَ أَنْتَ مَلِيٌّ بِالْمُبَادَرَةِ، لَمْ تَكُنْ أَنَاثُكَ عَجْزًا وَ لَا إِمْهَالُكَ
وَهْنًا وَ لَا إِمْسَاكُكَ غَفْلَةً وَ لَا إِنْظَارُكَ مُدَارَاةً بَلْ لِتَكُونَ حُجَّتُكَ الْأَبْلَغُ وَ

۱. در مصباح: ظِلُّكَ.

كَرَّمَكَ الْأَكْمَلَ وَإِحْسَانُكَ الْأَوْفَى وَنِعْمَتُكَ الْأَتَمَّ وَكُلُّ ذَلِكَ كَانَ وَلَمْ يَزَلْ
وَهُوَ كَائِنٌ بَعْدُ لَا يَزُولُ نِعْمَتُكَ أَجَلٌ مِنْ أَنْ تُوصَفَ بِكُلِّهَا وَبِحَدِّكَ أَرْفَعُ
مِنْ أَنْ يُحَدَّ بِكُنْهِهِ وَنِعْمَتُكَ أَكْثَرُ مِنْ أَنْ تُحْصَى بِأَسْرِهَا وَإِحْسَانُكَ أَكْثَرُ
مِنْ أَنْ تُشْكَرَ عَلَى أَقْلِهِ وَقَدْ قَصَرَ بِي الشُّكُوتُ عَنْ تَحْمِيدِكَ وَفَهَّهَنِي
الْإِمْسَاكُ عَنْ تَمْجِيدِكَ وَفُضَارَايَ الشُّكُوتُ عَنْ تَحْمِيدِكَ بِمَا تَسْتَحِقُّهُ وَ
نَهَائِي الْإِمْسَاكُ عَنْ تَمْجِيدِكَ بِمَا أَنْتَ أَهْلُهُ لَا رَغْبَةَ عَنْكَ بَلْ عَجْزًا، فَهَا أَنَا
ذَا يَا إِلَهِي أَوْمُكَ بِالْوَفَادَةِ وَأَسْأَلُكَ حُسْنَ الرِّفَادَةِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ
مُحَمَّدٍ، وَاسْمَعْ نَحْوَايَ وَاسْتَجِبْ دُعَائِي وَلَا تَخْتَمْ يَوْمِي بِخَيْبَتِي وَلَا تَجْهِنِي
بِالرَّدِّ فِي مَسْأَلَتِي وَ أَكْرِمْ مِنْ عِنْدِكَ مُنْصَرَفِي وَإِلَيْكَ مُنْقَلِبِي إِنَّكَ غَيْرُ
ضَائِقٍ عَمَّا تُرِيدُ وَلَا عَاجِزٍ عَمَّا تُسْأَلُ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَلَا
حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.^۱

ذو القعدة

[دعای دَحو الارض]

روز بیست و پنجم ازو بود که زمین را از زیر کعبه بگسترانیدند. روایت کرده اند
که هر که این روز روزه دارد در برابر شصت ماهه روزه افتد. و مستحب بود درو این
دعا خواندن:

اَللّٰهُمَّ دَاحِيَ الْكَعْبَةِ وَ فَالِقَ الْحَبَّةِ وَ صَارِفَ اللَّزْبَةِ وَ كَاشِفَ كُلِّ كَرْبَةٍ،
اَسْأَلُكَ فِيْ هَذَا الْيَوْمِ مِنْ اَيَّامِكَ الَّتِيْ اَعْظَمْتَ حَقَّهَا وَ اَقْدَمْتَ سَبْقَهَا وَ
جَعَلْتَهَا عِنْدَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَدِيْعَةً وَ اِلَيْكَ ذَرِيْعَةً وَ بِرَحْمَتِكَ الْوَسِيْعَةِ اَنْ تُصَلِّيَ

۱. مصباح المتعجد، ص ۳۶۹

عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ الْمُتَجَبِّ فِي الْمِيثَاقِ الْقَرِيبِ يَوْمَ التَّلَاقِ فَاتَّقِ كُلَّ رَتَقٍ وَ دَاعٍ إِلَى كُلِّ حَقٍّ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الْأَطْهَارِ أَهْدَاةٍ إِلَى الْمَنَارِ دَعَائِمِ الْجَبَّارِ وَ وِلَاةِ الْجَنَّةِ وَ النَّارِ وَ أَعْطِنَا فِي يَوْمِنَا هَذَا مِنْ عَطَائِكَ الْخَزُونِ غَيْرِ مَقْطُوعٍ وَ لَا مَمْنُوعٍ وَ لَا مَمْنُونٍ تَجْمَعُ لَنَا بِهِ التَّوْبَةُ وَ حُسْنُ الْأَوْبَةِ يَا خَيْرَ مَدْعُوٍّ وَ أَكْرَمَ مَرْجُوٍّ يَا كَفِيَّ يَا وَفِيَّ يَا مَنْ لُطْمُهُ خَفِيَ الْأُطْفُ لِي بِلُطْفِكَ وَ أَسْعِدَنِي بِعَفْوِكَ وَ أَيْدِنِي بِنَصْرِكَ وَ لَا تُنْسِنِي كَرِيمَ ذِكْرِكَ بِوِلَاةِ أَمْرِكَ وَ حَفَظَةِ سِرِّكَ وَ أَحْفَظْنِي مِنْ شَوَائِبِ^۱ الدَّهْرِ إِلَى يَوْمِ الْحَشْرِ وَ النَّشْرِ وَ أَشْهِدْنِي أَوْلِيَاءَكَ عِنْدَ خُرُوجِ نَفْسِي وَ حُلُولِ رَمْسِي وَ انْقِطَاعِ عَمَلِي وَ انْقِضَاءِ أَجَلِي.

اَللّٰهُمَّ وَ اذْكُرْنِي عَلَى طُولِ الْبَلَى إِذَا حَلَلْتُ بَيْنَ أَطْبَاقِ الثَّرَى وَ نَسِيْنِي النَّاسُونَ مِنَ الْوَرَى وَ أَخْلِلْنِي دَارَ الْمُقَامَةِ وَ بَوِّئْنِي مَنَزَلَ الْكَرَامَةِ وَ اجْعَلْنِي مِنْ مُرَافِقِي أَوْلِيَائِكَ وَ أَهْلِ اجْتِبَائِكَ وَ اصْطِفَائِكَ^۲ وَ بَارِكْ لِي فِي لِقَائِكَ وَ ارْزُقْنِي حُسْنَ الْعَمَلِ قَبْلَ حُلُولِ الْأَجَلِ مُبَرَّأً مِنَ الزَّلَلِ وَ سُوءِ الْخَطَلِ. اَللّٰهُمَّ وَ أُوْرِدْنِي حَوْضَ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَسْقِنِي مِنْهُ مَشْرَبًا رَوِيًّا سَائِعًا هَنِيئًا لَا أَظْمَأُ بَعْدَهُ وَ لَا أُخْلِي^۳ وَرْدَهُ وَ لَا عَنْهُ أُذَادُ^۴ وَ اجْعَلْهُ لِي خَيْرَ زَادٍ وَ أَوْفَى مِيعَادٍ يَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ. اَللّٰهُمَّ وَ اَلْعَنَ جَبَابِرَةَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ وَ مُحَقِّقِي أَوْلِيَائِكَ الْمُسْتَأْثَرِينَ.

اَللّٰهُمَّ وَ أَقْصِمِ دَعَائِمَهُمْ وَ أَهْلِكَ أَشْيَاعَهُمْ وَ مَعَالِمَهُمْ^۵ وَ عَجِّلْ مَهَالِكَهُمْ وَ اسْلُبْهُمْ مَمَالِكَهُمْ وَ ضَيِّقْ عَلَيْهِمْ مَسَالِكَهُمْ «وَ اَلْعَنَ مُسَاهِمَهُمْ وَ مُشَارِكَهُمْ». اَللّٰهُمَّ وَ عَجِّلْ فَرَجَ أَوْلِيَائِكَ وَ ارْدُدْ عَلَيْهِمْ مَظَالِمَهُمْ وَ أَظْهِرْ

۱. در «م»: نواب.

۲. در مصباح: أصفیائک.

۳. در «م» و «مصباح»: و لا أُحْلَأُ.

۴. در «م»: أُوْذَادُ.

۵. در مصباح: غاملَهُمْ.

بِالْحَقِّ فَأَمَّهُمْ وَاجْعَلْهُ لِدِينِكَ مُنْتَصِرًا وَبِأَمْرِكَ فِي أَعْدَائِكَ مُؤْتَمِرًا. اللَّهُمَّ
أَحْفَقْهُ بِمَلَائِكَةِ النَّصْرِ وَبِمَا أَلْقَيْتَ إِلَيْهِ مِنَ الْأَمْرِ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ مُنْتَقِمًا لَكَ
حَتَّى تَرْضَى وَيَعُودَ دِينُكَ بِهِ وَ عَلَى يَدَيْهِ جَدِيدًا غَضًّا وَ يَحْضَ الْحَقَّ
مَحْضًا وَ يَرْفُضَ الْبَاطِلَ رَفْضًا.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَ عَلَى جَمِيعِ آبَائِهِ وَاجْعَلْنَا مِنْ صَحْبِهِ وَأُسْرَتِهِ وَابْعَثْنَا
فِي كَرَّتِهِ حَتَّى نَكُونَ فِي زَمَانِهِ مِنْ أَعْوَانِهِ. اللَّهُمَّ أَدْرِكْ بِنَا قِيَامَهُ وَ أَشْهَدْنَا
أَيَّامَهُ وَ صَلِّ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَرُدُّدْ إِلَيْنَا سَلَامَهُ وَ رَحْمَةَ اللَّهِ وَ
بَرَكَاتُهُ.^۱

ذو الحجة

مستحب بود که نه روز از اولش روزه دارد و اگر نتواند اول روز روزه دارد که
روایتست از موسی کاظم علیه السلام که گفت: به روزه اول روز از روزه هشتاد ماه بنویسند.
و مولد ابراهیم خلیل علیه السلام درین روز بود و درو بود که خدای تعالی ابراهیم علیه السلام را
بدوستی گرفت و درو بود تزویج فاطمه علیه السلام . و روایت کرده اند که در ششم این ماه
بود و مستحب بود نماز فاطمه علیه السلام کردن، و روایتست که آن چهار رکعت است
چنانچه نماز امیر المؤمنین علیه السلام، در هر رکعتی پس از الحمد پنجاه بار قل هو الله
و تسبیحی که در نماز فاطمه علیه السلام گفته شد پس ازو بگوید.

و امیر المؤمنین علیه السلام در هر روزی از روزهای دهه ذی الحجه این کلمات را بگفتی:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ اللَّيَالِي وَ الدُّهُورِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ أَمْوَاجِ الْبُحُورِ،
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ رَحْمَتُهُ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ الشُّوْكِ
وَالشَّجَرِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ الشَّعْرِ وَ الْوَبَرِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ الصَّخْرِ وَ

۱. مصباح المتهجد، ص ۶۶۹ - ۶۷۰

أَمْدَرِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ لَحِ الْعُيُونِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فِي اللَّيْلِ إِذَا عَسَسَ
وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ الرِّيَّاحِ فِي الْبَرَارِيِّ وَالصُّخُورِ،
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِنْ الْيَوْمِ إِلَى يَوْمٍ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ.

وگفت: هر که درین ده روز هر روز این کلمات را ده بار بگوید، خدای تعالی وی را به هر تهللیلی درجه بدهد در بهشت از در و یاقوت، میان هر دو درجه صد ساله راه شتر سواری پویند^۱ و در هر درجه شهری. تا تمامی خبر.
و صادق علیه السلام از اوّل ذی حجة تا شب عرفه پس از نماز بامداد و پیش از نماز
شام بگفتی:

اللَّهُمَّ هَذِهِ الْأَيَّامُ الَّتِي فَضَّلْتَهَا عَلَيَّ الْأَيَّامِ وَ شَرَّفْتَهَا قَدْ بَلَّغْتَنِيهَا بِمَنِّكَ وَ
رَحْمَتِكَ فَأَنْزِلْ عَلَيْنَا فِيهَا مِنْ بَرَكَاتِكَ وَ أَوْسِعْ عَلَيْنَا فِيهَا مِنْ نِعْمَاتِكَ،
اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَهْدِيَنَا فِيهَا لِسَبِيلِ
الْهُدَى وَ الْعَفَافِ وَ الْغِنَى وَ الْعَمَلِ فِيهَا بِمَا تُحِبُّ وَ تَرْضَى.
اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا مَوْضِعَ كُلِّ شَكْوَى وَ يَا سَامِعَ كُلِّ نَجْوَى وَ يَا شَاهِدَ
كُلِّ مَلَأٍ وَ يَا غَالِمَ كُلِّ خَفِيٍّ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَكْشِفَ عَنَّا
فِيهَا الْبَلَاءَ وَ تَسْتَجِيبَ لَنَا فِيهَا الدُّعَاءَ وَ تُقَوِّينَا فِيهَا وَ تُعِينَنَا وَ تُوفِّقَنَا
فِيهَا لِمَا تُحِبُّ وَ تَرْضَى وَ عَلَى مَا أَفْتَرَضْتَ عَلَيْنَا مِنْ طَاعَتِكَ وَ طَاعَةِ
رَسُولِكَ وَ أَهْلِ وَ لَائَتِكَ.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ
وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَهَبَ لَنَا فِيهَا الرِّضَا إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ وَ لَا تَحْرِمْنَا خَيْرَ مَا
تُنَزِّلُ فِيهَا مِنَ السَّمَاءِ وَ طَهِّرْنَا مِنَ الذُّنُوبِ يَا عَلَامَ الْغُيُوبِ وَ أَوْجِبْ لَنَا
فِيهَا دَارَ الْخُلُودِ.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ لَا تُتْرَكُ لَنَا فِيْهَا ذَنْبًا اِلَّا غَفَرْتَهُ وَ لَا هَمًّا
اِلَّا فَرَجْتَهُ وَ لَا دَيْنًا اِلَّا قَضَيْتَهُ وَ لَا غَائِبًا اِلَّا رَدَدْتَهُ وَ لَا حَاجَةً مِنْ حَوَائِجِ
الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ اِلَّا قَضَيْتَهَا وَ سَهَّلْتَهَا وَ يَسَّرْتَهَا اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ.
اَللّٰهُمَّ يَا عَالِمَ الْخَفِيَّاتِ يَا رَاحِمَ الْعَبْرَاتِ يَا مُجِيبَ الدَّعَوَاتِ يَا رَبَّ
الْاَرْضَيْنِ وَ السَّمَوَاتِ يَا مَنْ لَا تَتَشَابَهُ عَلَيْهِ الْاَصْوَاتُ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ
اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْنَا فِيْهَا مِنْ عَتَقَانِكَ وَ طُلُقَانِكَ مِنَ النَّارِ وَ الْفَائِزِيْنَ بِمَجَّتِكَ
وَ النَّاجِيْنَ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ وَ صَلِّ اَللّٰهُ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ اٰلِهِ وَ
سَلَّمَ تَسْلِيْمًا كَثِيْرًا.

و روایتست از صادق علیه السلام که این کلمات، جبرئیل علیه السلام به هدیه به نزدیک
پیغمبر صلی الله علیه و آله آورده در دهه ذی الحجه و گفت: این بخوان که هیچ عبادت نیست درین
ده روز دوستر به خدای تعالی ازین کلمات و کلمات اینست:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، إِيَّاهُ وَاحِدًا أَحَدًا صَمَدًا لَمْ يَلِدْ
وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ.
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، أَحَدًا صَمَدًا لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَ
لَا وَلَدًا.

وَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي
وَ يُمِيتُ وَ يُمِيتُ وَ يُحْيِي وَ هُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ.

حَسْبِيَ اللَّهُ وَ كَفَى سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ دَعَا، لَيْسَ وَرَاءَ اللَّهِ مُنْتَهَى، وَ أَشْهَدُ لِلَّهِ بِمَا
دَعَى وَ أَنَّهُ يَرَى وَ لَا يُرَى وَ أَنَّ لِلَّهِ الْاٰخِرَةَ وَ الْاَوَّلَى.

ذکر حج نکنیم زیرا که کتب مفرده درو ساخته اند.

سلمان روایت کرد از پیغمبر ﷺ که در شب عید اضحی، شش رکعت نماز باید کرد. در هر رکعتی یکبار الحمد و پنج بار قل هو الله و کسی که در منی بود مستحب بود که پس از نماز تکبیر گوید اول نماز پیشین از روز نحر و آخر نماز بامداد از روز سیم از روز نحر و تکبیر هم چنان گوید که در عید فطر گفته شد الا آنکه اینجا در آخر آن بگوید: وَرَزَقْنَا مِنْ هَيْمَةَ الْأَنْعَامِ و غسل کند و نماز همچنان که برفت.

روز غدیر

هیجدهم این ماه روز غدیر است. صادق ﷺ گفت: روزه روز غدیر کفارت شصت ساله بود.^۱ و در روایت دیگر گفت: و روزه این روز برابر باشصت ماه از ماههای حرام.^۲

و محمد بن ابی نصر گفت: نزدیک امام رضا ﷺ بودم، جمعی به انبوه حاضر بودند و ذکر روزه روز غدیر برفت. یکی آنرا انکار کرد. رضا ﷺ گفت: حدیث کرد مرا پدرم از پدرانش ﷺ که گفت ﷺ: بدرستی که روز غدیر در آسمان معروفتر است از آنکه در زمین. پس گفت: ای پسر ابونصر هر جای که باشی روز غدیر به نزدیک امیر المؤمنین ﷺ حاضر آی که خدای تعالی هر مرد و زن مؤمن و مسلمان را گناه شصت ساله بیامرزد و درو چندان از آتش آزاد کند که در ماه رمضان و شب قدر و شب عید فطر آزاد کرده بود و درمی صدقه درو به هزار درم بود بر برادران خود و مؤمنان را درو شاد کن. پس گفت: به خدای که اگر مردمان فضل این روز شناختندی به حقیقت فرشتگان در روزی ده بار دست ایشان فراگرفتندی و اگر نه آنستی که تطویل را کارهم، یاد کردمی از فضل این روز آنچه خدای تعالی بدهد شناسای حق آنرا در عدد نیاید.^۳

«و مستحب بود درین روز زیارت امیر المؤمنین ﷺ» و مستحب بود درو غسل،

۱. مصباح المتهجد، ص ۷۳۶

۲. مصباح المتهجد، ص ۷۳۷

۳. مصباح المتهجد، ص ۷۳۷

چون نیم ساعت مانده باشد به زوال دو رکعت نماز کند در هر یکی پس از الحمد، قل هو الله و إنا أنزلناه و آية الكرسي هر یکی ده بار بخواند و اگر آية الكرسي پیش از انا أنزلناه بخواند هم شاید.^۱ چون سلام بدهد تسبیح فاطمه علیها السلام بگوید، و بگوید:

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ نَبِیِّكَ وَ عَلِیٍّ وَلِیِّكَ وَ الشَّانِ وَ اَلْقَدْرِ الَّذِیْ
خَصَّصْتَهُمَا بِهِ دُوْنَ خَلْقِكَ اَنْ تُصَلِّیَّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمَا وَ عَلٰی
ذُرِّیَّتِهِمَا وَ اَنْ تَبْدَأَ بِهِمَا فِی كُلِّ خَیْرٍ عَاجِلٍ.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ اَلْاَئِمَّةِ اَلْقَادَةِ وَ الدُّعَاةِ اَلسَّادَةِ وَ اَلنُّجُوْمِ
اَلزَّاهِرَةِ وَ اَلْاَعْلَامِ اَلْبَاهِرَةِ وَ سَاسَةِ اَلْعِبَادِ وَ اَرْكَانِ اَلْبِلَادِ وَ اَلنَّاقِلَةِ
اَلْمُرْسَلَةِ وَ اَلسَّفِیْنَةِ اَلنَّاجِیَةِ اَلْجَارِیَةِ فِی اَللَّجَجِ اَلْغَامِرَةِ.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ خُزَّانِ عِلْمِكَ وَ اَرْكَانِ تَوْحِیدِكَ وَ دَعَائِمِ
دِیْنِكَ وَ مَعَادِنِ كِرَامَتِكَ وَ صَفُوْتِكَ مِنْ بَرِیَّتِكَ وَ خَیْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ
اَلْاَتْقِیَاءِ اَلنُّجَبَاءِ اَلْاَبْرَارِ وَ اَلْبَابِ اَلْمُبْتَلٰی بِهِ اَلنَّاسُ، مَنْ اَتَاهُ نَجَا وَ مَنْ
تَخَلَّفَ وَ اَبَاهُ هَوٰی.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ اَهْلِ الذِّكْرِ الَّذِیْنَ اَمَرْتَ بِمَسْأَلَتِهِمْ وَ
ذَوِی الْقُرْبٰی الَّذِیْنَ اَمَرْتَ بِمَوَدَّتِهِمْ وَ فَرَضْتَ حَقَّهُمْ وَ جَعَلْتَ اَلْجَنَّةَ مَعَادَ
مَنْ اَفْتَصَّ اَثَارَهُمْ.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ كَمَا اَمَرُوا بِطَاعَتِكَ وَ نَهَوْا عَنْ مَعْصِیَتِكَ
وَ دَلُّوْا عِبَادَكَ عَلٰی وَحْدَانِیَّتِكَ. اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ نَبِیِّكَ وَ نَجِیِّكَ
وَ صَفُوْتِكَ وَ اَمِیْنِكَ وَ رَسُوْلِكَ اِلٰی خَلْقِكَ وَ بِحَقِّ اَمِیْرِ الْمُؤْمِنِیْنَ وَ
یَعْسُوْبِ الدِّیْنِ وَ قَائِدِ اَلْعُرِّ الْمُحَجَّلِیْنَ اَلْوَصِیِّ اَلْوَفِیِّ وَ الصَّدِیْقِ اَلْاَكْبَرِ وَ

۱. شاید یعنی شایسته است.

أَلْفَارُوقِ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ وَالشَّاهِدِ لَكَ وَالْدَّالِّ عَلَيْكَ وَالصَّادِعِ
بِأَمْرِكَ وَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِكَ لَمْ تَأْخُذْهُ فَيْكَ لَوْمَةٌ لَأَيْمٍ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ
آلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَنِي فِي هَذَا الْيَوْمِ الَّذِي عَقَدْتَ فِيهِ الْعَهْدَ لَوْلِيكَ فِي
أَعْنَاقِ خَلْقِكَ وَأَكْمَلْتَ لَهُمُ الدِّينَ مِنَ الْغَارِفِينَ بِحُرْمَتِهِ وَالْمُقَرَّبِينَ^۱ بِفَضْلِهِ
مِنْ عَتَقَاتِكَ وَطُلُقَاتِكَ مِنَ النَّارِ وَلَا تُشْمِتْ بِي حَاسِدِي النَّعَمِ.
اللَّهُمَّ وَكَمَا جَعَلْتَهُ عِيدَكَ الْأَكْبَرَ وَسَمَّيْتَهُ فِي السَّمَاءِ يَوْمَ الْعَهْدِ الْمَعْهُودِ وَفِي
الْأَرْضِ يَوْمَ الْمِيثَاقِ الْمَأْخُودِ وَالْجَمْعِ الْمَسْتُورِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ
وَأَقِرْ بِهِ عُيُونَنَا وَاجْمَعْ بِهِ شَمْلَنَا وَلَا تُضِلَّنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَاجْعَلْنَا
لِنَعْمِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَرَفْنَا فَضْلَ
هَذَا الْيَوْمِ وَبَصَّرَنَا حُرْمَتَهُ وَأَكْرَمَنَا بِهِ وَشَرَّفَنَا بِمَعْرِفَتِهِ وَهَدَانَا بِنُورِهِ يَا
رَسُولَ اللَّهِ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْكُمَا وَعَلَى عِتْرَتِكُمَا وَعَلَى مُحِبَّيْكُمَا مِنِّي
أَفْضَلُ السَّلَامِ مَا بَقِيَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ، بِكُمَا أَتَوَجَّهُ إِلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبُّكُمَا فِي
نَجَاحِ طَلِبَتِي وَقَضَاءِ حَوَائِجِي وَتَيْسِيرِ أُمُورِي إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ
آلِ مُحَمَّدٍ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَلْعَنَ مَنْ جَحَدَ حَقَّ هَذَا
الْيَوْمِ وَأَنْكَرَ حُرْمَتَهُ وَصَدَّ عَنْ سَبِيلِكَ لِإِطْفَاءِ نُورِكَ فَأَبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُتِمَّ
نُورَهُ.

اللَّهُمَّ فَرِّجْ عَنْ أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكَ وَاکْشِفْ عَنْهُمْ وَبِهِمْ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ
الْكَرْبَاتِ. اللَّهُمَّ أَمْلَأْ الْأَرْضَ بِهِمْ عَدْلًا كَمَا مِلْتُ جَوْرًا وَظُلْمًا وَانْجِزْ لَهُمْ
مَا وَعَدْتَهُمْ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ.

و بیست و چهارم این ماه بود که امیرالمؤمنین علی علیه السلام در رکوع انگشتی بداد.

و مستحب بود درو همان نماز که در روز عید گفته شد. و از صادق علیه السلام روایتست که گفت: آن نماز درین روز برابر بود نزدیک خدای تعالی با صد هزار حج و صد هزار عمره و هر حاجت که خواهد روا کند.

روز مباحله

و بیست و پنجم از آن، روز مباحله بود. روایت کرده اند که روز بیست و چهارم ازو، روز مباحله بود و این ظاهر ترست. و مستحب بود درو غسل و نماز که خواهد کند و پس هر دو رکعت هفتاد بار آمرزش خواهد و درو دعای مباحله بخواند. باقر علیه السلام گفت: اگر گفتمی که نام مهین خدای تعالی درین دعاست راست گفتمی و اگر مردمان بدانستندی آنچه در این دعاست از اجابت، شمشیر زدندی در آموختن وی، و من این دعا فرایش حاجتهای بزرگ دارم و روا شود و جبرئیل علیه السلام این دعا به رسول صلی الله علیه و آله آورد و گفت: بیرون شو تو و وصی تو و دو نوباوه^۱ تو و اهل بیت تو و مباحله کن با قوم و دست بردار و این دعا بگوی:

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ مِنْ بَهَائِكَ بِاَبْهَاهُ وَ كُلِّ بَهَائِكَ بِهَيْيٍّ، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ بِبَهَائِكَ كُلِّهِ، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ مِنْ جَلَالِكَ بِاَجَلِهِ وَ كُلِّ جَلَالِكَ جَلِيلٍ، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ بِجَلَالِكَ كُلِّهِ، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ مِنْ جَمَالِكَ بِاَجْمَلِهِ وَ كُلِّ جَمَالِكَ جَمِیلٍ، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ بِجَمَالِكَ كُلِّهِ، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَدْعُوْكَ كَمَا اَمَرْتَنِ فَاسْتَجِبْ لِّیْ كَمَا وَعَدْتَنِ.

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ مِنْ عَظَمَتِكَ بِاَعْظَمِهَا وَ كُلِّ عَظَمَتِكَ عَظِيْمَةً، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ بِعَظَمَتِكَ كُلِّهَا، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ مِنْ نُورِكَ بِاَنْوَرِهِ وَ كُلِّ نُورِكَ نَوِيْرٍ، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ بِنُورِكَ كُلِّهِ، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ مِنْ رَحْمَتِكَ بِاَوْسَعِهَا

۱. در «م»: نواده

وَكُلُّ رَحْمَتِكَ وَاسِعَةٌ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ كُلِّهَا، اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ
كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ كَمَالِكَ بِأَكْمَلِهِ وَكُلُّ كَمَالِكَ كَامِلٌ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ
بِكَمَالِكَ كُلِّهِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ كَلِمَاتِكَ بِأَتَمِّهَا وَكُلُّ كَلِمَاتِكَ تَامَةٌ، اللَّهُمَّ
إِنِّي أَسْأَلُكَ بِكَلِمَاتِكَ كُلِّهَا، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ أَسْمَائِكَ بِأَكْبَرِهَا وَكُلُّ
أَسْمَائِكَ كَبِيرَةٌ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَسْمَائِكَ كُلِّهَا، اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا
أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ عِزَّتِكَ بِأَعَزِّهَا وَكُلُّ عِزَّتِكَ عَزِيزَةٌ، اللَّهُمَّ إِنِّي
أَسْأَلُكَ بِعِزَّتِكَ كُلِّهَا، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ مَشِيَّتِكَ بِأَمْضَاهَا وَكُلُّ مَشِيَّتِكَ
مَاضِيَةٌ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَشِيَّتِكَ كُلِّهَا، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِقُدْرَتِكَ أَلَّتِي
أَسْتَطَلْتُ بِهَا عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكُلُّ قُدْرَتِكَ مُسْتَطِيلَةٌ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ
بِقُدْرَتِكَ كُلِّهَا، اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ عِلْمِكَ بِأَنْفَذِهِ وَكُلُّ عِلْمِكَ نَافِذٌ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ
بِعِلْمِكَ كُلِّهِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ قَوْلِكَ بِأَرْضَاهُ وَكُلُّ قَوْلِكَ رَضِيٌّ، اللَّهُمَّ
إِنِّي أَسْأَلُكَ بِقَوْلِكَ كُلِّهِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ مَسَائِلِكَ بِأَحَبِّهَا إِلَيْكَ وَكُلُّ
مَسَائِلِكَ حَبِيبَةٌ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَسَائِلِكَ كُلِّهَا، اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا
أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ شَرَفِكَ بِأَشْرَفِهِ وَكُلُّ شَرَفِكَ شَرِيفٌ، اللَّهُمَّ إِنِّي
أَسْأَلُكَ بِشَرَفِكَ كُلِّهِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ سُلْطَانِكَ بِأَدْوَمِهِ وَكُلُّ
سُلْطَانِكَ دَائِمٌ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِسُلْطَانِكَ كُلِّهِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ
مُلْكِكَ بِأَفْخَرِهِ وَكُلُّ مُلْكِكَ فَاحِرٌ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمُلْكِكَ كُلِّهِ، اللَّهُمَّ إِنِّي
أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي.

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ مِنْ مَّنِّكَ بِاَقْدَمِهِ وَكُلِّ مَنَّكَ قَدِيْمٍ، اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ بِمَنِّكَ كُلِّهِ، اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ مِنْ عِلَّتِكَ بِاَعْلَاهُ وَكُلِّ عِلَّتِكَ غَالٍ، اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ بِعِلَّتِكَ كُلِّهِ، اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ مِنْ اَيَاتِكَ بِاَعْجَبِهَا وَكُلِّ اَيَاتِكَ عَجِيْبَةٍ، اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ بِاَيَاتِكَ كُلِّهَا، اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَدْعُوْكَ كَمَا اَمَرْتَنِيْ فَاسْتَجِبْ لِيْ كَمَا وَعَدْتَنِيْ.

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ بِمَا اَنْتَ فِيْهِ مِنَ الشَّانِ وَ الْجَبْرُوتِ، اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ بِكُلِّ شَأْنٍ وَكُلِّ جَبْرُوتٍ، اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ بِمَا تُحِبُّنِيْ بِهِ حِيْنَ اَسْأَلُكَ يَا اَللهُ يَا لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، اَسْأَلُكَ بِبَهَاءِ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، يَا لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، اَسْأَلُكَ بِجَلَالِ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، يَا لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، «اَسْأَلُكَ بِجَمَالِ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، يَا لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، اَسْأَلُكَ بِعَظَمَةِ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، يَا لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ» اَسْأَلُكَ بِنُورِ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، يَا لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، اَسْأَلُكَ بِرَحْمَةِ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، يَا لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، اَسْأَلُكَ بِكَامِلِ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، يَا لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، اَسْأَلُكَ بِعِزَّةِ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، يَا لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، اَسْأَلُكَ بِاَسْمَاءِ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، يَا لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، اَسْأَلُكَ بِمَشِيَّةِ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، يَا لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، اَسْأَلُكَ بِقُدْرَةِ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، يَا لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، اَسْأَلُكَ بِشَرَفِ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، يَا لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، اَسْأَلُكَ بِقَوْلِ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، يَا لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، اَسْأَلُكَ بِسُلْطَانِ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، يَا لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، اَسْأَلُكَ بِمُلْكِ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، يَا لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، اَسْأَلُكَ بِعِلَاءِ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، يَا لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، اَسْأَلُكَ بِاَيَاتِ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، يَا لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ. اَسْأَلُكَ بِلَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ، يَا لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ. يَا رَبُّاهُ يَا رَبُّاهُ يَا رَبُّاهُ يَا رَبُّاهُ - مى گوید تا که نفس بریده شود.

اَسْأَلُكَ بِكَ يَا سَيِّدِيْ وَ لَيْسَ مِثْلُكَ شَيْءٌ وَ اَسْأَلُكَ بِكُلِّ دَعْوَةٍ دَعَاكَ بِهَا

نَبِيٍّ مُّرْسَلٍ أَوْ مَلَكٍ مُّقَرَّبٍ أَوْ مُؤْمِنٍ أُمْتَحَنَتْ قَلْبُهُ بِالْإِيمَانِ وَاسْتَجَبَتْ
دَعْوَتُهُ وَاتَّوَجَّهَ إِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ وَأَقْدَمَهُ بَيْنَ يَدَيْ حَوَائِجِي
يَا مُحَمَّدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ يَا أُمِّي إِنِّي
اتَّوَجَّهْتُ بِكَ إِلَى رَبِّكَ وَرَبِّي وَأَقْدَمَهُ بَيْنَ يَدَيْ حَوَائِجِي يَا رَبَّاهُ يَا اللَّهَ يَا
رَبَّاهُ يَا اللَّهَ، إِنِّي أَسْأَلُكَ بِكَ وَ لَيْسَ مِثْلُكَ شَيْءٌ وَ اتَّوَجَّهْتُ إِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ
حَبِيبِكَ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ وَ بِذُرِّيَّتِهِ وَأَقْدَمَهُمْ بَيْنَ يَدَيْ حَوَائِجِي.
أَسْأَلُكَ بِحَيَاتِكَ الَّتِي لَا تَمُوتُ وَ بِنُورِ وَجْهِكَ الَّذِي لَا يُطْفِئُ وَ الْعَيْنِ الَّتِي
لَا تَنَامُ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ وَ بَعْدَ كُلِّ شَيْءٍ وَ عَدَدَ
كُلِّ شَيْءٍ وَ زِنَةَ كُلِّ شَيْءٍ وَ مِلَأْ كُلَّ شَيْءٍ.

و پس ازین حاجت بخواه. و در بعضی کتب آورده‌اند که این دعا در روز آدینه
و روزهای ماه رمضان خواند.

محرم

[زیارت عاشورا]

مستحب بود که نه روز از اولش روزه دارد و در روز دهم چیزی نخورد
و نیشامد تا پس از نماز دیگر، آنگه اندکی از تربت حسین علیه السلام بکار دارد.
و درین روز زیارت کند حسین علیه السلام را که در آن فضلی بسیار است و «چشتگاه»
به صحرا شود یا بر بام سرای و بگرید در حالتی که در آن، روی به تربت حسین علیه السلام
کرده بگوید:^۱

۱. عبارت «س» چنین است: ... بام سرای و نیت زیارت کند بدین وجه: أُوْر سِیدِی أَبَاعَبْدَ اللَّهِ الْحُسَینِ بْنِ
عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ علیه السلام لِنَدْبِهَا قُرْبَةً إِلَى اللَّهِ. روی به تربت حسین کرده بگوید:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بْنَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ثَارَ اللَّهِ وَابْنَ ثَارِهِ وَالْوَتَرَ الْمُؤْتَوِرَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى الْأَزْوَاحِ الَّتِي حَلَّتْ بِفِنَائِكَ عَلَيْكُمْ جَمِيعًا مِنِّي سَلَامُ اللَّهِ أَبَدًا مَا بَقِيَتْ وَ بَقِيَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ، يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ لَقَدْ عَظُمَتِ الرَّزِيَّةُ وَ جَلَّتِ الْمُصِيبَةُ بِكَ عَلَيْنَا وَ عَلَى جَمِيعِ أَهْلِ الْإِسْلَامِ وَ جَلَّتْ وَ عَظُمَتِ مُصِيبَتُكَ فِي السَّمَوَاتِ عَلَى جَمِيعِ أَهْلِ السَّمَوَاتِ فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً أَسَّسَتْ أَسَاسَ الظُّلْمِ وَ الْجَوْرِ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً دَفَعَتْكُمْ عَنْ مَقَامِكُمْ وَ أَرَاكَكُمْ عَنْ مَرَاتِبِكُمْ الَّتِي رَتَّبَكُمْ اللَّهُ فِيهَا وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً قَتَلَتْكُمْ وَ لَعَنَ اللَّهُ الْمُتَمَهِّدِينَ لَهُمْ بِالتَّمَكُّينِ مِنْ قِتَالِكُمْ بَرَرْتُ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَيْكُمْ مِنْهُمْ وَ مِنْ أَشْيَاعِهِمْ وَ أَتْبَاعِهِمْ وَ أَوْلِيَائِهِمْ.

يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ إِنِّي سَلِمَ لِمَنْ سَالَكُكُمْ وَ حَرَبُ لِمَنْ حَارَبَكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ لَعَنَ اللَّهُ آلَ زِيَادٍ وَ آلَ مَرْوَانَ وَ لَعَنَ اللَّهُ بَنِي أُمَيَّةَ فَاطِمَةَ^١ وَ لَعَنَ اللَّهُ ابْنَ مَرْجَانَةَ وَ لَعَنَ اللَّهُ عُمَرَ بْنَ سَعْدٍ وَ لَعَنَ اللَّهُ شَمْرًا وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً أَسْرَجَتْ وَ أَلْجَمَتْ وَ تَنَقَّبَتْ وَ تَهَيَّئَتْ لِقِتَالِكَ يَا بِي أَنْتَ وَ أُمِّي لَقَدْ عَظُمَ مُصَابِي بِكَ فَاسْأَلُ اللَّهَ الَّذِي أَكْرَمَ مَقَامَكَ وَ أَكْرَمَنِي بِكَ أَنْ يَرْزُقَنِي طَلَبَ ثَارِكَ مَعَ إِمَامٍ مَنْصُورٍ مَنْصُوبٍ مَعْصُومٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ، صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِمْ.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي عِنْدَكَ وَجِيهًا بِالْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ. يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَى رَسُولِهِ وَ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ إِلَى

فَاطِمَةَ وَ إِلَى الْحَسَنِ وَ إِلَيْكَ بِمُؤَالَاةِكَ وَ بِالْبَرَاءَةِ مِمَّنْ قَاتَلَكَ وَ نَصَبَ لَكَ
الْحَرْبَ وَ بِالْبَرَاءَةِ مِمَّنْ أَسَسَ أَسَاسَ ذَلِكَ وَ بَنَى عَلَيْهِ بُنْيَانَهُ وَ جَرَى فِي
ظُلْمِهِ وَ جَوْرِهِ عَلَيْكُمْ وَ عَلَى أَشْيَاعِكُمْ بَرِئْتُ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَيْكُمْ مِنْهُمْ وَ
أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ إِلَيْكُمْ بِمُؤَالَاةِكُمْ وَ مُؤَالَاةِ وَلِيِّكُمْ وَ بِالْبَرَاءَةِ مِنْ
أَعْدَائِكُمْ وَ النَّاصِبِينَ لَكُمْ الْحَرْبَ وَ بِالْبَرَاءَةِ مِنْ أَشْيَاعِهِمْ وَ أَتْبَاعِهِمْ إِنِّي
سِلْمٌ لِمَنْ سَالَمَكُمْ وَ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَكُمْ وَ وَلِيٌّ لِمَنْ وَالَاكُمْ وَ عَدُوٌّ لِمَنْ
غَادَاكُمْ وَ أَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِي أَكْرَمَنِي بِمَعْرِفَتِكُمْ وَ مَعْرِفَةِ أَوْلِيَائِكُمْ وَ رَزَقَنِي
الْبَرَاءَةَ مِنْ أَعْدَائِكُمْ أَنْ يَجْعَلَ لِي مَعَكُمْ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ أَسْأَلُهُ
أَنْ يُثَبِّتَ لِي عِنْدَكُمْ قَدَمَ صِدْقِي فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ أَسْأَلُهُ أَنْ يُبَلِّغَنِي
أَلْمَقَامَ الْحَمْدِ الَّذِي لَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَ أَنْ يَرْزُقَنِي طَلَبَ ثَارِي مَعَ إِمَامٍ هُدًى
ظَاهِرٍ نَاطِقٍ بِالْحَقِّ مِنْكُمْ وَ أَسْأَلُ اللَّهَ بِحَقِّكُمْ وَ بِالشَّأْنِ الَّذِي لَكُمْ عِنْدَهُ
أَنْ يُعْطِيَنِي بِمُضَايِي بِكُمْ أَفْضَلَ مَا يُعْطِي مُضَابًا بِمُصِيبَتِهِ يَا لَهَا مِنْ مُصِيبَةٍ مَا
أَعْظَمَهَا وَ أَعْظَمَ رَزَقَتَهَا فِي الْإِسْلَامِ وَ فِي جَمِيعِ أَهْلِ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ.
اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي فِي مَقَامِي هَذَا مِمَّنْ تَنَالُهُ مِنْكَ صَلَوَاتُ وَ رَحْمَةُ وَ مَغْفِرَةٌ.
اللَّهُمَّ اجْعَلْ مَحْيَايَ مَحْيَا مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ مَمَاتِي مَمَاتِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ.
اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا يَوْمٌ تَبَرَّكَتَ بِهِ بَنُو أُمِّيَّةٍ وَ ابْنُ أَكِلَةِ الْأَكْبَادِ، اللَّعِينُ ابْنُ
اللَّعِينِ، عَلَى لِسَانِكَ وَ لِسَانِ نَبِيِّكَ فِي كُلِّ مَوْطِنٍ وَ مَوْقِفٍ وَقَفَ فِيهِ نَبِيُّكَ،
صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ.

اللَّهُمَّ أَلْعَنُ أَبَاسُفِيَانَ وَ مُعَاوِيَةَ وَ يَزِيدَ بْنَ مُعَاوِيَةَ وَ آلَ مَرْوَانَ عَلَيْهِمْ
مِنْكَ اللَّعْنَةُ أَبَدَ الْأَبْدِينَ وَ هَذَا يَوْمٌ فَرَحَتْ بِهِ آلُ زِيَادٍ وَ آلُ مَرْوَانَ
بِقَتْلِهِمُ الْحُسَيْنَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ. اللَّهُمَّ فَضَاعِفْ عَلَيْهِمُ اللَّعْنَ مِنْكَ وَ
الْعَذَابَ الْأَلِيمَ.

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَتَقَرَّبُ اِلَيْكَ فِيْ هَذَا الْيَوْمِ وَ فِيْ مَوْقِفِيْ هَذَا وَ اَيَّامِ حَيَاتِيْ بِالْبَرَاءَةِ مِنْهُمْ وَ اَللَّعْنَةِ عَلَيْهِمْ وَ بِالْمُوَالَاةِ لِنَبِيِّكَ وَ اَلِ نَبِيِّكَ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ.

و بعد از آن این دعا را صد نوبت بگوید:

اَللّٰهُمَّ اَلْعَنْ اَوَّلَ ظَالِمٍ ظَلَمَ حَقَّ مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ وَ اٰخِرَ تَابِعٍ لَهُ عَلَى ذٰلِكَ. اَللّٰهُمَّ اَلْعَنِ اَلْعِصَابَةَ الَّتِيْ جَاهَدَتِ الْحُسَيْنَ وَ شَايَعَتْ وَ بَايَعَتْ وَ تَابَعَتْ عَلَى قَتْلِهِ. اَللّٰهُمَّ اَلْعَنَّهُمْ جَمِيعًا.

پس صد بار بگوید:

اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا اَبَا عَبْدِاللهِ وَ عَلَى الْاَرْوَاحِ الَّتِيْ حَلَّتْ بِفِنَائِكَ. عَلَيْكَ مِنْيْ سَلَامُ اللهِ مَا بَقِيْتُ وَ بَقِيَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ. لَا جَعَلَهُ اللهُ اٰخِرَ الْعَهْدِ مِنْيْ لِزِيَارَتِكُمْ. اَلسَّلَامُ عَلَى الْحُسَيْنِ وَ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ عَلَى اَوْلَادِ الْحُسَيْنِ وَ عَلَى اَصْحَابِ الْحُسَيْنِ.

پس بگوید:

اَللّٰهُمَّ خُصَّ اَنْتَ اَوَّلَ ظَالِمٍ بِاللَّعْنِ مِنْيْ وَ اَبْدَأْ بِهِ اَوَّلًا ثُمَّ اَلْعَنِ الثَّانِي وَ الثَّلَاثَ وَ الرَّابِعَ. اَللّٰهُمَّ اَلْعَنْ يَزِيدَ بْنَ مُعَاوِيَةَ خَامِسًا وَ اَلْعَنْ عُبَيْدَ اللهِ بْنَ زِيَادٍ وَ اَبْنَ مَرْجَانَةَ وَ عُمَرَ بْنَ سَعْدٍ وَ شِمْرًا وَ اَلِ اَبِي سُوَيْيَانَ وَ اَلِ زِيَادِ وَ اَلِ مَرْوَانَ اِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

پس به سجود شود و بگوید:

اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدَ الشَّاكِرِينَ لَكَ عَلَى مُصَابِهِمْ، الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى عَظِيمِ رَزِيَّتِيْ. اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنِيْ شَفَاعَةَ الْحُسَيْنِ يَوْمَ الْوُرُودِ وَ ثَبِّتْ لِيْ قَدَمَ صَدَقٍ عِنْدَكَ مَعَ الْحُسَيْنِ وَ اَصْحَابِ الْحُسَيْنِ. اَلَّذِينَ بَذَلُوا مَهَجَهُمْ دُونَ الْحُسَيْنِ

عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ.^۱

و دو رکعت نماز زیارت کند و باید که در اوّل روز بود پیش از زوال. و گفته‌اند که هر که زیارت کند پیغمبر را یا یکی از ائمه علیهم‌السلام را در روضه او، نماز را پس از زیارت کند و اگر در شهر خود زیارت خواهد کرد، نخست نماز کند آنکه زیارت کند. باقر علیه‌السلام گفت: هر که در این روز این زیارت بکند و این دعا بخواند، خدای تعالی وی را ثواب هزار حج و هزار عمره و هزار غزوه بنویسد همه با رسول صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و وی را بود مانند ثواب هر پیغمبری و رسولی و وصیی و ولیی و صدیقی و شهیدی که بمردۀ بود یا بکشته باشند او را، از آنگاه که خدای تعالی دنیا را آفریده است تا قیامت. و در این دعا موافقت کرده با فرشتگان که به زیارت حسین علیه‌السلام آیند و وی را هزار هزار درجه بنویسند و همچون کسانی بود که با حسین علیه‌السلام شهید شده باشند و در درجات ایشان با ایشان شریک بود و شناسند وی را جز در میان ایشان و بنویسند وی را زیارت هر نبی و رسول و زیارت هر که حسین را علیه‌السلام زیارت کرده بود، از آنگاه که وی را شهید کرده‌اند.

صفر

بیستم این ماه بود که حرم محترم حسین علیه‌السلام از شام به مدینه آمدند. درین روز مستحب بود زیارت حسین علیه‌السلام، چون آفتاب بالا گیرد «روی به مرقد حسین کرده زیارت کند». و این مرویست از صادق علیه‌السلام:

السَّلَامُ عَلَيَّ وَ لِيَّ اللَّهُ وَ حَبِيبِي، السَّلَامُ عَلَيَّ خَلِيلِ اللَّهِ وَ نَجِيبِي، السَّلَامُ
عَلَيَّ صَنِيِّ اللَّهِ وَ ابْنِ صَفِيِّهِ، السَّلَامُ عَلَيَّ الْحُسَيْنِ الْمَظْلُومِ الشَّهِيدِ، السَّلَامُ
عَلَيَّ أَسِيرِ الْكُرْبَاتِ وَ قَتِيلِ الْعَبْرَاتِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُ أَنَّهُ وَلِيُّكَ وَ ابْنُ
وَلِيِّكَ وَ صَفِيُّكَ وَ ابْنُ صَفِيِّكَ أَلْفَايُزُ بِكَرَامَتِكَ أَكْرَمَتُهُ بِالشَّهَادَةِ وَ حَبْوَتُهُ

بِالسَّعَادَةِ وَاجْتَنَيْتُهُ بِطِيبِ الْوِلَادَةِ وَجَعَلْتُهُ سَيِّدًا مِنَ السَّادَةِ وَفَائِدًا مِنَ
الْقَادَةِ وَذَائِدًا مِنَ الذَّادَةِ وَأَعْطَيْتُهُ مَوَارِيثَ الْأَنْبِيَاءِ وَجَعَلْتُهُ حُجَّةً عَلَى
خَلْقِكَ مِنَ الْأَوْصِيَاءِ فَأَعَذَّرَ فِي الدُّعَاءِ وَمَنَحَ النُّصْحَ وَبَذَلَ مُهْجَتَهُ فِيكَ
لِيَسْتَنْقِذَ عِبَادَكَ مِنَ الْجَهَالَةِ وَحَيْرَةِ الضَّلَالَةِ وَقَدْ تَوَازَرَ عَلَيْهِ مَنْ قَدْ
غَرَّتْهُ الدُّنْيَا وَبَاعَ حَظَّهُ بِالْأَرْذَلِ الْأَدْنَى وَشَرَى اخِرَتَهُ بِالثَّمَنِ الْأَوْكَسِ
وَتَغَطَّرَسَ وَتَرَدَّى فِي هَوَاهُ وَأَسْخَطَكَ وَأَسْخَطَ نَبِيَّكَ وَأَطَاعَ مِنْ
عِبَادِكَ أَهْلَ الشُّفَاقِ وَالتَّفَاقِ وَحَمَلَةَ الْأَوْزَارِ الْمُسْتَوْجِبِينَ لِلنَّارِ فَجَاهَدَهُمْ
فِيكَ صَابِرًا مُحْتَسِبًا حَتَّى سَفِكَ فِي طَاعَتِكَ دَمُهُ وَأَسْتَبِيحَ حَرِيمَهُ. اللَّهُمَّ
فَالْعَنُومُ لَعْنًا وَبِيلاً وَعَذَابُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ سَيِّدِ الْأَوْصِيَاءِ،
أَشْهَدُ أَنَّكَ أَمِينُ اللَّهِ وَابْنُ أَمِينِهِ عِشْتَ سَعِيدًا وَمَضَيْتَ حَمِيدًا وَمُتَّ
فَقِيدًا مَظْلُومًا شَهِيدًا وَأَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ مُنْجِزُ لَكَ مَا وَعَدَكَ وَمُهْلِكُ مَنْ
خَذَلَكَ وَمُعَذِّبُ مَنْ قَتَلَكَ وَأَشْهَدُ أَنَّكَ وَفَيْتَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَجَاهَدْتَ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ فَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَكَ وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ ظَلَمَكَ وَ
لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً سَمِعَتْ بِذَلِكَ فَرَضِيَتْ بِهِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُكَ أَنِّي وَلِيُّ لِمَنْ
وَالَاهُ وَعَدُوٌّ لِمَنْ غَادَاهُ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ كُنْتَ
نُورًا فِي الْأَصْلَابِ الشَّامِحَةِ وَالْأَرْحَامِ الطَّاهِرَةِ لَمْ تُنَجِّسْكَ الْجَاهِلِيَّةُ
بِأَنْجَاسِهَا وَلَمْ تُلْبَسْكَ مِنْ مُدْهَمَاتِ ثِيَابِهَا وَأَشْهَدُ أَنَّكَ مِنْ دَعَائِمِ الدِّينِ
وَأَرْكَانِ الْمُسْلِمِينَ وَمَعْقِلِ الْمُؤْمِنِينَ وَأَشْهَدُ أَنَّكَ الْإِمَامُ الْبَرُّ الَّذِي اتَّقَى النَّقِيَّ
الرَّضِيَ الزَّكِيُّ الْهَادِي الْمُهْدِيُّ وَأَشْهَدُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ مِنْ وَلَدِكَ كَلِمَةُ التَّقْوَى وَ

قسم چهارم: در آنچه به سال مکرر می‌شود ۳۵۳

أَعْلَامُ الْهُدَى وَالْعُرْوَةُ الْوُثْقَى وَالْحُجَّةُ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا وَأَشْهَدُ أَنِّي بِكُمْ
مُؤْمِنٌ وَبِإِيَابِكُمْ مُوقِنٌ بِشَرَائِعِ دِينِي وَخَوَاتِيمِ عَمَلِي وَقَلْبِي لِقَلْبِكُمْ سَلِمٌ
وَأَمْرِي لِأَمْرِكُمْ مُتَّبِعٌ وَنُصْرَتِي لَكُمْ مُعَدَّةٌ حَتَّى يَأْذَنَ اللَّهُ لَكُمْ فَفَعَلَكُمْ
مَعَكُمْ لَا مَعَ عَدُوِّكُمْ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَعَلَى أَرْوَاحِكُمْ وَأَجْسَادِكُمْ وَ
شَاهِدِكُمْ وَغَائِبِكُمْ وَظَاهِرِكُمْ وَبَاطِنِكُمْ آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ.^۱

آنکه دو رکعت نماز زیارت امام حسین علیه السلام بگزارد و دعایی که خواهد بگوید.

ربیع الأول

هفدهم این ماه بود مولد پیغمبر صلی الله علیه و آله. روایت کرده‌اند از ائمه علیهم السلام که هر که این
روز روزه دارد خدای تعالی وی را روزه یکساله بنویسد، و مستحب بود درو صدقه
دادن و زیارت مشتهدا کردن.

جمادی الأولى

در نیمه این ماه بود ولادت امام زین العابدین علیه السلام، و هم درو بود فتح بصره بر
دست امیرالمؤمنین علیه السلام، و مستحب بود در این روز روزه داشتن.

۱. مصباح المتهجد، ص ۷۸۸

قسم پنجم

در آنکه به حادثه‌ها مکرر می‌شود

نماز کسوف

این نماز فریضه بود چون آفتاب یا ماه بگیرد یا بادهای تاریک کننده و ترساننده جهد یا زلزله واقع شود. و آن دو رکعت بود و در هر رکعتی پنج رکوع. افتتاح نماز بکند و الحمد بخواند و سورتی و به رکوع شود و در رکوع بایستد به مقدار وقت قراءت و سر بردارد و تکبیر بگوید و الحمد خواند و سورتی دیگر و اگر در قراءت اول سوره تمام نخوانده باشد از آنجا گیرد که رسیده بود. هم چنین پنج رکوع کند. چون از رکوع پنجم سر بردارد بگوید: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمْدَهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ «و به سجود شود» و هم چنین دو رکعت بکند.^۱ و پیش از رکوع دوم و چهارم و ششم و هشتم و دهم قنوت کند پس از قراءت، و مستحب بود که درو سورت‌های دراز خواند چون کهف و انبیا و اگر نماز از برای زلزله کرده باشد چون فارغ شود در سجده بگوید:

يَا مَنْ يُمِسُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أُمِسَّكُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا، يَا مَنْ يُمِسُّ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ أُمِسَّكَ عَنِّي السُّوءُ.

۱. در «س»: و هم چنین یک رکعت دیگر بکند.

و پس از نماز کسوف بگوید:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَتَيْنِ مِنْ آيَاتِهِ لَا يَنْكَسِفَانِ لِمَوْتٍ
أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاةٍ أَحَدٍ دَلَّ بِهِمَا عَلَى قُدْرَتِهِ وَرَحْمَتِهِ وَقَدَّرَهُمَا لِمَصَالِحِ عِبَادِهِ
وَمَنَافِعِ خَلْقِهِ يُصَرِّفُهُمَا فِي مَجَارِيهِمَا وَيَنْقُلُهُمَا فِي مَنَازِلِهِمَا أَفُولًا وَطُلُوعًا وَ
ذَهَابًا وَرُجُوعًا لِمَا قَدَّرَ فِيهِمَا وَدَبَّرَهُ بِهِمَا، ثُمَّ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا يَلْحَقُهُ فِي
تَصَرُّفِهِ مِنَ الْكُسُوفِ مَا يَفْقِدُ بِهِ الْعِبَادُ مِنْ ضِيَائِهِ وَالْمُعْهُودُ مِنْ بَهَائِهِ مَا
أَلْفَوْهُ لِيُعْتَبَرَ بِهِ الْمُعْتَبِرُونَ وَيَتَفَكَّرَ فِيهِ الْمُتَفَكِّرُونَ وَيَتَنَبَّهُوا عَلَى تَقْدِيرِ
الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ وَتَذِيرِ الْعَلِيِّ الْحَكِيمِ.

اللَّهُمَّ إِنَّا نَشْهَدُ أَنَّكَ رَبُّ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ وَفَالِقُ الْبَحْرِ^۱ وَالشَّجَرِ تُرِي
عِبَادَكَ فِي كُلِّ وَقْتٍ عِبْرَةً تَحْتُمُّهُمْ بِهَا عَلَى طَاعَتِكَ وَالْخُضُوعِ لَكَ وَ
الْإِعْتِرَافِ بِكَ. اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِمَّنْ يَتَذَكَّرُ مَا تَذَكَّرُهُ وَيَحْذَرُ مَا تُحَذِّرُهُ وَ
يَخَافُ مَا تُخَوِّفُهُ «وَيَعْرِفُ مَا تُعَرِّفُهُ» وَيَتَنَبَّهُ لِمَا تُنَبِّهُ عَلَيْهِ وَيَسْبِقُ إِلَى
مَا تُرْشِدُهُ إِلَيْهِ.

اللَّهُمَّ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْإِعْتِرَارِ بِكَ وَالْأَمْنِ مِنْ مَكْرِكَ وَالنَّسْيَانِ
لِذِكْرِكَ وَالْفُتُورِ فِي طَاعَتِكَ وَالتَّعَرُّضِ لِأَخْذِكَ وَالْمَوْتِ بِغَضَبِكَ وَ
الْهَلَاكِ بِعَذَابِكَ فَأَعِزَّنِي مِنْ جَمِيعِ ذَلِكَ بِفَضْلِكَ يَا أَهْلَ الْفَضْلِ وَالْمَغْفِرَةِ وَ
يَا ذَا الطَّوْلِ وَالنِّعْمَةِ^۲.

نماز مرده

و آن پنج تکبیر بود و درو قراءت و سلام نبود و طهارت از شرطِ درستی آن

۱. در «س»: النجم

۲. در «م»: المَغْفِرَةُ.

نبود و هر کسی که پیش از شش سالگی بمرده بود واجب نبود نماز کردن. و بر همه کسی که حاضر بود فریضه بود، چون بعضی به آن قیام نمایند از دیگران بیفتد. ولی مرده فرمایش شود یا کسی که ولیش فرماید، بعد از نیت بگوید:

اَللّٰهُ اَكْبَرُ اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اَللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُوْلُهُ.

اَللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ بَارِكْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَرْحَمْ مُحَمَّدًا وَ اٰلَ مُحَمَّدٍ كَاَفْضَلٍ مَا صَلَّيْتَ وَ بَارَكْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيْمَ وَ اٰلِ اِبْرَاهِيْمَ اِنَّكَ حَمِيْدٌ مُّجِيْدٌ.

اَللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُمَّ اَغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِيْنَ وَ الْمُسْلِمَاتِ الْاَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الْاَمْوَاتِ تَابِعْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُمْ بِالْخَيْرَاتِ اِنَّكَ مُّجِيْبُ الدَّعَوَاتِ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ.

اَللّٰهُ اَكْبَرُ اَللّٰهُمَّ هَذَا عَبْدُكَ وَ ابْنُ عَبْدِكَ وَ ابْنُ اَمَتِكَ. نَزَلَ بِكَ وَ اَنْتَ خَيْرُ مَنْزُوْلٍ بِهِ. اَللّٰهُمَّ اِنَّا لَا نَعْلَمُ مِنْهُ اِلَّا خَيْرًا وَ اَنْتَ اَعْلَمُ بِهِ مِنَّا، اَللّٰهُمَّ اِنْ كَانَ مُحْسِنًا فَزِدْ فِيْ اِحْسَانِهِ وَ اِنْ كَانَ مُسِيْئًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ وَ اَحْشُرْهُ مَعَ مَنْ كَانَ يَتَوَلَّاهُ مِنَ الْاَئِمَّةِ الطَّاهِرِيْنَ.

و اگر مرده زن بود پس از تکبیر چهارم بگوید:

اَللّٰهُمَّ هَذِهِ اَمَتُكَ وَ ابْنَةُ اَمَتِكَ نَزَلَتْ بِكَ وَ اَنْتَ خَيْرُ مَنْزُوْلٍ بِهِ. اَللّٰهُمَّ اِنْ كَانَتْ مُحْسِنَةً فَزِدْ فِيْ اِحْسَانِهَا وَ اِنْ كَانَتْ مُسِيْئَةً فَتَجَاوَزْ عَنْهَا وَ اَغْفِرْ لَهَا وَ اَرْحَمْهَا يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ.^۱

و اگر مستضعف بود پس از تکبیر چهارم بگوید:

۱. از «اگر مرده زن بود» تا اینجا، از «م» سقط شده است.

اَللّٰهُمَّ رَبَّنَا اَغْفِرْ لِلَّذِيْنَ تَابُوْا وَ اتَّبَعُوْا سَبِيْلَكَ وَ قِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيْمِ.

و اگر کسی بود که مذهبش نداند بگوید:

اَللّٰهُمَّ اِنَّ هَذِهِ نَفْسُ اَنْتَ اَخْيَيْتَهَا وَ اَنْتَ اَمَتَهَا، اَنْتَ تَعْلَمُ سِرَّهَا وَ عَلَانِيَتَهَا
فَاَحْشُرْهَا مَعَ مَنْ اَحَبَّتْ.

و اگر طفل بُوَد بگوید:

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا وَ لِابْوَيْهِ فَرَطًا^۲ وَ نُورًا وَ لَا تَحْرِمْنَا اَجْرَهُ وَ لَا تَفْتِنْنَا بَعْدَهُ.

و اگر مخالف و معاند بُوَد بگوید:

اَللّٰهُمَّ لَا نَعْلَمُ مِنْهُ اِلَّا شَرًّا؛ كَانَ يُوَالِيْ اَعْدَاءَكَ وَ يُعَادِيْ اَوْلِيَاءَكَ وَ يُبْغِضُ
اَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّكَ. اَللّٰهُمَّ اَمْلَأْ جَوْفَهُ نَارًا وَ قَبْرَهُ نَارًا وَ حَيَاتٍ وَ عَقَابٍ وَ
جَدِّدْ عَلَيْهِ عِقَابَكَ^۳ وَ عَذَابَكَ وَ اَحْشُرْهُ مَعَ اَعْدَائِكَ اِلَى عَذَابِ النَّارِ.

آنگه تکبیر پنجم بگوید و باز گردد.

و غیر ناصبی را همی گوید: عَفْوَكَ عَفْوَكَ و از جای فراتر نشود تا که جنازه
برگیرند.

نماز باران خواستن

چون خشکسالی پدید آید و باران کم بارد، باید که امام مردم را فرماید تا روز
شنبه و یک شنبه و دوشنبه روزه دارند و روز دوشنبه امام و ایشان همه پیاده بیرون
آیند. مؤذنان در پیش، عصاها در دست، چون به نمازگاه رسند دو رکعت نماز کنند

۲. در حاشیه «د» فرطا: أي شفیعا .

۱. در «م»: و ابتغوا

۳. در «د»: هوانك .

بی بانگ نماز و قامت، بر ترتیب نماز عید پنج تکبیر زیادت در رکعت اول بر آنچ در نمازهای دیگر بود و چهار در دوم پس هر تکبیری زاید دعایی، چون سلام بدهد بر منبر شود و ردا بگرداند از آن سوی که بر راست وی بود به سوی چپ گرداند و از چپ به راست و روی فرا قبله کند و صد بار تکبیر بگوید به آواز بلند و روی فرادست راست و صد بار تسبیح بگوید به آواز بلند. و روی از سوی دست چپ صد بار تهلیل کند هم چنانکه گذشت. آنکه روی فرا مردمان کند و صد بار الحمد لله بگوید. آنکه دست بردارد و دعا کند و مردمان نیز با وی دعا کنند و خطبه که از امیر المؤمنین علیه افضل الصلوات و اکمل التحیات مروی است بگوید یا غیر آن.

نماز حاجت

امیر المؤمنین علیه السلام گفت: چون ترا به خدای تعالی حاجتی بود و مهمی، غسل کن و جامه پاکترین در پوش و بوی خوش بکار دار و در زیر آسمان دو رکعت نماز کن. پس از الحمد، پانزده^۱ بار قل هو الله احد بخوان و در رکوع پانزده بار و چون از رکوع راست شوی، پانزده بار و در سجود پانزده بار «و چون از سجود سر برداری پانزده بار و در سجود دوم پانزده بار و چون سر برداری پانزده بار و در رکعت دوم همچنین کن و چون سلام بدهی پانزده بار بخوان» پس سجده کن و بگوی:

اَللّٰهُمَّ اِنَّ كُلَّ مَعْبُوْدٍ مِنْ لَدُنْ عَرْشِكَ اِلٰى قَرَارِ اَرْضِكَ فَهُوَ مُضْمَحِلٌّ باطِلٌ
سِوَاكَ وَاِنَّكَ اَنْتَ اللّٰهُ الْحَقُّ الْمُبِيْنُ. اَللّٰهُمَّ اَقْضِ لِيْ حَاجَةً كَذَا وَكَذَا السَّاعَةَ
السَّاعَةَ.

و الحاح کن که حاجت روا شود ان شاء الله تعالی.

زین العابدین علیه السلام گفت: چون امیر المؤمنین علی علیه السلام را کار دشوار پیش آمدی، جامه پاکیزه‌ترین در پوشیدی و وضوی تمام بکردی و بر بلندترین جایی از

۱. در «س»: پانزده بار. در موارد بعد نیز چنین است.

بام سرای شدی و چهار رکعت نماز کردی. پس از الحمد، در رکعت اولین إذا زلزلت الأرض خواندی و در دوم إذا جاء نصر الله و در سیم قل یا ایها الکافرون و در چهارم قل هو الله احد، آنگه دست برداشتی سوی آسمان و گفتی:

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ بِاَسْمَائِكَ الَّتِیْ «اِذَا دُعِیْتَ بِهَا عَلٰی اَبْوَابِ السَّمَاءِ لِفَتْحِ
اَنْفَتَحَتْ» وَ اِذَا دُعِیْتَ بِهَا عَلٰی مَضَائِقِ الْاَرْضِیْنَ لِفَرَجِ اَنْفَرَجَتْ وَ اَسْأَلُكَ
بِاَسْمَائِكَ الَّتِیْ اِذَا دُعِیْتَ بِهَا عَلٰی اَبْوَابِ الْعُسْرِ لِلْیُسْرِ تَیَسَّرَتْ وَ اَسْأَلُكَ
بِاَسْمَائِكَ الَّتِیْ اِذَا دُعِیْتَ بِهَا عَلٰی الْقُبُورِ لِلنُّشُورِ اَنْتَشَرَتْ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ
اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَقْلِبْنِیْ بِقَضَاءِ حَوَائِجِیْ^۱.

زین العابدین علیه السلام فرمود: چون این نماز بکند بخدای که قدم وی از جای فراتر نشود تا که حاجتش روا کند، ان شاء الله تعالی.

و چون حاجت روا شود یا نوعی نعمتی از خدای تعالی به وی رسد دو رکعت نماز کند شکر را. در رکعت اوّل پس از الحمد، قل هو الله خواند و در دوم قل یا ایها الکافرون و در رکعت اوّل در رکوع و سجود می گوید:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ شُكْرًا شُكْرًا وَ دَوْمَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ قَضٰی حَاجَتِیْ وَ اَسْتَجَابَ
دُعَائِیْ وَ اَعْطَانِیْ مَسْأَلَتِیْ.

نماز استخاره

دو رکعت نماز کن نه در وقت نماز فریضه و صد بار خیره بخوان و عافیت^۲ از خدای تعالی و آنچه در دل آید بکن و اگر خواهی بر کاغذی بنویس «لا» و بر دیگری «نعم» و هریک را جداگانه در میان پاره گِل کن و آنرا در زیر مصلّی^۳ یا دامن گیر و دو رکعت نماز کن و بگوی:

۱. در «د»: حاجتی . ۲. در «م»: در عاقبت . ۳. مقصود سجاده است.

قسم پنجم: در آنکه در حادثه‌ها مکرر می‌شود ۳۶۱

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ فِیْ اَمْرِیْ هٰذَا وَ اَنْتَ خَیْرُ مُشَارٍ^۲ وَ مُشِیرٍ فَاَشِرْ عَلَیَّ بِمَا فِیْهِ خَیْرٌ وَ صَلاَحٌ وَ حُسْنٌ عَافِیَةٍ^۳.

آنکه از آن دو یکی را بگیر، اگر نعم بود بکن و اگر لا بود مکن.
و روایت کرده‌اند که هر که هفتاد بار بگوید:

یا أَبْصَرَ النَّاطِرِینَ وَ یا أَسْمَعَ السَّمِیعِینَ وَ یا أَسْرَعَ الْحَاسِبِینَ وَ یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ وَ یا أَحْكَمَ الْحَاكِمِینَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَیْتِهِ وَ خُذْ لِیْ فِیْ كَذَا

خدای تعالی خیرت آن را بدو رساند.

و صادق علیه السلام گفت: استخاره را شش رقعہ فراگیر و بر سه بنویس:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ خَیْرَةٌ مِنْ اللّٰهِ اَلْعَزِیزِ الْحَکِیْمِ لِفُلَانٍ بِنِ فُلَانٍ اِفْعَلْ وَ
بر سه دیگر بدل اِفْعَلْ «لا تفعل».

و آن را در زیر مصلی نه و دو رکعت نماز کن و چون فارغ شوی سجده کن
و درو صد بار بگوی:

اَسْتَخِیرُ اللّٰهَ بِرَحْمَتِهِ خَیْرَةً فِیْ عَافِیَةٍ

آنکه از سجده برآی و بگوی:

اَللّٰهُمَّ خِزْ لِیْ فِیْ جَمِیعِ اُمُوْرِیْ فِیْ یُسْرِ مِنْكَ وَ عَافِیَةٍ.

آنکه رقعہ‌ها بر هم زن و یک یک را بیرون می‌گیر، اگر سه اِفْعَل برآید آن کار بکن
و اگر سه لا تَفْعَل برآید مکن و اگر یکی بود ازین و یکی از آن، پنج بیرون گیر و هر
چه بر آن زیاده بود بر آن کار کن و بر خدای عزّوجلّ توکل کن. و مستحبّ بود غسل
کردن برای نماز استخاره.

۳. در «م»: عاقبة .

۲. در «م» مُشَاوِر .

۱. در «د»: یا اللّٰه .

زیارت ائمه علیهم السلام

روایت است از امام رضا علیه السلام که چون زیارت یکی از ائمه شوی علیهم السلام بگوی: ^۱

السَّلَامُ عَلَى أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَ أَصْفِيَائِهِ، السَّلَامُ عَلَى أَمَنَاءِ اللَّهِ وَ أَحِبَّائِهِ،
السَّلَامُ عَلَى أَنْصَارِ اللَّهِ وَ خُلَفَائِهِ، السَّلَامُ عَلَى مَحَالِّ مَعْرِفَةِ اللَّهِ، السَّلَامُ
عَلَى مَعَادِنِ حِكْمَةِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى مَسَاكِينِ ذِكْرِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى مُظْهِرِ
أَمْرِ اللَّهِ وَ نَهْيِهِ، السَّلَامُ عَلَى الدُّعَاةِ إِلَى اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى الْمُسْتَفْرِجِينَ فِي
مَرْضَاةِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى الْمُخْلِصِينَ فِي طَاعَةِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى الْأَدْلَاءِ إِلَى
اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى الَّذِينَ مَنْ وَالَاهُمْ فَقَدْ وَالَى اللَّهَ وَ مَنْ عَادَاهُمْ فَقَدْ
عَادَى اللَّهَ وَ مَنْ عَرَفَهُمْ فَقَدْ عَرَفَ اللَّهَ «وَ مَنْ جَاهَلَهُمْ فَقَدْ جَاهَلَ اللَّهَ وَ
مَنْ اعْتَصَمَ بِهِمْ فَقَدْ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ وَ مَنْ تَخَلَّى مِنْهُمْ فَقَدْ تَخَلَّى مِنَ اللَّهِ،
أَشْهَدُ اللَّهُ» إِنِّي سَلِمْتُ لِمَنْ سَالَكُكُمْ وَ حَرَبْتُ لِمَنْ خَارَبَكُمْ، مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَ
عَلَانِيَتِكُمْ مَفْوُضٌ فِي ذَلِكَ كُلِّهِ إِلَيْكُمْ، كَفَى ^۲ اللَّهُ عَدُوًّا ^۳ آلِ مُحَمَّدٍ مِنَ الْجِنِّ وَ
الْإِنْسِ وَ أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنْهُمْ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ.

پس صلوات فرستد بر پیغمبر و آل یک یک - علیه و علیهم السلام - و از
دشمنان ایشان تبری کند و مؤمنان را دعا گوید و بر بالینش دو رکعت نماز کند پس
الحمد، یس خواند در اول و الرحمن در ثانی یا سورتی که خواهد.
و چون وداع خواهد کرد بگوید:

أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهُ وَ أَسْتَرْعِيكَ وَ أَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ؛ أَمِنَّا بِاللَّهِ وَ بِالرَّسُولِ
وَ بِمَا دَعَوْتَ إِلَيْهِ وَ دَلَلْتَ عَلَيْهِ. اللَّهُمَّ فَاصْبِرْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ. اللَّهُمَّ

۱. در «د»: و چون به زیارت ائمه علیهم السلام شوی بگوی:

۲. در «د»: لَعَنَ.

۳. در «د»: آمده: لعن الله عدو آل محمد من الجن و الانس و أبرء إلى منهم و صلى الله على محمد و آل محمد.

قسم پنجم: در آنکه در حادثه‌ها مکرر می‌شود ۳۶۳

أَرْزُقْنِي حُبَّهُمْ وَ مَوَدَّتَهُمْ أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي. السَّلَامُ عَلَى مَلَائِكَةِ اللَّهِ وَ زُورِ
قَبْرِ ابْنِ نَبِيِّ اللَّهِ. السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنِّي أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَ وَ دَائِمًا إِذَا أَفْنَيْتَ.
السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ.
اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِي إِيَّاهُ، فَإِنْ جَعَلْتَهُ فَاحْشُرْنِي مَعَهُ وَ مَعَ
أَبَائِهِ الْمَاضِينَ وَ إِنْ أَبْقَيْتَنِي يَا رَبِّ فَأَرْزُقْنِي زِيَارَتَهُ أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي إِنَّكَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

□ □ □

در پایان نسخه د آمده است.

تمَّ هذا الكتاب بعون الله المَلِكِ الوَهَّابِ على يد العبد
الضعيف المحتاج إلى عون رحمة الله السبحانيِّ حسين
بن حسن الحسيني عفى عنهما في شهر شوال سنة
ثمانين و تسعمائة.

In the Name of God, the Compassionate, the Merciful

The advancement and improvement of every society is possible when it understands its cultural background and civilization, and becomes aware of the reasons for the society's progress or stagnation. And this recognition is not possible except through studying the works of those gone before as they themselves have written them, and not in the way in which they have been later distorted and revised.

This is an unavoidable necessity in the written culture of every society which has been continuously exposed to turbulent events.

Therefore, in order to reach this awareness, to protect the genuine culture and its identity, and to resist alien cultures it is compulsory to revive and introduce the written legacy. The first step to reach this aim is the scientific critique and rectification of the intellectuals' writings on Iranian Islamic culture.

All efforts and searches have been done to identify and compile the indices of manuscripts and also correct and restore the scientific resources and written treasures of this frontier. But, these works remain as though obsolete, untouched and even set aside. What has been accomplished is very little in comparison with what must be done. And that small accomplishment faces many difficulties. Such problems include: the way of research and investigation, the collection of volumes, the heavy expense of this task, preparing for the start of publication, drawing together scientific and specialty works, and financial return which is the condition for the continuation of research and publication.

Thus, the Office of Cultural Affairs of the Ministry of Culture and Islamic Guidance in the path of the Islamic Revolution's cultural goals (which in reality is a cultural revolution) established an office by the name of the written Heritage publication office. In this way they could support the efforts of the researchers, editors, scientific and research centers, back up the cultural publishers, and attract talented and skilled potential. Also, the intention was to publish and make available research sources and precious literary works. It was also to prevent repetition of efforts and publish critical texts on various matters with a priority given to works in Farsi. In this way a genuine movement in the path of reviving the written culture could be created. And it offers a complete aggregate to the cultural society of Islamic Iran.

The written Heritage publication Office

AN AHL-E QALAM BOOK

With Collaboration of the Written Heritage Publication Office

Copyright © 1997 AHL-E QALAM Publishing Co.

First Published in Iran by AHL-E QALAM

ISBN : 964-5568-3 9-0

All rights reserved. No Part of this book
may be reproduced in any form or by any
means with out permission from the publisher.

P R I N T E D I N I R A N

NOZHAT AL-ZĀHED

(An ancient text of common prayers of authentic attribution
to the Holy Imams with explanations influent Persian)

Editor

RASUL JA'FARIYĀN

AHL-E QALAM

1997